ព្រះ

ត្រៃបិដកបាលី

និង

សេចក្ដីប្រែជាភាសាខ្មែរ

សុត្តន្តបិដក

ទីឃនិកាយ បាដិកវគ្គ

ឆដ្ឋភាគ

១៩

ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ ភ្នំពេញ

ព.ស ២៥០៣

សុត្តន្តបិដកេ ទីឃនិកាយស្ស

បាដិកវគ្គោ

ឆដ្ឋោ ភាគោ

លក្ខណសុត្តំ សត្តមំ

(១) ឯវំ មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្សារាមេ ។ តត្រ ខោ ភគវា ភិក្ខូ អាមន្តេសិ ភិក្ខវោតិ ។ ភទន្តេតិ តេ ភិក្ខូ ភគវតោ បច្ចស្សោសុំ ។ ភគវា ឯតទវោច ទ្វត្តិំសិមានិ ភិក្ខវេ មហាបុរិសស្ស មហាបុរិសលក្ខណានិ យេហិ សមន្នាគតស្ស មហាបុរិសស្ស ទ្វេវ[១] គតិយោ ភវន្តិ អនញ្ញា ។ សចេ អគារំ អជ្ឈាវសតិ រាជា ហោតិ ចក្កវត្តិ ធម្មិកោ ធម្មរាជា ចាតុរន្តោ វិជិតាវី ជនបទត្ថាវរិយប្បត្តោ

១ ម. ទ្វេយេវ ។

សុត្តន្តបិដក ទីឃនិកាយ

បាដិកវគ្គ

ឆដ្ឋភាគ

លក្ខណសូត្រ ទី ៧

(១) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ ក្នុងវេលានោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយមកថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ឆ្លើយតបព្រះពុទ្ធដីកា នៃព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ពាក្យនេះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មហាបុរសប្រកបដោយមហាបុរិសលក្ខណៈ ៣២ ប្រការនេះ មហាបុរស (នោះ) រមែងមានគតិ ២ យ៉ាង មិនមែនក្រៅពី ២ យ៉ាងនេះទេ គឺបើមហាបុរសនៅគ្រប់គ្រងគេហដ្ឋាន នឹងបានជាស្តេចចក្រពត្តិប្រកបដោយធម៌ ជាស្តេចទ្រង់ធម៌ មានជ័យជំនះផ្សាយអំណាច រហូតដល់ផែនដី ដែលមានមហាសមុទ្រទាំង ៤ ព័ទ្ធជុំវិញ ទ្រង់ដល់នូវភាពជាអ្នកមានជនបទដ៏មាំមួន

សត្តរតនសមន្នាគតោ តស្សិមានិ សត្ត រតនានិ ភវន្តិ សេយ្យថីទំ ចក្ករតនំ ហត្ថិរតនំ អស្សរតនំ មណិរតនំ ឥត្ថិរតនំ គហបតិរតនំ បរិណាយករតនមេវ សត្តមំ ។ បរោសហស្សំ ខោ បនស្ស បុត្តា ភវន្តិ សូរា វីរង្គរូបា បរសេនប្បមទ្ទនា ។ សោ ឥមំ បឋវឹ សាគរបរិយន្តំ អខិលំ អនិមិត្តំ អកណ្ដកំ ឥទ្ធំ ផីតំ ខេមំ សិវំ និរព្វុទំ(១) អទណ្ឌេន អសត្ថេន ធម្មេន សមេន អភិវិជិយ អជ្ឈាវសតិ សចេ ខោ បន អគារស្មា អនគារិយំ បព្វជតិ អរហំ ហោតិ សម្មាសម្ពុទ្ធោ លោកេ វិវដ្ដច្ឆទោ ។ តាន-មានិ(២) តានិ ភិក្ខវេ ទ្វត្តឹស មហាបុរិសស្ស(៣) មហាបុរិសលក្ខណានិ យេហិ សមន្នាគតស្ស មហាបុរិសស្ស

១ ឱ. ម. អខិលំ អនិមិត្តំ អកណ្ដកំ ឥទ្ធំ ផីតំ ខេមំ សិវំ និរព្វុទំ ន ទិស្សតិ ។ ២ ឱ. ឥមានិ ហិ ។ ៣ ឱ. ម. មហាបុរិសស្ស ទ្វត្តឹស ។

ទ្រង់ប្រកបដោយរតន៍ ៧ ប្រការ ឯរតន៍ ៧ ប្រការ នៃស្ដេចចក្រពត្តិនោះ គឺ ចក្ករតន៍ ១ ហត្ថិរតន៍ ១ អស្សរតន៍ ១ មណិរតន៍ ១ ឥត្ថី(១)រតន៍ ១ គហបតិរតន៍(២) ១ បរិនាយករតន៍(៣) ១ មេត្រៀជា ៧ ប្រការ ។ ព្រះរាជបុត្រ របស់ស្ដេចចក្រពត្តិនោះ ក៏មានចំនួនច្រើនពាន់ ច្រើនតែជាអ្នកក្លៀវក្លា មានរូបសណ្ឋានជាអ្នកអង់អាច អាចញាំញីនូវសេនារបស់ស្ដេចឯទៀតបាន ។ ព្រះអង្គគ្រប់គ្រងនូវផែនដីនេះដែលមានសាគរជាទីបំផុត ឲ្យជាផែនដីឥតមានគោល ឥតមាននិមិត្ត ឥតមានបន្លា គឺចោរឡើយ ជាផែនដីស្តុកស្តម្ភអំមួន ក្សេមក្សាន្ត ឥតមានឧបទ្រព ឥតមានទីពួនរបស់ចោរ ដោយធម៌ដ៏ស្មើគឺសីល ៥ មិនបាច់ពឹងអាជ្ញាមិនបាច់ពឹងគ្រឿងសស្ត្រាវុធឡើយ បើមហាបុរសនោះចេញចាកគេហដ្ឋាន ទៅទ្រង់ព្រះផ្នួសហើយ នឹងបានត្រាស់ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ក្នុងលោក មានដំបូលគឺកិលេសបើកចេញហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មហាបុរសប្រកបដោយមហាបុរិសលក្ខណៈ ៣២ ប្រការនោះ តើដូចម្ដេចខ្លះ

១ ឥត្ថីរតន៍ គឺ នាងដ៏ប្រសើរដែលនាំមកនូវសេចក្ដីសុខដ៏វិសេស ដល់ស្ដេចចក្រពត្តិ ដែលគេនាំអំពីមទ្ទរាជត្រកូល ឬឧត្តរកុរុទ្វីប មកថ្វាយធ្វើជាអគ្គមហេសី ។ ២ គហបតិរតន៍ គឺ [illegible] ។ ៣ [illegible]

ទ្វេ វ គតិយោ ភវន្តិ អនញ្ញា ។ សចេ អគារំ អជ្ឈាវសតិ រាជា ហោតិ ចក្កវត្តិ ។ សង្ខិត្តំ ។ សចេ ខោ បន អគារស្មា អនគារិយំ បព្វជតិ អរហំ ហោតិ សម្មាសម្ពុទ្ធោ លោកេ វិវដ្ដច្ឆទោ ។ ឥធ ភិក្ខវេ មហាបុរិសោ សុប្បតិដ្ឋិតបាទោ ហោតិ ។ យំបិ ភិក្ខវេ មហាបុរិសោ សុប្បតិដ្ឋិតបាទោ ហោតិ ។ ឥទំបិ ភិក្ខវេ មហាបុរិសស្ស មហាបុរិសលក្ខណំ ភវតិ ។ បុន ចបរំ ភិក្ខវេ មហាបុរិសស្ស ហេដ្ឋា-បាទតលេសុ ចក្កានិ ជាតានិ ហោន្តិ សហស្សារានិ សនេមិកានិ សនាភិកានិ សព្វាការបរិបូរានិ(១) ។ យំ-បិ ភិក្ខវេ មហាបុរិសស្ស ហេដ្ឋាបាទតលេសុ ចក្កានិ ជាតានិ ហោន្តិ សហស្សារានិ សនេមិកានិ សនាភិ-កានិ សព្វាការបរិបូរានិ(២) ។ ឥទំបិ ភិក្ខវេ មហាបុរិ-សស្ស មហាបុរិសលក្ខណំ ភវតិ ។ បុន ចបរំ ភិក្ខវេ

១-២. ម. សព្វាការបរិបូរានិ សុវិភត្តន្តរានិ ។

ទើបបាននាមថាគតិ ២ យ៉ាង មិនមែនក្រៅពី ២ យ៉ាងនេះឡើយ គឺបើមហាបុរសនៅគ្រប់គ្រងគេហដ្ឋាន នឹងបានជាស្ដេចចក្រពត្តិ ។ សេចក្ដីបំប្រួញ ។ បើមហាបុរសចេញចាកគេហដ្ឋានទៅទ្រង់ព្រះផ្នួស នឹងបានត្រាស់ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធក្នុងលោក មានផ្សែងគឺកិលេសបើកចេញហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មហាបុរសក្នុងលោកនេះ មានព្រះបាទប្រតិស្ឋានល្អ គឺមានផ្ទៃព្រះបាទទាំងគូបស្មើសព្វអន្លើ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មហាបុរសមានព្រះបាទប្រតិស្ឋានល្អ ដោយហេតុណា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ហេតុនេះឯង ជាមហាបុរិសលក្ខណៈរបស់មហាបុរស ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ត្រង់ផ្ទៃព្រះបាទទាំងគូ ខាងក្រោមរបស់មហាបុរស មានរូបចក្រកើតឡើង ប្រកបដោយខ្នងកង់នឹងដុំព្រួលទាំងកាំ ១០០០ មានចន្លោះស្មើគ្នាគ្រប់អន្លើ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រង់ផ្ទៃព្រះបាទទាំងគូខាងក្រោមរបស់មហាបុរស មានរូបចក្រកើតឡើង ប្រកបដោយខ្នងកង់នឹងដុំព្រួលទាំងកាំ ១.០០០ មានចន្លោះស្មើគ្នា គ្រប់អន្លើ ដោយហេតុណា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ហេតុនេះឯង ជាមហា-បុរិសលក្ខណៈរបស់មហាបុរស ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត

មហាបុរិសោ អាយតបណ្ហិ[1] ហោតិ ។ ទីឃង្គុលី ហោតិ ។ មុទុតលុនហត្ថបាទោ[2] ហោតិ ។ ជាលហត្ថបាទោ ហោតិ ។ ឧស្សង្ខបាទោ ហោតិ ។ ឯណិជង្ឃោ ហោតិ ។ ឋិតកោ ច អនោនមន្តោ ឧភោហិ បាណិតលេហិ ជណ្ណុកានិ បរិមសតិ បរិមជ្ជតិ ។ កោសោហិតវត្ថគុយ្ហោ ហោតិ ។ សុវណ្ណវណ្ណោ ហោតិ កញ្ចនសន្និភត្តចោ[3] ។ សុខុមច្ឆវី ហោតិ សុខុមត្តា ឆវិយា រជោជល្លំ កាយេ ន ឧបលិម្បតិ ។ ឯកេកលោមោ ហោតិ ឯកេកានិ លោមានិ លោមកូបេសុ ជាតានិ ។ ឧទ្ធគ្គលោមោ ហោតិ ឧទ្ធគ្គានិ លោមានិ ជាតានិ នីលានិ អញ្ជនវណ្ណានិ កុណ្ឌលាវដ្ដានិ ទក្ខិណាវដ្ដកជាតានិ[4] ។ ព្រហ្មុជុគត្តោ ហោតិ ។ សត្តុស្សទោ ហោតិ ។ សីហបុព្វទ្ធកាយោ ហោតិ ។ ចិតន្តរំសោ[5] ហោតិ ។

១ ឱ. ម. អាយតបណ្ហី ។ ២ ឱ. ម. មុទុតលុណហត្ថបាទោ ។ ៣ ឱ. សុវណ្ណវណ្ណោ ហោតិ កញ្ចនសន្និភត្តចោ ។ ៤ ឱ. កុណ្ឌលាវដ្ដានិ បទក្ខិណាវដ្ដកជាតានិ ។ ៥ ឱ. ម. ចិតន្តរំសោ ។

មហាបុរសមានព្រះបណ្ហិ គឺកែង វែង ។ មានព្រះអង្គុលិ គឺម្រាមព្រះហស្ត និងម្រាមព្រះបាទវែង ១ ។ មានផ្ទៃព្រះហស្តនិងផ្ទៃព្រះបាទទន់ល្មើយ ។ មានផ្ទៃព្រះហស្តនិងផ្ទៃព្រះបាទប្រទាក់ដោយក្រឡា ដូចជាសំណាញ់ ។ មានព្រះបាទដូចជាអណ្ដែតឡើងខាងលើ ។ មានព្រះជង្ឃគឺស្មងរៀវមូលក្រលួល ស្រដៀងនឹងស្មងសត្វទ្រាយ ។ កាលបើទ្រង់ឈរ មិនបាច់ឱនព្រះអង្គចុះ អាចស្ទាបអង្អែលព្រះជាណុ គឺជង្គង់ ដោយផ្ទៃព្រះហស្តទាំងពីរបាន ។ មានព្រះអង្គជាតដែលគ្រប់លាក់កំបាំងដោយសំពត់បិតទៅក្នុងស្រោម ។ មានស្បែកសម្បុរថ្ង (លឿងភ្លឺអន្ទង់) ដូចជាសម្បុរមាស ។ មានព្រះឆវីសម្បុរថ្ង ល្អិតល្អ ផង់ល្មើងស្រិល ធូលីធ្លាក់មកមិនជាប់ព្រះកាយ ។ មានព្រះលោមាកែ ១ សរសៃ ។ គឺក្នុងរណ្ដៅរោម ១ មានរោម ១ ។ មានព្រះលោមាមានចុងងើឡើងលើ ព្រះលោមាដែលដុះឡើងហើយមានចុងឡើងលើជាទក្ខិណាវដ្ត វិលវង់ខ្វេចទៅខាងស្តាំ មានសម្បុរខៀវ ដូចជាសម្បុរនៃថ្នាំអញ្ជន កួចមូលដូចជាកុណ្ឌល ។ មានព្រះកាយត្រង់ ដូចជាកាយនៃព្រហ្ម ។ មានព្រះមំសៈ គឺសាច់ ៧ អន្លើពេញបរិបូណ៌ ។ មានព្រះកាយពាក់កណ្តាលខាងលើ ដូចជាកាយនៃរាជសីហ៍ ។ មានព្រះបិដ្ឋិ គឺខ្នង ដ៏ពេញបរិបូណ៌ ។

និគ្រោធបរិមណ្ឌលោ ហោតិ យាវតក្វស្ស កាយោ តាវតក្វស្ស ព្យាមោ យាវតក្វស្ស ព្យាមោ តាវតក្វស្ស កាយោ ។ សមវដ្ដក្ខន្ធោ ហោតិ ។ រសគ្គសគ្គី ហោតិ ។ សីហហនុ ហោតិ ។ ចត្តាឡីសទន្តោ[១] ហោតិ ។ សមទន្តោ ហោតិ ។ អវិរឡទន្តោ ហោតិ ។ សុសុក្កទាឋោ ហោតិ ។ បហូតជិវ្ហោ[២] ហោតិ ។ ព្រហ្មស្សរោ ហោតិ ។ ករវីកភាណី ហោតិ ។ អភិនីលនេត្តោ ហោតិ ។ គោបខុមោ ហោតិ ។ ឧណ្ណា ភមុកន្តរេ ជាតា ហោតិ ឱទាតា មុទុតូលសន្និភា ។ យំបិ ភិក្ខវេ មហាបុរិសស្ស ឧណ្ណា ភមុកន្តរេ ជាតា ហោតិ ឱទាតា មុទុតូលសន្និភា ។ ឥទំបិ ភិក្ខវេ មហាបុរិសស្ស មហាបុរិសលក្ខណំ ភវតិ ។ បុន ចបរំ ភិក្ខវេ មហាបុរិសោ ឧណ្ហីសសីសោ ហោតិ ។

១ ឱ. ចត្តារីសទន្តោ ។ ២ ឱ. បហូតជិវ្ហោ ។

មានប្រវែង[illegible] ដូចដើមជ្រៃ [illegible] បុរសប្រវែង[illegible] ព្យាមរបស់មហាបុរសក៏ប្រវែងនោះដែរ គឺមានកាយប៉ុន ព្យាមស្មើ ។ មានព្រះស្គន្ធមូលសម ។ មានព្រះប្រសាទ គឺសរសៃល្អិតនាំរសលើសលែង សម្រាប់ទទួលរសអាហារ ។ មានព្រះហនុគា (ចង្កា)ដូចជាថ្គាមនៃរាជសីហ៍ ។ មានព្រះទន្ត ៤០ គត់ ។ មានព្រះទន្តរាបស្មើ ។ មានព្រះទន្តជិតស្និទ្ធល្អ ។ មានព្រះទាឋា គឺចង្កូម (ទាំង ៤) ស្អាត ។ មានព្រះជិវ្ហា ដ៏ធំវែង ។ មានព្រះសូរស័ព្ទ ដូចជាសំឡេងនៃព្រហ្ម ។ កាលបើបញ្ចេញវាចា លាន់ឮពីរោះ ដូចជាសំឡេងនៃសត្វករវិក ។ មានព្រះនេត្រខៀវស្រស់ ។ មានដួងព្រះនេត្រដូចជាភ្នែកនៃ (កូន)គោ ។ មានព្រះឧណ្ណាលោម គឺរោមប្រដុំចិញ្ចើម ដុះត្រង់ចន្លោះនៃព្រះភមុកា (ចិញ្ចើម) មានពណ៌សស្អាត ទន់ល្មើយដូចជាសំឡី ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មហាបុរសដែលមានព្រះឧណ្ណាលោមដុះត្រង់ចន្លោះនៃព្រះភមុកា មានពណ៌សស្អាត ទន់ល្មើយដូចជាសំឡី ដោយហេតុណា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ហេតុនេះឯង ជាមហាបុរិសលក្ខណៈរបស់មហាបុរស ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត មហាបុរសមានព្រះសិរ្ស ហាក់ដូចជាប្រដាប់ដាក់ដោយក្បាលនឹងមកុដស្រួចស្រាប់ ។

យំបិ ភិក្ខវេ មហាបុរិសោ ឧណ្ហីសសីសោ ហោតិ ។ ឥទំបិ ភិក្ខវេ មហាបុរិសស្ស មហាបុរិសលក្ខណំ ភវតិ ។ ឥមានិ ខោ តានិ ភិក្ខវេ ទ្វត្តឹស មហាបុរិសស្ស មហាបុរិសលក្ខណានិ យេហិ សមន្នាគតស្ស មហាបុរិសស្ស ទ្វេវ(១) គតិយោ ភវន្តិ អនញ្ញា សចេ អគារំ អជ្ឈាវសតិ រាជា ហោតិ ចក្កវត្តិ ។ សត្ថិត្ថិ ។ សចេ ខោ បន អគារស្មា អនគារិយំ បព្វជតិ អរហំ ហោតិ សម្មាសម្ពុទ្ធោ លោកេ វិវដ្ដច្ឆទោ ។ ឥមានិ ខោ ភិក្ខវេ ទ្វត្តឹស មហាបុរិសស្ស មហាបុរិសលក្ខណានិ ពាហិរកាបិ ឥសយោ ធារេន្តិ នោ ច ខោ តេ ជានន្តិ ឥមស្ស កម្មស្ស កតត្តា ។ បេ ។ ឥទំ លក្ខណំ បដិលភតីតិ ។

---

១. ម. វេ ន ទិស្សតិ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មហាបុរសដែលមានព្រះសិរ្ស ហាក់ដូចជាប្រដាប់ដោយក្បាំងមកុដស្រួចស្រាប់ ដោយហេតុណា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ហេតុនេះឯង ជាមហាបុរិសលក្ខណៈរបស់មហាបុរស ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មហាបុរសប្រកបដោយមហាបុរិសលក្ខណៈទាំង ៣២ ប្រការនេះឯង ទើបបានជា មានគតិជាពីរយ៉ាង មិនមែនក្រៅពី ២ យ៉ាងនេះឡើយ គឺបើមហាបុរសនៅគ្រប់គ្រងគេហដ្ឋាន នឹងបានជាស្ដេចចក្រពត្តិ ។ សេចក្ដីបំប្រួញ ។ បើទ្រង់ចេញចាកគេហដ្ឋានទៅទ្រង់ព្រះផ្នួស នឹងបានត្រាស់ជាព្រះអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធក្នុងលោក មានដំបូល គឺកិលេសបើកចេញហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកឥសីជាខាងក្រៅ (ពួកជា) តែងចេះចាំ មហាបុរិសលក្ខណៈ របស់មហាបុរសទាំង ៣២ ប្រការនេះឯង តែឥសីទាំងនោះគត់មិនដឹងសោះ ។ ព្រោះមហាបុរសបានធ្វើនូវកម្មនេះ ។ បេ ។ ទើបបាននូវលក្ខណៈនេះ ។

(២) យម្បិ ភិក្ខវេ តថាគតោ បុរិមំ ជាតឹ បុរិមំ ភវំ បុរិមំ និកេតំ បុព្វេ មនុស្សភូតោ សមានោ ទឡ្ហសមាទានោ អហោសិ កុសលេសុ ធម្មេសុ អវត្ថិតសមាទានោ កាយសុចរិតេ វចីសុចរិតេ មនោសុចរិតេ ទានសំវិភាគេ សីលសមាទានេ ឧបោសថុបវាសេ(១) មត្តេយ្យតាយ(២) បេត្តេយ្យតាយ សាមញ្ញតាយ ព្រហ្មញ្ញតាយ កុលេជេដ្ឋាបចាយិតាយ អញ្ញតរញ្ញតរេសុ ច អធិកុសលេសុ ធម្មេសុ ។ សោ តស្ស កម្មស្ស កតត្តា ឧបចិតត្តា ឧស្សន្នត្តា វិបុលត្តា កាយស្ស ភេទា បរំ មរណា សុគតឹ សគ្គំ លោកំ ឧបបជ្ជតិ(៣) ។ សោ តត្ថ អញ្ញេ ទេវេ ទសហិ ឋានេហិ អធិគណ្ហាតិ ទិព្វេន អាយុនា ទិព្វេន វណ្ណេន ទិព្វេន សុខេន ទិព្វេន យសេន ទិព្វេន អាធិបតេយ្យេន ទិព្វេហិ រូបេហិ ទិព្វេហិ សទ្ទេហិ ទិព្វេហិ គន្ធេហិ ទិព្វេហិ រសេហិ ទិព្វេហិ ផោដ្ឋព្វេហិ ។ សោ តតោ ចុតោ ឥត្ថត្តំ អាគតោ សមានោ ឥមំ មហាបុរិសលក្ខណំ បដិលភតិ ។

---

១ ឧ. ឧបោសថូបវាសេ ។ ២ ម. មេត្តេយ្យតាយ ។ ៣ ឧ. ឧប្បជ្ជតិ ។

(២) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលព្រះតថាគត (កាលពីនៅ) ក្នុងជាតិពីមុន ភពពីមុន លំនៅពីមុន កើតជាមនុស្ស ក្នុងកាលពីមុន ជាអ្នកបានសមាទានមាំមួន ក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយ គឺជាអ្នកសមាទានដ៏មិនដាច់ ក្នុងកាយសុចរិត វចីសុចរិត មនោសុចរិត ការចែកទាន ការសមាទានសីល ការរក្សាឧបោសថ វត្តដែលត្រូវធ្វើចំពោះមាតា វត្តដែលត្រូវធ្វើចំពោះបិតា វត្តដែលត្រូវធ្វើចំពោះសមណៈ វត្តដែលត្រូវធ្វើចំពោះព្រាហ្មណ៍ វត្តដែលត្រូវធ្វើចំពោះជន ដែលជាច្បងក្នុងត្រកូល និងក្នុងធម៌ជាកុសល ដ៏ក្រៃលែងដទៃៗ ។ ព្រះតថាគតនោះ លុះបែកធ្លាយរាងកាយ បន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ ក៏បានទៅកើតក្នុងសុគតិសួគ៌ទេវលោក ព្រោះហេតុតែកុសលកម្ម ដែលមហាបុរស បានធ្វើសន្សំ បណ្តុះ ឲ្យធំទូលាយហើយនោះ ។ ព្រះតថាគតនោះ តែងគ្របសង្កត់ពួកទេវតាឯទៀតក្នុងឋានសួគ៌នោះ ដោយហេតុ ១០ ប្រការ គឺ អាយុទិព្វ ១ សម្បុរទិព្វ ១ សុខទិព្វ ១ យសទិព្វ ១ ភាពជាធំជាទិព្វ ១ រូបទិព្វ ១ សំឡេងទិព្វ ១ ក្លិនទិព្វ ១ រសទិព្វ ១ សម្ផស្សទិព្វ ១ ។ លុះព្រះតថាគត ច្យុតចាកឋានសួគ៌នោះ មកកាន់អត្តភាពជាមនុស្សនេះ ក៏បាននូវមហាបុរិសលក្ខណៈនេះ ។

(៣) សុប្បតិដ្ឋិតបាទោ ហោតិ សមំ បាទំ ភូមិយំ និក្ខិបតិ សមំ ឧទ្ធរតិ សមំ សព្វាវន្តេហិ បាទតលេហិ ភូមឹ ផុសតិ ។ សោ តេន លក្ខណេន សមន្នាគតោ សចេ អគារំ អជ្ឈាវសតិ រាជា ហោតិ ចក្កវត្តិ ធម្មិកោ ធម្មរាជា ចាតុរន្តោ វិជិតាវី ជនបទត្ថាវរិយប្បត្តោ សត្តរតនសមន្នាគតោ ។ តស្សិមានិ សត្ត រតនានិ ភវន្តិ សេយ្យថីទំ ចក្ករតនំ ហត្ថិរតនំ អស្សរតនំ មណិរតនំ ឥត្ថិរតនំ គហបតិរតនំ បរិណាយករតនមេវ សត្តមំ ។ បរោសហស្សំ ខោ បនស្ស បុត្តា ភវន្តិ សូរា វីរង្គរូបា បរសេនប្បមទ្ទនា ។ សោ ឥមំ បឋវឹ សាគរបរិយន្តំ អខិលមនិមិត្តមកណ្ដកំ ឥទ្ធំ ផីតំ ខេមំ សិវំ និរព្វុទំ អទណ្ឌេន អសត្ថេន ធម្មេន អភិវិជិយ អជ្ឈាវសតិ រាជា សមានោ កឹ លភតិ

(៣) ព្រះតថាគតមានជើងប្រតិស្ឋានល្អ គឺដាក់ជើងទៅលើផែនដីក៏ស្មើ លើកឡើងក៏ស្មើ ពាល់ផែនដីដោយបាតជើងទាំងអស់ស្មើៗគ្នាផង ។ ព្រះតថាគតនោះ ប្រកបហើយដោយលក្ខណៈនោះ បើនៅគ្រប់គ្រងគេហដ្ឋាន ទើបបានជាស្ដេចចក្រពត្តិ ប្រកបដោយធម៌ ជាស្ដេចប្រព្រឹត្តធម៌ មានជ័យជំនះ ផ្ដួលអំណាចពួកពាលក្នុងផែនដី ដែលមានមហាសមុទ្រទាំង ៤ ព័ទ្ធជុំវិញ ទាំងដល់នូវភាពជាអ្នកមានជនបទដ៏មាំមួន ប្រកបដោយកែវ ៧ ប្រការ ។ កែវ ៧ ប្រការរបស់ស្ដេចចក្រពត្តិនោះ គឺចក្កកែវ ១ ហត្ថីកែវ ១ អស្សកែវ ១ មណីកែវ ១ ឥត្ថីកែវ ១ គហបតិកែវ ១ បរិណាយកកែវ ១ រួមត្រូវជា ៧ ប្រការ ។ ព្រះរាជបុត្ររបស់ស្ដេចចក្រពត្តិនោះ គឺមានចំនួនច្រើនពាន់ ច្រើនតែជាអ្នកក្លៀវក្លា មានរូបសណ្ឋានជាអ្នកអង់អាច អាចញាំញីនូវសេនារបស់ស្ដេចឯទៀតបាន ។ ស្ដេចចក្រពត្តិនោះ ក្រាបក្រាបគ្រប់គ្រងនូវផែនដីនេះ ដែលមានសាគរជាទីបំផុត ឲ្យជាផែនដីឥតមានគោល ឥតមាននិមិត្ត ឥតមានបន្លាគឺចោរឡើយ ជាផែនដីស្កុកស្កម្ភ មាំមួន ក្សេមក្សាន្ត ឥតមានឧបទ្រព ឥតមានគំនួចរបស់ចោរ ដោយធម៌ស្មើគឺសីល ៥ មិនបាច់ពឹងអាជ្ញា មិនបាច់ពឹងគ្រឿងសស្ត្រាវុធឡើយ កាលបើព្រះតថាគតនៅសោយរាជ្យ ទើបបាននូវអ្វី

អក្ខម្ភិយោ(១) ហោតិ កេនចិ មនុស្សភូតេន បច្ចត្ថិ-
កេន បច្ចាមិត្តេន រាជា សមានោ ឥទំ លភតិ ។
សចេ ខោ បន អគារស្មា(២) អនគារិយំ បព្វជតិ
អរហំ ហោតិ សម្មាសម្ពុទ្ធោ លោកេ វិវដ្ដច្ឆទោ ពុទ្ធោ
សមានោ កឹ លភតិ អក្ខម្ភិយោ ហោតិ អព្ភន្តរេហិ
វា ពាហិរេហិ វា បច្ចត្ថិកេហិ(៣) បច្ចាមិត្តេហិ រាគេន វា
ទោសេន វា មោហេន វា សមណេន វា ព្រាហ្មណេន
វា ទេវេន វា មារេន វា ព្រហ្មុនា វា កេនចិ វា
លោកស្មឹ ។ ពុទ្ធោ សមានោ ឥទំ លភតិ ។
ឯតមត្ថំ ភគវា អវោច ។ តត្ថេតំ វុច្ចតិ ។

(៤) សច្ចេ ច ធម្មេ ច ទមេ ច សំយមេ
សោចេយ្យសីលាលយុបោសថេសុ ច
ទានេ(៤) អហឹសាយ អសាហសេ រតោ
ទឡ្ហំ សមាទាយ សមត្តមាចរិ(៥) ។

---

១ ឱ. អក្ខម្ភិយោ ។ ២ ឱ. បព្វជ្ជស្ស ។ ៣ ឱ. អាហិរេហិ វា បច្ចត្ថិកេហិ វា ។
៤ ឱ. ទានេ ។ ៥ ឱ. សមត្តមាចរិ ។

ទ្រង់បានជាអ្នកមិនតក់ស្លុត ដោយមនុស្សណាមួយ ជាសត្រូវ ជាបច្ចា-
មិត្ត កាលបើព្រះតថាគតនៅសោយរាជ្យ ទ្រង់បានរបស់នេះឯង ។ បើចេញ
ចាកគេហដ្ឋានទៅបួស ទ្រង់បានត្រាស់ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ក្នុងលោក
មានដំបូលគឺកិលេសបើកចេញហើយ កាលបើព្រះតថាគតបានត្រាស់ជា
ព្រះពុទ្ធ បានទទួលរបស់អ្វី ទើបជាអ្នកមិនតក់ស្លុតដោយសត្រូវ បច្ចា-
មិត្ត ខាងក្នុងខាងក្រៅ គឺ រាគៈក្តី ទោសៈក្តី មោហៈក្តី សមណៈក្តី
ព្រាហ្មណ៍ក្តី ទេវតាក្តី មារក្តី ព្រហ្មក្តី អ្នកណាមួយក្តី ក្នុងលោក
(នេះ) ។ កាលបើព្រះតថាគតបានត្រាស់ជាព្រះពុទ្ធ បានរបស់នេះ
ឯង ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ បានពោលនូវសេចក្តីនេះរួចហើយ ។
ទើបទ្រង់ត្រាស់នូវគាថាក្នុងនេះ ក្នុងលក្ខណៈនោះថា

(៤) ព្រះតថាគត តែងត្រេកអរ ក្នុងវចីសច្ចៈផង ក្នុងធម៌
គឺកុសលកម្មបថ ១០ ផង ក្នុងការទូន្មាននូវឥន្ទ្រិយផង ក្នុង
សេចក្តីសង្រួម (ក្នុងសីល) ផង ក្នុងការសំអាតនូវកាយ
ជាដើម ទាំងសីលជាទីនៅអាស្រ័យ(១) ទាំងឧបោសថកម្មផង
ក្នុងកិរិយាមិនបៀតបៀន នូវពួកសត្វផង ក្នុងអំពើដែល
មិនរួសរាន់ផង សមាទានមាំមាំ ប្រព្រឹត្តគ្រប់ចំនួនសព្វ ។

---

១ អដ្ឋកថា សីលជាទីតាំងរបស់សប្បុរស ។

សោ តេន កម្មេន ទិវំ សមក្កមិ(១)
សុខញ្ច ខិឌ្ឌា រតិយោ ច អន្វភិ(២)
តតោ ចវិត្វា បុនរាគតោ ឥធ
សមេហិ បាទេហិ ផុសី វសុន្ធរំ(៣) ។
ព្យាកំសុ វេយ្យញ្ជនិកា សមាគតា
សមប្បតិដ្ឋស្ស ន ហោតិ ខម្ភនា
គិហិស្ស វា បព្វជិតស្ស វា បុន
តំ លក្ខណំ ភវតិ តទត្ថជោតកំ ។
អក្ខម្ភិយោ ហោតិ អគារមាវសំ
បរាភិភូ សត្តុភិ នប្បមទ្ទនោ(៤)
មនុស្សភូតេហិ ន ហោតិ(៥) កេនចិ
អក្ខម្ភិយោ(៦) តស្ស ផលេន កម្មុនោ ។
សចេ ច(៧) បព្វជ្ជមុបេតិ តាទិសោ
នេក្ខម្មឆន្ទាភិរតោ វិចក្ខណោ

១ ឱ. ទិវំ សមក្កមិ ។ ២ ឱ. អន្វភី ។ ម អន្វភិ ។ ៣ ឱ ម វសុន្ធរំ ។ ៤ ឱ. សត្តុ បមទ្ទនោ ។ ៥ ឱ. មនុស្សភូតេន ន ហោតិ ។ ៦ ឱ. សុខត្ថិយោ ។ ៧ ឱ. ម.

ព្រោះកម្មនោះឯង ទើបតថាគត បានទៅកាន់ឋានសួគ៌ សោយសេចក្ដីសុខ សេចក្ដីសម្រាន្ត និងសេចក្ដីត្រេកអរ លុះច្យុតចាកឋានសួគ៌នោះ បានមកកើតក្នុងមនុស្សលោកនេះវិញ ក៏មានផ្ទៃជើងទាំងពីរបោះស្មើល្អ ជាន់ត្រូវនឹងផែនដី (ដោយព្រះបាទទាំងមូល) ។ ពួកជនអ្នកស្គាល់លក្ខណៈ មកប្រជុំគ្នាហើយទាយថា ព្រះតថាគតដែលមានព្រះបាទប្រតិស្ឋានល្អនោះបើនៅជាគ្រហស្ថក្ដី ចេញសាងបព្វជិតក្ដី ក៏ឥតញាប់ញ័រ (ដោយសត្រូវឡើយ) ព្រោះមានលក្ខណៈនោះ ជាគ្រឿងចង្អុលប្រាប់សេចក្ដីនោះ ។ កាលបើនៅគ្រប់គ្រងគេហដ្ឋានតែងមិនញាប់ញ័រ (ដោយសត្រូវ) អាចគ្របសង្កត់នូវជនដទៃបាន ពួកសត្រូវក៏មិនអាចញាំញីបាន ព្រះតថាគត មិនបានតក់ស្លុតនឹងមនុស្សណាមួយ ក្នុងលោកនេះ ដោយសារផលនៃកម្មនោះឯង ។ បើបុគ្គល (មានលក្ខណៈ) ដូចព្រះតថាគតនោះ ចូលទៅកាន់ផ្នួស រមែងពេញចិត្តត្រេកអរ ក្នុងនេក្ខម្មៈ បានជាអ្នកប្រាជ្ញ ប្រសើរបំផុត

អទ្ធា ច សោ លភតិ ជាតុ ចុត្តិំ(១)

ធម្មេហិ យស ហិ តស្ស ធម្មាតិ ។

(៥) យម្បិ ភិក្ខវេ តថាគតោ បុរិមំ ជាតិំ បុរិមំ ភវំ បុរិមំ និកេតំ បុព្វេ មនុស្សភូតោ សមានោ ពហុជនស្ស សុខាវហោ(២) អហោសិ ឧព្វេគឧត្តាស-ភយំ(៣) អបនុទិតា ធម្មិកញ្ច រក្ខាវរណគុត្តិំ សំវិ-ធាតា សបរិវារញ្ច ទានំ អទាសិ ។ សោ តស្ស កម្មស្ស កតត្តា ឧបចិតត្តា ឧស្សន្នត្តា វិបុលត្តា កាយស្ស ភេទា បរំ មរណា សុគតិំ សគ្គំ លោកំ ឧបបជ្ជតិ ។ សោ តត្ថ អញ្ញេ ទេវេ ទសហិ ឋានេហិ អធិគណ្ហាតិ ។ បេ ។ សោ តតោ ចុតោ ឥត្ថត្តំ អាគតោ សមានោ ឥមំ មហាបុរិសលក្ខណំ បដិលភតិ

១ ម. ឥត្ថិំ ។ ២ ម. ពហុជនសុខាវហ ។ ៣ ម. ឧព្វេគំ ឧត្តាសំ ភយំ ។

អ្នកប្រាជ្ញនោះ នោះគង់បានផលប្រសើរជាដ៏ច្រើន តែងមិនមាន

នូវសេចក្តីញាប់ញ័រ (ដោយកិលេស) ជាដាច់ខាត ព្រោះដ្បិត

ជាធម្មតា របស់ព្រះតថាគតនោះ ។

(៥) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលព្រះតថាគត (អាស្រ័យ) នូវជាតិក៏មុន ភពក៏មុន លំនៅក៏មុន កើតជាមនុស្សក្នុងកាលក៏មុន ជាអ្នកបាននាំមកនូវសេចក្តីសុខ ឲ្យដល់ជនច្រើននាក់ផង ជាអ្នកកំចាត់បង់នូវភ័យគឺសេចក្តីតក់ស្លុត និងសេចក្តីតក់ស្លុតផង ជាអ្នកចាត់ចែង នូវការរក្សាការពារ គ្រប់គ្រងប្រកបដោយធម៌ផង បានឲ្យទានព្រមទាំងបរិវារ (របស់ទាន(១) ផង ។ ព្រះតថាគតនោះ លុះបែកធ្លាយរាងកាយទៅខាងមុខអំពីសេចក្តីស្លាប់ ក៏បានទៅកើតក្នុងសុគតិសួគ៌ទេវលោក ព្រោះកុសល-កម្មដែលព្រះតថាគតបានធ្វើ សន្សំ បណ្តុះបណ្តាល ឲ្យធំទូលាយនោះផង ។ ព្រះតថាគត តែងគ្របសង្កត់នូវទេវតាឯទៀត ក្នុងឋានសួគ៌នោះ ដោយហេតុ ១០ ប្រការ ។ បេ ។ លុះព្រះតថាគតនោះ ច្យុតចាកឋានសួគ៌នោះ មកកាន់អត្តភាពជាមនុស្សនេះ ក៏បាននូវមហាបុរិសលក្ខណៈនេះ

១ អដ្ឋកថា ថា បរិវារ របស់ទានមាន ១០ ប្រការគឺ បាយ ទឹក សំពត់ យាន ផ្កាកម្រង គ្រឿងក្រអូប គ្រឿងលាប ទីដេក ទីនៅ ប្រទីបបំភ្លឺ ។

ហេដ្ឋាបាទតលេសុ ចក្កានិ ជាតានិ ហោន្តិ សហស្សា-
រានិ សនេមិកានិ សនាភិកានិ សព្វាការបរិបូរានិ
សុវិភត្តន្តរានិ ។ សោ តេន លក្ខណេន សមន្នាគតោ
សចេ អគារំ អជ្ឈាវសតិ រាជា ហោតិ ចក្កវត្តិ ។ បេ ។
រាជា សមានោ កឹ លភតិ មហាបរិវារោ ហោតិ
មហាស្ស ហោន្តិ បរិវារា[១] ព្រាហ្មណគហបតិកា
នេគមា ជានបទា[២] គណកមហាមត្តា អនីកដ្ឋា
ទោវារិកា អមច្ចា បារិសជ្ជា រាជានោ ភោគិកា[៣]
កុមារា រាជា សមានោ ឥទំ លភតិ ។ សចេ[៤]អគា-
រស្មា អនគារិយំ បព្វជតិ អរហំ ហោតិ សម្មា-
សម្ពុទ្ធោ លោកេ វិវដ្ដច្ឆទោ ពុទ្ធោ សមានោ កឹ
លភតិ មហាបរិវារោ ហោតិ មហាស្ស ហោន្តិ
បរិវារា[៥] ភិក្ខូ ភិក្ខុនិយោ ឧបាសកា ឧបាសិ-
កាយោ ទេវា មនុស្សា អសុរា នាគា គន្ធព្វា
ពុទ្ធោ សមានោ ឥទំ លភតិ ។ ឯតមត្ថំ ភគវា
អវោច ។ តត្ថេតំ វុច្ចតិ

១ ឱ. បរិវារា ។ ២ ម. នេគមជានបទា ។ ៣ ឱ. ម. ភោគិយា ។ ៤ ឱ. សចេ
បន ។ ៥ ឱ. ហោតិ បរិវារោ ។

គឺ ត្រង់ផ្ទៃជើងទាំងពីរកើតជាចក្រមានរូបចក្រ ប្រកបដោយខ្នងកង់ផ្ចិតកង់
ព្រមទាំងកាំ ១.០០០ មានចន្លោះស្អាតគ្រប់អង្គ ។ ព្រះតថាគត
ប្រកបដោយលក្ខណៈនោះ បើនៅគ្រប់គ្រងគេហដ្ឋាន ទើបបានជាស្ដេច
ចក្រពត្តិ ។ បេ ។ បើបានជាស្ដេចហើយ តើនឹងបានរបស់អ្វី ទើបជា
អ្នកមានបរិវារច្រើន ឯបរិវារច្រើនរបស់ស្ដេចនោះគឺ ព្រាហ្មណ៍ គហបតី
អ្នកនិគម អ្នកជនបទ ពួកស្មៀននឹងមហាមាត្យ ពួកសេនាមានអង្គ ៤
(មានសេនាដំរីជាដើម) អ្នកឆ្មាំទ្វារ អាមាត្យ ពួកបរិស័ទ ស្ដេច
(ចំណុះ) ពួកអ្នកមានទ្រព្យ នឹងពួករាជកុមារ កាលបើបានជាស្ដេច
នឹងបានរបស់នេះ ។ បើចេញចាកគេហដ្ឋានទៅបួស នឹងបានត្រាស់ជា
ព្រះអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធក្នុងលោក មានដំបូលគឺកិលេសបើកចេញហើយ
កាលបើបានត្រាស់ជាព្រះពុទ្ធហើយ តើបានរបស់អ្វី ទើបជាអ្នកមាន
បរិវារច្រើន ឯបរិវារច្រើនរបស់ព្រះពុទ្ធនោះគឺ ពួកភិក្ខុ ភិក្ខុនី ឧបាសក
ឧបាសិកា ទេវតា មនុស្ស អសុរ នាគ គន្ធព្វ កាលបើ
បានត្រាស់ជាព្រះពុទ្ធ បានទទួលបរិស័ទនេះ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ
បានត្រាស់សេចក្ដីនេះចប់ហើយ ។ ទើបទ្រង់ត្រាស់នូវគាថាព័ន្ធនេះ
ក្នុងលក្ខណៈនោះថា

[១] បុរេ បុរត្ថា បុរិមាសុ ជាតិសុ
មនុស្សភូតោ ពហុន្នំ(១) សុខាវហោ
ឧព្ភេគឧត្តាសភយាបនូទនោ
គុត្តីសុ រក្ខាវរណេសុ ឧស្សុកោ ។
សោ តេន កម្មេន ទិវំ អបក្កមិ(២)
សុខញ្ច ខិឌ្ឌារតិយោ ច អន្វភិ(៣)
តតោ ចវិត្វា បុនរាគតោ ឥធ
ចក្កានិ បាទេសុ ទុវេសុ វិន្ទតិ
សមន្តនេមីនិ សហស្សារានិ ច ។
ព្យាកំសុ វេយ្យញ្ជនិកា សមាគតា
ទិស្វា កុមារំ សតបុញ្ញលក្ខណំ
បរិវារវា ហេស្សតិ សត្តុមទ្ទនោ
តថា ហិ ចក្កានិ សមន្តនេមិនិ ។
សចេ ន បព្វជ្ជមុបេតិ តាទិសោ
វត្តេតិ ចក្កំ បថវឹ បសាសតិ
តស្សានុយន្តា ឥធ ភវន្តិ ខត្តិយា

---

១ ឱ. ពហុន្នំ ។ ២ ឱ. ទិវំ សមក្កមិ ។ ៣ ឱ. អនុភិ ។ ឱ. អន្វភិ ។

[១] ព្រះតថាគតកើតជាមនុស្សក្នុងកាលមុន ៗ ជាតិមុន ៗ ជាអ្នកនាំនូវសេចក្តីសុខមកឲ្យដល់ជនច្រើននាក់ ជាអ្នកបន្ទោបង់នូវភ័យ គឺសេចក្តីភ្ញាក់ផ្អើលនិងសេចក្តីតក់ស្លុត ជាអ្នកខ្វល់ខ្វាយក្នុងការគ្រប់គ្រង ការរក្សា ការពារ ។ ព្រោះកម្មនោះ ព្រះតថាគតបានទៅកាន់ឋានសួគ៌ ហើយសោយសេចក្តីសុខ សេចក្តីសម្រាន្ត និងសេចក្តីត្រេកអរ លុះព្រះតថាគតច្យុតចាកឋានសួគ៌នោះ មកកើតក្នុងមនុស្សលោកនេះទៀត ក៏បាននូវចក្រត្រង់ផ្ទៃជើងទាំងពីរ ប្រកបដោយខ្នងកង់និងដុំព្រមទាំងកាំ ១.០០០មានចន្លោះស្មើគ្នា ។ ពួកជនអ្នកស្គាល់លក្ខណៈ បានឃើញរាជកុមារដែលមានលក្ខណៈនៃបុណ្យច្រើន (យ៉ាងនេះ) ទើបព្រមគ្នាព្យាករថា (ព្រះរាជកុមារនេះ) នឹងមានបរិវារច្រើន អាចញាំញីនូវសត្រូវបាន ដូចជាចក្រដែលមានខ្នងកង់ (និងដុំព្រមទាំងកាំ ១.០០០) មានចន្លោះស្មើគ្នា ដូច្នោះឯង ។ បើព្រះរាជកុមារ (ដែលប្រកបដោយលក្ខណៈ)ដូច្នោះ មិនបានចេញទៅបួសព្រះផ្នួសទេ នឹងបានជាស្តេចចក្រពត្តិ គ្រប់គ្រងប្រាបប្រាមផែនដី មានពួកក្សត្រ

មហាយសំ សំវណ្ណយន្តិ(១) នំ ។
សចេ ច(២) បព្វជតិ តាទិសោ
នេក្ខម្មច្ឆន្ទាភិរតោ វិចក្ខណោ
ទេវ(៣) មនុស្សាសុរសក្ករក្ខសា
គន្ធព្វនាគា វិហង្គា(៤) ចតុប្បទា
អនុត្តរំ ទេវមនុស្សបូជិតំ
មហាយសំ សំវណ្ណយន្តិ នំ(៥) ។

(៧) យម្បិ ភិក្ខវេ តថាគតោ បុរិមំ ជាតឹ បុរិមំ ភវំ បុរិមំ និកេតំ បុព្វេ មនុស្សភូតោ សមានោ បាណាតិបាតំ បហាយ បាណាតិបាតា បដិវិរតោ អហោសិ(៦) និហិតទណ្ឌោ និហិតសត្ថោ លជ្ជី ទយាបន្នោ សព្វបាណភូតហិតានុកម្បី វិហាសិ ។ សោ តស្ស កម្មស្ស កតត្តា ។ បេ ។ សោ តតោ ចុតោ

---

១ ឱ. ឧហោជយំ សម្បរិវារយន្តិ ។ ២ ឱ. ម. ច ។ ៣ ឱ. ទេវ ។ ៤ ឱ. ម. វិហគា ។ ៥ ឱ. ឥន្ទំ ។ ៦ ឱ. ម. អហោសិ ។

ដែលពួកជន មានយសសក្តិធំ នៅតែពោលសរសើរព្រះមហា-កុមារនោះក្នុងទីនោះ ។ បើព្រះរាជកុមារ (ដែលប្រកបដោយលក្ខណៈ) ដូច្នោះ ចេញទៅទ្រង់ព្រះផ្នួស តែងពេញចិត្តត្រេកអរ ចំពោះនេក្ខម្មៈ ទើបបានជាអ្នកប្រាជ្ញ មានទេវតា មនុស្ស អសុរ ព្រះឥន្ទ្រ អារក្ស គន្ធព្វ នាគ សត្វបក្សី សត្វជើង ៤ ដែលមានយសសក្តិធំ តែងពោលព្រះពុទ្ធដ៏ប្រសើរ ដែលទេវតានិងមនុស្ស បូជាហើយនោះ ។

(៧) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលតថាគត អាស្រ័យនូវជាតិមុន ភពមុន លំនៅមុន កើតជាមនុស្សក្នុងកាលមុន ជាអ្នកបានលះបង់បាណាតិបាត វៀរស្រឡះចាកបាណាតិបាត ជាអ្នកដាក់ចុះនូវអាជ្ញា និងគ្រឿងសស្ត្រាផង មានសេចក្តីខ្មាសបាប មានចិត្តអាសូរករុណា តែងអនុគ្រោះសព្វសត្វដោយប្រយោជន៍ ។ ព្រះតថាគតនោះ ព្រោះបានធ្វើនូវកុសលកម្មនោះ ។ បេ ។ លុះព្រះតថាគតនោះច្យុតចាកឋានសួគ៌នោះ

ឥត្ថត្តំ អាគតោ សមានោ ឥមានិ តីណិ មហាបុរិសលក្ខណានិ បដិលភតិ អាយតបណ្ហិ ច ហោតិ ទីឃង្គុលី ច ព្រហ្មុជុគត្តោ ច ។ សោ តេន លក្ខណេន សមន្នាគតោ សចេ អគារំ អជ្ឈាវសតិ រាជា ហោតិ ចក្កវត្តិ ។ បេ ។ រាជា សមានោ កឹ លភតិ ទីឃាយុកោ ហោតិ ចិរដ្ឋិតិកោ ទីឃមាយុំ បាលេតិ[១] ន សក្កា ហោតិ អន្តរា ជីវិតា វោរោបេតុំ កេនចិ មនុស្សភូតេន បច្ចត្ថិកេន បច្ចាមិត្តេន រាជា សមានោ ឥទំ លភតិ ។ បេ ។ ពុទ្ធោ សមានោ កឹ លភតិ ទីឃាយុកោ ហោតិ ចិរដ្ឋិតិកោ ទីឃមាយុំ បាលេតិ ន សក្កា ហោតិ អន្តរា ជីវិតា វោរោបេតុំ បច្ចត្ថិកេហិ បច្ចាមិត្តេហិ សមណេន វា ព្រាហ្មណេន វា ទេវេន វា មារេន វា ព្រហ្មុនា វា កេនចិ វា លោកស្មឹ ពុទ្ធោ សមានោ ឥទំ លភតិ ។ ឯតមត្ថំ ភគវា អវោច ។ តត្ថេតំ វុច្ចតិ

១ ឱ. ទីឃមាយុម្បាលេតិ ។ ម. ទីឃមាយុំ... ។

មកកាន់អត្តភាព ជាមនុស្សនេះ ក៏បានទទួលមហាបុរិសលក្ខណៈទាំង ៣ នេះ គឺជាអ្នកមានកែងជើងវែង ១ មានម្រាមដៃនិងម្រាមជើងវែង ១ មានកាយត្រង់ដូចជាកាយព្រហ្ម ១ ។ ព្រះតថាគតនោះ ប្រកបដោយលក្ខណៈ (ទាំង ៣) នោះ បើនៅគ្រប់គ្រងគេហដ្ឋាន ក៏នឹងបានជាស្តេចចក្រពត្តិ ។ បេ ។ បើបានជាស្តេចហើយ តើនឹងបានទទួលរបស់អ្វី គឺនឹងបានជាអ្នកមានអាយុវែង ប្រតិស្ឋាននៅអស់កាលយូរ គ្រប់គ្រងនូវជន្មាយុឲ្យរស់នៅបានយូរ មនុស្សជាសឹកសត្រូវនឹងជាបច្ចាមិត្តណាមួយ មិនអាចនឹងផ្តាច់បង់ជីវិតត្រង់កណ្តាលអាយុបានទេ កាលបើបានជាស្តេចនឹងបានរបស់នេះឯង ។ បេ ។ កាលបើព្រះតថាគតបានត្រាស់ជាព្រះពុទ្ធ នឹងបានរបស់អ្វី គឺនឹងបានជាអ្នកមានអាយុវែង ប្រតិស្ឋាននៅអស់កាលយូរ គ្រប់គ្រងជន្មាយុរស់នៅបានយូរ សមណៈក្តី ព្រាហ្មណ៍ក្តី ទេវតាក្តី មារក្តី ព្រហ្មក្តី អ្នកណាមួយក្តី ជាសឹកសត្រូវជាបច្ចាមិត្ត ក្នុងលោកនេះ មិនអាចនឹងផ្តាច់បង់ជីវិតត្រង់កណ្តាលអាយុបានឡើយ កាលបើព្រះតថាគតបានត្រាស់ជាព្រះពុទ្ធ នឹងបានទទួលរបស់នេះឯង ។ លុះព្រះមានព្រះភាគបានត្រាស់សេចក្តីនេះរួចហើយ ។ ទើបទ្រង់ត្រាស់នូវគាថាព័ន្ធនេះ ក្នុងលក្ខណៈនោះថា

(៨) មរណវធភយត្តនោ(១) វិទិត្វា
បដិវិរតោ បរំ មារណាយ អហោសិ
តេន សោ(២) សុចរិតេន សគ្គមគមាសិ(៣)
សុកតផលវិបាកមនុភោសិ ។
ចវិយ បុនរិធាគតោ សមានោ
បដិលភតិ ឥធ តីណិ លក្ខណានិ
ភវតិ វិបុលទីឃបាសុណិកោ(៤)
ព្រហ្មាវ សុជុ(៥) សុភោ សុជាតគត្តោ ។
សុភុជោ សុសុ(៦) សុសណ្ឋិតោ សុជាតោ
មុទុតលុនង្គុលិយស្ស ហោតិ
ទីឃា តីហិ បុរិសលក្ខណេហិ(៧)

១ ឱ. ម. មារណវធភយត្តនោ ។ ២ ឱ.ម. សោតិ ន ទិស្សតិ ។ ៣ ឱ. ម. សគ្គមគមា ។ ៤ ឱ. វិបុលទីឃបាណិកោ ។ ម. វិបុលទីឃបាសណ្ហិកោ ។ ៥ ឱ. ព្រហ្មាវ ឧជុ ។ ៦ ឱ.ម. សុសុ ។ ៧ ឱ.ម. តីហិ បុរិសវរគ្គលក្ខណេហិ ។

(៨) ព្រះតថាគតដឹងច្បាស់នូវភ័យអំពីសេចក្តីស្លាប់ ដែលហៅថា មរណៈចំពោះខ្លួនឯងហើយ បានវៀរស្រឡះចាកការសម្លាប់នូវសត្វដទៃ ព្រោះអំពើសុចរិតនេះឯង ព្រះតថាគតនោះ បានទៅកើតក្នុងឋានសួគ៌ សោយផលវិបាករបស់កម្ម ដែលបានធ្វើទុកល្អហើយ ។ លុះច្យុតចាក (ឋានសួគ៌) នោះ មកកើតក្នុងមនុស្សលោកនេះទៀត ក៏បាននូវលក្ខណៈទាំង ៣ នេះក្នុងភពនេះ គឺជាអ្នកមានកែងជើងវែងធូលាយ ១ មានកាយត្រង់ល្អស្អាត ដូចជាកាយព្រហ្ម ១ ។ មានក្លែនល្អ មានរូបនៅក្មេង មានទ្រង់ទ្រាយល្អ មានជាតិល្អ មានអង្គុលីរបស់ព្រះតថាគតនោះ ទន់ល្ងន់ល្អ ព្រះតថាគតប្រកបដោយមហាបុរិសលក្ខណៈ ៣ (នេះ)

ចិរយាបនាយ(១) កុសលំ វទន្តិ ។
ភវតិ យទិ គិហី ចិរំ យបេតិ
ចិរតរំ បព្វជតិ យទិ តតោ ហិ
យាបយតិ វសិទ្ធិភាវនាយ
ឥតិ ទីឃាយុកតាយ និមិត្តន្តិ(២) ។

(៤) យម្បិ ភិក្ខវេ តថាគតោ បុរិមំ ជាតឹ បុរិមំ ភវំ បុរិមំ និកេតំ បុព្វេ មនុស្សភូតោ សមានោ ទាតា អហោសិ បណីតានំ រសិតានំ ខាទនីយានំ ភោជនីយានំ សាយនីយានំ លេហនីយានំ បានានំ ។ សោ តស្ស កម្មស្ស កតត្តា ឧបចិតត្តា ។បេ។ កាយស្ស ភេទា បរំ មរណា សុគតឹ សគ្គំ លោកំ ឧបបជ្ជតិ ។បេ។ សោ តតោ ចុតោ ឥត្ថត្តំ អាគតោ សមានោ ឥមំ មហាបុរិសលក្ខណំ បដិលភតិ សត្តស្ស ឧស្សទា ហោន្តិ(៣) ឧភោសុ ហត្ថេសុ ឧស្សទា ហោន្តិ ឧភោសុ បាទេសុ ឧស្សទា ហោន្តិ

១ ឱ. ម. ចិរយាបនាយ ។ ២ ឱ. និ. និមិត្តំ ។ ៣ ឱ. សត្តុស្សទោ ហោតិ សត្តុស្សទា ហោន្តិ ។ ម. សត្តុស្សទោ ហោតិ សត្តស្ស ឧស្សទា ហោន្តិ ។

ដើម្បីញុំាងជីវិត ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅអស់កាលយូរ ប្រហែលដូចជាទៅកើត ។ បើព្រះតថាគតនៅជាគ្រហស្ថ តែងញុំាងជីវិតឲ្យរស់នៅអស់កាលយូរ បើចេញទៅបួសទើបញុំាងជីវិតឲ្យរស់នៅអស់កាលយូរជាងនោះទៅទៀត ព្រះតថាគតជាអ្នកស្ទាត់ជំនាញ រមែងញុំាងជីវិតឲ្យរស់នៅ ដោយការចំរើនឫទ្ធិ លក្ខណៈទាំង ៣ នោះ ជានិមិត្តរបស់ទីឃាយុកភាព យ៉ាងនេះឯង ។

(៤) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលព្រះតថាគត (អាស្រ័យ) នូវជាតិពីមុន ភពពីមុន លំនៅពីមុន កើតជាមនុស្ស ក្នុងកាលមុន ជាអ្នកឲ្យនូវខាទនីយភោជនីយាហារ មានរសជាតិដ៏ថ្លៃថ្លា ព្រមទាំងទឹក (៨ប្រការ) ដែលគួរភ្លក្ស គួរលិទ្ធ ។ ព្រះតថាគតនោះ ព្រោះបានធ្វើសន្សំកុសលកម្មនោះ ។បេ។ លុះបែកធ្លាយរាងកាយខាងមុខអំពីមរណៈក៏បានទៅកើត ក្នុងសុគតិសួគ៌ទេវលោក ។បេ។ លុះព្រះតថាគតនោះច្យុតចាកឋានសួគ៌នោះ មកកាន់អត្តភាពជាមនុស្សនេះ ក៏បាននូវមហាបុរិសលក្ខណៈនេះ គឺជាអ្នកមានសាច់ដ៏ពេញក្នុងទីទាំង ៧ កន្លែង គឺសាច់ពេញត្រង់ខ្នងដៃទាំងពីរ សាច់ពេញត្រង់ខ្នងជើងទាំងពីរ

ឧភោសុ អំសកូដេសុ ឧស្សទា ហោន្តិ ខន្ធេ ឧស្សទោ ហោតិ[១] ។ សោ តេន លក្ខណេន សមន្នាគតោ សចេ អគារំ អជ្ឈាវសតិ រាជា ហោតិ ចក្កវត្តិ ។បេ។ រាជា សមានោ កឹ លភតិ លាភី ហោតិ បណីតានំ រសិតានំ ខាទនីយានំ ភោជនីយានំ សាយនីយានំ លេហនីយានំ បានានំ រាជា សមានោ ឥទំ លភតិ ។បេ។ ពុទ្ធោ សមានោ កឹ លភតិ លាភី ហោតិ បណីតានំ រសិតានំ ខាទនីយានំ ភោជនីយានំ សាយនីយានំ លេហនីយានំ បានានំ ពុទ្ធោ សមានោ ឥទំ លភតិ ។ ឯតមត្ថំ ភគវា អវោច ។ តត្ថេតំ វុច្ចតិ

(១០) ខជ្ជភោជ្ជំ អថ លេហសាយិតំ[២]

ឧត្តមគ្គរសទាយកោ អហុ
តេន សោ សុចរិតេន កម្មុនា
នន្ទនេ[៣] ចិរមភិប្បមោទតិ ។
សត្ត ចុស្សទេ[៤] ឥធាធិគច្ឆតិ

១ ឱ. ម. ឧស្សទោ ហោតិ ។ ២ ឱ. លេយ្យសាយិយំ ។ ម. លេយ្យំ សាយិតំ ។
៣ ឱ. នន្ទនេ ។ ៤ ឱ. វុស្សទេ ។

សាច់ពេញត្រង់ចន្លោះស្មាទាំងពីរ សាច់ពេញត្រង់-ក ។ ព្រះតថាគតនោះ ប្រកបដោយលក្ខណៈនោះ បើនៅគ្រប់គ្រងគេហដ្ឋាន នឹងបានជាស្តេចចក្រពត្តិ ។បេ។ កាលបើបានជាស្តេចហើយ តើនឹងបានរបស់អ្វី គឺនឹងបាននូវខាទនីយភោជនីយាហារ មានរសជាតិដ៏ថ្លៃថ្លា ព្រមទាំងទឹក (៨ប្រការ) ដែលគួរភ្លក្ស គួរលិទ្ធ បើបានជាស្តេចនឹងបាននូវរបស់នេះឯង ។បេ។ កាលបើព្រះតថាគតបានត្រាស់ជាព្រះពុទ្ធ នឹងបានរបស់អ្វី គឺនឹងបាននូវខាទនីយភោជនីយាហារ មានរសជាតិដ៏ថ្លៃថ្លា ព្រមទាំងទឹក (៨ប្រការ) ដែលគួរភ្លក្ស គួរលិទ្ធ កាលបើបានត្រាស់ជាព្រះពុទ្ធ នឹងបានរបស់នេះឯង ។ លុះព្រះមានព្រះភាគបានត្រាស់សេចក្តីនេះរួចហើយ ។ ទើបទ្រង់ត្រាស់នូវគាថាព័ន្ធនេះក្នុងលក្ខណៈនោះថា

(១០) ព្រះតថាគត ជាអ្នកឲ្យនូវខាទនីយភោជនិយាហារ នឹងទឹកដែលគួរលិទ្ធ គួរភ្លក្ស ដែលមានរសជាតិដ៏ឧត្តមថ្លៃថ្លា ព្រោះកម្ម ជាសុចរិតនោះ ព្រះតថាគតនោះទើបរីករាយក្នុងនន្ទវ័ន (ឧទ្យាន) អស់កាលយូរ ។ (លុះច្យុតមកកើត) ក្នុងមនុស្សលោកនេះ ក៏បាននូវសាច់ដ៏ពេញក្នុងទីទាំងពីរអន្លើផង

ហត្ថានមុទុតលញ្ច(១) វទន្តិ
អាហុ ព្យញ្ជននិមិត្តកោវិទា
ខជ្ជភោជនរសលាភិតាយ(២) ។
ន តំ គិហិស្សបិ(៣) តនុជ្ជជាតកំ
បព្វជ្ជំបិ ច តណាជិកដ្ឋតិ(៤)
ខជ្ជភោជនស្ស(៥) លាភិរុត្តមំ
អាហុ សព្វគិហិពន្ធនច្ឆិន្ទិ ។

(១១) យំបិ ភិក្ខវេ តថាគតោ បុរិមំ ជាតិំ បុរិមំ ភវំ បុរិមំ និកេតំ បុព្វេ មនុស្សភូតោ សមានោ ចតូហិ សង្គហវត្ថូហិ ជនសង្គហិតា(៦) អហោសិ ទានេន បេយ្យវជ្ជេន អត្ថចរិយាយ ស-មានត្តតាយ ។ សោ តស្ស កម្មស្ស កតត្តា ឧបចិតត្តា ឧស្សន្នត្តា វិបុលត្តា កាយស្ស ភេទា បរំ មរណា សុគតិំ សគ្គំ លោកំ ឧបបជ្ជតិ ។

១ ឱ. ហត្ថបាទមុទុតញ្ច ។ ២ ឱ. ខជ្ជភោជនរសលាភិតាយ ។ ម. ខជ្ជភោជនស្ស ល-ភិតាយ ។ ៣ ម. និយំ គិហិស្សាបិ ។ ៤ ឱ. បព្វជ្ជំ តទធិគច្ឆតិ ។ ៥ ឱ. ខជ្ជភោជនរស ។ ៦ ឱ. ជនំ សង្គហិតា ។ ម. ជនំ សង្គហេតា ។

បានទូលថាផ្ទៃដៃ និងផ្ទៃជើង ដ៏ទន់ល្អន់ផង ជនទាំងឡាយ ដែលជាអ្នកឈ្លាសក្នុងការទាយនូវព្យញ្ជនៈនិងនិមិត្ត នាំគ្នាទាយ (ព្រះតថាគត) ព្រោះហេតុដែលព្រះតថាគតបានឲ្យនូវខាទនីយភោជនីយាហារ ទើបបាននូវខាទនីយភោជនីយា-ហារ មានរស (ជាតិដ៏ផ្ញុំ) ។ លក្ខណៈនោះ មិនមែនជាគ្រឿងនាំមកនូវសេចក្តីដល់ព្រះតថាគត ដែលនៅជាគ្រហស្ថប៉ុណ្ណោះទេ តែបើតថាគតចេញទៅបួស ក៏គង់បានទទួលផលនោះដែរ អ្នកដែលបាននូវខាទនីយភោជនីយាហារ មានរសជាតិដ៏ឧត្តម ហៅថា អ្នកកាត់បង់នូវចំណងរបស់គ្រហស្ថទាំងអស់បាន ។

(១១) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលព្រះតថាគត (អាស្រ័យ) នូវជាតិពីមុន ភពពីមុន លំនៅពីមុន កើតជាមនុស្សក្នុងកាលមុន ជាអ្នកបានសង្គ្រោះ ដល់ពពួកជន ដោយសង្គហវត្ថុ ៤ ប្រការ គឺទាន ១ ពាក្យជាទីស្រឡាញ់ ១ ការប្រព្រឹត្តិដែលជាប្រយោជន៍ ១ ការតាំងខ្លួនស្មើ គឺមិនប្រកាន់ខ្លួន ១ ។ ព្រះតថាគតនោះ លុះបែកធ្លាយរាងកាយបន្ទាប់ពីសេចក្តីស្លាប់ ក៏បានទៅកើតក្នុងសុគតិសួគ៌ទេវលោក ព្រោះកុសលកម្មដែលព្រះតថាគតបានធ្វើ សន្សំ ពេញៈពេញលេញឲ្យធំទូលាយនោះឯង ។

សោ តតោ ចុតោ ឥត្ថត្តំ អាគតោ សមានោ ឥមានិ ទ្វេ មហាបុរិសលក្ខណានិ បដិលភតិ មុទុតលុនហត្ថបាទោ ច ហោតិ ជាលហត្ថបាទោ ច[1] ហោតិ ។ សោ តេហិ លក្ខណេហិ សមន្នាគតោ សចេ អគារំ អជ្ឈាវសតិ រាជា ហោតិ ចក្កវត្តិ ។ បេ ។ រាជា សមានោ កឹ លភតិ សុសង្គហិតបរិជនោ ហោតិ សុសង្គហិតាស្ស ហោន្តិ ព្រាហ្មណគហបតិកា នេគមា ជានបទា[2] គណកមហាមត្តា អនីកដ្ឋា ទោវារិកា អមច្ចា បារិសជ្ជា រាជានោ ភោគិកា[3] កុមារា រាជា សមានោ ឥទំ លភតិ ។ បេ ។ ពុទ្ធោ សមានោ កឹ លភតិ សុសង្គហិតបរិជនោ ហោតិ សុសង្គហិតាស្ស ហោន្តិ ភិក្ខូ ភិក្ខុនិយោ ឧបាសកា ឧបាសិកាយោ ទេវា មនុស្សា អសុរា នាគា គន្ធព្វា ពុទ្ធោ សមានោ ឥទំ លភតិ ។ ឯតមត្ថំ ភគវា អវោច ។ តត្ថេតំ វុច្ចតិ

១ ឱ. មុទុតលុនហត្ថបាទោ ។ ម. មុទុតលុនហត្ថបាទោ ច ។ ២ ឱ. ម. នេគមជានបទា ។ ៣ ឱ. ម. ភោគិយា ។

លុះព្រះតថាគតនោះ ច្យុតចាកឋានសួគ៌នោះ មកកាន់អត្តភាពជាមនុស្សនេះ ក៏បាននូវមហាបុរិសលក្ខណៈទាំងពីរនេះ គឺជាអ្នកមានផ្ទៃដៃនិងផ្ទៃជើងទន់ល្មួន (ដូចជាសំឡីដែលគេបុកអស់ ១០០ ដង) ១ មានផ្ទៃដៃនិងផ្ទៃជើង ប្រទាក់ដោយក្រឡា ដូចជាសំណាញ់ ១ ។ ព្រះតថាគតនោះ ប្រកបដោយលក្ខណៈទាំងពីរនោះ បើនៅគ្រប់គ្រងគេហដ្ឋាន នឹងបានជាស្តេចចក្រពត្តិ ។ បេ ។ កាលបើបានជាស្តេចហើយ តើនឹងបាននូវរបស់អ្វី គឺនឹងបានជាអ្នកសង្គ្រោះនូវជនជាបរិស័ទ ជនបរិស័ទដែលព្រះតថាគតបានសង្គ្រោះនោះគឺ ពួកព្រាហ្មណ៍ គហបតិ អ្នកនិគម អ្នកជនបទ ពួកស្មៀន មហាមាត្រ ពួកសេនាមានអង្គ៤ (មានសេនាដំរីជាដើម) ឆ្មាំទ្វារ អាមាត្យ រាជបរិស័ទ ស្តេចចំណុះ អ្នកមានភោគៈ និងរាជកុមារ កាលបើព្រះតថាគតនៅជាស្តេច នឹងបានរបស់នេះឯង ។ បេ ។ កាលបើព្រះតថាគតបានត្រាស់ជាព្រះពុទ្ធ នឹងបាននូវរបស់អ្វី គឺនឹងបានជាអ្នកសង្គ្រោះនូវជនជាបរិស័ទ ជនជាបរិស័ទដែលព្រះតថាគត បានសង្គ្រោះនោះគឺ ពួកភិក្ខុ ភិក្ខុនី ឧបាសក ឧបាសិកា ទេវតា មនុស្ស អសុរ នាគ គន្ធព្វ កាលបើព្រះតថាគតបានត្រាស់ជាព្រះពុទ្ធ នឹងបានរបស់នេះឯង ។ លុះព្រះមានព្រះភាគត្រាស់សេចក្តីនេះរួចហើយ ។ ទើបទ្រង់ត្រាស់គាថាព័ន្ធនេះ ក្នុងលក្ខណៈនោះថា

(១៦) ទានំបិ ចត្ថចរិយតញ្ច(១)
បិយវាទតញ្ច សមានត្តតញ្ច(២)
ការិយ ចរិយ សុសង្គហំ ពហូនំ
អនវមតេន(៣) គុណេន យាតិ សគ្គំ ។
ចវិយ បុនរិធាគតោ សមានោ
ករចរណមុទុតញ្ច(៤) ជាលិនោ ច
អតិរុចិរសុវគ្គុទស្សនេយ្យំ
បដិលភតិ ទហរោ សុសុកុមារោ ។
ភវតិ បរិជនស្ស វេ វិធេយ្យោ
មហឹ អាវសិតោ(៥) សុសង្គហិតោ
បិយវទូ(៦) ហិតសុខតំ ជិគីសមានោ
អភិរូបានិ គុណានិ អាចរតិ ។
យទិ ច ជហាតិ(៧) សព្វកាមភោគំ(៨)

១ ខ. ទានម្បិ ច អត្ថចរិយតម្បិ ច ។ ម. ទានម្បិ . . . ។ ២ ខ. បិយវាទិតញ្ច សមានត្តញ្ច ។ ៣ ម. អនវមតេន ។ ៤ ខ. ករាវរណមុទុតញ្ច ។ ម. ករចរណមុទុត-លញ្ច ។ ៥ ម. អាវសិតោ ។ ៦ ខ. បិយវទិ ។ ៧ ខ. ម. យទិ ច ជហតិ ។ ៨ ខ. សព្វកាមគុណភោគំ ។

(១៦) ព្រះតថាគតធ្លាប់ធ្វើ បានប្រព្រឹត្តការសង្គ្រោះដោយល្អ ដល់ពួកជនច្រើននាក់ (ដោយសង្គហវត្ថុ៤ប្រការ) គឺ ទាន ១ ការប្រព្រឹត្តិដែលជាប្រយោជន៍ ១ ពាក្យជាទីស្រឡាញ់ ១ សេចក្តីពេញចិត្ត ក្នុងការតាំងខ្លួនស្មើ ១ ទើបទៅកាន់ឋានសួគ៌ដោយគុណ គឺសេចក្តីមិនប្រមាទ ។ លុះព្រះតថាគតច្យុត (ចាកឋានសួគ៌នោះ) មកកើតក្នុងភពនេះទៀត ជាមនុស្សកំលោះ នៅក្មេងល្អ គឺបាននូវអំពើ ដែលគួរធ្វើ គួរប្រព្រឹត្តទន់ក្តន់ផង បាននូវសេចក្តីរុងរឿង សេចក្តីល្អសង្ហាក្រៃលែង ទីជារូបដែលគួរឲ្យអ្នកផងពិតពិល រមិលមើល ដើម្បីចេញចាកសំណាញ់ គោលគឺសង្សារ ។ ព្រះតថាគតបានចាត់ចែងការងារ បានគ្រប់គ្រងនូវផែនដីនេះ និងការសង្គ្រោះដោយល្អ ចំពោះជនជាបរិស័ទ ពោលពាក្យជាទីស្រឡាញ់ ស្វែងរកនូវប្រយោជន៍ និងសេចក្តីសុខ ធ្វើតែនូវគុណដែលខ្លួនគាប់ចិត្តដ៏ក្រៃលែង ។ បើព្រះតថាគតលះបង់ នូវការបរិភោគកាមគ្រប់យ៉ាងហើយ

ភាវយតិ ធម្មភាចំ ជនោ ជនស្ស

វចនបដិករស្ស ភិយ្យសទ្ធា

សុត្វាន ធម្មានុធម្មមាចរន្តិ(១) ។

(១៣) យំបិ ភិក្ខវេ តថាគតោ បុរិមំ ជាតិំ បុរិមំ ភវំ បុរិមំ និកេតំ បុព្វេ មនុស្សភូតោ ស-មានោ អត្ថុបសញ្ហិតំ ធម្មូបសញ្ហិតំ(២) វាចំ ភាសិ-តា អហោសិ ពហុជនំ និនេស្សតិ(៣) បាណីនំ ហិតសុខាវហោ ធម្មយាគី ។ សោ តស្ស កម្មស្ស កតត្តា ឧបចិតត្តា វិបុលត្តា ។ បេ ។ សោ តតោ ចុតោ ឥត្ថត្តំ អាគតោ សមានោ ឥមានិ ទ្វេ មហា-បុរិសលក្ខណានិ បដិលភតិ ឧស្សង្ខបាទោ ច ហោតិ ឧទ្ធគ្គលោមោ ច ។ សោ តេហិ លក្ខ-ណេហិ សមន្នាគតោ សចេ អគារំ អជ្ឈាវសតិ រាជា ហោតិ ចក្កវត្តិ ។ បេ ។ រាជា សមានោ

---

១ ម. សុត្វា ធម្មានុធម្មមាចរន្តិ ។ ២ ម. សមានោ បុព្វេ ជនស្ស អត្ថូបសំហិតំ ធម្មូបសំហិតំ ។ ៣ ម. និទំសេតិ ។

(បញ្ចេញវាចា) នឹងបានជាព្រះជិនស្រី សំដែងនូវធម្មកថា ដល់ជនជាបរិស័ទ ពួកជនជាបរិស័ទ ដែលបានស្តាប់ ធម្មកថានោះ ក៏ជ្រះថ្លា ហើយធ្វើតាមពាក្យនៃព្រះតថាគត នោះ រមែងនាំគ្នាប្រព្រឹត្តនូវធម៌ដ៏សមគួរដល់ធម៌ ។

(១៣) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលព្រះតថាគត (អាស្រ័យ) នូវជាតិពីមុន ភពពីមុន លំនៅពីមុន កើតជាមនុស្សក្នុងកាលមុន ជាអ្នកបាន ពោលពាក្យប្រកបដោយប្រយោជន៍ ដ៏ប្រកបដោយធម៌ បានពន្យល់ ជនច្រើននាក់ តែងនាំមកនូវប្រយោជន៍និងសេចក្តីសុខ ឲ្យដល់សត្វទាំង ឡាយ ជាអ្នកបូជានូវធម្មទាន ។ ព្រោះកុសលកម្មដែលព្រះតថាគត បានធ្វើ សន្សំឲ្យដំឡើងទូលាយហើយនោះ ព្រះតថាគតនោះ ។ បេ ។ លុះព្រះតថាគតនោះ ច្យុតចាកឋានសួគ៌នោះ មកកាន់អត្តភាពជាមនុស្ស នេះ ក៏បាននូវមហាបុរិសលក្ខណៈទាំងពីរនេះ គឺជាអ្នកមានក-ជើងដូចជា សណ្តាតឡើងខាងលើ ១ មានចុងរោម-ង៉ើងឡើងលើ ១ ។ ព្រះតថាគតនោះ ប្រកបដោយលក្ខណៈទាំងពីរនេះ បើនៅគ្រប់គ្រងគេហដ្ឋាន នឹងបាន ជាស្តេចចក្រពត្តិ ។ បេ ។ កាលបើព្រះតថាគតនៅសោយរាជ្យ នឹងបាន

កឹ លភតិ អគ្គោ ច ហោតិ សេដ្ឋោ ច បា- មោក្ខោ ច ឧត្តមោ ច បវរោ ច កាមភោគីនំ រាជា សមានោ ឥទំ លភតិ ។ បេ ។ ពុទ្ធោ សមានោ កឹ លភតិ អគ្គោ ច ហោតិ សេដ្ឋោ ច បាមោក្ខោ ច ឧត្តមោ ច បវរោ ច សព្វ- សត្តានំ ពុទ្ធោ សមានោ ឥទំ លភតិ ។ ឯតមត្ថំ ភគវា អវោច ។ តត្ថេតំ វុច្ចតិ

[១៤] អត្ថធម្មំ សហិតំ បុរេ គិរំ
ឯរយិ(១) ពហុជនំ និទំសយិ
បាណីនំ(២) ហិតសុខាវហោ អហុ
ធម្មយាគំ អយជិ(៣) អមច្ឆរី ។
តេន សោ សុចរិតេន កម្មុនា
សុគតិំ វជតិ(៤) តត្ថ មោទតិ
លក្ខណានិ ច ទុវេ(៥) ឥធាគតោ
ឧត្តមសុខតាយ វិន្ទតិ(៦) ។

១ ឱ. ម. ឯរយំ ។ ២ ឱ. ម. បាណីនំ ។ ៣ ឱ. ធម្មយាគមយជិ ។
៤ ម. ភជតិ ។ ៥ ឱ. ទុវេ ។ ៦ ឱ. ឧត្តមត្ថាទិ សមង្គិ ។

របស់អ្វី គឺទ្រង់បានជាចម្បង ប្រសើរ ជាប្រធាន ឧត្តម បវរ ជាងពួកជន ដែលបរិភោគកាម កាលបើព្រះតថាគតនៅគ្រងរាជ្យ ទ្រង់បានរបស់ នេះឯង ។ បេ ។ កាលបើព្រះតថាគត បានត្រាស់ជាព្រះពុទ្ធ ទ្រង់បាន របស់អ្វី គឺទ្រង់បានជាចម្បង ប្រសើរ ជាប្រធាន ឧត្តម បវរ ជាងពួកសត្វ ទាំងអស់ កាលបើព្រះតថាគត បានត្រាស់ជាព្រះពុទ្ធ ទ្រង់បានរបស់ នេះឯង ។ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់សេចក្តីនេះរួចហើយ ។ ទើបទ្រង់ ត្រាស់គាថាព័ន្ធនេះ ក្នុងលក្ខណៈនោះថា

(១៤) ក្នុងភពមុន ព្រះតថាគត បានពោលពាក្យដែល ប្រកបដោយអត្ថ ទាំងប្រកបដោយធម៌ បានពន្យល់ប្រ- យោជន៍ដល់ជនច្រើននាក់ ជាអ្នកបាននាំមកនូវប្រយោជន៍ និងសេចក្តីសុខ ឲ្យដល់សត្វទាំងឡាយ ជាអ្នកមិនមាន សេចក្តីកំណាញ់ បានចាត់ចែងនូវការបូជាធម្មទាន ។ ព្រះតថាគតនោះ បានទៅកាន់ឋានសុគតិ រីករាយក្នុង ឋានសុគតិនោះ ព្រោះកម្មជាសុចរិតនោះឯង (លុះច្យុត ចាកឋានសួគ៌នោះ) មកកើតក្នុងភពនេះ ក៏បាននូវ លក្ខណៈទាំងពីរ ដើម្បីភាពនៃសេចក្តីសុខដ៏ឧត្តម ។

ឧទ្ធមុប្បតិតលោមវា សសោ(១)

បាទគណ្ឋិរហុ សាធុ សណ្ឋិតា ។

មំសលោហិតាចិតា តចោត្ថតា(២)

ឧបរិចរណ សោភណា(៣) អហុ ។

គេហមាវសតិ ចេ តថាវិធោ

អគ្គតំ វជតិ កាមភោគិនំ

តេន ឧត្តរិតរញ្ញ(៤) ន វិជ្ជតិ

ជម្ពុទីបំ អភិភុយ្យ ឥរិយតិ ។

បព្វជ្ជាបិ(៥) ច អនោមនិក្កមោ

អគ្គតំ វជតិ សព្វបាណិនំ

តេន ឧត្តរិតរោ ន វិជ្ជតិ

សព្វលោកំ(៦) អភិភុយ្យ វិហរតិ ។

---

១ ម. សេសោ ។ ២ ឱ. តចោតតា ។ ម. តចោត្ថតា ។ ៣ ឱ. បរិ ច បទ សោភណា ។ ម. ឧបរិ ចរណសោភណោ ។ ៤ ឱ. ម. ឧត្តរិតរោ ។ ៥ ឱ. បព្វជ្ជម្បិ ។ ម. បព្វជិម្បិ ។ ៦ ឱ. ម. សព្វំ លោកំ ។

ព្រះតថាគតនោះមានចុងរោម-ងើឡើងលើ មានសន្លាក់-កជើង ប្រតិស្ឋានល្អ មានសាច់នឹងឈាមប្រផូរ បិទបាំងដោយស្បែក មានផ្ទៃដ៏ល្អ ។ ព្រះតថាគតបានប្រកបដោយលក្ខណៈដូច្នោះ បើនៅគ្រប់គ្រងគេហដ្ឋាន នឹងបានជាអ្នកខ្ពង់ខ្ពស់ ជាងពួកជនអ្នកបរិភោគកាម មិនមានអ្នកដទៃក្រៃលែងជាងព្រះតថា-គតនោះបានឡើយ ព្រះតថាគតតែងគ្របសង្កត់ នូវជម្ពូទ្វីប (ទាំងមូល) ។ សូម្បីបព្វជ្ជា (របស់ព្រះតថាគត) ក៏មិនថយថោកឡើយ តែងដល់នូវភាពជាអ្នកខ្ពង់ខ្ពស់ ជាងពួកសត្វទាំងអស់ មិនមានសត្វឯទៀតលើសលុបជាងព្រះតថាគតនោះឡើយ ព្រះតថាគតជាអ្នកគ្របសង្កត់នូវសត្វលោកទាំងអស់ ។

(១៥) យំបិ ភិក្ខវេ តថាគតោ បុរិមំ ជាតឹ បុរិមំ ភវំ បុរិមំ និកេតំ បុព្វេ មនុស្សភូតោ សមានោ សក្កច្ចំ វាចេតា អហោសិ សិប្បំ វា វិជ្ជំ វា ចរណំ វា កម្មំ វា កិន្តិមេ ខិប្បំ វិជានេយ្យុំ[1] ខិប្បំ សម្បដិបជ្ជេយ្យុំ ន ចិរំ កិលិស្សេយ្យុន្តិ ។ សោ តស្ស កម្មស្ស កតត្តា ឧបចិតត្តា ។ បេ ។ សោ តតោ ចុតោ ឥត្ថត្តំ អាគតោ សមានោ ឥមំ មហាបុរិសលក្ខណំ បដិលភតិ ឯណិជង្ឃោ ហោតិ ។ សោ តេន លក្ខណេន សមន្នាគតោ សចេ អគារំ អជ្ឈាវសតិ រាជា ហោតិ ចក្កវត្តិ ។ បេ ។ រាជា សមានោ

១ ឱ. ម. ជានេយ្យុំ ។

(១៥) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលព្រះតថាគត (អាស្រ័យ) នូវជាតិពីមុន ភពពីមុន លំនៅពីមុន កើតជាមនុស្ស ក្នុងកាលមុន ជាអ្នកបានបង្ហាញនូវសិល្បសាស្ត្រ (ដោយគោរពទីនៃសិល្បសាស្ត្រឧត្តម) ផង នូវវិជ្ជា (ច្រើនប្រការ មានវិជ្ជាស្តោះគាស់ជាដើម) ផង នូវចរណៈ គឺ សីល ៥ សីល ៨ ឬសីល ១០ ឬបាតិមោក្ខសំវរសីលផង នូវការងារផង ដោយយកចិត្តទុកដាក់ ដោយគំនិតថា ធ្វើដូចម្តេចហ្ន៎ ពួកជននេះ បានដឹងឆាប់ បានដល់សេចក្តីប្រតិបត្តិឆាប់ កុំឲ្យលំបាក អស់កាលជាយូរអង្វែងឡើយ ។ ព្រះតថាគតនោះ ព្រោះបានធ្វើ សន្សំ នូវកុសលកម្មនោះ ។ បេ ។ លុះព្រះតថាគតនោះ ច្យុតចាកឋានសួគ៌នោះ មកកាន់អត្តភាពជាមនុស្សនេះ ក៏បាននូវមហាបុរិសលក្ខណៈនេះ គឺជាអ្នកមានស្មង់ទៀវមូលក្រលួច ស្រដៀងនឹងស្មង់សត្វព្រាយ ។ ព្រះតថាគតនោះប្រកបហើយដោយលក្ខណៈនោះ បើនៅគ្រប់គ្រងគេហដ្ឋាន នឹងបានជាស្តេចចក្រពត្តិ ។ បេ ។ កាលបើព្រះតថាគតនៅសោយរាជ្យ

កិំ លភតិ យានិ តានិ រាជារហានិ រាជង្គានិ រាជូ-
បភោគានិ រាជានុច្ឆវិកានិ តានិ ខិប្បំ បដិលភតិ
រាជា សមានោ ឥទំ លភតិ ។ បេ ។ ពុទ្ធោ សមា-
នោ កិំ លភតិ យានិ តានិ សមណារហានិ សម-
ណង្គានិ សមណូបភោគានិ សមណានុច្ឆវិកានិ តានិ
ខិប្បំ បដិលភតិ ពុទ្ធោ សមានោ ឥទំ លភតិ ។
ឯតមត្ថំ ភគវា អវោច ។ តត្ថេតំ វុច្ចតិ

(១៦) សិប្បេសុ វិជ្ជាចរណេសុ កម្មេសុ
កថំ វិជានេយ្យុំ[១] លហុន្តិ[២] ឥច្ឆតិ
យទូបឃាតាយ[៣] ន ហោតិ កស្សចិ
វាចេតិ ខិប្បំ ន ចិរំ កិលិស្សតិ ។
តំ កម្មំ កត្វា កុសលំ សុខុទ្រយំ[៤]

១ ឱ. ម. វិជានេយ្យុំ ។ ២ ឱ. លហុន្តិ ។ ៣ ឱ. យទូបឃាតាយ ។ ម. យទូបឃាតាយ ។
៤ ឱ. ម. សុខិន្ទ្រិយំ ។

នឹងបានរបស់អ្វី គឺនឹងបាននូវកេរ្តិ៍ឈ្មោះដ៏សមគួរដល់ស្តេច នឹងកងពល:
ជាអង្គនៃកងសេនា នឹងគ្រឿងឧបភោគ ដ៏សមគួរដល់ស្តេច ដោយ
ឆាប់រហ័ស កាលបើព្រះតថាគតនៅសោយរាជ្យ នឹងបានរបស់នេះឯង
។ បេ ។ កាលបើព្រះតថាគត បានត្រាស់ជាព្រះពុទ្ធ នឹងបានរបស់
អ្វី គឺនឹងបាននូវបច្ច័យដ៏សមគួរដល់សមណៈ នឹងបរិក្ខារដែលជាអង្គ
របស់សមណៈ នឹងគ្រឿងសមណូបភោគ ដ៏សមគួរដល់សមណៈ
ដោយឆាប់រហ័ស កាលបើព្រះតថាគត បានត្រាស់ជាព្រះពុទ្ធ នឹងបាន
របស់នេះឯង ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់នូវសេចក្តីនេះរួចហើយ ។
ទើបទ្រង់ត្រាស់នូវគាថាព័ន្ធនេះ ក្នុងលក្ខណៈនោះថា

(១៦) ព្រះតថាគត តែងប្រាថ្នាដូច្នេះថា ធ្វើម្តេចហ្ន៎ ជន
ទាំងឡាយនេះ នឹងចេះដឹងនូវសិល្បសាស្ត្រ វិជ្ជា ចរណៈ
នឹងការងារទាំងឡាយបានដោយឆាប់រហ័ស ឯសិល្បសាស្ត្រ
ណា មិនបៀតបៀន ដល់អ្នកណាមួយ ព្រះតថាគត
បង្រៀននូវសិល្បសាស្ត្រនោះ យ៉ាងឆាប់រហ័ស មិនឲ្យ
លំបាកអស់កាលយូរឡើយ ។ ព្រោះព្រះតថាគត បានធ្វើ
កុសលកម្មនោះ ដែលជាកម្មញុំាងសុខឲ្យចំរើន ទើបបាននូវ

លក្ខណសុត្តំ តេវាទសមុព្ភានិការពាឃ

ជង្ឃា មនុញ្ញា លកតេ សុសណ្ឋិតា

វដ្ដា(១) សុជាតា អនុបុព្វមុគ្គតា

ឧទ្ធគ្គលោមា សុខុមត្តចោត្ថតា(២) ។

ឯណេយ្យជង្ឃោតិ តមាហុ បុគ្គលំ

សម្បត្តិយា ខិប្បមិធាហុ លក្ខណំ

ឃរេកកលោមានិ យទាភិកង្ខតិ

អបព្វជំ ខិប្បមិធាធិគច្ឆតិ ។

សចេ ច បព្វជ្ជមុបេតិ តាទិសោ

នេក្ខម្មឆន្ទាភិរតោ វិចក្ខណោ

អនុត្តរិកស្ស យថានុលោមិយំ(៣)

តំ វិន្ទតិ ខិប្បមនោមនិក្កមោតិ ។

---

១ ឱ. ម. វិដ្ឋា ។ ២ ឱ. សុខុមត្តចោត្ថតា ។ ម. សុខុមត្តចោត្ថតា ។ ៣ ឱម. យថានុលោមិកំ ។

លក្ខណសូត្រ ឥតាសិដែលអំពីការកសាងបុព្វកម្មនៃព្រះតថាគត

ស្មងដ៏ល្អ មានរបៀបរៀបរយល្អ ព្រះតថាគតមានចុងរោមផង ឡើងលើ វិលជាទក្ខិណាវដ្ដ ដុះឡើងល្អ ប្រាកដឡើងលើ តៅតាមលំដាប់ ទាំងមានស្បែកកាយដ៏ល្អិតមដ្ឋព័ទ្ធជុំវិញ ។ បុគ្គលដែលប្រកបដោយលក្ខណៈដូច្នោះ អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ ពោលថា មានព្រះជង្ឃាវៀវមូល ដូចជាស្មងសត្វទ្រាយ ឯរោមមួយៗ (ក៏ដុះឡើងល្អ) ព្រះតថាគត ប្រាថ្នានូវសម្បត្តិ ណា សម្បត្តិនោះ ទោះបីព្រះតថាគតមិនបានបព្វជ្ជា ក៏គង់ បានដល់ក្នុងលោកនេះ ។ បើបុគ្គល (មានលក្ខណៈ) ដូច ព្រះតថាគតនោះ ចេញទៅបួស នឹងបានជាអ្នកប្រាជ្ញ មាន សេចក្ដីពេញចិត្ត ត្រេកអរចំពោះនេក្ខម្មៈ ជាអ្នកមានសេចក្ដី ព្យាយាមមិនថយក្រោយឡើយ តែងបាននូវសម្បត្តិដ៏សមគួរ ដល់បុគ្គល ដែលមានសភាពដ៏សមគួរ ។

[១៣] យម្បិ ភិក្ខវេ តថាគតោ យំ បុរិមំ ជាតិំ បុរិមំ ភវំ បុរិមំ និកេតំ បុព្វេ មនុស្សភូតោ សមានោ សមណំ វា ព្រាហ្មណំ វា ឧបសង្កមិតា បរិបុច្ឆិតា អហោសិ កិំ ភន្តេ កុសលំ កិំ អកុសលំ កិំ សាវជ្ជំ កិំ អនវជ្ជំ កិំ សេវិតព្វំ កិំ ន សេវិតព្វំ កិំ មេ ករិយមានំ(១) ទីឃរត្តំ អហិតាយ ទុក្ខាយ អស្ស កិំ វា បន មេ ករិយមានំ(២) ទីឃរត្តំ ហិតាយ សុខាយ អស្សាតិ ។ សោ តស្ស កម្មស្ស កដត្តា ឧបចិតត្តា ឧស្សន្នត្តា ។ បេ ។ សោ តតោ ចុតោ ឥត្ថត្តំ អាគតោ សមានោ ឥមំ(៣) មហាបុរិសលក្ខណំ បដិលភតិ សុខុមច្ឆវិ ហោតិ សុខុមត្តា ឆវិយា រជោជល្លំ កាយេ ន ឧបលិម្បតិ ។ សោ តេន លក្ខណេន សមន្នាគតោ សចេ អគារំ អជ្ឈាវសតិ រាជា ហោតិ ចក្កវត្តិ ។ បេ ។

១-២ ឱ. ម. ករីយមានំ ។ ៣ ឱ. ម. ឥទំ ។

[១៣] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលព្រះតថាគត (អាស្រ័យ) នូវជាតិមុន ភពមុន លំនៅមុន កើតជាមនុស្សក្នុងកាលមុន ជាអ្នកចូលទៅរកសមណព្រាហ្មណ៍ហើយសាកសួរថា បពិត្រលោកដ៏ចំរើន អំពើដូចម្តេចជាកុសល អំពើដូចម្តេចជាអកុសល អំពើដូចម្តេចដែលប្រកបដោយទោស អំពើដូចម្តេចដែលមិនប្រកបដោយទោស អំពើដូចម្តេចគួរសេព អំពើដូចម្តេចមិនគួរសេព អំពើដូចម្តេចដែលខ្ញុំធ្វើហើយ ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីមិនជាប្រយោជន៍ ដើម្បីទុក្ខអស់កាលយូរអង្វែង មួយទៀត អំពើដូចម្តេច ដែលខ្ញុំធ្វើហើយ ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខ អស់កាលយូរអង្វែង ។ ព្រះតថាគតនោះ ព្រោះបានធ្វើ សន្សំកសាង នូវកុសលកម្មនោះ ។ បេ ។ លុះព្រះតថាគតនោះ ច្យុតចាកឋានសួគ៌នោះ មកកាន់អត្តភាពជាមនុស្សនេះ ក៏បាននូវមហាបុរិសលក្ខណៈនេះ គឺជាអ្នកមានឆវី (សម្បុរថ្ងៃ) ដ៏ល្អិតផូរផង់រលីងស្រិលរលោង ធូលីធ្លាក់មកត្រូវមិនជាប់កាយ ។ ព្រះតថាគតនោះ ប្រកបដោយលក្ខណៈនោះ បើនៅគ្រប់គ្រងគេហដ្ឋាន នឹងបានជាស្តេចចក្រពត្តិ ។ បេ ។

រាជា សមានោ កិំ លភតិ មហាបញ្ញោ(១) នាស្ស ហោតិ កោចិ បញ្ញាយ សទិសោ វា សេដ្ឋោ(២) វា កាមភោគីនំ រាជា សមានោ ឥទំ លភតិ ។ បេ ។ ពុទ្ធោ សមានោ កិំ លភតិ មហាបញ្ញោ ហោតិ បុថុបញ្ញោ ហាសបញ្ញោ ជវនបញ្ញោ តិក្ខបញ្ញោ និព្វេធិកបញ្ញោ នាស្ស ហោតិ កោចិ បញ្ញាយ សទិសោ វា សេដ្ឋោ វា សព្វសត្តានំ ពុទ្ធោ សមានោ ឥទំ លភតិ ។ ឯតមត្ថំ ភគវា អវោច ។ តត្ថេតំ វុច្ចតិ

(១៨) បុរេ បុរត្ថា បុរិមាសុ ជាតិសុ
អញ្ញាតុកាមោ បរិបុច្ឆិតា អហុ
សុស្សូសិតា(៣) បព្វជិតំ ឧបាសិតា
អត្ថន្តរោ អត្ថកថំ និសាមយិ ។
បដិលាភគតេន កម្មុនា

១ ឱ. ម. [illegible] ហោតិ ។ ២ ឱ. វិសិដ្ឋោ ។ ៣ ឱ. ម. សុស្សូសិតា ។

កាលបើព្រះតថាគតនៅសោយរាជ្យ ទ្រង់បានរបស់អ្វី គឺទ្រង់បានជាអ្នកមានប្រាជ្ញាច្រើន បណ្ដាអ្នកបរិភោគកាមទាំងឡាយ ទើបរកអ្នកណាមួយឲ្យមានប្រាជ្ញាប្រហែលឬប្រសើរវិសេស ជាងបញ្ញារបស់ព្រះតថាគតនោះគ្មានឡើយ កាលបើព្រះតថាគតនៅសោយរាជ្យ ទ្រង់បានរបស់នេះឯង ។ បេ ។ កាលបើព្រះតថាគតបានត្រាស់ជាព្រះពុទ្ធ ទ្រង់បានរបស់អ្វី គឺទ្រង់បានជាអ្នកមានប្រាជ្ញាច្រើន មានប្រាជ្ញាក្រាស់ មានប្រាជ្ញារីករាយ មានប្រាជ្ញារហ័ស មានប្រាជ្ញាដ៏មោះមុត មានប្រាជ្ញាជាគ្រឿងសង្កត់សង្កិនបំលាយ (នូវគំនរកិលេស មានលោភៈជាដើម) បណ្ដាសត្វទាំងពួង ទើបរកសត្វណាមួយ ឲ្យមានប្រាជ្ញាស្មើឬប្រសើរវិសេស ជាងបញ្ញារបស់ព្រះតថាគតនោះគ្មានឡើយ កាលបើព្រះតថាគត បានត្រាស់ជាព្រះពុទ្ធ ទ្រង់បានរបស់នេះឯង ។ លុះព្រះមានព្រះភាគត្រាស់សេចក្ដីនេះរួចហើយ ។ ទើបទ្រង់ត្រាស់នូវគាថាព័ន្ធនេះ ក្នុងលក្ខណៈនោះថា

(១៨) ក្នុងកាលមុន ភពមុន ជាតិមុន ព្រះតថាគតជាអ្នកចង់ចេះដឹង បានចូលទៅរកបព្វជិត ហើយសាកសួរ (នូវប្រស្នា) បានស្ដាប់ដោយគោរព ធ្វើសេចក្ដីឲ្យតាំងនៅខាងក្នុង ហើយចំណាំនូវពាក្យ ដែលប្រកបដោយប្រយោជន៍តែមួយយ៉ាង ។ ព្រោះកម្មដែលប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីបាន

មនុស្សភូតោ សុខុមច្ឆវី អហុ
ព្យាកំសុ ឧប្បាទនិមិត្តកោវិទា(១)
សុខុមានិ អត្ថានិ អវេច្ច ទក្ខតិ(២) ។
សចេ ន បព្វជ្ជមុបេតិ តាទិសោ
វត្តេតិ ចក្កំ បថវឹ បសាសតិ
អត្ថានុសិដ្ឋីសុ បរិគ្គហេសុ ច
ន តេន សេយ្យោ សទិសោ ច(៣) វិជ្ជតិ ។
សចេ ច(៤) បព្វជ្ជមុបេតិ តាទិសោ
នេក្ខម្មឆន្ទាភិរតោ វិចក្ខណោ
បញ្ញាវិសិដ្ឋំ លភតេ អនុត្តរំ
បប្បោតិ ពោធឹ វរភូរិមេធសោតិ ។

---

១ ឱ. ម. ឧប្បាទនិមិត្តកោវិកា ។ ២ ម. ទក្ខិតិ ។ ៣ ឱ. វិ ។ ម. ប ។ ៤ ឱ. សចេ ។ ម. សចេ ប ។

ទូលព្រះគុណ (នោះ) ទើបព្រះតថាគត កើតមកជាមនុស្ស មានសម្បុរល្អិតផូរផង់ ពួកអ្នកប្រាជ្ញឈ្លាស ក្នុងការទាយនូវឧប្បាទនិមិត្តទាំងឡាយថា ព្រះតថាគត នឹងពិចារណាឃើញច្បាស់នូវអត្ថដ៏ល្អិតសុខុមទាំងឡាយបាន ។ បើបុគ្គល (មានលក្ខណៈ) ដូចព្រះតថាគតនោះ មិនបានចេញទៅបព្វជ្ជាទេ គង់នឹងញ៉ាំងចក្រឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ នឹងគ្រប់គ្រងផែនដីបាន បណ្ដាពួកអ្នកប្រៀនប្រដៅនូវអត្ថ នឹងពួកអ្នកកំណត់កត់ចាំ (នូវអត្ថ) នឹងគេបុគ្គលណាមួយឲ្យត្រឹមស្មើ ឬប្រសើរជាងព្រះតថាគតនោះគ្មានឡើយ ។ បើបុគ្គល (មានលក្ខណៈ) ដូចព្រះតថាគតនោះ ចេញទៅបព្វជ្ជា នឹងបានជាអ្នកប្រាជ្ញមានសេចក្ដីពេញចិត្ត ព្រមត្រេកអរក្នុងនេក្ខម្មៈ ជាអ្នកមានប្រាជ្ញាដ៏ប្រសើរប្រៀបដោយផែនដី នឹងបានដល់ពោធិញ្ញាណដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ មានចំណែកដ៏ប្រសើរក្នុងផ្លូវប្រាជ្ញា ។

(១៩) យំបិ ភិក្ខវេ តថាគតោ បុព្វេ ជាតិំ
បុព្វេ ភវំ បុព្វេ និកេតំ បុព្វេ មនុស្សភូតោ សមានោ
អក្កោធនោ អហោសិ អនុបាយាសពហុលោ ពហុម្បិ(១)
វុត្តោ សមានោ នាភិសជ្ជិ ន កុប្បិ ន ព្យាបជ្ជិ ន
បតិដ្ឋីយិ ន កោបញ្ច ទោសញ្ច អប្បច្ចយញ្ច បាតុ-
អកាសិ ទាតា ច អហោសិ សុខុមានំ មុទុកានំ
អត្ថរណានំ បាវុរណានំ ខោមសុខុមានំ កប្បាសិក-
សុខុមានំ កោសេយ្យសុខុមានំ កម្ពលសុខុមានំ ។
សោ តស្ស កម្មស្ស កតត្តា ឧបចិតត្តា ។ បេ ។
សោ តតោ ចុតោ ឥត្ថត្តំ អាគតោ សមានោ ឥមំ
មហាបុរិសលក្ខណំ បដិលភតិ សុវណ្ណវណ្ណោ ហោតិ
កញ្ចនសន្និភត្តចោ ។ សោ តេន លក្ខណេន ស-
មន្នាគតោ សចេ អគារំ អជ្ឈាវសតិ រាជា ហោតិ

១ ឱ. ពហុម្បិ ។

(១៩) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលព្រះតថាគត (អាស្រ័យ)
នូវជាតិពីមុន ភពពីមុន លំនៅពីមុន កើតជាមនុស្ស ក្នុងកាលមុន
ជាអ្នកមិនមានសេចក្តីក្រោធ មិនច្រើន ដោយសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត
សូម្បីជនច្រើននាក់ នាំគ្នាស្តីថាឲ្យ ក៏មិនឈឺចិត្ត មិនក្រោធ មិន
ចងគំនុំទុក មិនផ្តល់ទុកនូវសេចក្តីក្រោធ គាំងមិនបានធ្វើនូវសេចក្តី
ក្រោធ នូវការប្រទូស្ត និងសេចក្តីតូចចិត្តឲ្យប្រាកដឡើង (ដោយ
កាយវិការ ឬ វចីវិការ) ឡើយ ព្រះតថាគតជាអ្នកបានឲ្យនូវកម្រាល និង
សំពត់ដណ្តប់មានសាច់ល្អិតទន់ល្មើ គឺសំពត់ធ្វើពីសម្បកឈើ មានសាច់
ម៉ដ្ឋ សំពត់ធ្វើពីកប្បាសមានសាច់ម៉ដ្ឋ សំពត់ធ្វើពីសូត្រមានសាច់ម៉ដ្ឋ
សំពត់ធ្វើពីរោមសត្វមានសាច់ម៉ដ្ឋ ។ ព្រះតថាគតនោះ ព្រោះបាន
ធ្វើសន្សំនូវកុសលកម្មនោះ ។ បេ ។ លុះព្រះតថាគតនោះ ច្យុតចាក
ឋានសួគ៌នោះ មកកាន់អត្តភាពជាមនុស្សនេះ ក៏បាននូវមហាបុរិស-
លក្ខណៈនេះ គឺជាអ្នកមានពណ៌សម្បុរ (លឿងភ្លឺច្រាល) ដូចជា
សម្បុរនៃមាស និងមានស្បែកដ៏ស្និទ្ធល្អដូចជាមាស ។ ព្រះតថាគត
នោះ ប្រកបដោយលក្ខណៈនោះ បើនៅគ្រប់គ្រងគេហដ្ឋាន នឹងបាន

ចក្កវត្តិ ។ បេ ។ រាជា សមានោ កឹ លភតិ លាភី ហោតិ សុខុមានំ មុទុកានំ អត្ថរណានំ បាវុរណានំ ខោមសុខុមានំ កប្បាសិកសុខុមានំ កោសេយ្យសុខុមានំ កម្ពលសុខុមានំ រាជា សមានោ ឥទំ លភតិ ។ បេ ។ ពុទ្ធោ សមានោ កឹ លភតិ លាភី ហោតិ សុខុមានំ មុទុកានំ អត្ថរណានំ បាវុរណានំ ខោមសុខុមានំ កប្បាសិកសុខុមានំ កោសេយ្យសុខុមានំ កម្ពលសុខុមានំ ពុទ្ធោ សមានោ ឥទំ លភតិ ។ ឯតមត្ថំ ភគវា អវោច ។ តត្ថេតំ វុច្ចតិ

(២០) អក្កោធញ្ច អធិដ្ឋហិ អទាសិ(១)
ទានញ្ច វត្ថានិ(២) សុខុមានិ សុច្ឆវីនិ
បុរិមតរភវេ ឋិតោ អភិវិស្សជិ

១ ឱ. អទាសិ ច ។ ២ ឱ. ទានំ វត្ថានិ ច ។

ជាស្តេចចក្រពត្តិ ។ បេ ។ កាលបើ ព្រះតថាគត នៅសោយរាជ្យ ទ្រង់បានរបស់អ្វី គឺទ្រង់បាននូវក្រម្រាល ទន់សម្ពត់ដណ្តប់ មានសាច់ល្អិតទន់ល្មៃ គឺសម្ពត់ធ្វើដោយសម្បកឈើមានសាច់មដ្ឋ សម្ពត់ធ្វើដោយកប្បាសមានសាច់មដ្ឋ សម្ពត់ធ្វើដោយសូត្រមានសាច់មដ្ឋ សម្ពត់ធ្វើដោយរោមសត្វមានសាច់មដ្ឋ កាលបើ ព្រះតថាគត នៅសោយរាជ្យ ទ្រង់បានរបស់នេះឯង ។ បេ ។ កាលបើ ព្រះតថាគត បានត្រាស់ជាព្រះពុទ្ធ ទ្រង់បានរបស់អ្វី គឺទ្រង់បាននូវក្រម្រាល ទន់សម្ពត់មានសាច់ល្អិតទន់ល្មៃ គឺសម្ពត់ធ្វើដោយសម្បកឈើមានសាច់មដ្ឋ សម្ពត់ធ្វើដោយកប្បាសមានសាច់មដ្ឋ សម្ពត់ធ្វើដោយសូត្រមានសាច់មដ្ឋ សម្ពត់ធ្វើដោយរោមសត្វមានសាច់មដ្ឋ កាលបើ ព្រះតថាគតបានត្រាស់ជាព្រះពុទ្ធ ទ្រង់បានរបស់នេះឯង ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ បានត្រាស់សេចក្តីនេះរួចហើយ ។ ទើបទ្រង់ត្រាស់នូវគាថាព័ន្ធនេះ ក្នុងលក្ខណៈនោះថា

(២០) ព្រះតថាគតតាំងទុកនូវសេចក្តីមិនក្រោធផង នូវទាន
ផង ហើយបានឲ្យនូវសម្ពត់ទាំងឡាយ មានសាច់មដ្ឋ មាន
ពណ៌ស្រស់ ព្រះតថាគតឋិតនៅក្នុងភពមុន បានបរិច្ចាគ

មហិមិវ សុរោ អភិវស្សំ ។

តំ កត្វាន ឥតោ ចុតោ ទិព្វមុបបជ្ជិ(១)

សុកតផលវិបាកមនុភោត្វា(២)កនកតនុនិភោ(៣)

ឥធាភិភវតិ(៤) សុរវរតរោរិវ ឥន្ទោ ។

គេហាវសំ នរោ អបព្វជ្ជ

មហតិំ មហិំ អនុសាសតិ(៥)

បសយ្ហ សហិធ សត្តរតនំ(៦) បដិលភតិ

វិមលសុខុមច្ឆវិំ សុចិញ្ច(៧) ។

លាភី អច្ឆាទនវត្ថមោក្ខបាវុរណានំ

ភវតិ យទិ អនាគារិយតមុបេតិ

សហិតបុរិមកតផលំ(៨) អនុភវតិ

ន ភវតិ កតស្ស បនាសោ ។

---

១ ឱ. ទិព្វំ ឧបបជ្ជិ ។ ឧ. ទិព្វំ ឧបបជ្ជី ។ ២ ឱ. សុកតផលវិបាកមនុភោត្វា ។ ៣ ឱ. ម. កនកតនុសន្និភោ ។ ៤ ឱ. ឥធ ភវតិ ។ ៥ ឱ. ម. អនុសាសតិ ។ ៦ ឱ. អភិវិជិតំ ។ ឧ. សហិធ សត្តរតនំ ។ ៧ ឱ. វិមុលំ សុខុមច្ឆវិំ សុចិញ្ច ។ ៨ ឱ. សហិតបុរិមកតផលំ ។ ម. សហិតោ បុរិមកតផលំ ។

(ទាន) ហាក់ដូចជាទឹកភ្លៀង ដែលធ្លាក់ចុះមកលើផែនដី ដូច្នោះឯង ។ ព្រះតថាគត ព្រោះបានធ្វើនូវកុសល-កម្មនោះ លុះច្យុតចាកអត្តភាពនេះហើយ ចូលទៅកាន់ទិព្វវិមាន បានសោយផលវិបាក នៃអំពើដែលខ្លួនបានធ្វើហើយ ជាអ្នកមានខ្លួនដូចជាមាស (លុះមកកើត) ក្នុងភពនេះ បានគ្របសង្កត់ (នូវមនុស្សទាំងអស់) ហាក់ដូចជាព្រះឥន្ទ្រ ដែលប្រសើរជាងពួកទេវតាដូច្នោះឯង ។ បើព្រះតថាគតនៅជាមនុស្ស គ្រប់គ្រងគេហដ្ឋាន មិនប្រព្រឹត្តទីបួសទេ ក៏គង់តែបានគ្រប់គ្រងនូវផែនដីធំ គ្របសង្កត់ (នូវពួកបច្ចាមិត្ត) ព្រមទាំងបាននូវរតនៈ ៧ ប្រការ ក្នុងលោកនេះផង បាននូវសម្បុរដ៏ទន់ល្មើយ មានសាច់ល្អិតម៉ដ្ឋ មានសម្បុរស្រស់ស្អាតផង ។ បើព្រះតថាគតចេញទៅប្រព្រឹត្តផ្នួស នឹងបានសម្ពត់សម្រាប់ស្លៀក នឹងសម្ពត់សម្រាប់ដណ្តប់ដ៏ប្រសើរ ព្រះតថាគត រមែងបានសោយផលរបស់កម្ម ដែលបានធ្វើទុកបម្រុងល្អហើយ នឹងបានធ្វើទុកមកពីជាតិមុន សេចក្តីវិនាសនៃកម្ម ដែលព្រះតថាគតធ្វើនោះ មិនមានឡើយ ។

[២១] យម្បិ ភិក្ខវេ តថាគតោ បុរិមំ ជាតឹ បុរិមំ ភវំ បុរិមំ និកេតំ បុព្វេ មនុស្សភូតោ សមានោ ចិរប្បនដ្ឋេ សុចិរប្បវាសិនេ[១] ញាតិមិត្តេ សុហជ្ជេ សខិនោ សមានេតា អហោសិ មាតរម្បិ បុត្តេន សមានេតា អហោសិ បុត្តម្បិ មាតរា សមានេតា អហោសិ បិតរម្បិ បុត្តេន សមានេតា អហោសិ បុត្តម្បិ បិតរា សមានេតា អហោសិ ភាតរម្បិ ភាតរា សមានេតា អហោសិ ភាតរម្បិ ភគិនិយា សមានេតា អហោសិ ភគិនិម្បិ ភាតរា សមានេតា អហោសិ សមគ្គឹ[២] កត្វា ច អព្ភនុមោទិតា អហោសិ ។ សោ តស្ស កម្មស្ស កតត្តា ។ បេ ។ សោ តតោ ចុតោ ឥត្ថត្តំ អាគតោ សមានោ ឥមំ មហាបុរិសលក្ខណំ បដិលភតិ កោសោហិតវត្ថគុយ្ហោ ហោតិ ។ សោ តេន លក្ខណេន សមន្នាគតោ សចេ អគារំ អជ្ឈាវសតិ រាជា ហោតិ ចក្កវត្តិ ។ បេ ។ រាជា សមានោ

១ ឱ. ម. សុចិរប្បវាសិនោ ។ ២ ម. សមគ្គំ ។

[២១] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលព្រះតថាគត (កាលស្រេច) នូវជាតិពីមុន ភពពីមុន លំនៅពីមុន កើតជាមនុស្សក្នុងកាលមុន ជាអ្នកបានរប់រាននូវញាតិមិត្ត សំឡាញ់ស្និទ្ធស្នាល ដែលព្រាត់ប្រាសនិរាស បាត់មុខយូរហើយផង ជាអ្នករប់រានមាតាព្រមទាំងកូនផង រប់រាននូវកូនព្រមទាំងមាតាផង រប់រានបិតាព្រមទាំងកូនផង រប់រានកូនព្រមទាំងបិតាផង រប់រានបងប្អូនព្រមទាំងបងប្អូនប្រុស រប់រានបងប្អូនប្រុសព្រមទាំងបងប្អូនស្រីផង រប់រានបងប្អូនស្រី ព្រមទាំងបងប្អូនប្រុសផង ហើយជាអ្នកត្រេកអរក្រៃលែង ព្រោះបានធ្វើនូវសេចក្តីព្រមព្រៀងគ្នាផង ។ ព្រះតថាគតនោះ ព្រោះបានធ្វើនូវកុសលកម្មនោះ ។ បេ ។ លុះព្រះតថាគតនោះ ច្យុតចាកឋានសួគ៌នោះ មកកាន់អត្តភាពជាមនុស្សនេះ គឺបាននូវមហាបុរិសលក្ខណៈនេះ គឺជាអ្នកមានអង្គជាត ដែលត្រូវលាក់ទុកបាំងដោយសម្ពត់ បិតនៅក្នុងស្រោម (ដូចជាអង្គជាតនៃដំរី) ។ ព្រះតថាគតនោះ ប្រកបដោយលក្ខណៈនោះ បើនៅគ្រប់គ្រងគេហដ្ឋាន នឹងបានជាស្តេចចក្រពត្តិ ។ បេ ។ កាលបើព្រះតថាគតនៅសោយរាជ្យ នឹង

កឹ លភតិ បហុតបុត្តោ អហោសិ(១) បរោសហស្សំ ខោ បនស្ស បុត្តា ភវន្តិ សូរា វីរង្គរូបា បរសេនប្បមទ្ទនា រាជា សមានោ ឥទំ លភតិ ។ បេ ។ ពុទ្ធោ សមានោ កឹ លភតិ បហុតបុត្តោ អហោសិ(២) អនេកសហស្សំ ខោ បនស្ស បុត្តា ភវន្តិ សូរា វីរង្គរូបា បរសេនប្បមទ្ទនា ពុទ្ធោ សមានោ ឥទំ លភតិ ។ ឯតមត្ថំ ភគវា អវោច ។ តត្ថេតំ វុច្ចតិ

(២២) បុរេ បុរត្ថា បុរិមាសុ ជាតិសុ
ចិរប្បនដ្ឋេ សុចិរប្បវាសិនោ
ញាតី សុហជ្ជេ សខិនោ សមានយិ
សមង្គិ កត្វា ច អនុមោទិតា អហុ ។
សោ តេន កម្មេន តិទិវំ អបក្កមិ(៣)
សុខញ្ច ខិឌ្ឌារតិយោ ច អន្វភិ(៤)
តតោ ចវិត្វា បុនរាគតោ ឥធ

១-២ ឱ. ម. ហោតិ ។ ៣ ឱ. ទិវំ សមក្កមិ ។ ម. ទិវំ អបក្កមិ ។ ៤ ម. អនុភវិ ។

បានរបស់អ្វី គឺនឹងបានជាអ្នកមានបុត្រច្រើន ឯបុត្ររបស់ព្រះតថាគតនោះ មានចំនួនច្រើនពាន់ សុទ្ធសឹងតែជាអ្នកក្លៀវក្លា អង់អាច អាចញាំញីនូវសេនារបស់ស្តេចដទៃបាន កាលបើព្រះតថាគតនៅសោយរាជ្យ នឹងបានរបស់នេះឯង ។ បេ ។ កាលបើព្រះតថាគតបានត្រាស់ជាព្រះពុទ្ធ នឹងបានរបស់អ្វី គឺនឹងបានជាអ្នកមានបុត្រច្រើន ឯបុត្ររបស់ព្រះតថាគតនោះចំនួនច្រើនពាន់ សុទ្ធសឹងតែជាអ្នកក្លៀវក្លា អង់អាច អាចញាំញីនូវសេនារបស់ស្តេចដទៃទៀតបាន កាលបើព្រះតថាគត បានត្រាស់ជាព្រះពុទ្ធ នឹងបានរបស់នេះឯង ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ បានត្រាស់សេចក្តីនេះរួចហើយ ។ ទើបទ្រង់ត្រាស់នូវគាថាព័ន្ធនេះ ក្នុងកម្មជាដើមនោះថា

(២២) ក្នុងកាលពីមុន ភពពីមុន ជាតិពីមុន ព្រះតថាគត រាប់អាននូវញាតិ មិត្ត នឹងសំឡាញ់ស្និទ្ធស្នាល ដែលព្រាត់ប្រាសទិកសម្បាត់មុខអស់កាលយូរហើយផង ជាអ្នកត្រេកអរក្រៃលែង ព្រោះបានធ្វើគេឲ្យព្រមព្រៀងគ្នាផង ។ ព្រោះកម្មនោះព្រះតថាគតបានទៅកាន់ឋានសួគ៌ ដោយសេចក្តីសុខ សេចក្តីសប្បាយ នឹងសេចក្តីត្រេកអរ លុះច្យុតចាកឋានសួគ៌ នោះមកកើតក្នុងមនុស្សលោកនេះទៀត ក៏បាននូវ

កោសោហិតំ វត្ថច្ឆាទិយំ ។

បហូតបុត្តោ ភវតិ តថាវិធោ

បរោសហស្សញ្ច(១) ភវន្តិ អត្រជា(២)

សូរា ច វីរា ច(៣) អមិត្តតាបនា

គិហិស្ស បីតិជននា បិយំ វទា ។

បហុតរា(៤) បព្វជិតស្ស ឥរិយតោ

ភវន្តិ វចនានុសារិនោ(៥)

គិហិស្ស វា បព្វជិតស្ស វា បន

តំ លក្ខណំ ភវតិ(៦) តទត្ថជោតកន្តិ(៧) ។

(២៣) យំបិ ភិក្ខវេ តថាគតោ បុរិមំ ជាតិំ បុរិមំ ភវំ បុរិមំ និកេតំ បុព្វេ មនុស្សភូតោ សមានោ

---

១ ឱ. បរោសហស្សស្ស ។ ម. បរោសហស្សំ ច ។ ២ ឱ. អត្តជា ។ ៣ ម. វីរង្គរូបា ។ ៤ ឱ. បហុត្តរា ។ ៥ ឱ. វចនានុសារិនោ ។ ៦ ម. ភវតិ ។ ៧ ឱ. តតោ បរំ បវេទក-ភណកិរត្តិ ទិស្សតិ ។

ក្នុងប្រទេស ដ៏កំបាំងនៅក្នុងស្រោម ដែលបានគ្រប់បាំង ដោយសម្ពត់ ។ បុគ្គលដែលមានលក្ខណៈ បែបនោះ រមែងមានកូនច្រើន ឯកូនដែលកើតអំពីខ្លួនជាច្រើនពាន់(នោះ)សុទ្ធសឹងជាអ្នកក្លៀវក្លា អង់អាច អាចញាំញីនូវពួកសត្រូវបាន កាលបើព្រះតថាគតនៅជាគ្រហស្ថ ក៏នាំនូវបីតិឲ្យកើតឡើងបាន ព្រោះតែពោលពាក្យគួរស្រឡាញ់ ។ កាលបើព្រះតថាគតចេញទៅទ្រង់ព្រះផ្នួស ក៏មានកូនច្រើនជាងនោះទៅទៀត ឯកូនទាំងនោះសុទ្ធតែជាអ្នកជឿស្ដាប់ពាក្យ (របស់ព្រះតថាគត) ទោះព្រះតថាគត នៅជាគ្រហស្ថ ឬទៅជាបព្វជិត មានលក្ខណៈនោះជាគ្រឿងបំភ្លឺនូវសេចក្ដីនោះ ។

(២៣) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលព្រះតថាគត (អាស្រ័យ) នូវជាតិពីមុន ភពពីមុន លំនៅពីមុន កើតជាមនុស្សក្នុងកាលពីមុន ជាអ្នក

មហាជនសង្គាហកោ(១) សមេក្ខមានោ(២) សមំ(៣) ជា-
នាតិ សាមំ ជានាតិ បុរិសំ ជានាតិ បុរិសវិសេសំ
ជានាតិ អយមិទមរហតិ អយមិទមរហតីតិ តត្ថ
តត្ថ វិសេសញ្ញុការោ បុរេ(៤) អហោសិ ។ សោ តស្ស
កម្មស្ស កតត្តា ។ បេ ។ សោ តតោ ចុតោ
ឥត្ថត្តំ អាគតោ សមានោ ឥមានិ ទ្វេ មហាបុរិស-
លក្ខណានិ បដិលភតិ និគ្រោធបរិមណ្ឌលោ ច ហោ-
តិ ឋិតោវ(៥) អនោនមន្តោ ឧភោហិ បាណិតលេ-
ហិ ជន្នុកានិ(៦) បរិមសតិ បរិមជ្ជតិ ។ សោ តេហិ
លក្ខណេហិ សមន្នាគតោ សចេ អគារំ អជ្ឈាវ-
សតិ រាជា ហោតិ ចក្កវត្តិ ។ បេ ។ រាជា សមានោ
កឹ លភតិ អឌ្ឍោ ហោតិ មហទ្ធនោ មហាភោគោ

---

១ ឱ. មហាជនសង្គហំ ។ ២ ម. សមវេក្ខមានោ ។ ៣ ឱ. សំ ។ ៤ ឱ. បុរិស-វិសេសករោ ។ ម. បុរិសវិសេសការោ បុរេ ។ ៥ ឱ. ឋិតកោ ច ។ ម. ឋិតោយេវ ច ។ ៦ ម. ជណ្ណុកានិ ។

បានពិចារណានូវការសង្គ្រោះមហាជន តែងស្គាល់ស្មើ(១) គឺស្គាល់ថា
អ្នកនេះស្មើនឹងអ្នកនោះ ស្គាល់ដោយខ្លួនឯង(២) ស្គាល់បុរស(៣) ស្គាល់
គុណវិសេសរបស់បុរសថា បុរសនេះគួរទទួលនូវគ្រឿងសក្ការៈ
នេះ បុរសនេះគួរទទួលនូវគ្រឿងសក្ការៈនេះ (លុះស្គាល់ដូច្នោះ
ហើយ) ក៏បានធ្វើនូវប្រយោជន៍ប្លែក ៗ គ្នា តម្រូវទៅតាមគុណវិសេស
របស់បុរសជាន់នោះ ៗ ព្រះតថាគតនោះ ព្រោះបានធ្វើកុសលកម្ម
នោះ ។ បេ ។ លុះព្រះតថាគតនោះ ច្យុតចាកឋានសួគ៌នោះ មកកាន់
អត្តភាពជាមនុស្សនេះ ក៏បាននូវមហាបុរិសលក្ខណៈទាំងពីរនេះ គឺជាអ្នក
មានបរិមណ្ឌល (នៃកាយ) ដូចជាបរិមណ្ឌលនៃដើមជ្រៃ ១ កាលបើ
ឈរមិនបាច់ឱនខ្លួនចុះ គាបស្ទាបពាល់ជង្គង់ដោយដៃទាំងពីរបាន ១ ។
ព្រះតថាគតនោះ ប្រកបដោយលក្ខណៈទាំងពីរនោះ បើនៅគ្រប់គ្រង
គេហដ្ឋានទើបបានជាស្ដេចចក្រពត្តិ ។ បេ ។ កាលបើ បានជាស្ដេចហើយ
តើនឹងបានរបស់អ្វី គឺនឹងបានជាអ្នកស្ដុកស្ដម្ភ មានទ្រព្យច្រើន មានគ្រឿង

---

១ ពាក្យថា ស្គាល់ស្មើនោះ គឺស្គាល់ថា ជននេះមានគុណស្មើនឹងជននោះ ហើយស្រុះស្រួលទទួលរបស់នោះ តាមវិធីដែលគួរទទួល ។ ដីកា ។ ២ ពាក្យថា ស្គាល់ដោយខ្លួនឯង គឺស្គាល់ដោយមិនបាច់ឲ្យអ្នកដទៃមកពន្យល់ឡើយ ។ ៣ ពាក្យថា ស្គាល់បុរសនោះ គឺស្គាល់ពិតប្រាកដថា បុរសនេះជាន់ខ្ពស់ បុរសនេះជាន់កណ្ដាល បុរសនេះ ជាន់ទាប ។ ដីកា ។

បហូតជាតរូបរជតោ បហូតវិត្តូបករណោ បហូតធនធញ្ញោ បរិបុណ្ណកោដ្ឋាគារោ(១) រាជា សមានោ ឥទំ លភតិ ។ បេ ។ ពុទ្ធោ សមានោ កឹ លភតិ អឌ្ឍោ ហោតិ មហទ្ធនោ មហាភោគោ តស្សិមានិ ធនានិ ហោន្តិ សេយ្យថីទំ សទ្ធាធនំ សីលធនំ ហិរិធនំ ឱត្តប្បធនំ សុតធនំ ចាគធនំ បញ្ញាធនំ ពុទ្ធោ សមានោ ឥទំ លភតិ ។ ឯតមត្ថំ ភគវា អវោច ។ តត្ថេតំ វុច្ចតិ

(៤៦) តុលិយ បដិវិចយ(២) ចិន្តយិត្វា
មហាជនសង្គាហកំ(៣) សមេក្ខមានោ
អយមិធបរហិតំ(៤) តត្ថ តត្ថ
បុរិសវិសេសត្តកោ(៥) បុរេ អហោសិ ។
សមា ច ទមជ្ជិតោ(៦) អពោធយន្តោ

១ ឱ. ម. បរិបុណ្ណកោសកោដ្ឋាគារោ ។ ២ ឱ. បវិចេយ្យ ។ ៣ ឱ. មហាជន-សង្គាហកំ ។ ម. មហាជនំ សង្គាហកំ ។ ៤ ឱ. អយមិទមេះហាតិ ។ ៥ ឱ. ម. បុរិស-វិសេសករោ ។ ៦ ឱ. សហិ ប បន បីណេ ។ ម. មហិ ប បន បីតោ ។

ប្រើប្រាស់ច្រើន មានមាសប្រាក់ច្រើន មានគ្រឿងឧបករណ៍ដែលធ្វើចិត្ត ឲ្យរីករាយច្រើន មានធនធញ្ញាហារជាទ្រព្យច្រើន មានឃ្លាំងដ៏ពេញប្រៀប កាលបើព្រះតថាគតនៅសោយរាជ្យ នឹងបានរបស់នេះឯង ។ បេ ។ កាលបើ ព្រះតថាគត បានត្រាស់ជាព្រះពុទ្ធ នឹងបានរបស់អ្វី គឺនឹងបានជាអ្នកស្តុកស្តម្ភ មានទ្រព្យច្រើន មានគ្រឿងប្រើប្រាស់ច្រើន ទ្រព្យរបស់តថាគតទាំងនេះ គឺ សទ្ធាធនំ (ទ្រព្យគោលគឺការជឿ) ១ សីលធនំ (ទ្រព្យគឺការសង្រួមកាយវាចាឲ្យរៀបរយ) ១ ហិរិធនំ (ទ្រព្យគឺសេចក្តីខ្មាសបាប) ១ ឱត្តប្បធនំ (ទ្រព្យគឺសេចក្តីក្តៅក្រហាយនឹងបាប) ១ សុតធនំ (ទ្រព្យគឺការស្តាប់) ១ ចាគធនំ (ទ្រព្យគឺការលះ) ១ បញ្ញាធនំ (ទ្រព្យគឺកិរិយាដឹងសព្វ) ១ កាលបើ ព្រះតថាគត បានត្រាស់ជាព្រះពុទ្ធ នឹងបានទទួលរបស់នេះឯង ។ លុះព្រះមានព្រះភាគបានសំដែងសេចក្តីនេះរួចហើយ ។ ទើបទ្រង់ត្រាស់គាថាព័ន្ធនេះ ក្នុងលក្ខណៈនោះថា

(៤៦) ព្រះតថាគតបានថ្លឹងគិត ពិចារណា គិតហើយទើបសំ-ឡឹងមើលនូវការសង្គ្រោះមហាជនដោយស្មោះស្មើ ជាអ្នកបានធ្វើនូវគ្រឿងសក្ការៈតម្រូវតាមគុណវិសេសរបស់បុរសនោះ ៗ ក្នុងកាលមុនថា បុរសនេះគួរបាននូវទានដ៏គ្រឿងសក្ការៈនេះ ៗ ព្រះតថាគត ជាបុគ្គលមានកាយស្មើ កាលបើឈរមិនបាច់ឱនខ្លួនចុះ

ផុសតិ ករេហិ ឧភោហិ ជន្នុកានិ[១]
មហិរុហបរិមណ្ឌលោ[២] អហោសិ
សុចរិតកម្មវិបាកសេសេន ។
ពហុវិវិធនិមិត្តលក្ខណញ្ញូ
អតិនិបុណា[៣] មនុជា ព្យាករិំសុ
ពហុវិវិធគិហីនំ អរហានិ
បដិលភតិ ទហរោ សុសុ កុមារោ[៤]
ឥធ ច[៥] មហិបតិស្ស កាមភោគា[៦]
គិហិបតិរូបកា ពហូ ភវន្តិ
យទិ បជហាតិ[៧] សព្វកាមភោគំ[៨]
លភតិ អនុត្តរំ ឧត្តមំ ធនគ្គំ[៩] ។

(២៨) យម្បិ ភិក្ខវេ តថាគតោ បុរិមំ ជាតិំ បុរិមំ ភវំ បុរិមំ និកេតំ បុព្វេ មនុស្សភូតោ សមានោ ពហុជនស្ស[១០] អត្ថកាមោ អហោសិ ហិតកាមោ ផាសុកាមោ យោគក្ខេមកាមោ កិន្តិមេ

១ ម. ជណ្ណុកានិ ។ ២ ខ. ម. មហិរុហបរិមណ្ឌលោ ។ ៣ ម. អតិនិបុណា ។ ៤ ខ. សុសុកុមារោ ។ ម. សុកុមារោ ។ ៥ ខ. ចសទ្ទោ ន ទិស្សតិ ។ ៦ ម. កាមភោគី ។ ៧ ខ. ម. យទិច ជហាតិ ។ ៨ ខ. សព្វំ កាមភោគំ ។ ៩ ម. ឧត្តមធនគ្គំ ។ ១០ ខ. ពហុនោ ជនស្ស ។

អាចស្ទាបជង្គង់ដោយដៃទាំងពីរបាន មានបរិមណ្ឌល (នៃកាយ) ដូចបរិមណ្ឌលនៃដើមជ្រៃ ដែលដុះឡើងពីផែនដី ព្រោះសេសសល់វិបាកនៃអំពើសុចរិត (នោះឯង) ។ ពួកមនុស្ស ដែលមានប្រាជ្ញាល្អិតជ្រាលជ្រៅ ដឹងនូវលក្ខណៈនៃនិមិត្តផ្សេងៗ ជាច្រើននាំគ្នាទាយថា ព្រះរាជកុមារតូចក្មេងនេះ នឹងបាននូវរបស់ដ៏សមគួរ ដល់គ្រហស្ថច្រើនប្រការផង ជាអ្នកមានភោគសម្បត្តិ ដែលគួរប្រាថ្នារបស់ស្តេច នឹងសមគួរដល់ពួកគ្រហស្ថ ក្នុងលោកនេះជាច្រើនផង បើព្រះរាជកុមារនេះ លះបង់នូវកាមភោគៈទាំងអស់ (ហើយចេញទៅទ្រង់ព្រះផ្នួស) នឹងបានទ្រព្យដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ថ្លៃថ្លា ក្រៅទ្រព្យឯទៀតឡើសលើសលុបជាងមិនមានឡើយ ។

(២៨) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលព្រះតថាគត (អាស្រ័យ) នូវជាតិពីមុន ភពពីមុន លំនៅពីមុន កើតជាមនុស្សក្នុងកាលពីមុន ជាអ្នកប្រាថ្នានូវសេចក្តីចំរើន ប្រាថ្នានូវប្រយោជន៍ ប្រាថ្នានូវសេចក្តីសុខ ប្រាថ្នានូវសេចក្តីក្សេមក្សាន្តចាកយោគៈ ដល់ពួកជនច្រើនថា ធ្វើដូចម្តេចជនទាំងនេះ

សទ្ធាយ វឌ្ឍឹំសុ សីលេន វឌ្ឍឹំសុ សុតេន វឌ្ឍឹំសុ ពុទ្ធិយា វឌ្ឍឹំសុ(១) ចាគេន វឌ្ឍឹំសុ ធម្មេន វឌ្ឍឹំសុ បញ្ញាយ វឌ្ឍឹំសុ ធនធញ្ញេន វឌ្ឍឹំសុ ខេត្តវត្ថុនា វឌ្ឍឹំសុ ទ្វិបទចតុប្បទេហិ(២) វឌ្ឍឹំសុ បុត្តទារេហិ វឌ្ឍឹំសុ ទាសកម្មករបោរិសេហិ វឌ្ឍឹំសុ ញាតីហិ វឌ្ឍឹំសុ មិត្តេហិ វឌ្ឍឹំសុ ពន្ធវេហិ វឌ្ឍឹំសូតិ ។ សោ តស្ស កម្មស្ស កតត្តា ឧបចិតត្តា ។ បេ ។ សោ តតោ ចុតោ ឥត្ថត្តំ អាគតោ សមានោ ឥមានិ តីណិ មហាបុរិសលក្ខណានិ បដិលភតិ សីហបុព្វទ្ធ-កាយោ ច ហោតិ ចិតន្តរំសោ(៣) ច សមវដ្ដ-ក្ខន្ធោ ច ។ សោ តេហិ លក្ខណេហិ សមន្នា-គតោ សចេ អគារំ អជ្ឈាវសតិ រាជា ហោតិ ចក្កវត្តិ ។ បេ ។ រាជា សមានោ កឹ លភតិ អបរិហានធម្មោ ហោតិ ន បរិហាយតិ ធនធញ្ញេន

១ ឱ. ម. ពុទ្ធិយា វឌ្ឍឹំសូតិ ន ទិស្សតិ ។ ២ ឱ. ទិបទចតុប្បទេហិ ។ ៣ ឱ. ម. ចិតន្តរំសោ ។

នឹងបានចំរើនដោយសទ្ធា ចំរើនដោយសីល ចំរើនដោយសុតៈ ចំរើនដោយពុទ្ធិ ចំរើនដោយចាគៈ ចំរើនដោយលោកិយធម៌ ចំរើនដោយប្រាជ្ញា ចំរើនដោយទ្រព្យនិងធញ្ញាហារ ចំរើនដោយស្រែ និងចំការ ចំរើនដោយសត្វជើងពីរនិងសត្វជើង ៤ ចំរើនដោយកូននិងប្រពន្ធ ចំរើនដោយពួកបុរស ជាទាសៈនិងកម្មករ ចំរើនដោយពួកញាតិ ចំរើនដោយពួកមិត្ត ចំរើនដោយពួកផៅពង្ស ។ ព្រះតថាគតនោះ ព្រោះបានធ្វើ សន្សំ កុសលកម្មនោះ ។ បេ ។ លុះព្រះតថាគតនោះ ច្យុតចាកឋានសួគ៌នោះ មកកាន់អត្តភាពជាមនុស្សនេះ ក៏បាននូវមហាបុរិស-លក្ខណៈទាំង ៣ នេះ គឺមានចំណែកកន្លះកាយខាងលើ ស្រដៀងនឹងចំណែកកន្លះកាយនៃរាជសីហ៍ ១ មានខ្នងពេញស្មើ ឥតមានចន្លោះផតខ្នងត្រង់កណ្ដាល ១ មានកកម្ពុលស្មើ ១ ។ ព្រះតថាគតនោះ ប្រកបដោយលក្ខណៈទាំងនោះ បើនៅគ្រប់គ្រងគេហដ្ឋាន នឹងបានជាស្ដេចចក្រពត្តិ ។ បេ ។ កាលបើបានជាស្ដេចហើយ តើនឹងបានរបស់អ្វី គឺនឹងបានជាអ្នកមិនសាបសូន្យជាធម្មតា គឺមិនសាបសូន្យចាកទ្រព្យ និងធញ្ញាហារ

ខេត្តវត្ថុនា ទ្វិបទចតុប្បទេហិ បុត្តទារេហិ ទាស-
កម្មករបោរិសេហិ ញាតីហិ មិត្តេហិ(១) ពន្ធវេហិ
ន បរិហាយតិ សព្វសម្បត្តិយា រាជា សមានោ
ឥទំ លភតិ ។ បេ ។ ពុទ្ធោ សមានោ កឹ លភតិ
អបរិហានធម្មោ ហោតិ ន បរិហាយតិ សទ្ធាយ
សីលេន សុតេន ចាគេន បញ្ញាយ ន បរិហា-
យតិ សព្វសម្បត្តិយា ពុទ្ធោ សមានោ ឥទំ លភតិ ។
ឯតមត្ថំ ភគវា អវោច ។ តត្ថេតំ វុច្ចតិ

(២៦) សទ្ធាយ សីលេន សុតេន ពុទ្ធិយា
ចាគេន ធម្មេន ពហូហិ សាធុភិ
ធនេន ធញ្ញេន ច ខេត្តវត្ថុនា
បុត្តេហិ ទារេហិ ចតុប្បទេហិ ច
ញាតីហិ មិត្តេហិ ច ពន្ធវេហិ
ពលេន វណ្ណេន សុខេន ចូភយំ
កថំ ន ហាយេយ្យុំ(២) បរេហិ ឥច្ឆតិ
អត្ថំ សមិទ្ធញ្ច(៣) អភិកង្ខតិ ។

---

១ ឱ. ញាតិមិត្តេហិ ។ ២ ឱ. ម. ន ហាយេយ្យ ។ ៣ ឱ. អត្ថស្សមិទ្ធំ ច ។
ម. ឥទ្ធំ សមិទ្ធញ្ច ។

ស្រែចំការ សត្វជើង ២ នឹងសត្វជើង ៤ កូនប្រពន្ធ ពួកបុរសជាទាសៈ
នឹងកម្មករ ពួកញាតិ មិត្ត នឹងផៅពង្ស មិនបានសាបសូន្យចាកសម្បត្តិ
ទាំងពួងឡើយ កាលបើបានជាស្តេចនឹងបានរបស់នេះឯង ។ បេ ។
កាលបើព្រះតថាគត បានត្រាស់ជាព្រះពុទ្ធ នឹងបានរបស់អ្វី គឺនឹងបាន
ជាអ្នកមិនសាបសូន្យជាធម្មតា គឺមិនសាបសូន្យចាកសទ្ធា សីលៈ សុតៈ
ចាគៈ បញ្ញា ទាំងមិនសាបសូន្យចាកសម្បត្តិទាំងពួងឡើយ កាលបើ
ព្រះតថាគត បានត្រាស់ជាព្រះពុទ្ធ នឹងបានរបស់នេះឯង ។ លុះព្រះ
មានព្រះភាគ បានសំដែងសេចក្តីនេះរួចហើយ ។ ទើបទ្រង់ត្រាស់
នូវគាថាព័ន្ធនេះ ក្នុងលក្ខណៈនោះថា

(២៦) ព្រះតថាគត តែងប្រាថ្នានឹងប៉ុនប៉ងនូវសេចក្តីចម្រើន
នឹងសេចក្តីបរិបូណ៌ដល់ជនដទៃថា ធ្វើដូចម្តេច កុំឲ្យជន
ទាំងឡាយ សាបសូន្យចាកសទ្ធា សីលៈ សុតៈ បញ្ញា ចាគៈ
នឹងលោកិយធម៌ នឹងគុណគឺសេចក្តីល្អច្រើនប្រការ នឹង
ទ្រព្យធញ្ញាហារស្រែចំការ កូនប្រពន្ធ (សត្វជើងពីរ)
សត្វជើង ៤ ញាតិ មិត្ត ផៅពង្សនឹងកំឡាំង ពណ៌សម្បុរ
កាយ នឹងសុខទាំងពីរប្រការ ។ ព្រះតថាគតជាបុគ្គល

សសីហបុព្វទ្ធសុសណ្ឋិតោ អហុ

សមវដ្តក្ខន្ធោ ច ចិតន្តរំសោ

បុព្វេ សុចិណ្ណេន កតេន កម្មុនា

អហានិយំ(១) បុព្វនិមិត្តមស្សតំ ។

គិហីបិ ធញ្ញេន ធនេន វឌ្ឍតិ

បុត្តេហិ ទារេហិ ចតុប្បទេហិ ច

អកិញ្ចនោ បព្វជិតោ(២) អនុត្តរំ

បប្បោតិ សម្ពោធិមហានធម្មតំ(៣) ។

(២៧) យម្បិ ភិក្ខវេ តថាគតោ បុរិមំ ជាតឹ បុរិមំ ភវំ បុរិមំ និកេតំ បុព្វេ មនុស្សភូតោ សមានោ សត្តានំ អវិហេសកជាតិកោ(៤) អហោសិ បាណិនា វា លេឌ្ឌុនា វា ទណ្ឌេន វា សត្ថេន វា ។ សោ តស្ស កម្មស្ស កតត្តា ឧបចិតត្តា ។ បេ ។ សោ តតោ ចុតោ

១ ម. អហានិយា ។ ២ ម. បព្វជិតោច ។ ៣ ម. ពោធិមសមានធម្មតំ ។ ៤ ម. ឧ. អវិហេឋកជាតិកោ ។

មានចំណែកកន្លះកាយខាងលើ ប្រហៀលគ្នានឹងចំណែកកន្លះកាយនៃរាជសីហ៍ មានខ្នងទ្រាយល្អ ១ មានកមូលក្លំ ១ មានខ្នងពេញស្មើឥតមានផតខ្នង ត្រង់កណ្តាល ១ ព្រោះកម្មដែលព្រះតថាគតបានសន្សំ កសាងពីជាតិមុនមក ទើបមិនបានសាបសូន្យ បុព្វនិមិត្តរបស់ព្រះតថាគតនោះ មិនបានសាបសូន្យឡើយ ។ បើព្រះតថាគតនៅជាគ្រហស្ថ តែងចំរើនដោយធញ្ញាហារ ទ្រព្យ កូន ប្រពន្ធ (សត្វជើង២) នឹងសត្វជើង៤ (បើ) ព្រះតថាគត ឥតមានកង្វល់ ចេញទៅបួស ក៏បានសម្រេចសម្ពោធិញ្ញាណ ដែលគុណជាតដទៃទៀតក្រៃលែងជាងគ្មាន ជាធម៌មិនបានសាបសូន្យ ។

(២៧) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលព្រះតថាគត (អាស្រ័យ) នូវជាតិពីមុន ភពពីមុន លំនៅពីមុន កើតជាមនុស្សក្នុងកាលពីមុន ជាអ្នកមិនបៀតបៀនសត្វទាំងឡាយ ដោយដៃ ដុំដី ចុងដំបង គ្រឿងសស្ត្រាទេឡើយ ។ ព្រះតថាគតនោះ ព្រោះបានធ្វើ សន្សំ នូវកុសលកម្មនោះ ។ បេ ។ លុះព្រះតថាគតនោះ ច្យុតចាកឋានសួគ៌នោះ

ឥត្ថត្តំ អាគតោ សមានោ ឥមំ មហាបុរិសលក្ខណំ បដិលភតិ រសគ្គសគ្គី ហោតិ ឧទ្ធគ្គស្ស រសហរណិយោ គីវាយំ ជាតា ហោន្តិ សមភិហរសហរណិយោ(១) ។ សោ តេន លក្ខណេន សមន្នាគតោ សចេ អគារំ អជ្ឈាវសតិ រាជា ហោតិ ចក្កវត្តិ ។ បេ ។ រាជា សមានោ កឹ លភតិ អប្បាពាធោ ហោតិ អប្បាតង្កោ សមវេបាកិនិយា គហណិយា សមន្នាគតោ នាតិសីតាយ នាច្ចុណ្ហាយ រាជា សមានោ ឥទំ លភតិ ។ បេ ។ ពុទ្ធោ សមានោ កឹ លភតិ អប្បាពាធោ ហោតិ អប្បាតង្កោ សមវេបាកិនិយា គហណិយា សមន្នាគតោ នាតិសីតាយ នាច្ចុណ្ហាយ មជ្ឈិមាយ បធានក្ខមាយ ពុទ្ធោ សមានោ ឥទំ លភតិ ។ ឯតមត្ថំ ភគវា អវោច ។ តត្ថេតំ វុច្ចតិ

១. សមភិហរិនិយោ ។ ម. សមាភិវាហិនិយោ ។

មកកាន់អត្តភាពជាមនុស្សនេះ ក៏បាននូវមហាបុរិសលក្ខណៈនេះ គឺជាអ្នកមានប្រសាទ គឺសរសៃល្អិតល្អដ៏លើសលែង សម្រាប់ទទួលរសអាហារ ឯប្រសាទសម្រាប់ទទួលរសអាហារ របស់ព្រះតថាគតនោះ មានចុងដ៏-ឡើងលើ ប្រជុំស្រោបត្រង់កសម្រាប់ទទួលរសអាហារ ផ្សាយជ្រាបផ្សព្វផ្សាយស្មោះស្មើគ្នា (សព្វសព៌ាង្គកាយ) ។ ព្រះតថាគតនោះ ប្រកបដោយលក្ខណៈនោះ បើនៅគ្រប់គ្រងគេហដ្ឋាន នឹងបានជាស្តេចចក្រពត្តិ ។ បេ ។ កាលបើបានជាស្តេចហើយ តើនឹងបាននូវអ្វី គឺនឹងបានជាអ្នកមានអាពាធតិច មានទុក្ខតិច ប្រកបដោយទំរោងភ្លើងធាតុដ៏ស្មើ គឺមិនត្រជាក់ពេក មិនក្តៅពេក កាលបើនៅជាស្តេច នឹងបាននូវរបស់នេះឯង ។ បេ ។ កាលបើព្រះតថាគត បានត្រាស់ជាព្រះពុទ្ធនឹងបាននូវអ្វី គឺនឹងបានជាអ្នកមានអាពាធតិច មានទុក្ខតិច ប្រកបដោយទំរោងភ្លើងធាតុដ៏ស្មើ គឺមិនត្រជាក់ពេក មិនក្តៅពេក ជាយ៉ាងកណ្តាល ល្មមសមគួរដល់សេចក្តីព្យាយាម កាលបើព្រះតថាគតបានត្រាស់ជាព្រះពុទ្ធ នឹងបានរបស់នេះឯង ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ បានពោលសេចក្តីនេះរួចហើយ ។ ទើបទ្រង់ត្រាស់នូវគាថាទាំងនេះ ក្នុងលក្ខណៈនោះថា

៦៨. ន បាណិនា ន ច បន ទណ្ឌលេឌ្ឌុនា[១]
សត្ថេន វា មរណវធេន វា បន
ឧព្វាធនាយ បរិតជ្ជនាយ វា
ន វិហេឋយិ[២] ជនតមហេឋកោ[៣] អហុ ។
តេនេវ សោ សុគតិមុបេច្ច[៤] មោទតិ
សុខប្ផលំ ករិយ[៥] សុខានិ វិន្ទតិ
សាមញ្ជសា[៦] សមាហរណី សុសណ្ឋិតា
ឥធាគតោ លភតិ រសគ្គសគ្គិតំ[៧] ។
តេនាហុ នំ អតិនិបុណា វិចក្ខណា
អយំ នរោ សុខពហុលោ ភវិស្សតិ
គិហិស្ស វា បព្វជិតស្ស វា បន
តំ លក្ខណំ ភវតិ តទត្ថជោតកន្តិ ។

---

១ ម. ន បាណិទណ្ឌេហិ បនាថ លេឌ្ឌុនា ។ ២ ឱ. ន ហេឋយី ។ ម. ហេឋយំ ។ ៣ ឱ. ជនតមហេឋកោ ។ ៤ ឱ. សុគតិមុបេច្ច ។ ៥ ឱ. ករិយ ។ ៦ ឱ. សមញ្ជសា ។ ម. សាមញ្ចសា ។ ៧ ឱ. ម. រសគ្គសគ្គិតំ ។

(៦៨) ព្រះតថាគត ជាអ្នកមិនចង់បៀតបៀន មិនបុកម្នេញដល់ប្រជុំជន ដោយដៃ ឬដោយដំបងនិងដុំដី ឬដោយគ្រឿងសស្ត្រាវុធ ព្រោះនាំសោក ដោយការប្រើគេឲ្យសម្លាប់ ទំនាស់បៀតបៀន ឬដោយកិរិយាចងក្រៀក និងការគំរាមឡើយ ។ ព្រោះកម្មនោះឯង ទើបព្រះតថាគតលះលោកនេះ ទៅកើតក្នុងទីកែក យកគតិបានសុគតិ បានទទួលសេចក្តីសុខព្រោះធ្វើនូវអំពើដែលមានផលជាសុខ ប្រសាទសម្រាប់ទទួលរសអាហារជាទីត្រេកអរ (ណា) បានដម្កល់នៅស៊ប់ល្អហើយ លុះព្រះតថាគត មកកើតក្នុងមនុស្សលោកនេះ ក៏បានទទួលប្រសាទគឺសរសៃល្អក្នុងក ដ៏លើសលែងសម្រាប់ទទួលរសអាហារ (នោះ) ។ ព្រោះហេតុនោះបានជាអ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ មានប្រាជ្ញាដ៏ល្អិតនាំគ្នាទាយព្រះតថាគតនោះ ជាជននេះមុខជានឹងច្រើនទៅដោយសេចក្តីសុខ ទោះបីនៅជាគ្រហស្ថឬទៅជាបព្វជិត ក៏គង់មានលក្ខណៈនោះ ជាគ្រឿងបង្អួតឲ្យសេចក្តីនោះ ។

(៤៩) យម្បិ ភិក្ខវេ តថាគតោ បុរិមំ ជាតឹ បុរិមំ ភវំ បុរិមំ និកេតំ បុព្វេ មនុស្សភូតោ សមានោ ន ច(១) វិសដំ ន ច វិសាចិ(២) ន ច បន វិចេយ្យបេក្ខិតា(៣) ឧជុំ តថា បសដមុជុមនោ(៤) ហុត្វា ឧជុំបេក្ខិតា អហោសិ(៥) បិយចក្ខុនា ពហុជនំ ឧទិក្ខិតា(៦) អហោសិ ។ សោ តស្ស កម្មស្ស កតត្តា ឧបចិតត្តា ។ បេ ។ សោ តតោ ចុតោ ឥត្ថត្តំ អាគតោ សមានោ ឥមានិ ទ្វេ មហាបុរិសលក្ខណានិ បដិលភតិ អភិនីលនេត្តោ ច ហោតិ គោបខុមោ ច ។ សោ តេហិ លក្ខណេហិ សមន្នាគតោ សចេ អគារំ អជ្ឈាវសតិ រាជា ហោតិ ចក្កវត្តិ ។ បេ ។ រាជា សមានោ កឹ លភតិ បិយទស្សនោ ហោតិ ពហុនោ ជនស្ស បិយោ ហោតិ មនាបោ ព្រាហ្មណគហបតិកានំ នេគមជានបទានំ

១ ឱ. ចសទ្ទោ ន ទិស្សតិ ។ ២ ឱ. វិសាចិតំ ។ ម. វិសាចិ ។ ៣ ឱ. ន ច បន វិចេយ្យ ។ ៤ ឱ. បសដមុជុមនោ ។ ៥ ឱ. ហុត្វា ឧជុំបេក្ខិតា អហោសីតិ ន ទិស្សតិ ។ ៦ ឱ. ម. ឧទិក្ខិតា ។

(៤៩) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលព្រះតថាគត (អាស្រ័យ) នូវជាតិពីមុន ភពពីមុន លំនៅពីមុន កើតជាមនុស្សក្នុងកាលមុន ជាអ្នកមិនសំឡឹងមើល (ដោយកោបចិត្ត) មិនមៀងមើលដោយចុងភ្នែក មិនលបសំឡក់គេ (ដោយស្ងប់) ជាអ្នកមានចិត្តស្មោះត្រង់ រមិលមើលត្រង់ពេញភ្នែក ជាអ្នកសំឡឹងមើលជនច្រើន ដោយចក្ខុគួរឲ្យស្រឡាញ់ ។ ព្រះតថាគតនោះ ព្រោះបានធ្វើសន្សំកុសលកម្មនោះ ។ បេ ។ លុះព្រះតថាគតនោះ ច្យុតចាកឋានសួគ៌នោះ មកកាន់អត្តភាពជាមនុស្សនេះ ក៏បាននូវមហាបុរិសលក្ខណៈទាំងពីរនេះ គឺជាអ្នកមានភ្នែកខៀវស្រស់ ១ មានកែវភ្នែកស្រដៀងនឹងកែវភ្នែកកូនគោ ១ ។ ព្រះតថាគតនោះ ប្រកបដោយលក្ខណៈនោះ បើនៅគ្រប់គ្រងគេហដ្ឋាននឹងបានជាស្តេចចក្រពត្តិ ។ បេ ។ កាលបើបានជាស្តេចហើយនឹងបានរបស់អ្វី គឺនឹងបានជាអ្នកគួរឲ្យអ្នកផងពិតពិលរមិលមើល ដោយសេចក្តីពេញចិត្ត ជាទីស្រឡាញ់នៃជនច្រើន ជាទីគាប់ចិត្តរបស់ពួកព្រាហ្មណ៍និងគហបតី អ្នកនិគម អ្នកជនបទ

គណកមហាមត្តានំ អនីកដ្ឋានំ ទោវារិកានំ[១] អ-មច្ចានំ បារិសជ្ជានំ រាជូនំ ភោគិយានំ[២] កុមារានំ រាជា សមានោ ឥទំ លភតិ ។ បេ ។ ពុទ្ធោ សមានោ កឹ លភតិ បិយទស្សនោ ហោតិ ពហុនោ ជនស្ស បិយោ ហោតិ មនាបោ ច[៣] ភិក្ខូនំ ភិក្ខុនីនំ ឧបាសកានំ ឧបាសិកានំ ទេវានំ មនុស្សា-នំ អសុរានំ នាគានំ គន្ធព្វានំ ពុទ្ធោ សមានោ ឥទំ លភតិ ។ ឯតមត្ថំ ភគវា អវោច ។ តត្ថេតំ វុច្ចតិ

[៣០] ន ច វិសដំ ន ច វិសាចិ[៤]

ន ច បន វិចេយ្យបេក្ខិតា[៥]

ឧជុំ តថា បសដមុជុមនោ[៦]

បិយចក្ខុនា ពហុជនំ ឧទិក្ខិតា[៧] ។

សុគតីសុ សោ ផលវិបាកំ

អនុភវតិ តត្ថ មោទតិ

១ ឱ. អនីកដ្ឋទោវារិកានំ ។ ២ ឱ. ម. ភោគិយានំ ។ ៣ ឱ. ម. បហុនោ ច ទិស្សតិ ។ ៤ ឱ. វិសដ្ឋិតំ ។ ម. វិសាចិ ។ ៥ ឱ. វិចេយ្យ ។ ៦ ឱ. បសដមុជុមនោ ។ ៧ ឱ. ម. ឧទិក្ខិតា ។

ពួកស្មៀន ពួកមហាមាត្យ ពួកសេនាអានីកដ្ឋ (មានសេនាដំរីជាដើម) អ្នកក្សាទ្វារ អាមាត្យ ពួកបរិស័ទ ពួកស្តេចទាំងឡាយ អ្នកមានភោគសម្បត្តិទាំងពួកកុមារ កាលបើនៅជាស្តេច នឹងបាននូវរបស់នេះឯង ។ បេ ។ កាលបើព្រះតថាគត បានត្រាស់ជាព្រះពុទ្ធ នឹងបាននូវរបស់អ្វី គឺនឹងបានជាអ្នកគួរឲ្យអ្នកផងពិតពិលមើលមើល ដោយសេចក្តីពេញចិត្ត ជាទីស្រឡាញ់នៃជនច្រើន ជាទីគាប់ចិត្តរបស់ពួកភិក្ខុ ភិក្ខុនី ឧបាសក ឧបាសិកា ទេវតា មនុស្ស អសុរ នាគ គន្ធព្វ កាលបើព្រះតថាគត បានត្រាស់ជាព្រះពុទ្ធ នឹងបាននូវរបស់នេះឯង ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ បានពោលសេចក្តីនេះរួចហើយ ។ ទើបទ្រង់ត្រាស់នូវគាថាព័ន្ធនេះ ក្នុងលក្ខណៈនោះថា

[៣០] ព្រះតថាគត ជាអ្នកមិនសំឡក់មើល (ដោយទោសចិត្ត) មិនទៀនមើលដោយចុងភ្នែក មិនលបសំឡក់គេ (ដោយស្អប់) ជាអ្នកមានចិត្តស្មោះត្រង់ ពិតពិលមើលមើលត្រង់ពេញភ្នែក ជាអ្នកសំឡឹងមើលមហាជន ដោយចក្ខុស្រឡាញ់ ។ ព្រះតថាគតនោះ បានសោយផលវិបាកក្នុងសុគតិ រីករាយក្នុងសុគតិនោះ (លុះច្យុតចាកឋានសួគ៌)

ឥធ ច ភវតិ គោបខុមោ
អភិនីលនេត្តនយនោ សុទស្សនោ ។
អភិយោគិនោ ច និបុណា
ពហុ បន និមិត្តកោវិទា(១)
គោបខុមនយនកុសលា មនុជា
បិយទស្សនោតិ អភិនិទ្ទិសន្តិ(២) នំ ។
បិយទស្សនោ គិហិ(៣) សន្តោ ច(៤)
ភវតិ ពហុជនបិយាយិតោ(៥)
យទិ ច ន ភវតិ គិហិ សមណោ
ហោតិ បិយោ ពហូនំ(៦) សោកនាសនោ ។

(៣១) យម្បិ ភិក្ខវេ តថាគតោ បុរិមំ ជាតិំ បុរិមំ ភវំ បុរិមំ និកេតំ បុព្វេ មនុស្សភូតោ សមានោ

១ ឱ. ម. ពហូបននិមិត្តកោវិទា ។ ២ ឱ. ម. អភិនិទ្ទិសន្តិ ។ ៣ ឱ ម. គិហីបិ ។ ៤ ឱ. វសន្តោ ចត្តិ ។ ៥ ឱ. ពហុជ្ជនបិយាយិតោ ។ ម. ពហុជនបិយាយិតោ ។ ៦ ឱ. ពហុន្នំ ។

មកកើតក្នុងមនុស្សលោកនេះ បានជាអ្នកមានកែវភ្នែកស្រវៀងនឹងកែវភ្នែកគូនោះ ១ ជាអ្នកមានភ្នែកទៀបស្រស់ គួរឲ្យរមិលមើល (ដោយចិត្តកប់អាន) ១ ។ មនុស្សទាំងឡាយ ជាអ្នកប្រកបក្នុងលក្ខណសាស្ត្រ មានប្រាជ្ញាដ៏ល្អិតឈ្លាសវៃ ក្នុងបទនិងនិមិត្តដ៏ច្រើន នឹងជាអ្នកឈ្លាសវៃក្នុងការទាយ នូវភ្នែកដែលដូចជាភ្នែកគោ នាំគ្នាទាយព្រះតថាគតនោះ ថា ព្រះរាជកុមារនេះ គួរឲ្យពិតពិលរមិលមើលដោយចិត្តជាទីស្រឡាញ់ ។ បើព្រះតថាគតនៅជាគ្រហស្ថ ជាបុគ្គលគួរឲ្យពិតពិលរមិលមើល ដោយចិត្តជាទីស្រឡាញ់ ជាទីកប់អានរបស់ជនជាច្រើន នេះបើនៅជាគ្រហស្ថ បើទៅជាសមណៈវិញ ក៏គង់ជាទីស្រឡាញ់ នឹងជាអ្នកធ្វើសេចក្តីសោករបស់ជនច្រើនឲ្យវិនាសបាន ។

(៣១) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលព្រះតថាគត (កស្រីយ) នូវជាតិមុន ភពមុន លំនៅមុន កើតជាមនុស្ស ក្នុងកាលមុន

ពហុជនបុព្វង្គមោ អហោសិ កុសលេសុ ធម្មេសុ ពហុជនបាមោក្ខោ កាយសុចរិតេន វចីសុចរិតេន មនោសុចរិតេន[1] ទានសំវិភាគេ សីលសមាទានេ ឧបោសថុបវាសេ មត្តេយ្យតាយ[2] បេត្តេយ្យតាយ សាមញ្ញតាយ ព្រហ្មញ្ញតាយ កុលេជេដ្ឋាបចាយិតាយ អញ្ញតរញ្ញតរេសុ ច[3] អធិកុសលេសុ ធម្មេសុ ។ សោ តស្ស កម្មស្ស កតត្តា ។ បេ ។ សោ តតោ ចុតោ ឥត្ថត្តំ អាគតោ សមានោ ឥមំ មហាបុរិសលក្ខណំ បដិលភតិ ឧណ្ហីសសីសោ ហោតិ ។ សោ តេន លក្ខណេន សមន្នាគតោ សចេ អគារំ អជ្ឈាវសតិ រាជា ហោតិ ចក្កវត្តិ ។ បេ ។ រាជា សមានោ កឹ លភតិ មហាស្ស ជនោ អន្វាយិកោ ហោតិ ព្រាហ្មណគហបតិកា នេគមជានបទា គណកមហាមត្តា អនីកដ្ឋា ទោវារិកា

១ ឱ. ម. កាយសុចរិតេ វចីសុចរិតេ មនោសុចរិតេ ។ ២ ឱ. ម. មេត្តេយ្យតាយ ។
៣ ឱ. បឈរត្ថ ន ទិស្សតិ ។

ជាច្បងរបស់ជនច្រើន ក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយ ជាប្រធានរបស់ជនច្រើន ក្នុងកាយសុចរិត វចីសុចរិត មនោសុចរិត ការបរិច្ចាគទាន សមាទានសីល កិរិយារក្សាឧបោសថ វត្តដែលត្រូវធ្វើចំពោះមាតា វត្តដែលត្រូវធ្វើចំពោះបិតា វត្តដែលត្រូវធ្វើចំពោះសមណៈ វត្តដែលត្រូវធ្វើចំពោះព្រាហ្មណ៍ វត្តដែលត្រូវធ្វើចំពោះជន ដែលជាច្បងក្នុងត្រកូល និងក្នុងពួកកុសលធម៌ដ៏ក្រៃលែងដទៃទៀត ។ ព្រះតថាគតនោះ ព្រោះបានធ្វើកុសលកម្មនោះ ។ បេ ។ លុះព្រះតថាគតច្យុតចាកឋានសួគ៌នោះ មកកាន់អត្តភាពជាមនុស្សនេះ ក៏បាននូវមហាបុរិសលក្ខណៈនេះ គឺជាអ្នកមានសីសៈដូចជាប្រដាប់ដោយក្បាំងស្រោបស្រាប់ ។ ព្រះតថាគតនោះ ប្រកបដោយលក្ខណៈនោះ បើនៅគ្រប់គ្រងគេហដ្ឋាន នឹងបានជាស្តេចចក្រពត្តិ ។ បេ ។ កាលបើបានជាស្តេចហើយ តើនឹងបានអ្វី គឺនឹងបានជនច្រើនគាំទ្រ គឺពួកព្រាហ្មណ៍ និងគហបតី អ្នកនិគម អ្នកជនបទ ពួកសេនា [illegible] ពួកឆ្មាំទ្វារ

អមច្ចា បារិសជ្ជា រាជានោ ភោគិយា កុមារា រាជា សមានោ ឥទំ លភតិ ។ បេ ។ ពុទ្ធោ សមានោ កឹ លភតិ មហាស្ស ជនោ អន្វាយិកោ ហោតិ ភិក្ខូ ភិក្ខុនិយោ ឧបាសកា ឧបាសិកាយោ ទេវា មនុស្សា អសុរា នាគា គន្ធព្វា ពុទ្ធោ សមានោ ឥទំ លភតិ ។ ឯតមត្ថំ ភគវា អវោច ។ តត្ថេតំ វុច្ចតិ

(៣៦) បុព្វង្គមោ សុចរិតេសុ អហុ

ធម្មេសុ ធម្មចរិយាភិរតោ

អន្វាយិកោ ពហុជនស្ស អហុ

សគ្គេសុ វេទយិត្ថ បុញ្ញផលំ ។

វេទយិត្វា សោ សុចរិតស្ស ផលំ

ឧណ្ហីសសីសត្តមិទំ លភតិ

ព្យាកំសុ ព្យញ្ជននិមិត្តធរា

អាមាត្យ បរិស័ទ ស្តេចចំណុះ អ្នកមានភោគសម្បត្តិ ព្រះរាជកុមារ កាលបើនៅជាស្តេចនឹងបាននូវរបស់នេះឯង ។ បេ ។ កាលបើព្រះតថាគតបានត្រាស់ជាព្រះពុទ្ធ នឹងបាននូវរបស់អ្វី គឺនឹងមានជនច្រើនទាក់ជាបរិវារ គឺពួកភិក្ខុ ភិក្ខុនី ឧបាសក ឧបាសិកា ទេវតា មនុស្ស អសុរ នាគ គន្ធព្វ កាលបើព្រះតថាគតបានត្រាស់ជាព្រះពុទ្ធ នឹងបាននូវរបស់នេះឯង ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ បានត្រាស់សេចក្តីនេះរួចហើយ ។ ទើបទ្រង់ត្រាស់នូវគាថាព័ន្ធនេះ ក្នុងលក្ខណៈនោះថា

(៣៦) ព្រះតថាគតជាប្រធាន (របស់ជនច្រើន) ក្នុងសុចរិតធម៌ទាំងឡាយ ជាអ្នកត្រេកអរក្នុងការប្រព្រឹត្តធម៌ មានជនច្រើនទាក់ជាបរិវារ លុះព្រះតថាគតលះលោកនេះ ក៏បានទៅសោយផលនៃបុណ្យក្នុងឋានសួគ៌ ។ លុះព្រះតថាគតសោយផលសុចរិតនោះហើយ ច្យុតមកកើតក្នុងមនុស្សលោកនេះ ក៏បានជាអ្នកមានសីសៈហាក់ដូចជាប្រដាប់ដោយក្បាំងស្រោបស្រាប់ ឯពួកមនុស្សជាអ្នកចេះចាំនូវព្យញ្ជនៈនឹងនិមិត្ត នាំគ្នាទាយថា ព្រះតថាគតនេះនឹងបានជាប្រធានរបស់ជនច្រើន ។

បុព្វង្គមោ ពហុជនំ ហេស្សតិ(១) ។
បដិភោគិយា មនុជេសុ ឥធ
បុព្វេបិ(២) តស្ស អភិហរន្តិ តទា
យទិ ខត្តិយោ ភវតិ ភូមិបតិ
បដិហារកំ(៣) ពហុជនេ លភតិ ។
អថ ចេបិ(៤) បព្វជតិ សោ មនុជោ
ធម្មេសុ ហោតិ បគុណោ វិសវី(៥)
តស្សានុសាសនគុណាភិរតោ(៦)
អន្វាយិកោ ពហុជនោ ភវតីតិ ។

(៣៣) យម្បិ ភិក្ខវេ តថាគតោ បុរិមំ ជាតិំ បុរិមំ ភវំ បុរិមំ និកេតំ បុព្វេ មនុស្សភូតោ សមានោ មុសាវាទំ បហាយ មុសាវាទា បដិវិរតោ អហោសិ សច្ចវាទី សច្ចសន្ធោ ថេតោ បច្ចយិកោ អវិសំវាទកោ លោកស្ស ។ សោ តស្ស កម្មស្ស កតត្តា ។បេ។ សោ

១ ឱ. ម. ហេស្សតាយំ ។ ២ ឱ. ម. បុព្វេ ។ ៣ ម. បដិហារក ។ ៤ ឱ. ម. ចេបិ ។ ៥ ម. វិសី ។ ៦ ឱ. តស្សានុសាសនិ គុណាភិរតោ ។ ម. តស្សានុសាសនិ ... ។

បណ្ដាពួកមនុស្សក្នុងលោកនេះ នឹងមានមនុស្សជាអ្នកខ្វល់ខ្វាយបម្រើ (ព្រះតថាគតនេះជាច្រើន) សូម្បីកាលព្រះតថាគតនៅពីក្មេង ក្នុងកាលនោះឯង ក៏មានពួកមនុស្សតាមព្រះតថាគតនោះថា បើព្រះតថាគត ជាក្សត្រិយ៍នៅគ្រប់គ្រងផែនដី នឹងបានពួកជនច្រើននាក់ធ្វើការខ្វល់ខ្វាយបម្រើ ។ បើមនុស្សនោះចេញទៅបួស នឹងបានជាអ្នកស្ទាត់ជំនាញក្នុងធម៌ទាំងឡាយ ជនជាច្រើនតែងត្រេកអរក្នុងគុណ គឺការប្រៀនប្រដៅរបស់មនុស្សនោះ ជាអ្នកប្រព្រឹត្តតាម (ព្រះតថាគត) ។

(៣៣) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលព្រះតថាគត (អាស្រ័យ) នូវជាតិពីមុន ភពពីមុន លំនៅពីមុន កើតជាមនុស្សក្នុងកាលពីមុន ជាអ្នកលះបង់នូវមុសាវាទ វៀរស្រឡះហើយចាកមុសាវាទ ជាអ្នកនិយាយតែពាក្យពិត បញ្ចេញតែពាក្យពិត ជាអ្នកទៀងត្រង់ និយាយពាក្យគួរឲ្យគេជឿ ជាអ្នកមិនពោលបំភាន់សត្វលោកឡើយ ។ ព្រះតថាគតនោះ ព្រោះបានធ្វើកុសលកម្មនោះ ។ បេ ។ លុះព្រះតថាគតនោះ ច្យុតចាក

តតោ ចុតោ ឥត្ថត្តំ អាគតោ សមានោ ឥមានិ ទ្វេ មហាបុរិសលក្ខណានិ បដិលភតិ ឯកេកលោមោ ច ហោតិ ឧណ្ណា ច ភមុកន្តរេ ជាតា ហោតិ ឱទាតា មុទុតូលសន្និភា ។ សោ តេហិ លក្ខណេហិ សមន្នាគតោ សចេ អគារំ អជ្ឈាវសតិ រាជា ហោតិ ចក្កវត្តិ ។ បេ ។ រាជា សមានោ កឹ លភតិ មហាស្ស ជនោ ឧបវត្តតិ ព្រាហ្មណគហបតិកា នេគមជានបទា គណកមហាមត្តា អនីកដ្ឋា ទោវារិកា អមច្ចា បារិសជ្ជា រាជានោ ភោគិកា កុមារា រាជា សមានោ ឥទំ លភតិ ។ បេ ។ ពុទ្ធោ សមានោ កឹ លភតិ មហាស្ស ជនោ ឧបវត្តតិ ភិក្ខូ ភិក្ខុនិយោ ឧបាសកា ឧបាសិកាយោ ទេវា មនុស្សា អសុរា នាគា គន្ធព្វា ពុទ្ធោ សមានោ ឥទំ លភតិ ។ ឯតមត្ថំ ភគវា អវោច ។ តត្ថេតំ វុច្ចតិ

ឋានសួគ៌នោះ មកកាន់អត្តភាពជាមនុស្សនេះ ក៏បានមហាបុរសលក្ខណៈទាំងពីរនេះ គឺជាអ្នកមានរោម ក្នុងរណ្តៅមួយៗតែមួយសរសៃៗ (គល់រណ្តៅទាំងអស់) ១ មានរោមប្រជុំចិញ្ចើមដុះត្រង់ចន្លោះចិញ្ចើមមានពណ៌សស្អាតទន់ល្មើដូចជាសំឡី ១ ។ ព្រះតថាគតនោះ ប្រកបដោយលក្ខណៈនោះ បើនៅគ្រប់គ្រងគេហដ្ឋាន នឹងបានជាស្តេចចក្រពត្តិ ។ បេ ។ កាលបើបានជាស្តេចហើយ តើនឹងបានរបស់អ្វី គឺនឹងបានជនច្រើននាក់ គឺពួកព្រាហ្មណ៍ គហបតី អ្នកនិគម អ្នកជនបទ ពួកស្មៀន ពួកមហាមាត្រ សេនាប្រកបដោយអង្គ៤ អ្នករក្សាទ្វារ អាមាត្យ បរិស័ទ ស្តេចចំណុះ អ្នកមានភោគសម្បត្តិ និងព្រះរាជកុមារ តែងប្រព្រឹត្តតាមអធ្យាស្រ័យរបស់តថាគតនោះ កាលបើនៅជាស្តេចនឹងបានរបស់នេះឯង ។ បេ ។ កាលបើព្រះតថាគត បានត្រាស់ជាព្រះពុទ្ធ នឹងបានរបស់អ្វី គឺនឹងបានជនច្រើននាក់ គឺពួកភិក្ខុ ភិក្ខុនី ឧបាសក ឧបាសិកា ទេវតា មនុស្ស អសុរ នាគ និងគន្ធព្វ តែងប្រព្រឹត្តតាមអធ្យាស្រ័យ របស់ព្រះតថាគតនោះ កាលបើព្រះតថាគតបានត្រាស់ជាព្រះពុទ្ធ នឹងបានរបស់នេះឯង ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ បានសំដែងសេចក្តីនេះរួចហើយ ។ ទើបទ្រង់ត្រាស់នូវគាថាព័ន្ធនេះ ក្នុងលក្ខណៈនោះថា

(៣៤) សច្ចប្បដិញ្ញោ បុរិមាសុ ជាតិសុ
អទ្វេជ្ឈកោ អលិកំ វិវជ្ជយិ
ន សោ វិសំវាទយិតាបិ កស្សចិ
ភូតេន តច្ឆេន តថេន ភាសយិ(១) ។
សេតា សុសុក្កា សុមុទុ(២) តូលសន្និភា
ឧណ្ណា សុជាតា ភមុកន្តរេ អហុ
ន លោមកូបេសុ ទុវេ អជាយិសុំ(៣)
ឯកេកលោមូបចិតង្គវា អហុ ។
តំ លក្ខណញ្ញូ ពហវោ សមាគតា
ព្យាកំសុ ឧប្បាទនិមិត្តកោវិទា(៤)
ឧណ្ណា ច លោមា ច យថា សុសណ្ឋិតា
ឧបវត្តតិ ឦទិសកំ(៥) ពហុជ្ជនោ ។
គិហឹបិ(៦) សន្តំ ឧបវត្តតិ ជនោ
ពហុ បុរត្ថា បកតេន កម្មុនា
អកិញ្ចនំ បព្វជិតំ អនុត្តរំ
ពុទ្ធំបិ សន្តំ ឧបវត្តតិ ជនោ ។

១ ម. ភាសយី ។ ២ ម. យុ. មុទុ ។ ៣ អជាយិសុន្តិ កត្ថចិ បោត្ថកេ ទិស្សតិ ។ ៤ ម. យុ. ឧប្បាទនិមិត្តកោវិទា ។ ៥ ម. ឦទិសកំ ។ ៦ ម. គិហិម្បិ ។

(៣៤) ក្នុងជាតិមុនៗ ព្រះតថាគតអ្នកកាន់ពាក្យសត្យមានភាសាគួរជឿ វៀរចាកពាក្យមិនពិត ព្រះតថាគតនោះ ជាអ្នកមិនក្លែងពោលពាក្យមិនពិត ចំពោះជនណាមួយឡើយ និយាយតែពាក្យពិត ទៀងទាត់ ត្រឹមត្រូវ ។ ព្រះតថាគតមានរោមប្រជុំចិញ្ចើមសម្បុរស-សក្បុស ទន់ល្មន់ ដូចជាសំឡីផ្ទុះ ត្រង់ចន្លោះចិញ្ចើមក្នុងរន្ធរោមមួយ ៗ មិនដុះរោមពីរសរសៃឡើយ គឺព្រះតថាគតមានសរីរៈដុះរោមតែមួយសរសៃៗ ។ ពួកជនជាច្រើន ដែលជាអ្នកដឹងនូវលក្ខណៈ ឈ្លាសក្នុងការទាយនូវឧប្បាតនិមិត្ត មកប្រជុំគ្នា ហើយទាយព្រះតថាគតនោះថា ទើបមានជនជាច្រើនប្រព្រឹត្តទៅតាមអធ្យាស្រ័យរបស់តថាគត ដែលជាអ្នកមានរោមប្រជុំចិញ្ចើមប្រកបល្អហើយបែបនេះ ។ បើព្រះតថាគតនៅជាគ្រហស្ថ ទើបមានជនជាច្រើនប្រព្រឹត្តតាមអធ្យាស្រ័យ ព្រោះកុសលកម្មដែលតថាគតបានធ្វើទុកមកពីកាលមុន នោះបើព្រះតថាគតចេញទៅធ្វើជាបព្វជិត ឥតមានកង្វល់ទើបបានត្រាស់ជាព្រះពុទ្ធដ៏ប្រសើរ ទើបពួកជនប្រព្រឹត្តតាមអធ្យាស្រ័យដូចគ្នា ។

(៣៩) យំបិ ភិក្ខវេ តថាគតោ បុរិមំ ជាតិំ បុរិមំ ភវំ បុរិមំ និកេតំ បុព្វេ មនុស្សភូតោ សមានោ បិសុណំ វាចំ បហាយ[1] បិសុណាយ វាចាយ បដិវិរតោ អហោសិ ឥតោ សុត្វា ន អមុត្រ អក្ខាតា ឥមេសំ ភេទាយ[2] អមុត្រ វា សុត្វា ន ឥមេសំ អក្ខាតា អមូសំ ភេទាយ[3] ឥតិ ភិន្នានំ វា សន្ធាតា សហិតានំ វា អនុប្បទាតា[4] សមគ្គារាមោ សមគ្គរតោ សមគ្គនន្ទី សមគ្គករណិំ វាចំ ភាសិតា[5] អហោសិ ។ សោ តស្ស កម្មស្ស កដត្តា ។ បេ ។ សោ តតោ ចុតោ ឥត្ថត្តំ អាគតោ សមានោ ឥមានិ ទ្វេ មហាបុរិសលក្ខណានិ បដិលភតិ ចត្តាលីសទន្តោ ច[6] ហោតិ អវិរឡទន្តោ ច[7] ។ សោ តេហិ លក្ខណេហិ សមន្នាគតោ សចេ អគារំ អជ្ឈាវសតិ រាជា ហោតិ ចក្កវត្តិ ។ បេ ។

---

១ ឱ. បិសុណាវាចំ បហាយ ។ ២ ឱ. ឥមេសំ ភេទាយ ។ ៣ ឱ. អមូសំ ភេទាយ ។ ៤ ឱ. អនុប្បទាតា ។ ៥ ឱ. វាចំ ភាសិតា ។ ៦ ឱ. ចត្តាលីសទន្តោ ។ ៧ ឱ. អវិរឡទន្តោ ។

(៣៩) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលព្រះតថាគត ([illegible]) នូវជាតិពីមុន ភពពីមុន លំនៅពីមុន កើតជាមនុស្ស ក្នុងកាលពីមុន ជាអ្នកលះបង់នូវពាក្យស៊កសៀត វៀរស្រឡះហើយចាកពាក្យស៊កសៀត ជាអ្នកឮពាក្យអំពីជនឯនេះ មិននាំទៅប្រាប់ជនឯនោះ ដើម្បីបំបែកជនទាំងពីរចំណែកនេះឡើយ ឬឮពាក្យអំពីជនឯនោះ មិននាំមកប្រាប់ជនឯនេះ ដើម្បីបំបែកជនឯនោះឡើយ ជាអ្នកផ្សះផ្សានូវជន ដែលបាក់បែកគ្នាហើយ ជាអ្នកទំនុកបម្រុងនូវពួកជនដែលព្រមព្រៀងគ្នា ជាអ្នកត្រេកអរនឹងការព្រមព្រៀង ត្រេកអរនឹងការព្រមព្រៀងគ្នា ពេញចិត្តនឹងការព្រមព្រៀងគ្នា និយាយតែពាក្យ ដែលធ្វើឲ្យកើតសេចក្តីព្រមព្រៀងគ្នា ។ ព្រះតថាគតនោះ ព្រោះបានធ្វើកុសលកម្មនោះ ។ បេ ។ លុះព្រះតថាគតច្យុតចាកឋានសួគ៌នោះ មកកាន់អត្តភាពជាមនុស្សនេះ ក៏បាននូវមហាបុរិសលក្ខណៈទាំងពីរនេះ គឺជាអ្នកមានធ្មេញ ៤០ គត់ ១ មានធ្មេញជិតស្និទ្ធល្អ ១ ។ ព្រះតថាគតនោះ ប្រកបដោយលក្ខណៈទាំងពីរនោះ បើនៅគ្រប់គ្រងគេហដ្ឋាន នឹងបានជាស្តេចចក្រពត្តិ ។ បេ ។

រាជា សមានោ កឹ លភតិ អភេជ្ជបរិសោ ហោតិ អភេជ្ជស្ស ហោន្តិ បរិសា(១) ព្រាហ្មណគហបតិកា នេគមជានបទា គណកមហាមត្តា អនីកដ្ឋា ទោវារិកា អមច្ចា បារិសជ្ជា រាជានោ ភោគិកា កុមារា រាជា សមានោ ឥទំ លភតិ ។ បេ ។ ពុទ្ធោ សមានោ កឹ លភតិ អភេជ្ជបរិសោ ហោតិ អភេជ្ជស្ស ហោន្តិ បរិសា ភិក្ខូ ភិក្ខុនិយោ ឧបាសកា ឧបាសិកាយោ ទេវា មនុស្សា អសុរា នាគា គន្ធព្វា ពុទ្ធោ សមានោ ឥទំ លភតិ ។ ឯតមត្ថំ ភគវា អវោច ។ តត្ថេតំ វុច្ចតិ

(៣៦) សវេភូតិយំ(២) សហិតភេទការឹ(៣)
ភេទបវឌ្ឍនវិវាទការឹ(៤)
កលហបវឌ្ឍនអកិច្ចការឹ(៥)
សហិតានំ ភេទជននឹ(៦) នភណិ(៧) ។
អវិវាទវឌ្ឍនការឹ សុគិរំ(៨)

១ ឱ. បរិសាតិ ន ទិស្សតិ ។ ២ ឱ. ឧ. វេភូតិយំ ។ ៣-៤-៥ ម. ...ការី ។ ៦ ម. ភេទជននំ ។ ៧ ឱ. នភណី ។ ៨ ឱ. អវិវាទវឌ្ឍនការី គី ។

កាលបើបានជាស្តេចហើយ តើនឹងបានរបស់អ្វី គឺនឹងបានជាអ្នកមិនបែកបាក់បរិស័ទ ឯបរិស័ទរបស់ស្តេច ដែលមិនបែកបាក់គ្នានោះ គឺពួកព្រាហ្មណ៍ គហបតី អ្នកនិគម អ្នកជនបទ ពួកស្មៀន ពួកមហាមាត្រ សេនាមានអង្គ ៤ អ្នករក្សាទ្វារ អាមាត្យ បរិស័ទ ស្តេចចំណុះ អ្នកមានភោគសម្បត្តិ និងព្រះរាជកុមារ កាលបើនៅជាស្តេច នឹងបាននូវរបស់នេះឯង ។ បេ ។ កាលបើព្រះតថាគត បានត្រាស់ជាព្រះពុទ្ធ នឹងបានរបស់អ្វី គឺនឹងមានបរិស័ទមិនបែកបាក់គ្នា បរិស័ទរបស់ព្រះតថាគត ដែលមិនបែកបាក់គ្នានោះ គឺពួកភិក្ខុ ភិក្ខុនី ឧបាសក ឧបាសិកា ទេវតា មនុស្ស អសុរ នាគ គន្ធព្វ កាលបើព្រះតថាគត បានត្រាស់ជាព្រះពុទ្ធ នឹងបានរបស់នេះឯង ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ បានសំដែងសេចក្តីនេះរួចហើយ ។ ទើបទ្រង់ត្រាស់នូវគាថាព័ន្ធនេះ ក្នុងលក្ខណៈនោះថា

(៣៦) ព្រះតថាគតនោះ មិនបានពោលនូវពាក្យមិនពិត
ពាក្យដែលបណ្តាលហេតុឲ្យបែកបាក់ ចាកការព្រមព្រៀង ពាក្យ
ដែលធ្វើសេចក្តីបែកបាក់គ្នា និងពាក្យចែងគ្នា ឲ្យចំរើន
ពាក្យដែលធ្វើជំលោះ និងអំពើមិនគួរ ឲ្យចំរើន និងពាក្យ
ដែលនាំឲ្យជនដែលមានបំណងព្រមព្រៀង ឲ្យបែកបាក់គ្នា ។

ភិន្នាន សន្ធិជននឹ អភណិ
កលហំ ជនស្ស បនុទិ សមង្គី
សន្តេហិ[១] នន្ទតិ បមោទតិ ច
សុគតីសុ សោ ផលវិបាកំ
អនុភវតិ តត្ថ មោទតិ
ទន្តា ឥធ ហោន្តិ អវិរឡា[២] សហិតា
ចតុរោ ទសស្ស មុខជា សុសណ្ឋិតា ។
យទិ ខត្តិយោ ភវតិ ភូមិបតិ
អវិភេទិយស្ស[៣] បរិសា ភវតិ
សមណោ ច ហោតិ វិរជោ វិមលោ[៤]
បរិសាស្ស ហោតិ អនុគតា អចលា ។

(៣៧) យម្បិ ភិក្ខវេ តថាគតោ បុរិមំ ជាតឹ បុរិមំ ភវំ បុរិមំ និកេតំ បុព្វេ មនុស្សភូតោ សមានោ ផរុសំ វាចំ បហាយ ផរុសាយ វាចាយ បដិវិរតោ

១ ឱ. ម. សហិតេហិ ។ ២ ឱ. អវិវរា ។ ៣ ឱ. អវិភេទិយាស្ស ។ ម. អវិភេទិយាស្ស ។ ៤ ម. វិមលោ ។

ព្រះតថាគត ពោលតែពាក្យល្អ ជាពាក្យធ្វើសេចក្តីមិនវិវាទឲ្យចំរើន នឹងពាក្យផ្សះផ្សាជនដែលបែកបាក់គ្នាហើយ ព្រះតថាគត បន្ទោបង់នូវជំលោះរបស់ជន បានធ្វើឲ្យព្រមព្រៀងគ្នា ព្រះតថាគត តែងរីករាយ ត្រេកអរ មួយអន្លើដោយសត្វទាំងឡាយ ព្រះតថាគតបានសោយផលវិបាកក្នុងសុគតិ រីករាយក្នុងសុគតិនោះ លុះច្យុតចាកឋានសួគ៌ (មកកើត) ក្នុងមនុស្សលោកនេះ ក៏មានធ្មេញជិតស្និទ្ធល្អ នឹងមានធ្មេញ ៤០ គត់ ប្រតិស្ឋានដោយល្អនៅក្នុងមាត់ ។ បើព្រះតថាគតនៅ (គ្រប់គ្រងគេហដ្ឋាន) នឹងបានជាក្សត្រិយ៍គ្រប់គ្រងផែនដី មានបរិស័ទមិនបែកបាក់គ្នាឡើយ បើជាសមណៈ ក៏ជាអ្នកឥតមានធូលី ឥតមានមន្ទិល គឺកាមកិលេសឡើយ ជាអ្នកមានបរិស័ទ តាមពោមពេម មិនញាប់ញ័រឡើយ ។

(៣៧) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលព្រះតថាគត (អាស្រ័យ) នូវជាតិពីមុន ភពពីមុន លំនៅពីមុន កើតជាមនុស្ស ក្នុងកាលពីមុន ជាអ្នកបានលះបង់នូវផរុសវាចា វៀរស្រឡះហើយ ចាកផរុសវាចា

អហោសិ យា សា វាចា នេលា កណ្ណសុខា បេមនីយា ហទយង្គមា បោរី ពហុជនកន្តា ពហុជនមនាបា តថារូបឹ វាចំ ភាសិតា អហោសិ ។ សោ តស្ស កម្មស្ស កតត្តា ឧបចិតត្តា ។បេ។ សោ តតោ ចុតោ ឥត្ថត្តំ អាគតោ សមានោ ឥមានិ ទ្វេ មហាបុរិសលក្ខណានិ បដិលភតិ បហូតជិវ្ហោ ច ហោតិ ព្រហ្មស្សរោ ច ករវីកភាណី ។ សោ តេហិ លក្ខណេហិ សមន្នាគតោ សចេ អគារំ អជ្ឈាវសតិ រាជា ហោតិ ចក្កវត្តិ ។បេ។ រាជា សមានោ កឹ លភតិ អាទេយ្យវាចោ ហោតិ អាទិយន្តស្ស[១] វចនំ ព្រាហ្មណគហបតិកា នេគមជានបទា គណកមហាមត្តា អនីកដ្ឋា ទោវារិកា អមច្ចា បារិសជ្ជា រាជានោ ភោគិកា កុមារា រាជា សមានោ ឥទំ លភតិ ។បេ។ ពុទ្ធោ សមានោ កឹ លភតិ

១ ឱ. ម. អាទិយន្តិស្ស ។

ជាអ្នកនិយាយតែពាក្យដែលឥតទោស ពាក្យដែលជាសុខដល់ត្រចៀកគេ គួរឲ្យស្រឡាញ់ គួរឲ្យតាំងទុកក្នុងហឫទ័យ ជាសំដីអ្នកក្រុង ទាំងជាទីស្រឡាញ់នៃជនច្រើន ជាទីពេញចិត្តនៃជនច្រើន ។ ព្រះតថាគតនោះ ព្រោះបានធ្វើសន្សំកសាង នូវកុសលកម្មនោះ ។បេ។ លុះព្រះតថាគតនោះ ច្យុតចាកឋានសួគ៌នោះ មកកាន់អត្តភាពជាមនុស្សនេះ ក៏បាននូវមហាបុរិសលក្ខណៈ ទាំងពីរនេះ គឺជាអ្នកមានអណ្ដាតវែង ១ មានសូរសព្ទសំឡេងក្រាំងក្រអៅ ដូចជាសំឡេងព្រហ្ម កាលបើ បញ្ចេញវាចា ឮទន់ពិរោះ ដូចជាសំឡេងសត្វករវិក ១ ។ ព្រះតថាគតនោះ ប្រកបដោយលក្ខណៈនោះ បើនៅគ្រប់គ្រងគេហដ្ឋាន នឹងបានជាស្ដេចចក្រពត្តិ ។បេ។ កាលបើបានជាស្ដេចហើយ តើនឹងបានរបស់អ្វី គឺនឹងបានជាអ្នកមានវាចាគួរឲ្យអ្នកផងកាន់តាម គឺពួកព្រាហ្មណ៍ គហបតី អ្នកនិគម អ្នកជនបទ ពួកស្មៀន ពួកមហាមាត្រ សេនាមានអង្គ៤ អ្នករក្សាទ្វារ អាមាត្យ បរិស័ទ ស្ដេចចំណុះ អ្នកមានភោគសម្បត្តិ នឹងព្រះរាជកុមារ តែងកាន់តាមពាក្យរបស់ព្រះតថាគតនោះ កាលបើនៅជាស្ដេច នឹងបានរបស់នេះឯង ។បេ។ កាលបើព្រះតថាគត បានត្រាស់ជាព្រះពុទ្ធ នឹងបានរបស់អ្វី

អាទេយ្យវាចោ ហោតិ អាទេយ្យវចនស្ស(១) ជនោ ភិក្ខូ ភិក្ខុនិយោ ឧបាសកា ឧបាសិកាយោ ទេវា ម-នុស្សា អសុរា នាគា គន្ធព្វា ពុទ្ធោ សមានោ ឥទំ លភតិ ។ ឯតមត្ថំ ភគវា អវោច ។ តត្ថេតំ វុច្ចតិ

(៣៨) អក្កោសភណ្ឌនវិហេសការឹ
ឧព្ពាធការឹ(២) ពហុជនប្បមទ្ទនំ
អពាឡ្ហំ(៣) សោ នភណិ ផរុសំ
មធុរំ ភណិ សុសំហិតំ(៤) សខិលំ ។
មនសោ បិយា ហទយគាមិនិយោ(៥)
វាចា សោ ឯរយតិ កណ្ណសុខា
វាចា សុចិណ្ណផលមនុភវិ(៦)
សគ្គេសុ វេទយិថ(៧) បុញ្ញផលំ
វេទិត្វា(៨) សោ សុចរិតស្ស ផលំ

១ ម. ឱ. អាទិយេត្តិស្ស ។ ២ ម. ឧព្ពាធិកំ ។ ប. ឧព្ពាធកំ ។ ៣ ម. អភាឡ្ហំ ។ ៤ ម. សុសំហិតំ ។ ៥ ម. ហទយំ គាមិនិយោ ។ ៦ ម. សុចិណ្ណផលមនុភោសិ ។ ៧ ម. វេទ-យិំ ។ ៨ ម. វេទិត្វា ។

គឺទីពឹងបានជាអ្នកមានពាក្យ គួរឲ្យអ្នកផងកាន់តាម គឺពួកភិក្ខុ ភិក្ខុនី ឧបាសក ឧបាសិកា ទេវតា មនុស្ស អសុរ នាគ គន្ធព្វ តែងកាន់តាម ពាក្យរបស់ព្រះតថាគតនោះ កាលបើ ព្រះតថាគត បានត្រាស់ជាព្រះពុទ្ធ ទីពឹងបានរបស់នេះឯង ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ បានសំដែងសេចក្តីនេះរួចហើយ ។ ទើបទ្រង់ត្រាស់នូវគាថាព័ន្ធនេះ ក្នុងលក្ខណៈនោះថា

(៣៨) ព្រះតថាគតនោះ មិនបានពោលពាក្យអាក្រក់ក្រៃលែង ដែលជាពាក្យជេរ ជាពាក្យបង្កហេតុឲ្យទាស់ទែងគ្នា បៀតបៀនគ្នា ពាក្យដែលធ្វើឲ្យឈឺចិត្ត ពាក្យជាគ្រឿងមើលងាយនូវជនច្រើនឡើយ ព្រះតថាគត ពោលតែពាក្យផ្អែមល្ហែម ទន់ភ្លន់ ប្រកបដោយប្រយោជន៍ ។ ព្រះតថាគតនោះ ពោលតែពាក្យ ដែលជាទីស្រឡាញ់ពេញចិត្ត គួរផ្តល់ទុកក្នុងហឫទ័យ នាំមកនូវសេចក្តីសុខ ដល់ត្រចៀក (របស់មនុស្សដែលបានស្តាប់) ព្រះតថាគត បានសោយផលនៃបុណ្យ ក្នុងឋានសួគ៌ បានសោយផលនៃអំពើសុចរិត

ព្រហ្មស្សរត្តមច្ឆិន្នគលោ

ជិវ្ហស្ស ហោតិ វិបុលា បុថុលា(១)

អាទេយ្យវាក្យវចនោ ភវតិ

គិហិនោបិ ឥជ្ឈតិ យថា ភណតោ

អថ ចេ(២) បព្វជតិ សោ មនុជោ

អាទិយន្តស្ស វចនំ ជនតា

ពហុនោ ពហុំ សុភណិតំ(៣) ភណតោតិ ។

(៣៩) យម្បិ ភិក្ខវេ តថាគតោ បុរិមំ ជាតឹ បុរិមំ ភវំ បុរិមំ និកេតំ បុព្វេ មនុស្សភូតោ សមានោ សម្ផប្បលាបំ បហាយ សម្ផប្បលាបា បដិវិរតោ អហោសិ កាលវាទី ភូតវាទី ធម្មវាទី អត្ថវាទី វិនយវាទី(៤)

១ ឱ. បុថុលា ។ ២ ឱ. ចេបិ ។ ៣ ឱ. ភណិតំ ។ ៤ ឱ. អត្ថវាទី ធម្មវាទី វិនយវាទី ។

លុះព្រះតថាគត ច្យុតមកកាន់អត្តភាពជាមនុស្សនេះ ក៏បាននូវភាពជាអ្នកមានសំឡេង ដូចសំឡេងព្រហ្ម អណ្ដាតរបស់ព្រះតថាគតនោះ ធំទូលាយ ព្រះតថាគត មានពាក្យដែលគួរឲ្យអ្នកផងកាន់តាម សូម្បីកាលព្រះតថាគត នៅជាគ្រហស្ថនិយាយយ៉ាងណាទៅហើយ ក៏តែងនាំឲ្យសម្រេចប្រយោជន៍យ៉ាងនោះ បើព្រះតថាគតនោះ ជាមនុស្សចេញទៅបួស ក៏មានពួកជនជឿកាន់តាមពាក្យ របស់ព្រះតថាគតនោះ ដែលជាអ្នកពោលនូវពាក្យល្អច្រើន ។

(៣៩) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលព្រះតថាគត (អាស្រ័យ) នូវជាតិពីមុន ភពពីមុន លំនៅពីមុន កើតជាមនុស្ស ក្នុងកាលមុន ជាប្រក្រតីលះបង់នូវសម្ផប្បលាបៈ (ពាក្យរោយរាយ) វៀរស្រឡះហើយចាកសម្ផប្បលាបៈ ជាអ្នកពោលតាមកាលគួរ ពោលតែពាក្យពិត ពោលពាក្យប្រកបដោយហេតុ ពោលពាក្យប្រកបដោយផល ពោលពាក្យទូន្មាន

ធានវតឹ វាចំ ភាសិតា(១) កាលេន សាបទេសំ បរិយន្តវតឹ អត្ថសញ្ហិតំ ។ សោ តស្ស កម្មស្ស កតត្តា ឧបចិតត្តា ។ បេ ។ សោ តតោ ចុតោ ឥត្ថត្តំ អាគតោ សមានោ ឥមំ មហាបុរិសលក្ខណំ បដិលភតិ សីហហនុ ហោតិ ។ សោ តេន លក្ខណេន សមន្នាគតោ សចេ អគារំ អជ្ឈាវសតិ រាជា ហោតិ ចក្កវត្តិ ។ បេ ។ រាជា សមានោ កឹ លភតិ អប្បធំសិយោ(២) ហោតិ កេនចិ មនុស្សភូតេន បច្ចត្ថិកេន បច្ចាមិត្តេន រាជា សមានោ ឥទំ លភតិ ។ បេ ។ ពុទ្ធោ សមានោ កឹ លភតិ អប្បធំសិយោ ហោតិ អព្ភន្តរេហិ វា ពាហិរេហិ វា បច្ចត្ថិកេហិ បច្ចាមិត្តេហិ រាគេន វា ទោសេន វា មោហេន វា សមណេន វា ព្រាហ្មណេន វា ទេវេន វា មារេន វា ព្រហ្មុនា វា កេនចិ វា លោកស្មឹ ពុទ្ធោ សមានោ ឥទំ លភតិ ។ ឯតមត្ថំ ភគវា អវោច ។ តត្ថេតំ វុច្ចតិ

១ ឱ. ភាសិតា អហោសិ ។ ២ អប្បធំសិយោ ហោតិ ក្វចិ កេនចិ ចិត្តេន ។

ពោលពាក្យដែលគួរឲ្យអ្នកផង តំកល់ទុកក្នុងហឫទ័យ ជាពាក្យប្រកប ដោយគ្រឿងអាង មានទីបំផុត ប្រកបដោយប្រយោជន៍ ត្រូវតាមកាល ។ ព្រះតថាគតនោះ ព្រោះបានធ្វើ សន្សំនូវកុសលកម្ម ។ បេ ។ លុះ ព្រះតថាគតនោះ ច្យុតចាកឋានសួគ៌នោះ មកកាន់អត្តភាពជាមនុស្ស នេះ ក៏បាននូវមហាបុរិសលក្ខណៈនេះ គឺជាអ្នកមានចង្កាមានសណ្ឋាន ដូចជាចង្កានៃរាជសីហ៍ ។ ព្រះតថាគតនោះ ប្រកបដោយលក្ខណៈនោះ បើនៅគ្រប់គ្រងគេហដ្ឋាន នឹងបានជាស្តេចចក្រពត្តិ ។ បេ ។ កាលបើ បានជាស្តេចហើយ តើនឹងបានរបស់អ្វី គឺនឹងបានជាអ្នក ដែលមនុស្ស ជាសឹកសត្រូវបច្ចាមិត្តណាមួយ មិនអាចកំចាត់បង់បានឡើយ កាលបើនៅ ជាស្តេច នឹងបានរបស់នេះឯង ។ បេ ។ កាលបើព្រះតថាគត បានត្រាស់ ជាព្រះពុទ្ធ នឹងបានរបស់អ្វី គឺនឹងបានជាអ្នក ដែលសត្រូវបច្ចាមិត្តខាង ក្នុងខាងក្រៅ គឺរាគៈក្តី ទោសៈក្តី មោហៈក្តី សមណៈក្តី ព្រាហ្មណ៍ក្តី ទេវតាក្តី មារក្តី ព្រហ្មក្តី ឬអ្នកណាមួយក្នុងលោក មិនអាចធ្វើព្រះ តថាគត ឲ្យឃ្លាត (ចាកគុណ ឬទី) បានឡើយ កាលបើ ព្រះតថាគត បានត្រាស់ជាព្រះពុទ្ធ នឹងបានរបស់នេះឯង ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ បានសំដែងសេចក្តីនេះរួចហើយ ។ ទើបទ្រង់ត្រាស់នូវគាថាព័ន្ធនេះ ក្នុង លក្ខណៈនោះថា

[៦០] ន សម្ផប្បលាបំ ន មុទ្ធតន្តិ(១)

អវិកិណ្ណវចនព្យប្បថោ ច អហោសិ

អហិតមបិ ច អបនុទិ ហិតមបិ ច

ពហុជនសុខញ្ច អភណិ ។

តំ កត្វាន ឥតោ ចុតោ ទិវមុបបជ្ជិ(២)

សុកតផលវិបាកមនុភោសិ(៣)

ចវិយ បុនរិធាគតោ សមានោ

ទ្វិទុគ្គមវរតរហនុត្តមលត្ថ ។

រាជា ហោតិ សុទុប្បធំសិយោ មនុជិន្ទោ

មនុជាធិបតិ មហានុភាវោ

តិទិវបុរវរសមោ ភវតិ

សុរវរតរោរិវ ឥន្ទោ ។

គន្ធព្វាសុរសក្ករក្ខសេភិ(៤) សុរេហិ

ន ហិ ភវតិ សុប្បធំសិយោ តថត្តោ

១ ម. មុទ្ធតំ ។ ២ ម. ទិវំ ឧបបជ្ជិ ។ ៣ ម. សុកតផលវិបាកមនុភោសិ ។
៤ ម. គន្ធព្វាសុរយក្ខរក្ខសេភិ ។

៦០. ព្រះតថាគត មិនពោលពាក្យឥតប្រយោជន៍ មិនពោលពាក្យរាយមាយ ជាអ្នកមានគន្លងនៃពាក្យមិនរាយរាយ ព្រះតថាគត តែងបន្ទាបង់នូវពាក្យ ដែលឥតប្រយោជន៍ផង ពោលតែពាក្យមានប្រយោជន៍ ដែលជាពាក្យនាំមកនូវសេចក្តីសុខដល់ជនច្រើនផង ។ ព្រះតថាគត ធ្វើនូវកុសលកម្មនោះហើយ លុះច្យុតចាកមនុស្សលោកនេះ បានទៅកើតក្នុងឋានសួគ៌ បានសោយនូវផលវិបាករបស់កម្មដែលធ្វើល្អ លុះច្យុត (ចាកឋានសួគ៌)នោះមកកាន់អត្តភាពជាមនុស្សនេះវិញ ក៏បាននូវភាពជាអ្នកមានចង្កា ដូចចង្កាសីហៈ ដែលជាសត្វប្រសើរជាងពួកសត្វដទៃ ៗ ព្រះតថាគត ជាស្តេចកំពូលនៃមនុស្ស ជាធំជាងមនុស្ស មានអានុភាពច្រើន ទោះបីអ្នកណា ៗ ក៏មិនអាចញាំញីបានឡើយ ព្រះតថាគត ស្មើដោយព្រះឥន្ទ្រ ដែលប្រសើរ ក្នុងភពឈ្មោះតាវត្តិង្ស ជាទីក្រៀវក្រាប្រសើរក្រៃលែង ដូចជាព្រះឥន្ទ្រាធិរាជដូច្នោះឯង ។ ព្រះតថាគត ជាអ្នកមានអត្តភាពដូច្នោះ ទោះបីគន្ធព្វ អសុរ សក្កទេវរាជ រក្ខទេពទាំងឡាយ ដែលក្លៀវក្លា ក៏មិនអាចញាំញីបាន

យេនំ ករិ(១) តថាគតោ ចេ

និសភ ច ពតំ និសភ ច វិទិសភ ជាតិ ។

(៤១) យម្បិ ភិក្ខវេ តថាគតោ បុរិមំ ជាតិំ បុរិមំ ភវំ បុរិមំ និកេតំ បុព្វេ មនុស្សភូតោ សមានោ មិច្ឆាអាជីវំ បហាយ សម្មាអាជីវេន ជីវិកំ កប្បេសិ តុលាកូដកំសកូដមានកូដឧក្កោដនវញ្ចននិកតិសាចិយោគា(២) ឆេទនវធពន្ធនវិបរាមោសអាលោបសាហសាការា បដិវិរតោ អហោសិ ។ សោ តស្ស កម្មស្ស កតត្តា ឧបចិតត្តា ឧស្សន្នត្តា វិបុលត្តា កាយស្ស ភេទា បរំ មរណា សុគតិំ សគ្គំ លោកំ ឧបបជ្ជតិ ។ សោ តត្ថ អញ្ញេ ទេវេ ទសហិ ឋានេហិ អធិគ្គណ្ហាតិ ទិព្វេន អាយុនា ទិព្វេន វណ្ណេន ទិព្វេន យសេន ទិព្វេន សុខេន ទិព្វេន អាធិបតេយ្យេន ទិព្វេហិ រូបេហិ ទិព្វេហិ សទ្ទេហិ

១ ឧ. ករិតិ ពិហិ ។ ២ ឱ. តុលាកូដកំសកូដមានកូដឧក្កោដនវញ្ចននិកតិសាចិ-យោគា ។

បើអ្នកណាមានលក្ខណៈ ដូចជាព្រះតថាគតនោះ ក្នុងលោកនេះ នឹងបានជាធំក្នុងទិស គឺទិសតូច ទិសធំ ។

(៤១) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលព្រះតថាគត (អាស្រ័យ) នូវជាតិមុន ភពមុន លំនៅមុន កើតជាមនុស្ស ក្នុងកាលមុន បានលះបង់នូវមិច្ឆាជីវៈ (ការចិញ្ចឹមជីវិតខុស) ចិញ្ចឹមជីវិតដោយសម្មាអាជីវៈ (ការចិញ្ចឹមជីវិតត្រូវ) ជាអ្នកបានវៀរចាកការបញ្ឆោតឬបន្លំ ដោយជញ្ជីង បញ្ឆោតដោយមាស បញ្ឆោតដោយរង្វាល់រង្វាស់ បន្ទុសបំពាន់ បញ្ឆោតៈបោកប្រាស់នឹងបន្ទំ ដោយរបស់ប្លម វៀរចាកកិរិយាកាត់នូវអវយវៈ មានដៃជាដើម សម្លាប់ ចង ធ្វើមនុស្សឲ្យវង្វេងផ្លូវ ប្លន់ កំហែងយកទ្រព្យ ។ ព្រះតថាគតនោះ ព្រោះបានធ្វើ សន្សំ នូវកុសលកម្មនោះ លុះបែកធ្លាយរាងកាយ បន្ទាប់អំពីសេចក្ដីស្លាប់ ក៏បានទៅកើតក្នុងឋានសុគតិសួគ៌ទេវលោក ។ ព្រះតថាគតនោះ គ្របសង្កត់នូវទេវតាឯទៀតក្នុងឋានសួគ៌នោះ ដោយហេតុ ១០ ប្រការ គឺអាយុទិព្វ ១ សម្បុរទិព្វ ១ យសទិព្វ ១ សុខទិព្វ ១ អាធិបតីទិព្វ ១ រូបទិព្វ ១ សំឡេងទិព្វ ១

ទិព្វេហិ គន្ធេហិ ទិព្វេហិ រសេហិ ទិព្វេហិ ផោដ្ឋព្វេហិ ។ សោ តតោ ចុតោ ឥត្ថត្តំ អាគតោ សមានោ ឥមានិ ទ្វេ មហាបុរិសលក្ខណានិ បដិលភតិ សមទន្តោ ច ហោតិ សុសុក្កទាឋោ ច ។ សោ តេន លក្ខណេន សមន្នាគតោ សចេ អគារំ អជ្ឈាវសតិ រាជា ហោតិ ចក្កវត្តិ ធម្មិកោ ធម្មរាជា ចាតុរន្តោ វិជិតាវី ជនប-ទត្ថាវរិយប្បត្តោ សត្តរតនសមន្នាគតោ ។ តស្សិមានិ សត្ត រតនានិ ភវន្តិ សេយ្យថីទំ ចក្ករតនំ ហត្ថិរតនំ អស្សរតនំ មណិរតនំ ឥត្ថិរតនំ គហបតិរតនំ បរិណា-យករតនមេវ សត្តមំ ។ បរោសហស្សំ ខោ បនស្ស បុត្តា ភវន្តិ សូរា វីរង្គរូបា បរសេនប្បមទ្ទនា ។ សោ ឥមំ បថវឹ សាគរបរិយន្តំ អខិលំ អនិមិត្តំ អកណ្ដកំ

ក្ងនចិត្ត ១ សេចក្តី ១ សម្ព័ន្ធចិត្ត ១ ។ លុះព្រះតថាគតនោះ ច្យុតចាកឋានសួគ៌នោះ មកកាន់អត្តភាពជាមនុស្សនេះ ក៏បាននូវមហាបុរិ-សលក្ខណៈទាំងពីរនេះ គឺជាអ្នកមានធ្មេញដ៏ស្មើល្អ ១ មានចង្កូម (ទាំង៤) ស្អាត ១ ។ ព្រះតថាគតនោះ ប្រកបដោយលក្ខណៈទាំងពីរនោះ បើនៅគ្រប់គ្រងគេហដ្ឋាន ទើបបានជាស្តេចចក្រពត្តិប្រកបដោយធម៌ សោយរាជ្យដោយធម៌ មានជ័យជំនះផ្សាយកន្លងអំណាច រហូតដល់ផែនដីដែលមានសមុទ្រទាំង៤ជុំវិញ ទ្រង់ដល់នូវភាពជាអ្នកមាំមួន ក្នុងជនបទ ប្រកបដោយរតន៍ ៧ ប្រការ ។ រតន៍ ៧ ប្រការនេះរបស់ស្តេចនោះ គឺចក្ករតន៍ ១ ហត្ថិរតន៍ ១ អស្សរតន៍ ១ មណិរតន៍ ១ ឥត្ថីរតន៍ ១ គហបតិរតន៍ ១ បរិណាយករតន៍ ១ ត្រូវជា ៧ ប្រការ ។ បុត្ររបស់ស្តេចចក្រពត្តិនោះ ក៏មានចំនួនច្រើនពាន់ សុទ្ធសឹងតែជាអ្នកក្លៀវក្លា មានរូបសណ្ឋានជាអ្នកក្លៀវក្លា អាចញាំញីនូវសេនា របស់ស្តេចឯទៀតបាន ។ ទ្រង់គ្រាបគ្រាមគ្រប់គ្រងនូវផែនដីនេះ ដែលមានសាគរជាទីបំ-ផុត ឲ្យជាផែនដីឥតមានគោល ឥតមាននិមិត្ត [illegible]

ឥទ្ធំ ផីតំ ខេមំ សិវំ និរព្វុទំ អទណ្ឌេន អសត្ថេន ធម្មេន សមេន អភិវិជិយ អជ្ឈាវសតិ ។ រាជា សមានោ កឹ លភតិ សុចិបរិវារោ ហោតិ សុចិស្ស ហោន្តិ បរិវារា ព្រាហ្មណគហបតិកា នេគមជានបទា គណកមហាមត្តា អនីកដ្ឋា ទោវារិកា អមច្ចា បារិសជ្ជា រាជានោ ភោគិយា កុមារា ។ រាជា សមានោ ឥទំ លភតិ ។ សចេ ខោ បន អគារស្មា អនគារិយំ បព្វជតិ អរហំ ហោតិ សម្មាសម្ពុទ្ធោ លោកេ វិវដ្ដច្ឆទោ ពុទ្ធោ សមានោ កឹ លភតិ សុចិបរិវារោ ហោតិ សុចិស្ស ហោន្តិ បរិវារា ភិក្ខូ ភិក្ខុនិយោ ឧបាសកា ឧបាសិកាយោ ទេវា មនុស្សា អសុរា នាគា គន្ធព្វា ពុទ្ធោ សមានោ ឥទំ លភតិ ។ ឯតមត្ថំ ភគវា អវោច ។

តត្ថេតំ វុច្ចតិ

ជាផែនដីស្តុកស្តម្ភ ចំរុងក្សេមក្សាន្ត ឥតមានឧបទ្រព ឥតមានចំពូនរបស់ចោរ ដោយធម៌ដ៏ស្មើ មិនបាច់ពឹងអាជ្ញា មិនបាច់ពឹងគ្រឿងសស្ត្រាវុធឡើយ កាលបើនៅជាស្តេច ទ្រង់បានរបស់អ្វី គឺទ្រង់បានជាអ្នកមានបរិវារស្អាតបាត ឯបរិវារស្អាតបាតរបស់ស្តេចចក្រពត្តិនោះ គឺ ពួកព្រាហ្មណ៍ គហបតី អ្នកនិគម អ្នកជនបទ ពួកស្មៀន ពួកមហាមាត្រ សេនាមានអង្គ ៤ អ្នករក្សាទ្វារ អាមាត្យ បរិស័ទ ស្តេចចំណុះ អ្នកមានភោគសម្បត្តិ ទាំងព្រះរាជកុមារ កាលបើនៅជាស្តេច ទ្រង់បានរបស់នេះឯង ។ បើព្រះតថាគត ចេញចាកគេហដ្ឋានទៅបួស ទ្រង់បានត្រាស់ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធក្នុងលោក (នេះ) មានដំបូលគឺកិលេស បើកចេញហើយ កាលបើព្រះតថាគត បានត្រាស់ជាព្រះពុទ្ធ ទ្រង់បានរបស់អ្វី គឺទ្រង់បានជាអ្នកមានបរិវារស្អាតបាត ឯបរិវារស្អាតបាតរបស់តថាគតនោះ គឺ ពួកភិក្ខុ ភិក្ខុនី ឧបាសក ឧបាសិកា ទេវតា មនុស្ស អសុរ នាគ គន្ធព្វ កាលបើព្រះតថាគតបានត្រាស់ជាព្រះពុទ្ធ ទ្រង់បានរបស់នេះឯង ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ពោលនូវសេចក្តីនេះរួចហើយ ។ ទើបទ្រង់ត្រាស់នូវគាថាទាំងនេះ ក្នុងលក្ខណៈនោះថា

(៦២) មិច្ឆាជីវញ្ច អវស្សជិ(១) សមេន
វុត្តិំ សុចិនា សោ ជនយិត្ថ ធម្មិកេន
អហិតមបិ ច អបនុទិ ហិតមបិ ច
ពហុជនសុខញ្ច អចរិ ។
សគ្គេ វេទយតិ នរោ សុផលានិ(២)
ករិត្វា និបុណេភិ វិញ្ញូភិ សព្ភិ(៣)
វណ្ណិតានិ តិទិវបុរវរសមោ
អភិរមតិ រតិខិឌ្ឌាសមង្គី ។
លទ្ធាន មនុស្សកំ(៤) ភវំ តតោ ចវិយ(៥)
បុន(៦) សុកតផលវិបាកសេសកេន
បដិលភតិ លបនជំ សមមបិ
សុចិ ច សុវិសុទ្ធសុសុក្កំ(៧) ។
តំ វេយ្យញ្ជនិកា សមាគតា ពហវេ
ព្យាកំសុ និបុណា(៨) សម្មតា មនុជា(៩)

---

១ អវស្សជ្ជិតិ ឯកច្ចេ បោត្ថកេ ទិស្សតិ ។ ២ ឱ. ម. សុខប្ផលានិ ។ ៣ ឱ. សព្ភិ ។ ៤ ឱ. លទ្ធា មានុសកំ ។ ម. លទ្ធាន មានុសកំ ។ ៥ ម ចវិត្វ ។ ៦ ឱ. ឥធ ។ ៧ ឱ. សុវិសុទ្ធំ សុសុក្កំ ។ ម. សុចិ សុសុក្កំ ។ ៨ ឱ.ម. និបុណា ។ ៩ ឱ. មនុជា ។

[៦២] ព្រះតថាគតនោះ បានលះបង់ការចិញ្ចឹមជីវិតខុស
បានបំពេញសេចក្តីប្រព្រឹត្តដោយស្អាតល្អ ជាធម៌ដ៏ស្មោះ
ស្មើផង បានកំចាត់បង់នូវកម្មដែលឥតប្រយោជន៍ផង ប្រ.
ព្រឹត្តនូវកម្មដែលមានប្រយោជន៍ ដែលនាំមកនូវសេចក្តីសុខ
ដល់ជនច្រើនផង ។ ព្រះតថាគត ជាមនុស្សបានធ្វើនូវអំពើ
មានផលដ៏ល្អ ដែលពួកសប្បុរសជាអ្នកប្រាជ្ញមានប្រាជ្ញាល្អិត
តែងសរសើរ ហើយទើបសោយនូវសេចក្តីសុខក្នុងឋានសួគ៌
ព្រះតថាគត ជាអ្នកស្មើដោយសក្កទេវរាជ ដែលជាកំពូលនៃ
ទេវតា ក្នុងភពឈ្មោះតាវត្តិង្ស តែងត្រេកអរនឹងមូលមិត្រ
ដោយសេចក្តីរីករាយ នឹងសេចក្តីសុខសម្រាន្ត ។ លុះព្រះ
តថាគត ច្យុតចាកឋានសួគ៌នោះ បានមកកើតជាមនុស្សនេះ
ម្តងទៀត ក៏បាននូវធ្មេញដែលស្មើល្អផង នូវចង្កូម (ទាំង ៤)
ស្អាតល្អផង ព្រោះសេសនៃផលវិបាក របស់កម្មដែលបាន
ធ្វើល្អហើយ ។ ពួកមនុស្សជាច្រើន ជាអ្នកដឹងនូវលក្ខណៈ
ដែលសន្មតថាជាអ្នកមានប្រាជ្ញាល្អិត មកប្រជុំគ្នាទាយព្រះ

សុចិជនបរិវារគណោ ភវតិ

ទិជ(១) សហសុក្កសុចិសោភនទន្តោ ។

រញ្ញោ ហោតិ ពហុជនោ សុចិបរិវារោ

មហតិមំ មហិំ អនុសាសតោ ច(២)

បសយ្ហ ន ច ជនបទតុទនំ

ហិតមបិ ច ពហុជនសុខំ(៣) ចរន្តិ

អថ ចេ(៤) បព្វជតិ ភវតិ វិបាបោ

សមណោ សមិតរជោ វិវដ្ដច្ឆទោ

វិគតទរថកិលមថោ ឥមំបិ ច

បរំបិ បរមំបិ ច បស្សតិ(៥) លោកំ ។

តស្សោវាទករា ពហុគិហី ច

បព្វជិតា ច អសុចិ(៦) គរហិតំ·

១ ឱ. ទិជា ។ ២ ឱ. មហតិមហិំ អនុសាសតោ ។ ម. មហតឹ មហឹអនុសាសតោ ។ ៣ ម. ពហុជនសុខញ្ច ។ ៤ ម. អថចេ ។ ៥ ឱ. ឥមម្បិ ច បរម្បិ ច បស្សតិ ។ ម. ឥមម្បិ ច បរម្បិ ច បស្សតិ ។ ៦ ឱ. អសុចិ ។

តថាគតនោះជាព្រះតថាគតដែលមានព្រះទន្តស្មើ-សស្អាតល្អ រមែងមានពួកជនស្អាតជាបរិវារ ។ បើព្រះតថាគតនៅសោយរាជ្យ នឹងបានជនច្រើនជាបរិវារស្អាតល្អ ព្រះតថាគតប្រៀនប្រដៅនូវមនុស្សលើផែនដីធំនេះ គ្រប់សង្កត់សង្កិន មិនឲ្យមានគ្រឿងចាក់ដោតដល់ជនបទឡើយ ព្រះតថាគតប្រព្រឹត្តនូវតែកើតជាប្រយោជន៍ នាំនូវសេចក្តីសុខដល់ជនច្រើន បើព្រះតថាគត ចេញទៅបួស រមែងជាអ្នកបន្សាត់បង់នូវបាប ជាអ្នកស្ងប់រម្ងាប់ មានធូលីគឺរាគាទិក្កិលេសស្ងប់រម្ងាប់ហើយ មានកិលេសដូចជាដំបូល បើកចេញហើយ ជាអ្នកប្រាសចាកសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយ នឹងសេចក្តីលំបាកកាយ តែងឃើញនូវលោកនេះ នឹងលោកខាងមុខ ។ ពួកគ្រហស្ថនឹងបព្វជិតជាច្រើន ដែលជាអ្នកធ្វើតាមឱវាទ របស់ព្រះតថាគតនោះ តែងជាអ្នកប្រាសចាកសេចក្តីសៅហ្មង ព្រោះជា

បច្ចនិកាយស្ស ហិ សុចិតំ(១) បរិវុតោ

ករោតិ មលទិលកាលិកាលោសេបត្ថុទេកីតំ(២) ។

ឥទមវោច ភគវា ។ អត្តមនា តេ ភិក្ខូ ភគវតោ

ភាសិតំ អភិនន្ទុន្តិ(៣) ។

លក្ខណសុត្តំ សត្តមំ(៤) និដ្ឋិតំ ។

---

១ ឱ. វិសេសិតំ ចុច្ចត្តិ បាឋំ សហិ សុចិ ។ ម...... សុចិកំ ។ ២ ឱ. ម. មលចិលកាលិកលោសេបត្ថុទេតីតិ ។ ៣ ឱ. ឥទមវោច ភគវា ។ អត្តមនា តេ ភិក្ខូ ភគវតោ ភាសិតំ អភិនន្ទុន្តីតិ ន ទិស្សតិ ។ ៤ ឱ. លក្ខណសុត្តំ និដ្ឋិតំ ។

ព្រះតថាគតដែលមានបាប បន្សាត់ចោលហើយនោះ រមែងមានតែពួកមនុស្សស្អាតល្អ ដែលជាអ្នកកំចាត់បង់នូវមន្ទិល ទាំងដុះខ្ទុះគឺកកាទកិលេស នូវកំហុសគឺរាគៈ ទាំងកិលេសទាំងពួង មកចោមរោមជុំវិញ ។

លុះព្រះមានព្រះភាគ បានសំដែងលក្ខណសូត្រនេះចប់ហើយ ។ ពួកភិក្ខុទាំងនោះ ក៏មានសេចក្ដីពេញចិត្ត ត្រេកអរ ចំពោះភាសិតរបស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

ចប់ លក្ខណសូត្រ ទី ៧ ។

សិង្គាលកសុត្តំ អដ្ឋមំ

[៤៣] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា រាជគហេ វិហរតិ វេឡុវនេ កលន្ទកនិវាបេ ។ តេន ខោ បន សមយេន សិង្គាលកោ[១] គហបតិបុត្តោ កាលស្សេវ វុដ្ឋាយ រាជគហា និក្ខមិត្វា អល្លវត្ថោ អល្លកេសោ បញ្ជលិកោ បុថុទ្ទិសា នមស្សតិ បុរត្ថិមំ ទិសំ ទក្ខិណំ ទិសំ បច្ឆិមំ ទិសំ ឧត្តរំ ទិសំ ហេដ្ឋិមំ ទិសំ ឧបរិមំ ទិសំ ។

[៤៤] អថខោ ភគវា បុព្វណ្ហសមយំ និវាសេត្វា បត្តចីវរមាទាយ រាជគហំ បិណ្ឌាយ បាវិសិ ។ អទ្ទសា ខោ ភគវា សិង្គាលកំ គហបតិបុត្តំ កាលស្សេវ វុដ្ឋាយ រាជគហា និក្ខមិត្វា អល្លវត្ថំ អល្លកេសំ បញ្ជលិកំ បុថុទ្ទិសា នមស្សន្តំ

១ សិគាលកោតិបិ បាឋោ ។

សិង្គាលកសូត្រ ទី ៨

[៤៣] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់ក្នុងវត្តវេឡុវ័ន ជាកលន្ទកនិវាបស្ថាន ជិតក្រុងរាជគ្រឹះ ។ សម័យនោះឯង កូនគហបតីឈ្មោះសិង្គាលកៈ[១] ក្រោកឡើងអំពីព្រឹក មានសំពត់ស្លៀកជណ្តប់ទទឹក និងសក់ទទឹក ចេញពីក្រុងរាជគ្រឹះ ប្រណម្យអញ្ជលី ថ្វាយបង្គំទិសទាំងឡាយច្រើន គឺទិសខាងកើត ខាងត្បូង ខាងលិច ខាងជើង ខាងក្រោម ទិសខាងលើ ។

[៤៤] លំដាប់នោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ស្តេចទ្រង់ស្បង់ទ្រង់បាត្រចីវរក្នុងបុព្វណ្ហសម័យ ហើយស្តេចចូលទៅកាន់ក្រុងរាជគ្រឹះ ដើម្បីបិណ្ឌបាត ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ទតឃើញសិង្គាលកគហបតិបុត្ត ក្រោកឡើងអំពីព្រឹក មានសំពត់ស្លៀកជណ្តប់ទទឹក និងសក់ទទឹក ចេញពីក្រុងរាជគ្រឹះ កំពុងផ្គងអញ្ជលី ថ្វាយបង្គំទិសទាំងឡាយច្រើន

១ ហៅថា សិគាលកៈ ក៏បាន ដូចគ្នានឹងពាក្យថា [illegible] [illegible] សិង្គាលៈ នឹងសិគាលៈជាដើម ដែលគេប្រើប្រាស់ដូចគ្នាទាំងពីរយ៉ាង ។

បុរត្ថិមំ ទិសំ ទក្ខិណំ ទិសំ បច្ឆិមំ ទិសំ ឧត្តរំ ទិសំ ហេដ្ឋិមំ ទិសំ ឧបរិមំ ទិសំ ទិស្វាន[១] សិង្គាលកំ គហបតិបុត្តំ ឯតទវោច កិន្នុ ត្វំ គហបតិបុត្ត កាលស្សេវ វុដ្ឋាយ រាជគហា និក្ខមិត្វា អល្លវត្ថោ អល្លកេសោ បញ្ជលិកោ បុថុទ្ទិសា នមស្សសិ បុរត្ថិមំ ទិសំ ។ បេ ។ ឧបរិមំ ទិសន្តិ ។ បិតា មម[២] ភន្តេ កាលំ ករោន្តោ ឯវំ[៣] អវច ទិសា តាត នមស្សេយ្យាសីតិ សោ ខោ អហំ ភន្តេ បិតុ វចនំ សក្ករោន្តោ គរុករោន្តោ មានេន្តោ បូជេន្តោ កាលស្សេវ វុដ្ឋាយ រាជគហា និក្ខមិត្វា អល្លវត្ថោ អល្លកេសោ បញ្ជលិកោ បុថុទ្ទិសា នមស្សាមិ បុរត្ថិមំ ទិសំ ។ បេ ។ ឧបរិមំ ទិសន្តិ ។ ន ខោ គហបតិបុត្ត អរិយស្ស វិនយេ ឯវំ ឆ ទិសា នមស្សិតព្វាតិ ។ យថាកថំ បន ភន្តេ អរិយស្ស វិនយេ ឆ ទិសា នមស្សិតព្វា សាធុ មេ ភន្តេ ភគវា តថា ធម្មំ ទេសេតុ យថា អរិយស្ស វិនយេ ឆ ទិសា នមស្សិតព្វាតិ ។

១ ឱ. ម. ទិស្វា ។ ២ ម. មំ ។ ៣ ឱ. ឯវំ ន ទិស្សតិ ។

គឺទិសខាងកើត ខាងត្បូង ខាងលិច ខាងជើង ខាងក្រោម និងទិសខាងលើ លុះទ្រង់ឃើញហើយ ទើបទ្រង់ត្រាស់សួរសិង្គាលកគហបតិបុត្តដូច្នេះថា ម្នាលគហបតិបុត្រ ហេតុអ្វី ទើបអ្នកក្រោកអំពីព្រឹក មានសំពត់ស្លៀកដណ្តប់ទទឹក មានសក់ទទឹក ចេញពីក្រុងរាជគ្រឹះ ផ្គងអញ្ជលីថ្វាយបង្គំទិសទាំងឡាយច្រើន គឺទិសខាងកើត ។ បេ ។ ទិសខាងលើ ។ សិង្គាលកគហបតិបុត្រក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន កាលបិតារបស់ខ្ញុំជិតនឹងធ្វើមរណកាល បានផ្តាំទុកនឹងខ្ញុំព្រះអង្គយ៉ាងនេះថា នែបា អ្នកត្រូវតែថ្វាយបង្គំទិសទាំងឡាយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គនោះ ធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជា នូវពាក្យរបស់បិតា បានជា ក្រោកឡើងអំពីព្រឹក មានសំពត់ស្លៀកដណ្តប់ទទឹក មានសក់ទទឹក ចេញពីក្រុងរាជគ្រឹះផ្គងអញ្ជលីថ្វាយបង្គំទិសទាំងឡាយដ៏ច្រើន គឺទិសខាងកើត ។ បេ ។ ទិសខាងលើ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលគហបតិបុត្រ ក្នុងវិន័យរបស់ព្រះអរិយៈគេមិនត្រូវថ្វាយបង្គំទិសទាំង ៦ យ៉ាងដូច្នេះទេ ។ សិង្គាលកគហបតិបុត្រក្រាបបង្គំទូលសួរថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ចំណែកក្នុងអរិយវិន័យ គេគប្បីថ្វាយបង្គំទិសទាំង ៦ ដូចម្តេច បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន បើក្នុងវិន័យរបស់ព្រះអរិយៈគេគប្បីថ្វាយបង្គំ ចំពោះទិសទាំង ៦ យ៉ាងណា សូមព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងធម៌ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គដូច្នោះចុះ ។

(៦៨) តេនហិ គហបតិបុត្ត សុណាហិ សាធុកំ មនសិករោហិ ភាសិស្សាមីតិ ។ ឯវំ ភន្តេតិ ខោ សិង្គាលកោ គហបតិបុត្តោ ភគវតោ បច្ចស្សោសិ ។ ភគវា ឯតទវោច យតោ ខោ គហបតិបុត្ត អរិយសាវកស្ស ចត្តារោ កម្មកិលេសា បហីនា ហោន្តិ ចតូហិ[១] ឋានេហិ បាបកម្មំ ន ករោតិ ឆ ច ភោគានំ អបាយមុខានិ ន សេវតិ សោ ឯវំ ចុទ្ទសបាបកាបគតោ ឆទ្ទិសាបដិច្ឆាទី ហោតិ[២] ឧភោលោកវិជយាយ បដិបន្នោ ហោតិ តស្ស អយញ្ចេវ លោកោ អារទ្ធោ ហោតិ បរោ ច លោកោ ។ សោ[៣] កាយស្ស ភេទា បរំ មរណា សុគតឹ សគ្គំ លោកំ ឧបបជ្ជតិ ។ កតមស្ស ចត្តារោ កម្មកិលេសា បហីនា ហោន្តិ ។ បាណាតិបាតោ ខោ គហបតិបុត្ត កម្មកិលេសោ អទិន្នាទានំ កម្មកិលេសោ

១ ឱ. ចតូហិ ច ។ ២ ឱ. ម. ហោតីតិ ន ទិស្សតិ ។ ៣ ឱ សោតិ ន ទិស្សតិ ។

(៦៨) ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលគហបតិបុត្ត បើដូច្នោះ អ្នកចូរស្ដាប់ចុះ ចូរកំណត់ទុកក្នុងចិត្តឲ្យប្រពៃចុះ តថាគតនឹងសំដែងប្រាប់ ។ សិង្គាលកគហបតិបុត្ត ក៏ទទួលស្ដាប់ព្រះពុទ្ធដីកាព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន យ៉ាងហ្នឹងហើយ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះថា ម្នាលគហបតិបុត្ត អរិយសាវក លះបង់នូវកម្មកិលេស (អំពើដ៏សៅហ្មង) ៤ ប្រការផង មិនធ្វើនូវបាបកម្ម (អំពើអាក្រក់) ព្រោះហេតុ ៤ យ៉ាងផង មិនសេពនូវអបាយមុខ (គឺប្រធាននៃសេចក្ដីវិនាស) នៃភោគៈ ៦ យ៉ាងផង អរិយសាវកនោះ លោកវៀរចាកបាបធម៌ទាំង ១៤ យ៉ាងនេះ ឈ្មោះថាជាអ្នកបិទបាំងនូវទិសទាំង ៦ ប្រតិបត្តិដើម្បីជំនះនូវលោកទាំងពីរ គឺលោកនេះ ក៏អរិយសាវកនោះ បានប្រារព្ធ គឺថាបានពេញចិត្តហើយ លោកខាងមុខក៏ពេញចិត្តទៀត ។ លុះអរិយសាវកនោះ ទំលាយរាងកាយទៅ រមែងកើតក្នុងមនុស្សសុគតិសួគ៌ទេវលោក ។ កម្មកិលេស ៤ ប្រការ ដែលអរិយសាវកនោះលះបង់ហើយដូចម្ដេច ។ ម្នាលគហបតិបុត្ត ការធ្វើសត្វមានជីវិតឲ្យធ្លាក់ចុះកន្លង (សម្លាប់សត្វ) ជាកម្មកិលេស ១ ការកាន់យកទ្រព្យដែលម្ចាស់គេមិនឲ្យ ជាកម្មកិលេស ១

កាមេសុ មិច្ឆាចារោ កម្មក្កិលេសោ មុសាវាទោ កម្មក្កិលេសោ ឥមស្ស ចត្តារោ កម្មក្កិលេសា បហីនា ហោន្តិ ។ ឥទមវោច ភគវា ឥទំ វត្វាន[១] សុគតោ អថាបរំ ឯតទវោច សត្ថា

(២៦) បាណាតិបាតោ អទិន្នាទានំ
មុសាវាទោ ច វុច្ចតិ[២]
បរទារគមនញ្ចេវ
ន បសំសន្តិ បណ្ឌិតាតិ ។

(២៧) កតមេហិ ចតូហិ ឋានេហិ បាបកម្មំ ន ករោតិ ឆន្ទាគតឹ គច្ឆន្តោ បាបកម្មំ ករោតិ ទោសាគតឹ គច្ឆន្តោ បាបកម្មំ ករោតិ មោហាគតឹ គច្ឆន្តោ បាបកម្មំ ករោតិ ភយាគតឹ គច្ឆន្តោ បាបកម្មំ ករោតិ ។ យតោ ខោ គហបតិបុត្ត អរិយសាវកោ នេវ ឆន្ទាគតឹ គច្ឆតិ ន ទោសាគតឹ គច្ឆតិ ន មោហាគតឹ គច្ឆតិ

១ ឱ. វត្វា សុគតោ ។ ២ ឱ. ម. បវុច្ចតិ ។

ការប្រព្រឹត្តខុសក្នុងកាមទាំងឡាយ ជាកម្មកិលេស ១ ការនិយាយពាក្យកុហក ជាកម្មកិលេស ១ កម្មកិលេស ៤ ប្រការនេះ ដែលអរិយសាវកនោះ បានលះបង់ហើយ ។ ព្រះមានព្រះភាគ បានសំដែងពាក្យនេះហើយ ព្រះសុគតជាសាស្តា លុះទ្រង់សំដែងពាក្យនេះហើយ ទើបសំដែងគាថាព័ន្ធនេះ តទៅទៀតថា

(២៦) ការសម្លាប់សត្វ ១ លួចទ្រព្យគេ ១ និយាយកុហក ១
សេពគប់ភរិយាបុគ្គលដទៃ ១ ហៅថា (កម្មកិលេស)
បណ្ឌិតទាំងឡាយ មិនសរសើរឡើយ ។

(២៧) អរិយសាវកមិនធ្វើនូវបាបកម្ម ព្រោះហេតុ ៤ យ៉ាង ដូចម្តេចខ្លះ ។ បុថុជ្ជនលុះអគតិព្រោះស្រឡាញ់ ក៏ធ្វើបាបកម្ម លុះអគតិព្រោះស្អប់ ក៏ធ្វើបាបកម្ម លុះអគតិព្រោះល្ងង់ ក៏ធ្វើបាបកម្ម លុះអគតិព្រោះខ្លាច ក៏ធ្វើបាបកម្ម ។ ម្នាលគហបតិបុត្ត អរិយសាវក មិនលុះអគតិព្រោះស្រឡាញ់ មិនលុះអគតិព្រោះស្អប់ មិនលុះអគតិព្រោះល្ងង់

ន អគតឹ គច្ឆតិ ។ ឥមេហិ ចតូហិ ឋានេហិ បាបកម្មំ ន ករោតីតិ ។ ឥទមវោច ភគវា ឥទំ វត្វាន សុគតោ អថាបរំ ឯតទវោច សត្ថា

(៤៨) ឆន្ទា ទោសា ភយា មោហា
យោ ធម្មំ អតិវត្តតិ
និហីយតិ តស្ស យសោ
កាឡបក្ខេវ ចន្ទិមា ។
ឆន្ទា ទោសា ភយា មោហា
យោ ធម្មំ នាតិវត្តតិ
អាបូរតិ តស្ស យសោ
សុក្កបក្ខេវ ចន្ទិមាតិ ។

(៤៩) ឆ គហបតិ ន ភោគានំ អបាយមុខានិ ន សេវតិ ។ សុរាមេរយមជ្ជប្បមាទដ្ឋានានុយោគោ ខោ គហបតិបុត្ត ភោគានំ អបាយមុខំ

មិនលុះអគតិព្រោះខ្លាច ព្រោះហេតុតាំង ៤ ណា ។ អរិយសាវកនោះ ឈ្មោះថា មិនធ្វើបាបកម្ម ព្រោះហេតុ ៤ យ៉ាងនេះ ។ ព្រះមានព្រះភាគ បានសំដែងពាក្យនេះហើយ ព្រះសុគតជាសាស្តា លុះទ្រង់សំដែងពាក្យនេះហើយ ទើបសំដែងគាថាព័ន្ធនេះ តទៅទៀតថា

(៤៨) អ្នកណា ប្រព្រឹត្តកន្លងធម៌ ព្រោះសេចក្តីស្រឡាញ់ ព្រោះសេចក្តីស្អប់ ព្រោះសេចក្តីខ្លាច ព្រោះសេចក្តីវង្វេង យសរបស់អ្នកនោះ រមែងសាបសូន្យទៅ ដូចព្រះចន្ទខាងរនោច ។ អ្នកណា មិនប្រព្រឹត្តកន្លងធម៌ ព្រោះសេចក្តីស្រឡាញ់ ព្រោះសេចក្តីស្អប់ ព្រោះសេចក្តីខ្លាច ព្រោះសេចក្តីវង្វេង យសរបស់អ្នកនោះ រមែងពេញបរិបូណ៌ ដូចព្រះចន្ទខាងខ្នើត ។

(៤៩) អរិយសាវក មិនសេពនូវធម៌ ជាប្រធាននៃសេចក្តីវិនាសភោគៈ ៦ យ៉ាង ដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលគហបតិបុត្ត កិរិយាប្រកបរឿយ ៗ នូវការផឹកទឹកស្រវឹង គឺសុរានិងមេរ័យ ដែលជាហេតុ ជាទីតាំងនៃសេចក្តីប្រមាទ ជាប្រធាននៃសេចក្តីវិនាសភោគៈ ១

វិកាលវិសិខាចរិយានុយោគោ ភោគានំ អបាយមុខំ សមជ្ជាភិចរណំ ភោគានំ អបាយមុខំ ជូតប្បមាទដ្ឋា-នានុយោគោ ភោគានំ អបាយមុខំ បាបមិត្តានុយោគោ ភោគានំ អបាយមុខំ អាលស្សានុយោគោ ភោគានំ អបាយមុខំ ។

(៨០) ឆ ខោមេ គហបតិបុត្ត អាទីនវា សុរា-មេរយមជ្ជប្បមាទដ្ឋានានុយោគេ សន្ទិដ្ឋិកា ធនជានិ[១] កលហប្បវឌ្ឍនី រោគានំ អាយតនំ អកិត្តិសញ្ជននី ហិរិកោបីននិទំសនី[២] បញ្ញាយ ទុព្ពលីករណី ត្វេវ ឆដ្ឋំ បទំ[៣] ភវតិ ។ ឥមេ ខោ គហបតិបុត្ត ឆ អាទីនវា សុរាមេរយមជ្ជប្បមាទដ្ឋានានុយោគេ ។

(៨១) ឆ ខោមេ គហបតិបុត្ត អាទីនវា វិកាល-វិសិខាចរិយានុយោគេ អត្តាបិស្ស អគុត្តោ អរក្ខិតោ ហោតិ បុត្តទារាបិស្ស អគុត្តា អរក្ខិតា ហោតិ

១ ម. ធនញ្ជានិ ។ ២ ម. កោបីននិទំសនី ។ ម. កោបិនទំសនី ។ ៣ ឱ. ឆដ្ឋបទំ ។

បានប្រកបរឿយ ៗ នូវការត្រាច់ទៅតាមច្រកល្ហកខុសកាល ជាប្រធាននៃសេចក្តីវិនាសភោគៈ ១ ការដើរមើលមហោស្រពជាប្រធាននៃសេចក្តីវិនាសភោគៈ ១ ការប្រកបរឿយ ៗ នូវហេតុជាទីតាំង នៃសេចក្តីប្រមាទ គឺ លេងល្បែងភ្នាល់ ជាប្រធាន នៃសេចក្តីវិនាសភោគៈ ១ ការសេពគប់នូវបាបមិត្ត ជាប្រធាននៃសេចក្តីវិនាសភោគៈ ១ ការប្រកបរឿយ ៗ នូវសេចក្តីខ្ជិល ជាប្រធាននៃសេចក្តីវិនាសភោគៈ ១ ។

(៨០) ម្នាលគហបតិបុត្ត ទោសក្នុងកិរិយាប្រកបរឿយ ៗ នូវការផឹកទឹកស្រវឹង គឺសុរានិងមេរ័យ ដែលជាហេតុជាទីតាំងនៃសេចក្តីប្រមាទនេះមាន ៦ យ៉ាង គឺវិនាសទ្រព្យដែលឃើញជាក់ស្តែងខ្លួនឯង ១ ការឲ្យកើតជម្លោះ ១ ហេតុនាំឲ្យកើតរោគទាំងឡាយ ១ ការនាំឲ្យខូចឈ្មោះ ១ ការបង្ហាញកេរ្តិ៍ខ្មាស ១ ហេតុជាគំរប់ ៦ គឺធ្វើបញ្ញាឲ្យមានកំឡាំងថយចុះ ។ ម្នាលគហបតិបុត្ត ទោសក្នុងការប្រកបរឿយ ៗ នូវការផឹកទឹកស្រវឹង គឺសុរានិងមេរ័យ ដែលជាហេតុជាទីតាំង នៃសេចក្តីប្រមាទមាន ៦ យ៉ាងនេះឯង ។

(៨១) ម្នាលគហបតិបុត្ត ទោសក្នុងការប្រកបរឿយ ៗ នូវការដើរទៅតាមច្រកល្ហកខុសកាលនេះមាន ៦ យ៉ាង គឺអ្នកនោះឈ្មោះថា មិនគ្រប់គ្រងមិនរក្សាខ្លួន ១ អ្នកនោះឈ្មោះថា មិនគ្រប់គ្រងមិនរក្សាកូនប្រពន្ធ ១

សាបតេយ្យំបិស្ស អគុត្តំ អរក្ខិតំ ហោតិ សង្កិយោ ច ហោតិ តេសុ តេសុ ឋានេសុ អភូតញ្ច តស្មឹ រូហតិ ពហូនញ្ច ទុក្ខធម្មានំ បុរក្ខតោ(១) ហោតិ ។ ឥមេ ខោ គហបតិបុត្ត ឆ អាទីនវា វិកាលវិសិខាចរិយានុយោគេ ។

(៥២) ឆ ខោមេ គហបតិបុត្ត អាទីនវា សមជ្ជាភិចរណេ ក្វ(២) នច្ចំ ក្វ(៣) គីតំ ក្វ(៤) វាទិតំ ក្វ(៥) អក្ខានំ(៦) ក្វ ពាណិស្សរំ ក្វ កុម្ភថូនន្តិ ។ ឥមេ ខោ គហបតិបុត្ត ឆ អាទីនវា សមជ្ជាភិចរណេ ។

១ ឱ. បុរក្ខតោ ។ ២-៣-៤-៥ ឱ. ក្វំ ។ ៦ ឱ. ម. អក្ខានំ ។

អ្នកនោះឈ្មោះថា មិនគ្រប់គ្រងមិនរក្សាទ្រព្យសម្បត្តិ ១ សេចក្ដីរង្កៀសតែងកើតមានក្នុងកន្លែង (ដែលខ្លួនទៅដល់) នោះៗ ១ ពាក្យមិនពិតតែងធ្លាក់មកត្រូវលើបុគ្គលនោះ(១) ១ បុគ្គលនោះឈ្មោះថា បំពេញនូវធម៌ជាទុក្ខច្រើន ១ ។ ម្នាលគហបតិបុត្ត ទោសក្នុងការប្រកបរឿយៗ នូវកិរិយាត្រាច់ទៅតាមច្រកល្ហកខុសកាលមាន ៦ យ៉ាងនេះឯង ។

(៥២) ម្នាលគហបតិបុត្ត ទោសក្នុងការដើរ មើលល្បែងមហោស្រពនេះ ៦ យ៉ាង គឺរបាំក្នុងទីណា ក៏ទៅក្នុងទីនោះ ១ ចម្រៀងក្នុងទីណា ក៏ទៅក្នុងទីនោះ ១ ការប្រគំក្នុងទីណា ក៏ទៅក្នុងទីនោះ ១ គេប្រជុំនិយាយរឿងព្រេង ឥតប្រយោជន៍ (មានរឿងចម្បាំងនៃមហាភារតៈ នឹងរឿងរាមសីតាជាដើម) ក្នុងទីណា ក៏ទៅក្នុងទីនោះ ១ ល្បែងភាយគន្ធ(២)ក្នុងទីណា ក៏ទៅក្នុងទីនោះ ១ ល្បែងក៏បរពាកក្នុងទីណា ក៏ទៅក្នុងទីនោះ ១ ។ ម្នាលគហបតិបុត្ត ទោសក្នុងកិរិយាដើរមើលល្បែងមហោស្រពមាន ៦ យ៉ាងនេះឯង ។

១ រឿងគ្រូកេតេចបង្កាច់ក្នុងអំពើដែលខ្លួនមិនបានធ្វើសោះ ព្រោះជាប់ជានហេតុ ។
២ បើតាមព្យញ្ជនៈគួរប្រែថា ល្បែងសេងទះដៃ គឺច្រៀងប្រូបកៃ ។

[៨៣] ឆ ខោមេ គហបតិបុត្ត អាទីនវា ជូតប្បមាទដ្ឋានានុយោគេ ជយំ វេរំ បសវតិ ជិនោ វិត្តមនុសោចតិ(១) សន្ទិដ្ឋិកា ធនជានិ(២) សភាគតស្ស វចនំ ន រូហតិ មិត្តាមច្ចានំ បរិភូតោ ហោតិ អាវាហវិវាហកានំ អបត្ថិតោ ហោតិ អក្ខធុត្តោ អយំ បុរិសបុគ្គលោ នាលំ ទារភរណាយាតិ(៣) ។ ឥមេ ខោ គហបតិបុត្ត ឆ អាទីនវា ជូតប្បមាទដ្ឋានានុយោគេ ។

[៨៤] ឆ ខោមេ គហបតិបុត្ត អាទីនវា បាបមិត្តានុយោគេ យេ ធុត្តា យេ សោណ្ឌា យេ បិបាសា យេ នេកតិកា យេ វញ្ចនិកា យេ សាហសិកា ត្យាស្ស មិត្តា ហោន្តិ តេ សហាយា ។ ឥមេ ខោ គហបតិបុត្ត ឆ អាទីនវា បាបមិត្តានុយោគេ ។

---

១ ម. វិត្តមនុសោចតិ ។ ២ ម. ធនជ្ជានិ ។ ៣ ម. ទារភរណាយាតិ ។

(៨៣) ម្នាលគហបតិបុត្ត ទោសក្នុងការប្រកបរឿយ ៗ នូវការលេងល្បែងភ្នាល់ ដែលជាហេតុជាទីតាំងនៃសេចក្តីប្រមាទ នេះមាន ៦ យ៉ាង គឺបុគ្គលនោះបើឈ្នះគេ តែងបានពៀរ ១ បើចាញ់គេ តែងសោកស្តាយទ្រព្យសម្បត្តិ ១ វិនាសទ្រព្យសម្បត្តិ ដែលឃើញជាក់ស្តែងចំពោះភ្នែក ១ កាលបើទៅសាលាវិនិច្ឆ័យ គេមិនជឿស្តាប់ពាក្យ ១ ពួកមិត្តអាមាត្យ តែងបោះបង់ចោល ១ ជាបុគ្គលដែលគេមិនត្រូវការដណ្តឹងឲ្យកូនស្រី ព្រោះគេគិតថា បុរសបុគ្គលអ្នកលេងល្បែងភ្នាល់ មិនអាចចិញ្ចឹមប្រពន្ធបានទេ ១ ។ ម្នាលគហបតិបុត្ត ទោសក្នុងការប្រកបរឿយ ៗ នូវការលេងល្បែងភ្នាល់ ដែលជាហេតុជាទីតាំង នៃសេចក្តីប្រមាទ មាន ៦ យ៉ាងនេះឯង ។

(៨៤) ម្នាលគហបតិបុត្ត ទោសក្នុងការសេពគប់នូវបាបមិត្តនេះ មាន ៦ យ៉ាង គឺពួកជនដែលជាអ្នកលេងល្បែងភ្នាល់ ១ ជនដែលជាអ្នកលេង(១)ស្រី ១ ជនដែលជាអ្នកលេងផឹកសុរា ១ ជនដែលជាអ្នកបោកប្រាស់បញ្ឆោតអ្នកដទៃ ដោយរបស់ក្លែង ១ ជនដែលជាអ្នកបំបាត់ប្រវញ្ចន៍អ្នកដទៃ ក្នុងទីចំពោះមុខ ១ ជនដែលជាអ្នកឆក់ដណ្តើមទ្រព្យអ្នកដទៃ ១ ជនទាំងនោះជាមិត្តជាសំឡាញ់របស់ជននោះ ។ ម្នាលគហបតិបុត្ត ទោសក្នុងការសេពគប់នូវបាបមិត្ត មាន ៦ យ៉ាងនេះឯង ។

---

១ អ្នកលេងមាន ៤ យ៉ាង គឺអ្នកលេងស្រី ១ អ្នកលេងភ្នាល់ ១ អ្នកលេងផឹកស្រា ១ អ្នកលេងមើលល្បែង មានស៊ីមើលនិងឡុកឡាក់ជាដើម ១ ។

(៥៥) ឆ ខោ មេ គហបតិបុត្ត អាទីនវា អាលស្យានុយោគេ អតិសីតន្តិ កម្មំ ន ករោតិ អតិឧណ្ហន្តិ កម្មំ ន ករោតិ អតិសាយន្តិ កម្មំ ន ករោតិ អតិបាតោតិ កម្មំ ន ករោតិ អតិឆាតោស្មីតិ កម្មំ ន ករោតិ អតិធាតោស្មីតិ កម្មំ ន ករោតិ តស្ស ឯវំ កិច្ចាបទេសពហុលស្ស វិហរតោ អនុប្បន្នា ចេវ ភោគា នុប្បជ្ជន្តិ ឧប្បន្នា ច ភោគា បរិក្ខយំ គច្ឆន្តិ ។ ឥមេ ខោ គហបតិបុត្ត ឆ អាទីនវា អាលស្យានុយោគេតិ ។ ឥទមវោច ភគវា ឥទំ វត្វាន សុគតោ អថាបរំ ឯតទវោច សត្ថា

(៥៦) ហោតិ បានសខា នាម

ហោតិ សម្មិយសម្មិយោ

(៥៥) ម្នាលគហបតិបុត្ត ទោសក្នុងការប្រកបរឿយ ៗ នូវសេចក្ដីខ្ជិលច្រអូសមាន ៦ យ៉ាងគឺមិនធ្វើការងារ ដោយអាងថា ត្រជាក់ណាស់ ១ មិនធ្វើការងារ ដោយអាងថា ក្ដៅណាស់ ១ មិនធ្វើការងារដោយអាងថា ល្ងាចណាស់ ១ មិនធ្វើការងារដោយអាងថា ព្រឹកណាស់ ១ មិនធ្វើការងារ ដោយអាងថា ឃ្លានណាស់ ១ មិនធ្វើការងារ ដោយអាងថា ស្រេកណាស់ ១ កាលបើជនអ្នកខ្ជិលច្រអូសនោះ ច្រើនដោយការដោះសាអាងកិច្ចយ៉ាងនេះ ភោគៈទាំងឡាយដែលមិនទាន់កើត ក៏មិនកើតឡើងផង ភោគៈទាំងឡាយដែលកើតឡើងហើយ ក៏ដល់នូវសេចក្ដីវិនាសទៅវិញផង ។ ម្នាលគហបតិបុត្ត ទោសក្នុងការប្រកបរឿយ ៗ នូវសេចក្ដីខ្ជិលមាន ៦ យ៉ាងនេះឯង ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់បានសំដែងធម៌នេះហើយ ព្រះសុគតជាសាស្ដា លុះសំដែងធម៌នេះហើយ ទ្រង់សំដែងគាថាព័ន្ធនេះ តទៅទៀតថា

(៥៦) បុគ្គលខ្លះ ជាមិត្តសំឡាញ់បានតែក្នុងទីផឹកស្រាក៏មាន បុគ្គលខ្លះថា សំឡាញ់ៗ តែនៅចំពោះមុខក៏មាន បុគ្គលណា

យោ ច អត្ថេសុ ជាតេសុ
សហាយោ ហោតិ សោ សខា ។
ឧស្សូរសេយ្យា បរទារសេវនា
វេរប្បសង្គោ[១] ច អនត្ថតា ច
បាបា ច មិត្តា សុកទរិយតា ច
ឯតេ ឆ ឋានា បុរិសំ ធំសយន្តិ ។
បាបមិត្តោ បាបសខោ
បាបអាចារគោចរោ[២]
អស្មា លោកា បរម្ហា ច
ឧភយា ធំសតេ នរោ ។
អក្ខិត្ថិយោ វារុណី នច្ចគីតំ
ទិវាសោប្បំ បារិចរិយា អកាលេ
បាបា ច មិត្តា សុកទរិយតា ច
ឯតេ ឆ ឋានា បុរិសំ ធំសយន្តិ ។

១ ម. វេរប្បសវោ ។ ២ ម. បាបាចារគោចរោ ។

កាលបើប្រយោជន៍ (ខ្លួន) កើតឡើង ទើបធ្វើជាសំឡាញ់ បុគ្គលនោះមកជាសំឡាញ់នឹងខ្លួនក៏មាន ។ កិរិយាដេកដល់ថ្ងៃ ១ ចូលសេពនូវកិច្ចនឹងប្រពន្ធអ្នកដទៃ ១ ភាពជាអ្នកមានពៀរច្រើន ១ ភាពជាអ្នកធ្វើអំពើឥតប្រយោជន៍ ១ បាបមិត្ត ១ ភាពជាអ្នកកំណាញ់ស្វិតស្វាញ ១ ហេតុទាំង ៦ នុ៎ះ រមែងបំផ្លាញបុរស (ឲ្យវិនាស) ។ នរជនដែលមានមិត្តអាក្រក់ មានសំឡាញ់អាក្រក់ មានមារយាទនិងគោចរអាក្រក់ តែងវិនាសចាកលោកទាំងពីរ គឺលោកនេះ និងលោកខាងមុខ ។ ល្បែងភ្នាល់ ល្បែងស្រី ទឹកស្រវឹងសុរា ១ របាំនឹងចម្រៀង ១ ការដេកថ្ងៃ ១ ការឲ្យគេបំរើខ្លួនក្នុងកាលមិនគួរ ១ ពួកមិត្តអាក្រក់ ១ ភាពជាអ្នកមានសេចក្តីកំណាញ់ស្វិតស្វាញ ១ ហេតុទាំង ៦ នេះតែងបំផ្លាញបុរសឲ្យវិនាស ។

អក្ខេហិ ទិព្វន្តិ សុរំ បិវន្តិ
យន្តិត្ថិយោ បាណសមា បរេសំ
និហីនសេវី ន ច វុឌ្ឍិសេវី(១)
និហីយតិ កាឡបក្ខេវ ចន្ទិមា(២) ។
យោ វារុណី(៣) អទ្ធនោ អកិញ្ចនោ(៤)
បិបាសោ បិវំ បបាគតោ(៥)
ឧទកមិវ ឥណំ វិគាហតិ
អកុលំ កាហិតិ(៦) ខិប្បមត្តនោ ។
ន ទិវា សោប្បសីលេន
រត្តិមុដ្ឋានទេស្សិនា(៧)
និច្ចំ មត្តេន សោណ្ឌេន
សក្កា អាវសិតុំ ឃរំ ។
អតិសីតំ អតិឧណ្ហំ
អតិសាយមិទំ អហុ
ឥតិ វិស្សដ្ឋកម្មន្តេ(៨)

១ ឱ. វុឌ្ឍសេវី ។ ម. វុឌ្ឍិសេវី ។ ២ ឱ. ម. ចន្ទោ ។ ៣ ឱ. ម. វារុណី ។ ៤ ឱ. ម. អកិញ្ចនោ ។ ៥ ឱ. បិបាសោ បិវម្បបាគតោ ។ ម. បិបាសម្បបាគតោ ។ ៦ ម. កាហិតិ ។ ៧ ឱ. រត្តិមុដ្ឋានទេស្សិនា ។ ម. រត្តិមុដ្ឋានទេស្សិនា ។ ៨ ឱ. វិស្សដ្ឋកម្មន្តេ ។

ពួកជនដែលលេងល្បែងភ្នាល់ ផឹកសុរា ដើរសេពកូនមេស្រី ដែលស្មើដោយជីវិតរបស់បុរសដទៃ សេពគប់នឹងបុគ្គលថោកទាប (ឥតលក្ខណ៍) មិនសេពគប់នឹងបុគ្គលដែលមានសេចក្តីចំរើន (គ្រប់លក្ខណ៍) យសរបស់ពួកជននោះតែងសាបសូន្យ ដូចព្រះចន្ទខាងរនោច ។ ជនដែលជាអ្នកផឹកសុរា ជាអ្នកខ្សត់ទ្រព្យ ជាអ្នកឥតមានកង្វល់ដោយការចិញ្ចឹមជីវិត មានតែស្រេកនឹងផឹក ហួសពាក់សេចក្តីចំរើន លិចចុះក្នុងបំណុល ដូចដុំថ្មលិចចុះទៅក្នុងទឹក បុគ្គលនោះ តែងធ្វើការឲ្យវិករដល់ខ្លួនដោយឆាប់ ។ បុគ្គលដេកក្នុងវេលាថ្ងៃជាប្រក្រតី មិនក្រោកឡើងក្នុងយប់ជាប្រក្រតី ជាអ្នកស្រវឹងជានិច្ច ជាអ្នកលេងល្បែង មិនអាចនឹងគ្រប់គ្រងផ្ទះសម្បែងបាន ។ ប្រយោជន៍ទាំងឡាយ តែងកន្លងហួសមនុស្សដែលលះបង់ចោលនូវការងារ ដោយពោលអាងថា វេលានេះ

អត្ថា អច្ចេន្តិ មាណវេ ។
យោ ច សីតញ្ច ឧណ្ហញ្ច
តិណា ភិយ្យោ ន មញ្ញតិ
ករំ បុរិសកិច្ចានិ
សោ សុខា ន វិហាយតីតិ ។

(៨៧) ចត្តារោមេ គហបតិបុត្ត អមិត្តា មិត្តប្បដិរូបកា វេទិតព្វា អញ្ញទត្ថុហរោ អមិត្តោ មិត្តប្បដិរូបកោ វេទិតព្វោ វចីបរមោ អមិត្តោ មិត្តប្បដិរូបកោ វេទិតព្វោ អនុប្បិយភាណី អមិត្តោ មិត្តប្បដិរូបកោ វេទិតព្វោ អបាយសហាយោ អមិត្តោ មិត្តប្បដិរូបកោ វេទិតព្វោ ។

(៨៨) ចតូហិ ខោ គហបតិបុត្ត ឋានេហិ អញ្ញទត្ថុហរោ អមិត្តោ មិត្តប្បដិរូបកោ វេទិតព្វោ អញ្ញទត្ថុហរោ ហោតិ អប្បេន ពហុមិច្ឆតិ ភយស្ស កិច្ចំ ន[១] ករោតិ

១ ម. ឆ. នសទ្ទោ នទិស្សតិ ។

ត្រជាក់ណាស់ ក្តៅណាស់ ល្ងាចណាស់ ។ ជនណា មួយធ្វើនូវកិច្ចការ របស់បុរស មិនអើពើនូវត្រជាក់និងក្តៅ ក្រៃលែងជាងស្មៅ (ទៅទៀត) ជននោះ រមែងមិនសាបសូន្យ ចាកសេចក្តីសុខឡើយ ។

(៨៧) ម្នាលគហបតិបុត្ត អ្នកត្រូវស្គាល់ពួកមនុស្សដែលមិនមែនជាមិត្ត គ្រាន់តែជាមិត្តប្លម ៤ ពួកនេះគឺ អ្នកត្រូវស្គាល់មនុស្សដែលគិតយកតែប្រយោជន៍ខ្លួនថា មិនមែនជាមិត្ត គ្រាន់តែជាមិត្តប្លម ១ អ្នកត្រូវស្គាល់មនុស្សល្អតែសំដីថា មិនមែនជាមិត្ត គ្រាន់តែជាមិត្តប្លម ១ អ្នកត្រូវស្គាល់មនុស្សដែលនិយាយតាមបណ្តោយឲ្យគាប់ចិត្តថា មិនមែនជាមិត្ត គ្រាន់តែជាមិត្តប្លម ១ អ្នកត្រូវស្គាល់មនុស្សជាសំឡាញ់ ក្នុងការវិនាសភោគៈទាំងឡាយថា មិនមែនជាមិត្ត គ្រាន់តែជាមិត្តប្លម ១ ។

(៨៨) ម្នាលគហបតិបុត្ត មនុស្សគិតយកតែប្រយោជន៍ខ្លួន មិនមែនជាមិត្ត គ្រាន់តែជាមិត្តប្លម (នោះ) អ្នកត្រូវស្គាល់ដោយស្ថាន ៤ យ៉ាង គឺគិតតែយកប្រយោជន៍ខ្លួន ១ មិត្តប្រាថ្នាយករបស់ច្រើន ដោយ (ឲ្យ) របស់តិចតួច ១ មានតែភ័យ ទើបធ្វើកិច្ចរបស់មិត្ត ១

សេវតិ អនត្ថតាយ ។ ឥមេហិ ខោ គហបតិបុត្ត ចតូហិ ឋានេហិ អញ្ញទត្ថុហរោ អមិត្តោ មិត្តប្បដិរូបកោ វេទិតព្វោ ។

(៥៩) ចតូហិ ខោ គហបតិបុត្ត ឋានេហិ វចីបរមោ អមិត្តោ មិត្តប្បដិរូបកោ វេទិតព្វោ អតីតេន បដិសន្ថរតិ អនាគតេន បដិសន្ថរតិ និរត្ថកេន សង្គណ្ហាតិ បច្ចុប្បន្នេសុ កិច្ចេសុ ព្យសនំ ទស្សេតិ ។ ឥមេហិ ខោ គហបតិបុត្ត ចតូហិ ឋានេហិ វចីបរមោ អមិត្តោ មិត្តប្បដិរូបកោ វេទិតព្វោ ។

(៦០) ចតូហិ ខោ គហបតិបុត្ត ឋានេហិ អនុប្បិយភាណី អមិត្តោ មិត្តប្បដិរូបកោ វេទិតព្វោ បាបកម្បិស្ស[1] អនុជានាតិ កល្យាណម្បិស្ស[2] អនុជានាតិ សម្មុខាស្ស វណ្ណំ ភាសតិ បរម្មុខាស្ស អវណ្ណំ ភាសតិ ។ ឥមេហិ ខោ គហបតិបុត្ត ចតូហិ ឋានេហិ អនុប្បិយភាណី អមិត្តោ មិត្តប្បដិរូបកោ វេទិតព្វោ ។

១ ម. បាបកម្បិស្ស ។ ២ ម. កល្យាណម្បិស្ស ។

សេពគប់មិត្តព្រោះហេតុតែប្រយោជន៍ ១ ។ ម្នាលគហបតិបុត្ត មិត្តគិតយកតែប្រយោជន៍ខ្លួន មិនមែនជាមិត្តទេ គ្រាន់តែជាមិត្តប្លម អ្នកត្រូវស្គាល់ដោយស្ថាន ៤ យ៉ាងនេះឯង ។

(៥៩) ម្នាលគហបតិបុត្ត មិត្តល្អតែសំដី មិនមែនជាមិត្តទេ គ្រាន់តែជាមិត្តប្លម អ្នកត្រូវស្គាល់ដោយស្ថាន ៤ គឺមិត្តទទួលកក់ក្ដាក់ដោយរបស់ដែលកន្លងហើយ ១ ទទួលកក់ក្ដាក់ដោយរបស់ដែលមិនទាន់មក ១ សង្គ្រោះដោយអំពើឥតប្រយោជន៍ ១ កាលកិច្ចទាន់ខ្លួនកើតឡើងហើយ ក៏សំដែងការណ៍របស់ខូចខាត[1] ១ ម្នាលគហបតិបុត្ត មិត្តល្អតែសំដី មិនមែនជាមិត្តទេ គ្រាន់តែជាមិត្តប្លម អ្នកត្រូវស្គាល់ដោយស្ថាន ៤ យ៉ាងនេះឯង ។

(៦០) ម្នាលគហបតិបុត្ត មិត្តនិយាយតាមបណ្ដោយឲ្យគាប់ចិត្ត មិនមែនជាមិត្តទេ គ្រាន់តែជាមិត្តប្លម អ្នកត្រូវស្គាល់ដោយស្ថាន ៤ យ៉ាង គឺ បើមិត្តធ្វើអំពើអាក្រក់ ក៏យល់ព្រមតាម ១ មិត្តធ្វើអំពើល្អក៏យល់ព្រមតាម ១ ពណ៌នាគុណមិត្ត តែក្នុងទីចំពោះមុខ ១ ពោលទោសមិត្ត ក្នុងទីកំបាំងមុខ ១ ។ ម្នាលគហបតិបុត្ត មិត្តនិយាយតាមបណ្ដោយឲ្យគាប់ចិត្ត មិនមែនជាមិត្តទេ គ្រាន់តែជាមិត្តប្លម អ្នកត្រូវស្គាល់ដោយស្ថាន ៤ យ៉ាងនេះឯង ។

១ កិច្ចការអ្វីមួយកើតមាន បើត្រូវគិតធ្វើ ក៏ប្រាប់ថារបស់នោះ ខូចខាតអស់ទៅហើយ ។

(៦១) ចតូហិ ខោ គហបតិបុត្ត ឋានេហិ អបាយសហាយោ អមិត្តោ មិត្តបដិរូបកោ វេទិតព្វោ សុរាមេរយមជ្ជប្បមាទដ្ឋានានុយោគេ សហាយោ ហោតិ វិកាលវិសិខាចរិយានុយោគេ សហាយោ ហោតិ សមជ្ជាភិចរណេ សហាយោ ហោតិ ជូតប្បមាទដ្ឋានានុយោគេ សហាយោ ហោតិ ។ ឥមេហិ ខោ គហបតិបុត្ត ចតូហិ ឋានេហិ អបាយសហាយោ អមិត្តោ មិត្តបដិរូបកោ វេទិតព្វោ(១) ។ ឥទមវោច ភគវា ឥទំ វត្វាន សុគតោ អថាបរំ ឯតទវោច សត្ថា

(៦២) អញ្ញទត្ថុហរោ មិត្តោ
យោ ច មិត្តោ វចីបរោ
អនុប្បិយញ្ច យោ អាហុ
អបាយេសុ ច យោ សខា
ឯតេ អមិត្តេ ចត្តារោ
ឥតិ វិញ្ញាយ បណ្ឌិតោ

១ ឱ. វេទិតព្វោតិ ។

(៦១) ម្នាលគហបតិបុត្ត មនុស្សជាសំឡាញ់ក្នុងផ្លូវវិនាស មិនមែនជាមិត្តទេ គ្រាន់តែជាមិត្តប្លម អ្នកត្រូវស្គាល់ដោយស្ថាន ៤ យ៉ាងគឺ ជាសំឡាញ់ក្នុងកិរិយាប្រកបរឿយ ៗ នូវការផឹកទឹកស្រវឹង គឺសុរានិងមេរ័យ ដែលជាទីតាំងនៃសេចក្ដីប្រមាទ ១ ជាសំឡាញ់ក្នុងការប្រកបរឿយ ៗ នូវការត្រាច់ទៅតាមច្រកល្ហកខុសកាល ១ ជាសំឡាញ់ក្នុងកិរិយាដើរមើលល្បែងមហោស្រព ១ ជាសំឡាញ់ក្នុងកិរិយាប្រកបរឿយ ៗ នូវល្បែងភ្នាល់ ដែលជាហេតុជាទីតាំងនៃសេចក្ដីប្រមាទ ១ ។ ម្នាលគហបតិបុត្ត មនុស្សជាសំឡាញ់ក្នុងផ្លូវវិនាស មិនមែនជាមិត្តទេ គ្រាន់តែជាមិត្តប្លម អ្នកត្រូវស្គាល់ដោយស្ថាន ៤ យ៉ាងនេះឯង ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់បានសំដែងសេចក្ដីនេះ លុះព្រះសុគតជាសាស្ដាសំដែងសេចក្ដីនេះហើយ ទើបទ្រង់សំដែងពាក្យគាថាព័ន្ធ តទៅទៀតថា

(៦២) បុគ្គលដែលជាមិត្ត គិតយកតែប្រយោជន៍ខ្លួន ១
បុគ្គលដែលជាមិត្តល្អតែសំដី ១ បុគ្គលដែលនិយាយតាម
បណ្ដោយឲ្យគាប់ចិត្ត ១ បុគ្គលដែលជាសំឡាញ់ក្នុងផ្លូវ
វិនាស ១ បណ្ឌិតដឹងច្បាស់បុគ្គលទាំង ៤ ពួកនុ៎ះមិនមែនជាមិត្ត

អារកា បរិវជ្ជេយ្យ

មគ្គំ បដិភយំ យថា ។

(៦៣) ចត្តារោមេ គហបតិបុត្ត មិត្តា សុហទា វេទិតព្វា ឧបការោ[១] មិត្តោ សុហទោ វេទិតព្វោ សមានសុខទុក្ខោ មិត្តោ សុហទោ វេទិតព្វោ អត្ថក្ខាយី មិត្តោ សុហទោ វេទិតព្វោ អនុកម្បកោ មិត្តោ សុហទោ វេទិតព្វោ ។

(៦៤) ចតូហិ ខោ គហបតិបុត្ត ឋានេហិ ឧបការោ[២] មិត្តោ សុហទោ វេទិតព្វោ បមត្តំ រក្ខតិ បមត្តស្ស សាបតេយ្យំ រក្ខតិ ភីតស្ស សរណំ[៣] ហោតិ ឧប្បន្នេសុ កិច្ចករណីយេសុ[៤] តទ្ទិគុណំ ភោគំ អនុប្បទេតិ[៥] ។ ឥមេហិ ខោ គហបតិបុត្ត ចតូហិ ឋានេហិ ឧបការោ មិត្តោ សុហទោ វេទិតព្វោ ។

១-២ ឱ. ម. ឧបការកោ ។ ៣ ឱ. ម. សរណោ ។ ៤ ឱ. ម. កិច្ចករណីយេសុ ។ ៥ ឱ. អនុប្បទេតិ ។

ហើយ គប្បីចៀសវាងឲ្យឆ្ងាយ ដូចជាអ្នកដំណើរចៀសវាង

ផ្លូវដែលប្រកបដោយភ័យដូច្នោះ ។

(៦៣) ម្នាលគហបតិបុត្ត មនុស្ស ៤ ពួកនេះ អ្នកត្រូវដឹងថាជាមិត្តមានសន្តានល្អ គឺ មិត្តមានឧបការៈ អ្នកត្រូវដឹងថាជាមិត្តមានសន្តានល្អ ១ មិត្តរួមសុខទុក្ខ អ្នកត្រូវដឹងថាជាមិត្តមានសន្តានល្អ ១ មិត្តប្រាប់ប្រយោជន៍ អ្នកត្រូវដឹងថាជាមិត្តមានសន្តានល្អ ១ មិត្តមានសេចក្តីឈឺឆ្អាល អ្នកត្រូវដឹងថាជាមិត្តមានសន្តានល្អ ១ ។

(៦៤) ម្នាលគហបតិបុត្ត មិត្តមានឧបការៈ ជាមិត្តមានសន្តានល្អ អ្នកត្រូវដឹងដោយស្ថាន ៤ យ៉ាង គឺ រក្សាមិត្តដែលធ្វេសប្រហែស ១ រក្សាសម្បត្តិរបស់មិត្តដែលធ្វេសប្រហែស ១ ជាទីពឹងពំនាក់នៃមិត្តដែលមានសេចក្តីភិតភ័យ ១ កាលបើកិច្ចដែលត្រូវធ្វើកើតឡើងហើយ តែងជួយផ្តល់ភោគៈជាទ្វិគុណដល់ទ្រព្យដែលមិត្តត្រូវការនោះ ១ ។ ម្នាលគហបតិបុត្ត មិត្តមានឧបការៈ ជាមិត្តមានសន្តានល្អ អ្នកត្រូវដឹងដោយស្ថាន ៤ យ៉ាង នេះឯង ។

[៦៥] ចតូហិ ខោ គហបតិបុត្ត ឋានេហិ សមាន-សុខទុក្ខោ មិត្តោ សុហទោ វេទិតព្វោ គុយ្ហមស្ស អាចិក្ខតិ គុយ្ហមស្ស បរិគុយ្ហតិ អាបទាសុ ន វិជហតិ ជីវិតំបិស្ស អត្ថាយ បរិច្ចត្តំ ហោតិ ។ ឥមេហិ ខោ គហបតិបុត្ត ចតូហិ ឋានេហិ សមា-នសុខទុក្ខោ មិត្តោ សុហទោ វេទិតព្វោ ។

[៦៦] ចតូហិ ខោ គហបតិបុត្ត ឋានេហិ អត្ថក្ខា-យី មិត្តោ សុហទោ វេទិតព្វោ បាបា និវារេតិ កល្យាណេ និវេសេតិ អស្សុតំ សាវេតិ សគ្គស្ស មគ្គំ អាចិក្ខតិ ។ ឥមេហិ ខោ គហបតិបុត្ត ចតូហិ ឋានេហិ អត្ថក្ខាយី មិត្តោ សុហទោ វេទិតព្វោ ។

[៦៧] ចតូហិ ខោ គហបតិបុត្ត ឋានេហិ អនុកម្បកោ មិត្តោ សុហទោ វេទិតព្វោ អភវេនស្ស ន នន្ទតិ ភវេនស្ស នន្ទតិ អវណ្ណំ ភណមានំ និវារេតិ វណ្ណំ ភណមានំ បសំសតិ ។ ឥមេហិ ខោ គហបតិបុត្ត ចតូហិ ឋានេហិ អនុកម្បកោ

(៦៥) ម្នាលគហបតិបុត្ត មិត្តរួមសុខទុក្ខ ជាមិត្តមានសន្តានល្អ អ្នកត្រូវដឹងដោយស្ថាន ៤ យ៉ាង គឺ ប្រាប់ខ្សែអាថ៌កំបាំងរបស់ខ្លួនដល់មិត្ត ១ ជួយបិទបាំងខ្សែអាថ៌កំបាំងរបស់មិត្ត ១ មិនលះបង់គ្នា ក្នុងគ្រាមានវិបត្តិ ១ សូម្បីជីវិតក៏ហ៊ានលះបង់ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់មិត្ត (ស៊ូប្តូរជីវិត) ១ ។ ម្នាលគហបតិបុត្ត មិត្តរួមសុខទុក្ខ ជាមិត្តមានសន្តានល្អ អ្នកត្រូវដឹងដោយស្ថាន ៤ យ៉ាងនេះឯង ។

(៦៦) ម្នាលគហបតិបុត្ត មិត្តប្រាប់ប្រយោជន៍ ជាមិត្តមានសន្តានល្អ អ្នកត្រូវដឹងដោយស្ថាន ៤ យ៉ាង គឺ ហាមមិត្តឱ្យឃ្លាតចាកអំពើអាក្រក់ ១ ដឹកនាំឲ្យមិត្តតាំងនៅក្នុងអំពើល្អ ១ ឲ្យបានឮពាក្យដែលមិនធ្លាប់បានឮ ១ ប្រាប់ផ្លូវឋានសួគ៌ ១ ។ ម្នាលគហបតិបុត្ត មិត្តប្រាប់ប្រយោជន៍ ជាមិត្តមានសន្តានល្អ អ្នកត្រូវដឹងដោយស្ថាន ៤ យ៉ាងនេះឯង ។

(៦៧) ម្នាលគហបតិបុត្ត មិត្តមានសេចក្តីឈឺឆ្អាល ជាមិត្តមានសន្តានល្អ អ្នកត្រូវដឹងដោយស្ថាន ៤ យ៉ាង គឺ ជួយព្រួយចិត្តព្រោះមិត្តបានសេចក្តីវិនាស ១ ជួយត្រេកអរព្រោះមិត្តបានសេចក្តីចម្រើន ១ ទទឹងទាស់នឹងមនុស្សដែលពោលទោសមិត្ត ១ សរសើរតែមនុស្សដែលពណ៌នាគុណមិត្ត ១ ។ ម្នាលគហបតិបុត្ត មិត្តមានសេចក្តីឈឺឆ្អាល ជាមិត្តមាន

មិត្តា សុហទា វេទិតព្វាតិ ។ ឥទមវោច ភគវា ឥទំ វត្វាន សុគតោ អថាបរំ ឯតទវោច សត្ថា

(៦៨) ឧបការោ ច យោ មិត្តោ
សុខេ ទុក្ខេ ច យោ សខា
អត្ថក្ខាយី ច យោ មិត្តោ
យោ ច មិត្តានុកម្បកោ ។
ឯតេបិ មិត្តេ ចត្តារោ
ឥតិ វិញ្ញាយ បណ្ឌិតោ
សក្កច្ចំ បយិរុបាសេយ្យ
មាតា បុត្តំវ ឱរសំ ។
បណ្ឌិតោ សីលសម្បន្នោ
ជលំ អគ្គីវ ភាសតិ

ភោគេ សំហរមានស្ស ភមរស្សេវ ឥរីយតោ ។
ភោគា សន្និចយំ យន្តិ វម្មិកោវុបចីយតិ
ឯវំ ភោគេ សមាហរិត្វា(1) អលមត្តោ កុលេ គិហី ។
ចតុធា វិភជេ ភោគេ ស វេ មិត្តានិ គន្ថតិ
ឯកេន ភោគេ ភុញ្ជេយ្យ ទ្វីហិ កម្មំ បយោជយេ

១ ឱ. ម. សមាហត្វា ។

សត្ថានស្ម អ្នកត្រូវដឹងដោយស្ថាន ៤ យ៉ាងនេះឯង ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់បានសំដែងសេចក្ដីនេះ លុះព្រះសុគតជាសាស្ដាត្រាស់សេចក្ដីនេះហើយ ទើបទ្រង់សំដែងពាក្យជាគាថាព័ន្ធ តទៅទៀតថា

(៦៨) មិត្តដែលមានឧបការៈ សំឡាញ់ដែលរួមសុខទុក្ខ មិត្តដែលប្រាប់ប្រយោជន៍ មិត្តដែលមានសេចក្ដីឈឺឆ្អាល បណ្ឌិតស្គាល់ជាក់នូវបុគ្គលទាំង ៤ ពួកនុ៎ះថា ជាមិត្តមែនទែន ហើយគប្បីចូលទៅអង្គុយជិតស្និទ្ធស្នាល ដូចជាមាតានឹងបុត្រដែលកើតពីទ្រូង ។ អ្នកប្រាជ្ញបរិបូណ៌ដោយសីល តែងរុងរឿងដូចជាភ្លើងដែលភ្លឺដូច្នោះឯង កាលបុគ្គលសន្សំទ្រព្យ រមែងធ្វើទ្រព្យឲ្យជាគំនរដូចជាឃ្មុំដូច្នោះឯង ។ ភោគៈទាំងឡាយតែងដល់នូវការកួនជាគំនរ ដូចជាដំបូកដែលកណ្ដៀរកពូនដូច្នោះឯង ។ គ្រហស្ថក្នុងត្រកូលបានសន្សំភោគៈទាំងឡាយយ៉ាងនេះហើយ ទើបអាច (តាំងខ្លួន) កុលបុត្រដែលចែកភោគៈទាំងឡាយជា ៤ ចំណែក គឺបរិភោគភោគៈទាំងឡាយ ១ ចំណែក ប្រកបការងារ ២ ចំណែក តាំងតំកល់ទុកនូវ

ចតុត្ថញ្ច និធាបេយ្យ អាបទាសុ ភវិស្សតីតិ ។

(៦៩) កថញ្ច គហបតិបុត្ត អរិយសាវកោ ឆទ្ទិសាបដិច្ឆាទី ហោតិ ។ ឆ ឥមា(១) គហបតិបុត្ត ទិសា វេទិតព្វា បុរត្ថិមា ទិសា មាតាបិតរោ វេទិតព្វា ទក្ខិណា ទិសា អាចរិយា វេទិតព្វា បច្ឆិមា ទិសា បុត្តទារា វេទិតព្វា ឧត្តរា ទិសា មិត្តាមច្ចា វេទិតព្វា ហេដ្ឋា(២) ទិសា ទាសកម្មករា(៣) វេទិតព្វា ឧបរិមា ទិសា សមណព្រាហ្មណា វេទិតព្វា ។

(៧០) បញ្ចហិ ខោ គហបតិបុត្ត ឋានេហិ បុត្តេន បុរត្ថិមា ទិសា មាតាបិតរោ បច្ចុបដ្ឋាតព្វា ភតោ នេសំ ភរិស្សាមិ

១ ឱ. ឆ យិមា ។ ២ ឱ. ម. ហេដ្ឋិមា ។ ៣ ឱ. ទាសកម្មករា ហេដ្ឋិមា ។

ចំណែកទី៤ ដោយក្រែងមានអន្តរាយទាំងឡាយ (ទៅខាងមុខ) កុលបុត្រនោះទើបឈ្មោះថា ចងបាច់មិត្តទាំងឡាយបាន(១) ។

(៦៩) ម្នាលគហបតិបុត្ត អរិយសាវក បិទបាំងទិសទាំង ៦ ដូចម្ដេច ។ ម្នាលគហបតិបុត្ត អ្នកត្រូវដឹងទិសទាំង ៦ ដូច្នេះគឺ មាតាបិតា អ្នកត្រូវដឹងថា ទិសខាងកើត ១ អាចារ្យ អ្នកត្រូវដឹងថា ទិសខាងត្បូង ១ កូននឹងប្រពន្ធ អ្នកត្រូវដឹងថា ទិសខាងលិច ១ មិត្តអាមាត្យ អ្នកត្រូវដឹងថា ទិសខាងជើង ១ ទាសៈនឹងកម្មករ(២) អ្នកត្រូវដឹងថា ទិសខាងក្រោម ១ សមណព្រាហ្មណ៍ អ្នកត្រូវដឹងថា ទិសខាងលើ ១ ។

(៧០) ម្នាលគហបតិបុត្ត មាតាបិតាជាទិសខាងកើត កូនត្រូវទំនុកបម្រុង ដោយស្ថានទាំងឡាយ ៥ យ៉ាង គឺកូនត្រូវតាំងចិត្តថា អាត្មាអញ មាតាបិតាបានចិញ្ចឹមរក្សាមកហើយ នឹងចិញ្ចឹមមាតាបិតាវិញ ១

១ ចំណែកទីមួយបរិភោគប្រើប្រាស់ជាដរាប ចំណែកទី ២ ទី ៣ ប្រកបការងារ គឺប្រកប កសិកម្មនឹងពាណិជ្ជកម្មផ្សេងៗ ចំណែកជាគំរប់ ៤ ទុកសម្រាប់ការពារអន្តរាយផ្សេងៗ មាន អន្តរាយអំពីស្ដេចជាដើម ។ មួយវិញទៀតឲ្យចែកអំពីចំណែកទាំង ៤ នោះធ្វើកុសល… គ្រឿងស្លៀកពាក់ និងល្អិតការពារ (អដ្ឋកថា) ។ ២ ខ្ញុំកំដរនិងអ្នកធ្វើការស៊ីឈ្នួល ។

កិច្ចំ នេសំ ការិស្សាមិ កុលវំសំ ឋបេស្សាមិ ទាយជ្ជំ បដិបជ្ជាមិ អថវា បន[១] បេតានំ កាលកតានំ ទក្ខិណំ អនុប្បទស្សាមីតិ ។ ឥមេហិ ខោ គហបតិបុត្ត បញ្ចហិ ឋានេហិ បុត្តេន បុរត្ថិមា ទិសា មាតាបិតរោ បច្ចុបដ្ឋិតា បញ្ចហិ ខោ[២] ឋានេហិ បុត្តំ អនុកម្បន្តិ បាបា និវារេន្តិ កល្យាណេ និវេសេន្តិ សិប្បំ សិក្ខាបេន្តិ បតិរូបេន ទារេន សំយោជេន្តិ សមយេ ទាយជ្ជំ និយ្យាតេន្តិ ។ ឥមេហិ ខោ គហបតិបុត្ត បញ្ចហិ ឋានេហិ បុត្តេន បុរត្ថិមា ទិសា មាតាបិតរោ បច្ចុបដ្ឋិតា ឥមេហិ បញ្ចហិ ឋានេហិ បុត្តំ អនុកម្បន្តិ ឯវមស្ស ឯសា បុរត្ថិមា ទិសា បដិច្ឆន្នា ហោតិ ខេមា អប្បដិភយា ។

(៧០) បញ្ចហិ ខោ គហបតិបុត្ត ឋានេហិ អន្តេវាសិនា ទក្ខិណា ទិសា អាចរិយា បច្ចុបដ្ឋាតព្វា ឧដ្ឋានេន ឧបដ្ឋានេន សុស្សូសាយ[៣] បារិចរិយាយ

១ ឱ. អថ បន ។ ២ ឱ. ម. ខោសទ្ទោ ន ទិស្សតិ ។ ៣ ឱ. សុស្សូសាយ ។

ទីនឹងជួយធ្វើការងាររបស់មាតាបិតា ១ តាំងតម្កល់វង្សត្រកូល ១ ប្រតិបត្តិឲ្យជាអ្នកសមគួរទទួលទ្រព្យមត៌កបាន ១ មួយទៀត ទុំឲ្យទានឧទ្ទិសទក្ខិណាទានដល់មាតាបិតាដែលធ្វើកាលកិរិយាទៅកាន់បរលោកហើយ ១ ។ ម្នាលគហបតិបុត្រ មាតាបិតាជាទិសខាងកើត ដែលកូនទំនុកបំរុងដោយស្ថានទាំង ៥ យ៉ាងនេះឯងហើយ រមែងអនុគ្រោះកូន ដោយស្ថានទាំង ៥ យ៉ាងវិញដូច្នេះ គឺហាមឃាត់កូនចាកអំពើអាក្រក់ ១ ឲ្យកូនតម្កល់នៅតែក្នុងអំពើល្អ ១ ឲ្យកូនរៀនសូត្រសិល្បសាស្ត្រ ១ ដណ្ដឹងភរិយាស្ដាប់សមគួរឲ្យ ១ ចែកទ្រព្យឲ្យកូនក្នុងសម័យគួរ ១ ។ ម្នាលគហបតិបុត្រ មាតាបិតាជាទិសខាងកើត ដែលកូនទំនុកបំរុង ដោយស្ថាន ៥ យ៉ាងនេះឯងហើយ រមែងអនុគ្រោះកូនដោយស្ថាន ៥ យ៉ាងនេះ ទិសខាងកើតនោះ ដែលកូនបានបិទបាំងហើយ ជាទិសមានសេចក្ដីក្សេមឥតមានភ័យខ្លាចយ៉ាងនេះ ។

(៧១) ម្នាលគហបតិបុត្រ អាចារ្យជាទិសខាងត្បូង សិស្សត្រូវប្រតិបត្តិដោយស្ថាន ៥ យ៉ាងគឺ ដោយការក្រោកឡើងទទួល ១ ដោយការគាល់បំរើ ១ ដោយការជឿស្ដាប់ពុំពេញ ១ ដោយការបំរើ ។

សក្កច្ចំ សិប្បំ បដិគ្គហណេន ។ ឥមេហិ ខោ គហ-
បតិបុត្ត បញ្ចហិ ឋានេហិ អន្តេវាសិនា ទក្ខិណា ទិ-
សា អាចរិយា បច្ចុបដ្ឋិតា បញ្ចហិ ឋានេហិ អន្តេវាសឹ
អនុកម្បន្តិ សុវិនីតំ វិនេន្តិ សុគ្គហិតំ គាហាបេន្តិ
សព្វសិប្បស្សុតំ សមក្ខាយិនោ ភវន្តិ មិត្តាមច្ចេសុ
បដិយាទេន្តិ[1] ទិសាសុ បរិត្តាណំ ករោន្តិ ។ ឥមេហិ
ខោ គហបតិបុត្ត បញ្ចហិ ឋានេហិ អន្តេវាសិនា
ទក្ខិណា ទិសា អាចរិយា បច្ចុបដ្ឋិតា ឥមេហិ បញ្ចហិ
ឋានេហិ អន្តេវាសឹ អនុកម្បន្តិ ឯវមស្ស ឯសា ទក្ខិ-
ណា ទិសា បដិច្ឆន្នា ហោតិ ខេមា អប្បដិភយា ។

(៧២) បញ្ចហិ ខោ គហបតិបុត្ត ឋានេហិ
សាមិកេន បច្ឆិមា ទិសា ភរិយា បច្ចុបដ្ឋាតព្វា
សម្មាននាយ អវិមាននាយ[2] អនតិចរិយាយ
ឥស្សរិយវោស្សគ្គេន អលង្ការានុប្បទានេន ។

១ ឱ. បរិយាទេន្តិ ។ ម. បរិយោទេន្តិ ។ ២ ម. អនវមាននាយ ។

(មានឲ្យទឹកលុបមុខនិងឈើស្ទន់ជាដើម) ១ ដោយការរៀនសិល្បសាស្ត្រ
ដោយគោរព ១ ។ ម្នាលគហបតិបុត្ត អាចារ្យជាទិសខាងត្បូង ដែល
សិស្សប្រតិបត្តិដោយស្ថាន ៥ យ៉ាងនេះឯងហើយ រមែងអនុគ្រោះសិស្ស
ដោយស្ថាន ៥ យ៉ាងវិញ គឺដឹកនាំល្អ ១ ឲ្យរៀនល្អ ១ ប្រៀនប្រដៅ
សិស្សឲ្យចេះត្រឹមត្រូវក្នុងសិល្បសាស្ត្រសព្វគ្រប់ ១ តែងលើកតម្កើងក្នុង
ទីប្រជុំមិត្តអាមាត្យ ១ ធ្វើសេចក្តីការពារក្នុងទិសទាំងឡាយ ១ ។ ម្នាលគ-
ហបតិបុត្ត ពួកអាចារ្យជាទិសខាងត្បូង ដែលសិស្សប្រតិបត្តិដោយស្ថាន
៥ យ៉ាងនេះឯងហើយ រមែងអនុគ្រោះសិស្សដោយស្ថាន ៥ យ៉ាងនេះ
ទិសខាងត្បូងនោះ ដែលសិស្សបានបិទបាំងហើយ ជាទិសមានសេចក្តី
ក្សេម ឥតមានភ័យខ្លាចយ៉ាងនេះ ។

(៧២) ម្នាលគហបតិបុត្ត ភរិយាជាទិសខាងលិច ស្វាមីត្រូវទំនុក
បម្រុងដោយស្ថានទាំងឡាយ ៥ យ៉ាង គឺ ដោយការរាប់អានថាភរិយា
ពេញទី ១ ដោយមិនមើលងាយ ១ ដោយមិនប្រព្រឹត្តក្បត់ចិត្ត ១
ដោយប្រគល់ឲ្យជាធំ (ក្នុងការផ្ទះ) ១ ដោយការឲ្យគ្រឿងតែងខ្លួន ១ ។

ឥមេហិ ខោ គហបតិបុត្ត បញ្ចហិ ឋានេហិ សាមិកេន បច្ឆិមា ទិសា ភរិយា បច្ចុបដ្ឋិតា បញ្ចហិ ឋានេហិ សាមិកំ អនុកម្បតិ សុសំវិហិតកម្មន្តា ច ហោតិ សុសង្គហិតបរិជនា ច អនតិចារិនី ច សម្ភតញ្ច(១) អនុរក្ខតិ ទក្ខា ច ហោតិ អនលសា សព្វកិច្ចេសុ ។ ឥមេហិ ខោ គហបតិបុត្ត បញ្ចហិ ឋានេហិ សាមិកេន បច្ឆិមា ទិសា ភរិយា បច្ចុបដ្ឋិតា ឥមេហិ បញ្ចហិ ឋានេហិ សាមិកំ អនុកម្បតិ ឯវមស្ស ឯសា បច្ឆិមា ទិសា បដិច្ឆន្នា ហោតិ ខេមា អប្បដិភយា ។

(៧៣) បញ្ចហិ ខោ គហបតិបុត្ត ឋានេហិ កុលបុត្តេន ឧត្តរា ទិសា មិត្តាមច្ចា បច្ចុ-បដ្ឋាតព្វា ទានេន បិយវជ្ជេន អត្ថចរិយាយ

១ ឱ. សម្ភតំ ។ ម. សម្ភតំ ច ។

ម្នាលគហបតិបុត្ត ភរិយាជាទិសខាងលិច ដែលស្វាមីទំនុកបម្រុងដោយស្ថានទាំងឡាយ ៥ យ៉ាងនេះឯងហើយ រមែងអនុគ្រោះស្វាមីដោយស្ថានទាំងឡាយ ៥ យ៉ាងវិញ គឺ ចាត់ចែងការងារដោយល្អ ១ សង្គ្រោះជនជាញាតិទាំងពីរខាងដោយល្អ ១ មិនប្រព្រឹត្តក្បត់ចិត្ត ១ ថែទាំទ្រព្យដែលស្វាមីរកបានមក ១ ឈ្លាសមិនខ្ជិលច្រអូស ក្នុងកិច្ចការសព្វគ្រប់ ១ ។ ម្នាលគហបតិបុត្ត ភរិយាជាទិសខាងលិច ដែលស្វាមីទំនុកបម្រុងដោយស្ថាន ៥ យ៉ាងនេះឯងហើយ រមែងអនុគ្រោះស្វាមីដោយស្ថាន ៥ យ៉ាងនេះ ទិសខាងលិចនោះ ដែលស្វាមីបិទបាំងហើយ ជាទិសមានសេចក្ដីក្សេមឥតមានភ័យខ្លាចយ៉ាងនេះ ។

(៧៣) ម្នាលគហបតិបុត្ត មិត្តអាមាត្យជាទិសខាងជើង កុលបុត្រគួរប្រតិបត្តិដោយស្ថានទាំងឡាយ ៥ យ៉ាង គឺដោយការឲ្យរបស់ ១ ដោយការនិយាយពាក្យគាប់ចិត្ត ១ ដោយការប្រព្រឹត្ត ឲ្យជាប្រយោជន៍ ១

សមានត្តតាយ អវិសំវាទនតាយ ។ ឥមេហិ ខោ គ-
ហបតិបុត្ត បញ្ចហិ ឋានេហិ កុលបុត្តេន ឧត្តរា
ទិសា មិត្តាមច្ចា បច្ចុបដ្ឋិតា បញ្ចហិ ឋានេហិ
កុលបុត្តំ អនុកម្បន្តិ បមត្តំ រក្ខន្តិ បមត្តស្ស
សាបតេយ្យំ រក្ខន្តិ ភីតស្ស សរណំ ហោន្តិ អា-
បទាសុ ន វិជហន្តិ អបរបជំ ចស្ស(១) បដិបូជេន្តិ ។
ឥមេហិ ខោ គហបតិបុត្ត បញ្ចហិ ឋានេហិ
កុលបុត្តេន ឧត្តរា ទិសា មិត្តាមច្ចា បច្ចុបដ្ឋិតា
ឥមេហិ បញ្ចហិ ឋានេហិ កុលបុត្តំ អនុកម្បន្តិ
ឯវមស្ស ឯសា ឧត្តរា ទិសា បដិច្ឆន្នា ហោតិ
ខេមា អប្បដិភយា ។

[៧៤] បញ្ចហិ ខោ គហបតិបុត្ត ឋានេហិ អយិ-
រកេន ហេដ្ឋិមា ទិសា ទាសកម្មករា បច្ចុបដ្ឋាតព្វា
យថាពលំ កម្មន្តសំវិធានេន(២) ភត្តវេតនានុប្បទានេន

១ ឱ. អបរបជំ ច បជំស្ស ។ ម. អបរបជាយស្ស ។ ២ ឱ. ម. កម្មន្តសំវិធានេន ។

ដោយការប្រព្រឹត្តិខ្លួនស្មើ ១ ដោយការមិនកុហកបញ្ឆោត ១ ។ ម្នាល
គហបតិបុត្ត មិត្តអាមាត្យជាទិសខាងជើង ដែលកុលបុត្តប្រតិបត្តិដោយ
ស្ថាន ៥ នេះឯងហើយ រមែងអនុគ្រោះកុលបុត្តដោយស្ថាន ៥ យ៉ាង គឺ
រក្សាមិត្តដែលធ្វេសប្រហែស ១ ជួយថែទាំទ្រព្យសម្បត្តិ របស់មិត្តដែល
ធ្វេសប្រហែស ១ ជាទីពឹងរបស់មិត្តដែលមានភ័យ ១ មិនបោះបង់គ្នាក្នុង
គ្រាវិបត្តិ ១ រាប់អានរហូតដល់ផៅពង្សរបស់មិត្ត ១ ។ ម្នាលគហបតិ-
បុត្ត មិត្តអាមាត្យជាទិសខាងជើង ដែលកុលបុត្តប្រតិបត្តិដោយស្ថាន ៥
យ៉ាងនេះឯងហើយ រមែងអនុគ្រោះកុលបុត្តដោយស្ថាន ៥ យ៉ាងនេះ
ទិសខាងជើងនុ៎ះ ដែលកុលបុត្តបានបិទបាំងហើយ ជាទិសមានសេចក្តី
ក្សេម ឥតមានភយន្តរាយយ៉ាងនេះ ។

(៧៤) ម្នាលគហបតិបុត្ត ទាសៈនិងកម្មករ ជាទិសខាងក្រោម
ចៅហ្វាយនាយត្រូវទំនុកបម្រុងដោយស្ថាន ៥ យ៉ាង គឺ ដោយការចាត់
ចែងការងារសមគួរតាមកំឡាំង ១ ដោយការឲ្យនូវភត្តាហារនិងថ្លៃឈ្នួល ១

គិលានុបដ្ឋានេន អច្ឆរិយានំ រសានំ សំវិភាគេន សម-
យេ វោស្សគ្គេន ។ ឥមេហិ ខោ គហបតិបុត្ត បញ្ចហិ
ឋានេហិ អយិរកេន ហេដ្ឋិមា ទិសា ទាសកម្មករា
បច្ចុបដ្ឋិតា បញ្ចហិ ឋានេហិ អយិរកំ អនុកម្បន្តិ
បុព្វុដ្ឋាយិនោ ច ហោន្តិ បច្ឆានិបាតិនោ ច ទិន្នាទាយិ-
នោ(១) ច សុកតកម្មការកា ច កិត្តិវណ្ណហរា ច ។ ឥមេ-
ហិ ខោ គហបតិបុត្ត បញ្ចហិ ឋានេហិ អយិរកេន
ហេដ្ឋិមា ទិសា ទាសកម្មករា បច្ចុបដ្ឋិតា ឥមេហិ
បញ្ចហិ ឋានេហិ អយិរកំ អនុកម្បន្តិ ឯវមស្ស ឯសា
ហេដ្ឋិមា ទិសា បដិច្ឆន្នា ហោតិ ខេមា អប្បដិភយា ។

(៧៥) បញ្ចហិ ខោ គហបតិបុត្ត ឋានេហិ
កុលបុត្តេន ឧបរិមា ទិសា សមណព្រាហ្មណា
បច្ចុបដ្ឋាតព្វា មេត្តេន កាយកម្មេន មេត្តេន វចី-
កម្មេន មេត្តេន មនោកម្មេន អនាវដទ្វារតាយ
អាមិសានុប្បទានេន ។ ឥមេហិ ខោ គហបតិបុត្ត

១ ឱ. ទិន្នទាយិនោ ។

ដោយការព្យាបាលក្នុងវេលាឈឺថ្កាត់ ១ ដោយការចែករំលែករបស់
មានរសផ្អែមឆ្ងាញ់ ១ ដោយការឲ្យឈប់សម្រាកក្នុងសម័យគួរ ១ ។
ម្នាលគហបតិបុត្ត ទាសៈនិងកម្មករជាទិសខាងក្រោម ដែលចៅហ្វាយនាយ
ទំនុកបម្រុងដោយស្ថាន ៥ នេះឯងហើយ រមែងអនុគ្រោះចៅហ្វាយនាយ
ដោយស្ថាន ៥ យ៉ាង គឺក្រោកឡើងធ្វើការមុនចៅហ្វាយនាយ ១ ឈប់
ធ្វើការក្រោយចៅហ្វាយនាយ ១ កាន់យកតែរបស់ដែលចៅហ្វាយ
នាយឲ្យ ១ ធ្វើការរបស់ចៅហ្វាយនាយ ដោយយកចិត្តទុកដាក់ ១
នាំកិត្តិគុណរបស់ចៅហ្វាយនាយទៅថ្លែងក្នុងទីនោះៗ ១ ។ ម្នាលគហបតិ-
បុត្ត ទាសៈនិងកម្មករជាទិសខាងក្រោម ដែលចៅហ្វាយនាយទំនុកបម្រុង
ដោយស្ថាន ៥ យ៉ាងនេះឯងហើយ រមែងអនុគ្រោះចៅហ្វាយនាយដោយ
ស្ថាន ៥ យ៉ាងនេះ ទិសខាងក្រោមនុ៎ះ ដែលចៅហ្វាយនាយបានបិទ
បាំងហើយ ជាទិសមានសេចក្ដីក្សេម ឥតមានភយន្តរាយ យ៉ាងនេះ ។

(៧៥) ម្នាលគហបតិបុត្ត សមណព្រាហ្មណ៍ជាទិសខាងលើ កុល-
បុត្តត្រូវផ្គត់ផ្គង់ដោយស្ថាន ៥ យ៉ាង គឺដោយកាយកម្មប្រកបដោយមេត្តា ១
ដោយវចីកម្មប្រកបដោយមេត្តា ១ ដោយមនោកម្មប្រកបដោយមេត្តា ១ ដោយ
អ្នកមិនបិទទ្វារ(១)ផ្ទះ ១ ដោយការឲ្យអាមិសទាន ១ ។ ម្នាលគហបតិបុត្ត

១ អដ្ឋកថា ថា ទ្វារដែលបើកទាំងអស់ក្តី បិទទាំងអស់ក្តី [illegible]
[illegible]

បញ្ចហិ ឋានេហិ កុលបុត្តេន ឧបរិមា ទិសា សមណព្រាហ្មណា បច្ចុបដ្ឋិតា ឆហិ ឋានេហិ កុលបុត្តំ អនុកម្បន្តិ បាបា និវារេន្តិ កល្យាណេ និវេសេន្តិ កល្យាណេន មនសា[១] អនុកម្បន្តិ អស្សុតំ សាវេន្តិ សុតំ បរិយោទបេន្តិ សគ្គស្ស មគ្គំ អាចិក្ខន្តិ ។ ឥមេហិ ខោ គហបតិបុត្ត បញ្ចហិ ឋានេហិ កុលបុត្តេន ឧបរិមា ទិសា សមណព្រាហ្មណា បច្ចុបដ្ឋិតា ឥមេហិ ឆហិ ឋានេហិ កុលបុត្តំ អនុកម្បន្តិ ឯវមស្ស ឯសា ឧបរិមា ទិសា បដិច្ឆន្នា ហោតិ ខេមា អប្បដិភយាតិ ។ ឥទមវោច ភគវា ឥទំ វត្វាន សុគតោ អថាបរំ ឯតទវោច សត្ថា

(៧៦) មាតាបិតា ទិសា បុព្វា
អាចរិយា ទក្ខិណា ទិសា
បុត្តទារា ទិសា បច្ឆា
មិត្តាមច្ចា ច ឧត្តរា

១ ឱ. កល្យាណមនសា ។

សមណព្រាហ្មណ៍ជាទិសខាងលើ ដែលកុលបុត្តទំនុកបម្រុងដោយស្ថាន ៥ យ៉ាងនេះឯងហើយ រមែងអនុគ្រោះកុលបុត្តដោយស្ថាន ៦ គឺហាមឃាត់កុលបុត្តចាកអំពើអាក្រក់ ១ ឲ្យតាំងនៅក្នុងអំពើល្អ ១ អនុគ្រោះដោយចិត្តដ៏ល្អ ១ ឲ្យបានស្តាប់ការដែលមិនធ្លាប់ស្តាប់ ១ បំភ្លឺសេចក្តីដែលធ្លាប់ស្តាប់ហើយ ១ ប្រាប់ផ្លូវសួគ៌ ១ ។ ម្នាលគហបតិបុត្ត សមណព្រាហ្មណ៍ជាទិសខាងលើ ដែលកុលបុត្តផ្គត់ផ្គង់ដោយស្ថាន ៥ យ៉ាងនេះឯងហើយ រមែងអនុគ្រោះកុលបុត្តដោយស្ថាន ៦ នេះ ទិសខាងលើនុ៎ះ ដែលកុលបុត្តបានបិទបាំងហើយ ជាទិសមានសេចក្តីក្សេម ឥតមានភ័យអន្តរាយយ៉ាងនេះ ។ ព្រះមានព្រះភាគបានសំដែងសេចក្តីនេះ ព្រះសុគតជាសាស្តា លុះសំដែងសេចក្តីនេះហើយ ទ្រង់ត្រាស់ពាក្យជាគាថាព័ន្ធតទៅទៀតថា

(៧៦) មាតាបិតា ជាទិសខាងកើត អាចារ្យ ជាទិសខាងត្បូង កូនប្រពន្ធជាទិសខាងលិច មិត្តអាមាត្យជាទិសខាងជើង

ទាសកម្មករា ហេដ្ឋា
ឧទ្ធំ សមណព្រាហ្មណា
ឯតា ទិសា នមស្សេយ្យ
អលមត្តោ កុលេ គិហី ។
បណ្ឌិតោ សីលសម្បន្នោ
សណ្ហោ ច បដិភាណវា
និវាតវុត្តិ អត្ថទ្ធោ
តាទិសោ លភតេ យសំ
ឧដ្ឋានកោ អនលសោ
អាបទាសុ ន វេធតិ
អច្ឆិន្នវុត្តិ មេធាវី
តាទិសោ លភតេ យសំ ។
សង្គាហកោ មិត្តករោ
វទញ្ញូ វីតមច្ឆរោ
នេតា វិនេតា អនុនេតា
តាទិសោ លភតេ យសំ ។

ទាសៈនិងកម្មករ ជាទិសខាងក្រោម សមណព្រាហ្មណ៍ជាទិសខាងលើ គ្រហស្ថក្នុងត្រកូល ដែលអាចគ្រប់គ្រងផ្ទះ គប្បីនមស្ការទិសទាំងឡាយនុ៎ះ ។ បណ្ឌិត(១)បរិបូណ៌ ដោយសីល មានពាក្យពីរោះ មានប្រាជ្ញាវៃ(២)មានកិរិយាប្រព្រឹត្តទន់ទាបជាប្រក្រតី មិនរឹងត្អឹង បុគ្គលមានសភាពដូច្នោះរមែងបានយស បុគ្គលមានព្យាយាមក្រោកឡើង មិនខ្ជិលច្រអូស រមែងមិនញាប់ញ័រក្នុងអន្តរាយទាំងឡាយ បុគ្គលមានកិរិយាប្រព្រឹត្តឥតដាច់ខ្នាត មានប្រាជ្ញាវាងវៃ បុគ្គលមានសភាពដូច្នោះ រមែងបានយស ។ បុគ្គលមានសេចក្តីសង្គ្រោះ ជាអ្នកចងមិត្ត ជាអ្នកដឹងនូវសំណើពាក្យ(៣) ជាអ្នកប្រាសចាកសេចក្តីកំណាញ់ ជាអ្នកដឹកនាំពន្យល់ការណ៍ផ្សេងៗ ជាអ្នកណែនាំរឿយ ៗ បុគ្គលមានសភាពដូច្នោះរមែងបានយស ។

១-២ អដ្ឋកថា បណ្ឌិតមានប្រាជ្ញាវៃ ក្នុងស្ថានជាទីតាំងនៃទិស ។ ៣ សំដៅយកមនុស្ស ចាំពាក្យខ្លួនដែលធ្លាប់បានថាឲ្យរបស់អ្វី ដល់សំឡាញ់ហើយក៏ឲ្យទាល់តែបាន ដឹងចិត្តសំឡាញ់ថាចង់បានអ្វី ក៏ឲ្យរបស់នោះឬដឹងថាសំឡាញ់ខ្វះខាតអ្វី ក៏ឲ្យរបស់នោះ ។

ទានញ្ច បេយ្យវជ្ជញ្ច
អត្ថចរិយា ច យា ឥធ
សមានតា[១] ច ធម្មេសុ
តត្ថ តត្ថ យថារហំ ។
ឯតេ ខោ សង្គហា លោកេ
រថស្សាណីវ យាយតោ
ឯតេ ច សង្គហា នាស្សុ
ន មាតា បុត្តការណា
លភេថ មានំ បូជំ វា
បិតា វា បុត្តការណា ។
យស្មា ច សង្គហា ឯតេ
សមបេក្ខន្តិ[២] បណ្ឌិតា
តស្មា មហត្តំ បប្បោន្តិ
បាសំសា ច ភវន្តិ តេ ។

១ ឱ. ម. សមានត្តតា ។ ២ ឱ. ម. សមវេក្ខន្តិ ។

ទាន ១ ពាក្យពីរោះ ១ សេចក្ដីប្រព្រឹត្តជាប្រយោជន៍ក្នុងលោកនេះ ១ ភាវៈជាអ្នកមានចិត្តស្មើ ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ នឹងក្នុងបុគ្គលនោះៗ តាមសមគួរ ១ ។ សង្គហធម៌ទាំងនេះ (មានក្នុងលោក ទើបលោកប្រព្រឹត្តទៅបាន) ដូចជារថមានប្រែកង់ ទើបប្រព្រឹត្តទៅបានដូច្នោះឯង បើសង្គហធម៌ទាំងនេះមិនមានហើយ មាតាក្ដី បិតាក្ដី ក៏មិនបាននូវសេចក្ដីរាប់អាននឹងការបូជា អំពីកិច្ចដែលកូនត្រូវធ្វើ ។ ព្រោះហេតុតែអ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ សំឡឹងឃើញសង្គហធម៌ទាំងនោះដោយប្រពៃ ហេតុនោះបានជាលោកដល់នូវភាវៈជាធំផង គួរគេសរសើរផង ។

សិង្គាលកសុត្តំ សិង្គាលកស្ស បសាទោ ច សរណគមនញ្ច

(៧៧) ឯវំ វុត្តេ សិង្គាលកោ គហបតិបុត្តោ ភគវន្តំ ឯតទវោច អភិក្កន្តំ ភន្តេ អភិក្កន្តំ ភន្តេ សេយ្យថាបិ ភន្តេ និក្កុជ្ជិតំ វា ឧក្កុជ្ជេយ្យ បដិច្ឆន្នំ វា វិវរេយ្យ មូឡ្ហស្ស វា មគ្គំ អាចិក្ខេយ្យ អន្ធការេ វា តេលបជ្ជោតំ ធារេយ្យ ចក្ខុមន្តោ រូបានិ ទក្ខន្តីតិ ឯវមេវំ ភគវតា អនេកបរិយាយេន ធម្មោ បកាសិតោ ឯសាហំ ភន្តេ ភគវន្តំ សរណំ គច្ឆាមិ ធម្មញ្ច ភិក្ខុសង្ឃញ្ច ឧបាសកំ មំ ភគវា ធារេតុ អជ្ជតគ្គេ បាណុបេតំ សរណំ គតន្តិ ។

សិង្គាលកសុត្តំ អដ្ឋមំ និដ្ឋិតំ(១) ។

១ ម. សិង្គាលោវាទសុត្តំ ។ ឱ. សិង្គាលកសុត្តំ អដ្ឋមំ ។

សិង្គាលកសូត្រ សេចក្ដីសរសើរនៃសិង្គាលកមាណពនិងការដល់នូវសរណគមន៍

(៧៧) កាលបើព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ សិង្គាលកគហបតិបុត្រ ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ពីរោះណាស់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ពីរោះណាស់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ធម៌ដែលព្រះអង្គសំដែងហើយ ដោយអនេកបរិយាយយ៉ាងនេះ (ភ្លឺច្បាស់ណាស់) ដូចជាមនុស្សផ្ងារវត្ថុដែលគេផ្កាប់ ឬដូចគេបើកបង្ហាញវត្ថុដែលបិទបាំង ឬក៏ដូចជាគេប្រាប់ផ្លូវដល់អ្នកវង្វេងទិស ពុំនោះសោតដូចជាគេទ្រោលប្រទីបក្នុងទីងងឹត ដោយគិតថា មនុស្សអ្នកមានចក្ខុទាំងឡាយ នឹងឃើញនូវរូបទាំងឡាយ ខ្ញុំព្រះអង្គនោះ សូមដល់នូវព្រះមានព្រះភាគផង ព្រះធម៌ផង ព្រះសង្ឃផង ថាជាសរណៈ តាំងពីថ្ងៃនេះទៅ សូមព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបនូវខ្ញុំព្រះអង្គថា ជាឧបាសក ដល់នូវសរណៈស្មើដោយជីវិត តាំងពីថ្ងៃនេះរៀងទៅ ។

ចប់ សិង្គាលកសូត្រ ទី ៨ ។

អាដានាដិយសុត្តំ នវមំ

(៧៨) ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា រាជគ-ហេ វិហរតិ គិជ្ឈកូដេ បព្វតេ ។ អថខោ ចត្តារោ មហារាជា មហតិយា ច យក្ខសេនាយ មហតិយា ច គន្ធព្វសេនាយ មហតិយា ច កុម្ភណ្ឌសេនាយ មហតិយា ច នាគសេនាយ ចតុទ្ទិសំ រក្ខំ ឋបេត្វា ចតុទ្ទិសំ គុម្ពំ ឋបេត្វា ចតុទ្ទិសំ ឱវរណំ ឋបេត្វា អភិក្កន្តាយ រត្តិយា អភិក្កន្តវណ្ណា កេវលកប្បំ គិជ្ឈកូដំ(១) ឱភាសេត្វា យេន ភគវា តេនុបសង្កមឹសុ ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទឹសុ ។ តេបិ ខោ យក្ខា អប្បេកច្ចេ ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទឹសុ អប្បេកច្ចេ ភគវតា សទ្ធឹ សម្មោទឹសុ សម្មោ-ទនីយំ កថំ សារណីយំ វីតិសារេត្វា ឯកមន្តំ និសី-ទឹសុ អប្បេកច្ចេ យេន ភគវា តេនញ្ជលិំ បណាមេត្វា

១ ម. គិជ្ឈកូដំ បព្វតំ ។

អាដានាដិយសូត្រ ទី ៩

(៧៨) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់លើភ្នំគិជ្ឈកូដ ជិតក្រុងរាជគ្រឹះ ។ សម័យនោះឯង ស្តេចធំទាំង ៤ អង្គ តាំងការរក្សាទុកក្នុងទិសទាំង ៤ តាំងកងពលទុកក្នុងទិសទាំង ៤ តាំងបុគ្គលជាអ្នកត្រួតត្រាទុក ក្នុងទិសទាំង ៤ ដោយសេនាយក្ខដ៏ច្រើន ដោយសេនាគន្ធព្វដ៏ច្រើន ដោយសេនាកុម្ភណ្ឌដ៏ច្រើន ដោយសេនានាគដ៏ច្រើន កាលវេលារាត្រី (បឋមយាម) កន្លងទៅហើយ (ស្តេចទាំងនោះ) មានពន្លឺដ៏រុងរឿង ញុំាងភ្នំគិជ្ឈកូដទាំងមូលឲ្យភ្លឺហើយ ក៏ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគក្នុងទីនោះ លុះចូលទៅដល់ហើយ ទើបក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគដោយគោរព ហើយក៏អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ ឯយក្ខទាំងឡាយនោះ ពួកខ្លះថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគដោយគោរព ហើយអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ពួកខ្លះគ្រាន់តែពោលពាក្យរាក់ទាក់សំណេះសំណាល ជាមួយនឹងព្រះមានព្រះភាគ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលគួររីករាយ និងពាក្យដែលគួររលឹកហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ពួកខ្លះគ្រាន់តែអង្គុយប្រណម្យអញ្ជលី ចំពោះព្រះមានព្រះភាគ

ឯកមន្តំ និសីទឹសុ អប្បេកច្ចេ នាមគោត្តំ សាវេត្វា ឯកមន្តំ និសីទឹសុ អប្បេកច្ចេ តុណ្ហីភូតា ឯកមន្តំ និសីទឹសុ ។

(៧៩) ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ វេស្សវណោ មហារាជា ភគវន្តំ ឯតទវោច សន្តិ ហិ ភន្តេ ឧឡារា យក្ខា ភគវតោ អប្បសន្នា សន្តិ ហិ ភន្តេ ឧឡារា យក្ខា ភគវតោ បសន្នា សន្តិ ហិ ភន្តេ មជ្ឈិមា យក្ខា ភគវតោ អប្បសន្នា សន្តិ ហិ ភន្តេ មជ្ឈិមា យក្ខា ភគវតោ បសន្នា សន្តិ ហិ ភន្តេ នីចា យក្ខា ភគវតោ អប្បសន្នា សន្តិ ហិ ភន្តេ នីចា យក្ខា ភគវតោ បសន្នា ។ យេភុយ្យេន ខោ បន ភន្តេ យក្ខា អប្បសន្នាយេវ ភគវតោ តំ កិស្ស ហេតុ ភគវា ហិ ភន្តេ បាណាតិបាតា វេរមណិយា ធម្មំ ទេសេតិ អទិន្នាទានា វេរមណិយា ធម្មំ ទេសេតិ

ក្នុងទីដ៏សមគួរ ពួកខ្លះគ្រាន់តែប្រកាសនាមនិងគោត្រ អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ពួកខ្លះគ្រាន់តែអង្គុយស្ងៀម ក្នុងទីដ៏សមគួរ ។

(៧៩) ស្តេចជាធំឈ្មោះវេស្សវ័ណ គង់នៅក្នុងទីដ៏សមគួរ ហើយក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ពួកយក្សជាន់ខ្ពស់ មិនជ្រះថ្លាចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ក៏មាន បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ពួកយក្សជាន់ខ្ពស់ ជ្រះថ្លាចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ក៏មាន បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ពួកយក្សជាន់កណ្តាល មិនជ្រះថ្លាចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ក៏មាន ពួកយក្សជាន់កណ្តាល ជ្រះថ្លាចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ក៏មាន បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ពួកយក្សជាន់ទាប មិនជ្រះថ្លាចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ក៏មាន បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ពួកយក្សជាន់ទាប ជ្រះថ្លាចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ក៏មាន ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ឯយក្សដែលមិនជ្រះថ្លា ចំពោះព្រះមានព្រះភាគច្រើនណាស់ ការនោះព្រោះហេតុអ្វី បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រោះថាព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងធម៌ ដើម្បីឲ្យវៀរចាកបាណាតិបាត ទ្រង់សំដែងធម៌ ដើម្បីឲ្យវៀរចាកអទិន្នាទាន

កាមេសុ មិច្ឆាចារា វេរមណិយា ធម្មំ ទេសេតិ មុសា-
វាទា វេរមណិយា ធម្មំ ទេសេតិ សុរាមេរយមជ្ជប្បមា-
ទដ្ឋានា វេរមណិយា ធម្មំ ទេសេតិ ។ យេភុយ្យេន
ខោ បន ភន្តេ យក្ខា អប្បដិវិរតាយេវ បាណាតិបាតា
អប្បដិវិរតា អទិន្នាទានា អប្បដិវិរតា កាមេសុ មិច្ឆាចារា
អប្បដិវិរតា មុសាវាទា អប្បដិវិរតា សុរាមេរយមជ្ជប្ប-
មាទដ្ឋានា តេសំ តំ ហោតិ អប្បិយំ អមនាបំ ។ សន្តិ
ហិ ភន្តេ ភគវតោ សាវកា អរញ្ញវនបត្ថានិ បន្តានិ
សេនាសនានិ បដិសេវន្តិ អប្បសទ្ទានិ អប្បនិគ្ឃោសានិ
វិជនវាតានិ មនុស្សរាហស្សេយ្យកានិ បដិសល្លាន-
សារុប្បានិ តត្ថ សន្តិ ឧឡារា យក្ខា និវាសិនោ
យេ ឥមស្មឹ ភគវតោ បាវចនេ អប្បសន្នា តេសំ
បសាទាយ ឧគ្គណ្ហាតុ ភន្តេ ភគវា អាដានាដិយំ
រក្ខំ ភិក្ខូនំ ភិក្ខុនីនំ ឧបាសកានំ ឧបាសិកានំ

ទ្រង់សំដែងធម៌ ដើម្បីឲ្យវៀរចាកកាមេសុមិច្ឆាចារ ទ្រង់សំដែងធម៌ ដើម្បីឲ្យវៀរចាកមុសាវាទ ទ្រង់សំដែងធម៌ ដើម្បីឲ្យវៀរចាកទឹកស្រវឹងគឺសុរានិងមេរ័យ ដែលជាហេតុជាទីតាំងនៃសេចក្ដីប្រមាទ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ចំណែកខាងយក្សទាំងឡាយ ច្រើនតែមិនវៀរចាកបាណាតិបាតសោះ មិនវៀរចាកអទិន្នាទានសោះ មិនវៀរចាកកាមេសុមិច្ឆាចារសោះ មិនវៀរចាកមុសាវាទសោះ មិនវៀរចាកទឹកស្រវឹង គឺសុរានិងមេរ័យ ដែលជាហេតុជាទីតាំងនៃសេចក្ដីប្រមាទសោះឡើយ ពួកយក្សទាំងនោះមិនគាប់ចិត្ត មិនពេញចិត្តនឹងការវៀរនោះ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ពួកសាវ័ករបស់ព្រះមានព្រះភាគ អាស្រ័យនៅសេនាសនៈស្ងាត់ ដែលតាំងនៅក្នុងព្រៃ មានសូរសព្ទគឹកកងតែងតិច ប្រាសចាកសំដីរបស់មនុស្សអ្នកដើរទៅមក សមគួរដល់ការកំបាំងនៃពួកមនុស្ស ជាទីគួរដល់ការលាក់ខ្លួនពួនអាត្មាបាន ពួកយក្សជាន់ខ្ពស់តែងនៅជាទីក្នុងព្រៃនោះ (គេ) មិនជ្រះថ្លាក្នុងសាសនា របស់ព្រះមានព្រះភាគនេះ ក៏មាន បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រោះហេតុនោះ សូមព្រះមានព្រះភាគរៀនប្រដៅ នូវព្រះបរិត្តសម្រាប់រក្សាក្នុងនគរឈ្មោះអាដានាដា ដល់ភិក្ខុ ភិក្ខុនី ឧបាសក ឧបាសិកា

គុត្តិយា រក្ខាយ អវិហឹសាយ ផាសុវិហារាយាតិ ។ អធិវាសេសិ ភគវា តុណ្ហីភាវេន ។ អថខោ វេស្សវណោ មហារាជា ភគវតោ អធិវាសនំ វិទិត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមំ អាដានាដិយំ រក្ខំ អភាសិ

(៨០) វិបស្សិស្ស នមត្ថុ ច-
ក្ខុមន្តស្ស សិរីមតោ
សិខិស្សបិ នមត្ថុ
សព្វភូតានុកម្បិនោ ។
វេស្សភុស្ស នមត្ថុ
ន្ហាតកស្ស តបស្សិនោ
នមត្ថុ កកុសន្ធស្ស

ដើម្បីឲ្យយក្សទាំងនោះជ្រះថ្លា ដើម្បីការគ្រប់គ្រងរក្សា ដើម្បីមិនបៀតបៀនគ្នា ដើម្បីនៅសប្បាយ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ទទួលនិមន្ត ដោយតុណ្ហីភាព ។ លំដាប់នោះ ស្តេចជាធំឈ្មោះវេស្សវ័ណ ជ្រាបនូវការទទួលនិមន្តព្រះមានព្រះភាគ ហើយទើបសំដែងនូវព្រះបរិត្តសម្រាប់រក្សាដែលជាប់ទាក់ទង ក្នុងអាដានាដានគរនេះ ក្នុងវេលានោះ ។

(៨០) សូមនមស្ការ ចំពោះព្រះសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ព្រះនាមវិបស្សី ព្រះអង្គមានចក្ខុ[១] ព្រះអង្គមានសិរី សូមនមស្ការចំពោះព្រះសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ព្រះនាមសិខី ព្រះអង្គមានសេចក្តីអនុគ្រោះដល់សត្វទាំងពួងជាប្រក្រតី ។ សូមនមស្ការចំពោះព្រះសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ព្រះនាមវេស្សភូ ព្រះអង្គជម្រះកិលេសចេញហើយ ព្រះអង្គមានតបធម៌ សូមនមស្ការចំពោះព្រះសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ព្រះនាមកកុសន្ធៈ ព្រះអង្គញាំញី

១ អដ្ឋកថាថា ព្រះពុទ្ធទាំង ៧ ព្រះអង្គសុទ្ធតែមានបញ្ចចក្ខុ ។ តាមពិតទៅទៀត គុណព្រះសព្វញ្ញូទាំងពួងជាដើមក្តី គុណដទៃទៀតក្តី ក៏មានក្នុងព្រះពុទ្ធគ្រប់ព្រះអង្គដែរ តែក្នុងទីនេះបានជាផ្សេងគ្នា ព្រោះព្រះបាទវេស្សវ័ណ ... ។

មារសេនប្បមទ្ទិនោ ។
កោណាគមនស្ស នមត្ថុ
ព្រាហ្មណស្ស វុសីមតោ
កស្សបស្ស នមត្ថុ
វិប្បមុត្តស្ស សព្វធិ ។
អង្គីរសស្ស នមត្ថុ
សក្យបុត្តស្ស សិរីមតោ
យោ ឥមំ ធម្ម(១)មទេសេសិ
សព្វទុក្ខាបនូទនំ ។
យេ ចាបិ និព្វុតា លោកេ
យថាភូតំ វិបស្សិសុំ
តេ ជនា អបិសុណា(២)
មហន្តា វីតសារទា ។
ហិតំ ទេវមនុស្សានំ
យំ នមស្សន្តិ គោតមំ

១ ម. ធម្មំ ។ ២ ម. អបិសុណាតិ ។

ទូមារព្រមទាំងសេនានៃមារ ។ សូមនមស្ការចំពោះព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ព្រះនាមកោនាគមនៈ ព្រះអង្គមានបាបបន្សាត់បង់ហើយ មានព្រហ្មចរិយធម៌នៅរួចហើយ(១) សូមនមស្ការចំពោះព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ព្រះនាមកស្សប ព្រះអង្គរួចផុតស្រឡះចាកកិលេសទាំងពួងហើយ ។ សូមនមស្ការចំពោះព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធជាសក្យបុត្ត ទ្រង់មានព្រះកាយផ្សាយចេញនូវព្រះរស្មី ទ្រង់មានសិរី ដែលសំដែងធម៌នេះ ជាគ្រឿងបន្ទោបង់សេចក្តីទុក្ខទាំងពួង ។ មួយទៀត ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធទាំងឡាយ អង្គណា ព្រះអង្គរលត់កិលេសហើយ ទ្រង់ឃើញច្បាស់នូវធម៌ តាមសេចក្តីពិត ក្នុងលោក ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធទាំងនោះ ជាព្រះខីណាស្រព ព្រះអង្គមិនមានសេចក្តីញុះញង់សិកសៀត (ទ្រង់ប្រសើរដោយគុណ) មិនគ្រៀវក្រា (ដោយកិលេស) ។ ទេវតានិងមនុស្សទាំងឡាយ

១ ព្រះអង្គសម្រេចព្រហ្មចរិយកិច្ចហើយ គឺព្រះអង្គលះកិលេសអស់ហើយ ។

វិជ្ជាចរណសម្បន្នំ
មហន្តំ វីតសារទំ ។
(៨១) យតោ ឧគ្គច្ឆតិ សុរិយោ
អាទិច្ចោ មណ្ឌលី មហា
យស្ស ចុគ្គច្ឆមានស្ស
សំវរីបិ និរុជ្ឈតិ ។
យស្ស ចុគ្គតេ សុរិយេ
ទិវសោតិ បវុច្ចតិ
រហទោបិ តត្ថ គម្ភីរោ
សមុទ្ទោ សរិតោទកោ
ឯវំ តំ តត្ថ ជានន្តិ
សមុទ្ទោ សរិតោទកោ ។
ឥតោ សា បុរិមា ទិសា
ឥតិ នំ អាចិក្ខតី ជនោ
យំ ទិសំ អភិបាលេតិ
មហារាជា យសស្សី សោ
គន្ធព្វានំ អធិបតិ

តែងនមស្ការព្រះសម្ពុទ្ធ ជាគោតមគោត្រ ព្រះអង្គជាប្រយោជន៍ដល់ទេវតានិងមនុស្សទាំងឡាយ ទ្រង់បរិបូណ៌ដោយវិជ្ជានិងចរណៈ ទ្រង់ប្រសើរដោយគុណ ព្រះអង្គឥតមានសេចក្ដីព្រឺស្ញើប ។

(៨១) ព្រះអាទិត្យមានរស្មីដ៏ភ្លឺក្លារះឡើងអំពីទិសណា មានមណ្ឌលធំ (ក្នុងទិសនោះ) កាលព្រះអាទិត្យរះឡើងហើយ រាត្រីក៏បាត់ទៅ ។ មួយទៀត កាលព្រះអាទិត្យរះឡើងហើយ មហាជនទាំងឡាយហៅថាថ្ងៃ ស្ទឹងឬអន្លង់ទឹកក្នុងទីដែលព្រះអាទិត្យរះឡើងនោះ ជាសមុទ្រដ៏ជ្រៅមានទឹកហូរទៅ (តាមទីផ្សេងៗ) ជនទាំងឡាយតែងស្គាល់នូវអន្លង់ទឹកនោះ ត្រង់កន្លែងដែលព្រះអាទិត្យរះឡើងនោះ ថាជាសមុទ្រមានទឹកហូរទៅយ៉ាងនេះ ។ ស្ដេចជាធំ ដ៏ទ្រង់យស ទ្រង់រក្សាទិសណា មហាជនតែងហៅទិសនោះ ថាបុរិមទិស អំពីត្រង់ស្រុកនោះ ទ្រង់ជាអធិបតីលើគន្ធព្វទាំងឡាយ មានព្រះ

ធតរដ្ឋោ ឥតិ នាមេសោ
រមតិ នច្ចគីតេហិ
គន្ធព្វេហិ បុរក្ខតោ ។
បុត្តាបិ តស្ស ពហវោ
ឯកនាមាតិ មេ សុតំ
អសីតិ ទស ឯកោ ច
ឥន្ទនាមា មហព្វលា
តេ ចាបិ ពុទ្ធំ ទិស្វាន
ពុទ្ធំ អាទិច្ចពន្ធុនំ
ទូរតោវ នមស្សន្តិ
មហន្តំ វីតសារទំ ។
នមោ តេ បុរិសាជញ្ញ
នមោ តេ បុរិសុត្តម
កុសលេន សមេក្ខសិ
អមនុស្សាបិ តំ វន្ទន្តិ ។
សុតំ នេតំ អភិណ្ហសោ

នាមជាធតរដ្ឋ មានពួកគន្ធព្វហែហម ច្រើនត្រេកត្រអាល ដោយរបាំនិងចម្រៀង ។ ព្រះរាជបុត្ររបស់ស្តេចជាធំនោះមានច្រើនដល់ម្ល៉េះ ខ្ញុំព្រះអង្គបានស្តាប់មកថា មាននាមដូចគ្នា ព្រះរាជបុត្រទាំង៩១ព្រះអង្គ សឹងមាននាមថា ឥន្ទៈ មានកំឡាំងច្រើន ឯព្រះរាជបុត្រទាំងនោះ ឃើញព្រះពុទ្ធជាអាទិច្ចពង្ស ទ្រង់ភ្ញាក់អំពីការដេកលក់គឺអវិជ្ជា ទ្រង់ប្រសើរ (ដោយគុណ) ឥតមានសេចក្តីព្រឺស្រើប ក៏នមស្ការអំពីចម្ងាយ ។ បពិត្រព្រះអង្គជាបុរសអាជានេយ្យ ខ្ញុំព្រះអង្គសូមនមស្ការចំពោះព្រះអង្គ បពិត្រព្រះអង្គជាបុរសខ្ពង់ខ្ពស់ ខ្ញុំព្រះអង្គសូមនមស្ការចំពោះព្រះអង្គ សូម្បីអមនុស្សទាំងឡាយ ក៏រមែងថ្វាយបង្គំព្រះអង្គថា ព្រះអង្គទតព្រះនេត្រមើលមហាជន ដោយសព្វញ្ញុតញ្ញាណដ៏ផូរផង់ ។ ពួកខ្ញុំព្រះអង្គបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះហើយ ។ ព្រោះហេតុនោះ ពួកខ្ញុំព្រះអង្គ

សុតំ នេតំ អភិណ្ហសោ(១)
ជិនំ វន្ទថ គោតមំ
ជិនំ វន្ទាម គោតមំ
វិជ្ជាចរណសម្បន្នំ
ពុទ្ធំ វន្ទាម គោតមំ ។

(៨២) យេន បេតា បវុច្ចន្តិ
បិសុណា បិដ្ឋិមំសិកា
បាណាតិបាតិនោ លុទ្ទា
ចោរា នេកតិកា ជនា ។
ឥតោ សា ទក្ខិណា ទិសា
ឥតិ នំ អាចិក្ខតី ជនា
យំ ទិសំ អភិបាលេតិ
មហារាជា យសស្សី សោ
កុម្ភណ្ឌានំ អធិបតិ
វិរុឡ្ហោ ឥតិ នាម សោ

១ ឱ. វិរេចយេ ។

តែងនិយាយយ៉ាងនេះថា អ្នកទាំងឡាយថ្វាយបង្គំព្រះជិនស្រី ដែលជាគោតមគោត្រឬ (ព្រះរាជបុត្រទាំងនោះតបថា) យើងខ្ញុំទាំងឡាយថ្វាយបង្គំព្រះជិនស្រី ជាគោតមគោត្រ យើងខ្ញុំទាំងឡាយ ថ្វាយបង្គំព្រះពុទ្ធគោតមគោត្រ ព្រមបរិបូណ៌ដោយវិជ្ជានិងចរណៈ ។

(៨២) ជនជាអ្នកមានពាក្យញុះញង់សិកសៀត ជាអ្នកតិះដៀលគេក្នុងទីកំបាំងមុខ ដូចជាជនអ្នកស៊ីសាច់ខ្នង ជាអ្នកសម្លាប់សត្វ ជាអ្នកធ្វើអំពើអាក្រក់ ជាចោរ ជាមនុស្សមានកល-ល្បិច ជនទាំងនោះលុះធ្វើកាលកិរិយាទៅហើយ គេតែងថា (ឲ្យនាំទៅ) តាមទិសណា(១) ។ ស្ដេចជាធំប្រកបយស ប្រងរក្សានូវទិសណា មហាជនតែងហៅទិសនោះថា ទក្ខិណទិស (ពប់) អាពិក្ខន្តិនេះមក ស្ដេចនោះជាអធិបតីលើកុម្ភណ្ឌទាំងឡាយ ទ្រង់ព្រះនាមវិរុឡ្ហៈ ដែលបានពួកកុម្ភណ្ឌ

១ គេតែងនាំមនុស្សអាក្រក់ធ្វើទោសឬ សម្លាប់ខ្មោចបោលទៅទិសខាងត្បូង (អដ្ឋកថា) ។

រមតិ នច្ចគីតេហិ

គន្ធព្វេហិ បុរក្ខតោ ។

បុត្តាបិ តស្ស ពហវោ

ឯកនាមាតិ មេ សុតំ

អសីតិ ទស ឯកោ ច

ឥន្ទនាមា មហព្ពលា

តេ ចាបិ ពុទ្ធំ ទិស្វាន

ពុទ្ធំ អាទិច្ចពន្ធុនំ

ទូរតោ វ នមស្សន្តិ

មហន្តំ វីតសារទំ ។

នមោ តេ បុរិសាជញ្ញ

នមោ តេ បុរិសុត្តម

កុសលេន សមេក្ខសិ

អមនុស្សាបិ តំ វន្ទន្តិ ។

សុតំ នេតំ អភិណ្ហសោ

តស្មា ឯវំ វទេមសេ

ជិនំ វន្ទថ គោតមំ

ពោរពេញហើយ ទ្រង់ត្រេកអរដោយរបាំនិងចម្រៀងទាំងឡាយ ។ ព្រះរាជបុត្ររបស់ស្តេចនោះមានច្រើនក៏មែន តែខ្ញុំព្រះអង្គបានស្តាប់មកថា មានព្រះនាមដូចគ្នា ព្រះរាជបុត្រទាំង៩១ព្រះអង្គ សុទ្ធតែមានព្រះនាមថាឥន្ទៈ ទ្រង់មានកំឡាំងច្រើន ក៏ឯព្រះរាជបុត្រទាំងនោះ ឃើញព្រះអាទិច្ចពង្សព្រះអង្គភ្ញាក់ហើយអំពីការដេកលក់គឺអវិជ្ជា ទ្រង់ប្រសើរ(ដោយគុណ) ឥតមានសេចក្តីព្រើស្ញើប ក៏នមស្ការអំពីចម្ងាយ ។ បពិត្រព្រះអង្គជាបុរសអាជានេយ្យ ខ្ញុំព្រះអង្គសូមនមស្ការចំពោះព្រះអង្គ បពិត្រព្រះអង្គជាបុរសុត្តម ខ្ញុំព្រះអង្គសូមនមស្ការចំពោះព្រះអង្គ សូម្បីអមនុស្សទាំងឡាយ ក៏រមែងថ្វាយបង្គំព្រះអង្គ ថាព្រះអង្គទតព្រះនេត្រមើលមហាជន ដោយសព្វញ្ញុតញ្ញាណដ៏ល្អផង ។ ខ្ញុំព្រះអង្គបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះរឿយៗ ព្រោះហេតុនោះ ពួកខ្ញុំព្រះអង្គនិយាយយ៉ាងនេះថា អ្នកទាំងឡាយ នមស្ការចំពោះព្រះជិនស្រីជាគោតមគោត្រ

ជិនំ វន្ទាម គោតមំ
វិជ្ជាចរណសម្បន្នំ
ពុទ្ធំ វន្ទាម គោតមំ

(៨៣) យត្ថ ចោគ្គច្ឆតិ សុរិយោ
អាទិច្ចោ មណ្ឌលី មហា
យស្ស ចោគ្គច្ឆមានស្ស
និរោសោបិ និរុជ្ឈតិ
យស្ស ចោគ្គតេ សុរិយេ
សំវរីតិ បវុច្ចតិ ។
រហោបិ តត្ថ គម្ភីរោ
សមុទ្ទោ សរិតោទកោ
ឯវំ តត្ថ ជានន្តិ
សមុទ្ទោ សរិតោទកោ ។
ឥតោ សា បច្ឆិមា ទិសា
ឥតិ នំ អាចិក្ខតី ជនោ
យំ ទិសំ អភិបាលេតិ
មហារាជា យសស្សី សោ

(ព្រះកដម្ពតាំងនោះគឺបថា) យើងទាំងឡាយថ្វាយបង្គំព្រះជិនស្រីជាគោតមគោត្រ យើងខ្ញុំទាំងឡាយថ្វាយបង្គំព្រះសម្ពុទ្ធជាគោតមគោត្រ ទ្រង់បរិបូណ៌ដោយវិជ្ជានិងចរណៈ ។

(៨៣) ព្រះអាទិត្យមានរស្មីភ្លឺរុងរឿង អស្តង្គតទៅក្នុងទីណា មានមណ្ឌលធំក្នុងទីនោះ កាលដែលព្រះអាទិត្យអស្តង្គតទៅហើយ ពេលថ្ងៃក៏អស់ទៅ កាលបើព្រះអាទិត្យអស្តង្គតទៅហើយ មហាជនតែងនាំគ្នាហៅថា យប់ ។ សូម្បីអន្លង់ទឹកជ្រៅក្នុងទីដែលព្រះអាទិត្យអស្តង្គត នោះជាសមុទ្រធំជ្រៅមានទឹកហូរទៅ ជនទាំងឡាយតែងស្គាល់នូវអន្លង់ទឹកនោះ ក្នុងទីដែលព្រះអាទិត្យ អស្តង្គតនោះថាជាសមុទ្រមានទឹកហូរទៅយ៉ាងនេះ ។ ស្តេចជាធំទ្រង់យស ទ្រង់គ្រប់គ្រងទិសណា មហាជន តែងហៅទិសនោះថា បច្ឆិមទិស អំពីកន្លែងនេះមក ស្តេចជាធំនោះជា

នាគានំ អាធិបតិ
វិរូបក្ខោ ឥតិ នាមសោ
រមតី នច្ចគីតេហិ
នាគេហិ បុរក្ខតោ ។
បុត្តាបិ តស្ស ពហវោ
ឯកនាមាតិ មេ សុតំ
អសីតិ ទស ឯកោ ច
ឥន្ទនាមា មហព្វលា
តេចាបិ ពុទ្ធំ ទិស្វាន
ពុទ្ធំ អាទិច្ចពន្ធុនំ
ទូរតោ វ នមស្សន្តិ
មហន្តំ វីតសារទំ ។
នមោ តេ បុរិសាជញ្ញ
នមោ តេ បុរិសុត្តម
កុសលេន សមេក្ខសិ
អមនុស្សាបិ តំ វន្ទន្តិ ។

អធិបតីលើនាគទាំងឡាយ ទ្រង់ព្រះនាមថា វិរូបក្ខៈដែល មានពួកនាគហែហមហើយ ទ្រង់ត្រេកអរដោយពួករបាំនឹង ចម្រៀង ។ ព្រះរាជបុត្រទាំងឡាយរបស់ស្តេចវិរូបក្ខៈនោះ មានច្រើនក្រៃលែង តែខ្ញុំព្រះអង្គបានស្តាប់មកថា មានឈ្មោះ ដូចៗគ្នា ព្រះរាជបុត្រទាំង ៩១ ព្រះអង្គក៏ព្រះនាមថាឥន្ទៈ សុទ្ធ តែមានកំឡាំងច្រើន ឯព្រះរាជបុត្រទាំងនោះ លុះឃើញព្រះ សម្ពុទ្ធជាអាទិច្ចវង្សទ្រង់ត្រាស់ហើយចាកការរេតលត់ គឺអរិយ ទ្រង់ប្រសើរ (ដោយគុណ) ឥតមានសេចក្តីព្រឺស្បើប ក៏នាំគ្នា នមស្ការអំពីចម្ងាយ ។ បពិត្រព្រះអង្គជាបុរសអាជានេយ្យ ខ្ញុំព្រះអង្គសូមនមស្ការចំពោះព្រះអង្គ បពិត្រព្រះអង្គ ជា-បុរសដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ ខ្ញុំព្រះអង្គសូមនមស្ការចំពោះព្រះអង្គ សូម្បី អមនុស្សទាំងឡាយ ក៏រមែងថ្វាយបង្គំព្រះអង្គថា ទ្រង់ទត ព្រះនេត្រមើលមហាជន ដោយសព្វញ្ញុតញ្ញាណដ៏ផូរផង់ ។

សុតំ នេតំ អភិណ្ហសោ
តស្មា ឯវំ វទេម្ហសេ
ជិនំ វន្ទថ គោតមំ
ជិនំ វន្ទាម គោតមំ ។
វិជ្ជាចរណសម្បន្នំ
ពុទ្ធំ វន្ទាម គោតមំ ។

(៨៤) យេន ឧត្តរកុរូ រម្មា[១]
មហានេរុ សុទស្សនោ
មនុស្សា តត្ថ ជាយន្តិ
អមមា អបរិគ្គហា ។
ន តេ ពីជំ បវបន្តិ
នបិ នីយន្តិ នង្គលា
អកដ្ឋបាកិមំ សាលឹ
បរិភុញ្ជន្តិ មានុសា
អកណំ អថុសំ សុទ្ធំ
សុគន្ធំ តណ្ឌុលប្ផលំ

១ ម. ឧត្តរកុរុម្ហា ។

ពួកខ្ញុំព្រះអង្គ បានស្តាប់មកយ៉ាងនេះរឿយ ៗ ព្រោះហេតុនោះ ខ្ញុំព្រះអង្គតែងនិយាយយ៉ាងនេះថា អ្នកទាំងឡាយ នមស្ការចំពោះព្រះជិនស្រី ជាគោតមគោត្រ ឬ (ក្រុកជ-ឬក្តទាំងនោះតបថា) យើងខ្ញុំទាំងឡាយ នមស្ការចំពោះព្រះជិនស្រី ជាគោតមគោត្រ យើងខ្ញុំទាំងឡាយនមស្ការព្រះពុទ្ធជាគោតមគោត្រទ្រង់បរិបូណ៌ដោយវិជ្ជានិងចរណៈ ។

(៨៤) ឧត្តរកុរុទ្វីប ជាទីរីករាយ មានភ្នំសិនេរុដ៏ធំ គួរជាទីមើល[១] តាំងនៅក្នុងទីណា ពួកមនុស្សកើតក្នុងឧត្តរកុរុទ្វីបនោះ ឥតមានប្រកាន់របស់អ្វីថាជារបស់ខ្លួនឡើយ ។ មនុស្សទាំងអម្បាលនោះ មិនចាំបាច់ព្រោះពូជ មិនចាំបាច់នាំនង្គ័លចេញទៅ (ដោយគិតថាភ្ជួររាស់ក្នុងស្រែនោះ ។) បរិភោគតែស្រូវសាលី ដែលកើតឯងក្នុងព្រៃ ជាស្រូវមិនមានកុណ្ឌក មិនមានអង្កាម ស្អាតមានក្លិនក្រអូប ផ្លែចេញជាអង្ករ

១ ភ្នំសិនេរុគួរជាទីមើល ព្រោះប្រដាប់ដោយរតនវត្ថុ ដូច្នេះ គឺទិសខាងកើតប្រដាប់ដោយប្រាក់ ទិសខាងត្បូងប្រដាប់ដោយកែវមណី ទិសខាងលិចប្រដាប់ដោយកែវផ្លេក ទិសខាងជើងប្រដាប់ដោយមាស (អដ្ឋកថា) ។

តុណ្ឌិកិរេ(១) បចិត្វាន
តតោ ភុញ្ជន្តិ ភោជនំ ។
គាវឹ ឯកខុរំ(២) កត្វា
អនុយន្តិ ទិសោ ទិសំ
បសុំ ឯកខុរំ កត្វា
អនុយន្តិ ទិសោ ទិសំ ។
ឥត្ថី(៣) វាហនំ កត្វា
អនុយន្តិ ទិសោ ទិសំ
បុរិសំ(៤) វាហនំ កត្វា
អនុយន្តិ ទិសោ ទិសំ ។
កុមារឹ(៥) វាហនំ កត្វា
អនុយន្តិ ទិសោ ទិសំ
កុមារំ(៦) វាហនំ កត្វា
អនុយន្តិ ទិសោ ទិសំ
តេ យានេ អភិរុហិត្វា
សព្វា ទិសា អនុបរិយន្តិ

១ ឱ. តុណ្ឌិកីរេ ។ ២ ឱ. គាវិំឯកខុរំ ។ ៣ ឱ. ឥត្ថឹ ។ ៤ ឱ. បុរិសំ ។
៥ ឱ. កុមារី ។ ៦ ឱ. កុមារេ ។

មនុស្សទាំងឡាយដាក់អង្ករនោះក្នុងឆ្នាំង ចំអិនដោយក្ដឹងឥតផ្សែង(១) មិនមានភ្លើង ទើបនាំគ្នាបរិភោគភោជនក្នុងឆ្នាំងនោះ ។ មនុស្សទាំងនោះ ធ្វើមេគោមានក្រចកតែមួយ (ដូចក្រចកសេះ) បរទៅសព្វទិស ធ្វើបសុសត្វ (សត្វជើងបួនក្រៅពីមេគោ) មានក្រចកតែមួយ បរទៅសព្វទិស ។ យកស្រីធ្វើជាវាហនៈត្រាច់ទៅសព្វទិស យកបុរស(២)ធ្វើជាវាហនៈត្រាច់ទៅសព្វទិស ។ យកកុមារីធ្វើជាវាហនៈត្រាច់ទៅសព្វទិស យកកុមារធ្វើជាវាហនៈហើយត្រាច់ទៅសព្វទិស ។ មនុស្សទាំងអម្បាលនោះនាំគ្នាឡើងយាន ត្រាច់ទៅក្នុងទិសទាំងពួង

១ សេចក្ដីអធិប្បាយថា មនុស្សក្នុងស្រុកនោះ តែងយកថ្មកែវ ៣ ដុំឈ្មោះជោតិបាសាណ ធ្វើជាជើងចង្ក្រាន ហើយយកឆ្នាំងដាក់លើជើងចង្ក្រាននោះស្រាប់តែមានចង្កៀងភ្លើងក្ដៅឡើងអំពីថ្មនោះ ធ្វើឲ្យឆ្អិនតែម្ដង ។ ២ ពីមបុរសក្នុងបាឋ តែគេមិនអាចយកមនុស្សជាសត្វពាហនៈទៅ គេប្រើតែមនុស្សពិតក្នុងជាតិ ព្រោះនៅក្នុងឧត្តរកុរុទ្វីបនោះមនុស្សកើតមកមានបុណ្យ ។ (អដ្ឋកថា) ។

អាដានាដិយសុត្តំ ហត្ថិយានាទិកថា

បចាក តស្ស ករិះជា ។

ហត្ថិយានំ អស្សយានំ

ឆត្តំ(១) យានំ ឧបដ្ឋិតំ

បាសាទា សិវិកា ចេវ

មហារាជស្ស យសស្សិនោ ។

តស្ស ច នគរា អហុ

អន្តលិក្ខេ សុមាបិតា

អាដានាដា កុសិនាដា បរកុសិនាដា

នាដបរិយា(២) បរកុសិតនាដា ។

ឧត្តរេន កបិវន្តោ

ជនោឃមបរេន ច

នវនវុតិយោ អម្ពរអម្ពរវតិយោ

អាឡកមន្ទា នាម រាជធានី

កុវេរស្ស ខោ បន មារិស

មហារាជស្ស វិសាណា នាម រាជធានី

តស្មា កុវេរោ មហារាជា

១ ម. ទិព្វំ ។ ២ ឱ. នាដបុរិយា ។ ម. នាដសុរិយោ ។

អាដានាដិយសូត្រ និយាយអំពីយានដំរីជាដើម

ពួកស្រីទាំងឡាយ ជាអ្នកបម្រើស្តេចនោះ ។ យានដំរី យានសេះ យានជាទិព្វ(១) ប្រាសាទនិងវៃ ក៏មានសម្រាប់ស្តេចជាធំប្រកបយស ។ មួយទៀត ស្តេចនោះទ្រង់កសាងនគរទុកក្នុងអាកាស គឺអាដានាដានគរ កុសិនាដានគរ បរកុសិនាដានគរ នាដបរិយានគរ បរកុសិតនាដានគរ ។ សាងនគរឈ្មោះកបិវន្តក្នុងទិសខាងជើង ក្នុងចំណែកទិសដទៃទៀត បានសាងនគរឈ្មោះជនោឃៈ ឈ្មោះនវនវតិយៈ ឈ្មោះអម្ពរអម្ពរវតិយៈ និងរាជធានី ឈ្មោះអាឡកមន្ទា បពិត្រព្រះអង្គអ្នកនិទ្ទុក្ខ ស្តេចជាធំឈ្មោះកុវេរៈ មានរាជធានីឈ្មោះវិសាណា ព្រោះហេតុនោះ ស្តេចជាធំ ទ្រង់ព្រះនាមកុវេរៈ

១ យានជាទិព្វហៅឈ្មោះឡើងយកបាន កើតប្រាកដផលល្អពួកជនទាំងនោះ ប្រសិនណាជាជនទាំងនោះ អង្គុយក្នុងទីជំណោកស្រេចតាំង ល្មើរ (គ្រែស្នែង) ជាដើម ក៏បានទៅបាន ។ យាននេះកើតសម្រាប់ស្តេចផែនដីពោលនៅលើអាកាសតាមអំណោយនៃកុសលពីមុន ៗ ឬសម្រាប់ទេវតាពុំឈ្មោះ (អដ្ឋកថា) ។

វេស្សវណោតិ បវុច្ចតិ ។
បច្ចេសន្តោ បការេសន្តិ
តតោលា តត្តលា តតោតលា
ឱជសី តេជសី តតោជសី
សូរោ រាជា អរិដ្ឋោ នេមិ ។
រហទោបិ តត្ថ ធរណី នាម
យតោ មេឃា បវស្សន្តិ
វស្សា យតោ បតាយន្តិ
សភាបិ តត្ថ ភគលវតី នាម
យត្ថ យក្ខា បយិរុបាសន្តិ ។
តត្ថ និច្ចផលា រុក្ខា
នានាទិជគណាយុតា
មយូរកោញ្ចាភិរុទា
កោកិលាទីហិ វគ្គុភិ ។
ជីវញ្ជីវកសទ្ទេត្ថ(១)
អថោ ឱដ្ឋវចិត្តកា

១ ម. ជីវំ ជីវកសទ្ទេត្ថ ។

មហាជននាំគ្នាហៅថា វេស្សវណ ។ ពួកយក្សឈ្មោះ តតោលា តត្តលា តតោតលា ឱជសី តេជសី តតោ-ជសី សុរេ រាជា សុរេរាជា អរិដ្ឋ នេមិ អរិដ្ឋ-នេមិ តែងត្រួតត្រា(១) ប្រកាសនូវប្រយោជន៍ផ្សេង ១ ។ មួយទៀត ភ្លៀងនាំទឹកអំពីស្រះធរណីណា ហើយ បង្អុរចុះ ភ្លៀងហូរចេញអំពីទីណា ត្រង់ទីនោះឯង មាន អន្លង់ទឹកឈ្មោះធរណី ពួកយក្សតែងអង្គុយប្រជុំគ្នាក្នុងទីណា ត្រង់ទីនោះឯងមានសភា(២) ឈ្មោះភគលវតី ។ ត្រង់ទីនោះ មានដើមឈើផ្លែជានិច្ច ដេរដាស ដោយហ្វូងបក្សីផ្សេង ១ កងរំពងដោយសំឡេងសត្វក្ងោក សត្វក្រៀល (ព្រមទាំង) ពួកតាវ៉ៅមានសំឡេងពីរោះ ។ សំឡេងបក្សីឈ្មោះជីវញ្ជីវក ក៏មានក្នុងទីនុ៎ះ មួយទៀត ពួកបក្សីឈ្មោះឱដ្ឋវចិត្តកៈ

១ យក្សជាអ្នកក្សត្រិយ៍ទាំង ១២ នាក់ តែងត្រួតត្រាប្រាប់ពន្យល់នូវការជាប្រយោជន៍ផ្សេង ៗ ហើយប្រាប់សេចក្ដីដល់ពួកយក្សអ្នកក្សត្រទាំង ១២ នាក់ យក្សក្សត្រទាំងនោះក៏នាំសេចក្ដីនោះទៅក្រាបបង្គំទូលដល់ស្ដេចវេស្សវណ្ណ (អដ្ឋកថា) ។ ២ សំដៅយកមណ្ឌបកែវទំហំ ១២ យោជន៍ដែលព័ទ្ធព័ន្ធដោយវល្លិ៍ឈ្មោះភគលវតី ទៀបឆ្នេរស្រះពោក្ខរណីនោះ (អដ្ឋកថា) ។

កុក្កុដកា កុឡីរកា
វនេ បោក្ខរសាតកា ។
សុកសាលិកសទ្ទេត្ថ
ទណ្ឌមាណវកានិ ច
សោភតិ សព្វកាលំ សា
កុវេរនឡិនី សទា ។
ឥតោ សា ឧត្តរា ទិសា
ឥតិ នំ អាចិក្ខតី ជនោ
យំ ទិសំ អភិបាលេតិ
មហារាជា យសស្សិ សោ ។
យក្ខានំ(១) អាធិបតិ
កុវេរោ ឥតិ នាមសោ
រមតិ នច្ចគីតេហិ
យក្ខេហិ(២) បុរក្ខតោ ។
បុត្តាបិ តស្ស ពហវោ

១ ម. យក្ខានញ្ច ។ ២ ម. យក្ខេហេវ ។

ហ្វូងមាន់ព្រៃ ក្តាមទឹកហ្វូងសត្វពោក្ខរសាតកៈ ក៏អាស្រ័យនៅក្នុងត្រពាំងឈូក ៗ ម្យ៉ាងទៀតសំឡេងសត្វសេកនិងសារិកាក៏មានក្នុងទីនោះ មានទាំងពួកបក្សីឈ្មោះទណ្ឌមាណវកៈ(១) ស្រះឈូករបស់ស្តេចកុវេរៈនោះ ជាស្រះល្អសព្វកាលឥតចន្លោះ ។ ស្តេចជាធំទ្រង់យស ទ្រង់អភិបាលទិសណា មហាជនតែងនាំគ្នាហៅទិសនោះថា ឧត្តរទិស កប់អតីក្នុងសំខេរមុក ។ ព្រះអង្គជាអធិបតីលើពួកយក្ស ទ្រង់ព្រះនាមថា កុវេរៈ ដែលមានពួកយក្សចោមរោមហើយ ទ្រង់ត្រេកត្រអាលដោយពួករបាំនិងចម្រៀង ៗ ពួកព្រះរាជបុត្ររបស់ព្រះអង្គ ក៏មានច្រើន

១ សេចក្តីពណ៌នាថា សត្វនោះកាន់ដំបងមាសដោយដៃទាំងពីរ ជើងជាន់លើស្លឹកឈូកមួយ ហើយទម្លាក់ដំបងមាសចុះត្រង់ចន្លោះស្លឹកឈូក ហើយហើរទៅ ។

ឯកនាមាតិ មេ សុតំ
អសីតិ ទស ឯកោ ច
ឥន្ទនាមា មហព្ពលា ។
តេ ចាបិ តុម្ហំ ទិស្វាន
ពុទ្ធំ អាទិច្ចពន្ធុនំ
ទូរតោ វ នមស្សន្តិ
មហន្តំ វីតសារទំ ។
នមោ តេ បុរិសាជញ្ញ
នមោ តេ បុរិសុត្តម
កុសលេន សមេក្ខសិ
អមនុស្សាបិ តំ វន្ទន្តិ ។
សុតំ នេតំ អភិណ្ហសោ
តស្មា ឯវំ វទេមសេ
ជិនំ វន្ទថ គោតមំ
ជិនំ វន្ទាម គោតមំ
វិជ្ជាចរណសម្បន្នំ
ពុទ្ធំ វន្ទាម គោតមន្តិ ។

តែខ្ញុំព្រះអង្គបានស្តាប់មកថា មានព្រះនាមដូច ៗ គ្នា ព្រះរាជ-បុត្រទាំង ៩១ ព្រះអង្គ មានព្រះនាមថាឥន្ទៈ ទ្រង់មានកំឡាំងច្រើន ៗ ឯព្រះរាជបុត្រទាំងនោះ លុះបានឃើញព្រះពុទ្ធជាអាទិច្ចវង្ស ទ្រង់ភ្ញាក់ហើយចាកការដេកលក់គឺអវិជ្ជា ប្រសើរ (ដោយគុណ) ឥតមានសេចក្តីព្រឺស្ញើប ក៏នាំគ្នានមស្ការអំពីចម្ងាយ ៗ បពិត្រព្រះអង្គជាបុរសអាជានេយ្យ ខ្ញុំព្រះអង្គសូមនមស្ការចំពោះព្រះអង្គ បពិត្រព្រះអង្គជាបុរសឧត្តម ខ្ញុំព្រះអង្គសូមនមស្ការចំពោះព្រះអង្គ សូម្បីអមនុស្សទាំងឡាយ ក៏រមែងថ្វាយបង្គំព្រះអង្គថា ព្រះអង្គទតព្រះនេត្រមើលមហាជន ដោយសព្វញ្ញុតញ្ញាណដ៏ផូរផង់ ៗ ពួកខ្ញុំព្រះអង្គបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះរឿយ ៗ ព្រោះហេតុនោះ ពួកខ្ញុំព្រះអង្គតែងនិយាយយ៉ាងនេះថា អ្នកទាំងឡាយនមស្ការចំពោះព្រះជិនស្រី ជាគោតមគោត្រ ព្រះរាជបុត្រទាំងនោះតបថា យើងទាំងឡាយនមស្ការចំពោះព្រះជិនស្រី ជា-គោតមគោត្រ យើងទាំងឡាយនមស្ការចំពោះព្រះពុទ្ធ ជា-គោតមគោត្រ ទ្រង់បរិបូណ៌ដោយវិជ្ជានិងចរណៈ ៗ

(៨៥) អយំ ខោ សា មារិស អាដានាដិយា រក្ខា ភិក្ខូនំ ភិក្ខុនីនំ ឧបាសកានំ ឧបាសិកានំ គុត្តិយា រក្ខាយ អវិហឹសាយ ផាសុវិហារាយ ។ យស្ស កស្សចិ មារិស ភិក្ខុស្ស វា ភិក្ខុនិយា វា ឧបាសកស្ស វា ឧបាសិកាយ វា អយំ អាដានាដិយា រក្ខា សុគ្គហិតា ភវិស្សតិ សមត្តា បរិយាបុតា តញ្ចេ អមនុស្សោ យក្ខោ វា យក្ខិនី វា យក្ខបោតកោ វា យក្ខបោតិកា វា យក្ខមហាមត្តោ វា យក្ខបារិសជ្ជោ វា យក្ខបចារោ វា គន្ធព្វោ វា គន្ធព្វី វា គន្ធព្វបោតកោ វា គន្ធព្វបោតិកា វា គន្ធព្វមហាមត្តោ វា គន្ធព្វបារិសជ្ជោ វា គន្ធព្វបចារោ វា កុម្ភណ្ឌោ វា កុម្ភណ្ឌី វា កុម្ភណ្ឌបោតកោ វា កុម្ភណ្ឌបោតិកា វា កុម្ភណ្ឌមហាមត្តោ វា កុម្ភណ្ឌបារិសជ្ជោ វា កុម្ភណ្ឌបចារោ វា នាគោ វា នាគិនី វា នាគបោតកោ វា នាគបោតិកា វា នាគមហាមត្តោ វា នាគបារិសជ្ជោ វា នាគបចារោ វា បទុដ្ឋចិត្តោ ភិក្ខុំ វា

(៨៥) បពិត្រព្រះអង្គអ្នកនិទ្ទុក្ខ ការរក្សាជាប់ទាក់ទងក្នុងអាដានាដានគរនេះឯង រមែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីគ្រប់គ្រងរក្សា ដើម្បីមិនបៀតបៀន ដើម្បីនៅសប្បាយរបស់ពួកភិក្ខុ ភិក្ខុនី ឧបាសកនិងឧបាសិកា ។ ការរក្សាជាប់ទាក់ទងក្នុងអាដានាដានគរនេះ ដែលបុគ្គលណាមួយ ទោះបីជាភិក្ខុ ភិក្ខុនី ឧបាសកនិងឧបាសិកា រៀនដោយប្រពៃ រៀនដោយសព្វគ្រប់ ជំរះអត្ថនឹងព្យញ្ជនៈឲ្យបរិបូណ៌ បើអមនុស្ស ទោះបីជាយក្ខក្តី យក្ខិនីក្តី កូនប្រុសរបស់យក្ខក្តី កូនស្រីរបស់យក្ខក្តី អាមាត្យធំរបស់យក្ខក្តី បរិស័ទរបស់យក្ខក្តី អ្នកបំរើរបស់យក្ខក្តី គន្ធព្វប្រុសក្តី គន្ធព្វស្រីក្តី កូនប្រុសរបស់គន្ធព្វក្តី កូនស្រីរបស់គន្ធព្វក្តី អាមាត្យធំរបស់គន្ធព្វក្តី បរិស័ទរបស់គន្ធព្វក្តី អ្នកបំរើរបស់គន្ធព្វក្តី កុម្ភណ្ឌប្រុសក្តី កុម្ភណ្ឌស្រីក្តី កូនប្រុសរបស់កុម្ភណ្ឌក្តី កូនស្រីរបស់កុម្ភណ្ឌក្តី អាមាត្យធំរបស់កុម្ភណ្ឌក្តី បរិស័ទរបស់កុម្ភណ្ឌក្តី អ្នកបំរើរបស់កុម្ភណ្ឌក្តី នាគឈ្មោលក្តី នាគញីក្តី កូនឈ្មោលរបស់នាគក្តី កូនញីរបស់នាគក្តី អាមាត្យធំរបស់នាគក្តី បរិស័ទរបស់នាគក្តី នាគជាអ្នកបំរើក្តី ដែលជា

ភិក្ខុនឹ វា ឧបាសកំ វា ឧបាសិកំ វា គច្ឆន្តំ វា អនុ-
គច្ឆេយ្យ ឋិតំ វា ឧបតិដ្ឋេយ្យ និសិន្នំ វា ឧបនិសី-
ទេយ្យ និបន្នំ វា ឧបនិបជ្ជេយ្យ ។ ន មេ សោ មារិស
អមនុស្សោ លភេយ្យ គាមេសុ វា និគមេសុ វា
សក្ការំ វា គរុការំ វា ។ ន មេ សោ មារិស
អមនុស្សោ លភេយ្យ អាឡកមន្ទាយ នាម(១) រាជ-
ធានិយា វត្ថុំ វា វាសំ វា ។ ន មេ សោ មារិស
អមនុស្សោ លភេយ្យ យក្ខានំ សមិតឹ គន្តុំ ។ អបិស្សុ
នំ មារិស អមនុស្សា អនាវយ្ហម្បិ(២) ករេយ្យុំ
អវិវយ្ហំ ។ អបិស្សុ នំ មារិស អមនុស្សា អត្តាហិ(៣)
បរិបុណ្ណាហិ បរិភាសាហិ បរិភាសេយ្យុំ ។ អ-
បិស្សុ នំ មារិស អមនុស្សា រិត្តម្បិ(៤) បត្តំ សីសេ
និក្កុជ្ជេយ្យុំ ។ អបិស្សុ នំ មារិស អមនុស្សា សត្តធា-
បិស្ស មុទ្ធំ ផាលេយ្យុំ សន្តិ ហិ មារិស អមនុស្សា

១ ឱ. នាមសទ្ទោ ន ទិស្សតិ ។ ២ ឱ. អនាវុយ្ហម្បិ ។ ម. អវេយ្ហំ បិ ។
៣ ឱ. អត្តាហិ បិ ។ ៤ ម. រិត្តំ បិស្ស ។

អ្នកមានចិត្តប្រទុស្តនូវបុគ្គលនោះ ហើយដើរតាមភិក្ខុ ភិក្ខុនី ឧបាសក
នឹងឧបាសិកាដែលកំពុងដើរ ឬឈរជិតភិក្ខុ ភិក្ខុនី ឧបាសកនឹងឧបាសិ-
កា ដែលកំពុងឈរ ឬអង្គុយជិតភិក្ខុ ភិក្ខុនី ឧបាសក នឹងឧបាសិកា
ដែលកំពុងអង្គុយ ឬដេកជិតភិក្ខុ ភិក្ខុនី ឧបាសក នឹងឧបាសិកា
ដែលកំពុងដេក ។ បពិត្រព្រះអង្គអ្នកនិទ្ទុក្ខ អមនុស្សនោះមិនគប្បី
បានសក្ការៈនឹងសេចក្តីគោរពក្នុងស្រុក ឬនិគមទាំងឡាយនៃខ្ញុំឡើយ ។
បពិត្រព្រះអង្គអ្នកនិទ្ទុក្ខ អមនុស្សនោះមិនគប្បីបានទីផ្ទះ ឬការនៅជានិច្ច
ក្នុងរាជធានីឈ្មោះអាឡកមន្ទារបស់ខ្ញុំឡើយ ។ បពិត្រព្រះអង្គអ្នកនិទ្ទុក្ខ
អមនុស្សនោះ មិនគប្បីបានចូលកាន់ទីប្រជុំរបស់ពួកយក្ខទាំងឡាយនៃខ្ញុំ
ឡើយ ។ បពិត្រព្រះអង្គអ្នកនិទ្ទុក្ខ មួយទៀត អមនុស្សទាំងឡាយមិន
គប្បីធ្វើអាវាហមង្គល ឬវិវាហមង្គលនឹងអមនុស្សនោះទេ ។ បពិត្រ
ព្រះអង្គអ្នកនិទ្ទុក្ខ អមនុស្សទាំងឡាយ គប្បីជេរអមនុស្សនោះ ដោយ
ពាក្យជេរទាំងឡាយ ពេញបន្ទុកប្រៀបធៀបដោយខ្លួន (អាក្រក់) ។
បពិត្រព្រះអង្គអ្នកនិទ្ទុក្ខ អមនុស្សទាំងឡាយគប្បីផ្កាប់បាត្រទទេលើក្បាល
នៃអមនុស្សនោះ ។ មួយទៀត អមនុស្សទាំងឡាយ គប្បីបំបែក
ក្បាលអមនុស្សនោះជា ៧ ភាគ បពិត្រព្រះអង្គអ្នកនិទ្ទុក្ខ ពួកអមនុស្ស

ចណ្ឌា រុទ្ធា រភសា តេ នេវ មហារាជានំ អាទិយន្តិ ន មហារាជានំ បុរិសកានំ អាទិយន្តិ ន មហារាជានំ បុរិសកានំ បុរិសកានំ អាទិយន្តិ ។ តេ ខោ តេ មារិស អមនុស្សា មហារាជានំ អវរុទ្ធា នាម វុច្ចន្តិ ។ សេយ្យថាបិ មារិស រញ្ញោ មាគធស្ស វិជិតេ ចោរា(១) តេ នេវ រញ្ញោ មាគធស្ស អាទិយន្តិ ន រញ្ញោ មាគធស្ស បុរិសកានំ អាទិយន្តិ ន រញ្ញោ មាគធស្ស បុរិសកានំ បុរិសកានំ អាទិយន្តិ តេ ខោ តេ មារិស មហាចោរា រញ្ញោ មាគធស្ស អវរុទ្ធា នាម វុច្ចន្តិ ។ ឯវមេវ ខោ មារិស សន្តិ ហិ(២) អមនុស្សា ចណ្ឌា រុទ្ធា រភសា តេ នេវ មហារាជានំ អាទិយន្តិ ន មហារាជានំ បុរិសកានំ អាទិយន្តិ ន មហារាជានំ បុរិសកានំ បុរិសកានំ អាទិយន្តិ តេ ខោ តេ មារិស អមនុស្សា មហារាជានំ អវរុទ្ធា នាម វុច្ចន្តិ ។ យោ ហិ កោចិ មារិស អមនុស្សោ យក្ខោ វា យក្ខិនី វា យក្ខបោតកោ វា

១ ឱ. ម. មហាចោរា ។ ២ ឱ. ម. ហិសទ្ទោ ន ទិស្សតិ ។

ទាំងឡាយក្រោធពិរោធក្រៃលែងជាដើមហេតុ អមនុស្សទាំងឡាយនោះ មិនធ្វើតាមបង្គាប់នៃស្តេចជាធំ មិនធ្វើតាមបង្គាប់នៃយក្ស ជាសេនាបតី ២៨ នាក់របស់ស្តេចជាធំនោះ ។ បពិត្រព្រះអង្គអ្នកនិទ្ទុក្ខ អមនុស្សទាំងឡាយរបស់ស្តេចជាធំនោះ ។ បពិត្រព្រះអង្គអ្នកនិទ្ទុក្ខ អមនុស្សទាំងឡាយនោះ ។ ឯង គេតែងហៅថាជាសត្រូវនឹងស្តេចជាធំ ។ បពិត្រព្រះអង្គអ្នកនិទ្ទុក្ខ ពួកចោរក្នុងដែននៃស្តេចមគធៈ មិនធ្វើតាមបង្គាប់នៃស្តេចមគធៈ មិនធ្វើតាមបង្គាប់នៃសេនាបតីរបស់ស្តេចមគធៈ មិនធ្វើតាមបង្គាប់នៃសេនាបតីជាអ្នកបម្រើប្រើរបស់ស្តេចមគធៈ បពិត្រព្រះអង្គអ្នកនិទ្ទុក្ខ ពួកមហាចោរទាំងអម្បាលនោះគេតែងហៅថាជាសត្រូវនឹងស្តេចមគធៈយ៉ាងណាមិញ បពិត្រព្រះអង្គអ្នកនិទ្ទុក្ខ មានអមនុស្សទាំងឡាយជាអ្នកក្រោធពិរោធក្រៃលែងជាដើមហេតុ អមនុស្សទាំងនោះមិនធ្វើតាមបង្គាប់នៃស្តេចជាធំ មិនធ្វើតាមបង្គាប់នៃសេនាបតីរបស់ស្តេចជាធំ មិនធ្វើតាមបង្គាប់ពួកយក្សសេនាបតីជាអ្នកបម្រើប្រើរបស់ស្តេចជាធំ បពិត្រព្រះអង្គអ្នកនិទ្ទុក្ខ អមនុស្សទាំងឡាយនោះ ។ ឯង គេតែងហៅថាជាសត្រូវនឹងស្តេចជាធំយ៉ាងដូច្នោះឯង ។ បពិត្រព្រះអង្គអ្នកនិទ្ទុក្ខ ប្រសិនបើអមនុស្សណាមួយ ជាយក្សប្រុសក្តី យក្សស្រីក្តី កូនប្រុសរបស់យក្សក្តី

យក្ខបោតិកា វា យក្ខមហាមត្តោ វា យក្ខបារិសជ្ជោ វា យក្ខបចារោ វា គន្ធព្វោ វា គន្ធព្វី វា គន្ធព្វបោតកោ វា គន្ធព្វបោតិកា វា គន្ធព្វមហាមត្តោ វា គន្ធព្វបារិសជ្ជោ វា គន្ធព្វបចារោ វា កុម្ភណ្ឌោ វា កុម្ភណ្ឌី វា កុម្ភណ្ឌបោតកោ វា កុម្ភណ្ឌបោតិកា វា កុម្ភណ្ឌមហាមត្តោ វា កុម្ភណ្ឌបារិសជ្ជោ វា កុម្ភណ្ឌបចារោ វា នាគោ វា នាគិនី វា នាគបោតកោ វា នាគបោតិកា វា នាគមហាមត្តោ វា នាគបារិសជ្ជោ វា នាគបចារោ វា បទុដ្ឋចិត្តោ ភិក្ខុំ វា ភិក្ខុនឹ វា ឧបាសកំ វា ឧបាសិកំ វា គច្ឆន្តំ វា អនុគច្ឆេយ្យ ឋិតំ វា ឧបតិដ្ឋេយ្យ និសិន្នំ វា ឧបនិសីទេយ្យ និបន្នំ វា ឧបនិបជ្ជេយ្យ ។ ឥមេសំ យក្ខានំ មហាយក្ខានំ សេនាបតីនំ មហាសេនាបតីនំ ឧជ្ឈាបេតព្វំ វិក្កន្ទិតព្វំ វិរវិតព្វំ អយំ យក្ខោ គណ្ហាតិ អយំ យក្ខោ អាវិសតិ អយំ យក្ខោ ហេឋេតិ អយំ យក្ខោ វិហេឋេតិ អយំ យក្ខោ ហឹសតិ អយំ យក្ខោ វិហឹសតិ អយំ យក្ខោ ន មុញ្ចតីតិ ។

កូនស្រីរបស់យក្ខក្តី មហាមាត្យរបស់យក្ខក្តី បរិស័ទរបស់យក្ខក្តី អ្នកបំរើរបស់យក្ខក្តី គន្ធព្វប្រុសក្តី គន្ធព្វស្រីក្តី កូនប្រុសរបស់គន្ធព្វក្តី កូនស្រីរបស់គន្ធព្វក្តី មហាមាត្យរបស់គន្ធព្វក្តី បរិស័ទរបស់គន្ធព្វក្តី អ្នកបំរើរបស់គន្ធព្វក្តី កុម្ភណ្ឌប្រុសក្តី កុម្ភណ្ឌស្រីក្តី កូនប្រុសកុម្ភណ្ឌក្តី កូនស្រីកុម្ភណ្ឌក្តី មហាមាត្យរបស់កុម្ភណ្ឌក្តី បរិស័ទរបស់កុម្ភណ្ឌក្តី អ្នកបំរើរបស់នាគក្តី ជាអ្នកមានចិត្តប្រទូស្ត ដើរទៅតាមភិក្ខុ ឬភិក្ខុនី ឧបាសក ឧបាសិកា ដែលកំពុងដើរ ឬឈរជិតភិក្ខុ ភិក្ខុនី ឧបាសក ឧបាសិកា ដែលកំពុងឈរ ឬអង្គុយជិតភិក្ខុ ភិក្ខុនី ឧបាសក ឧបាសិកា ដែលកំពុងអង្គុយ ឬដេកជិតភិក្ខុ ភិក្ខុនី ឧបាសក ឧបាសិកា ដែលកំពុងដេក ។ អមនុស្សនោះត្រូវបុគ្គលពោលទោស កន្ទក់កន្ទេញ ត្រូវស្រែកប្តឹងដល់ពួកយក្ខ ពួកយក្ខធំៗ ពួកសេនាបតី ពួកសេនាបតីធំៗ ថាអម្បាលនេះ ៗ យក្ខនេះចាប់គេ យក្ខនេះចូលគេ យក្ខនេះបៀតបៀនគេ យក្ខនេះបៀតបៀនផ្សេងៗ យក្ខនេះធ្វើទុក្ខគេ យក្ខនេះធ្វើឲ្យគេលំបាក យក្ខនេះមិនលែងគេ ។

(៨៦) កតមេសំ យក្ខានំ មហាយក្ខានំ សេនាបតីនំ មហាសេនាបតីនំ ។

ឥន្ទោ សោមោ វរុណោ ច
ភារទ្វាជោ បជាបតិ
ចន្ទនោ កាមសេដ្ឋោ ច
កិន្នុឃណ្ឌុ និឃណ្ឌុ ច ។
បនាទោ ឱបមញ្ញោ ច
ទេវសូតោ ច មាតលិ
ចិត្តសេនោ ច គន្ធព្វោ
នឡោ រាជា ជនោសភោ(១) ។
សាតាគិរោ ហេមវតោ
បុណ្ណកោ ករតិយោ គុឡោ
សិវកោ មុច្ចលិន្ទោ(២) ច
វេស្សាមិត្តោ យុគន្ធរោ ។
គោបាលោ សុប្បគេធោ(៣) ច
ហិរិ នេត្តិ(៤) ច មន្ទិយោ

១ ឱ. ម. ជនេសភោ ។ ២ ឱ. ម. មុចលិន្ទោ ។ ៣ ម. សុប្បគោធោ ។
៤ ឱ. ហិរី នេត្តី ។

(៨៦) ដល់ពួកយក្ខ ពួកមហាយក្ខ ពួកសេនាបតី ពួកមហាសេនាបតី ដូចម្តេចខ្លះ ។

យក្ខឈ្មោះឥន្ទៈ ១ សោមៈ ១ វរុណៈ ១ ភារទ្វាជៈ ១ បជាបតិ ១ ចន្ទនៈ ១ កាមសេដ្ឋៈ ១ កិន្នុឃណ្ឌុ ១ និឃណ្ឌុ ១ ។ បនាទៈ ១ ឱបមញ្ញៈ ១ ទេវសូតៈ ១ មាតលិ ១ ចិត្តសេនៈ ១ គន្ធព្វៈ ១ នឡរាជៈ ១ ជនោសភៈ ១ ។ សាតាគិរៈ ១ ហេមវតៈ ១ បុណ្ណកៈ ១ ករតិយៈ ១ គុឡៈ ១ សិវកៈ ១ មុច្ចលិន្ទៈ ១ វេស្សាមិត្តៈ ១ យុគន្ធរៈ ១ ។ គោបាលៈ ១ សុប្បគេធៈ ១ ហិរិ ១ នេត្តិ ១ មន្ទិយៈ ១

បញ្ចាលចណ្ឌោ[១] អាឡវកោ
បជ្ជុណ្ណោ សុមុខោ[២] ទធិមុខោ
មណិ មាណិចរោ ទីឃោ
អថោ សេរីសកោ សហ[៣] ។

(៨៧) ឥមេសំ យក្ខានំ មហាយក្ខានំ សេនាបតីនំ មហាសេនាបតីនំ ឧជ្ឈាបេតព្វំ វិក្កន្ទិតព្វំ វិរវិតព្វំ អយំ យក្ខោ គណ្ហាតិ អយំ យក្ខោ អាវិសតិ អយំ យក្ខោ ហេឋេតិ អយំ យក្ខោ វិហេឋេតិ អយំ យក្ខោ ហឹសតិ អយំ យក្ខោ វិហឹសតិ អយំ យក្ខោ ន មុញ្ចតីតិ ។

(៨៨) អយំ ខោ សា មារិស អាដានាដិយា រក្ខា ភិក្ខូនំ ភិក្ខុនីនំ ឧបាសកានំ ឧបាសិកានំ គុត្តិយា រក្ខាយ អវិហឹសាយ ផាសុវិហារាយាតិ ។ ហន្ទ ចទានិ មយំ មារិស គច្ឆាម ពហុកិច្ចា មយំ ពហុករណីយាតិ ។ យស្សទានិ តុម្ហេ មហារាជានោ កាលំ មញ្ញថាតិ ។

បញ្ចាលចន្ទៈ ១ អាឡវកៈ ១ បជ្ជុណ្ណៈ ១ សុមុខៈ ១ ទធិមុខៈ ១
មណិ ១ មានិចរៈ ១ ទីឃៈ ១ សេរីសកៈ ១ ។

(៨៧) ត្រូវពោលទោស ត្រូវកន្ទក់កន្ទេញ ត្រូវស្រែកប្តឹងដល់ពួកយក្ខ ពួកមហាយក្ខ ពួកសេនាបតី ពួកមហាសេនាបតី ទាំងអម្បាលនេះថា យក្ខនេះចាប់គេ យក្ខនេះចូលគេ យក្ខនេះបៀតបៀនគេ យក្ខនេះបៀតបៀនផ្សេងៗ យក្ខនេះធ្វើទុក្ខគេ យក្ខនេះធ្វើគេឲ្យលំបាក យក្ខនេះមិនលែងគេ ។

(៨៨) បពិត្រព្រះអង្គអ្នកនិទ្ទុក្ខ ការរក្សាជាប់គម្ពីរអាដានាដានេះឯង ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីគ្រប់គ្រងរក្សា ដើម្បីមិនបៀតបៀនគ្នា ដើម្បីនៅជាសុខដល់ពួកភិក្ខុ ភិក្ខុនី ឧបាសកនិងឧបាសិកា ។ បពិត្រព្រះអង្គអ្នកនិទ្ទុក្ខ ណ្ហើយឥឡូវនេះ ពួកខ្ញុំព្រះអង្គមានរវល់ច្រើន មានកិច្ចគួរធ្វើច្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គសូមក្រាបថ្វាយបង្គំលា ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា បពិត្រមហារាជទាំងឡាយ ចូរព្រះអង្គកំណត់កាលគួរ ក្នុងកាលឥឡូវនេះចុះ ។

(៨៩) អថខោ ចត្តារោ មហារាជា ឧដ្ឋាយាសនា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា បទក្ខិណំ កត្វា តត្ថេវន្តរធាយឹសុ ។ តេបិ ខោ យក្ខា ឧដ្ឋាយាសនា អប្បេកច្ចេ ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា បទក្ខិណំ កត្វា តត្ថេវន្តរធាយឹសុ អប្បេកច្ចេ ភគវតា សទ្ធឹ សម្មោទឹសុ សម្មោទនីយំ កថំ សារាណីយំ វីតិសារេត្វា តត្ថេវន្តរធាយឹសុ អប្បេកច្ចេ យេន ភគវា តេនញ្ជលឹ បណាមេត្វា តត្ថេវន្តរធាយឹសុ អប្បេកច្ចេ នាមគោត្តំ សាវេត្វា តត្ថេវន្តរធាយឹសុ អប្បេកច្ចេ តុណ្ហីភូតា តត្ថេវន្តរធាយឹសុ ។

(៩០) អថខោ ភគវា តស្សា រត្តិយា អច្ចយេន ភិក្ខូ អាមន្តេសិ ឥមំ ភិក្ខវេ រត្តឹ ចត្តារោ មហារាជា មហតិយា ច យក្ខសេនាយ មហតិយា ច គន្ធព្វសេនាយ មហតិយា ច កុម្ភណ្ឌសេនាយ មហតិយា ច នាគសេនាយ ចតុទ្ទិសំ រក្ខំ ឋបេត្វា ចតុទ្ទិសំ គុម្ពំ ឋបេត្វា ចតុទ្ទិសំ ឱវរណំ ឋបេត្វា អភិក្កន្តាយ រត្តិយា អភិក្កន្តវណ្ណា កេវលកប្បំ គិជ្ឈកូដំ ឱភាសេត្វា

(៨៩) លំដាប់នោះ ស្ដេចធំទាំង ៤ អង្គក្រោកចាកអាសនៈ ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ធ្វើប្រទក្សិណហើយ ក៏បាត់ទៅក្នុងទីនោះឯង ។ យក្សទាំងអម្បាលនោះ លុះក្រោកចាកអាសនៈហើយ ពួកខ្លះថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគធ្វើប្រទក្សិណហើយ ក៏បាត់ទៅក្នុងទីនោះ ពួកខ្លះគ្រាន់តែពោលពាក្យរាក់ទាក់សំណេះសំណាលជាមួយនឹងព្រះមានព្រះភាគ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលគួររីករាយ នឹងពាក្យដែលគួររលឹកហើយ ក៏បាត់ទៅក្នុងទីនោះ ពួកខ្លះគ្រាន់តែប្រណម្យអញ្ជលី ចំពោះព្រះមានព្រះភាគហើយ ក៏បាត់ទៅក្នុងទីនោះ ពួកខ្លះគ្រាន់តែប្រកាសនាមនឹងគោត្រ របស់ខ្លួនហើយក៏បាត់ទៅក្នុងទីនោះ ពួកខ្លះគ្រាន់តែនៅស្ងៀមហើយ ក៏បាត់ទៅក្នុងទីនោះ ។

(៩០) លុះកន្លងរាត្រីនោះទៅហើយ ទើបព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ យប់មិញ ពួកស្ដេចធំទាំង ៤ តាំងការរក្សាក្នុងទិសទាំង ៤ តាំងពលទុកក្នុងទិសទាំង ៤ តាំងអ្នកត្រួតត្រាទុកក្នុងទិសទាំង ៤ ដោយសេនាយក្សដ៏ច្រើន សេនាគន្ធព្វដ៏ច្រើន សេនាកុម្ភណ្ឌដ៏ច្រើន សេនានាគដ៏ច្រើន លុះវេលាកន្លងរាត្រីទៅហើយ ស្ដេចទាំងនោះមានពន្លឺរុងរឿង ញុំាងភ្នំគិជ្ឈកូដទាំងមូលឲ្យភ្លឺ

យេនាហំ តេនុបសង្កមឹសុ ឧបសង្កមិត្វា មំ អភិវា-
ទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទឹសុ ។ តេបិ ខោ ភិក្ខវេ យក្ខា
អប្បេកច្ចេ មំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទឹសុ អប្បេ-
កច្ចេ មយា សទ្ធឹ សម្មោទឹសុ សម្មោទនីយំ កថំ
សារណីយំ វីតិសារេត្វា ឯកមន្តំ និសីទឹសុ អប្បេកច្ចេ
យេនាហំ តេនញ្ជលឹ បណាមេត្វា ឯកមន្តំ និសីទឹសុ
អប្បេកច្ចេ នាមគោត្តំ សាវេត្វា ឯកមន្តំ និសីទឹសុ
អប្បេកច្ចេ តុណ្ហីភូតា ឯកមន្តំ និសីទឹសុ ។ ឯកមន្តំ
និសិន្នោ ខោ ភិក្ខវេ វេស្សវណោ មហារាជា មំ ឯត-
ទវោច សន្តិ ហិ ភន្តេ ឧឡារា យក្ខា ភគវតោ
អប្បសន្នា សន្តិ ហិ ភន្តេ ឧឡារា យក្ខា ភគវតោ
បសន្នា សន្តិ ហិ ភន្តេ មជ្ឈិមា យក្ខា ភគវតោ អប្ប-
សន្នា សន្តិ ហិ ភន្តេ មជ្ឈិមា យក្ខា ភគវតោ បសន្នា
សន្តិ ហិ ភន្តេ នីចា យក្ខា ភគវតោ អប្បសន្នា
សន្តិ ហិ ភន្តេ នីចា យក្ខា ភគវតោ បសន្នា

ស្ងាត់ហើយក៏នាំគ្នាចូលមករកតថាគត លុះចូលមកដល់ហើយ ក៏ថ្វាយ
បង្គំតថាគត អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ យក្ខទាំង
អម្បាលនោះឯង ពួកខ្លះថ្វាយបង្គំតថាគត ហើយអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ
ពួកខ្លះគ្រាន់តែពោលពាក្យរាក់ទាក់ សំណេះសំណាលជាមួយនឹងតថា-
គត លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលគួររីករាយ នឹងពាក្យដែលគួររលឹក ហើយ
ក៏អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ពួកខ្លះគ្រាន់តែប្រណម្យអញ្ជលី ចំពោះតថាគត
អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ពួកខ្លះគ្រាន់តែប្រកាសនាមនិងគោត្រ ហើយអង្គុយ
ក្នុងទីដ៏សមគួរ ពួកខ្លះគ្រាន់តែអង្គុយស្ងៀម ១ ក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ ស្តេចជាធំទ្រង់ព្រះនាមវេស្សវណ លុះអង្គុយក្នុងទីដ៏សម-
គួរហើយ ក៏ពោលពាក្យនឹងតថាគតយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន
ពួកយក្សជាន់ខ្ពស់ មិនជ្រះថ្លាចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ក៏មាន បពិត្រ
ព្រះអង្គដ៏ចំរើន ពួកយក្សជាន់ខ្ពស់ ជ្រះថ្លាចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ក៏មាន
បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ពួកយក្សជាន់កណ្តាលខ្លះ មិនជ្រះថ្លាចំពោះព្រះ
មានព្រះភាគ ក៏មាន បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ពួកយក្សជាន់កណ្តាល
ជ្រះថ្លាចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ក៏មាន បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ពួកយក្ស
ជាន់ទាប មិនជ្រះថ្លាចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ក៏មាន បពិត្រព្រះ
អង្គដ៏ចំរើន ពួកយក្សជាន់ទាប ជ្រះថ្លាចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ក៏មាន

យេភុយ្យេន ខោ បន ភន្តេ យក្ខា អប្បសន្នាយេវ ភគវតោ តំ កិស្ស ហេតុ ភគវា ហិ ភន្តេ បាណាតិបាតា វេរមណិយា ធម្មំ ទេសេតិ អទិន្នាទានា វេរមណិយា ធម្មំ ទេសេតិ កាមេសុ មិច្ឆាចារា វេរមណិយា ធម្មំ ទេសេតិ មុសាវាទា វេរមណិយា ធម្មំ ទេសេតិ សុរាមេរយមជ្ជប្បមាទដ្ឋានា វេរមណិយា ធម្មំ ទេសេតិ ។

យេភុយ្យេន ខោ បន ភន្តេ យក្ខា អប្បដិវិរតាយេវ បាណាតិបាតា អប្បដិវិរតា អទិន្នាទានា អប្បដិវិរតា កាមេសុ មិច្ឆាចារា អប្បដិវិរតា មុសាវាទា អប្បដិវិរតា សុរាមេរយមជ្ជប្បមាទដ្ឋានា តេសំ តំ ហោតិ អប្បិយំ អមនាបំ សន្តិ ហិ ភន្តេ ភគវតោ សាវកា អរញ្ញវនបត្ថានិ បន្តានិ សេនាសនានិ បដិសេវន្តិ អប្បសទ្ទានិ អប្បនិគ្ឃោសានិ វិជនវាតានិ មនុស្សរាហស្សេយ្យកានិ បដិសល្លានសារុប្បានិ តត្ថ សន្តិ ឧឡារា យក្ខា និវាសិនោ យេ ឥមស្មឹ ភគវតោ បាវចនេ អប្បសន្នា តេសំ បសាទាយ ឧគ្គណ្ហាតុ ភន្តេ ភគវា

បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ឯយក្ខដែលមិនជ្រះថ្លា ចំពោះព្រះមានព្រះភាគ មានច្រើនណាស់ ព្រោះហេតុអ្វី បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រោះថាព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងធម៌ ដើម្បីឲ្យវៀរចាកបាណាតិបាត ទ្រង់សំដែងធម៌ដើម្បីឲ្យវៀរចាកអទិន្នាទាន ទ្រង់សំដែងធម៌ដើម្បីឲ្យវៀរចាកកាមេសុមិច្ឆាចារ ទ្រង់សំដែងធម៌ដើម្បីឲ្យវៀរចាកមុសាវាទ ទ្រង់សំដែងធម៌ដើម្បីឲ្យវៀរចាកទឹកស្រវឹង គឺសុរានិងមេរ័យ ដែលជាទីតាំងនៃសេចក្តីប្រមាទ ។

បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ប៉ុន្តែយក្ខទាំងឡាយច្រើនណាស់ ដែលមិនវៀរចាកបាណាតិបាត មិនវៀរចាកអទិន្នាទាន មិនវៀរចាកកាមេសុមិច្ឆាចារ មិនវៀរចាកមុសាវាទ មិនវៀរចាកទឹកស្រវឹងគឺសុរានិងមេរ័យ ដែលជាទីតាំងនៃសេចក្តីប្រមាទនោះ (ព្រោះហេតុនោះ) អំពើវៀរនេះ មិនជាទីស្រឡាញ់ មិនជាទីពេញចិត្ត របស់យក្ខទាំងឡាយនោះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន មានសាវ័ករបស់ព្រះមានព្រះភាគ អាស្រ័យនៅសេនាសនៈស្ងាត់ ដែលតាំងនៅក្នុងព្រៃ មានសូរសព្ទតិចតួចពុំដឹង ប្រាសចាកសំឡេងរបស់មនុស្សអ្នកដើរទៅមក សមគួរដល់ការកំបាំងអំពីពួកមនុស្ស គួរជាទីលាក់ខ្លួនពួនសំងំបាន ពួកយក្ខជាន់ខ្ពស់តែងនៅជានិច្ចក្នុងព្រៃនោះក៏មាន បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សូមព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់រៀន

អាដានាដិយំ រក្ខំ ភិក្ខូនំ ភិក្ខុនីនំ ឧបាសកានំ ឧបាសិកានំ គុត្តិយា រក្ខាយ អវិហិំសាយ ផាសុវិហារាយាតិ ។ អធិវាសេសិ ខោ អហំ ភិក្ខវេ តុណ្ហីភាវេន ។ អថខោ ភិក្ខវេ វេស្សវណោ មហារាជា មំ អធិវាសនំ វិទិត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមំ អាដានាដិយំ រក្ខំ អភាសិ

(៤១) វិបស្សិស្ស នមត្ថុ
ចក្ខុមន្តស្ស សិរីមតោ
សិខិស្សបិ នមត្ថុ
សព្វភូតានុកម្បិនោ ។ បេ ។

(សោ យេវ បុរិមោ បេយ្យាលោ[១] វិត្ថារេតព្វោ) ។

អយំ ខោ សា មារិស អាដានាដិយា រក្ខា ភិក្ខូនំ ភិក្ខុនីនំ ឧបាសកានំ ឧបាសិកានំ គុត្តិយា រក្ខាយ អវិហិំសាយ ផាសុវិហារាយាតិ ។

---

១ ឱ. ម. បុរិមបេយ្យាលេន ។

ព្រះបរិត្តសម្រាប់រក្សាក្នុងអាដានាដានគរ ដើម្បីឲ្យពួកយក្ខដែលមិនទាន់ជ្រះថ្លា ក្នុងសាសនាព្រះមានព្រះភាគនេះ បានជ្រះថ្លាឡើង ដើម្បីការគ្រប់គ្រងរក្សា ដើម្បីមិនបៀតបៀនគ្នា ដើម្បីនៅជាសុខដល់ភិក្ខុ ភិក្ខុនី ឧបាសកនឹងឧបាសិកា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតបានទទួលនិមន្ត ដោយតុណ្ហីភាព ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់នោះឯង ស្ដេចធំឈ្មោះវេស្សវណ ជ្រាបច្បាស់នូវតថាគតទទួលនិមន្តហើយ ក៏ប្រកាសព្រះបរិត្តសម្រាប់រក្សា ក្នុងអាដានាដានគរនេះ ក្នុងវេលានោះថា

(៤១) សូមនមស្ការចំពោះព្រះពុទ្ធ ទ្រង់ព្រះនាមវិបស្សី
ព្រះអង្គមានចក្ខុ ព្រះអង្គមានសិរី សូមនមស្ការចំពោះ
ព្រះពុទ្ធ ទ្រង់ព្រះនាមសិខី ព្រះអង្គមានសេចក្ដីអនុគ្រោះ
ដល់សត្វទាំងពួងជាប្រក្រតី ។ បេ ។

(បេយ្យាលៈ ដែលមានហើយក្នុងខាងដើមនោះឯង បណ្ឌិតគប្បីឲ្យពិស្ដារចុះ) ។ បពិត្រព្រះអង្គអ្នកនិទ្ទុក្ខ ការរក្សាជាប់ទាក់ទងក្នុងអាដានាដានគរនេះ ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីគ្រប់គ្រងរក្សា ដើម្បីមិនបៀតបៀនគ្នា ដើម្បីនៅជាសុខដល់ពួកភិក្ខុ ភិក្ខុនី ឧបាសក នឹងឧបាសិកា ។

ហន្ទ ចទានិ មយំ មារិស គច្ឆាម ពហុកិច្ចា មយំ ពហុករណីយាតិ ។ យស្សទានិ តុម្ហេ មហារាជានោ កាលំ មញ្ញថាតិ ។ អថខោ ភិក្ខវេ ចត្តារោ មហារាជា ឧដ្ឋាយាសនា មំ អភិវាទេត្វា បទក្ខិណំ កត្វា តត្ថេវន្តរធាយឹសុ ។ តេបិ ខោ ភិក្ខវេ យក្ខា ឧដ្ឋាយាសនា ។ អប្បេកច្ចេ មំ អភិវាទេត្វា បទក្ខិណំ កត្វា តត្ថេវន្តរធាយឹសុ អប្បេកច្ចេ មយា សទ្ធឹ សម្មោទឹសុ សម្មោទនីយំ កថំ សារណីយំ វីតិសារេត្វា តត្ថេវន្តរធាយឹសុ អប្បេកច្ចេ យេនាហំ តេនញ្ជលឹ បណាមេត្វា តត្ថេវន្តរធាយឹសុ អប្បេកច្ចេ នាមគោត្តំ សាវេត្វា តត្ថេវន្តរធាយឹសុ អប្បេកច្ចេ តុណ្ហីភូតា តត្ថេវន្តរធាយឹសុ ។ ឧគ្គណ្ហាថ ភិក្ខវេ អាដានាដិយំ រក្ខំ បរិយាបុណាថ ភិក្ខវេ អាដានាដិយំ រក្ខំ ធារេថ ភិក្ខវេ

បពិត្រព្រះអង្គអ្នកនិទ្ទុក្ខ ណ្ហើយឥឡូវនេះ ពួកខ្ញុំព្រះអង្គមានរវល់ច្រើន មានកិច្ចគួរធ្វើច្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គសូមថ្វាយបង្គំលា ។ តថាគតពោលតបថា បពិត្រមហារាជ សូមព្រះអង្គទ្រង់កំណត់កាលគួរ ក្នុងកាលឥឡូវនេះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់នោះឯង ស្ដេចធំទាំង៤ក្រោកចាកអាសនៈ ហើយថ្វាយបង្គំតថាគត ធ្វើប្រទក្សិណហើយក៏បាត់ទៅ ក្នុងទីនោះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ យក្សទាំងអម្បាលនោះឯង លុះក្រោកចាកអាសនៈ ហើយ ពួកខ្លះថ្វាយបង្គំតថាគត ធ្វើប្រទក្សិណហើយក៏បាត់ទៅ ក្នុងទីនោះ ពួកខ្លះគ្រាន់តែពោលពាក្យរាក់ទាក់ សំណេះសំណាលជាមួយនឹងតថាគត លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលគួររីករាយនឹងពាក្យដែលគួររលឹក ហើយក៏បាត់ទៅក្នុងទីនោះ ពួកខ្លះគ្រាន់តែប្រណម្យអញ្ជលីចំពោះតថាគតហើយក៏បាត់ទៅក្នុងទីនោះ ពួកខ្លះគ្រាន់តែប្រកាសនាមនិងគោត្រហើយក៏បាត់ទៅ ក្នុងទីនោះ ពួកខ្លះគ្រាន់តែស្ងៀមៗ ហើយក៏បាត់ទៅ ក្នុងទីនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ចូររៀនព្រះបរិត្តសម្រាប់រក្សាក្នុងអាដានាដានគរ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរទន្ទេញឲ្យរ៉ាំស្ទាត់នូវព្រះបរិត្តសម្រាប់រក្សា ក្នុងអាដានាដានគរ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ

អាដានាដិយំ រក្ខំ អត្ថសញ្ហិតាយំ ភិក្ខវេ អាដា-
នាដិយា រក្ខា ភិក្ខូនំ ភិក្ខុនីនំ ឧបាសកានំ ឧបា-
សិកានំ គុត្តិយា រក្ខាយ អវិហឹសាយ ផាសុវិហារ-
យាតិ ។ ឥទមវោច ភគវា ។ អត្តមនា តេ ភិក្ខូ
ភគវតោ ភាសិតំ អភិនន្ទុន្តិ ។

អាដានាដិយសុត្តំ នវមំ និដ្ឋិតំ[១] ។

---

១ ឱ. ម. អាដានាដិយសុត្តំ នវមំ ។

អ្នកទាំងឡាយចូរចាំទុកនូវព្រះបរិត្ត សម្រាប់រក្សាគុំអាដានាដានេះ ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ ការរក្សាគុំអាដានាដានេះ ប្រកបដោយប្រយោជន៍
ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីគ្រប់គ្រងរក្សា ដើម្បីមិនបៀតបៀន ដើម្បីនៅជាសុខ
ដល់ពួកភិក្ខុ ភិក្ខុនី ឧបាសក និងឧបាសិកា ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ
ទ្រង់ត្រាស់ហើយនូវនេះហើយ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ មានចិត្តត្រេកអរ ទទួល
អនុមោទនានូវភាសិត របស់ព្រះមានព្រះភាគ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ អាដានាដិយសូត្រ ទី ៩ ។

សង្គីតិសុត្តំ ទសមំ

(៩២) ឯវំមេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា មល្លេសុ ចារិកញ្ចរមានោ(១) មហតា ភិក្ខុសង្ឃេន សទ្ធឹ បញ្ចមត្តេហិ ភិក្ខុសតេហិ យេន បាវា(២) តទវសរិ ។ តត្រ សុទំ ភគវា បាវាយំ វិហរតិ ចុន្ទស្ស កម្មារបុត្តស្ស អម្ពវនេ ។

(៩៣) តេន ខោ បន សមយេន បាវេយ្យកានំ មល្លានំ ឧព្ភតកំ នាម(៣) នវំ សន្ធាគារំ(៤) អចិរការិតំ ហោតិ អនជ្ឈាវុដ្ឋំ សមណេន វា ព្រាហ្មណេន វា កេនចិ វា មនុស្សភូតេន ។ អស្សោសុំ ខោ បាវេយ្យកា មល្លា ភគវា កិរ មល្លេសុ ចារិកញ្ចរមានោ មហតា ភិក្ខុសង្ឃេន សទ្ធឹ បញ្ចមត្តេហិ ភិក្ខុសតេហិ បាវំ អនុប្បត្តោ បាវាយំ វិហរតិ ចុន្ទស្ស កម្មារបុត្តស្ស អម្ពវនេតិ ។ អថខោ បាវេយ្យកា មល្លា យេន ភគវា តេនុបសង្កមឹសុ

១ ឧ. ចារិកំ ចរមានោ ។ ២ ម. បាវំ ។ ៣ ឧ. ឧព្ភតិកំ នាម ។ ៤ ម. សន្ធាគារំ ។

សង្គីតិសូត្រ ទី ១០

(៩២) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ព្រះដំណើរទៅកាន់ចារិក ក្នុងដែនមល្លៈ ជាមួយនឹងភិក្ខុសង្ឃជាច្រើនគឺភិក្ខុប្រមាណ ៥០០ រូប ទ្រង់ស្តេចទៅដល់ក្រុងឈ្មោះបាវា របស់មល្លក្សត្រទាំងឡាយ ។ បានឮថា ព្រះមានព្រះភាគ គង់ក្នុងអម្ពវ័នរបស់នាយចុន្ទកម្មារបុត្ត (ជាកូនជាងលោហជាតិ) ទៀបក្រុងបាវានោះ ។

(៩៣) សម័យនោះឯង ពួកមល្លក្សត្រនៅក្នុងក្រុងបាវា បានសាងទួលសណ្ឋាគារថ្មី ។ ឈ្មោះឧព្ភតកៈ មិនទាន់អស់កាលយូរប៉ុន្មាន សមណៈឬព្រាហ្មណ៍ឬជាតិមនុស្សណាមួយ ក៏មិនទាន់បាននៅអាស្រ័យនៅឡើយ ។ ពួកមល្លក្សត្រអ្នកនៅក្នុងក្រុងបាវា បានឮដំណឹងថា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ព្រះដំណើរមកកាន់ចារិកក្នុងដែនមល្លៈ ជាមួយនឹងភិក្ខុសង្ឃជាច្រើនគឺភិក្ខុប្រមាណ ៥០០ រូប ទ្រង់ស្តេចមកដល់ក្រុងបាវា គង់នៅក្នុងអម្ពវ័ន របស់នាយចុន្ទកម្មារបុត្ត ទៀបក្រុងបាវា ។ ទើបពួកមល្លក្សត្រ អ្នកនៅក្នុងក្រុងបាវា បានចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ

ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទឹសុ ។ ឯកមន្តំ និសិន្នា ខោ បាវេយ្យកា មល្លា ភគវន្តំ ឯតទវោចុំ ឥធ ភន្តេ បាវេយ្យកានំ មល្លានំ ឧព្ភតកន្នាម(១) នវំ សណ្ឋាគារំ អចិរការិតំ អនជ្ឈាវុត្ថំ សមណេន វា ព្រាហ្មណេន វា កេនចិ វា មនុស្សភូតេន តញ្ច ខោ(២) ភន្តេ ភគវា បឋមំ បរិភុញ្ជតុ ភគវតា បឋមំ បរិភុត្តំ បច្ឆា បាវេយ្យកា មល្លា បរិភុញ្ជិស្សន្តិ តទស្ស(៣) បាវេយ្យកានំ មល្លានំ ទីឃរត្តំ ហិតាយ សុខាយាតិ ។ អធិវាសេសិ ខោ(៤) ភគវា តុណ្ហីភាវេន ។ អថខោ បាវេយ្យកា មល្លា ភគវតោ អធិវាសនំ វិទិត្វា ឧដ្ឋាយាសនា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា បទក្ខិណំ កត្វា យេន សណ្ឋាគារំ តេនុបសង្កមឹសុ ឧបសង្កមិត្វា សព្វសន្ថរឹ សណ្ឋាគារំ(៥) សន្ថរិត្វា(៦) អាសនានិ បញ្ញាបេត្វា ឧទកមណិកំ បតិដ្ឋាបេត្វា តេលប្បទីបំ អារោបេត្វា

១ ឱ. ឧព្ភតកំ នាម ។ ២ ឱ. តំ ។ ម. តញ្ច ។ ៣ ឱ. បាវេយ្យកា មល្លា បរិភុញ្ជិស្សន្តិ តទស្សាតិ ន ទិស្សតិ ។ ៤ ឱ. ម. ខោសទ្ទោ ។ ន ទិស្សតិ ។ ៥ ម. សព្វសន្ថរិ សន្ថាគារំ ។ ៦ ឱ. សន្ថរាបេត្វា ។

លុះចូលទៅដល់ហើយ បានអភិវាទព្រះមានព្រះភាគហើយ អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះពួកមល្លក្សត្រអ្នកក្រុងបាវាអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ បានក្រាបបង្គំព្រះមានព្រះភាគថា សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស ពួកមល្លក្សត្រអ្នកក្រុងបាវា បានសាងនូវសណ្ឋាគារថ្មី ឈ្មោះឧព្ភតកៈ មិនទាន់អស់កាលយូរប៉ុន្មានក្នុងទីនេះ សមណៈឬព្រាហ្មណ៍ឬជាតិមនុស្សណាមួយ ក៏មិនទាន់បាននៅអាស្រ័យនៅឡើយ សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស សូមព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ប្រើប្រាស់សណ្ឋាគារនោះ ជាមុនចុះ លុះព្រះមានព្រះភាគ ប្រើប្រាស់ជាមុនរួចហើយ ពួកមល្លក្សត្រអ្នកក្រុងបាវា នឹងបានប្រើប្រាស់ជាខាងក្រោយ ការប្រើប្រាស់នោះ នឹងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខដល់ពួកមល្លក្សត្រអ្នកក្រុងបាវា អស់កាលជាយូរអង្វែង ។ ព្រះមានព្រះភាគ ក៏ទ្រង់ទទួលដោយតុណ្ហីភាព ។ គ្រានោះឯង ពួកមល្លក្សត្រអ្នកក្រុងបាវាដឹងថា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ទទួលហើយ ក៏ក្រោកចាកអាសនៈហើយ ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ធ្វើប្រទក្សិណ ហើយចូលទៅកាន់សណ្ឋាគារ លុះចូលទៅដល់ហើយ បានក្រាលកម្រាល ក្នុងសណ្ឋាគារពេញទាំងអស់ ហើយតាក់តែងអាសនៈទាំងឡាយ ដំកល់ក្អមទឹក អុជប្រទីបប្រេងរួចហើយ ក៏នាំគ្នាចូល

យេន ភគវា តេនុបសង្កមិំសុ ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ អដ្ឋំសុ ។ ឯកមន្តំ ឋិតា ខោ តេ[១] បាវេយ្យកា មល្លា ភគវន្តំ ឯតទវោចុំ សព្វសន្ថរិសន្ថតំ[២] ភន្តេ សណ្ឋាគារំ អាសនានិ បញ្ញត្តានិ ឧទកមណិកោ បតិដ្ឋាបិតោ តេលប្បទីបោ អារោបិតោ យស្សទានិ ភន្តេ ភគវា កាលំ មញ្ញតីតិ ។

(៩៦) អថខោ ភគវា និវាសេត្វា បត្តចីវរមាទាយ សទ្ធឹ ភិក្ខុសង្ឃេន យេន សណ្ឋាគារំ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា បាទេ បក្ខាលេត្វា សណ្ឋាគារំ បវិសិត្វា មជ្ឈិមំ ថម្ភំ និស្សាយ បុរត្ថាភិមុខោ និសីទិ ។ ភិក្ខុសង្ឃោបិ ខោ បាទេ បក្ខាលេត្វា សណ្ឋាគារំ បវិសិត្វា បច្ឆិមំ ភិត្តឹ និស្សាយ បុរត្ថាភិមុខោ និសីទិ ភគវន្តំយេវ បុរក្ខិត្វា[៣] បាវេយ្យកាបិ ខោ មល្លា បាទេ បក្ខាលេត្វា សណ្ឋាគារំ បវិសិត្វា បុរត្ថិមំ ភិត្តឹ និស្សាយ

១ ឱ. តេសទ្ទោ ន ទិស្សតិ ។ ២ ឱ. ម. សព្វសន្ថរិ សន្ថតំ ។ ៣ បុរក្ខត្វា បាឋោ ។

ទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ បានអភិវាទព្រះមានព្រះភាគ ហើយឋិតនៅក្នុងទីសមគួរ ។ លុះពួកមល្លក្សត្រអ្នកក្រុងបាវា ឋិតនៅក្នុងទីដ៏សមគួរ ហើយក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគថា សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស សណ្ឋាគារ យើងខ្ញុំព្រះអង្គក្រាលដោយកម្រាលសព្វគ្រប់ បានតាក់តែងអាសនៈទាំងឡាយហើយ បានដំកល់ក្អមទឹកទុកហើយ បានអុចប្រទីបប្រេងរួចហើយ សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស សូមព្រះមានព្រះភាគសំគាល់នូវកាលគួរ ក្នុងកាលឥឡូវនេះ ។

(៩៦) លំដាប់នោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ស្បង់ទ្រង់បាត្រចីវរហើយចូលទៅកាន់សណ្ឋាគារ ជាមួយនឹងភិក្ខុសង្ឃ លុះចូលទៅដល់ហើយ ទ្រង់លាងព្រះបាទទាំងគូហើយ ទ្រង់ចូលទៅកាន់សណ្ឋាគារ គង់ផ្អែកនឹងសសរកណ្តាល បែរព្រះភក្ត្រទៅទិសខាងកើត ។ ចំណែកខាងភិក្ខុសង្ឃ ក៏លាងបាទ ហើយចូលទៅកាន់សណ្ឋាគារ អង្គុយប្របជញ្ជាំងខាងលិច បែរមុខទៅទិសខាងកើត ឆ្ពោះមុខទៅរកព្រះមានព្រះភាគ ចំណែកខាងពួកមល្លក្សត្រ នៅក្នុងក្រុងបាវា ក៏លាងព្រះបាទ ចូលទៅកាន់សណ្ឋាគារ អង្គុយប្របជញ្ជាំងខាងកើត

បច្ឆិមាភិមុខា និសីទឹសុ ភគវន្តំយេវ បុរក្ខិត្វា(១) ។
អថខោ ភគវា បាវេយ្យកេ មល្លេ ពហុទេវ រត្តឹ
ធម្មិយា កថាយ សន្ទស្សេត្វា សមាទបេត្វា សមុត្តេ-
ជេត្វា សម្បហំសេត្វា ឧយ្យោជេសិ អភិក្កន្តា ខោ
វាសេដ្ឋា រត្តិ យស្សទានិ កាលំ មញ្ញថាតិ ។
ឯវំ ភន្តេតិ ខោ បាវេយ្យកា មល្លា ភគវតោ បដិស្សុត្វា
ឧដ្ឋាយាសនា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា បទក្ខិណំ កត្វា
បក្កមឹសុ ។

(៤៨) អថខោ ភគវា អចិរបក្កន្តេសុ បាវេយ្យ-
កេសុ(២) មល្លេសុ តុណ្ហីភូតំ ភិក្ខុសង្ឃំ អនុវិលោកេត្វា
អាយស្មន្តំ សារីបុត្តំ អាមន្តេសិ វិគតថីនមិទ្ធោ ខោ
សារីបុត្ត ភិក្ខុសង្ឃោ បដិភាតុ(៣) សារីបុត្ត ភិក្ខូនំ
ធម្មិយា កថាយ(៤) បិដ្ឋិ មេ អាគិលាយតិ តមហំ
អាយាមេយ្យាមីតិ(៥) ។ ឯវំ ភន្តេតិ ខោ អាយស្មា
សារីបុត្តោ ភគវតោ បច្ចស្សោសិ ។ អថខោ ភគវា

១ បុរក្ខតាតិបិ បាឋោ ។ ២ ឱ. បាវេយ្យកេសូតិ ន ទិស្សតិ ។ ៣ ឱ. ម. បដិភាតូតិ ។
៤ ឱ. ម. ធម្មីកថា ។ ៥ ឱ. ម. អាយាមិស្សាមីតិ ។

បែរមុខទៅទិសខាងលិច ឆ្ពោះមុខទៅរកព្រះមានព្រះភាគដែរ ។ លំ-
ដាប់នោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ពន្យល់ពួកមល្លក្សត្រអ្នកក្រុងបាវា
ឲ្យឃើញច្បាស់ ឲ្យកាន់យក ឲ្យអាចហាន ឲ្យរីករាយ ដោយធម្មីកថា
ដល់យប់ជ្រៅ ហើយទ្រង់តឿនថា ម្នាលវាសេដ្ឋគោត្រទាំងឡាយ
យប់ជ្រៅណាស់ហើយ ចូរអ្នកទាំងឡាយ សំគាល់កាលគួរ ក្នុងកាល
ឥឡូវនេះចុះ ។ ពួកមល្លក្សត្រអ្នកក្រុងបាវា ទទួលព្រះបន្ទូលព្រះមាន
ព្រះភាគដោយពាក្យថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ហើយក្រោកចាកអាសនៈ
អភិវាទព្រះមានព្រះភាគ ធ្វើប្រទក្សិណហើយចៀសចេញទៅ ។

(៤៨) លំដាប់នោះឯង កាលដែលពួកមល្លក្សត្រ អ្នកក្រុងបាវា
ចៀសចេញទៅមិនយូរប៉ុន្មាន ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ទតឃើញភិក្ខុសង្ឃ
នៅស្ងៀមស្ងាត់ក៏ត្រាស់ហៅព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុមកថា ម្នាលសារីបុត្ត
ភិក្ខុសង្ឃប្រាសចាកសេចក្តីងងុយងោកហើយ ម្នាលសារីបុត្ត ចូរអ្នក
ពន្យល់ភិក្ខុទាំងឡាយដោយធម្មីកថាចុះ តថាគតរោយខ្នងណាស់ តថាគត
នឹងសម្រន្តខ្នង (បន្តិច) ។ ព្រះសារីបុត្ត ទទួលព្រះពុទ្ធដីកានៃព្រះមាន
ព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ លំដាប់នោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ

ចតុគ្គុណំ សង្ឃាដឹ បញ្ញាបេត្វា ទក្ខិណេន បស្សេន សីហសេយ្យំ កប្បេសិ បាទេន បាទំ អច្ចាធាយ សតោ សម្បជានោ ឧដ្ឋានសញ្ញំ មនសិករិត្វា ។

(៩៦) តេន ខោ បន សមយេន និគណ្ឋោ នាដបុត្តោ បាវាយំ អធុនា កាលកតោ ហោតិ ។ តស្ស កាលកិរិយាយ ភិន្នា និគណ្ឋា ទ្វេឡ្ហកជាតា(១) ភណ្ឌនជាតា កលហជាតា វិវាទាបន្នា អញ្ញមញ្ញំ មុខសត្តីហិ វិតុទន្តា វិចរន្តិ(២) ន ត្វំ ឥមំ ធម្មវិនយំ អាជានិស្សសិ(៣) កឹ ត្វំ ឥមំ ធម្មវិនយំ អាជានិស្សសិ មិច្ឆាបដិបន្នោ ត្វមសិ អហមស្មិ សម្មាបដិបន្នោ សហិតំ មេ អសហិតន្តេ បុរេ វចនីយំ បច្ឆា អវច បច្ឆា វចនីយំ បុរេ អវច អធិចិណ្ណន្តេ វិបរាវត្តំ អារោបិតោ តេ វាទោ និគ្គហិតោ ត្វមសិ ចរវាទ-

១ ឱ. ម. ទ្វេធិកជាតា ។ ២ ម. វិហរន្តិ ។ ៣ ឱ. ម. អាជានាសិ អហំ ឥមំ ធម្មវិនយំ អាជានាមិ ។

ទ្រង់ឲ្យក្រាលសង្ឃាដិ មានជាន់ ៤ ហើយទ្រង់សម្រេចសីហសេយ្យា ដោយចំហៀងព្រះកាយខាងស្តាំ តម្រួតព្រះបាទលើព្រះបាទ មានព្រះសតិសម្បជញ្ញៈ ធ្វើនូវឧដ្ឋានសញ្ញាទុកក្នុងព្រះហឫទ័យ ។

(៩៦) សម័យនោះឯង និគណ្ឋនាដបុត្រទើបធ្វើមរណកាលថ្មី ១ ក្នុងក្រុងបាវា ។ ដោយកាលកិរិយានៃនិគណ្ឋនាដបុត្រនោះ ពួកនិគ្រន្ថ (ជាសិស្ស) ក៏បែកគ្នាទៅជាពីរពួក កើតប្រកួតប្រកាន់ ឈ្លោះប្រកែកតាស់តែង ពោលពាក្យចាក់ដោតគ្នានឹងគ្នា ដោយលំពែងគឺមាត់ថា អ្នកឯងមិនចេះធម៌វិន័យនេះទេ អ្នកឯងនឹងចេះធម៌វិន័យនេះដូចម្តេចបាន អ្នកឯងប្រតិបត្តិខុសទេ យើងជាអ្នកប្រតិបត្តិត្រូវ ពាក្យយើងមានប្រយោជន៍ ពាក្យអ្នកឯងឥតប្រយោជន៍ទេ ពាក្យដែលគេត្រូវនិយាយមុន អ្នកឯងនិយាយក្រោយវិញ ពាក្យដែលគេត្រូវនិយាយក្រោយ អ្នកឯងនិយាយមុនវិញ ពាក្យដែលអ្នកឯងចេះចាំមកជាយូរអង្វែងហើយ ក៏ស្នូវតែជាពាក្យខុសទេ ទោសក្នុងវាទៈរបស់អ្នកឯង យើងបានលើកឡើងហើយ អ្នកឯងយើងសង្កត់សង្កិនបានហើយ ចូរអ្នកឯងទៅសិក្សា

មោក្ខាយ(១) និព្ពេឋេហិ វា សចេ បហោសីតិ ។ វធោយេវេកោ(២) មញ្ញេ និគណ្ឋេសុ នាដបុត្តិយេសុ អនុវត្តតិ(៣) ។ យេបិ(៤) និគណ្ឋស្ស នាដបុត្តស្ស សាវកា គិហី ឱទាតវសនា តេបិ និគណ្ឋេសុ នាដបុត្តិយេសុ និព្ពិន្នរូបា(៥) វិរត្តរូបា(៦) បដិវានរូបា យថា តំ ទុរក្ខាតេ(៧) ធម្មវិនយេ ទុប្បវេទិតេ អនិយ្យានិកេ អនុបសមសំវត្តនិកេ អសម្មាសម្ពុទ្ធប្បវេទិតេ ភិន្នថូបេ អប្បដិសរណេ ។ អថខោ អាយស្មា សារីបុត្តោ ភិក្ខូ អាមន្តេសិ និគណ្ឋោ អាវុសោ នាដបុត្តោ បាវាយំ អធុនា កាលកតោ តស្ស កាលកិរិយាយ ភិន្នា និគណ្ឋា ទ្វេធិកជាតា(៨) ។ បេ ។

១ ឱ. និព្ពេឋេហិតេសំ បរាជិតមោក្ខាយ ។ ២ ឱ. វធោយេវេកោ ។ ៣ ឱ. វត្តតិ ។ ៤ ឱ. យេបិកេ ។ ៥ ម. និព្ពិន្នរូបា ។ ៦ ឱ. វិរត្តរូបាតិ ន ទិស្សតិ ។ ៧ ឱ. ទុរក្ខាតេ ។ ៨ ឱ. ម. ទ្វេធិកជាតា ។

ដើម្បីដោះស្រាយទោសពាក្យនិន្ទា: ឬបើអ្នកឯងអាច ចូរដោះចេញ (ពាក្យសេចក្ដីខុសចុះ) ។ សេចក្ដីស្លាប់តែមួយ គំហាក់ដូចជាប្រព្រឹត្តក្នុងពួកនិគ្រន្ថដែលជាសិស្សរបស់នាដបុត្ត ។ ពួកសាវ័ករបស់និគ្រន្ថនាដបុត្តណា ដែលជាគ្រហស្ថ ស្លៀកពាក់សំពត់ស ពួកសាវ័កទាំងនោះ ក៏មានសេចក្ដីនឿយណាយ ធុញទ្រាន់ ដំណាលនឹងពួកនិគ្រន្ថ ដែលជាសិស្សរបស់នាដបុត្ត ដូចពួកជនដែលមានសេចក្ដីនឿយណាយ ធុញទ្រាន់ ដំណាលនឹងធម្មវិន័យ ដែលគេពោលទុកដោយអាក្រក់ ដែលគេសំដែងទុកដោយអាក្រក់ មិនមែននិយ្យានិកធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្ដីស្ងប់រម្ងាប់ មិនមែនជាធម្មវិន័យ ដែលព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធទ្រង់សំដែងទុកហើយ ជាធម្មវិន័យមានទីពឹងបែកធ្លាយហើយ ជាធម្មវិន័យមិនមានទីពឹងឡើយ ។ លំដាប់នោះឯង ព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ ហៅភិក្ខុទាំងឡាយមកថា ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ និគ្រន្ថនាដបុត្តធ្វើមរណកាលហើយថ្មីៗ ក្នុងក្រុងបាវា ដោយការធ្វើកាលកិរិយានៃនិគ្រន្ថនាដបុត្តនោះ ពួកនិគ្រន្ថក៏បែកធ្លាយជាពីរពួក ។ បេ ។ [illegible]

ភិន្នថូបេ អប្បដិសរណេ ឯវញ្ហិ អាវុសោ ហោតិ[១] ទុរក្ខាតេ ធម្មវិនយេ ទុប្បវេទិតេ អនិយ្យានិកេ អនុបសមសំវត្តនិកេ អសម្មាសម្ពុទ្ធប្បវេទិតេ ។ អយំ ខោ បនាវុសោ អម្ហាកំ ភគវតា ធម្មោ ស្វាក្ខាតោ សុប្បវេទិតោ និយ្យានិកោ ឧបសមសំវត្តនិកោ សម្មាសម្ពុទ្ធប្បវេទិតោ តត្ថ សព្ពេហេវ សង្គាយិតព្វំ ន វិវទិតព្វំ យថយិទំ ព្រហ្មចរិយំ អទ្ធនិយំ អស្ស ចិរដ្ឋិតិកំ តទស្ស ពហុជនហិតាយ ពហុជនសុខាយ លោកានុកម្បាយ អត្ថាយ ហិតាយ សុខាយ ទេវមនុស្សានំ ។ កតមោ អាវុសោ អម្ហាកំ[២] ភគវតា ធម្មោ ស្វាក្ខាតោ សុប្បវេទិតោ និយ្យានិកោ ឧបសមសំវត្តនិកោ សម្មាសម្ពុទ្ធប្បវេទិតោ តត្ថ សព្ពេហេវ សង្គាយិតព្វំ

១ ឱ. ហោតីតិ ន ទិស្សតិ ។ ២ ឱ. អស្មាកំ ។

ទីពឹងបែកធ្លាយហើយ ជាធម្មវិន័យមិនមានទីពឹងឡើយ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ដំណើរនោះប្រព្រឹត្តទៅក្នុងធម្មវិន័យ ដែលបុគ្គលពោលទុកអាក្រក់ហើយ ដែលបុគ្គលប្រកាសទុកអាក្រក់ហើយ មិនមែនជានិយ្យានិកធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីស្ងប់រម្ងាប់ មិនមែនជាធម៌វិន័យដែលព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធទ្រង់សំដែងទុកហើយនេះឯង ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ធម៌នេះឯង ព្រះមានព្រះភាគនៃយើងទាំងឡាយ បានពោលទុកល្អហើយ បានប្រកាសទុកល្អហើយ ជានិយ្យានិកធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីស្ងប់រម្ងាប់ ជាធម៌ដែលព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់សំដែងទុកហើយ គួរតែយើងទាំងអស់គ្នាសង្គាយនា[១] ក្នុងធម៌នោះ មិនគួរទាស់ទែងគ្នាឡើយ ព្រហ្មចរិយធម៌នេះគប្បីតាំងនៅអស់កាលជាយូរអង្វែង ដោយហេតុណា ហេតុនោះឯងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីជាប្រយោជន៍ដល់ជនច្រើន ដើម្បីសេចក្តីសុខដល់ជនច្រើន ដើម្បីអនុគ្រោះដល់សត្វលោក ដើម្បីសេចក្តីចំរើន ដើម្បីជាប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខដល់ទេវតានិងមនុស្សទាំងឡាយ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ចុះធម៌ដែលព្រះមានព្រះភាគនៃយើងទាំងឡាយពោលទុកល្អហើយ ប្រកាសទុកល្អហើយ ជានិយ្យានិកធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីស្ងប់រម្ងាប់ ជាធម៌ដែលព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធទ្រង់សំដែងហើយនោះដូចម្តេច គួរយើងទាំងអស់គ្នាសង្គាយនាក្នុងធម៌

១ ច្រៀង ពិចារណា ឬរៀនចាំ ដោយសេចក្តីព្រមព្រៀងគ្នា ។

ន វិវទិតព្វំ យថយិទំ ព្រហ្មចរិយំ អទ្ធនិយំ អស្ស ចិរដ្ឋិតិកំ តទស្ស ពហុជនហិតាយ ពហុជនសុខាយ លោកានុកម្បាយ អត្ថាយ ហិតាយ សុខាយ ទេវមនុស្សានំ ។

(៩៧) អត្ថិ ខោ អាវុសោ តេន ភគវតា ជានតា បស្សតា អរហតា សម្មាសម្ពុទ្ធេន ឯកោ ធម្មោ សម្មទក្ខាតោ តត្ថ សព្វេហេវ សង្គាយិតព្វំ ន វិវទិតព្វំ យថយិទំ ព្រហ្មចរិយំ អទ្ធនិយំ អស្ស ចិរដ្ឋិតិកំ តទស្ស ពហុជនហិតាយ ពហុជនសុខាយ លោកានុកម្បាយ អត្ថាយ ហិតាយ សុខាយ ទេវមនុស្សានំ ។ កតមោ ឯកោ ធម្មោ ។ សព្វេ សត្តា អាហារដ្ឋិតិកា សព្វេ សត្តា សង្ខារដ្ឋិតិកា ។ អយំ ខោ អាវុសោ តេន ភគវតា ជានតា បស្សតា អរហតា សម្មាសម្ពុទ្ធេន

នោះ មិនត្រូវទាស់ទែងគ្នាឡើយ ព្រហ្មចរិយធម៌នេះឋិតថេរគង់នៅអស់កាលជាយូរអង្វែង ដោយហេតុណា ហេតុនោះឯងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ជនច្រើន ដើម្បីសេចក្តីសុខដល់ជនច្រើន ដើម្បីអនុគ្រោះដល់សត្វលោក ដើម្បីសេចក្តីចំរើន ដើម្បីប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខដល់ទេវតានិងមនុស្សទាំងឡាយ ។

(៩៧) ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ធម៌ ១ ដែលព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ ទ្រង់សំដែងទុកហើយដោយប្រពៃ គួរតែយើងទាំងអស់គ្នា សង្គាយនានូវធម៌នោះ មិនត្រូវទាស់ទែងគ្នាឡើយ ព្រហ្មចរិយធម៌នេះឋិតថេរគង់នៅអស់កាលជាយូរអង្វែង ដោយហេតុណា ហេតុនោះប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ជនច្រើន ដើម្បីសេចក្តីសុខដល់ជនច្រើន ដើម្បីអនុគ្រោះដល់សត្វលោក ដើម្បីសេចក្តីចំរើន ដើម្បីប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខដល់ទេវតានិងមនុស្សទាំងឡាយ ។ ធម៌ ១ តើដូចម្តេច ។ ពួកសត្វទាំងអស់ឋិតនៅបានព្រោះអាស្រ័យអាហារ ពួកសត្វទាំងអស់ឋិតនៅបានព្រោះអាស្រ័យសង្ខារ(១) ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ នេះឯងជាធម៌ ១ ដែលព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ ទ្រង់សំដែងទុក

១ សំដៅយកបច្ច័យ គឺបុណ្យ បាប [illegible] ។

ឯកោ ធម្មោ សម្មទក្ខាតោ តត្ថ សព្វេហេវ សង្គាយិតព្វំ ន វិវទិតព្វំ យថយិទំ ព្រហ្មចរិយំ អស្ស ចិរដ្ឋិតិកំ តទស្ស ពហុជនហិតាយ ពហុជនសុខាយ លោកានុកម្បាយ អត្ថាយ ហិតាយ សុខាយ ទេវមនុស្សានំ ។

សង្គីតិយឯកកំ និដ្ឋិតំ[១] ។

(៤៨) អត្ថិ ខោ អាវុសោ តេន ភគវតា ជានតា បស្សតា អរហតា សម្មាសម្ពុទ្ធេន ទ្វេ ធម្មា សម្មទក្ខាតា តត្ថ សព្វេហេវ សង្គាយិតព្វំ ។ បេ ។ អត្ថាយ ហិតាយ សុខាយ ទេវមនុស្សានំ ។ កតមេ ទ្វេ ធម្មា[២] ។ នាមញ្ច រូបញ្ច ។ អវិជ្ជា ច

១ ឱ. ម. សង្គីតិយឯកកំ និដ្ឋិតន្តិ ន ទិស្សតិ ។ ២ ឱ. ម. កតមេ ទ្វេ ។

ហើយដោយប្រពៃ យើងទាំងអស់គ្នាគួរតែសង្គាយនាក្នុងធម៌នោះ មិនគួរទាស់ទែងគ្នាឡើយ ព្រហ្មចរិយធម៌នេះ ឋិតថេរតាំងនៅអស់កាលជាយូរអង្វែង ដោយហេតុណា ហេតុនោះប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ជនច្រើន ដើម្បីសេចក្ដីសុខដល់ជនច្រើន ដើម្បីអនុគ្រោះដល់សត្វលោក ដើម្បីសេចក្ដីចំរើន ដើម្បីប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្ដីសុខ ដល់ទេវតានិងមនុស្សទាំងឡាយ ។

ចប់ពួកធម៌មួយៗ ដែលរាប់ក្នុងការសង្គាយនា ។

(៤៨) ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មានធម៌ពីរ ៗ ដែលព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ ទ្រង់សំដែងហើយដោយប្រពៃ យើងទាំងអស់គ្នាគួរតែសង្គាយនាក្នុងធម៌នោះ ។ បេ ។ ដើម្បីសេចក្ដីចំរើន ដើម្បីប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្ដីសុខ ដល់ទេវតានិងមនុស្សទាំងឡាយ ។ ពួកធម៌ពីរ ៗ តើអ្វីខ្លះ ។ ពួកធម៌ពីរ ៗ នោះគឺ នាម[១] ១ រូប[២] ១ ។ អវិជ្ជា[៣] ១

១ ប្រែថាធម្មជាតដែលឱនទៅក្នុងអារម្មណ៍ បានដល់អរូបក្ខន្ធទាំង ៤ គឺវេទនា ១ សញ្ញា ១ សង្ខារ ១ វិញ្ញាណ ១ និងព្រះនិព្វាន ។ ២ ប្រែថាធម្មជាត [illegible] បានដល់មហាភូតរូបទាំង ៤ និងឧបាទារូប ២៤ ។ ៣ សេចក្ដី [illegible] ។

ភវតណ្ហា ច ។ ភវទិដ្ឋិ ច វិភវទិដ្ឋិ ច ។ អហិរិកញ្ច អនោត្តប្បញ្ច ។ ហិរិ ច ឱត្តប្បញ្ច ។ ទោវចស្សតា ច បាបមិត្តតា ច ។ សោវចស្សតា ច កល្យាណមិត្តតា ច ។ អាបត្តិកុសលតា ច អាបត្តិវុដ្ឋានកុសលតា ច ។ សមាបត្តិកុសលតា ច សមាបត្តិវុដ្ឋានកុសលតា ច ។ ធាតុកុសលតា ច មនសិការកុសលតា ច ។ អាយតនកុសលតា ច បដិច្ចសមុប្បាទកុសលតា ច ។ ឋានកុសលតា ច អដ្ឋានកុសលតា ច ។ អាជ្ជវញ្ច មទ្ទវញ្ច[១] ខន្តិ ច សោរច្ចញ្ច ។ សាខល្យញ្ច បដិសន្ថារោ ច ។ អវិហឹសា ច សោចេយ្យញ្ច ។ មុដ្ឋស្សច្ចញ្ច អសម្បជញ្ញញ្ច ។ សតិ ច សម្បជញ្ញញ្ច ។

១ ឱ. អជ្ជវញ្ច លជ្ជវញ្ច ។ ម. អជ្ជវញ្ច មទ្ទវញ្ច ។ អដ្ឋកថាយម្បន អជ្ជវំ លជ្ជវន្តិ ទិស្សតិ ។

ភវតណ្ហា[១] ១ ។ ភវទិដ្ឋិ[២] ១ វិភវទិដ្ឋិ[៣] ១ ។ សេចក្តីមិនខ្មាសបាប ១ សេចក្តីមិនខ្លាចនឹងបាប ឬមិនខ្លាចបាប ១ ។ សេចក្តីខ្មាសបាប ១ សេចក្តីខ្លាចនឹងបាប ១ ។ ភាវៈជាអ្នកដែលគេប្រដៅក្រ ១ ភាវៈជាអ្នកមានមិត្តអាក្រក់ ១ ។ ភាវៈជាអ្នកដែលគេប្រដៅងាយ ១ ភាវៈជាអ្នកមានមិត្តល្អ ១ ។ សេចក្តីឈ្លាសក្នុងអាបត្តិ ១ សេចក្តីឈ្លាសក្នុងការចេញចាកអាបត្តិ ១ ។ សេចក្តីឈ្លាសក្នុងសមាបត្តិ ១ សេចក្តីឈ្លាសក្នុងការចេញចាកសមាបត្តិ ១ ។ សេចក្តីឈ្លាសក្នុងធាតុ ១ សេចក្តីឈ្លាសក្នុងការធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ១ ។ សេចក្តីឈ្លាសក្នុងអាយតនៈ ១ សេចក្តីឈ្លាសក្នុងបដិច្ចសមុប្បាទធម៌ ១ ។ សេចក្តីឈ្លាសក្នុងហេតុ ១ សេចក្តីឈ្លាសក្នុងមិនមែនហេតុ ១ ។ សេចក្តីស្មោះត្រង់ ១ ចិត្តទន់ ១ ។ សេចក្តីអត់ធ្មត់ ១ ការប្រព្រឹត្តល្អឬស្លូតមិនគោរកាច ១ ។ ពាក្យពីរោះ ១ ការទទួលរាក់ទាក់ ១ ។ សេចក្តីមិនបៀតបៀន[៤] ១ សេចក្តីស្អាត[៥] ១ ។ សេចក្តីភ្លេចស្មារតី ១ មិនដឹងខ្លួន ១ ។ សេចក្តីរឭក ១ ដឹងខ្លួន ១ ។

១ សេចក្តីប្រាថ្នា សេចក្តីត្រេកត្រអាលក្នុងភព ។ ២ បានដល់សស្សតទិដ្ឋិ សេចក្តីយល់ឃើញថាទៀង ។ ៣ បានដល់ឧច្ឆេទទិដ្ឋិ សេចក្តីយល់ឃើញថាសត្វស្លាប់ទៅ សូន្យមិនកើតទៀតឡើយ ។ ៤ បានដល់ករុណា គឺសេចក្តីករុណាអនុគ្រោះសត្វទាំងពួង ។ ៥ បានដល់មេត្តា គឺសេចក្តីរាប់អានស្រឡាញ់ចំពោះសត្វ ។

ឥន្ទ្រិយេសុ អគុត្តទ្វារតា ច ភោជនេ អមត្តញ្ញុតា ច ។ ឥន្ទ្រិយេសុ គុត្តទ្វារតា ច ភោជនេ មត្តញ្ញុតា ច ។ បដិសង្ខានពលញ្ច ភាវនាពលញ្ច ។ សតិពលញ្ច សមាធិពលញ្ច ។ សមថោ ច វិបស្សនា ច ។ សមថនិមិត្តញ្ច បគ្គាហនិមិត្តញ្ច ។ បគ្គាហោ ច អវិក្ខេបោ ច ។ សីលវិបត្តិ ច ទិដ្ឋិវិបត្តិ ច ។ សីលសម្បទា ច ទិដ្ឋិសម្បទា ច[១] ។ សីលវិសុទ្ធិ ច ទិដ្ឋិវិសុទ្ធិ ច ។ ទិដ្ឋិវិសុទ្ធិ ខោ បន យថាទិដ្ឋិស្ស ច បធានំ ។ សំវេគោ ច សំវេជនីយេសុ ឋានេសុ សំវិគ្គស្ស ច យោនិសោ បធានំ ។ អសន្តុដ្ឋិតា ច កុសលេសុ ធម្មេសុ អប្បដិវានិតា ច បធានស្មឹ ។ វិជ្ជា ច វិមុត្តិ ច ។

១ ឱ. សីលសម្បទា ច ទិដ្ឋិសម្បទា ច ។ សីលវិបត្តិ ច ទិដ្ឋិវិបត្តិ ច ។

ភាវៈជាអ្នកមិនគ្រប់គ្រងទ្វារក្នុងឥន្ទ្រិយទាំងឡាយ ១ ភាវៈជាអ្នកមិនដឹងប្រមាណក្នុងភោជន ១ ។ ភាវៈជាអ្នកគ្រប់គ្រងទ្វារក្នុងឥន្ទ្រិយទាំងឡាយ ១ ភាវៈជាអ្នកដឹងប្រមាណក្នុងភោជន ១ ។ កំឡាំងគឺប្រាជ្ញាជាគ្រឿងពិចារណា ១ កំឡាំងគឺភាវនា[១] ១ ។ កំឡាំងគឺសតិ ១ កំឡាំងគឺសមាធិ ១ ។ សមថៈ (ធម៌សម្រាប់ម្ងប់ចិត្ត) ១ វិបស្សនា (ប្រាជ្ញាឃើញច្បាស់នូវនាមរូប) ១ ។ សមថនិមិត្ត[២] ១ បគ្គាហនិមិត្ត[៣] ១ ។ សេចក្តីព្យាយាម[៤] ១ សេចក្តីមិនរាយមាយ[៥] ១ ។ សីលវិបត្តិ ១ ទិដ្ឋិវិបត្តិ ១ ។ សីលសម្បទា ១ ទិដ្ឋិសម្បទា ១ ។ សេចក្តីបរិសុទ្ធិនៃសីល ១ សេចក្តីបរិសុទ្ធិនៃទិដ្ឋិ ១ ។ សេចក្តីបរិសុទ្ធិនៃទិដ្ឋិ គឺញាណទស្សនៈ ១ សេចក្តីព្យាយាមនៃបុគ្គលដែលមានសេចក្តីយល់ឃើញតាមពិត[៦] ១ ។ សេចក្តីសង្វេគក្នុងហេតុ[៧] ទាំងឡាយគួរសង្វេគ ១ សេចក្តីព្យាយាម[៨] ដោយឧបាយរបស់បុគ្គលអ្នកមានចិត្តសង្វេគ ១ ។ សេចក្តីមិនសន្តោសក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយ ១ ។ មិនរួញរាក្នុងសេចក្តីព្យាយាម ១ ។ វិជ្ជា[៩] ១ វិមុត្តិ[១០] ១ ។

១ សំដៅយកការចម្រើនទាំងពីរប្រការ ។ ២ ហេតុនៃសេចក្តីស្ងប់ចិត្ត បានដល់សមាធិ ។ ៣ ហេតុនៃសេចក្តីព្យាយាម បានដល់[illegible] ។ ៤ បានដល់សម្មាវាយាមៈ ។ ៥ បានដល់ឯកគ្គតានៃចិត្ត ។ ៦ សេចក្តីព្យាយាមដែលប្រកបដោយញាណទស្សនៈនោះ ។ ៧ បានដល់ជាតិទុក្ខ ជរាទុក្ខ ព្យាធិទុក្ខ មរណទុក្ខ ។ ៨ បានដល់សម្មប្បធាន ៤ ។ ៩ បានដល់វិជ្ជា ៣ ។ ១០ បានដល់វិមុត្តិ [illegible] ១ ព្រះនិព្វាន ១ ។

ខយេ ញាណំ អនុប្បាទេ ញាណំ ។ ឥមេ ខោ អាវុសោ តេន ភគវតា ជានតា បស្សតា អរហតា សម្មាសម្ពុទ្ធេន ទ្វេ ធម្មា សម្មទក្ខាតា តត្ថ សព្វេហេវ សង្គាយិតព្វំ ។ បេ ។ សុខាយ ទេវមនុស្សានន្តិ(១) ។

សន្តិតិយទុកំ និដ្ឋិតំ(២) ។

(៩៩) អត្ថិ ខោ អាវុសោ តេន ភគវតា ជានតា បស្សតា អរហតា សម្មាសម្ពុទ្ធេន តយោ ធម្មា សម្មទក្ខាតា តត្ថ សព្វេហេវ សង្គាយិតព្វំ ។ បេ ។ អត្ថាយ ហិតាយ សុខាយ ទេវមនុស្សានំ ។ កតមេ តយោ ធម្មា(៣) ។ តីណិ អកុសលមូលានិ លោភោ អកុសលមូលំ ទោសោ អកុសលមូលំ មោហោ អកុសលមូលំ ។ តីណិ កុសលមូលានិ អលោភោ

---

១ ឱ. ម. ទេវមនុស្សានំ ។ ២ ឱ. ម. សន្តិតិយទុកំ និដ្ឋិតន្តិ ន ទិស្សតិ ។
៣ ឱ. ម. កតមេ តយោ ។

សេចក្ដីដឹងក្នុងអរិយមគ្គជាគ្រឿងអស់ទៅនៃកិលេស ១ សេចក្ដីដឹងក្នុងអរិយផល ដែលធ្វើសត្វមិនឲ្យកើតឡើងដោយបដិសន្ធិ ១ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ នេះឯងជាពួកធម៌ពីរ ៗ ដែលព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ ទ្រង់សំដែងទុកហើយដោយប្រពៃ យើងទាំងអស់គ្នា គួរតែសង្គាយនាក្នុងធម៌នោះ ។ បេ ។ ដើម្បីសេចក្ដីសុខ ដល់ទេវតានិងមនុស្សទាំងឡាយ ។

ចប់ ពួកធម៌ពីរ ៗ ដែលរាប់ចូលក្នុងការសង្គាយនា ។

(៩៩) ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មានពួកធម៌បី ៗ ដែលព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ ទ្រង់សំដែងទុកហើយដោយប្រពៃ គួរតែយើងទាំងអស់គ្នា សង្គាយនាក្នុងធម៌នោះ ។ បេ ។ ដើម្បីសេចក្ដីចំរើន ដើម្បីប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្ដីសុខ ដល់ទេវតានិងមនុស្សទាំងឡាយ ។ ពួកធម៌បី ៗ តើអ្វីខ្លះ ។ ពួកធម៌បី ៗ គឺឫសអកុសល ៣ យ៉ាង គឺលោភៈជាឫសនៃអកុសល ១ ទោសៈជាឫសនៃអកុសល ១ មោហៈជាឫសនៃអកុសល ១ ។ ឫសកុសល ៣ យ៉ាងគឺ អលោភៈ

កុសលមូលំ អទោសោ កុសលមូលំ អមោហោ កុសលមូលំ ។ តីណិ ទុច្ចរិតានិ កាយទុច្ចរិតំ វចីទុច្ចរិតំ មនោទុច្ចរិតំ ។ តីណិ សុចរិតានិ កាយសុចរិតំ វចីសុចរិតំ មនោសុចរិតំ ។ តយោ អកុសលវិតក្កា កាមវិតក្កោ ព្យាបាទវិតក្កោ(១) វិហឹសាវិតក្កោ ។ តយោ កុសលវិតក្កា នេក្ខម្មវិតក្កោ អព្យាបាទវិតក្កោ អវិហឹសាវិតក្កោ ។ តយោ អកុសលសង្កប្បា កាមសង្កប្បោ ព្យាបាទសង្កប្បោ វិហឹសាសង្កប្បោ ។ តយោ កុសលសង្កប្បា នេក្ខម្មសង្កប្បោ អព្យាបាទសង្កប្បោ អវិហឹសាសង្កប្បោ ។ តិស្សោ អកុសលសញ្ញា កាមសញ្ញា ព្យាបាទសញ្ញា វិហឹសាសញ្ញា ។ តិស្សោ កុសលសញ្ញា នេក្ខម្មសញ្ញា អព្យាបាទសញ្ញា

១ ឱ. វ្យាបាទវិតក្កោ ។

ឫសនៃកុសល ១ អទោសៈ ជាឫសនៃកុសល ១ អមោហៈ ជាឫសនៃកុសល ១ ។ ទុច្ចរិត ៣ យ៉ាង គឺ ទុច្ចរិតៈដោយកាយ ១ ទុច្ចរិតដោយវាចា ១ ទុច្ចរិតដោយចិត្ត ១ ។ សុចរិត ៣ យ៉ាង គឺ សុចរិតដោយកាយ ១ សុចរិតដោយវាចា ១ សុចរិតដោយចិត្ត ១ ។ សេចក្តីត្រិះរិះជាអកុសល ៣ យ៉ាង គឺ សេចក្តីត្រិះរិះប្រកបដោយកាម ១ សេចក្តីត្រិះរិះប្រកបដោយព្យាបាទ ១ សេចក្តីត្រិះរិះប្រកបដោយការបៀតបៀន ១ ។ សេចក្តីត្រិះរិះជាកុសល ៣ យ៉ាង គឺ សេចក្តីត្រិះរិះប្រកបដោយការចេញចាកកាម ១ សេចក្តីត្រិះរិះប្រកបដោយការមិនព្យាបាទ ១ សេចក្តីត្រិះរិះប្រកបដោយការមិនបៀតបៀន ១ ។ តម្រិះជាអកុសល ៣ យ៉ាង គឺ តម្រិះប្រកបដោយកាម ១ តម្រិះប្រកបដោយការព្យាបាទ ១ តម្រិះប្រកបដោយការបៀតបៀន ១ ។ តម្រិះជាកុសល ៣ យ៉ាង គឺ តម្រិះប្រកបដោយការចេញចាកកាម ១ តម្រិះប្រកបដោយការមិនព្យាបាទ ១ តម្រិះប្រកបដោយការមិនបៀតបៀន ១ ។ សេចក្តីសំគាល់ជាអកុសល ៣ យ៉ាង គឺ សេចក្តីសំគាល់ប្រកបដោយកាម ១ សេចក្តីសំគាល់ប្រកបដោយព្យាបាទ ១ សេចក្តីសំគាល់ប្រកបដោយការបៀតបៀន ១ ។ សេចក្តីសំគាល់ជាកុសល ៣ យ៉ាង គឺ សេចក្តីសំគាល់ប្រកបដោយការចេញចាកកាម ១ សេចក្តីសំគាល់ប្រកបដោយការមិនព្យាបាទ ១

អវិហឹសាសញ្ញា ។ តិស្សោ អកុសលធាតុយោ កាមធាតុ ព្យាបាទធាតុ វិហឹសាធាតុ ។ តិស្សោ កុសលធាតុយោ នេក្ខម្មធាតុ អព្យាបាទធាតុ អវិហឹសាធាតុ ។ អបរាបិ តិស្សោ ធាតុយោ កាមធាតុ រូបធាតុ អរូបធាតុ ។ អបរាបិ តិស្សោ ធាតុយោ រូបធាតុ អរូបធាតុ និរោធធាតុ ។ អបរាបិ តិស្សោ ធាតុយោ ហីនធាតុ មជ្ឈិមធាតុ បណីតធាតុ(១) ។ តិស្សោ តណ្ហា កាមតណ្ហា ភវតណ្ហា វិភវតណ្ហា ។ អបរាបិ តិស្សោ តណ្ហា កាមតណ្ហា រូបតណ្ហា អរូបតណ្ហា ។

១ ឱ. ហីនា ធាតុ មជ្ឈិមា ធាតុ បណីតា ធាតុ ។

សេចក្ដីសំគាល់ប្រកបដោយការមិនបៀតបៀន ១ ។ ធាតុជាអកុសល ៣ យ៉ាង គឺ ធាតុប្រកបដោយកាម(១) ១ ធាតុប្រកបដោយព្យាបាទ ១ ធាតុប្រកបដោយការបៀតបៀន ១ ។ ធាតុជាកុសល ៣ យ៉ាង គឺ ធាតុប្រកបដោយការចេញចាកកាម(២) ១ ធាតុប្រកបដោយការមិនព្យាបាទ ១ ធាតុប្រកបដោយការមិនបៀតបៀន ១ ។ ធាតុ ៣ យ៉ាងដទៃទៀត គឺ ធាតុប្រកបដោយកាម(៣) ១ ធាតុប្រកបដោយរូប ១ ធាតុប្រកបដោយអរូប ១ ។ ធាតុ ៣ យ៉ាងដទៃទៀត គឺ ធាតុប្រកបដោយរូប ១ ធាតុប្រកបដោយអរូប ១ ធាតុប្រកបដោយសេចក្ដីរលត់ គឺព្រះនិព្វាន ១ ។ ធាតុ ៣ យ៉ាងដទៃទៀតគឺ ធាតុយ៉ាងថោក(៤) ១ ធាតុយ៉ាងកណ្ដាល(៥) ១ ធាតុយ៉ាងឧត្ដម(៦) ១ ។ តណ្ហា ៣ យ៉ាង គឺ កាមតណ្ហា(៧) ១ ភវតណ្ហា(៨) ១ វិភវតណ្ហា(៩) ១ ។ តណ្ហា ៣ យ៉ាងដទៃទៀត គឺ កាមតណ្ហា ១ រូបតណ្ហា(១០) ១ អរូបតណ្ហា(១១) ១ ។

១ ក្នុងទីនេះសំដៅយកមិច្ឆាសង្កប្ប គឺតម្រិះខុស ។ ២ ក្នុងទីនេះសំដៅយកសម្មាសង្កប្ប គឺតម្រិះត្រូវ ។ ៣ ធាតុក្នុងទីនេះ សំដៅយកភព ។ ៤ សំដៅយកអកុសលចិត្តុប្បាទទាំង ១២ ។ ៥ សំដៅយកតេភូមិកធម៌ ក្រៅអំពីអកុសលចិត្តុប្បាទនោះ ។ ៦ សំដៅយកនវលោកុត្តរធម៌ ។ ៧ បានដល់តម្រេកដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាមគុណទាំង ៥ ។ ៨ សេចក្ដីតម្រេកក្នុងភព ក្នុងរូបភពនិងអរូបភព ឬតម្រេកប្រកបដោយសស្សតទិដ្ឋិ ។ ៩ តម្រេកប្រកបដោយឧច្ឆេទទិដ្ឋិ ។ ១០ តម្រេកក្នុងរូបភព ។ ១១ តម្រេកក្នុងអរូបភព ។

អបរាបិ តិស្សោ តណ្ហា រូបតណ្ហា អរូបតណ្ហា
និរោធតណ្ហា ។ តីណិ សញ្ញោជនានិ សក្កា-
យទិដ្ឋិ វិចិកិច្ឆា សីលព្វតបរាមាសោ ។ តយោ
អាសវា កាមាសវោ ភវាសវោ អវិជ្ជាសវោ ។
តយោ ភវា កាមភវោ រូបភវោ អរូបភវោ ។
តិស្សោ ឯសនា កាមេសនា ភវេសនា ព្រហ្មចរិ-
យេសនា ។ តិស្សោ វិធា សេយ្យោហមស្មីតិ វិធា
សទិសោហមស្មីតិ វិធា ហីនោហមស្មីតិ វិធា ។
តយោ អទ្ធា អតីតោ អទ្ធា អនាគតោ អទ្ធា
បច្ចុប្បន្នោ អទ្ធា ។ តយោ អន្តា សក្កាយោ

តណ្ហា ៣ យ៉ាងដទៃទៀត គឺ រូបតណ្ហា ១ អរូបតណ្ហា ១ និរោធ-
តណ្ហា(១) ១ ។ សញ្ញោជនៈ ៣ យ៉ាង គឺ សក្កាយទិដ្ឋិ(២) ១ វិចិកិច្ឆា(៣) ១
សីលព្វតបរាមាស(៤) ១ ។ អាសវៈ ៣ យ៉ាង គឺ កាមាសវៈ(៥) ១ ភវា-
សវៈ(៦) ១ អវិជ្ជាសវៈ(៧) ១ ។ ភព ៣ យ៉ាង គឺ កាមភព(៨) ១ រូប-
ភព(៩) ១ អរូបភព(១០) ១ ។ ការស្វែងរក ៣ យ៉ាង គឺ ការស្វែងរកកាម ១
ស្វែងរកភព ១ ស្វែងរកព្រហ្មចរិយធម៌(១១) ១ ។ មានះ ៣ យ៉ាង
គឺ មានះថាអាត្មាអញប្រសើរជាងគេ ១ មានះថាអាត្មាអញស្មើនឹងគេ ១
មានះថាអាត្មាអញអន់ជាងគេ ១ ។ កាល ៣ យ៉ាង គឺ អតីតកាល ១
អនាគតកាល ១ បច្ចុប្បន្នកាល ១ ។ អន្តៈ គឺចំណែក ៣ យ៉ាង គឺ

---

១ តណ្ហាប្រកបដោយឧច្ឆេទទិដ្ឋិ ។ ២ សេចក្តីយល់ខុសមាននៅក្នុងកាយ គឺខន្ធទាំង ៥
មានរូបក្ខន្ធជាដើម ។ ៣ សេចក្តីសង្ស័យក្នុងគុណព្រះរតនត្រ័យជាដើម ។ ៤ សេចក្តីប្រកាន់
ខុសដោយសីលនិងវ័ត គឺប្រកាន់សីលនិងវ័តខាងក្រៅព្រះពុទ្ធសាសនា ដែលគេយល់ឃើញ
ជាបរិសុទ្ធវិញ ។ ៥ ក្នុងគម្ពីរធម្មសង្គណិថា សេចក្តីត្រេកត្រអាលក្នុងកាមហៅថា កាមាសវៈ ។
៦ សេចក្តីត្រេកត្រអាលក្នុងភពហៅថា ភវាសវៈ ។ ៧ សេចក្តីមិនដឹងក្នុងអរិយសច្ចទាំង ៤
ជាដើមហៅថាអវិជ្ជា ។ ឯអាសវសព្ទនេះប្រែថាត្រាំនៅអស់កាលយូរ ។ ៨ ប្រទេសជាទី
កើតនៃសត្វដែលមានអារម្មណ៍ប្រកបដោយកាម រាប់តាំងពីអវិចិនរកឡើងដល់កាមាវចរទេវ-
លោក ។ ៩ ប្រទេសជាទីកើតនៃសត្វដែលប្រកបដោយរូបជ្ឈាន គឺរូបព្រហ្មទាំង ១៦ ជាន់ ។
១០ ប្រទេសជាទីកើតនៃសត្វដែលប្រកបដោយអរូបជ្ឈាន គឺអរូបព្រហ្មទាំង ៤ ជាន់ ។ ១១ បាន
ដល់ការប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌មានសិក្ខាជាដើម ។

អន្តោ សក្កាយសមុទយោ អន្តោ សក្កាយនិរោធោ អន្តោ ។ តិស្សោ វេទនា សុខា វេទនា ទុក្ខា វេទនា អទុក្ខមសុខា វេទនា ។ តិស្សោ ទុក្ខតា ទុក្ខទុក្ខតា សង្ខារទុក្ខតា វិបរិណាមទុក្ខតា ។ តយោ រាសី មិច្ឆត្តនិយតោ រាសិ សម្មត្តនិយតោ រាសិ អនិយតោ រាសិ ។ តិស្សោ កង្ខា អតីតំ វា អទ្ធានំ អារព្ភ កង្ខតិ វិចិកិច្ឆតិ នាធិមុច្ចតិ ន សម្បសីទតិ អនាគតំ វា អទ្ធានំ អារព្ភ កង្ខតិ វិចិកិច្ឆតិ នាធិមុច្ចតិ ន សម្បសីទតិ ឯតរហិ វា បច្ចុប្បន្នំ អទ្ធានំ អារព្ភ កង្ខតិ វិចិកិច្ឆតិ នាធិមុច្ចតិ ន សម្បសីទតិ ។ តីណិ តថាគតស្ស អារក្ខេយ្យានិ បរិសុទ្ធកាយសមាចារោ អាវុសោ តថាគតោ នត្ថិ តថាគតស្ស កាយទុច្ចរិតំ យំ តថាគតោ រក្ខេយ្យ

សក្កាយ(១)ជាចំណែក១ ធម៌ជាគ្រឿងកើត(២)នៃសក្កាយជាចំណែក ១ ធម៌ជាគ្រឿងរលត់(៣)នៃសក្កាយជាចំណែក១ ។ វេទនា ៣ យ៉ាងគឺ សុខវេទនា ១ ទុក្ខវេទនា ១ អទុក្ខមសុខវេទនា ១ ។ សេចក្ដីលំបាក ៣ យ៉ាងគឺ លំបាកព្រោះសេចក្ដីទុក្ខ(៤)១ លំបាកព្រោះសង្ខារ(៥)១ លំបាកព្រោះសេចក្ដីប្រែប្រួល(៦)១ ។ គំនរ ៣ យ៉ាងគឺ សភាវៈខុសដ៏ទៀងទាត់(៧)ជាគំនរ ១ សភាវៈត្រូវដ៏ទៀងទាត់(៨)ជាគំនរ ១ សភាវៈមិនទៀងទាត់(៩)ជាគំនរ ១ ។ សេចក្ដីសង្ស័យ ៣ យ៉ាងគឺ បុគ្គលរមែងសង្ស័យ ងឿងឆ្ងល់ មិនចុះចិត្តស៊ប់ មិនជ្រះស្រឡះព្រោះប្រារព្ធនូវអតីតកាល ១ សង្ស័យងឿងឆ្ងល់ មិនចុះចិត្តស៊ប់ មិនជ្រះស្រឡះព្រោះប្រារព្ធនូវអនាគតកាល ១ សង្ស័យងឿងឆ្ងល់ មិនចុះចិត្តស៊ប់ មិនជ្រះស្រឡះព្រោះប្រារព្ធនូវបច្ចុប្បន្នកាល ១ ។ ធម៌ដែលព្រះតថាគត មិនចាំបាច់រក្សាឡើយមាន ៣ យ៉ាងគឺ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ព្រះតថាគតមានកាយសមាចារបរិសុទ្ធ ព្រះតថាគត គប្បីរក្សា នូវកាយទុច្ចរិតណាថា

---

១ បានដល់ឧបាទានក្ខន្ធទាំង ៥ ។ ២ បានដល់បុរិមតណ្ហា ។ ៣ បានដល់ព្រះនិព្វាន ។ ៤ បានដល់ទុក្ខវេទនា ។ ៥ បានដល់ឧបេក្ខាវេទនា ។ ៦ បានដល់សុខវេទនា បានសេចក្ដី [illegible] សេចក្ដីសុខប្រែប្រួលទៅ [illegible] សេចក្ដីទុក្ខក៏ត្រូវកើតឡើងវិញ ។ ៧ [illegible] ៥ ។ ៨ [illegible] ។ ៩ [illegible]

មា មេ ឥទំ បរោ អញ្ញាសីតិ បរិសុទ្ធវចីសមាចារោ អាវុសោ តថាគតោ នត្ថិ តថាគតស្ស វចីទុច្ចរិតំ យំ តថាគតោ រក្ខេយ្យ មា មេ ឥទំ បរោ អញ្ញាសីតិ បរិសុទ្ធមនោសមាចារោ អាវុសោ តថាគតោ នត្ថិ តថាគតស្ស មនោទុច្ចរិតំ យំ តថាគតោ រក្ខេយ្យ មា មេ ឥទំ បរោ អញ្ញាសីតិ ។ តយោ កិញ្ចនា រាគោ កិញ្ចនំ ទោសោ កិញ្ចនំ មោហោ កិញ្ចនំ ។ តយោ អគ្គី រាគគ្គិ ទោសគ្គិ មោហគ្គិ ។ អបរេបិ តយោ អគ្គី អាហុនេយ្យគ្គិ ទក្ខិណេយ្យគ្គិ គហបតគ្គិ(១) ។ តិវិធេន រូបសង្គហោ សនិទស្សនអប្បដិឃំ រូបំ អនិទស្សនសប្បដិឃំ រូបំ អនិទស្សនអប្បដិឃំ រូបំ(២) ។

១ ឱ. ម. គហបតគ្គិ ទក្ខិណេយ្យគ្គិ ។ ២ ឱ. ម. សនិទស្សនសប្បដិឃំ រូបំ អនិទស្សនសប្បដិឃំ រូបំ អនិទស្សនអប្បដិឃំ រូបំ ។

អ្នកដទៃកុំបីដឹងនូវកាយទុច្ចរិតរបស់អញនេះ កាយទុច្ចរិតនោះមិនមានដល់ព្រះតថាគតឡើយ ១ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ព្រះតថាគតមានវចីសមាចារបរិសុទ្ធ ព្រះតថាគតគប្បីរក្សានូវវចីទុច្ចរិតណាថា អ្នកដទៃកុំបីដឹងនូវវចីទុច្ចរិតរបស់អញនេះ វចីទុច្ចរិតនោះ មិនមានដល់ព្រះតថាគតឡើយ ១ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ព្រះតថាគត មានមនោសមាចារបរិសុទ្ធ ព្រះតថាគត គប្បីរក្សានូវមនោទុច្ចរិតណាថា អ្នកដទៃកុំបីដឹងនូវមនោទុច្ចរិតរបស់អញនេះ មនោទុច្ចរិតនោះ មិនមានដល់ព្រះតថាគតឡើយ ១ ។ កង្វល់ ៣ យ៉ាង គឺ រាគៈជាកង្វល់ ១ ទោសៈជាកង្វល់ ១ មោហៈជាកង្វល់ ១ ។ ភ្លើង ៣ យ៉ាង ភ្លើងគឺរាគៈ ១ ភ្លើងគឺទោសៈ ១ ភ្លើងគឺមោហៈ ១ ។ ភ្លើង ៣ យ៉ាងដទៃទៀត ភ្លើងគឺអាហុនេយ្យបុគ្គល ១ ភ្លើងគឺទក្ខិណេយ្យបុគ្គល ១ ភ្លើងគឺគហបតី ១ ។ ការរាប់នូវរូបដោយចំណែក ៣ គឺ រូបប្រកបដោយការឃើញផង ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ផង(១) ១ រូបមិនប្រកបដោយការឃើញ តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់(២) ១ រូបមិនប្រកបដោយការឃើញផង មិនប្រកបដោយការប៉ះពាល់ផង(៣) ១ ។

១ បានដល់រូបាយតនៈតែមួយប៉ុណ្ណោះ ។ ២ បានដល់អាយតនៈទាំង ៩ គឺចក្ខាយតនៈ ១ សោតាយតនៈ ១ ឃានាយតនៈ ១ ជិវ្ហាយតនៈ ១ កាយាយតនៈ ១ សទ្ទាយតនៈ ១ គន្ធាយតនៈ ១ រសាយតនៈ ១ ផោដ្ឋព្វាយតនៈ ១ ។ ៣ បានដល់សុខុមរូបដែលរាប់បញ្ចូលក្នុងធម្មាយតនៈ ទាំង ១៦ ។

តយោ សង្ខារា បុញ្ញាភិសង្ខារោ អបុញ្ញាភិសង្ខារោ អានេញ្ជាភិសង្ខារោ ។ តយោ បុគ្គលា សេក្ខោ បុគ្គលោ អសេក្ខោ បុគ្គលោ នេវសេក្ខោនាសេក្ខោ បុគ្គលោ ។ តយោ ថេរា ជាតិត្ថេរោ ធម្មត្ថេរោ សម្មតិត្ថេរោ ។ តីណិ បុញ្ញកិរិយាវត្ថូនិ ទានមយំ បុញ្ញកិរិយាវត្ថុ សីលមយំ បុញ្ញកិរិយាវត្ថុ ភាវនាមយំ បុញ្ញកិរិយាវត្ថុ ។ តីណិ ចោទនាវត្ថូនិ ទិដ្ឋេន សុតេន បរិសង្កាយ ។ តិស្សោ កាមុបបត្តិយោ សន្តាវុសោ

សង្ខារ ៣ យ៉ាង គឺ បុញ្ញាភិសង្ខារ[១] ១ អបុញ្ញាភិសង្ខារ[២] ១ អានេញ្ជាភិសង្ខារ[៣] ១ ។ បុគ្គល ៣ ពួក គឺ បុគ្គលជាសេក្ខៈ[៤] ១ បុគ្គលជាអសេក្ខៈ[៥] ១ បុគ្គលមិនមែនជាសេក្ខៈមិនមែនជាអសេក្ខៈ[៦] ១ ។ ភិក្ខុចាស់មាន ៣ ពួក គឺ ចាស់ដោយជាតិ ១ ចាស់ដោយធម៌ ១ ចាស់ដោយការសន្មតិ ១ ។ បុញ្ញកិរិយាវត្ថុ ៣ យ៉ាង គឺ បុញ្ញកិរិយាវត្ថុសម្រេចដោយទាន ១ បុញ្ញកិរិយាវត្ថុសម្រេចដោយសីល ១ បុញ្ញកិរិយាវត្ថុសម្រេចដោយភាវនា ១ ។ ហេតុនៃការចោទ ៣ យ៉ាង គឺ ដោយឃើញ[៧] ១ ដោយឮ[៨] ១ ដោយរង្កៀស[៩] ១ ។ ការសេពកាម ៣ យ៉ាង ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ

---

១ បាននិយាយចេតនា ១៣ គឺកាមាវចរកុសលចេតនា ៨ និងរូបាវចរកុសលចេតនា ៥ ប្រព្រឹត្តទៅដោយអំណាចភាវនា ។ ២ បាននិយាយអកុសលចេតនា ១២ ។ ៣ បាននិយាយអរូបាវចរកុសលចេតនា ៤ ប្រព្រឹត្តទៅដោយអំណាចភាវនា ។ ឯសង្ខារទាំងនេះប្រែថា សភាវៈ[illegible]កើតឡើង[illegible]-ភាពផលធម៌ឲ្យជាប់តរ ។ ៤ បាននិយាយបុគ្គល ៧ ពួក មានបុគ្គលដែលតាំងនៅក្នុងសោតាបត្តិមគ្គជាដើម មានបុគ្គលដែលបាននិយាយនូវអរហត្តមគ្គជាទីបំផុត ។ ៥ បាននិយាយអរហត្តផល ។ ៦ បាននិយាយបុគ្គលជាបុថុជ្ជន ។ ៧ ឃើញនូវការប្រព្រឹត្តល្មើសដោយមំសចក្ខុ ឬទិព្វចក្ខុ ហើយចោទ ។ ៨ ឮសំដីរបស់បុគ្គលដទៃដោយបកតិសោត ឬទិព្វសោត ហើយចោទ ។ ៩ ចោទដោយសេចក្តីរង្កៀស [illegible] [illegible] ព្រោះមិនបាន[illegible] ដោយឃានបសាទ ជិវ្ហាបសាទ កាយបសាទ ។

សត្តា បច្ចុបដ្ឋិតកាមា តេ បច្ចុបដ្ឋិតេសុ កា-
មេសុ វសំ វត្តេន្តិ សេយ្យថាបិ មនុស្សា ឯកច្ចេ
ច ទេវា ឯកច្ចេ ច វិនិបាតិកា អយំ បឋមា
កាមុបបត្តិ សន្តាវុសោ សត្តា និម្មិតកាមា តេ
និម្មិនិត្វា និម្មិនិត្វា(១) កាមេសុ វសំ វត្តេន្តិ សេយ្យ-
ថាបិ ទេវា និម្មានរតី អយំ ទុតិយា កាមុបបត្តិ
សន្តាវុសោ សត្តា បរនិម្មិតកាមា តេ បរនិម្មិតេសុ
កាមេសុ វសំ វត្តេន្តិ សេយ្យថាបិ ទេវា បរនិម្មិត-
វសវត្តី អយំ តតិយា កាមុបបត្តិ ។ តិស្សោ សុ-
ខុបបត្តិយោ សន្តាវុសោ សត្តា សុខំ ឧប្បាទេត្វា
ឧប្បាទេត្វា សុខំ វិហរន្តិ សេយ្យថាបិ ទេវា ព្រហ្ម-
កាយិកា អយំ បឋមា សុខុបបត្តិ សន្តាវុសោ សត្តា
សុខេន អភិសន្នា បរិសន្នា បរិបូរា បរិប្ផុដា តេ

១ ឱ. និម្មិត្វា និម្មិត្វា ។

ពួកសត្វមានកាមតាំងឡើង ពួកសត្វទាំងនោះធ្វើអំណាចឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ
ក្នុងកាមទាំងឡាយដែលតាំងឡើង ដូចជាមនុស្សទាំងអស់ ទាំងទេវតា
ពួក(១)ខ្លះ ទាំងវិនិបាតិក(២)ពួកខ្លះ នេះជាការកើតកាមទី ១ ម្នាល
អាវុសោទាំងឡាយ ពួកសត្វមានកាមដែលខ្លួននិម្មិតហើយ ពួកសត្វ
ទាំងនោះ លុះនិម្មិតហើយ ៗ ក៏ធ្វើអំណាចឲ្យប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាមទាំង
ឡាយ ដូចជាពួកទេវតា ក្នុងជាន់និម្មានរតី នេះជាការកើតកាមទី ២
ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ពួកសត្វមានកាមដែលទេវតាដទៃនិម្មិតឲ្យ ពួក
សត្វទាំងនោះ ធ្វើអំណាចឲ្យប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាមទាំងឡាយ ដែលទេវតា
ដទៃនិម្មិតឲ្យ ដូចជាពួកទេវតាក្នុងជាន់បរនិម្មិតវសវត្តី នេះជាការកើត
កាមទី ៣ ។ ការបានសេចក្តីសុខ ៣ យ៉ាង ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ
មានពួកសត្វធ្វើនូវសេចក្តីសុខ(៣)ឲ្យកើតឡើងរឿយ ៗ ហើយចូលនៅ
សេចក្តីសុខ (នោះ) ដូចជាពួកទេវតានៅក្នុងពួកព្រហ្មលោក នេះជាការ
បាននូវសេចក្តីសុខទី ១ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ពួកសត្វដែលជោក
ជាំ ជ្រួតជ្រាប ពេញបរិបូណ៌ ពាល់ត្រូវដោយសេចក្តីសុខហើយ ពួកសត្វទាំងនោះ

១ [illegible] ២ [illegible] ៣ [illegible] ។

កាទាចិ ករហចិ ឧទានំ ឧទានេន្តិ អហោ សុខំ អហោ សុខន្តិ សេយ្យថាបិ ទេវា អាភស្សរា អយំ ទុតិយា សុខុបបត្តិ សន្តាវុសោ សត្តា សុខេន អភិសន្នា បរិសន្នា បរិបូរា បរិប្ផុដា តេ សន្តំយេវ សន្តុសិតា(១) ចិត្តសុខំ បដិវេទេន្តិ(២) សេយ្យថាបិ ទេវា សុភកិណ្ហា(៣) អយំ តតិយា សុខុបបត្តិ ។ តិស្សោ បញ្ញា សេក្ខា បញ្ញា អសេក្ខា បញ្ញា នេវសេក្ខានាសេក្ខា បញ្ញា ។ អបរាបិ តិស្សោ បញ្ញា ចិន្តាមយា បញ្ញា សុតមយា បញ្ញា ភាវនាមយា បញ្ញា ។ តីណាវុធានិ សុតាវុធំ បវិវេកាវុធំ បញ្ញាវុធំ ។ តីណិន្ទ្រិយានិ អនញ្ញាតញ្ញស្សាមីតិន្ទ្រិយំ អញ្ញិន្ទ្រិយំ

១ សន្តុសិតាតិ កត្ថចិ បោត្ថកេ ទិស្សតិ ។ ឱ. តុសិតា ។ ២ ឱ. សុខំ បដិសំវេទេន្តិ ។ ៣ ឱ. សុភកិណ្ណា ។

ជួនកាលបន្លឺនូវឧទានក្នុងកាលម្តងៗថា សុខណាស់ហ្ន៎ សុខណាស់ហ្ន៎ ដូចពួកទេវតាដែលកើតក្នុងអាភស្សរព្រហ្មលោក នេះជាការបាននូវសេចក្តីសុខទី ២ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ពួកសត្វដែលជោកជាំ ជ្រួតជ្រាប បរិបូណ៌ពាល់ត្រូវដោយសេចក្តីសុខហើយ ពួកសត្វទាំងនោះសន្តោសនឹងសេចក្តីសុខដ៏ល្អិតប៉ុណ្ណោះ ទទួលសេចក្តីសុខក្នុងចិត្តដូចពួកទេវតាដែលកើតក្នុងសុភកិណ្ហព្រហ្មលោក នេះជាការបាននូវសេចក្តីសុខទី ៣ ។ បញ្ញា ៣ យ៉ាង គឺ បញ្ញាជារបស់សេក្ខបុគ្គល ១ បញ្ញាជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ១ បញ្ញាជារបស់នេវសេក្ខានាសេក្ខបុគ្គល ១ ។ បញ្ញា ៣ យ៉ាងដទៃទៀត គឺបញ្ញាសម្រេចមកអំពីការគិត ១ បញ្ញាសម្រេចមកអំពីការស្តាប់ ១ បញ្ញាសម្រេចមកអំពីការចំរើន ១ ។ អាវុធ ៣ យ៉ាង បានដល់អាវុធគឺសុតៈ (ការរៀនចេះ) ១ អាវុធគឺសេចក្តីស្ងាត់(១) ១ អាវុធគឺបញ្ញា ១ ។ ឥន្ទ្រិយ ៣ យ៉ាង គឺ ឥន្ទ្រិយដែលកើតឡើងដល់បុគ្គលអ្នកប្រតិបត្តិដោយគិតថា អាត្មាអញនឹងបានដឹងនូវធម៌ដែលមិនទាន់បានដឹង (សោតាបត្តិមគ្គញ្ញាណ) ១ ឥន្ទ្រិយគឺញាណជាគ្រឿងដឹងច្បាស់ (សោតាបត្តិផលញ្ញាណ ។ល។ អរហត្តមគ្គញ្ញាណ) ១ ឥន្ទ្រិយគឺសេចក្តីដឹងក្នុងធម៌

១ ស្ងាត់កាយ ស្ងាត់ចិត្ត ស្ងាត់ចាកឧបធិ ។

សង្គីតិសុត្តំ សង្គីតិយត្តំ

អញ្ញាតាវិន្ទ្រិយំ ។ តីណិ ចក្ខូនិ មំសចក្ខុ ទិព្វ-ចក្ខុ បញ្ញាចក្ខុ ។ តិស្សោ សិក្ខា អធិសីលសិក្ខា អធិចិត្តសិក្ខា អធិបញ្ញាសិក្ខា ។ តិស្សោ ភាវនា កាយភាវនា ចិត្តភាវនា បញ្ញាភាវនា ។ តីណិ អនុត្តរិយានិ(១) ទស្សនានុត្តរិយំ បដិបទានុត្តរិយំ វិមុត្តានុត្តរិយំ ។ តយោ សមាធី សវិតក្កសវិចារោ(២) សមាធិ អវិតក្កវិចារមត្តោ(៣) សមាធិ អវិតក្កអវិចារោ(៤) សមាធិ ។

១ ឱ. តីណានុត្តរិយានិ ។ ២ ឱ. សវិតក្កសវិចារោ ។ ៣ ឱ. អវិតក្កវិចារមត្តោ ។ ៤ ឱ. អវិតក្កអវិចារោ ។

សង្គីតិសូត្រ [illegible]

ដែលបុគ្គលគួរដឹង ឬត្រាស់ដឹង[illegible] (អរហត្តផលញាណ) ១ ។ ចក្ខុ ៣ យ៉ាង គឺ មំសចក្ខុ(១) ១ ទិព្វចក្ខុ(២) ១ បញ្ញាចក្ខុ(៣) ១ ។ សិក្ខា ៣ យ៉ាង គឺ អធិសីលសិក្ខា(៤) ១ អធិចិត្តសិក្ខា(៥) ១ អធិបញ្ញាសិក្ខា(៦) ១ ។ ភាវនា ៣ យ៉ាង គឺ កាយភាវនា(៧) ១ ចិត្តភាវនា(៨) ១ បញ្ញាភាវនា(៩) ១ ។ អនុត្តរិយៈ ៣ យ៉ាង គឺ ទស្សនានុត្តរិយៈ(១០) ការឃើញដ៏ប្រសើរ ១ បដិបទានុត្តរិយៈ(១១) សេចក្តីប្រតិបត្តិដ៏ប្រសើរ ១ វិមុត្តានុត្តរិយៈ(១២) ការរួចចាកកិលេសដ៏ប្រសើរ ១ ។ សមាធិ ៣ យ៉ាង គឺ សមាធិប្រកបដោយវិតក្កវិចារៈ(១៣) ១ សមាធិមិនមានវិតក្កៈ មានត្រឹមតែវិចារៈ(១៤) ១ សមាធិមិនមានវិតក្កនិងវិចារៈ(១៥) ១ ។

១ បានដល់ភ្នែកសាច់ធម្មតា គឺចក្ខុបសាទ ។ ២ បានដល់ញាណដែលអាស្រ័យនូវពន្លឺ ។ ៣ បានដល់លោកិយបញ្ញា និងលោកុត្តរបញ្ញា ។ ៤ បានដល់បាតិមោក្ខសំវរសីល ។ ៥ បានដល់ឈានជាទីតាំងនៃវិបស្សនា ។ ៦ បានដល់វិបស្សនា ។ ៧ បានដល់កាយៈរបស់ព្រះខីណាស្រពដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងទ្វារទាំង ៥ ។ ៨ បានដល់សមាបត្តិទាំង ៨ ។ ៩ បានដល់អរហត្តផលបញ្ញា ។ ១០ បានដល់វិបស្សនា ។ ១១ បានដល់មគ្គ ។ ១២ បានដល់ផល ។ មួយវិញទៀតថា ទស្សនានុត្តរិយៈ បានដល់ផល ។ បដិបទានុត្តរិយៈ បានដល់មគ្គ ។ វិមុត្តានុត្តរិយៈ បានដល់ព្រះនិព្វាន (អដ្ឋកថា) ។ ១៣ បានដល់បឋមជ្ឈាន ។ ១៤ បានដល់ទុតិយជ្ឈាន ។ ១៥ បានដល់តតិយជ្ឈាន ចតុត្ថជ្ឈាន បញ្ចមជ្ឈាន ។

អបរេបិ តយោ សមាធី សុញ្ញតោ សមាធិ អនិមិត្តោ សមាធិ អប្បណិហិតោ សមាធិ ។ តីណិ សោចេយ្យានិ កាយសោចេយ្យំ វចីសោចេយ្យំ មនោសោចេយ្យំ ។ តីណិ មោនេយ្យានិ កាយមោនេយ្យំ វចីមោនេយ្យំ មនោមោនេយ្យំ ។ តីណិ កោសល្លានិ អាយកោសល្លំ អបាយកោសល្លំ ឧបាយកោសល្លំ ។ តយោ មទា អារោគ្យមទោ យោព្វនមទោ ជាតិមទោ ។ តីណាធិបតេយ្យានិ អត្តាធិបតេយ្យំ លោកាធិបតេយ្យំ ធម្មាធិបតេយ្យំ ។ តីណិ កថាវត្ថូនិ អតីតំ វា អទ្ធានំ អារព្ភ

សមាធិ ៣ យ៉ាងទៀត គឺ សុញ្ញតសមាធិ ១ អនិមិត្តសមាធិ ១ អប្បណិហិតសមាធិ ១ ។ សេចក្តីស្អាត ៣ យ៉ាង គឺ សេចក្តីស្អាតដោយកាយ ១ សេចក្តីស្អាតដោយវាចា ១ សេចក្តីស្អាតដោយចិត្ត ១ ។ ច្បាប់[១] អ្នកប្រាជ្ញ ៣ យ៉ាង គឺ ច្បាប់អ្នកប្រាជ្ញផ្លូវកាយ ១ ច្បាប់អ្នកប្រាជ្ញផ្លូវវាចា ១ ច្បាប់អ្នកប្រាជ្ញផ្លូវចិត្ត ១ ។ សេចក្តីឈ្លាស ៣ យ៉ាង គឺ សេចក្តីឈ្លាសក្នុងការចំរើន ១ សេចក្តីឈ្លាសក្នុងការវិនាស ១ សេចក្តីឈ្លាសក្នុងឧបាយ[២] ១ ។ សេចក្តីស្រវឹង ៣ យ៉ាង គឺ ស្រវឹងដោយការមិនមានរោគ ១ ស្រវឹងដោយវ័យ ១ ស្រវឹងដោយជាតិត្រកូល ១ ។ អធិបតេយ្យ ៣ យ៉ាង គឺ អត្តាធិបតេយ្យ[៣] ១ លោកាធិបតេយ្យ[៤] ១ ធម្មាធិបតេយ្យ[៥] ១ ។ កថាវត្ថុ ៣ យ៉ាង គឺ បុគ្គលប្រារព្ធអតីតកាល

---

១ សេចក្តីប្រព្រឹត្តិធ្វើមនុស្សឲ្យទៅជាអ្នកប្រាជ្ញ ។ ២ ហេតុរបស់និងនោះ ៗ ។ ៣ ការធ្វើខ្លួនឲ្យជាធំហើយមិនធ្វើបាប ។ ៤ ការធ្វើលោកឲ្យជាធំហើយមិនធ្វើបាប ។ ៥ ការធ្វើលោកុត្តរធម៌ឲ្យជាធំហើយមិនធ្វើបាប ។ ក្នុងគម្ពីរវិសុទ្ធិមគ្គសីលនិទ្ទេសថា បុគ្គលមានប្រាជ្ញានឹងលះបង់នូវអំពើដែលមិនសមគួរដល់ខ្លួន ហើយមានសេចក្តីគោរពក្នុងខ្លួនហើយប្រព្រឹត្តនូវសីលណា សីលនោះហៅថា អត្តាធិបតេយ្យសីល ។ បុគ្គលមានប្រាជ្ញានឹងចៀសវាងពាក្យតិះដៀលអំពីសត្វលោក ហើយមានសេចក្តីគោរពចំពោះលោក ហើយប្រព្រឹត្តនូវសីលណា សីលនោះហៅថា លោកាធិបតេយ្យសីល ។ បុគ្គលមានប្រាជ្ញានឹងបូជានូវធម៌ដ៏ថ្លៃថ្លា ហើយមានសេចក្តីគោរពក្នុងធម៌ ហើយប្រព្រឹត្តនូវសីលណា សីលនោះហៅថា ធម្មាធិបតេយ្យសីល ។

កថំ កថេយ្យ ឯវំ អហោសិ អតីតមទ្ធានន្តិ(១) អនាគតំ វា អទ្ធានំ កថំ កថេយ្យ ឯវំ ភវិស្សតិ អនាគតមទ្ធានន្តិ ឯតរហិ វា បច្ចុប្បន្នំ អទ្ធានំ អារព្ភ កថំ កថេយ្យ ឯវំ ឯតរហិ បច្ចុប្បន្នន្តិ ។ តិស្សោ វិជ្ជា បុព្វេនិវាសានុស្សតិញាណំ វិជ្ជា សត្តានំ ចុតូបបាតេ ញាណំ វិជ្ជា អាសវានំ ខយេ ញាណំ វិជ្ជា ។ តយោ វិហារា ទិព្វោ(២) វិហារោ ព្រហ្មវិហារោ អរិយោ វិហារោ ។ តីណិ បាដិហារិយានិ ឥទ្ធិបាដិហារិយំ អាទេសនាបាដិហារិយំ អនុសាសនីបាដិហារិយំ ។ ឥមេ ខោ អាវុសោ តេន ភគវតា ជានតា បស្សតា អរហតា សម្មាសម្ពុទ្ធេន តយោ ធម្មា

---

១ ម. អតីតំ អទ្ធានន្តិ ។ ២ ម. យ. ទិព្វោ ។

និយាយពាក្យថា រឿងយ៉ាងនេះកើតមានក្នុងអតីតកាលហើយ ១ បុគ្គលប្រារព្ធអនាគតកាលនិយាយពាក្យថា រឿងយ៉ាងនេះនឹងមានក្នុងអនាគតកាល ១ បុគ្គលប្រារព្ធបច្ចុប្បន្នកាលក្នុងកាលឥឡូវនេះ និយាយពាក្យថា រឿងយ៉ាងនេះកើតឡើងក្នុងកាលឥឡូវនេះ ១ ។ វិជ្ជា ៣ យ៉ាង គឺ ញាណជាគ្រឿងរឭកឃើញខន្ធដែលបុគ្គលធ្លាប់នៅអាស្រ័យក្នុងកាលមុន ជាវិជ្ជា ១ សេចក្តីដឹងក្នុងចុតិនិងឧបបត្តិរបស់ពួកសត្វ ជាវិជ្ជា ១ សេចក្តីដឹងក្នុងធម៌ជាគ្រឿងអស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយ ជាវិជ្ជា ១ ។ វិហារធម៌ (ធម៌ជាគ្រឿងនៅ) ៣ យ៉ាង គឺ ទិព្វវិហារ(១) ១ ព្រហ្មវិហារ(២) ១ អរិយវិហារ(៣) ១ ។ បាដិហារ្យ ៣ យ៉ាង គឺ ឥទ្ធិបាដិហារ្យ(៤) ១ អាទេសនាបាដិហារ្យ(៥) ១ អនុសាសនីបាដិហារ្យ(៦) ១ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ពួកធម៌ ៣ នេះឯង ព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញ

---

១ ឈាននិងសមាបត្តិទាំង ៨ ។ ២ ព្រហ្មវិហារ ៤ គឺមេត្តា ១ ករុណា ១ មុទិតា ១ ឧបេក្ខា ១ ។ ៣ ផលសមាបត្តិ ។ ៤ សេចក្តីអស្ចារ្យដោយឫទ្ធិ ។ ៥ សេចក្តីអស្ចារ្យដោយទាយចិត្តសត្វដទៃ ។ ៦ សេចក្តីអស្ចារ្យដោយការប្រៀនប្រដៅដោយសីលសមាធិបញ្ញា ។ ចូរមើលក្នុងកេវដ្ដសូត្រសីលក្ខន្ធវគ្គ ។

សម្មទក្ខាតា តត្ថ សព្វេហេវ សង្គាយិតព្វំ ន វិវទិតព្វំ ។ បេ ។ អត្ថាយ ហិតាយ សុខាយ ទេវមនុស្សានំ ។

សង្គីតិយត្តិកំ និដ្ឋិតំ(១) ។

(១០០) អត្ថិ ខោ អាវុសោ តេន ភគវតា ជានតា បស្សតា អរហតា សម្មាសម្ពុទ្ធេន ចត្តារោ ធម្មា សម្មទក្ខាតា តត្ថ សព្វេហេវ សង្គាយិតព្វំ ។ បេ ។ អត្ថាយ ហិតាយ សុខាយ ទេវមនុស្សានំ ។ កតមេ ចត្តារោ ។ ចត្តារោ សតិបដ្ឋានា ឥធាវុសោ ភិក្ខុ កាយេ កាយានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ ។ វេទនាសុ វេទនា ។ ចិត្តេ ចិត្ត ។

១ ឱ. ម. សង្គីតិយត្តិកំ និដ្ឋិតន្តិ ន ទិស្សតិ ។

ច្បាស់ ទ្រង់សំដែងហើយដោយប្រពៃ គួរតែយើងទាំងអស់គ្នាសង្គាយនាក្នុងធម៌នោះ មិនគួរទាស់ទែងគ្នាឡើយ ។ បេ ។ ដើម្បីសេចក្ដីចំរើន ដើម្បីប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្ដីសុខ ដល់ទេវតានិងមនុស្សទាំងឡាយ ។

ចប់ពួកធម៌ ៣ ដែលរាប់ចូលក្នុងការសង្គាយនា ។

(១០០) ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ពួកធម៌បួន ១ ដែលព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ ទ្រង់សំដែងហើយដោយប្រពៃ គួរតែយើងទាំងអស់គ្នា សង្គាយនាក្នុងធម៌នោះ ។ បេ ។ ដើម្បីសេចក្ដីចំរើន ដើម្បីប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្ដីសុខ ដល់ទេវតានិងមនុស្សទាំងឡាយ ។ ពួកធម៌បួន ១ តើដូចម្ដេច ។ សតិបដ្ឋាន ៤ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកពិចារណាឃើញ ។ នូវកាយក្នុងកាយ ជាបុគ្គលមានព្យាយាមដុតកំដៅនូវកិលេស មានសេចក្ដីដឹងដោយល្អ មានស្មារតី កំចាត់បង់នូវអភិជ្ឈានិងទោមនស្សក្នុងលោក(១) ១ ។ ពិចារណាឃើញ ។ នូវវេទនាក្នុងវេទនាទាំងឡាយ ១ ។ ពិចារណាឃើញ ។ នូវចិត្តក្នុងចិត្ត ១ ។

១ សំដៅយកកាយ ឬឧបាទានក្ខន្ធទាំង ៥ ។

ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ ។

(១០១) ចត្តារោ សម្មប្បធានា ឥធាវុសោ ភិក្ខុ អនុប្បន្នានំ បាបកានំ អកុសលានំ ធម្មានំ អនុប្បា-ទាយ ឆន្ទំ ជនេតិ វាយមតិ វីរិយំ អារភតិ ចិត្តំ បគ្គណ្ហាតិ បទហតិ ឧប្បន្នានំ បាបកានំ អកុស-លានំ ធម្មានំ បហានាយ ឆន្ទំ ជនេតិ វាយមតិ វីរិយំ អារភតិ ចិត្តំ បគ្គណ្ហាតិ បទហតិ អនុប្បន្នានំ កុសលានំ ធម្មានំ ឧប្បាទាយ ឆន្ទំ ជនេតិ វាយ-មតិ វីរិយំ អារភតិ ចិត្តំ បគ្គណ្ហាតិ បទហតិ ឧប្បន្នានំ កុសលានំ ធម្មានំ ឋិតិយា អសម្មោសាយ ភិយ្យោ-ភាវាយ វេបុល្លាយ ភាវនាយ បារិបូរិយា ឆន្ទំ ជនេតិ វាយមតិ វីរិយំ អារភតិ ចិត្តំ បគ្គណ្ហាតិ បទហតិ ។

ពិចារណារឿយៗ នូវធម្មក្នុងធម៌ទាំងឡាយ ជាបុគ្គលមានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅនូវកិលេស មានសេចក្ដីដឹងដោយល្អ មានស្មារតីកំចាត់បង់នូវអភិជ្ឈានិងទោមនស្សក្នុងលោក ១ ។

(១០១) សម្មប្បធាន ៤ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ញុំាងឆន្ទៈ[១]ឲ្យកើតឡើង ស៊ូទ្រាំ ប្រារព្ធ ព្យាយាម ផ្គងចិត្ត ដំកល់ចិត្ត ដើម្បីចៀងអកុសលធម៌ទាំងឡាយដ៏លាមក ដែលមិនទាន់កើតឡើង មិនឲ្យកើតឡើងបាន ១ ញុំាងឆន្ទៈឲ្យកើតឡើង ស៊ូទ្រាំ ប្រារព្ធនូវសេចក្ដីព្យាយាម ផ្គងចិត្ត ដំកល់ចិត្ត ដើម្បីលះបង់នូវអកុសលធម៌ទាំងឡាយដ៏លាមក ដែលកើតឡើងហើយ ១ ញុំាងឆន្ទៈឲ្យកើតឡើង ស៊ូទ្រាំ ប្រារព្ធនូវសេចក្ដីព្យាយាម ផ្គងចិត្ត ដំកល់ចិត្ត ដើម្បីបណ្ដុះបណ្ដាលកុសលធម៌ទាំងឡាយដែលមិនទាន់កើតឲ្យកើតឡើង ១ ញុំាងឆន្ទៈឲ្យកើតឡើង ស៊ូទ្រាំប្រារព្ធនូវសេចក្ដីព្យាយាម ផ្គងចិត្ត ដំកល់ចិត្ត ដើម្បីឲ្យកុសលធម៌ទាំងឡាយដែលកើតហើយ ឲ្យឋិតនៅមិនឲ្យវិនាសទៅ ឲ្យរឹងរឹតតែចំរើនឡើង ធំទូលាយ ចំរើនពេញលេញ ១ ។

---

១ សេចក្ដីប្រាថ្នា ឬ ជាសេចក្ដីពេញចិត្តក្នុងកុសលធម៌ ។

(១០២) ចត្តារោ ឥទ្ធិបាទា ឥធាវុសោ ភិក្ខុ ឆន្ទសមាធិប្បធានសង្ខារសមន្នាគតំ ឥទ្ធិបាទំ ភាវេតិ វីរិយសមាធិប្បធានសង្ខារសមន្នាគតំ ឥទ្ធិបាទំ ភាវេតិ ចិត្តសមាធិប្បធានសង្ខារសមន្នាគតំ ឥទ្ធិបាទំ ភាវេតិ វីមំសាសមាធិប្បធានសង្ខារសមន្នាគតំ ឥទ្ធិបាទំ ភាវេតិ ។

(១០៣) ចត្តារិ ឈានានិ ឥធាវុសោ ភិក្ខុ វិវិច្ចេវ កាមេហិ វិវិច្ច អកុសលេហិ ធម្មេហិ សវិតក្កំ សវិចារំ វិវេកជំ បីតិសុខំ បឋមជ្ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ វិតក្កវិចារានំ វូបសមា អជ្ឈត្តំ សម្បសាទនំ ចេតសោ ឯកោទិភាវំ អវិតក្កំ អវិចារំ សមាធិជំ បីតិសុខំ ទុតិយជ្ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ បីតិយា ច វិរាគា ឧបេក្ខកោ ច វិហរតិ សតោ ច សម្បជានោ សុខញ្ច កាយេន បដិសំវេទេតិ យន្តំ អរិយា

(១០២) ឥទ្ធិបាទ ៤ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ចំរើនឥទ្ធិបាទ(១) ដែលប្រកបដោយឆន្ទសមាធិ(២)និងបធានសង្ខារ(៣) ១ ចំរើនឥទ្ធិបាទដែលប្រកបដោយវិរិយសមាធិនិងបធានសង្ខារ ១ ចំរើនឥទ្ធិបាទដែលប្រកបដោយចិត្តសមាធិនិងបធានសង្ខារ ១ ចំរើនឥទ្ធិបាទដែលប្រកបដោយវីមំសាសមាធិនិងបធានសង្ខារ ១ ។

(១០៣) ឈាន ៤ យ៉ាង ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ស្ងាត់ចាកអកុសលធម៌ទាំងឡាយ បានដល់នូវបឋមជ្ឈាន ប្រកបដោយវិតក្កៈ ប្រកបដោយវិចារៈ មានបីតិនិងសុខដែលកើតអំពីសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់នោះ ១ ភិក្ខុព្រោះស្ងប់ស្ងាត់ចាកវិតក្កៈវិចារៈ ក៏បានដល់នូវទុតិយជ្ឈាន ជាធម្មជាតកើតមានក្នុងសន្តានខ្លួន ប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លា គឺ សទ្ធា មានសភាពជាចិត្តខ្ពស់ឯក មិនមានវិតក្កៈមិនមានវិចារៈមានតែបីតិនិងសុខៈដែលកើតអំពីសមាធិគឺបឋមជ្ឈាន ១ ភិក្ខុព្រោះនឿយណាយចាកបីតិផង ប្រកបដោយឧបេក្ខាផង មានស្មារតីដឹងខ្លួនដោយប្រពៃផង ទទួលនូវសុខដោយនាមកាយផង ព្រោះអរិយៈ

---

១ ធម៌ជាជើងនៃឫទ្ធិ ឬជា ជាទីតាំងនៃឫទ្ធិ ។ ២ សមាធិមានឆន្ទៈជាហេតុ ឬជា សមាធិអាស្រ័យនូវឆន្ទៈ ។ ៣ ជាឈ្មោះនៃសម្មប្បធានទាំង ៤ ។

អាចិក្ខន្តិ ឧបេក្ខកោ សតិមា សុខវិហារីតិ តតិយជ្ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ សុខស្ស ច បហានា ទុក្ខស្ស ច បហានា បុព្វេវ សោមនស្សទោមនស្សានំ អត្ថង្គមា អទុក្ខមសុខំ ឧបេក្ខាសតិបារិសុទ្ធឹ ចតុត្ថជ្ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ ។

(១០៦) ចតស្សោ សមាធិភាវនា អត្ថាវុសោ សមាធិភាវនា ភាវិតា ពហុលីកតា ទិដ្ឋធម្មសុខវិហារាយ សំវត្តតិ ។ អត្ថាវុសោ សមាធិភាវនា ភាវិតា ពហុលីកតា ញាណទស្សនប្បដិលាភាយ សំវត្តតិ ។ អត្ថាវុសោ សមាធិភាវនា ភាវិតា ពហុលីកតា សតិសម្បជញ្ញាយ សំវត្តតិ ។ អត្ថាវុសោ សមាធិភាវនា ភាវិតា ពហុលីកតា អាសវានំ ខយាយ សំវត្តតិ ។ កតមា ចាវុសោ[1] សមាធិភាវនា

១ ម. កតមាវុសោ ។

ទាំងឡាយតែងសរសើរបុគ្គលដែលបាននូវតតិយជ្ឈាននោះថា បុគ្គលនោះប្រកបដោយឧបេក្ខា មានស្មារតី មានធម៌ជាគ្រឿងនៅជាសុខដូច្នេះ ព្រោះតតិយជ្ឈានណា ក៏បានដល់នូវតតិយជ្ឈាននោះ ១ ភិក្ខុព្រោះលះបង់នូវសុខផង ព្រោះលះបង់នូវទុក្ខផង ព្រោះអស់ទៅនៃសោមនស្សនឹងទោមនស្សក្នុងកាលមុន ក៏បានដល់នូវចតុត្ថជ្ឈាន មានអារម្មណ៍មិនមែនជាទុក្ខមិនមែនជាសុខ គឺជាឧបេក្ខា មានសតិដ៏បរិសុទ្ធដោយឧបេក្ខា ១ ។

(១០៦) សមាធិភាវនា[1] ៤ យ៉ាង ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មានសមាធិភាវនាដែលបុគ្គលចំរើន ធ្វើឲ្យច្រើនហើយ ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីនៅជាសុខក្នុងបច្ចុប្បន្ន ១ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មានសមាធិភាវនាដែលបុគ្គលចំរើនហើយ ធ្វើឲ្យច្រើនហើយ ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីបាននូវញាណទស្សនៈ[2] ១ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មានសមាធិភាវនាដែលបុគ្គលចំរើនហើយ ធ្វើឲ្យច្រើនហើយ ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីស្មារតីនិងសម្បជញ្ញៈ ១ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មានសមាធិភាវនាដែលបុគ្គលចំរើនហើយ ធ្វើឲ្យច្រើនហើយ ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីអស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយ ១ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ចុះសមាធិភាវនា

១ ការធ្វើសមាធិឲ្យផុះផុលឡើង ។ ២ បានដល់ទិព្វចក្ខុញ្ញាណ ជលញ្ញាណ សព្វញ្ញុតញ្ញាណ បច្ចវេក្ខណញ្ញាណនិងវិបស្សនាញាណ ។

ភាវិតា ពហុលីកតា ទិដ្ឋធម្មសុខវិហារាយ សំវត្តតិ ។ ឥធាវុសោ ភិក្ខុ វិវិច្ចេវ កាមេហិ វិវិច្ច អកុសលេហិ ធម្មេហិ សវិតក្កំ សវិចារំ ។ បេ ។ ចតុត្ថជ្ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ អយំ អាវុសោ សមាធិភាវនា ភាវិតា ពហុលីកតា ទិដ្ឋធម្មសុខវិហារាយ សំវត្តតិ ។ កតមា អាវុសោ សមាធិភាវនា ភាវិតា ពហុលីកតា ញាណទស្សនប្បដិលាភាយ សំវត្តតិ ។ ឥធាវុសោ ភិក្ខុ អាលោកសញ្ញំ មនសិករោតិ ទិវាសញ្ញំ អធិដ្ឋាតិ យថា ទិវា តថា រត្តឹ យថា រត្តឹ តថា ទិវា ឥតិ វិវដេន ចេតសា អបរិយោនទ្ធេន សប្បភាសំ ចិត្តំ ភាវេតិ អយំ អាវុសោ សមាធិភាវនា ភាវិតា ពហុលីកតា ញាណទស្សនប្បដិលាភាយ សំវត្តតិ ។ កតមា អាវុសោ សមាធិភាវនា ភាវិតា ពហុលីកតា សតិសម្បជញ្ញាយ សំវត្តតិ ។

ដូចម្តេច ដែលបុគ្គលចំរើនហើយ ធ្វើឲ្យច្រើនហើយ ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីជាសុខក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ស្ងាត់ចាកអកុសលធម៌ទាំងឡាយ ហើយបានដល់នូវបឋមជ្ឈាន ប្រកបដោយវិតក្កៈ ប្រកបដោយវិចារៈ ។ បេ ។ បានដល់នូវចតុត្ថជ្ឈាន ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ នេះជាសមាធិភាវនា ដែលបុគ្គលចំរើនហើយ ធ្វើឲ្យច្រើនហើយ តែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីនៅជាសុខក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ចុះសមាធិភាវនាដូចម្តេច ដែលបុគ្គលចំរើនហើយ ធ្វើឲ្យច្រើនហើយ ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីបាននូវញាណទស្សនៈ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវអាលោកសញ្ញា(១) អធិដ្ឋាននូវទិវសញ្ញាថា(២) ថ្ងៃយ៉ាងណា យប់យ៉ាងនោះ យប់យ៉ាងណា ថ្ងៃយ៉ាងនោះ មានចិត្តបើកចេញស្រឡះ ឥតមានអ្វីបិទបាំង ចំរើនចិត្តដែលប្រកបដោយពន្លឺ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ នេះជាសមាធិភាវនា ដែលបុគ្គលចំរើនហើយ ធ្វើឲ្យច្រើនហើយ តែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីបាននូវញាណទស្សនៈ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ចុះសមាធិភាវនាដូចម្តេច ដែលបុគ្គលចំរើនហើយ ធ្វើឲ្យច្រើនហើយ ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសតិនិងសម្បជញ្ញៈ ។

---

១ សេចក្តីសំគាល់ក្នុងពន្លឺ ។ ២ សេចក្តីសំគាល់ថាថ្ងៃ ។

សន្តិពិសុទ្ធ សន្តិបរមត្ថ

ឥធាវុសោ ភិក្ខុនោ វិទិតា វេទនា ឧប្បជ្ជន្តិ វិទិតា ឧបដ្ឋហន្តិ វិទិតា អត្ថំ គច្ឆន្តិ វិទិតា សញ្ញា ឧប្បជ្ជន្តិ វិទិតា ឧបដ្ឋហន្តិ វិទិតា អត្ថំ គច្ឆន្តិ វិទិតា វិតក្កា ឧប្បជ្ជន្តិ វិទិតា ឧបដ្ឋហន្តិ វិទិតា អត្ថំ គច្ឆន្តិ អយំ អាវុសោ សមាធិភាវនា ភាវិតា ពហុលីកតា សតិសម្បជញ្ញាយ សំវត្តតិ ។ កតមា ចាវុសោ សមាធិភាវនា ភាវិតា ពហុលីកតា អាសវានំ ខយាយ សំវត្តតិ ។ ឥធាវុសោ ភិក្ខុ បញ្ចសុ ឧបាទានក្ខន្ធេសុ ឧទយព្វយានុបស្សី វិហរតិ ឥតិ រូបំ ឥតិ រូបស្ស សមុទយោ ឥតិ រូបស្ស អត្ថង្គមោ ។ ឥតិ វេទនា ។ ឥតិ សញ្ញា ។ ឥតិ សង្ខារា ។ ឥតិ វិញ្ញាណំ ឥតិ វិញ្ញាណស្ស សមុទយោ ឥតិ វិញ្ញាណស្ស អត្ថង្គមោ(១) អយំ អាវុសោ សមាធិភាវនា ភាវិតា ពហុលីកតា អាសវានំ ខយាយ សំវត្តតិ ។

១ ឱ. អត្ថង្គមោតិ ។

សន្តិភាពសុទ្ធ ព្រះធម៌ខ្លះ ៗ ដែលកប់ប្រាជ្ញក្នុងការសន្តិភាព

ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ វេទនាកើតឡើងក៏ដឹង តាំងនៅក៏ដឹង អស់ទៅក៏ដឹង សញ្ញាកើតឡើងក៏ដឹង តាំងនៅក៏ដឹង អស់ទៅក៏ដឹង វិតក្កៈកើតឡើងក៏ដឹង តាំងនៅក៏ដឹង អស់ទៅក៏ដឹង ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ នេះជាសមាធិភាវនា ដែលបុគ្គលចំរើនហើយ ធ្វើឲ្យច្រើនហើយ តែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសតិនិងសម្បជញ្ញៈ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ចុះសមាធិភាវនាដូចម្តេច ដែលបុគ្គលចំរើនហើយ ធ្វើឲ្យច្រើនហើយ ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីអស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកពិចារណាឃើញ ។ នូវសេចក្តីកើតឡើងនិងសូន្យទៅក្នុងឧបាទានក្ខន្ធទាំង ៥ ថា រូបខន្ធ ការកើតឡើងនៃរូបខន្ធ ការរលត់ទៅនៃរូបខន្ធ ។ វេទនាខន្ធ ។ សញ្ញាខន្ធ ។ សង្ខារខន្ធ ។ វិញ្ញាណខន្ធ ការកើតឡើងនៃវិញ្ញាណខន្ធ ការរលត់ទៅនៃវិញ្ញាណខន្ធ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ នេះជាសមាធិភាវនា ដែលបុគ្គលចំរើនហើយ ធ្វើឲ្យច្រើនហើយ តែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីអស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយ ។

(១០៨) ចតស្សោ អប្បមញ្ញា(១) ។ ឥធាវុសោ ភិក្ខុ មេត្តាសហគតេន ចេតសា ឯកំ ទិសំ ផរិត្វា វិហរតិ តថា ទុតិយំ តថា តតិយំ តថា ចតុត្ថំ ឥតិ ឧទ្ធមធោ តិរិយំ សព្វធិ សព្វត្តតាយ សព្វាវន្តំ លោកំ មេត្តាសហគតេន ចេតសា វិបុលេន មហគ្គតេន អប្បមាណេន អវេរេន អព្យាបជ្ជេន ផរិត្វា វិហរតិ ។ ករុណាសហគតេន ចេតសា ។ មុទិតាសហគតេន ចេតសា ។ ឧបេក្ខាសហគតេន ចេតសា ឯកំ ទិសំ ផរិត្វា វិហរតិ តថា ទុតិយំ តថា តតិយំ តថា ចតុត្ថំ ឥតិ ឧទ្ធមធោ តិរិយំ សព្វធិ សព្វត្តតាយ សព្វាវន្តំ លោកំ ឧបេក្ខាស-ហគតេន ចេតសា វិបុលេន មហគ្គតេន អប្បមាណេន អវេរេន អព្យាបជ្ជេន ផរិត្វា វិហរតិ ។

(១០៨) អប្បមញ្ញា ៤ យ៉ាង ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ មានចិត្តប្រកបដោយមេត្តា ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ១ ទី ២ ទី ៣ ទី ៤ ក៏ដូចគ្នា ផ្សាយទៅកាន់ទិសខាងលើ ខាងក្រោម និងទិសទទឹង(១) មានចិត្តប្រកបដោយមេត្តា ដ៏ទូលាយ រកប្រមាណមិនបាន មិនមានពៀរ មិនមានព្យាបាទ ផ្សាយទៅកាន់សត្វលោកទាំងពួង ដោយអាការទាំងពួង ក្នុងទីទាំងពួង ១ ។ មានចិត្តប្រកបដោយករុណា ១ ។ មានចិត្តប្រកបដោយមុទិតា ១ ។ មានចិត្តប្រកបដោយឧបេក្ខា ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ១ ទី ២ ទី ៣ ទី ៤ ក៏ដូចគ្នា ផ្សាយទៅកាន់ទិសខាងលើ ខាងក្រោម និងទិសទទឹង មានចិត្តប្រកបដោយឧបេក្ខា ដ៏ទូលាយ រកប្រមាណមិនបាន មិនមានពៀរ មិនមានព្យាបាទ ផ្សាយទៅកាន់សត្វលោកទាំងពួង ដោយអាការទាំងពួង ក្នុងទីទាំងពួង ១ ។

១ សំដៅយកទិសតូចទាំង ៤ គឺទិសអាគ្នេយ៍ ឦសាន និរតី ពាយព្យ ។

(១០៦) ចត្តារោ អរូបា ។ ឥធាវុសោ ភិក្ខុ សព្ពសោ រូបសញ្ញានំ សមតិក្កមា បដិឃសញ្ញានំ អត្ថង្គមា នានត្តសញ្ញានំ អមនសិការា អនន្តោ អាកាសោតិ អាកាសានញ្ចាយតនំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ សព្ពសោ អាកាសានញ្ចាយតនំ សមតិក្កម្ម អនន្តំ វិញ្ញាណន្តិ វិញ្ញាណញ្ចាយតនំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ សព្ពសោ វិញ្ញាណញ្ចាយតនំ សមតិក្កម្ម នត្ថិ កិញ្ចីតិ អាកិញ្ចញ្ញាយតនំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ សព្ពសោ អាកិញ្ចញ្ញាយតនំ សមតិក្កម្ម នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ ។

(១០៦) អរូបជ្ឈាន ៤ យ៉ាង ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ព្រោះការប្រព្រឹត្តកន្លងនូវរូបសញ្ញា(១) ដោយប្រការទាំងពួង ព្រោះការអស់បដិឃសញ្ញា(២) ព្រោះការលែងធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវនានត្តសញ្ញា(៣) ក៏បានដល់នូវអាកាសានញ្ចាយតនជ្ឈាន ដោយធ្វើទុកក្នុងចិត្តថា អាកាសមិនមានទីបំផុតដូច្នេះ ១ ព្រោះប្រព្រឹត្តកន្លងនូវអាកាសានញ្ចាយតនជ្ឈាន ដោយប្រការទាំងពួង ក៏បានដល់នូវវិញ្ញាណញ្ចាយតនជ្ឈាន ដោយធ្វើទុកក្នុងចិត្តថា វិញ្ញាណមិនមានទីបំផុតដូច្នេះ ១ ព្រោះប្រព្រឹត្តកន្លងនូវវិញ្ញាណញ្ចាយតនជ្ឈាន ដោយប្រការទាំងពួង ក៏បានដល់នូវអាកិញ្ចញ្ញាយតនជ្ឈាន ដោយធ្វើទុកក្នុងចិត្តថា វត្ថុតិចតួចមិនមានដូច្នេះ ១ ព្រោះប្រព្រឹត្តកន្លងនូវអាកិញ្ចញ្ញាយតនជ្ឈាន ដោយប្រការទាំងពួង ក៏បានដល់នូវនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនជ្ឈាន សម្រេចសម្រាន្តនៅ ដោយឥរិយាបថទាំងបួន ១ ។

---

១ ប្រែថា សេចក្ដីសំគាល់ក្នុងរូប ។ សំដៅរូបាវចរជ្ឈានផង អារម្មណ៍របស់រូបាវចរជ្ឈាននោះផង ។ ២ ប្រែថា សេចក្ដីសំគាល់កើតឡើងដោយការប៉ះពាល់ គឺវត្ថុប៉ះពាល់នឹងរូបជាដើម ។ ៣ គឺសញ្ញាផ្សេងៗគ្នា មាន ៤៤ គឺកាមាវចរកុសលសញ្ញា ៨ អកុសលសញ្ញា ១២ កាមាវចរកុសលវិបាកសញ្ញា ១១ អកុសលវិបាកសញ្ញា ២ កាមាវចរកិរិយាសញ្ញា ១១ ។

(១០៧) ចត្តារិ អបស្សេនានិ ឥធាវុសោ ភិក្ខុ សង្ខាយេកំ បដិសេវតិ សង្ខាយេកំ អធិវាសេតិ សង្ខាយេកំ បរិវជ្ជេតិ សង្ខាយេកំ វិនោទេតិ ។

(១០៨) ចត្តារោ អរិយវំសា ឥធាវុសោ ភិក្ខុ សន្តុដ្ឋោ ហោតិ ឥតរីតរេន ចីវរេន ឥតរីតរចីវរសន្តុដ្ឋិយា ច វណ្ណវាទី ន ច ចីវរហេតុ អនេសនំ អប្បតិរូបំ អាបជ្ជតិ អលទ្ធា ច ចីវរំ ន បរិតស្សតិ លទ្ធា ច ចីវរំ អគធិតោ អមុច្ឆិតោ អនជ្ឈាបន្នោ អាទីនវទស្សាវី និស្សរណបញ្ញោ បរិភុញ្ជតិ តាយ ច បន ឥតរីតរចីវរសន្តុដ្ឋិយា នេវត្តានុក្កំសេតិ ន បរំ វម្ភេតិ យោ ហិ តត្ថ ទក្ខោ អនលសោ សម្បជានោ បដិស្សតោ

(១០៧) អបស្សេនធម៌ គឺធម៌ជាទីពឹងផ្អែក ៤ យ៉ាង ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ពិចារណាហើយទើបសេពនូវរបស់ដែលគួរសេព(១) ១ ពិចារណាហើយ អត់សង្កត់នូវហេតុដែលគួរអត់សង្កត់(២) ១ (ពិចារណា) ហើយ វៀរនូវរបស់ដែលគួរវៀរ(៣) ១ (ពិចារណា) ហើយ បន្ទោបង់នូវហេតុដែលគួរបន្ទោបង់(៤) ១ ។

(១០៨) អរិយវង្ស(៥) ៤ យ៉ាង ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកសន្តោស ដោយចីវរណាមួយ តែង សរសើរគុណនៃសេចក្តីសន្តោស ដោយចីវរណាមួយ មិនដល់នូវការស្វែងរកដែលមិនសមគួរ ព្រោះហេតុតែចីវរ មិនអន្ទះអន្ទែង ព្រោះមិនបានចីវរ បានចីវរហើយមិនរវើករវាយ មិនជ្រុលជ្រប់ មិនបានឲ្យតណ្ហាគ្របសង្កត់ ជាអ្នកមានសេចក្តីឃើញទោសជាប្រក្រតី មានប្រាជ្ញាជាគ្រឿងរលាស់ចេញហើយបរិភោគ មិនលើកតម្កើងខ្លួនឯង មិនបង្អាប់អ្នកដទៃ ព្រោះសេចក្តីសន្តោស ដោយចីវរណាមួយនោះឯង មួយទៀត ភិក្ខុណា ជាអ្នកឈ្លាសវៃ ជាបុគ្គលមិនខ្ជិលច្រអូស មានសម្បជញ្ញៈ មានសតិតាំងនៅចាំ ក្នុងសេចក្តីសន្តោសនោះ ម្នាល

១ ការប្រើប្រាស់បច្ច័យមានចីវរជាដើម ។ ២ ការអត់ទ្រាំនូវហេតុមានត្រជាក់និងក្តៅជាដើម ។ ៣ ការចៀសវាងនូវសត្វកាចមានដំរីជាដើម ។ ៤ ការបន្ទោបង់នូវអកុសលធម៌មានកាមវិតក្កជាដើម ។ ៥ ប្រវេណីនៃព្រះអរិយបុគ្គលមានព្រះពុទ្ធជាដើម ។

អយំ វុច្ចតាវុសោ ភិក្ខុ បោរាណេ អគ្គញ្ញេ អរិយវំសេ ឋិតោ ។ បុន ចបរំ អាវុសោ ភិក្ខុ សន្តុដ្ឋោ ហោតិ ឥតរីតរេន បិណ្ឌបាតេន ឥតរីតរបិណ្ឌបាតសន្តុដ្ឋិយា ច វណ្ណវាទី ន ច បិណ្ឌបាតហេតុ អនេសនំ អប្បដិរូបំ អាបជ្ជតិ អលទ្ធា ច បិណ្ឌបាតំ ន បរិតស្សតិ លទ្ធា ច បិណ្ឌបាតំ អគធិតោ អមុច្ឆិតោ អនជ្ឈាបន្នោ អាទីនវទស្សាវី និស្សរណបញ្ញោ បរិភុញ្ជតិ តាយ ច បន ឥតរីតរបិណ្ឌបាតសន្តុដ្ឋិយា នេវត្តានុក្កំសេតិ ន បរំ វម្ភេតិ យោ ហិ តត្ថ ទក្ខោ អនលសោ សម្បជានោ បដិស្សតោ អយំ វុច្ចតាវុសោ ភិក្ខុ បោរាណេ អគ្គញ្ញេ អរិយវំសេ ឋិតោ ។ បុន ចបរំ អាវុសោ ភិក្ខុ សន្តុដ្ឋោ ហោតិ ឥតរីតរេន សេនាសនេន ឥតរីតរសេនាសនសន្តុដ្ឋិយា ច វណ្ណវាទី ន ច សេនាសនហេតុ អនេសនំ អប្បដិរូបំ អាបជ្ជតិ អលទ្ធា ច សេនាសនំ ន បរិតស្សតិ លទ្ធា ច សេនាសនំ អគធិតោ អមុច្ឆិ-

អាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុនេះឯង ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ហៅថា អ្នកឋិតនៅក្នុងអរិយវង្ស ជាច្បាប់ចំណាស់ ១ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុជាអ្នកសន្តោស ដោយបិណ្ឌបាតណាមួយ តែងសរសើរគុណនៃសេចក្ដីសន្តោស ដោយបិណ្ឌបាតណាមួយ មិនដល់នូវការស្វែងរកដែលមិនសមគួរ ព្រោះហេតុតែបិណ្ឌបាត មិនអន្ទះអន្ទែងព្រោះមិនបានបិណ្ឌបាត បានបិណ្ឌបាតហើយ មិនរីករាយ មិនជ្រុលជ្រប់ មិនបានឲ្យតណ្ហាគ្របសង្កត់ ជាអ្នកមានសេចក្ដីឃើញទោសជាប្រក្រតី មានប្រាជ្ញាជាគ្រឿងរលាស់ចេញ ហើយបរិភោគ មិនលើកតម្កើងខ្លួនឯង មិនបន្ទាប់អ្នកដទៃ ព្រោះសេចក្ដីសន្តោស ដោយបិណ្ឌបាតណាមួយនោះឯង ភិក្ខុណា ជាអ្នកឈ្លាសវៃ ជាបុគ្គលមិនខ្ជិលច្រអូស មានសម្បជញ្ញៈ មានសតិតាំងនៅមាំក្នុងសេចក្ដីសន្តោសនោះ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុនេះឯង ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ហៅថាអ្នកឋិតនៅក្នុងអរិយវង្សជាច្បាប់ចំណាស់ ១ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុជាអ្នកសន្តោស ដោយសេនាសនៈណាមួយ តែងសរសើរគុណនៃសេចក្ដីសន្តោស ដោយសេនាសនៈណាមួយ មិនដល់នូវការស្វែងរកដែលមិនសមគួរ ព្រោះហេតុតែសេនាសនៈ មិនអន្ទះអន្ទែងព្រោះមិនបានសេនាសនៈ បានសេនាសនៈហើយ មិនរីករាយ មិនជ្រុលជ្រប់

តោ អនជ្ឈាបន្នោ អាទីនវទស្សាវី និស្សរណបញ្ញោ បរិភុញ្ជតិ តាយ ច បន ឥតរីតរសេនាសនសន្តុដ្ឋិយា នេវត្តានុក្កំសេតិ ន បរំ វម្ភេតិ យោ ហិ តត្ថ ទក្ខោ អនលសោ សម្បជានោ បដិស្សតោ អយំ វុច្ចតាវុសោ ភិក្ខុ បោរាណេ អគ្គញ្ញេ អរិយវំសេ ឋិតោ ។ បុនចបរំ អាវុសោ ភិក្ខុ បហានារាមោ ហោតិ បហានរតោ ភាវនារាមោ ហោតិ ភាវនារតោ តាយ ច បន បហានារាមតាយ បហានរតិយា ភាវនារាមតាយ ភាវនារតិយា នេវត្តានុក្កំសេតិ ន បរំ វម្ភេតិ យោ ហិ តត្ថ ទក្ខោ អនលសោ សម្បជានោ បដិស្សតោ អយំ វុច្ចតាវុសោ ភិក្ខុ បោរាណេ អគ្គញ្ញេ អរិយវំសេ ឋិតោ ។

មិនពុំនប្រែកតណ្ហាគ្របសង្កត់ ជាអ្នកមានសេចក្តីឃើញទោស ជាប្រក្រតី មានប្រាជ្ញាជាគ្រឿងរលាស់ចេញ ហើយបរិភោគ មិនលើកតម្កើងខ្លួនឯង មិនបង្អាប់អ្នកដទៃ ព្រោះសេចក្តីសន្តោស ដោយសេនាសនៈណាមួយនោះឯង មួយទៀត ភិក្ខុណាជាអ្នកឈ្លាសវៃ ជាបុគ្គលមិនខ្ជិលច្រអូស មានសម្បជញ្ញៈ មានសតិតាំងនៅមាំក្នុងសេចក្តីសន្តោសនោះ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុនេះឯង ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ហៅថា អ្នកឋិតនៅក្នុងអរិយវង្ស ជាច្បាប់ទំលាប់ចាស់ ១ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយវិញទៀត ភិក្ខុជាអ្នកមានការលះកិលេសតាំងក្នុង ជាទីត្រេកអរ ជាអ្នកត្រេកអរហើយក្នុងការលះ មានការចំរើន[1]ជាទីត្រេកអរ ជាអ្នកត្រេកអរហើយក្នុងការចំរើន មិនលើកតម្កើងខ្លួនឯង មិនបង្អាប់អ្នកដទៃ ព្រោះតែខ្លួនមានការលះជាទីត្រេកអរ ជាអ្នកត្រេកអរហើយក្នុងការលះ មានការចំរើនជាទីត្រេកអរ ត្រេកអរហើយក្នុងការចំរើននោះឯង មួយវិញទៀត ភិក្ខុណាជាអ្នកឈ្លាសវៃ ជាបុគ្គលមិនខ្ជិលច្រអូស មានសម្បជញ្ញៈ មានសតិតាំងនៅមាំក្នុងការត្រេកអរនោះ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុនេះឯង ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ហៅថា អ្នកឋិតនៅក្នុងអរិយវង្ស ជាច្បាប់ទំលាប់ចាស់ ១ ។

---

១ ចំរើនគុណធម៌មាននេក្ខម្មជាដើម មានអរហត្តមគ្គជាទីបំផុត ។

(២០៩) ចត្តារិ បធានានិ សំវរប្បធានំ បហានប្បធានំ ភាវនាប្បធានំ អនុរក្ខណាប្បធានំ ។ កតមញ្ចាវុសោ សំវរប្បធានំ ។ ឥធាវុសោ ភិក្ខុ ចក្ខុនា រូបំ ទិស្វា ន និមិត្តគ្គាហី ហោតិ នានុព្យញ្ជនគ្គាហី យត្វាធិករណមេនំ ចក្ខុន្ទ្រិយំ[១] អសំវុតំ វិហរន្តំ អភិជ្ឈាទោមនស្សា បាបកា អកុសលា ធម្មា អន្វាស្សវេយ្យុំ តស្ស សំវរាយ បដិបជ្ជតិ រក្ខតិ ចក្ខុន្ទ្រិយំ ចក្ខុន្ទ្រិយេ សំវរំ អាបជ្ជតិ ។ សោតេន សទ្ទំ សុត្វា ។ ឃានេន គន្ធំ ឃាយិត្វា ។ ជិវ្ហាយ រសំ សាយិត្វា ។ កាយេន ផោដ្ឋព្វំ ផុសិត្វា ។ មនសា ធម្មំ វិញ្ញាយ ន និមិត្តគ្គាហី ហោតិ នានុព្យញ្ជនគ្គាហី យត្វាធិករណមេនំ មនិន្ទ្រិយំ អសំវុតំ វិហរន្តំ អភិជ្ឈាទោមនស្សា បាបកា អកុសលា ធម្មា អន្វាស្សវេយ្យុំ តស្ស សំវរាយ បដិបជ្ជតិ រក្ខតិ មនិន្ទ្រិយំ មនិន្ទ្រិយេ សំវរំ អាបជ្ជតិ ឥទំ វុច្ចតាវុសោ សំវរប្បធានំ ។

១ ម. យត្វាធិករណមេនំ ចក្ខុន្ទ្រិយំ ។

(២០៩) ការព្យាយាមជាគ្រឿងដំកល់ ៤ យ៉ាង គឺការព្យាយាមក្នុងសេចក្តីសង្រួម ១ ការព្យាយាមក្នុងការលះ ១ ការព្យាយាមក្នុងការចំរើន ១ ការព្យាយាមក្នុងការរក្សាទុក ១ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ចុះការព្យាយាមក្នុងសេចក្តីសង្រួម តើដូចម្តេច ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ឃើញរូបដោយចក្ខុ ហើយមិនកាន់យកនូវនិមិត្ត មិនកាន់យកនូវអនុព្យញ្ជនៈ អកុសលធម៌ទាំងឡាយដ៏លាមក គឺអភិជ្ឈានិងទោមនស្ស គប្បីជាប់តាមបុគ្គលដែលមិនសង្រួមចក្ខុន្ទ្រិយនុ៎ះ ព្រោះហេតុមិនសង្រួមចក្ខុន្ទ្រិយណា ប្រតិបត្តិដើម្បីសង្រួមនូវចក្ខុន្ទ្រិយនោះ រក្សានូវចក្ខុន្ទ្រិយ ដល់នូវការសង្រួមក្នុងចក្ខុន្ទ្រិយ ។ ឮសំឡេងដោយត្រចៀក ។ ធុំក្លិនដោយច្រមុះ ។ ទទួលរសដោយអណ្តាត ។ ពាល់ត្រូវសម្ផស្សដោយកាយ ។ ដឹងធម្មារម្មណ៍ដោយចិត្ត ហើយមិនកាន់យកនូវនិមិត្ត មិនកាន់យកនូវអនុព្យញ្ជនៈ អកុសលធម៌ទាំងឡាយដ៏លាមក គឺអភិជ្ឈានិងទោមនស្ស គប្បីជាប់តាមបុគ្គលដែលមិនសង្រួមមនិន្ទ្រិយនុ៎ះ ព្រោះហេតុមិនសង្រួមនូវមនិន្ទ្រិយណា ប្រតិបត្តិដើម្បីសង្រួមនូវមនិន្ទ្រិយនោះ រក្សានូវមនិន្ទ្រិយ ដល់នូវការសង្រួមក្នុងមនិន្ទ្រិយ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ នេះព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ហៅថា ការព្យាយាមក្នុងសេចក្តីសង្រួម ។

កតមញ្ចាវុសោ បហានបធានំ ។ ឥធាវុសោ ភិក្ខុ ឧប្បន្នំ កាមវិតក្កំ នាធិវាសេតិ បជហាតិ វិនោទេតិ ព្យន្តីករោតិ[១] អនភាវំ គមេតិ ឧប្បន្នំ ព្យាបាទវិតក្កំ ។ បេ ។ ឧប្បន្នំ វិហឹសាវិតក្កំ នាធិវាសេតិ បជហាតិ ។ បេ ។ ឧប្បន្នុប្បន្នេ បាបកេ អកុសលេ ធម្មេ នាធិវាសេតិ បជហាតិ វិនោទេតិ ព្យន្តីករោតិ[២] អនភាវំ គមេតិ ឥទំ វុច្ចតាវុសោ បហានបធានំ ។ កតមញ្ចាវុសោ ភាវនាបធានំ ។ ឥធាវុសោ ភិក្ខុ សតិសម្ពោជ្ឈង្គំ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ វិរាគនិស្សិតំ និរោធនិស្សិតំ វោស្សគ្គបរិណាមឹ ។ ធម្មវិចយសម្ពោជ្ឈង្គំ ភាវេតិ ។ វិរិយសម្ពោជ្ឈង្គំ ភាវេតិ ។ បីតិសម្ពោជ្ឈង្គំ ភាវេតិ ។ បស្សទ្ធិសម្ពោជ្ឈង្គំ ភាវេតិ ។ សមាធិសម្ពោជ្ឈង្គំ ភាវេតិ ។ ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គំ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ

១.២ ម. ព្យន្តីករោតិ ។

ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ចុះការព្យាយាមក្នុងការលះតើដូចម្តេច ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ មិនបណ្តោយឲ្យកាមវិតក្កៈដែលកើតឡើងហើយឲ្យអាស្រ័យនៅបាន គឺលះបង់ បន្ទោបង់ ធ្វើឲ្យវិនាស មិនឲ្យកើតមាន មិនបណ្តោយឲ្យព្យាបាទវិតក្កៈដែលកើតឡើងហើយ ។ បេ ។ មិនបណ្តោយឲ្យវិហឹសាវិតក្កៈដែលកើតឡើងហើយអាស្រ័យនៅបាន គឺលះបង់ ។ បេ ។ មិនបណ្តោយឲ្យអកុសលធម៌ទាំងឡាយដ៏អាក្រក់ដែលកើតឡើងហើយរឿយ ៗ អាស្រ័យនៅបាន គឺលះបង់ បន្ទោបង់ ធ្វើឲ្យវិនាស មិនឲ្យកើតមាន ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ នេះព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ហៅថា ការព្យាយាមក្នុងការលះ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ចុះការព្យាយាមក្នុងការចំរើនតើដូចម្តេច ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ចំរើនសតិសម្ពោជ្ឈង្គ ដែលអាស្រ័យនូវវិវេកធម៌ អាស្រ័យនូវវិរាគធម៌ អាស្រ័យនូវនិរោធធម៌ ជាធម៌បង្អោនទៅ ដើម្បីការលះកិលេស ។ ចំរើនធម្មវិចយសម្ពោជ្ឈង្គ ។ ចំរើនវីរិយសម្ពោជ្ឈង្គ ។ ចំរើនបីតិសម្ពោជ្ឈង្គ ។ ចំរើនបស្សទ្ធិសម្ពោជ្ឈង្គ ។ ចំរើនសមាធិសម្ពោជ្ឈង្គ ។ ចំរើនឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គ ដែលអាស្រ័យនូវវិវេកធម៌

វិរាគនិស្សិតំ និរោធនិស្សិតំ វោស្សគ្គបរិណាមឹ ឥទំ វុច្ចតាវុសោ ភាវនាបធានំ ។ កតមញ្ចាវុសោ អនុរក្ខនាបធានំ ។ ឥធាវុសោ ភិក្ខុ ឧប្បន្នំ ភទ្ទកំ សមាធិនិមិត្តំ អនុរក្ខតិ អដ្ឋិកសញ្ញំ បុឡុវកសញ្ញំ វិនីលកសញ្ញំ វិច្ឆិទ្ទកសញ្ញំ ឧទ្ធុមាតកសញ្ញំ ឥទំ វុច្ចតាវុសោ អនុរក្ខនាបធានំ ។

(១១០) ចត្តារិ ញាណានិ ធម្មេ ញាណំ អន្វយេ ញាណំ បរិច្ចេទេ ញាណំ(១) សម្មុតិញាណំ ។ អបរានិបិ ចត្តារិ ញាណានិ ទុក្ខេ ញាណំ ទុក្ខសមុទយេ ញាណំ ទុក្ខនិរោធេ ញាណំ ទុក្ខនិរោធគាមិនិយា បដិបទាយ ញាណំ(២) ។

១ ម. យ. បរិយេ ញាណំ ។ ២ ម. [illegible] ញាណំ ។

អាស្រ័យនូវវិវេកធម៌ ចំពោះនូវនិរោធធម៌ ជាធម៌បង្អោនទៅ ដើម្បីលះកិលេស ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ នេះព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ហៅថា ការព្យាយាមគឺការចំរើន ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ចុះការព្យាយាមគឺការរក្សារឿយ ៗ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ រក្សារឿយ ៗ នូវសមាធិនិមិត្តដ៏ល្អ ដែលកើតឡើងហើយ គឺអដ្ឋិកសញ្ញា(១) បុឡុវកសញ្ញា(២) វិនីលកសញ្ញា(៣) វិច្ឆិទ្ទកសញ្ញា(៤) ឧទ្ធុមាតកសញ្ញា(៥) ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ នេះព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ហៅថា ការព្យាយាមគឺការរក្សារឿយ ៗ ។

[១១០] ញាណគឺសេចក្តីដឹង ៤ យ៉ាង គឺសេចក្តីដឹងក្នុងធម៌គឺមគ្គផល ១ សេចក្តីដឹងក្នុងលំនាំរបស់ញាណនោះ ១ សេចក្តីដឹងក្នុងកិរិយាកំណត់ចិត្តរបស់បុគ្គលដទៃ ១ សេចក្តីដឹងក្នុងការសន្មត ១ ។ ញាណគឺសេចក្តីដឹង ៤ យ៉ាងដទៃទៀត គឺសេចក្តីដឹងក្នុងទុក្ខ ១ សេចក្តីដឹងក្នុងទុក្ខសមុទយ ១ សេចក្តីដឹងក្នុងទុក្ខនិរោធ ១ សេចក្តីដឹងក្នុងទុក្ខនិរោធគាមិនីបដិបទា ១ ។

១ សេចក្តីសំគាល់ក្នុងអដ្ឋិកសព គឺសពដែលនៅតែឆ្អឹង ។ ២ សេចក្តីសំគាល់ក្នុងបុឡុវកសព គឺសពដែលមានដង្កូវចោះ ។ ៣ សេចក្តីសំគាល់ក្នុងវិនីលកសព គឺសពដែលមានសម្បុរខៀវ ។ ៤ សេចក្តីសំគាល់ក្នុងវិច្ឆិទ្ទកសព គឺសពដែលដាច់ជាកំណាត់ ៗ ។ ៥ សេចក្តីសំគាល់ក្នុងឧទ្ធុមាតកសព គឺសពដែលហើមប៉ោង ។

(១១១) ចត្តារិ សោតាបត្តិយង្គានិ សប្បុរិសសំសេវោ សទ្ធម្មស្សវនំ យោនិសោមនសិការោ ធម្មានុធម្មប្បដិបត្តិ ។

(១១២) ចត្តារិ សោតាបន្នស្ស អង្គានិ ឥធាវុសោ អរិយសាវកោ ពុទ្ធេ អវេច្ចប្បសាទេន សមន្នាគតោ ហោតិ ឥតិបិ សោ ភគវា អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ វិជ្ជាចរណសម្បន្នោ សុគតោ លោកវិទូ អនុត្តរោ បុរិសទម្មសារថិ សត្ថា ទេវមនុស្សានំ ពុទ្ធោ ភគវាតិ ធម្មេ អវេច្ចប្បសាទេន សមន្នាគតោ ហោតិ ស្វាក្ខាតោ ភគវតា ធម្មោ សន្ទិដ្ឋិកោ អកាលិកោ ឯហិបស្សិកោ ឱបនយិកោ បច្ចត្តំ វេទិតព្វោ វិញ្ញូហីតិ សង្ឃេ

(១១១) អង្គនៃសោតាបត្តិមគ្គ ៤ យ៉ាង គឺការសេពគប់នូវសប្បុរស ១ ការស្តាប់ធម៌របស់សប្បុរស ១ ការធ្វើទុកក្នុងចិត្តដោយឧបាយប្រាជ្ញា ១ សេចក្តីប្រតិបត្តិធម៌សមគួរដល់លោកុត្តរធម៌ ១ ។

(១១២) អង្គរបស់សោតាបន្នបុគ្គល ៤ យ៉ាង ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ អរិយសាវ័កក្នុងសាសនានេះ ប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លាមិនកម្រើកក្នុងព្រះពុទ្ធថា ព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ ទ្រង់ឆ្ងាយចាកកិលេសហើយ ទ្រង់ត្រាស់ដឹងដោយប្រពៃចំពោះព្រះអង្គឯង ទ្រង់បរិបូណ៌ដោយវិជ្ជានិងចរណៈ ទ្រង់មានដំណើរល្អ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់នូវត្រៃលោក ទ្រង់ប្រសើរដោយសីលាទិគុណរកបុគ្គលណាស្មើគ្មាន ទ្រង់ជាអ្នកទូន្មាននូវបុរសដែលគួរទូន្មាន ទ្រង់ជាគ្រូរបស់ទេវតានិងមនុស្សទាំងឡាយ ទ្រង់បានត្រាស់ដឹងនូវអរិយសច្ចធម៌ ទ្រង់លែងមកកាន់ភពថ្មីទៀត ដោយហេតុនេះ ១ ប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លាមិនកម្រើកក្នុងព្រះធម៌ថា ព្រះបរិយត្តិធម៌ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងហើយដោយប្រពៃ ព្រះនព្វលោកុត្តរធម៌ដែលបុគ្គលគប្បីឃើញដោយខ្លួនឯង ជាធម៌ឲ្យផលមិនរើសកាល ជាធម៌គួរដល់ឯហិបស្សវិធី ជាធម៌គួរបង្អោនចូលមកទុកក្នុងខ្លួន ជាធម៌ដែលពួកវិញ្ញូជនគប្បីដឹងច្បាស់ចំពោះខ្លួន ១ ប្រកបដោយ

អវេច្ចប្បសាទេន សមន្នាគតោ ហោតិ សុប្បដិបន្នោ ភគវតោ សាវកសង្ឃោ ឧជុប្បដិបន្នោ ភគវតោ សាវកសង្ឃោ ញាយប្បដិបន្នោ ភគវតោ សាវកសង្ឃោ សាមីចិប្បដិបន្នោ ភគវតោ សាវកសង្ឃោ យទិទំ ចត្តារិ បុរិសយុគានិ អដ្ឋ បុរិសបុគ្គលា ឯស ភគវតោ សាវកសង្ឃោ អាហុនេយ្យោ បាហុនេយ្យោ ទក្ខិណេយ្យោ អញ្ជលិករណីយោ អនុត្តរំ បុញ្ញក្ខេត្តំ លោកស្សាតិ អរិយកន្តេហិ សីលេហិ សមន្នាគតោ ហោតិ អខណ្ឌេហិ អច្ឆិទ្ទេហិ អសពលេហិ អកម្មាសេហិ ភុជិស្សេហិ វិញ្ញូបសត្ថេហិ អបរាមដ្ឋេហិ សមាធិសំវត្តនិកេហិ ។

(១១៣) ចត្តារិ សាមញ្ញផលានិ សោតាបត្តិផលំ សកទាគាមិផលំ អនាគាមិផលំ អរហត្តផលំ ។

សេចក្ដីជ្រះថ្លាមិនកម្រើកក្នុងព្រះសង្ឃថា ពួកសាវ័ករបស់ព្រះមានព្រះភាគ ប្រតិបត្តិល្អហើយ ពួកសាវ័ករបស់ព្រះមានព្រះភាគ ប្រតិបត្តិត្រង់ហើយ ពួកសាវ័ករបស់ព្រះមានព្រះភាគ ប្រតិបត្តិដើម្បីព្រះនិព្វាន ពួកសាវ័ករបស់ព្រះមានព្រះភាគ ប្រតិបត្តិគួរហើយ បើរាប់ជាគូនៃបុរសមាន ៤ គូ បើរាប់រៀងជាបុរសបុគ្គលមាន ៨ ពួកសាវ័ករបស់ព្រះមានព្រះភាគនេះ គួរទទួលនូវចតុប្បច្ច័យ ដែលគេនាំមកអំពីចម្ងាយហើយបូជា គួរទទួលនូវសក្ការៈ ដែលគេតាក់តែងដើម្បីភ្ញៀវ គួរទទួលនូវទក្ខិណា (ទាន) គួរដល់អញ្ជលីកម្ម ជាបុញ្ញក្ខេត្តដ៏ប្រសើររបស់សត្វលោក ១ ប្រកបដោយសីលជាទីត្រេកអរនៃព្រះអរិយៈ គឺជាសីលមិនដាច់ មិនធ្លុះ មិនពពាល មិនពព្រុះ ជាភុជិស្សសីល (មិនមែនជាខ្ញុំតណ្ហា) ជាសីលដែលអ្នកប្រាជ្ញសរសើរ ជាសីលមិនប្រកាន់ប្រកាន់ដោយតណ្ហា និងទិដ្ឋិ ជាសីលប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីបាននូវសមាធិ ១ ។

(១១៣) សាមញ្ញផល(១) មាន ៤ យ៉ាង គឺ សោតាបត្តិផល ១ សកទាគាមិផល ១ អនាគាមិផល ១ អរហត្តផល ១ ។

---

១ ផលនៃសមណធម៌ ឬ ផលភិក្ខុ ។

(១១៤) ចតស្សោ ធាតុយោ បឋវីធាតុ អាបោធាតុ តេជោធាតុ វាយោធាតុ ។

(១១៥) ចត្តារោ អាហារា កពឡីការោ(១) អាហារោ ឱឡារិកោ វា សុខុមោ វា ផស្សោ ទុតិយោ មនោសញ្ចេតនា តតិយា វិញ្ញាណំ ចតុត្ថំ ។

(១១៦) ចតស្សោ វិញ្ញាណដ្ឋិតិយោ រូបូបាយំ(២) អាវុសោ វិញ្ញាណំ តិដ្ឋមានំ តិដ្ឋតិ រូបារម្មណំ រូបប្បតិដ្ឋំ នន្ទូបសេចនំ(៣) វុឌ្ឍឹ វិរូឡ្ហឹ វេបុល្លំ អាបជ្ជតិ ។ វេទនូបាយំ វា អាវុសោ ។ សញ្ញូបាយំ វា អាវុសោ ។ សង្ខារូបាយំ វា អាវុសោ ។ វិញ្ញាណំ តិដ្ឋមានំ តិដ្ឋតិ សង្ខារារម្មណំ សង្ខារប្បតិដ្ឋំ នន្ទូបសេចនំ វុឌ្ឍឹ វិរូឡ្ហឹ វេបុល្លំ អាបជ្ជតិ ។

១ ឱ. កពឡីការោ ។ ២ ឱ. ម. រូបូបាយំ វា ។ ៣ ឱ. នន្ទូបសេវនំ ។ ម. នន្ទូបសេចនំ ។

(១១៤) ធាតុ ៤ យ៉ាង គឺ បឋវីធាតុ ១ អាបោធាតុ ១ តេជោធាតុ ១ វាយោធាតុ ១ ។

(១១៥) អាហារ ៤ យ៉ាង គឺ អាហារគួរធ្វើឲ្យជាពំនូត(១) គ្រោតគ្រាតក្តី ល្អិតក្តី ១ ផស្សៈ(២)ជាអាហារទី ២ មនោសញ្ចេតនា(៣) ជាអាហារទី ៣ វិញ្ញាណ(៤) ជាអាហារទី ៤ ។

(១១៦) វិញ្ញាណដ្ឋិតិ (ធម្មជាតិជាទីតាំងនៅរបស់វិញ្ញាណ) ៤ យ៉ាង ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ វិញ្ញាណដែលស្ថិតនៅក៏ស្ថិតនៅអាស្រ័យនឹងរូប មានរូបជាអារម្មណ៍ តាំងនៅក្នុងរូប ចូលទៅអាស្រ័យនូវសេចក្តីត្រេកអរ តែងដល់នូវសេចក្តីចំរើនលូតលាស់ធំទូលាយ ១ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ វិញ្ញាណអាស្រ័យវេទនា ១ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ វិញ្ញាណអាស្រ័យសញ្ញា ១ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ វិញ្ញាណដែលស្ថិតនៅក៏ស្ថិតនៅអាស្រ័យនឹងសង្ខារ មានសង្ខារជាអារម្មណ៍ តាំងនៅក្នុងសង្ខារ ចូលទៅអាស្រ័យនូវសេចក្តីត្រេកអរ តែងដល់នូវសេចក្តីចំរើនលូតលាស់ធំទូលាយ ១ ។

១ បានដល់បាយនិងនំជាដើមដែលនាំមកនូវឱជដ្ឋមករូប ។ ២ បានដល់ផស្សៈទាំង ៦ មានចក្ខុសម្ផស្សជាដើមដែលនាំមកនូវវេទនាទាំង ៣ ។ ៣ បានដល់កុសលាកុសលចេតនាដែលអាស្រ័យនឹងចិត្ត ចេតនានោះចែកចេញជា ៣ គឺបុញ្ញាភិសង្ខារ ១ អបុញ្ញាភិសង្ខារ ១ អានេញ្ជាភិសង្ខារ ១ ដែលនាំមកនូវបដិសន្ធិក្នុងភពទាំង ៣ ។ ៤ បានដល់វិញ្ញាណក្ខន្ធគឺចិត្តដែលនាំមកនូវនាមរូបក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

សង្គីតិសុត្តំ សង្គីតិយចតុក្កំ

(១១៧) ចត្តារិ អគតិគមនានិ ឆន្ទាគតិំ គច្ឆតិ ទោសាគតិំ គច្ឆតិ មោហាគតិំ គច្ឆតិ ភយាគតិំ គច្ឆតិ ។

(១១៨) ចត្តារោ តណ្ហុប្បាទា ចីវរហេតុ វា អាវុសោ ភិក្ខុនោ តណ្ហា ឧប្បជ្ជមានា ឧប្បជ្ជតិ បិណ្ឌបាតហេតុ វា អាវុសោ ភិក្ខុនោ តណ្ហា ឧប្បជ្ជមានា ឧប្បជ្ជតិ សេនាសនហេតុ វា អាវុសោ ភិក្ខុនោ តណ្ហា ឧប្បជ្ជមានា ឧប្បជ្ជតិ ឥតិភវាភវហេតុ វា[១] អាវុសោ ភិក្ខុនោ តណ្ហា ឧប្បជ្ជមានា ឧប្បជ្ជតិ ។

(១១៩) ចតស្សោ បដិបទា ទុក្ខា បដិបទា ទន្ធាភិញ្ញា ទុក្ខា បដិបទា ខិប្បាភិញ្ញា សុខា បដិបទា ទន្ធាភិញ្ញា សុខា បដិបទា ខិប្បាភិញ្ញា ។

(១២០) អបរាបិ ចតស្សោ បដិបទា អក្ខមា បដិបទា ខមា បដិបទា ទមា បដិបទា សមា បដិបទា ។

១ ម. ម. [illegible] ។

សង្គីតិសូត្រ ពួកធម៌បួនៗ ដែលរាប់ចូលក្នុងការសង្គាយនា

(១១៧) ការលុះអគតិ ៤ យ៉ាង គឺ បុគ្គលលុះឆន្ទាគតិ ១ លុះទោសាគតិ ១ លុះមោហាគតិ ១ លុះភយាគតិ ១ ។

(១១៨) ការកើតឡើងនៃតណ្ហា ៤ យ៉ាង ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ តណ្ហាកាលកើតឡើងដល់ភិក្ខុ តែងកើតឡើង ព្រោះហេតុតែចីវរ ១ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ តណ្ហាកាលកើតឡើងដល់ភិក្ខុ តែងកើតឡើង ព្រោះហេតុតែបិណ្ឌបាត ១ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ តណ្ហាកាលកើតឡើងដល់ភិក្ខុ តែងកើតឡើង ព្រោះហេតុតែសេនាសនៈ ១ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ តណ្ហាកាលកើតឡើងដល់ភិក្ខុ តែងកើតឡើង ព្រោះហេតុតែវត្ថុថ្លៃថ្លាយ៉ាងក្រៃលែង ១[១] ។

(១១៩) បដិបទា ៤ យ៉ាង គឺ បដិបទា ជាទុក្ខ ហើយត្រាស់ដឹងបានដោយយឺតយូរ ១ បដិបទា ជាទុក្ខ ហើយត្រាស់ដឹងបានដោយឆាប់រហ័ស ១ បដិបទា ជាសុខ តែត្រាស់ដឹងបានដោយយឺតយូរ ១ បដិបទា ជាសុខ ហើយត្រាស់ដឹងបានដោយឆាប់រហ័ស ១ ។

(១២០) បដិបទា ៤ យ៉ាងដទៃទៀត គឺ បដិបទាមិនអត់ធន់ (មិនត្រូវផាក់ផាលើប) ១ បដិបទាអត់ធន់បាន ១ បដិបទាទូន្មាន (ទូវត្រិយ) បាន ១ បដិបទារម្ងាប់ (វិតក្កៈ) បាន ១ ។

១ [illegible] ។

(១៦១) ចត្តារិ ធម្មបទានិ អនភិជ្ឈា ធម្មបទំ អព្យាបាទោ ធម្មបទំ សម្មាសតិ ធម្មបទំ សម្មាសមាធិ ធម្មបទំ ។

(១៦២) ចត្តារិ ធម្មសមាទានានិ អត្ថាវុសោ ធម្មសមាទានំ បច្ចុប្បន្នទុក្ខញ្ចេវ[១] អាយតិញ្ច ទុក្ខវិបាកំ អត្ថាវុសោ ធម្មសមាទានំ បច្ចុប្បន្នទុក្ខញ្ចេវ អាយតិញ្ច សុខវិបាកំ អត្ថាវុសោ ធម្មសមាទានំ បច្ចុប្បន្នសុខញ្ចេវ អាយតិញ្ច ទុក្ខវិបាកំ អត្ថាវុសោ ធម្មសមាទានំ បច្ចុប្បន្នសុខញ្ចេវ អាយតិញ្ច សុខវិបាកំ ។

(១៦៣) ចត្តារោ ធម្មក្ខន្ធា សីលក្ខន្ធោ សមាធិក្ខន្ធោ បញ្ញាក្ខន្ធោ វិមុត្តិក្ខន្ធោ ។

១ ម. បច្ចុប្បន្នំ ទុក្ខំ ។ ឱ. បច្ចុប្បន្នទុក្ខំ ។

[១៦១] ចំណែកធម៌ ៤ យ៉ាង គឺ សេចក្តីមិនលោភ ជាចំណែកធម៌១ សេចក្តីមិនព្យាបាទ ជាចំណែកធម៌ ១ ការរឭកត្រូវ ជាចំណែកធម៌១ ការតាំងចិត្តត្រូវ ជាចំណែកធម៌ ១ ។

(១៦២) ការសមាទានធម៌ ៤ យ៉ាង ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ការសមាទានធម៌ ជាទុក្ខក្នុងបច្ចុប្បន្នផង មានផលជាទុក្ខតទៅខាងមុខ[១] ផង ១ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ការសមាទានធម៌ ជាទុក្ខក្នុងបច្ចុប្បន្ន តែមានផលជាសុខតទៅខាងមុខ[២] ១ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ការសមាទានធម៌ ជាសុខក្នុងបច្ចុប្បន្ន តែមានផលជាទុក្ខតទៅខាងមុខ[៣]១ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ការសមាទានធម៌ ជាសុខក្នុងបច្ចុប្បន្នផង មានផលជាសុខតទៅខាងមុខ[៤]ផង ។

(១៦៣) ធម្មក្ខន្ធ ៤ យ៉ាង គឺ សីលក្ខន្ធ[៥] ១ សមាធិក្ខន្ធ ១ បញ្ញាក្ខន្ធ ១ វិមុត្តិក្ខន្ធ ១ ។

១ បានដល់សេចក្តីប្រតិបត្តិរបស់ពួកអចេល ។ ២ ការប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ដ៏បរិសុទ្ធរបស់បុគ្គលដែលមានកិលេសក្រាស់មិនអាចនឹងឈោងចាប់យកព្រះអរហត្តបាន ហើយក៏ស្រែកយំទាំងមុខទទឹកដោយទឹកភ្នែក ។ ៣ ការប្រព្រឹត្តធម៌របស់បុគ្គលដែលមានចិត្តធ្លាក់ចុះទៅក្នុងកាម ។ ៤ [illegible] ហើយទុកជាមិនបាន [illegible] ក៏គង់នៅ [illegible] ។ ៥ ខន្ធក្នុងទីនេះ ប្រែថាគុណ [illegible] ។

(១៦៤) ចត្តារិ ពលានិ វីរិយពលំ សតិពលំ សមាធិពលំ បញ្ញាពលំ ។

(១៦៥) ចត្តារិ អធិដ្ឋានានិ បញ្ញាធិដ្ឋានំ សច្ចា-ធិដ្ឋានំ ចាគាធិដ្ឋានំ ឧបសមាធិដ្ឋានំ ។

(១៦៦) ចត្តារោ បញ្ហាព្យាករណា(១) ឯកំសព្យា-ករណីយោ បញ្ហោ បដិបុច្ឆាព្យាករណីយោ បញ្ហោ វិភជ្ជព្យាករណីយោ បញ្ហោ ឋបនីយោ បញ្ហោ ។

(១៦៧) ចត្តារិ កម្មានិ អត្ថាវុសោ កម្មំ កណ្ហំ កណ្ហវិបាកំ អត្ថាវុសោ កម្មំ សុក្កំ សុក្កវិបាកំ អត្ថាវុសោ កម្មំ កណ្ហសុក្កំ កណ្ហសុក្កវិបាកំ អត្ថាវុសោ កម្មំ អកណ្ហអសុក្កំ(២) អកណ្ហអសុក្កវិ-បាកំ កម្មក្ខយាយ សំវត្តតិ ។

១ ឱ. បញ្ហវ្យាករណា ។ ២ ឱ. អកណ្ហំ អសុក្កំ ។

(១៦៤) កំឡាំង ៤ យ៉ាង គឺ កំឡាំងព្យាយាម ១ កំឡាំងសតិ ១ កំឡាំងសមាធិ ១ កំឡាំងបញ្ញា ១ ។

(១៦៥) អធិដ្ឋាន(១) ៤ យ៉ាង គឺ អធិដ្ឋានគឺមគ្គផលបញ្ញា ១ អធិដ្ឋានគឺវចីសច្ចៈ ១ អធិដ្ឋានគឺការលះបង់នូវអាមិសៈ ១ អធិដ្ឋានគឺការរម្ងាប់នូវកិលេស ១ ។

(១៦៦) បញ្ហាព្យាករណ៍ (ការឆ្លើយប្រស្នា) ៤ យ៉ាង គឺប្រស្នាដែលគួរឆ្លើយទៅតែម្តង ១ ប្រស្នាដែលគួរសួរគេបកទៅវិញ ហើយទើបឆ្លើយ ១ ប្រស្នាដែលគួរឆ្លើយចែករំលែកឲ្យពិស្តារ ១ ប្រស្នាដែលគួរបញ្ឈប់ទុក ១ ។

(១៦៧) កម្ម ៤ យ៉ាង ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ កម្មខ្មៅ(២) ឲ្យផលខ្មៅក៏មាន ១ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ កម្មស(៣) ឲ្យផលសក៏មាន ១ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ កម្មទាំងខ្មៅទាំងស(៤) ឲ្យផលទាំងខ្មៅទាំងសក៏មាន ១ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ កម្មមិនខ្មៅមិនស(៥) ឲ្យផលមិនខ្មៅមិនស តែងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីអស់កម្ម ១ ។

១ អធិដ្ឋានគឺទីតាំងនៃបុរសមានគុណដ៏ប្រសើរ ។ ២ បានដល់អកុសលកម្មបថ ១០ ឲ្យផលខ្មៅគឺឲ្យទៅកើតក្នុងអបាយ ។ ៣ គឺកុសលកម្មបថ ១០ ឲ្យផលសគឺឲ្យទៅកើតក្នុងសួគ៌ ។ ៤ គឺអកុសលនិងកុសលច្រឡំលាយគ្នា ឲ្យផលទាំងខ្មៅទាំងស គឺដូចជាសត្វខ្លះទៅកើតជាសត្វតិរច្ឆានដោយអកុសល បានទទួលដំរីជាមង្គលគេឲ្យនៅជាសុខដោយកុសល សត្វខ្លះទៅកើតក្នុងត្រកូលមនុស្សដោយកុសល តែត្រូវឡប់បាត់ភោគក្តីទុក្ខវិញដោយអកុសល ។ ៥ បានដល់មគ្គញាណទាំង ៤ ។

(១២៨) ចត្តារោ សច្ឆិករណីយា ធម្មា បុព្វេនិវាសោ សតិយា សច្ឆិករណីយោ សត្តានំ ចុតូបបាតោ ចក្ខុនា សច្ឆិករណីយោ អដ្ឋវិមោក្ខា កាយេន សច្ឆិករណីយា អាសវានំ ខយោ បញ្ញាយ សច្ឆិករណីយោ ។

(១២៩) ចត្តារោ ឱឃា កាមោឃោ ភវោឃោ ទិដ្ឋោឃោ អវិជ្ជោឃោ ។

(១៣០) ចត្តារោ យោគា កាមយោគោ ភវយោគោ ទិដ្ឋិយោគោ អវិជ្ជាយោគោ ។

(១៣១) ចត្តារោ វិសំយោគា[១] កាមយោគវិសំយោគោ ភវយោគវិសំយោគោ ទិដ្ឋិយោគវិសំយោគោ អវិជ្ជាយោគវិសំយោគោ

១ ឧ· វិសញ្ញោគា ។

(១២៨) ធម៌ដែលបុគ្គលត្រូវធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ៤ យ៉ាង គឺបុព្វេនិវាស (ដែលខ្លួនអាស្រ័យនៅក្នុងកាលមុន) ត្រូវធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ដោយសតិ ១ ចុតូបបាត (ចុតិនិងបដិសន្ធិ) របស់សត្វទាំងឡាយ ត្រូវធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ដោយចក្ខុ ១ វិមោក្ខ ៨ ប្រការ ត្រូវធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ដោយនាមកាយ ១ ធម៌ជាគ្រឿងអស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយ ត្រូវធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ដោយអរហត្តផលបញ្ញា ១ ។

(១២៩) ឱឃៈ (ធម៌ជាគ្រឿងពន្លិចសត្វ) ៤ យ៉ាងគឺកាមោឃៈ[១] ១ ភវោឃៈ[២] ១ ទិដ្ឋោឃៈ[៣] ១ អវិជ្ជោឃៈ[៤] ១ ។

(១៣០) យោគៈ (ធម៌ជាគ្រឿងប្រកបសត្វក្នុងវដ្តៈ) ៤ យ៉ាង គឺ កាមយោគៈ ១ ភវយោគៈ ១ ទិដ្ឋិយោគៈ ១ អវិជ្ជាយោគៈ ១ ។

(១៣១) វិសំយោគៈ (ធម៌ជាគ្រឿងដោះសត្វ) ៤ យ៉ាង គឺ ធម៌ជាគ្រឿងដោះសត្វចាកកាមយោគៈ[៥] ១ ធម៌ជាគ្រឿងដោះសត្វចាកភវយោគៈ[៦] ១ ធម៌ជាគ្រឿងដោះសត្វចាកទិដ្ឋិយោគៈ[៧] ១ ធម៌ជាគ្រឿងដោះសត្វចាកអវិជ្ជាយោគៈ[៨] ១ ។

១ តណ្ហាប្រកបដោយកាមគុណទាំង ៥ ហៅថា កាមោឃៈ ។ ២ ឆន្ទរាគប្រព្រឹត្តទៅក្នុងរូបភព អរូបភព ហៅថា ភវោឃៈ ។ ១ ទៀតថាៈ សេចក្ដីអាល័យក្នុងឈានក្ដី រាគប្រកបដោយសស្សតទិដ្ឋិក្ដី ហៅថា ភវោឃៈដែរ ។ ៣ ទិដ្ឋិ ៦២ ហៅថា ទិដ្ឋោឃៈ ។ ៤ សេចក្ដីមិនដឹងក្នុងអរិយសច្ចទាំង ៤ ហៅថា អវិជ្ជោឃៈ ។ ៥ សំដៅយក អសុភជ្ឈាន ឬអនាគាមិមគ្គ ។ ៦ អរហត្តមគ្គ ។ ៧ សោតាបត្តិមគ្គ ។ ៨ អរហត្តមគ្គ (ម្ដងទៀត) ។

(១៣២) ចត្តារោ គន្ថា អភិជ្ឈា កាយគន្ថោ ព្យាបាទោ កាយគន្ថោ សីលព្វតបរាមាសោ កាយគន្ថោ ឥទំសច្ចាភិនិវេសោ កាយគន្ថោ ។

(១៣៣) ចត្តារិ ឧបាទានានិ កាមុបាទានំ ទិដ្ឋុបាទានំ សីលព្វតុបាទានំ អត្តវាទុបាទានំ ។

(១៣៤) ចតស្សោ យោនិយោ អណ្ឌជយោនិ ជលាពុជយោនិ សំសេទជយោនិ ឱបបាតិកយោនិ ។

(១៣៥) ចតស្សោ គព្ភាវក្កន្តិយោ ឥធាវុសោ ឯកច្ចោ អសម្បជានោ[1] មាតុ កុច្ឆឹ ឱក្កមតិ[2] អសម្បជានោ មាតុ កុច្ឆិស្មឹ ឋាតិ អសម្បជានោ មាតុ កុច្ឆិម្ហា[3] និក្ខមតិ អយំ បឋមា គព្ភាវក្កន្តិ ។ បុន ចបរំ អាវុសោ ឥធេកច្ចោ សម្បជានោ[4] មាតុ កុច្ឆឹ ឱក្កមតិ[5] អសម្បជានោ មាតុ កុច្ឆិស្មឹ

១ ឱ. អសម្បជានោ ហេវ ។ ២ ឱ. កុច្ឆិយោក្កមតិ ។ ៣ ម. កុច្ឆិម្ហា ។ ៤ ឱ. សម្បជានោ ហិ ខោ ។ ៥ ឱ. កុច្ឆិស្មិំ ហោក្កមតិ ។

(១៣២) ធម៌ជាគ្រឿងចងក័ន្ទ ៤ យ៉ាង គឺ អភិជ្ឈាជាគ្រឿងចងក័ន្ទកាយ[1] ១ ព្យាបាទជាគ្រឿងចងក័ន្ទកាយ ១ សេចក្តីប្រកាន់ខុសដោយសីលនិងវ័តជាគ្រឿងចងក័ន្ទកាយ ១ សេចក្តីប្រកាន់មាំថា ពាក្យនេះជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃជាពាក្យទទេ ជាគ្រឿងចងក័ន្ទកាយ ១ ។

(១៣៣) ធម្មជាតជាគ្រឿងប្រកាន់មាំ ៤ យ៉ាង គឺ កាមជាគ្រឿងប្រកាន់មាំ ១ មិច្ឆាទិដ្ឋិជាគ្រឿងប្រកាន់មាំ ១ ការប្រកាន់មាំដោយសីលព្វត ១ ការប្រកាន់មាំដោយពោលថាខ្លួន ១ ។

(១៣៤) កំណើត ៤ យ៉ាង គឺ កំណើតរបស់សត្វដែលកើតក្នុងស៊ុត ១ កំណើតរបស់សត្វដែលកើតក្នុងទឹក ១ កំណើតរបស់សត្វដែលកើតក្នុងទីស្អោកគ្រោក ១[2] កំណើតរបស់សត្វដែលអណ្តែតទៅកើតភ្លាម ១ ។

(១៣៥) ការចុះកាន់គភ៌ (របស់សត្វ) ៤ យ៉ាង ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ សត្វពួកខ្លះក្នុងលោកនេះ ចុះកាន់ផ្ទៃមាតាមិនដឹងខ្លួន ឋិតនៅក្នុងផ្ទៃមាតាមិនដឹងខ្លួន សម្រាលចាកផ្ទៃមាតាមិនដឹងខ្លួនទៀត នេះជាការចុះកាន់គភ៌ទី ១[3] ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀតសត្វពួកខ្លះក្នុងលោកនេះ ចុះកាន់ផ្ទៃមាតាដឹងខ្លួន តែនៅក្នុងផ្ទៃមាតាមិនដឹងខ្លួន

១ [illegible] ។ ២ កំណើតរបស់សត្វដែលកើតលើទីដើកឬទី [illegible] ។ ៣ [illegible] ។

ឋាតិ អសម្បជានោ មាតុ កុច្ឆិស្មា និក្ខមតិ អយំ ទុតិយា គព្ភាវក្កន្តិ ។ បុន ចបរំ អាវុសោ ឥធេកច្ចោ សម្បជានោ មាតុ កុច្ឆឹ ឱក្កមតិ សម្បជានោ មាតុ កុច្ឆិស្មឹ ឋាតិ អសម្បជានោ មាតុ កុច្ឆិស្មា និក្ខមតិ អយំ តតិយា គព្ភាវក្កន្តិ ។ បុន ចបរំ អាវុសោ ឥធេកច្ចោ សម្បជានោ មាតុ កុច្ឆឹ ឱក្កមតិ សម្បជានោ មាតុ កុច្ឆិស្មឹ ឋាតិ សម្បជានោ មាតុ កុច្ឆិស្មា និក្ខមតិ អយំ ចតុត្ថា គព្ភាវក្កន្តិ ។

(១៣៦) ចត្តារោ អត្តភាវប្បដិលាភា អត្ថាវុសោ អត្តភាវប្បដិលាភោ យស្មឹ អត្តភាវប្បដិលាភេ អត្តសញ្ចេតនាយេវ កមតិ នោ បរសញ្ចេតនា ។ អត្ថាវុសោ អត្តភាវប្បដិលាភោ យស្មឹ អត្តភាវប្បដិលាភេ បរសញ្ចេតនាយេវ កមតិ នោ អត្តសញ្ចេតនា ។

សម្រាលចាកផ្ទៃមាតាក៏មិនដឹងខ្លួនដែរ នេះជាការចុះកាន់ផ្ទៃមាតា[1] ទី ២ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត សត្វពួកខ្លះក្នុងលោកនេះ ចុះកាន់ផ្ទៃមាតាក៏ដឹងខ្លួន នៅក្នុងផ្ទៃមាតាក៏ដឹងខ្លួន តែសម្រាលចាកផ្ទៃមាតាមិនដឹងខ្លួន នេះជាការចុះកាន់គភ៌[2]ទី ៣ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយវិញទៀត សត្វពួកខ្លះក្នុងលោកនេះ ចុះកាន់ផ្ទៃមាតាក៏ដឹងខ្លួនទៀត នៅក្នុងផ្ទៃមាតាក៏ដឹងខ្លួន សម្រាលចាកផ្ទៃមាតាក៏ដឹងខ្លួន នេះជាការចុះកាន់គភ៌[3]ទី ៤ ។

(១៣៦) ការបាននូវអត្តភាពមាន ៤ យ៉ាង ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ចេតនារបស់ខ្លួន រមែងធ្វើខ្លួនឲ្យស្លាប់ ចេតនារបស់អ្នកដទៃពុំបានធ្វើឲ្យស្លាប់ឡើយ ក្នុងការបាននូវអត្តភាពណា ការបាននូវអត្តភាពនោះ រមែងមាន[4] ១ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ចេតនារបស់អ្នកដទៃ រមែងធ្វើខ្លួនឲ្យស្លាប់ ចេតនារបស់ខ្លួនមិនបានធ្វើឲ្យស្លាប់ឡើយ ក្នុងការបាននូវអត្តភាពណា ការបាននូវអត្តភាពនោះ រមែងមាន ១ ។

---

១ [illegible] ។ ២ បានដល់អត្តភាពកើតក្នុងគភ៌ ចំពោះព្រះបច្ចេកពុទ្ធ ។ ៣ [illegible] ព្រះសព្វញ្ញុពុទ្ធ ។ ៤ បានដល់កំណើត ខិឌ្ឌាបទោសិកទេវតា និងទេវតា [illegible] ស្លាប់ដោយចេតនារបស់ខ្លួន មិនស្លាប់ដោយចេតនារបស់អ្នកដទៃ ។

អត្ថាវុសោ អត្តភាវប្បដិលាភោ យស្មិំ អត្តភាវប្បដិលាភេ អត្តសញ្ចេតនា ចេវ សោ[១] កមតិ បរសញ្ចេតនា ច ។ អត្ថាវុសោ អត្តភាវប្បដិលាភោ យស្មិំ អត្តភាវប្បដិលាភេ នេវ អត្តសញ្ចេតនា កមតិ នោ បរសញ្ចេតនា ។

(១៣៧) ចតស្សោ ទក្ខិណាវិសុទ្ធិយោ អត្ថាវុសោ ទក្ខិណា ទាយកតោ វិសុជ្ឈតិ នោ បដិគ្គាហកតោ ។ អត្ថាវុសោ ទក្ខិណា បដិគ្គាហកតោ វិសុជ្ឈតិ នោ ទាយកតោ ។ អត្ថាវុសោ ទក្ខិណា នេវ ទាយកតោ វិសុជ្ឈតិ នោ បដិគ្គាហកតោ ។ អត្ថាវុសោ ទក្ខិណា ទាយកតោ ចេវ វិសុជ្ឈតិ បដិគ្គាហកតោ ច ។

១ ឱ. ម. ចេវ ។

ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ចេតនារបស់ខ្លួន រមែងធ្វើខ្លួនឲ្យស្លាប់ ទាំងចេតនារបស់អ្នកដទៃ ក៏រមែងធ្វើឲ្យស្លាប់ គឺការបានខ្លួនអត្តភាពណា ការបានខ្លួនអត្តភាពនោះ រមែងមាន[១] ១ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ចេតនារបស់ខ្លួន ក៏មិនធ្វើឲ្យស្លាប់ ចេតនារបស់អ្នកដទៃ ក៏មិនធ្វើឲ្យស្លាប់ផង គឺការបានខ្លួនអត្តភាពណា ការបានខ្លួនអត្តភាពនោះ រមែងមាន[២] ១ ។

(១៣៧) សេចក្តីបរិសុទ្ធិរបស់ទក្ខិណា[៣] មាន ៤ យ៉ាង ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ទក្ខិណាបរិសុទ្ធអំពីទាយក (អ្នកឲ្យ) មិនបរិសុទ្ធអំពីបដិគ្គាហក (អ្នកទទួល) ១ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ទក្ខិណាបរិសុទ្ធអំពីបដិគ្គាហក មិនបរិសុទ្ធអំពីទាយក ១ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ទក្ខិណាមិនបរិសុទ្ធអំពីទាយក មិនបរិសុទ្ធអំពីបដិគ្គាហក ១ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ទក្ខិណាបរិសុទ្ធអំពីទាយកផង អំពីបដិគ្គាហកផង ១ ។

១ បានដល់កំណើតមនោបទោសិកទេវតា ជាទេវតាវិនាសដោយកិច្ចរបស់ខ្លួនឯង ។
២ បានដល់កំណើតទាំងឡាយ មានជាន់អសញ្ញសត្តទេវតាជាដើម ជាទេវតាមិនស្លាប់ដោយចេតនារបស់ខ្លួនក៏និងចេតនារបស់អ្នកដទៃ ។ ៣ ជាហេតុនាំមកនូវផល (អដ្ឋកថា) ។

(១៣៨) ចត្តារិ សង្គហវត្ថូនិ ទានំ បិយវជ្ជំ[១] អត្ថចរិយា សមានត្តតា ។

(១៣៩) ចត្តារោ អនរិយវោហារា មុសាវាទោ បិសុណា វាចា ផរុសា វាចា សម្ផប្បលាបោ ។

(១៤០) ចត្តារោ អរិយវោហារា មុសាវាទា វេរមណី បិសុណាយ វាចាយ វេរមណី ផរុសាយ វាចាយ វេរមណី សម្ផប្បលាបា វេរមណី ។

(១៤១) អបរេបិ ចត្តារោ អនរិយវោហារា អទិដ្ឋេ ទិដ្ឋវាទិតា អស្សុតេ សុតវាទិតា អមុតេ មុតវាទិតា អវិញ្ញាតេ វិញ្ញាតវាទិតា ។

(១៤២) អបរេបិ ចត្តារោ អរិយវោហារា អទិដ្ឋេ អទិដ្ឋវាទិតា អស្សុតេ អស្សុតវាទិតា អមុតេ អមុតវាទិតា អវិញ្ញាតេ អវិញ្ញាតវាទិតា ។

១ ឱ. ម. បេយ្យវជ្ជំ ។

(១៣៨) សង្គហវត្ថុ[១] មាន ៤ យ៉ាង គឺ ការឲ្យ ១ ការពោលពាក្យជាទីស្រឡាញ់ ១ ការប្រព្រឹត្តិឲ្យជាប្រយោជន៍ ១ ការៈជាបុគ្គលមានខ្លួនស្មោះស្មើ[២] ១ ។

(១៣៩) វោហារមិនមែនជារបស់ព្រះអរិយៈ មាន ៤ យ៉ាង គឺ ពាក្យកុហក ១ សំដីញុះញង់ ១ សំដីទ្រគោះ ១ សំដីរោយរាយឥតប្រយោជន៍ ១ ។

(១៤០) វោហារជារបស់ព្រះអរិយៈ មាន ៤ យ៉ាង គឺ ការវៀរចាកពាក្យកុហក ១ ការវៀរចាកសំដីញុះញង់ ១ ការវៀរចាកសំដីទ្រគោះ ១ ការវៀរចាកសំដីរោយរាយ ឥតប្រយោជន៍ ១ ។

(១៤១) វោហារមិនមែនជារបស់ព្រះអរិយៈ មាន ៤ យ៉ាងដទៃទៀត គឺ មិនឃើញ ថាឃើញ ១ មិនឮ ថាឮ ១ មិនប៉ះពាល់[៣] ថាប៉ះពាល់ ១ មិនដឹងច្បាស់ ថាដឹងច្បាស់ ១ ។

(១៤២) វោហារជារបស់ព្រះអរិយៈ មាន ៤ យ៉ាងដទៃទៀត គឺ មិនឃើញ ថាមិនឃើញ ១ មិនឮ ថាមិនឮ ១ មិនប៉ះពាល់ ថាមិនប៉ះពាល់ ១ មិនដឹងច្បាស់ ថាមិនដឹងច្បាស់ ១ ។

១ ហេតុនៃការសង្គ្រោះ ។ ២ ការរួមសុខរួមទុក្ខជាមួយគ្នា មានអង្គុយលើអាសនៈជាមួយគ្នា ដេកលើគ្រែជាមួយគ្នា ពិតបរិភោគជាមួយគ្នាជាដើម ។ ៣ សំដៅយកការកើតក្លិនដោយច្រមុះ ការទទួលរសដោយអណ្ដាត ការប៉ះត្រូវសម្ផស្សដោយកាយ ។

(១៤៣) អបរេបិ ចត្តារោ អនរិយវោហារា ទិដ្ឋេ អទិដ្ឋវាទិតា សុតេ អសុតវាទិតា មុតេ អមុតវាទិតា វិញ្ញាតេ អវិញ្ញាតវាទិតា ។

(១៤៤) អបរេបិ ចត្តារោ អរិយវោហារា ទិដ្ឋេ ទិដ្ឋវាទិតា សុតេ សុតវាទិតា មុតេ មុតវាទិតា វិញ្ញាតេ វិញ្ញាតវាទិតា ។

(១៤៥) ចត្តារោ បុគ្គលា ឥធាវុសោ ឯកច្ចោ បុគ្គលោ អត្តន្តបោ ហោតិ អត្តបរិតាបនានុយោគមនុយុត្តោ ។ ឥធាវុសោ ឯកច្ចោ បុគ្គលោ បរន្តបោ ហោតិ បរបរិតាបនានុយោគមនុយុត្តោ ។ ឥធាវុសោ ឯកច្ចោ បុគ្គលោ អត្តន្តបោ ច ហោតិ អត្តបរិតាបនានុយោគមនុយុត្តោ បរន្តបោ ច បរបរិតាបនានុយោគមនុយុត្តោ ។ ឥធាវុសោ ឯកច្ចោ បុគ្គលោ នេវ អត្តន្តបោ ហោតិ ន អត្តបរិតាបនានុយោគមនុយុត្តោ ន បរន្តបោ ន បរបរិតាបនានុយោគមនុយុត្តោ សោ អនត្តន្តបោ អបរន្តបោ ទិដ្ឋេវ

(១៤៣) វោហារមិនមែនជារបស់ព្រះអរិយៈ មាន ៤ យ៉ាង ដទៃទៀត គឺ ឃើញ ថាមិនឃើញ ១ ឮ ថាមិនឮ ១ បានប៉ះពាល់ ថាមិនបានប៉ះពាល់ ១ ដឹងច្បាស់ ថាមិនដឹងច្បាស់ ១ ។

(១៤៤) វោហារជារបស់ព្រះអរិយៈ មាន ៤ យ៉ាង ដទៃទៀត គឺ ឃើញ ថាឃើញ ១ ឮ ថាឮ ១ ប៉ះពាល់ ថាប៉ះពាល់ ១ ដឹងច្បាស់ ថាដឹងច្បាស់ ១ ។

(១៤៥) បុគ្គលមាន ៤ ពួក ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកធ្វើខ្លួនឲ្យក្តៅ ប្រកបព្យាយាម ដើម្បីធ្វើខ្លួនឲ្យក្តៅ ១ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកធ្វើបុគ្គលដទៃឲ្យក្តៅ ប្រកបព្យាយាម ដើម្បីធ្វើបុគ្គលដទៃឲ្យក្តៅ ១ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកធ្វើខ្លួនឲ្យក្តៅ ប្រកបព្យាយាម ដើម្បីធ្វើខ្លួនឲ្យក្តៅផង ធ្វើបុគ្គលដទៃឲ្យក្តៅ ប្រកបព្យាយាម ដើម្បីធ្វើបុគ្គលដទៃឲ្យក្តៅផង ១ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ មិនធ្វើខ្លួនឲ្យក្តៅ មិនប្រកបព្យាយាម ដើម្បីធ្វើខ្លួនឲ្យក្តៅ មិនធ្វើបុគ្គលដទៃឲ្យក្តៅ មិនប្រកបព្យាយាម ដើម្បីធ្វើបុគ្គលដទៃឲ្យក្តៅ បុគ្គលនោះ កាលមិនធ្វើខ្លួនឲ្យក្តៅ មិនធ្វើបុគ្គលដទៃឲ្យក្តៅ ជាអ្នកមិនមានសេចក្តីស្រេកឃ្លាន

ធម្មេ និច្ឆាតោ និព្វុតោ សីតីភូតោ សុខប្បដិសំវេទី ព្រហ្មភូតេន អត្តនា វិហរតិ ។

(១៦៦) អបរេបិ ចត្តារោ បុគ្គលា ឥធាវុសោ ឯកច្ចោ បុគ្គលោ អត្តហិតាយ បដិបន្នោ ហោតិ នោ បរហិតាយ ។ ឥធាវុសោ(១) ឯកច្ចោ បុគ្គលោ បរហិតាយ បដិបន្នោ ហោតិ នោ អត្តហិតាយ ។ ឥធាវុសោ ឯកច្ចោ បុគ្គលោ នេវ អត្តហិតាយ បដិបន្នោ ហោតិ នោ បរហិតាយ ។ ឥធាវុសោ ឯកច្ចោ បុគ្គលោ អត្តហិតាយ ចេវ បដិបន្នោ ហោតិ បរហិតាយ ច ។

(១៦៧) អបរេបិ ចត្តារោ បុគ្គលា តមោ តម- បរាយណោ តមោ ជោតិបរាយណោ ជោតិ តមប- រាយណោ ជោតិ ជោតិបរាយណោ ។

១ ម. ឥធ អាវុសោ ។

មានទុក្ខរលត់ហើយ មានសេចក្តីត្រជាក់កើតហើយ ទទួលនូវសេចក្តីសុខ មានខ្លួនដូចជាព្រហ្មនៅក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ ១ ។

(១៦៦) បុគ្គលមាន ៤ ពួកដទៃទៀត ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ប្រតិបត្តិ ដើម្បីប្រយោជន៍ខ្លួន មិនប្រតិបត្តិ ដើម្បីប្រយោជន៍អ្នកដទៃ ១ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ប្រតិបត្តិ ដើម្បីប្រយោជន៍អ្នកដទៃ មិនប្រតិបត្តិ ដើម្បីប្រយោជន៍ខ្លួន ១ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ មិនប្រតិបត្តិ ដើម្បីប្រយោជន៍ខ្លួន មិនប្រតិបត្តិ ដើម្បីប្រយោជន៍អ្នកដទៃ ១ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ប្រតិបត្តិ ដើម្បីប្រយោជន៍ខ្លួនផង ដើម្បីប្រយោជន៍អ្នកដទៃផង ១ ។

(១៦៧) បុគ្គលមាន ៤ ពួកដទៃទៀត គឺ បុគ្គលងងឹត មានងងឹតប្រព្រឹត្តទៅខាងមុខទៀត(១) ១ បុគ្គលងងឹត តែមានពន្លឺប្រព្រឹត្តទៅខាងមុខ(២) ១ បុគ្គលមានពន្លឺ តែមានងងឹតប្រព្រឹត្តទៅខាងមុខ(៣) ១ បុគ្គលមានពន្លឺ មានពន្លឺប្រព្រឹត្តទៅខាងមុខទៀត(៤) ១ ។

១ បុគ្គលកើតក្នុងត្រកូលថោកទាប ហើយប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតទៀត ។ ២ បុគ្គលកើតក្នុងត្រកូលថោកទាប តែប្រព្រឹត្តសុចរិត ។ ៣ បុគ្គលកើតក្នុងត្រកូលខ្ពង់ខ្ពស់ តែប្រព្រឹត្តទុច្ចរិត ។ ៤ បុគ្គលកើតក្នុងត្រកូលខ្ពង់ខ្ពស់ ហើយប្រព្រឹត្តសុចរិត ។

(១៨៨) អបរេបិ ចត្តារោ បុគ្គលា សមណមចលោ សមណបទុមោ សមណបុណ្ឌរីកោ សមណេសុ(១) សមណសុខុមាលោ ។ ឥមេ ខោ អាវុសោ តេន ភគវតា ជានតា បស្សតា អរហតា សម្មាសម្ពុទ្ធេន ចត្តារោ ធម្មា សម្មទក្ខាតា តត្ថ សព្វេហេវ សង្គាយិតព្វំ ។ បេ ។ អត្ថាយ ហិតាយ ទេវមនុស្សានំ ។

សង្គីតិយចតុក្កំ និដ្ឋិតំ(២) ។

(១៨៩) អត្ថិ ខោ អាវុសោ តេន ភគវតា ជានតា បស្សតា អរហតា សម្មាសម្ពុទ្ធេន បញ្ច ធម្មា សម្មទក្ខាតា តត្ថ សព្វេហេវ សង្គាយិតព្វំ ។ បេ ។ អត្ថាយ ហិតាយ សុខាយ ទេវមនុស្សានំ ។ កតមេ បញ្ច ។ បញ្ចក្ខន្ធា រូបក្ខន្ធោ វេទនាខន្ធោ សញ្ញាខន្ធោ សង្ខារក្ខន្ធោ វិញ្ញាណក្ខន្ធោ ។

១ ឱ. សមណេសូតិ ន ទិស្សតិ ។ ២ ម. សង្គីតិយចតុក្កំ និដ្ឋិតំ ៣ ទិស្សតិ ។
ឱ. បឋមកភាណវារំ និដ្ឋិតំ ។

(១៨៨) បុគ្គលមាន ៤ ពួកដទៃទៀត គឺ សមណៈមិនកម្រើក(១) ១ សមណៈដូចផ្កាឈូកក្រហម(២) ១ សមណៈដូចផ្កាឈូកស(៣) ១ សមណៈជាអ្នកទន់ល្មើតល្មើនក្នុងពួកសមណៈ(៤) ១ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ពួកធម៌បួន ១ នេះឯង ដែលព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ ទ្រង់សំដែងហើយដោយប្រពៃ យើងទាំងអស់គ្នាគួរសង្គាយនាក្នុងធម៌នោះ ។ បេ ។ ដើម្បីសេចក្តីចំរើន ដើម្បីប្រយោជន៍ ដល់ទេវតានិងមនុស្សទាំងឡាយ ។

ចប់ ពួកធម៌បួន ១ ដែលរាប់ចូលក្នុងការសង្គាយនា ។

(១៨៩) ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ពួកធម៌ប្រាំ ១ ព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ ទ្រង់សំដែងហើយដោយប្រពៃ យើងទាំងអស់គ្នា គួរសង្គាយនាក្នុងធម៌នោះ ។ បេ ។ ដើម្បីសេចក្តីចំរើន ដើម្បីប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខ ដល់ទេវតានិងមនុស្សទាំងឡាយ ។ ពួកធម៌ប្រាំ ១ តើដូចម្តេច ។ ខន្ធ ៥ គឺ រូបក្ខន្ធ ១ វេទនាខន្ធ ១ សញ្ញាខន្ធ ១ សង្ខារក្ខន្ធ ១ វិញ្ញាណក្ខន្ធ ១ ។

១ [illegible] ។ ២ [illegible] ។ ៣ [illegible] ។
៤ [illegible] ។

(១៩០) បញ្ចុបាទានក្ខន្ធា រូបុបាទានក្ខន្ធោ វេទនុបាទានក្ខន្ធោ សញ្ញុបាទានក្ខន្ធោ សង្ខារុបាទានក្ខន្ធោ វិញ្ញាណុបាទានក្ខន្ធោ ។

(១៩១) បញ្ច កាមគុណា ចក្ខុវិញ្ញេយ្យា រូបា ឥដ្ឋា កន្តា មនាបា បិយរូបា កាមូបសំហិតា រជនីយា ។ សោតវិញ្ញេយ្យា សទ្ទា ។ ឃានវិញ្ញេយ្យា គន្ធា ។ ជិវ្ហាវិញ្ញេយ្យា រសា ។ កាយវិញ្ញេយ្យា ផោដ្ឋព្វា ឥដ្ឋា កន្តា មនាបា បិយរូបា កាមូបសំហិតា រជនីយា ។

(១៩២) បញ្ច គតិយោ និរយោ តិរច្ឆានយោនិ បេត្តិវិសយោ មនុស្សា ទេវា ។

(១៩៣) បញ្ច មច្ឆរិយានិ អាវាសមច្ឆរិយំ កុលមច្ឆរិយំ លាភមច្ឆរិយំ វណ្ណមច្ឆរិយំ ធម្មមច្ឆរិយំ ។

(១៩០) ឧបាទានក្ខន្ធ ៥ យ៉ាង គឺ រូបូបាទានក្ខន្ធ ១ វេទនូបាទានក្ខន្ធ ១ សញ្ញូបាទានក្ខន្ធ ១ សង្ខារូបាទានក្ខន្ធ ១ វិញ្ញាណូបាទានក្ខន្ធ ១ ។

(១៩១) កាមគុណ ៥ យ៉ាង គឺ រូបទាំងឡាយដែលគប្បីដឹងដោយភ្នែក ជាទីប្រាថ្នា ជាទីពេញចិត្ត ជាទីគាប់ចិត្ត មានសភាពជាទីស្រឡាញ់ អាស្រ័យនូវកាម ជាហេតុនៃសេចក្តីត្រេកអរ ១ ។ សំឡេងទាំងឡាយ ដែលគប្បីដឹងដោយត្រចៀក ១ ។ ក្លិនទាំងឡាយ ដែលគប្បីដឹងដោយច្រមុះ ១ ។ រសទាំងឡាយដែលគប្បីដឹងដោយអណ្តាត ១ ។ សម្ផស្សទាំងឡាយ ដែលគប្បីដឹងដោយកាយ ជាទីប្រាថ្នា ជាទីពេញចិត្ត ជាទីគាប់ចិត្ត មានសភាពជាទីស្រឡាញ់ អាស្រ័យនូវកាមជាហេតុនៃសេចក្តីត្រេកអរ ១ ។

(១៩២) គតិ ៥ យ៉ាង គឺ នរក ១ កំណើតតិរច្ឆាន ១ ប្រេតវិស័យ ១ ពួកមនុស្ស ១ ពួកទេវតា ១ ។

(១៩៣) សេចក្តីកំណាញ់ ៥ យ៉ាង គឺ កំណាញ់អាវាស ១ កំណាញ់ត្រកូល ១ កំណាញ់លាភ ១ កំណាញ់សេចក្តីសរសើរ[1] ១ កំណាញ់ធម៌ ១ ។

១ បា. កំណាញ់សេចក្តីសរសើរ ឬកំណាញ់ពណ៌សម្បុរក៏បាន ។

សង្គីតិសុត្តំ សង្គីតិយបញ្ចកំ

(១៩៤) បញ្ច នីវរណានិ កាមច្ឆន្ទនីវរណំ ព្យាបាទនីវរណំ ថីនមិទ្ធនីវរណំ ឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចនីវរណំ វិចិកិច្ឆានីវរណំ ។

(១៩៥) បញ្ច ឱរម្ភាគិយានិ សញ្ញោជនានិ សក្កាយទិដ្ឋិ វិចិកិច្ឆា សីលព្វតបរាមាសោ កាមច្ឆន្ទោ ព្យាបាទោ ។

(១៩៦) បញ្ចុទ្ធម្ភាគិយានិ សញ្ញោជនានិ រូបរាគោ អរូបរាគោ មានោ ឧទ្ធច្ចំ អវិជ្ជា ។

(១៩៧) បញ្ច សិក្ខាបទានិ បាណាតិបាតា វេរមណី អទិន្នាទានា វេរមណី កាមេសុ មិច្ឆាចារា វេរមណី មុសាវាទា វេរមណី សុរាមេរយមជ្ជប្បមាទដ្ឋានា វេរមណី ។

(១៩៨) បញ្ច អភព្វដ្ឋានានិ អភព្វោ អាវុសោ ខីណាសវោ ភិក្ខុ សញ្ចិច្ច បាណំ ជីវិតា វោរោបេតុំ អភព្វោ ខីណាសវោ ភិក្ខុ អទិន្នំ ថេយ្យសង្ខាតំ អាទាតុំ អភព្វោ ខីណាសវោ ភិក្ខុ មេថុនំ ធម្មំ បដិសេវិតុំ

សង្គីតិសូត្រ ពួកធម៌ប្រាំៗ ដែលរាប់ចូលក្នុងការសង្គាយនា

(១៩៤) នីវរណៈ ៥ យ៉ាង គឺ កាមច្ឆន្ទនីវរណៈ ១ ព្យាបាទនីវរណៈ ១ ថីនមិទ្ធនីវរណៈ ១ ឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចនីវរណៈ ១ វិចិកិច្ឆានីវរណៈ ១ ។

(១៩៥) សំយោជនៈជាចំណែកខាងក្រោម ៥ យ៉ាង គឺ សក្កាយទិដ្ឋិ ១ វិចិកិច្ឆា ១ សីលព្វតបរាមាសៈ ១ កាមច្ឆន្ទៈ ១ ព្យាបាទៈ ១ ។

(១៩៦) សំយោជនៈជាចំណែកខាងលើ ៥ យ៉ាង គឺ រូបរាគ ១ អរូបរាគ ១ មានៈ ១ ឧទ្ធច្ចៈ ១ អវិជ្ជា ១ ។

(១៩៧) សិក្ខាបទ ៥ យ៉ាង គឺ ការវៀរចាកការសម្លាប់សត្វ ១ វៀរចាកការកាន់យកទ្រព្យដែលគេមិនបានឲ្យ ១ វៀរចាកការប្រព្រឹត្តខុសក្នុងកាមទាំងឡាយ ១ វៀរចាកការនិយាយកុហក ១ វៀរចាកហេតុជាទីតាំងនៃសេចក្តីប្រមាទ ព្រោះផឹកទឹកស្រវឹងគឺសុរានិងមេរ័យ ១ ។

(១៩៨) អភព្វដ្ឋាន (ហេតុដែលមិនគួរ) ៥ យ៉ាង ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុជាខីណាស្រពមិនគួរ ដើម្បីក្លែងញុំាងសត្វឲ្យធ្លាក់ចុះចាកជីវិត ១ ភិក្ខុជាខីណាស្រពមិនគួរ ដើម្បីកាន់យកទ្រព្យដែលគេមិនឲ្យដោយចំណែកនៃចោរ ១ ភិក្ខុជាខីណាស្រពមិនគួរ ដើម្បីសេពមេថុនធម្ម ១

អភព្វោ ខីណាសវោ ភិក្ខុ សម្បជានមុសា ភាសិតុំ អភព្វោ ខីណាសវោ ភិក្ខុ សន្និធិការកំ កាមេ បរិភុញ្ជិតុំ សេយ្យថាបិ បុព្វេ អគារិកភូតោ[១] ។

(១៥៩) បញ្ច ព្យសនានិ ញាតិព្យសនំ ភោគព្យសនំ រោគព្យសនំ សីលព្យសនំ ទិដ្ឋិព្យសនំ ។ នាវុសោ សត្តា ញាតិព្យសនហេតុ វា ភោគព្យសនហេតុ វា រោគព្យសនហេតុ វា កាយស្ស ភេទា បរំ មរណា អបាយំ ទុគ្គតឹ វិនិបាតំ និរយំ ឧបបជ្ជន្តិ ។ សីលព្យសនហេតុ វា អាវុសោ សត្តា ទិដ្ឋិព្យសនហេតុ វា កាយស្ស ភេទា បរំ មរណា អបាយំ ទុគ្គតឹ វិនិបាតំ និរយំ ឧបបជ្ជន្តិ ។

(១៦០) បញ្ច សម្បទា ញាតិសម្បទា ភោគសម្បទា អារោគ្យសម្បទា សីលសម្បទា ទិដ្ឋិសម្បទា ។

១ ឱ. អគារិយភូតោ ។

ភិក្ខុជាខីណាស្រព មិនគួរពោលសម្បជានមុសាវាទ ១ ភិក្ខុជាខីណាស្រព មិនគួរបរិភោគនូវរបស់ដែលខ្លួនធ្វើសេចក្តីសន្សំទុកនូវកាមទាំងឡាយ ដូចកាលខ្លួននៅជាគ្រហស្ថក្នុងកាលពីដើម ១ ។

(១៥៩) សេចក្តីវិនាស ៥ យ៉ាង គឺ សេចក្តីវិនាសញាតិ ១ សេចក្តីវិនាសភោគសម្បត្តិ ១ សេចក្តីវិនាសព្រោះរោគ ១ សេចក្តីវិនាសសីល ១ សេចក្តីវិនាសទិដ្ឋិ ១ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ពួកសត្វលុះបែកធ្លាយរាងកាយ បន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ មិនទៅកើតក្នុងអបាយ ទុគ្គតិ វិនិបាត នរក ព្រោះហេតុតែសេចក្តីវិនាសញាតិក្តី ព្រោះហេតុតែសេចក្តីវិនាសភោគៈក្តី ព្រោះហេតុតែសេចក្តីវិនាសដោយរោគក្តី (នោះទេ) ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ពួកសត្វលុះបែកធ្លាយរាងកាយ បន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ ។ កើតក្នុងអបាយ ទុគ្គតិ វិនិបាត នរក ព្រោះហេតុតែសេចក្តីវិនាសសីល ឬ ព្រោះហេតុតែសេចក្តីវិនាសទិដ្ឋិ ។

(១៦០) សេចក្តីបរិបូណ៌ ៥ យ៉ាង គឺ បរិបូណ៌ដោយញាតិ ១ បរិបូណ៌ដោយភោគៈ ១ បរិបូណ៌ដោយសេចក្តីមិនមានរោគ ១ បរិបូណ៌ដោយសីល ១ បរិបូណ៌ដោយទិដ្ឋិ ១ ។

នាវុសោ សត្តា ញាតិសម្បទាហេតុ វា ភោគសម្បទា-ហេតុ វា អារោគ្យសម្បទាហេតុ វា កាយស្ស ភេទា បរំ មរណា សុគតឹ សគ្គំ លោកំ ឧបបជ្ជន្តិ ។ សីល-សម្បទាហេតុ វា អាវុសោ សត្តា ទិដ្ឋិសម្បទាហេតុ វា កាយស្ស ភេទា បរំ មរណា សុគតឹ សគ្គំ លោកំ ឧបបជ្ជន្តិ ។

[១៦១] បញ្ច អាទីនវា ទុស្សីលស្ស សីលវិបត្តិយា ឥធាវុសោ ទុស្សីលោ សីលវិបន្នោ បមាទាធិករណំ មហតឹ ភោគជានឹ និគច្ឆតិ អយំ បឋមោ អាទីនវោ ទុស្សីលស្ស សីលវិបត្តិយា ។ បុន ចបរំ អាវុសោ ទុស្សីលស្ស សីលវិបន្នស្ស បាបកោ កិត្តិសទ្ទោ អព្ភុគ្គច្ឆតិ អយំ ទុតិយោ អាទីនវោ ទុស្សីលស្ស សីលវិ-បត្តិយា ។ បុន ចបរំ អាវុសោ ទុស្សីលោ សីលវិបន្នោ យំ យទេវ[១] បរិសំ ឧបសង្កមតិ យទិ ខត្តិយបរិសំ

១ ម. យញ្ញទេវ ។

ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ពួកសត្វលុះបែកធ្លាយរាងកាយ បន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ មិនទៅកើតក្នុងសុគតិសួគ៌ទេវលោក ព្រោះហេតុតែបរិបូណ៌ដោយញាតិក្តី ព្រោះហេតុតែបរិបូណ៌ដោយភោគៈក្តី ព្រោះហេតុតែបរិបូណ៌ដោយភាពមិនមានរោគក្តី នោះទេ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ពួកសត្វលុះបែកធ្លាយរាងកាយ បន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ តែងបានទៅកើតក្នុងសុគតិសួគ៌ទេវលោក ព្រោះហេតុតែបរិបូណ៌ដោយសីល ឬព្រោះហេតុតែបរិបូណ៌ដោយទិដ្ឋិ ។

(១៦១) ទោសនៃសីលវិបត្តិរបស់បុគ្គលទ្រុស្តសីល ៥ យ៉ាង ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ក្នុងលោកនេះ បុគ្គលទ្រុស្តសីល វិបត្តិចាកសីលនេះ តែងដល់នូវសេចក្តីវិនាសនៃសម្បត្តិយ៉ាងធំ មានសេចក្តីប្រមាទជាហេតុ នេះជាទោសនៃសីលវិបត្តិរបស់បុគ្គលទ្រុស្តសីលទី ១ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត កិត្តិសព្ទអាក្រក់របស់បុគ្គលទ្រុស្តសីល វិបត្តិចាកសីល រមែងផ្សាយទៅសព្វទិស នេះជាទោសនៃសីលវិបត្តិរបស់បុគ្គលទ្រុស្តសីលទី ២ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត បុគ្គលទ្រុស្តសីល វិបត្តិចាកសីល ចូលទៅកាន់បរិស័ទណា ៗ ទោះខត្តិយ-

យទិ ព្រាហ្មណបរិសំ យទិ គហបតិបរិសំ យទិ សមណបរិសំ អវិសារទោ ឧបសង្កមតិ មង្កុភូតោ អយំ តតិយោ អាទីនវោ ទុស្សីលស្ស សីលវិបត្តិយា ។ បុន ចបរំ អាវុសោ ទុស្សីលោ សីលវិបន្នោ សម្មូឡ្ហោ កាលំ ករោតិ អយំ ចតុត្ថោ អាទីនវោ ទុស្សីលស្ស សីលវិបត្តិយា ។ បុន ចបរំ អាវុសោ ទុស្សីលោ សីលវិបន្នោ កាយស្ស ភេទា បរំ មរណា អបាយំ ទុគ្គតឹ វិនិបាតំ និរយំ ឧបបជ្ជតិ អយំ បញ្ចមោ អាទីនវោ ទុស្សីលស្ស សីលវិបត្តិយា ។

(១៦២) បញ្ច អានិសំសា សីលវតោ សីលសម្បទាយ ឥធាវុសោ សីលវា សីលសម្បន្នោ អប្បមាទាធិករណំ មហន្តំ ភោគក្ខន្ធំ អធិគច្ឆតិ អយំ បឋមោ អានិសំសោ សីលវតោ សីលសម្បទាយ ។ បុន ចបរំ អាវុសោ សីលវតោ សីលសម្បន្នស្ស កល្យាណោ កិត្តិសទ្ទោ អព្ភុគ្គច្ឆតិ អយំ ទុតិយោ អានិសំសោ សីលវតោ សីលសម្បទាយ ។ បុន ចបរំ អាវុសោ សីលវា សីលសម្បន្នោ យំ យទេវ បរិសំ ឧបសង្កមតិ

បរិស័ទក្តី ព្រាហ្មណបរិស័ទក្តី គហបតីបរិស័ទក្តី សមណបរិស័ទក្តី រមែងមិនក្លៀវក្លា មានមុខខុចចុះ នេះជាទោសនៃសីលវិបត្តិរបស់បុគ្គលទ្រុស្តសីលទី ៣ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយវិញទៀត បុគ្គលទ្រុស្តសីល វិបត្តិចាកសីល តែងវង្វេងវង្វាន់ធ្វើមរណកាល នេះជាទោសនៃសីលវិបត្តិរបស់បុគ្គលទ្រុស្តសីល ទី ៤ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយវិញទៀត បុគ្គលទ្រុស្តសីល វិបត្តិចាកសីល លុះបែកធ្លាយនៃកាយ បន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ តែងទៅកើតក្នុងតិរច្ឆាន ប្រេត អសុរកាយ នរក នេះជាទោសនៃសីលវិបត្តិរបស់បុគ្គលទ្រុស្តសីល ទី ៥ ។

(១៦២) អានិសង្សនៃសីលសម្បទា ៥ យ៉ាង ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ក្នុងលោកនេះ បុគ្គលមានសីល បរិបូណ៌ដោយសីល រមែងបាននូវគំនរទ្រព្យច្រើន មានសេចក្តីមិនប្រមាទជាហេតុ នេះជាអានិសង្សនៃសីលសម្បទា របស់បុគ្គលមានសីលទី ១ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត កិត្តិសព្ទដ៏ពីរោះរបស់បុគ្គលមានសីល បរិបូណ៌ដោយសីល តែងផ្សាយទៅសព្វទិស នេះជាអានិសង្សនៃសីលសម្បទា របស់បុគ្គលមានសីលទី ២ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត បុគ្គលមានសីល បរិបូណ៌ដោយសីល ចូលទៅកាន់បរិស័ទណា ៗ គឺ

យទិ ខត្តិយបរិសំ យទិ ព្រាហ្មណបរិសំ យទិ គហបតិបរិសំ យទិ សមណបរិសំ វិសារទោ ឧបសង្កមតិ អមង្កុភូតោ អយំ តតិយោ អានិសំសោ សីលវតោ សីលសម្បទាយ ។ បុន ចបរំ អាវុសោ សីលវា សីលសម្បន្នោ អសម្មូឡ្ហោ កាលំ ករោតិ អយំ ចតុត្ថោ អានិសំសោ សីលវតោ សីលសម្បទាយ ។ បុន ចបរំ អាវុសោ សីលវា សីលសម្បន្នោ កាយស្ស ភេទា បរំ មរណា សុគតឹ សគ្គំ លោកំ ឧបបជ្ជតិ អយំ បញ្ចមោ អានិសំសោ សីលវតោ សីលសម្បទាយ ។

(១៦៣) ចោទកេន អាវុសោ ភិក្ខុនា បរំ ចោទេតុកាមេន បញ្ច ធម្មេ អជ្ឈត្តំ ឧបដ្ឋបេត្វា បរោ ចោទេតព្វោ កាលេន វក្ខាមិ នោ អកាលេន ភូតេន វក្ខាមិ នោ អភូតេន សណ្ហេន វក្ខាមិ នោ ផរុសេន អត្ថសញ្ហិតេន វក្ខាមិ នោ អនត្ថសញ្ហិតេន

បើជាខត្តិយបរិស័ទក្តី ព្រាហ្មណបរិស័ទក្តី គហបតិបរិស័ទក្តី សមណ-បរិស័ទក្តី រមែងក្លៀវក្លា មិនមានមុខខុនចុះ នេះជាអានិសង្សនៃសីលសម្បទារបស់បុគ្គលមានសីលទី ៣ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត បុគ្គលមានសីល បរិបូណ៌ដោយសីល រមែងមិនវង្វេងធ្វើមរណកាល នេះជាអានិសង្សនៃសីលសម្បទា របស់បុគ្គលមានសីលទី ៤ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយវិញទៀត បុគ្គលមានសីល បរិបូណ៌ដោយសីល លុះបែកធ្លាយរាងកាយ បន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ តែងបានទៅកើតក្នុងសុគតិសួគ៌ទេវលោក នេះជាអានិសង្សនៃសីលសម្បទា របស់បុគ្គលមានសីលទី ៥ ។

[១៦៣] ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុអ្នកចោទមានប្រាថ្នានឹងចោទភិក្ខុដទៃ ត្រូវតាំងធម៌ ៥ យ៉ាងទុកក្នុងខ្លួនហើយសឹមចោទភិក្ខុដទៃ ដោយគិតថា អាត្មាអញនឹងនិយាយក្នុងកាលគួរ មិននិយាយក្នុងកាលមិនគួរ ១ អាត្មាអញនិយាយដោយពាក្យពិត មិននិយាយដោយពាក្យមិនពិត ១ អាត្មាអញនិយាយ ដោយពាក្យផ្អែមល្ហែម មិននិយាយដោយពាក្យគ្រោតគ្រាត ១ អាត្មាអញនិយាយ ដោយពាក្យប្រកបដោយប្រយោជន៍ មិននិយាយ ដោយពាក្យមិនប្រកបដោយ

មេត្តចិត្តេន វក្ខាមិ នោ ទោសន្តរេនាតិ ។ ចោទកេន អាវុសោ ភិក្ខុនា បរំ ចោទេតុកាមេន ឥមេ បញ្ច ធម្មេ អជ្ឈត្តំ ឧបដ្ឋបេត្វា បរោ ចោទេតព្វោ ។

(១៦៤) បញ្ច បធានិយង្គានិ ឥធាវុសោ ភិក្ខុ សទ្ធោ ហោតិ សទ្ទហតិ តថាគតស្ស ពោធឹ ឥតិបិ សោ ភគវា អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ វិជ្ជាចរណសម្បន្នោ សុគតោ លោកវិទូ អនុត្តរោ បុរិសទម្មសារថិ សត្ថា-ទេវមនុស្សានំ ពុទ្ធោ ភគវាតិ អប្បាពាធោ ហោតិ អប្បាតង្កោ សមវេបាកិនិយា គហណិយា សមន្នា-គតោ នាតិសីតាយ នាច្ចុណ្ហាយ មជ្ឈិមាយ បធា-នក្ខមាយ អសឋោ ហោតិ អមាយាវី យថាភូតំ អត្តានំ អាវិកត្តា សត្ថរិ វា វិញ្ញូសុ វា សព្រហ្មចារីសុ

ប្រយោជន៍ ១ អាត្មាអញនិយាយ ដោយចិត្តប្រកបដោយមេត្តា មិននិយាយដោយចិត្តប្រកបដោយទោស ១ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុអ្នកចោទមានប្រាថ្នានឹងចោទភិក្ខុដទៃ ត្រូវតាំងធម៌ ៥ ប្រការនេះទុកក្នុងខ្លួនហើយទើបចោទភិក្ខុដទៃបាន ។

(១៦៤) អង្គនៃភិក្ខុដែលមានសេចក្តីព្យាយាមមាន ៥ យ៉ាង ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកមានសទ្ធា ជឿសេចក្តីត្រាស់ដឹងរបស់ព្រះតថាគតថា ព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ ទ្រង់ឆ្ងាយចាកកិលេសហើយ ទ្រង់ត្រាស់ដឹងដោយប្រពៃចំពោះព្រះអង្គឯង ទ្រង់បរិបូណ៌ដោយវិជ្ជានិងចរណៈ ទ្រង់មានដំណើរល្អ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់នូវត្រៃលោក ទ្រង់ប្រសើរដោយសីលាទិគុណ រកបុគ្គលណាស្មើគ្មាន ទ្រង់ជាអ្នកទូន្មាននូវបុរសដែលគួរទូន្មានបាន ទ្រង់ជាគ្រូរបស់ទេវតានិងមនុស្សទាំងឡាយ ទ្រង់បានត្រាស់ដឹងនូវអរិយសច្ចធម៌ ព្រះអង្គលែងមកកាន់ភពថ្មីទៀត ដោយហេតុនេះ ១ ។ ជាអ្នកមិនមានអាពាធមិនមានសេចក្តីទុក្ខ ប្រកបដោយតេជោធាតុ ចាស់ល្មមមិនត្រជាក់ពេក មិនក្តៅពេក ល្មមកណ្តាល គួរដល់សេចក្តីព្យាយាម ១ មិនមែនជាអ្នកលើសពោកក្រោស មិនមានមាយា ជាអ្នកធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវខ្លួនគួរតាមពិត ក្នុងសំណាក់ព្រះសាស្តា ឬក្នុងសំណាក់សព្រហ្មចារីទាំងឡាយ

អារទ្ធវិរិយោ វិហរតិ អកុសលានំ ធម្មានំ បហានាយ កុសលានំ ធម្មានំ ឧបសម្បទាយ ថាមវា ទឡ្ហបរក្កមោ អនិក្ខិត្តធុរោ កុសលេសុ ធម្មេសុ បញ្ញវា ហោតិ ឧទយត្ថគាមិនិយា បញ្ញាយ សមន្នាគតោ អរិយាយ និព្វេធិកាយ សម្មាទុក្ខក្ខយគាមិនិយា ។

(១៦៨) បញ្ច សុទ្ធាវាសា អវិហា អតប្បា សុទស្សា សុទស្សី អកនិដ្ឋា ។

ដែលជាអ្នកបេះដ៏ន ១ ជាបុគ្គលប្រារព្ធព្យាយាម ដើម្បីលះបង់នូវធម៌ជាអកុសល ដើម្បីញុំាងកុសលធម៌ឲ្យដល់ព្រមឡើង ជាបុគ្គលមានកំឡាំងចិត្ត មានសេចក្តីសន្ទិតខ្ជាប់ មិនដាក់ធុរៈចោលក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយ ១ ជាអ្នកមានប្រាជ្ញា ប្រកបដោយប្រាជ្ញាដែលអាចនឹងកំណត់(១) នូវសេចក្តីកើតនឹងសេចក្តីរលត់បាន ជាបញ្ញាដ៏បរិសុទ្ធ ជាបញ្ញាអាចទំលុះទំលាយនូវគំនរនៃលោភៈជាដើម ជាបញ្ញាញុំាងសត្វឲ្យដល់នូវកិរិយាអស់ទៅនៃទុក្ខដោយប្រពៃ ១ ។

(១៦៨) សុទ្ធាវាស(២) មាន ៥ យ៉ាង គឺ អវិហៈ ១ អតប្បៈ ១ សុទស្សៈ ១ សុទស្សី ១ អកនិដ្ឋ ១ ។

---

១ បានខាងឧទយព្វយញ្ញាណ ក្នុងវិបស្សនា ។ ២ ទីនៅរបស់សត្វដ៏បរិសុទ្ធ គឺព្រះអនាគាមីនិងព្រះខីណាស្រព ។

[១៦៦] បញ្ច អនាគាមិនោ អន្តរាបរិនិព្វាយី ឧបហច្ចបរិនិព្វាយី អសង្ខារបរិនិព្វាយី សសង្ខារបរិនិព្វាយី ឧទ្ធំសោតោ អកនិដ្ឋគាមី ។

[១៦៧] បញ្ច ចេតោខិលា ឥធាវុសោ ភិក្ខុ សត្ថរិ កង្ខតិ វិចិកិច្ឆតិ នាធិមុច្ចតិ ន សម្បសីទតិ ។ យោ សោ អាវុសោ ភិក្ខុ សត្ថរិ កង្ខតិ វិចិកិច្ឆតិ នាធិមុច្ចតិ ន សម្បសីទតិ តស្ស ចិត្តំ ន នមតិ អាតប្បាយ

(១៦៦) អនាគាមិបុគ្គល ៥ ពួក គឺ លោកដែលបរិនិព្វានក្នុងពាក់កណ្ដាលអាយុ[១] ១ លោកដែលបរិនិព្វានដោយកន្លងហួសពាក់កណ្ដាលអាយុ[២] ១ លោកដែលបរិនិព្វានដោយមិនមានសេចក្ដីព្យាយាម[៣] ១ លោកដែលបរិនិព្វានដោយសេចក្ដីព្យាយាមយ៉ាងខ្លាំង[៤] ១ លោកដែលមានខ្សែខាងលើហើយទៅកាន់អកនិដ្ឋភព[៥] ១ ។

(១៦៧) ចេតោខិលៈ (សេចក្ដីរឹងរូសរបស់ចិត្ត) មាន ៥ យ៉ាង ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ សង្ស័យ ងឿងឆ្ងល់ មិនចុះចិត្តស៊ប់ មិនជ្រះថ្លាក្នុងព្រះសាស្ដា ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុណា សង្ស័យ ងឿងឆ្ងល់ មិនចុះចិត្តស៊ប់ មិនជ្រះថ្លាក្នុងព្រះសាស្ដា ចិត្តរបស់ភិក្ខុនោះ មិនទន់ទៅ ដើម្បីព្យាយាមដុតកំដៅកិលេស

---

១ បុគ្គលដែលចិតក្នុងពាក់កណ្ដាលអាយុ ហើយដល់នូវព្រះអរហត្តជាទីរលត់នូវកិលេសក្នុងពាក់កណ្ដាលអាយុ ។ ២ បុគ្គលដែលប្រព្រឹត្តកន្លងពាក់កណ្ដាលអាយុហើយដល់នូវព្រះអរហត្តជាទីរលត់នូវកិលេស ។ ៣ បុគ្គលដែលមិនលំបាកដោយសេចក្ដីព្យាយាម ហើយដល់នូវព្រះអរហត្តជាទីរលត់នូវកិលេសដោយស្រួល ។ ៤ បុគ្គលដែលលំបាកដោយសេចក្ដីព្យាយាម ហើយដល់នូវព្រះអរហត្តជាទីរលត់នូវកិលេសដោយលំបាក ។ ៥ បុគ្គលដែលកើតក្នុងភពសុទ្ធាវាសទាំង ៥ គឺតាំងពីអវិហាររហូតដល់អកនិដ្ឋភព ។

អនុយោគាយ សាតច្ចាយ បធានាយ យស្ស ចិត្តំ ន នមតិ អាតប្បាយ អនុយោគាយ សាតច្ចាយ បធានាយ អយំ បឋមោ ចេតោខីលោ ។ បុន ចបរំ អាវុសោ ភិក្ខុ ធម្មេ កង្ខតិ ។ សង្ឃេ កង្ខតិ ។ សិក្ខាយ កង្ខតិ វិចិកិច្ឆតិ ។ សព្រហ្មចារីសុ កុបិតោ ហោតិ អនត្តមនោ អាហតចិត្តោ ខិលជាតោ ។ យោ សោ អាវុសោ ភិក្ខុ សព្រហ្មចារីសុ កុបិតោ ហោតិ អនត្តមនោ អាហតចិត្តោ ខិលជាតោ តស្ស ចិត្តំ ន នមតិ អាតប្បាយ អនុយោគាយ សាតច្ចាយ

ដើម្បីព្យាយាមជាគ្រឿងប្រកបរឿយ ៗ ដើម្បីព្យាយាមជាប់តទៅ ចិត្តរបស់ភិក្ខុណា មិនឱនទៅ ដើម្បីព្យាយាមដុតកំដៅកិលេស ដើម្បីព្យាយាមជាគ្រឿងប្រកបរឿយ ៗ ដើម្បីព្យាយាមជាប់តទៅ នេះជាសេចក្តីរឹងត្អឹងនៃចិត្តទី ១ របស់ភិក្ខុនោះ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុសង្ស័យ ក្នុងព្រះធម៌ ១ ។ ភិក្ខុសង្ស័យ ក្នុងព្រះសង្ឃ ១ ។ សង្ស័យ ងឿងឆ្ងល់ ក្នុងសិក្ខា ១ ។ ភិក្ខុក្រោធ អាក់អន់ចិត្ត មានចិត្តត្រូវទោសៈខ្ទាំងខ្ទប់ មានចិត្តរឹងត្អឹងក្នុងសព្រហ្មចារីបុគ្គលទាំងឡាយ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុណាជាបុគ្គលក្រោធ អាក់អន់ចិត្ត មានចិត្តត្រូវទោសៈខ្ទាំងខ្ទប់ មានចិត្តរឹងត្អឹង ក្នុងសព្រហ្មចារីបុគ្គលទាំងឡាយ ចិត្តរបស់ភិក្ខុនោះ រមែងមិនឱនទៅ ដើម្បីព្យាយាមដុតកំដៅកិលេស ដើម្បីព្យាយាមជាគ្រឿងប្រកបរឿយ ៗ ដើម្បីព្យាយាមជាប់តទៅ

បធានាយ យស្ស ចិត្តំ ន នមតិ អាតប្បាយ អនុយោគាយ សាតច្ចាយ បធានាយ[១] អយំ បញ្ចមោ ចេតោខិលោ ។

(១៦៩) បញ្ច ចេតសោ វិនិពន្ធា ឥធាវុសោ ភិក្ខុ កាមេសុ[២] អវិគតរាគោ[៣] ហោតិ អវិគតច្ឆន្ទោ អវិគតបេមោ អវិគតបិបាសោ អវិគតបរិឡាហោ អវិគតតណ្ហោ ។ យោ សោ អាវុសោ ភិក្ខុ កាមេសុ អវិគតរាគោ ហោតិ អវិគតច្ឆន្ទោ អវិគតបេមោ អវិគតបិបាសោ អវិគតបរិឡាហោ អវិគតតណ្ហោ តស្ស ចិត្តំ ន នមតិ អាតប្បាយ អនុយោគាយ សាតច្ចាយ បធានាយ

១ ម. យស្ស ចិត្តំ ន នមតិ អាតប្បាយ អនុយោគាយ សាតច្ចាយ បធានាយាតិ ន ទិស្សតិ ។ ២ ម. កាមេ ។ ៣ ម. អវីតរាគោ ។

ចិត្តរបស់ភិក្ខុណា មិនឱនទៅ ដើម្បីព្យាយាមដុតកំដៅកិលេស ដើម្បីព្យាយាមជាគ្រឿងប្រកបរឿយ ៗ ដើម្បីព្យាយាមជាប់តទៅ នេះជាសេចក្តីរឹងរូសនៃចិត្តទី ៥ របស់ភិក្ខុនោះ ។

(១៦៩) ចំណងរបស់ចិត្តមាន ៥ យ៉ាង ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ មិនទាន់ប្រាសចាកតម្រេក មិនទាន់ប្រាសចាកចំណង់ មិនទាន់ប្រាសចាកសេចក្តីស្រឡាញ់ មិនទាន់ប្រាសចាកសេចក្តីស្រេកឃ្លាន មិនទាន់ប្រាសចាកសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយ មិនទាន់ប្រាសចាកសេចក្តីប្រាថ្នាក្នុងកាមទាំងឡាយ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុណា មិនទាន់ប្រាសចាកតម្រេក មិនទាន់ប្រាសចាកចំណង់ មិនទាន់ប្រាសចាកសេចក្តីស្រឡាញ់ មិនទាន់ប្រាសចាកសេចក្តីស្រេកឃ្លាន មិនទាន់ប្រាសចាកសេចក្តីក្តៅក្រហាយ មិនទាន់ប្រាសចាកសេចក្តីប្រាថ្នាក្នុងកាមទាំងឡាយ ចិត្តរបស់ភិក្ខុនោះ រមែងមិនឱនទៅ ដើម្បីព្យាយាមដុតកំដៅកិលេស ដើម្បីព្យាយាមជាគ្រឿងប្រកបរឿយ ៗ ដើម្បីព្យាយាមជាប់តទៅ

យស្ស ចិត្តំ ន នមតិ អាតប្បាយ អនុយោគាយ សាតច្ចាយ បធានាយ អយំ បឋមោ ចេតសោ វិនិពន្ធោ ។ បុន ចបរំ អាវុសោ ភិក្ខុ កាយេ អវីតរាគោ ហោតិ ។ សង្ខិត្តំ ។ រូបេ អវីតរាគោ ហោតិ ។ សង្ខិត្តំ ។ បុន ចបរំ អាវុសោ ភិក្ខុ យាវទត្ថំ ឧទរាវទេហកំ ភុញ្ជិត្វា សេយ្យសុខំ បស្សសុខំ មិទ្ធសុខំ អនុយុត្តោ វិហរតិ ។ បុន ចបរំ អាវុសោ ភិក្ខុ អញ្ញតរំ ទេវនិកាយំ បណិធាយ ព្រហ្មចរិយំ ចរតិ ឥមិនាហំ សីលេន វា វតេន វា តបេន វា ព្រហ្មចរិយេន វា ទេវោ វា ភវិស្សាមិ ទេវញ្ញតរោ វាតិ ។ យោ សោ អាវុសោ ភិក្ខុ អញ្ញតរំ ទេវនិកាយំ បណិធាយ ព្រហ្មចរិយំ ចរតិ ឥមិនាហំ សីលេន វា

ចិត្តរបស់ភិក្ខុណាមិនឱនទៅ ដើម្បីព្យាយាមដុតកំដៅកិលេស ដើម្បីព្យាយាមជាគ្រឿងប្រកបរឿយ ៗ ដើម្បីព្យាយាមជាប់តទៅ នេះជាចំណងនៃចិត្តទី ១ របស់ភិក្ខុនោះ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុមិនទាន់ប្រាសចាកតម្រេកក្នុងកាយ ។ សេចក្តីបំព្រួញ ។ ភិក្ខុមិនទាន់ប្រាសចាកតម្រេកក្នុងរូប ។ សេចក្តីបំព្រួញ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុបរិភោគគ្រាន់តែឆ្អែតពេញពោះ ហើយប្រកបរឿយ ៗ នូវសេចក្តីសុខក្នុងទីដេក នូវសេចក្តីសុខ (ព្រោះផ្អែកប្រែប្រួលខាងស្តាំខាងឆ្វេង) នូវសេចក្តីសុខ ព្រោះដេកលក់លង់ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ព្រោះប្រាថ្នានូវពួកទេវតាជាន់ណាមួយថា ដោយសីលវត្តនេះ ដោយសេចក្តីព្យាយាមឬព្រហ្មចារ្យនេះឯង សូមឲ្យអាត្មាអញបានជាទេវតា (មានសក្តិធំ) ឬទេវតា (មានសក្តិតូច) ណាមួយ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុណាប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ព្រោះប្រាថ្នានូវពួកទេវតាណាមួយថា ដោយសីល

វតេន វា តបេន វា ព្រហ្មចរិយេន វា ទេវោ វា ភវិស្សាមិ ទេវញ្ញតរោ វាតិ តស្ស ចិត្តំ ន នមតិ អាតប្បាយ អនុយោគាយ សាតច្ចាយ បធានាយ អយំ បញ្ចមោ ចេតសោ វិនិពន្ធោ ។

(១៦៩) បញ្ចិន្ទ្រិយានិ ចក្ខុន្ទ្រិយំ សោតិន្ទ្រិយំ ឃានិន្ទ្រិយំ ជិវ្ហិន្ទ្រិយំ កាយិន្ទ្រិយំ ។

(១៧០) អបរានិបិ បញ្ចិន្ទ្រិយានិ សុខិន្ទ្រិយំ ទុក្ខិន្ទ្រិយំ សោមនស្សិន្ទ្រិយំ ទោមនស្សិន្ទ្រិយំ ឧបេក្ខិន្ទ្រិយំ ។

(១៧១) អបរានិបិ បញ្ចិន្ទ្រិយានិ សទ្ធិន្ទ្រិយំ វីរិយិន្ទ្រិយំ សតិន្ទ្រិយំ សមាធិន្ទ្រិយំ បញ្ញិន្ទ្រិយំ ។

(១៧២) បញ្ច និស្សរណីយា ធាតុយោ ឥធាវុសោ ភិក្ខុនោ កាមេ មនសិការោតោ កាមេសុ ចិត្តំ ន បក្ខន្ទតិ ន បសីទតិ ន សន្តិដ្ឋតិ ន វិមុច្ចតិ នេក្ខម្មំ ខោ បនស្ស មនសិការោតោ នេក្ខម្មេ ចិត្តំ បក្ខន្ទតិ បសីទតិ សន្តិដ្ឋតិ វិមុច្ចតិ តស្ស តំ ចិត្តំ សុគតំ

ឬតែ ដោយព្រហ្មចរិយៈនេះឯង សូមឲ្យអាត្មាអញ បានជាទេវតា (មានសក្តិធំ) ឬទេវតា (មានសក្តិតូច) ណាមួយ ចិត្តរបស់ភិក្ខុនោះ រមែងមិនឱនទៅ ដើម្បីព្យាយាមដុតកំដៅកិលេស ដើម្បីព្យាយាមជាគ្រឿងប្រកបរឿយៗ ដើម្បីព្យាយាមជាប់តទៅ នេះជាចំណងនៃចិត្ត ទី ៥ ។

(១៦៩) ឥន្ទ្រិយមាន ៥ យ៉ាង គឺ ចក្ខុន្ទ្រិយ ១ សោតិន្ទ្រិយ ១ ឃានិន្ទ្រិយ ១ ជិវ្ហិន្ទ្រិយ ១ កាយិន្ទ្រិយ ១ ។

(១៧០) ឥន្ទ្រិយមាន ៥ ដទៃទៀត គឺ សុខិន្ទ្រិយ ១ ទុក្ខិន្ទ្រិយ ១ សោមនស្សិន្ទ្រិយ ១ ទោមនស្សិន្ទ្រិយ ១ ឧបេក្ខិន្ទ្រិយ ១ ។

(១៧១) ឥន្ទ្រិយមាន ៥ ដទៃទៀត គឺ សទ្ធិន្ទ្រិយ ១ វីរិយិន្ទ្រិយ ១ សតិន្ទ្រិយ ១ សមាធិន្ទ្រិយ ១ បញ្ញិន្ទ្រិយ ១ ។

(១៧២) និស្សរណីយធាតុ (ធាតុដែលគួររលាស់ចេញ) មាន ៥ យ៉ាង ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ កាលដែលភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវកាមទាំងឡាយ ចិត្តរមែងមិនស្ទុះទៅ មិនជ្រះថ្លា មិនតាំងនៅ មិនផ្សព្វផ្សាយទៅ ក្នុងកាមទាំងឡាយ តែបើកាលភិក្ខុនោះ ធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវនេក្ខម្មៈ (ការចេញចាកកាម) ចិត្តរមែងស្ទុះទៅ ជ្រះថ្លា តាំងនៅចុះស៊ប់ក្នុងនេក្ខម្មៈ ចិត្តរបស់ភិក្ខុនោះ ក៏ឈ្មោះថាទៅល្អហើយ ចំរើនល្អហើយ

សុភាវិតំ សុវុដ្ឋិតំ សុវិមុត្តំ វិសំយុត្តំ កាមេហិ យេ ច កាមបច្ចយា ឧប្បជ្ជន្តិ អាសវា វិឃាតបរិឡាហា[១] មុត្តោ សោ តេហិ ន សោ តំ វេទនំ វេទេតិ ឥទមក្ខាតំ កាមានំ និស្សរណំ ។ បុន ចបរំ អាវុសោ ភិក្ខុនោ ព្យាបាទំ មនសិករោតោ ព្យាបាទេ ចិត្តំ ន បក្ខន្ទតិ ន បសីទតិ ន សន្តិដ្ឋតិ ន វិមុច្ចតិ អព្យាបាទំ ខោ បនស្ស មនសិករោតោ អព្យាបាទេ ចិត្តំ បក្ខន្ទតិ បសីទតិ សន្តិដ្ឋតិ វិមុច្ចតិ តស្ស តំ ចិត្តំ សុគតំ សុភាវិតំ សុវុដ្ឋិតំ សុវិមុត្តំ វិសំយុត្តំ ព្យាបាទេន យេ ច ព្យាបាទបច្ចយា ឧប្បជ្ជន្តិ អាសវា វិឃាតបរិឡាហា[២] មុត្តោ សោ តេហិ ន សោ តំ វេទនំ វេទេតិ ឥទមក្ខាតំ ព្យាបាទស្ស និស្សរណំ ។ បុន ចបរំ អាវុសោ ភិក្ខុនោ

១-២ ឱ. ម. វិឃាតា បរិឡាហា ។

ចេញល្អហើយ រួចស្រលះហើយ ប្រាសចេញហើយចាកកាមទាំងឡាយ អាសវៈទាំងឡាយណា ជាសភាវៈចង្អៀតចង្អល់ក្តៅក្រហាយ តែងកើតឡើងព្រោះកាមជាបច្ច័យ ភិក្ខុនោះ រួចហើយចាកអាសវៈទាំងឡាយនោះ ភិក្ខុនោះរមែងមិនទទួលនូវវេទនានោះ នេះជាការរលាស់ចេញនូវកាមទាំងឡាយ ដែលព្រះមានព្រះភាគសំដែងហើយ ១ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត កាលដែលភិក្ខុធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវព្យាបាទ ចិត្តរមែងមិនស្ទុះទៅ មិនជ្រះថ្លា មិនតាំងនៅ មិនជ្រួលជ្រាប់ទៅក្នុងព្យាបាទ តែបើភិក្ខុនោះធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវសេចក្តីមិនព្យាបាទ ចិត្តរមែងស្ទុះទៅ ជ្រះថ្លា តាំងនៅ ចុះស៊ប់ក្នុងការមិនព្យាបាទ ចិត្តរបស់ភិក្ខុនោះ ឈ្មោះថាទៅល្អហើយ អប់រំល្អហើយ ចេញល្អហើយ រួចស្រឡះល្អហើយ ប្រាសចេញហើយចាកព្យាបាទ អាសវៈទាំងឡាយណា ជាសភាវៈចង្អៀតចង្អល់ក្តៅក្រហាយ តែងកើតឡើងព្រោះព្យាបាទជាបច្ច័យ ភិក្ខុនោះរួចហើយចាកអាសវៈទាំងឡាយនោះ ភិក្ខុនោះ រមែងមិនទទួលនូវវេទនានោះ នេះជាការរលាស់ចេញនូវព្យាបាទ ដែលព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សំដែងហើយ ១ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត កាលដែល

វិហេសំ មនសិករោតោ វិហេសាយ ចិត្តំ ន បក្ខន្ទតិ
ន បសីទតិ ន សន្តិដ្ឋតិ ន វិមុច្ចតិ អវិហេសំ ខោ
បនស្ស មនសិករោតោ អវិហេសាយ ចិត្តំ បក្ខន្ទតិ
បសីទតិ សន្តិដ្ឋតិ វិមុច្ចតិ តស្ស តំ ចិត្តំ សុគតំ
សុភាវិតំ សុវុដ្ឋិតំ សុវិមុត្តំ វិសំយុត្តំ វិហេសាយ យេ ច
វិហេសបច្ចយា[1] ឧប្បជ្ជន្តិ អាសវា វិឃាតបរិឡាហា
មុត្តោ សោ តេហិ ន សោ តំ វេទនំ វេទេតិ ឥទមក្ខាតំ
វិហេសាយ និស្សរណំ ។ បុន ចបរំ អាវុសោ ភិក្ខុនោ
រូបេ[2] មនសិករោតោ រូបេសុ ចិត្តំ ន បក្ខន្ទតិ ន
បសីទតិ ន សន្តិដ្ឋតិ ន វិមុច្ចតិ អរូបំ ខោ បនស្ស
មនសិករោតោ អរូបេ[3] ចិត្តំ បក្ខន្ទតិ បសីទតិ
សន្តិដ្ឋតិ វិមុច្ចតិ តស្ស តំ ចិត្តំ សុគតំ សុភាវិតំ
សុវុដ្ឋិតំ សុវិមុត្តំ វិសំយុត្តំ រូបេហិ យេ ច រូបបច្ចយា
ឧប្បជ្ជន្តិ អាសវា វិឃាតបរិឡាហា មុត្តោ សោ

---

១ ម. វិហេសាបច្ចយា ។ ២ ម. រូបំ ។ ៣ ម. អរូបេសុ ។

ភិក្ខុធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវសេចក្តីបៀតបៀន ចិត្តរមែងមិនស្ទុះទៅ មិនជ្រះថ្លា
មិនតាំងនៅ មិនជ្រួលជ្រាបទៅក្នុងការបៀតបៀន តែបើភិក្ខុនោះធ្វើទុកក្នុង
ចិត្តនូវការមិនបៀតបៀន ចិត្តរមែងស្ទុះទៅ ជ្រះថ្លា តាំងនៅ ចុះស៊ប់ក្នុង
ការមិនបៀតបៀន ចិត្តរបស់ភិក្ខុនោះ ឈ្មោះថាទៅល្អហើយ អប់រំល្អ
ហើយ ចេញល្អហើយ រួចស្រឡះល្អហើយ ប្រាសចេញហើយចាកការ
បៀតបៀន អាសវៈទាំងឡាយណា ជាសភាវៈចង្អៀតចង្អល់ក្តៅក្រហាយ
កើតឡើងព្រោះការបៀតបៀនជាបច្ច័យ ភិក្ខុនោះ រួចហើយចាក
អាសវៈទាំងឡាយនោះ ភិក្ខុនោះ រមែងមិនទទួលនូវវេទនានោះ នេះជា
ការរលាស់ចេញនូវការបៀតបៀន ដែលព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សំដែង
ហើយ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត កាលដែលភិក្ខុធ្វើ
ទុកក្នុងចិត្តនូវរូបទាំងឡាយ ចិត្តរមែងមិនស្ទុះទៅ មិនជ្រះថ្លា មិនតាំងនៅ
មិនជ្រួលជ្រាបទៅក្នុងរូបទាំងឡាយ តែបើភិក្ខុនោះធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវអរូប
ចិត្តរមែងស្ទុះទៅ ជ្រះថ្លា តាំងនៅ ចុះស៊ប់ក្នុងអរូប ចិត្តរបស់ភិក្ខុនោះ
ឈ្មោះថាទៅល្អហើយ អប់រំល្អហើយ ចេញល្អហើយ រួចល្អហើយ
ប្រាសចេញហើយចាករូបទាំងឡាយ អាសវៈទាំងឡាយណា ជាសភាវៈ
ចង្អៀតចង្អល់ ក្តៅក្រហាយ កើតឡើងព្រោះរូបជាបច្ច័យ ភិក្ខុនោះ

តេហិ ន សោ តំ វេទនំ វេទេតិ ឥទមក្ខាតំ រូ-
បានំ និស្សរណំ ។ បុន ចបរំ អាវុសោ ភិក្ខុនោ
សក្កាយំ មនសិការោតោ សក្កាយេ ចិត្តំ ន បក្ខន្ទតិ
ន បសីទតិ ន សន្តិដ្ឋតិ ន វិមុច្ចតិ សក្កាយនិរោធំ
ខោ បនស្ស មនសិការោតោ សក្កាយនិរោធេ ចិត្តំ
បក្ខន្ទតិ បសីទតិ សន្តិដ្ឋតិ វិមុច្ចតិ តស្ស តំ ចិត្តំ
សុគតំ សុភាវិតំ សុវុដ្ឋិតំ សុវិមុត្តំ វិសំយុត្តំ សក្កា-
យេន ។ យេ ច សក្កាយប្បច្ចយា ឧប្បជ្ជន្តិ អាសវា
វិឃាតបរិឡាហា មុត្តោ សោ តេហិ ន សោ តំ វេទនំ
វេទេតិ ឥទមក្ខាតំ សក្កាយស្ស និស្សរណំ ។

(១៧៣) បញ្ច វិមុត្តាយតនានិ ឥធាវុសោ ភិក្ខុនោ
សត្ថា ធម្មំ ទេសេតិ អញ្ញតរោ វា គរុដ្ឋានិយោ[១] ស-
ព្រហ្មចារី ។ យថា យថា អាវុសោ ភិក្ខុនោ សត្ថា ធម្មំ
ទេសេតិ អញ្ញតរោ វា គរុដ្ឋានិយោ[២] សព្រហ្មចារី តថា

១-២ ម. ម. គរុដ្ឋនិយោ ។

រួចហើយចាកកិលេសទាំងនោះ ភិក្ខុនោះ រមែងមិនទទួលនូវវេទនានោះ
នេះជាការលាស់ចេញនូវរូបទាំងឡាយ ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់
សំដែងហើយ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយវិញទៀត កាលដែល
ភិក្ខុធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវសក្កាយៈ (បញ្ចក្ខន្ធ) ចិត្តរមែងមិនស្ទុះទៅ មិនជ្រះថ្លា
មិនតាំងនៅ មិនរួសរាយទៅក្នុងសក្កាយៈ តែបើភិក្ខុនោះធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវ
ការរលត់ទៅនៃសក្កាយៈ ចិត្តរមែងស្ទុះទៅ ជ្រះថ្លា តាំងនៅ ចុះស៊ប់ក្នុង
ការរលត់ទៅនៃសក្កាយៈ ចិត្តរបស់ភិក្ខុនោះ ឈ្មោះថាទៅល្អហើយ អប់
រំល្អហើយ ចេញល្អហើយ រួចស្រឡះល្អហើយ ប្រាសចេញហើយ
ចាកសក្កាយៈ កិលេសទាំងឡាយណា ជាសភាវៈចង្អៀតចង្អល់ ក្ដៅ
ក្រហាយ កើតឡើងព្រោះសក្កាយជាបច្ច័យ ភិក្ខុនោះ រួចហើយចាក
កិលេសទាំងឡាយនោះ ភិក្ខុនោះ រមែងមិនទទួលនូវវេទនានោះ នេះជា
ការលាស់ចេញនូវសក្កាយៈ ដែលព្រះមានព្រះភាគសំដែងហើយ ។ ។

(១៧៣) វិមុត្តាយតនៈ (ហេតុជាគ្រឿងរួច) មាន ៥ យ៉ាង ម្នាល
អាវុសោទាំងឡាយ ព្រះសាស្ដា ឬសព្រហ្មចារីបុគ្គលណាមួយ ដែល
គួរដល់ឋានៈជាគ្រូ រមែងសំដែងធម៌ដល់ភិក្ខុ ក្នុងសាសនានេះ ។
ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ព្រះសាស្ដា ឬ សព្រហ្មចារីបុគ្គលណាមួយ
ដែលគួរដល់ឋានៈជាគ្រូ រមែងសំដែងធម៌ ដល់ភិក្ខុយ៉ាងណា ៗ

តថា សោ តស្មឹ ធម្មេ អត្ថប្បដិសំវេទី ច ហោតិ ធម្មប្បដិសំវេទី ច ។ តស្ស អត្ថប្បដិសំវេទិនោ ធម្មប្បដិសំវេទិនោ បាមោជ្ជំ ជាយតិ បមុទិតស្ស បីតិ ជាយតិ បីតិមនស្ស កាយោ បស្សម្ភតិ បស្សទ្ធកាយោ សុខំ វេទេតិ សុខិនោ ចិត្តំ សមាធិយតិ ឥទំ បឋមំ វិមុត្តាយតនំ ។ បុន ចបរំ អាវុសោ ភិក្ខុនោ ន ហេវ ខោ សត្ថា ធម្មំ ទេសេតិ អញ្ញតរោ វា គរុដ្ឋានិយោ សព្រហ្មចារី អបិច ខោ យថាសុតំ យថាបរិយត្តំ ធម្មំ វិត្ថារេន បរេសំ ទេសេតិ ។ បេ ។ អបិច ខោ យថាសុតំ យថាបរិយត្តំ ធម្មំ វិត្ថារេន សជ្ឈាយំ ករោតិ ។ បេ ។ អបិច ខោ យថាសុតំ យថាបរិយត្តំ ធម្មំ ចេតសា អនុវិតក្កេតិ អនុវិចារេតិ មនសានុបេក្ខតិ

ភិក្ខុនោះរមែងជាអ្នកដឹងច្បាស់នូវអត្ថផង ដឹងច្បាស់នូវធម៌ផង ក្នុងធម៌នោះយ៉ាងនោះ ៗ ។ បាមោជ្ជៈ (សេចក្តីរីករាយ) រមែងកើតដល់ភិក្ខុនោះដែលជាអ្នកដឹងច្បាស់នូវអត្ថ ដឹងច្បាស់នូវធម៌ លុះភិក្ខុមានសេចក្តីរីករាយហើយ បីតិក៏រមែងកើតឡើង កាលបើចិត្តប្រកបដោយបីតិហើយ នាមកាយក៏ស្ងប់រម្ងាប់ ភិក្ខុមាននាមកាយស្ងប់រម្ងាប់ហើយ រមែងទទួលនូវសេចក្តីសុខ លុះប្រកបសេចក្តីសុខហើយ ចិត្តក៏រមែងដំកល់មាំ នេះជាវិមុត្តាយតនៈទី ១ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត ព្រះសាស្តាឬសព្រហ្មចារីបុគ្គលណាមួយ ដែលគួរដល់ឋានៈជាគ្រូ មិនសំដែងធម៌ដល់ភិក្ខុទេ តែថាភិក្ខុនោះ រមែងសំដែងធម៌ដែលខ្លួនបានស្តាប់មកហើយយ៉ាងណា បានរៀនមកហើយយ៉ាងណា ដោយសេចក្តីពិស្តារ ដល់ជនទាំងឡាយដទៃ ។ សេចក្តីបំព្រួញ ។ តែថាភិក្ខុនោះធ្វើនូវការស្វាធ្យាយនូវធម៌ ដែលខ្លួនបានស្តាប់មកហើយយ៉ាងណា បានរៀនមកហើយយ៉ាងណា ដោយសេចក្តីពិស្តារ ។ បេ ។ តែថាភិក្ខុនោះត្រិះរិះរឿយ ៗ ពិចារណារឿយ ៗ ដោយចិត្ត ពញ្ញឹកពិនិត្យរឿយ ៗ ចំពោះធម៌ដែលខ្លួនបានស្តាប់មកហើយយ៉ាងណា រៀនមកហើយយ៉ាងណា

ៗ បេ ៗ អបិច ខ្វស្ស អញ្ញតរំ សមាធិនិមិត្តំ សុគ្គហិតំ ហោតិ សុមនសិកតំ សូបធារិតំ សុប្បដិវិទ្ធំ បញ្ញាយ ។ យថា យថា អាវុសោ ភិក្ខុនោ អញ្ញតរំ សមាធិនិមិត្តំ សុគ្គហិតំ ហោតិ សុមនសិកតំ សូបធារិតំ សុប្បដិវិទ្ធំ បញ្ញាយ តថា តថា សោ តស្មិំ ធម្មេ អត្ថប្បដិសំវេទី ច ហោតិ ធម្មប្បដិសំវេទី ច ។ តស្ស អត្ថប្បដិសំវេទិនោ ធម្មប្បដិសំវេទិនោ បាមោជ្ជំ ជាយតិ បមុទិតស្ស បីតិ ជាយតិ បីតិមនស្ស កាយោ បស្សម្ភតិ បស្សទ្ធកាយោ សុខំ វេទេតិ សុខិនោ ចិត្តំ សមាធិយតិ ឥទំ បញ្ចមំ វិមុត្តាយតនំ ។

(១៧៤) បញ្ច វិមុត្តិបរិបាចនិយា សញ្ញា អនិច្ចសញ្ញា អនិច្ចេ ទុក្ខសញ្ញា ទុក្ខេ អនត្តសញ្ញា បហានសញ្ញា វិរាគសញ្ញា ។ ឥមេ ខោ អាវុសោ

ៗ បេ ៗ តែថា សមាធិនិមិត្តណាមួយ ភិក្ខុនោះរៀនយកដោយល្អ ធ្វើទុកក្នុងចិត្តដោយល្អ ពិចារណាដោយល្អ ចាក់ធ្លុះដោយល្អ ដោយប្រាជ្ញាបាន ៗ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ សមាធិនិមិត្តណាមួយ ដែលភិក្ខុរៀនយកដោយល្អ ធ្វើទុកក្នុងចិត្តដោយល្អ ពិចារណាដោយល្អ ចាក់ធ្លុះដោយល្អ ដោយប្រាជ្ញាយ៉ាងណា ៗ ភិក្ខុនោះ រមែងជាអ្នកដឹងច្បាស់នូវអត្ថផង ដឹងច្បាស់នូវធម៌ផង ក្នុងធម៌នោះយ៉ាងនោះ ៗ ។ កាលភិក្ខុនោះបានដឹងច្បាស់នូវអត្ថ បានដឹងច្បាស់នូវធម៌ហើយ បាមោជ្ជៈរមែងកើតឡើង លុះបាមោជ្ជៈកើតឡើងហើយ បីតិរមែងកើតឡើង កាលបើចិត្តប្រកបដោយបីតិហើយ នាមកាយក៏រមែងស្ងប់រម្ងាប់ ភិក្ខុមាននាមកាយស្ងប់រម្ងាប់ហើយ តែងទទួលនូវសេចក្តីសុខ កាលភិក្ខុទទួលសេចក្តីសុខហើយ ចិត្តក៏តាំងនៅមាំ នេះជាវិមុត្តាយតនៈទី ៥ ។

(១៧៤) សញ្ញា (សេចក្តីសំគាល់) ញុំាងវិមុត្តិ[១]ឲ្យចាស់ក្លា មាន ៥ យ៉ាង គឺ សេចក្តីសំគាល់ថា មិនទៀង ១ សេចក្តីសំគាល់ថា ទុក្ខក្នុងរបស់មិនទៀង ១ សេចក្តីសំគាល់ថា មិនមែនរបស់ខ្លួនក្នុងរបស់ប្រកបដោយទុក្ខ ១ សេចក្តីសំគាល់ក្នុងធម៌ជាគ្រឿងលះ ១ សេចក្តីសំគាល់ក្នុងធម៌ជាគ្រឿងនឿយណាយ ១ ៗ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ

១ សំដៅយកព្រះអរហត្ត ។

តេន ភគវតា ជានតា បស្សតា អរហតា សម្មា-
សម្ពុទ្ធេន បញ្ច ធម្មា សម្មទក្ខាតា តត្ថ សព្វេហេវ
សង្គាយិតព្វំ ។ បេ ។ អត្ថាយ ហិតាយ សុខាយ
ទេវមនុស្សានំ ។

សង្គីតិយបញ្ចកំ និដ្ឋិតំ(១) ។

(១៧៨) អត្ថិ ខោ អាវុសោ តេន ភគវតា ។ បេ ។
សម្មាសម្ពុទ្ធេន ឆ ធម្មា សម្មទក្ខាតា តត្ថ សព្វេហេវ
សង្គាយិតព្វំ ។ បេ ។ អត្ថាយ ហិតាយ សុខាយ
ទេវមនុស្សានំ ។ កតមេ ឆ ។ ឆ អជ្ឈត្តិកានិ អា-
យតនានិ ចក្ខាយតនំ សោតាយតនំ ឃានាយតនំ
ជិវ្ហាយតនំ កាយាយតនំ មនាយតនំ ។

(១៧៩) ឆ ពាហិរានិ អាយតនានិ រូបាយតនំ
សទ្ទាយតនំ គន្ធាយតនំ រសាយតនំ ផោដ្ឋព្វាយតនំ
ធម្មាយតនំ ។

១ ឱ. ម. សង្គីតិយបញ្ចកំ និដ្ឋិតន្តិ ន ទិស្សតិ ។

ពួកធម៌ប្រាំ ១ នេះឯង ដែលព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ ជាអរហន្ត
សម្មាសម្ពុទ្ធទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ ទ្រង់សំដែងទុកហើយដោយ
ប្រពៃ យើងទាំងអស់គ្នា គប្បីសង្គាយនាក្នុងធម៌ទាំងនោះ ។ បេ ។
ដើម្បីសេចក្តីចំរើន ដើម្បីប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខ ដល់ទេវតា
និងមនុស្សទាំងឡាយ ។

ចប់ ពួកធម៌ប្រាំ ១ ដែលរាប់ចូលក្នុងការសង្គាយនា ។

(១៧៨) ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ពួកធម៌ប្រាំមួយ ១ ដែលព្រះ
មានព្រះភាគអង្គនោះ ។ បេ ។ ជាសម្មាសម្ពុទ្ធទ្រង់សំដែងទុកដោយ
ប្រពៃ យើងទាំងអស់គ្នា គប្បីសង្គាយនាក្នុងធម៌ទាំងនោះ ។ បេ ។
ដើម្បីសេចក្តីចំរើន ដើម្បីប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខ ដល់ទេវតា
និងមនុស្សទាំងឡាយ ។ ពួកធម៌ប្រាំមួយ ១ តើដូចម្តេច ។ អាយតនៈខាង
ក្នុង ៦ យ៉ាង គឺ អាយតនៈគឺភ្នែក ១ អាយតនៈគឺត្រចៀក ១ អាយតនៈ
គឺច្រមុះ ១ អាយតនៈគឺអណ្តាត ១ អាយតនៈគឺកាយ ១ អាយតនៈ គឺចិត្ត ១ ។

(១៧៩) អាយតនៈខាងក្រៅ ៦ យ៉ាង គឺ អាយតនៈគឺរូប១ អាយតនៈ
គឺសំឡេង ១ អាយតនៈគឺក្លិន ១ អាយតនៈគឺរស ១ អាយតនៈគឺសម្ផស្ស
១ អាយតនៈគឺធម៌(១) ១ ។

១ បានដល់វេទនាខន្ធ សញ្ញាខន្ធ សង្ខារក្ខន្ធ និងអនិទស្សនរូប (រូបមើលមិនឃើញ)
និងអប្បដិឃរូប (រូបមិនពាល់ត្រូវ) និងអសង្ខតធាតុ (និព្វាន) ។ [illegible] ។

សង្គីតិសុត្តំ ឆក្កំ

(១៧៧) ឆ វិញ្ញាណកាយា ចក្ខុវិញ្ញាណំ សោតវិញ្ញាណំ ឃានវិញ្ញាណំ ជិវ្ហាវិញ្ញាណំ កាយវិញ្ញាណំ មនោវិញ្ញាណំ ។

(១៧៨) ឆ ផស្សកាយា ចក្ខុសម្ផស្សោ ។ បេ ។ មនោសម្ផស្សោ ។

(១៧៩) ឆ វេទនាកាយា ចក្ខុសម្ផស្សជា វេទនា ។ បេ ។ មនោសម្ផស្សជា វេទនា ។

(១៨០) ឆ សញ្ញាកាយា រូបសញ្ញា ។ បេ ។ ធម្មសញ្ញា ។

(១៨១) ឆ សញ្ចេតនាកាយា រូបសញ្ចេតនា ។ បេ ។ ធម្មសញ្ចេតនា ។

(១៨២) ឆ តណ្ហាកាយា រូបតណ្ហា សទ្ទតណ្ហា គន្ធតណ្ហា រសតណ្ហា ផោដ្ឋព្វតណ្ហា ធម្មតណ្ហា ។

សង្គីតិសូត្រ ពួកធម៌ប្រាំមួយ ៗ ដែលគប្បីសូត្រក្នុងការសង្គាយនា

(១៧៧) ប្រជុំនៃវិញ្ញាណ ៦ យ៉ាង គឺ ចក្ខុវិញ្ញាណ ១ សោតវិញ្ញាណ ១ ឃានវិញ្ញាណ ១ ជិវ្ហាវិញ្ញាណ ១ កាយវិញ្ញាណ ១ មនោវិញ្ញាណ ១ ។

(១៧៨) ប្រជុំនៃផស្សៈ ៦ យ៉ាង គឺ ចក្ខុសម្ផស្ស ១ ។ បេ ។ មនោសម្ផស្ស ១ ។

(១៧៩) ប្រជុំនៃវេទនា ៦ យ៉ាង គឺ វេទនាកើតអំពីចក្ខុសម្ផស្ស ១ ។ បេ ។ វេទនាកើតអំពីមនោសម្ផស្ស ១ ។

(១៨០) ប្រជុំនៃសញ្ញា ៦ យ៉ាង គឺ រូបសញ្ញា ១ ។ បេ ។ ធម្មសញ្ញា ១ ។

(១៨១) ប្រជុំនៃសញ្ចេតនា[១] ៦ យ៉ាង គឺ រូបសញ្ចេតនា ១ ។ បេ ។ ធម្មសញ្ចេតនា ១ ។

(១៨២) ប្រជុំនៃតណ្ហា ៦ យ៉ាង គឺ រូបតណ្ហា ១ សទ្ទតណ្ហា ១ គន្ធតណ្ហា ១ រសតណ្ហា ១ ផោដ្ឋព្វតណ្ហា ១ ធម្មតណ្ហា ១ ។

---

១ បានដល់សង្ខារក្ខន្ធ ។ សញ្ចេតនា ប្រែថា គិត, បំណុបចិត្ត, ក្លែង, តាក់តែង, ធ្វើ ។

(១៨៣) ឆ អគារវា ឥធាវុសោ ភិក្ខុ សត្ថរិ អគារវោ វិហរតិ អប្បតិស្សោ ធម្មេ អគារវោ វិហរតិ អប្បតិស្សោ សង្ឃេ អគារវោ វិហរតិ អប្បតិស្សោ សិក្ខាយ អគារវោ វិហរតិ អប្បតិស្សោ អប្បមាទេ អគារវោ វិហរតិ អប្បតិស្សោ បដិសន្ថារេ អគារវោ វិហរតិ អប្បតិស្សោ ។

(១៨៤) ឆ សគារវា[១] ឥធាវុសោ ភិក្ខុ សត្ថរិ សគារវោ វិហរតិ សប្បតិស្សោ ធម្មេ សគារវោ វិហរតិ សប្បតិស្សោ សង្ឃេ សគារវោ វិហរតិ សប្បតិស្សោ សិក្ខាយ សគារវោ វិហរតិ សប្បតិស្សោ អប្បមាទេ សគារវោ វិហរតិ សប្បតិស្សោ បដិសន្ថារេ សគារវោ វិហរតិ សប្បតិស្សោ ។

១ ឱ. ម. គារវា ។

(១៨៣) អគារវៈ (សេចក្តីមិនគោរព) ៦ យ៉ាង ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ មិនមានសេចក្តីគោរព មិនមានសេចក្តីកោតក្រែង ក្នុងព្រះសាស្តា ១ មិនមានសេចក្តីគោរព មិនមានសេចក្តីកោតក្រែង ក្នុងព្រះធម៌ មិនមានសេចក្តីគោរព មិនមានសេចក្តីកោតក្រែង ក្នុងព្រះសង្ឃ ១ មិនមានសេចក្តីគោរព មិនមានសេចក្តីកោតក្រែង ក្នុងសិក្ខា ១ មិនមានសេចក្តីគោរព មិនមានសេចក្តីកោតក្រែង ក្នុងអប្បមាទធម៌ ១ មិនមានសេចក្តីគោរព មិនមានសេចក្តីកោតក្រែង ក្នុងបដិសន្ថារៈ ១ ។

(១៨៤) សគារវៈ (សេចក្តីគោរព) ៦ យ៉ាង ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ប្រកបដោយសេចក្តីគោរព ប្រកបដោយសេចក្តីកោតក្រែង ក្នុងព្រះសាស្តា ១ ប្រកបដោយសេចក្តីគោរព ប្រកបដោយសេចក្តីកោតក្រែង ក្នុងព្រះធម៌ ១ ប្រកបដោយសេចក្តីគោរព ប្រកបដោយសេចក្តីកោតក្រែង ក្នុងព្រះសង្ឃ ១ ប្រកបដោយសេចក្តីគោរព ប្រកបដោយសេចក្តីកោតក្រែង ក្នុងសិក្ខា ១ ប្រកបដោយសេចក្តីគោរព ប្រកបដោយសេចក្តីកោតក្រែង ក្នុងអប្បមាទធម៌ ១ ប្រកបដោយសេចក្តីគោរព ប្រកបដោយសេចក្តីកោតក្រែង ក្នុងបដិសន្ថារៈ ១ ។

(១៨៥) ឆ សោមនស្សុបវិចារា ចក្ខុនា រូបំ ទិស្វា សោមនស្សដ្ឋានិយំ រូបំ ឧបវិចរតិ ។ សោតេន សទ្ទំ សុត្វា... ។ ឃានេន គន្ធំ ឃាយិត្វា... ។ ជិវ្ហាយ រសំ សាយិត្វា... ។ កាយេន ផោដ្ឋព្វំ ផុសិត្វា... ។ មនសា ធម្មំ វិញ្ញាយ សោមនស្សដ្ឋានិយំ ធម្មំ ឧបវិចរតិ ។

(១៨៦) ឆ ទោមនស្សុបវិចារា ចក្ខុនា រូបំ ទិស្វា ទោមនស្សដ្ឋានិយំ រូបំ ឧបវិចរតិ ។ សោតេន សទ្ទំ សុត្វា... ។ ឃានេន គន្ធំ ឃាយិត្វា... ។ ជិវ្ហាយ រសំ សាយិត្វា... ។ កាយេន ផោដ្ឋព្វំ ផុសិត្វា... ។ មនសា ធម្មំ វិញ្ញាយ ទោមនស្សដ្ឋានិយំ ធម្មំ ឧបវិចរតិ ។

(១៨៥) សោមនស្សូបវិចារ (ធម៌ជាគ្រឿងគន់គិតប្រកបដោយសោមនស្ស) ៦ យ៉ាង គឺ បុគ្គលឃើញរូបដោយភ្នែក ក៏គន់គិតនូវរូប ដែលគួរជាទីតាំងនៃសោមនស្ស ១ ។ ស្តាប់សម្លេងដោយត្រចៀក... ១ ។ ធុំក្លិនដោយច្រមុះ... ១ ។ ទទួលរសដោយអណ្តាត... ១ ។ ពាល់ត្រូវសម្ផស្សដោយកាយ... ១ ។ ដឹងច្បាស់នូវធម្មារម្មណ៍ដោយចិត្ត ក៏គន់គិតនូវធម្មារម្មណ៍ ដែលគួរជាទីតាំងនៃសោមនស្ស ១ ។

(១៨៦) ទោមនស្សូបវិចារ (ធម៌ជាគ្រឿងគន់គិតប្រកបដោយទោមនស្ស) ៦ យ៉ាង គឺ បុគ្គលឃើញរូបដោយភ្នែក ក៏គន់គិតនូវរូប ដែលគួរជាទីតាំងនៃទោមនស្ស ១ ។ ស្តាប់សម្លេងដោយត្រចៀក... ១ ។ ធុំក្លិនដោយច្រមុះ... ១ ។ ទទួលរសដោយអណ្តាត... ១ ។ ពាល់ត្រូវសម្ផស្សដោយកាយ... ១ ។ ដឹងធម្មារម្មណ៍ដោយចិត្ត ក៏គន់គិតនូវធម្មារម្មណ៍ ដែលគួរជាទីតាំងនៃទោមនស្ស ១ ។

(១៨៧) ឆ ឧបេក្ខូបវិចារា ចក្ខុនា រូបំ ទិស្វា ឧបេក្ខដ្ឋានិយំ រូបំ ឧបវិចរតិ ។ សោតេន សទ្ទំ សុត្វា... ។ ឃានេន គន្ធំ ឃាយិត្វា... ។ ជិវ្ហាយ រសំ សាយិត្វា... ។ កាយេន ផោដ្ឋព្វំ ផុសិត្វា... ។ មនសា ធម្មំ វិញ្ញាយ ឧបេក្ខដ្ឋានិយំ ធម្មំ ឧបវិចរតិ ។

(១៨៨) ឆ សារាណីយា ធម្មា ។ ឥធាវុសោ ភិក្ខុនោ មេត្តំ កាយកម្មំ បច្ចុបដ្ឋិតំ ហោតិ សព្រហ្មចារីសុ អាវិ ចេវ រហោ ច អយំបិ(១) ធម្មោ សារាណីយោ បិយករណោ គរុករណោ សង្គហាយ អវិវាទាយ សាមគ្គិយា ឯកីភាវាយ សំវត្តតិ ។ បុន ចបរំ អាវុសោ ភិក្ខុនោ មេត្តំ វចីកម្មំ ។ មេត្តំ មនោកម្មំ បច្ចុបដ្ឋិតំ ហោតិ សព្រហ្មចារីសុ អាវិ ចេវ រហោ ច អយំបិ ធម្មោ សារាណីយោ ។បេ។ ឯកីភាវាយ សំវត្តតិ ។ បុន ចបរំ អាវុសោ

១ ម. អយម្បិ ។

(១៨៧) ឧបេក្ខូបវិចារ (ធម៌ជាគ្រឿងគន់គិតប្រកបដោយឧបេក្ខា) ៦ យ៉ាង គឺ បុគ្គលឃើញរូបដោយភ្នែក ក៏គន់គិតនូវរូប ដែលជាទីតាំងនៃឧបេក្ខា ១ ។ ស្តាប់សម្លេងដោយត្រចៀក... ១ ។ ធុំក្លិនដោយច្រមុះ... ១ ។ ទទួលរសដោយអណ្តាត... ១ ។ ពាល់ត្រូវសម្ផស្សដោយកាយ... ១ ។ ដឹងធម្មារម្មណ៍ដោយចិត្ត ក៏គន់គិតនូវធម្មារម្មណ៍ ដែលគួរជាទីតាំងនៃឧបេក្ខា ១ ។

(១៨៨) សារាណីយធម៌ (ធម៌គួររលឹក) ៦ យ៉ាង ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ តម្កល់នូវកាយកម្មប្រកបដោយមេត្តា ចំពោះសព្រហ្មចារីទាំងឡាយ ទាំងទីចំពោះមុខ ទាំងទីកំបាំងមុខ នេះជាធម៌គួររលឹក ធ្វើសេចក្តីស្រឡាញ់ ធ្វើសេចក្តីគោរព ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីសង្គ្រោះ ដើម្បីមិនទាស់គ្នា ដើម្បីសាមគ្គី ដើម្បីឯកីភាព (ភាពតែរួមមួយ ១) ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុតម្កល់នូវវចីកម្មប្រកបដោយមេត្តា ១ ។ ភិក្ខុ តម្កល់នូវមនោកម្ម ប្រកបដោយមេត្តា ចំពោះសព្រហ្មចារីទាំងឡាយ ទាំងទីចំពោះមុខ ទាំងទីកំបាំងមុខ នេះជាធម៌គួររលឹក ។បេ។ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីឯកីភាព ១ ។ ម្នាល

ភិក្ខុ យេ តេ លាភា ធម្មិកា ធម្មលទ្ធា អន្តមសោ
បត្តបរិយាបន្នមត្តំបិ តថារូបេហិ លាភេហិ អប្បដិវិ-
ភត្តភោគី ហោតិ សីលវន្តេហិ សព្រហ្មចារីហិ សា-
ធារណភោគី អយំបិ ធម្មោ សារណីយោ ។ បេ ។
ឯកីភាវាយ សំវត្តតិ ។ បុន ចបរំ អាវុសោ ភិក្ខុ
យានិ តានិ សីលានិ អខណ្ឌានិ អច្ឆិទ្ទានិ អស-
ពលានិ អកម្មាសានិ ភុជិស្សានិ វិញ្ញុប្បសត្ថានិ
អបរាមដ្ឋានិ សមាធិសំវត្តនិកានិ តថារូបេសុ សី-
លេសុ សីលសាមញ្ញគតោ វិហរតិ សព្រហ្មចារីហិ
អាវិ ចេវ រហោ ច អយំបិ ធម្មោ សារណី-
យោ ។ បេ ។ ឯកីភាវាយ សំវត្តតិ ។

អាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុជាអ្នកបរិភោគមិនចែកមុខរបស់
បុគ្គល(១) ដោយលាភទាំងឡាយ ដែលប្រកបដោយធម៌ បានមក
ដោយធម៌ ដោយហោចទៅសូម្បីលាភត្រឹមតែរបស់ដែលមានក្នុងបាត្រ
គឺជាអ្នកមានការបរិភោគ ជាសាធារណៈ ដោយសព្រហ្មចារីទាំងឡាយ
ដែលមានសីល នេះជាធម៌គួររលឹក ។ បេ ។ ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បី
ឯកីភាព ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុជាអ្នកមាន
សីលស្មើគ្នា ដោយសព្រហ្មចារីទាំងឡាយ ក្នុងសីលទាំងឡាយ ដែល
ជាសីលមិនដាច់ មិនធ្លុះ មិនពពាល មិនពព្រុស ជាសីលប្រោសខ្លួន គឺមិន
ជាខ្ញុំតណ្ហា ដែលវិញ្ញូជនសរសើរហើយ មិនមានតណ្ហានិងទិដ្ឋិប៉ះពាល់
បាន ជាសីលប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសមាធិ ទាំងទីចំពោះមុខ ទាំងទីកំបាំងមុខ
នេះជាធម៌គួររលឹក ។ បេ ។ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីឯកីភាព ។

---

១ អដ្ឋកថាថា មានពីរយ៉ាង គឺ ចែកមុខអាមិស ថា [illegible] មិនឲ្យ
ប៉ុណ្ណោះ ១ ចែកមុខបុគ្គលថា ឲ្យដល់អ្នកនោះ មិនឲ្យដល់អ្នកនោះ ១ ។ ការបរិភោគទៀប
ពាក្យ[illegible]ក្នុងទីនេះ ឈ្មោះថា បរិភោគមិនចែកមុខរបស់បុគ្គល គឺ ខំបរិភោគ[illegible]
[illegible]យ៉ាងនោះ ហើយមិនមើលមុខបុគ្គលផង ។

បុន ចបរំ អាវុសោ ភិក្ខុ យាយំ ទិដ្ឋិ អរិយា និយ្យានិកា និយ្យាតិ តក្ករស្ស សម្មាទុក្ខក្ខយាយ តថារូបាយ ទិដ្ឋិយា ទិដ្ឋិសាមញ្ញគតោ វិហរតិ សព្រហ្មចារីហិ អាវិ ចេវ រហោ ច អយម្បិ ធម្មោ សារណីយោ បិយករណោ គរុករណោ សង្គហាយ អវិវាទាយ សាមគ្គិយា ឯកីភាវាយ សំវត្តតិ ។

(១៨៩) ឆ វិវាទមូលានិ ឥធាវុសោ ភិក្ខុ កោធនោ ហោតិ ឧបនាហី ។ យោ សោ អាវុសោ ភិក្ខុ កោធនោ ហោតិ ឧបនាហី សោ សត្ថរិបិ អគារវោ វិហរតិ អប្បតិស្សោ ធម្មេបិ អគារវោ វិហរតិ អប្បតិស្សោ សង្ឃេបិ អគារវោ វិហរតិ អប្បតិស្សោ សិក្ខាយបិ ន បរិបូរការី(១) ហោតិ ។ យោ សោ អាវុសោ ភិក្ខុ សត្ថរិ អគារវោ វិហរតិ អប្បតិស្សោ ធម្មេ ។ បេ ។ សង្ឃេ ។ បេ ។

១ ឱ. ម. បរិបូរការី ។

ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុមានសេចក្តីយល់ឃើញស្មើគ្នា នឹងសព្រហ្មចារីទាំងឡាយ ក្នុងទិដ្ឋិដ៏ប្រសើរ ជាទីស្រោចស្រង់សត្វ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីអស់ទៅនៃទុក្ខដោយប្រពៃ ដល់អ្នកធ្វើតាមទិដ្ឋិនោះ ទាំងទីចំពោះមុខ ទាំងទីកំបាំងមុខ នេះជាធម្មជាតរលឹក ធ្វើសេចក្តីស្រឡាញ់ ធ្វើសេចក្តីគោរព ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសង្គ្រោះគ្នា ដើម្បីមិនទាស់ទែងគ្នា ដើម្បីសាមគ្គី ដើម្បីឯកីភាព ។

(១៨៩) មូលហេតុនៃសេចក្តីវិវាទ ៦ យ៉ាង ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ មានសេចក្តីក្រោធ ចងសេចក្តីក្រោធទុក ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុណា មានសេចក្តីក្រោធ ចងសេចក្តីក្រោធទុក ភិក្ខុនោះមិនមានសេចក្តីគោរពកោតក្រែង ក្នុងព្រះសាស្តាខ្លះ មិនមានសេចក្តីគោរពកោតក្រែង ក្នុងព្រះធម៌ខ្លះ មិនមានសេចក្តីគោរពកោតក្រែង ក្នុងព្រះសង្ឃខ្លះ ជាអ្នកមិនធ្វើឲ្យបរិបូណ៌ ក្នុងសិក្ខាខ្លះ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុណាមួយ មិនមានសេចក្តីគោរពកោតក្រែង ក្នុងព្រះសាស្តា ក្នុងព្រះធម៌ ។ បេ ។ ក្នុងព្រះសង្ឃ ។ បេ ។

សិក្ខាយ ន បរិបូរការី(១) ហោតិ ។ សោ សង្ឃេ វិវាទំ ជនេតិ យោ សោ ហោតិ វិវាទោ ពហុជនាហិតាយ ពហុជនាសុខាយ ពហុជនស្ស អនត្ថាយ អហិតាយ ទុក្ខាយ ទេវមនុស្សានំ ។ ឯវរូបញ្ចេ(២) តុម្ហេ អាវុសោ វិវាទមូលំ អជ្ឈត្តំ វា ពហិទ្ធា វា សមនុបស្សេយ្យាថ ។ តត្រ តុម្ហេ អាវុសោ តស្សេវ បាបកស្ស វិវាទមូលស្ស បហានាយ វាយមេយ្យាថ ។ ឯវរូបញ្ចេ(៣) តុម្ហេ អាវុសោ វិវាទមូលំ អជ្ឈត្តំ វា ពហិទ្ធា វា ន សមនុបស្សេយ្យាថ ។ តត្រ តុម្ហេ អាវុសោ តស្សេវ បាបកស្ស វិវាទមូលស្ស អាយតឹ អនវស្សវាយ បដិបជ្ជេយ្យាថ ។ ឯវមេតស្ស បាបកស្ស វិវាទមូលស្ស បហានំ ហោតិ ឯវមេតស្ស បាបកស្ស វិវាទមូលស្ស អាយតឹ អនវស្សវោ ហោតិ ។ បុន ចបរំ អាវុសោ ភិក្ខុ មក្ខី ហោតិ បឡាសី ។ ឥស្សុកី ហោតិ មច្ឆរី ។

១ ឱ. ម. បរិបូរការី ។ ២-៣ ម. ឯវរូបំចេ ។

ជាអ្នកមិនធ្វើឲ្យបរិបូណ៌ ក្នុងសិក្ខា ។ ភិក្ខុនោះរមែងបង្កើតវិវាទក្នុងសង្ឃ ដែលជាវិវាទកើតឡើង ដើម្បីមិនជាប្រយោជន៍ដល់ជនច្រើន ដើម្បីមិនជាសុខដល់ជនច្រើន ដើម្បីមិនចំរើនដល់ជនច្រើន ដើម្បីមិនជាប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្ដីទុក្ខដល់ទេវតានឹងមនុស្សទាំងឡាយ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ បើលោកទាំងឡាយឃើញមូលហេតុនៃវិវាទ មានសភាពយ៉ាងនេះ ខាងក្នុង ឬខាងក្រៅហើយ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ លោកទាំងឡាយត្រូវព្យាយាម ដើម្បីលះមូលហេតុនៃវិវាទ ដ៏លាមកនោះចេញ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ បើលោកទាំងឡាយ មិនឃើញមូលហេតុនៃវិវាទមានសភាពយ៉ាងនេះ ខាងក្នុងឬខាងក្រៅទេ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ លោកទាំងឡាយត្រូវប្រតិបត្តិ ដើម្បីមិនឲ្យមូលហេតុនៃវិវាទ ដ៏លាមកនោះជាប់តាមតទៅ ។ ការលះមូលហេតុនៃវិវាទដ៏លាមកនុ៎ះរមែងមានយ៉ាងនេះ ការមិនមានមូលហេតុនៃវិវាទដ៏លាមកនុ៎ះ ជាប់តាមតទៅ រមែងមានយ៉ាងនេះ ១ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុជាអ្នកលុបគុណនឹងកាន់យុគស្មើ ១ ។ ជាអ្នកមានសេចក្ដីប្រច័ណ្ឌនឹងកំណាញ់ ១ ។

សឋោ ហោតិ មាយាវី ។ បាបិច្ឆោ ហោតិ មិច្ឆា·ទិដ្ឋិ ។ សន្ទិដ្ឋិបរាមាសី ហោតិ អាធានគ្គាហី(១) ទុប្បដិនិស្សគ្គី ។ យោ សោ អាវុសោ ភិក្ខុ សន្ទិដ្ឋិបរាមាសី ហោតិ អាធានគ្គាហី ទុប្បដិនិស្សគ្គី សោ សត្ថរិបិ អគារវោ វិហរតិ អប្បតិស្សោ ធម្មេបិ អគារវោ វិហរតិ អប្បតិស្សោ សង្ឃេបិ អគារវោ វិហរតិ អប្បតិស្សោ សិក្ខាយបិ ន បរិបូរការី ហោតិ ។ យោ សោ អាវុសោ ភិក្ខុ សត្ថរិ អគារវោ វិហរតិ អប្បតិស្សោ ធម្មេ ។បេ។ សង្ឃេ ។បេ។ សិក្ខាយ(២) ន បរិបូរការី ។ សោ សង្ឃេ វិវាទំ ជនេតិ យោ ហោតិ វិវាទោ ពហុជនអហិតាយ ពហុជនអសុខាយ ពហុជនស្ស អនត្ថាយ អហិតាយ ទុក្ខាយ ទេវមនុស្សានំ ។ ឯវរូបញ្ចេ តុម្ហេ អាវុសោ វិវាទមូលំ អជ្ឈត្តំ វា ពហិទ្ធា វា សមនុបស្សេយ្យា·ថ ។ តត្រ តុម្ហេ អាវុសោ តស្សេវ បាប·កស្ស វិវាទមូលស្ស បហានាយ វាយមេយ្យាថ ។

១ ម. យុ. អាធានគ្គាហី ។ ២ ម. យ. សិក្ខាយ ។

ជាអ្នកអួតអាង មានពុតត្បុត ១ ។ ជាអ្នកមានប្រាថ្នាលាមក មានមិច្ឆាទិដ្ឋិ ១ ។ ជាអ្នកស្ទាបអង្អែលតែទិដ្ឋិរបស់ខ្លួន ជាអ្នកប្រកាន់មាំ កម្រនឹងលះបង់បាន ១ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុណា ជាអ្នកស្ទាបអង្អែលតែទិដ្ឋិរបស់ខ្លួន ជាអ្នកប្រកាន់មាំ លះបង់បានដោយក្រ ភិក្ខុនោះរមែងមិនគោរព មិនកោតក្រែង ក្នុងព្រះសាស្តាខ្លះ មិនគោរព មិនកោតក្រែង ក្នុងព្រះធម៌ខ្លះ មិនគោរព មិនកោតក្រែង ក្នុងព្រះសង្ឃខ្លះ មិនជាអ្នកធ្វើឲ្យបរិបូណ៌ក្នុងសិក្ខាខ្លះ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុណាមួយជាអ្នកមិនគោរព មិនកោតក្រែង ក្នុងព្រះសាស្តាខ្លះ ក្នុងព្រះធម៌ ។បេ។ ក្នុងព្រះសង្ឃខ្លះ ។បេ។ មិនធ្វើឲ្យពេញលេញក្នុងសិក្ខាខ្លះ ។ ភិក្ខុនោះរមែងបង្កវិវាទក្នុងសង្ឃ ដែលជាវិវាទកើតឡើង ដើម្បីមិនជាប្រយោជន៍ដល់ជនច្រើន ដើម្បីមិនជាសុខដល់ជនច្រើន ដើម្បីមិនចំរើនដល់ជនច្រើន ដើម្បីមិនជាប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីទុក្ខដល់ទេវតានិងមនុស្សទាំងឡាយ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ បើអ្នកទាំងឡាយ ពិចារណាឃើញមូលហេតុនៃវិវាទ មានសភាពយ៉ាងនេះ ខាងក្នុងខាងក្រៅហើយ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ លោកទាំងឡាយ ត្រូវព្យាយាមលះបួលហេតុនៃវិវាទដ៏លាមកនោះឯងចេញ ។

ឯវរូបញ្ចេ តុម្ហេ អាវុសោ វិវាទមូលំ អជ្ឈត្តំ វា ពហិទ្ធា វា ន សមនុបស្សេយ្យាថ ។ តត្រ តុម្ហេ អាវុសោ តស្សេវ បាបកស្ស វិវាទមូលស្ស អាយតឹ អនវស្សវាយ បដិបជ្ជេយ្យាថ ។ ឯវមេតស្ស បាប-កស្ស វិវាទមូលស្ស បហានំ ហោតិ ឯវមេតស្ស បាប-កស្ស វិវាទមូលស្ស អាយតឹ អនវស្សវោ ហោតិ ។

(១៩០) ឆ ធាតុយោ បឋវីធាតុ អាបោធាតុ តេជោ-ធាតុ វាយោធាតុ អាកាសធាតុ វិញ្ញាណធាតុ ។

(១៩១) ឆ និស្សារណីយា ធាតុយោ ឥធាវុសោ ភិក្ខុ ឯវំ វទេយ្យ មេត្តា ហិ ខោ មេ ចេតោវិមុត្តិ ភាវិតា ពហុលីកតា យានីកតា វត្ថុកតា អនុដ្ឋិតា បរិចិតា សុសមារទ្ធា អថ ច បន មេ ព្យាបាទោ ចិត្តំ បរិយាទាយ តិដ្ឋតីតិ ។ សោ មា ហេវន្តិស្ស វចនីយោ មា អាយស្មា ឯវំ អវច មា ភគវន្តំ អព្ភាចិក្ខិ

ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ បើលោកទាំងឡាយមិនពិចារណាឃើញមូល-ហេតុនៃវិវាទមានសភាពយ៉ាងនេះ ខាងក្នុង ឬខាងក្រៅទេ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ លោកទាំងឡាយ ត្រូវប្រតិបត្តិ ដើម្បីមិនឲ្យមានមូលហេតុនៃវិវាទដ៏លាមកនោះឯង ជាប់តាមតទៅបាន ។ ការលះមូលហេតុនៃវិវាទដ៏លាមកនុ៎ះ រមែងមានយ៉ាងនេះ ការមិនមានមូល-ហេតុនៃវិវាទដ៏លាមកជាប់តាមតទៅ រមែងមានយ៉ាងនេះ ១ ។

(១៩០) ធាតុ ៦ យ៉ាង គឺ ធាតុដី ១ ធាតុទឹក ១ ធាតុភ្លើង ១ ធាតុខ្យល់ ១ ធាតុអាកាស ១ ធាតុវិញ្ញាណ ១ ។

(១៩១) និស្សរណីយធាតុ ៦ យ៉ាង ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ និយាយយ៉ាងនេះថា មេត្តាចេតោវិមុត្តិ ខ្ញុំបានចំរើនហើយ បានធ្វើឲ្យច្រើនហើយ បានធ្វើឲ្យដូចជាយានហើយ ធ្វើឲ្យជាទីតាំងហើយ ដំកល់ទាំហើយ សន្សំទុកហើយ ប្រារព្ធល្អហើយ តែថា ព្យាបាទនៅតែគ្របសង្កត់ចិត្តខ្ញុំបាន ។ ភិក្ខុត្រូវនិយាយឃាត់ភិក្ខុនោះ ថា លោកកុំនិយាយយ៉ាងនេះឡើយ លោកដ៏មានអាយុ កុំនិយាយយ៉ាងនេះឡើយ កុំពោលបង្កាច់ព្រះមានព្រះភាគឡើយ

ន ហិ សាធុ ភគវតោ អព្ភក្ខានំ ន ហិ ភគវា ឯវំ វទេយ្យ ។ អដ្ឋានមេតំ អាវុសោ អនវកាសោ យំ មេត្តាយ ចេតោវិមុត្តិយា ភាវិតាយ ពហុលីកតាយ យានីកតាយ វត្ថុកតាយ អនុដ្ឋិតាយ បរិចិតាយ សុសមារទ្ធាយ អថ ច បនស្ស ព្យាបាទោ ចិត្តំ បរិយាទាយ ឋស្សតីតិ នេតំ ឋានំ វិជ្ជតិ ។ និស្សរណំ ហេតំ អាវុសោ ព្យាបាទស្ស យទិទំ មេត្តា ចេតោវិមុត្តិ ។ ឥធ បនាវុសោ ភិក្ខុ ឯវំ វទេយ្យ ករុណា ហិ ខោ មេ ចេតោវិមុត្តិ ភាវិតា ពហុលីកតា យានីកតា វត្ថុកតា អនុដ្ឋិតា បរិចិតា សុសមារទ្ធា អថ ច បន មេ វិហេសា ចិត្តំ បរិយាទាយ តិដ្ឋតីតិ ។ សោ មា ហេវន្តិស្ស វចនីយោ មា អាយស្មា[១] ឯវំ អវច មា ភគវន្តំ អព្ភាចិក្ខិ

១ ឱ. ម. មាយស្មា ។

ព្រោះការពោលបង្អាប់ព្រះមានព្រះភាគ ជាការមិនល្អទេ ព្រះមានព្រះភាគមិនមានព្រះពុទ្ធដីកាយ៉ាងនេះសោះ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ការនេះមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាបច្ច័យទេ មេត្តាចេតោវិមុត្តិ ដែលភិក្ខុបានចំរើនហើយ បានធ្វើឲ្យច្រើនហើយ បានធ្វើឲ្យដូចជាយានហើយ ធ្វើឲ្យជាទីតាំងហើយ ដំកល់មាំហើយ សន្សំទុកហើយ ប្រារព្ធល្អហើយ តែជា ព្យាបាទនៅតែគ្របសង្កត់ចិត្តភិក្ខុនោះ ហេតុនេះមិនដែលមាន ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ព្រោះមេត្តាចេតោវិមុត្តិនុះ ជាគ្រឿងរលាស់ចេញ នូវព្យាបាទ ១ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ និយាយយ៉ាងនេះថា ករុណាចេតោវិមុត្តិ ខ្ញុំបានចំរើនហើយ បានធ្វើឲ្យច្រើនហើយ ធ្វើឲ្យដូចជាយានហើយ ធ្វើឲ្យជាទីតាំងហើយ ដំកល់មាំហើយ សន្សំទុកហើយ ប្រារព្ធល្អហើយ តែជា សេចក្ដីបៀតបៀននៅតែគ្របសង្កត់ចិត្តខ្ញុំបាន ។ ភិក្ខុត្រូវនិយាយឃាត់ភិក្ខុនោះ ថា លោកកុំនិយាយយ៉ាងនេះឡើយ លោកដ៏មានអាយុ កុំនិយាយយ៉ាងនេះឡើយ កុំពោលបង្អាប់ព្រះមានព្រះភាគឡើយ

ន ហិ សាធុ ភគវតោ អព្ភក្ខានំ ន ហិ ភគវា ឯវំ វទេយ្យ ។ អដ្ឋានមេតំ អាវុសោ អនវកាសោ យំ ករុណាយ ចេតោវិមុត្តិយា ភាវិតាយ ពហុលីកតាយ យានីកតាយ វត្ថុកតាយ អនុដ្ឋិតាយ បរិចិតាយ សុសមារទ្ធាយ អថ ច បនស្ស វិហេសា ចិត្តំ បរិយាទាយ ឋស្សតីតិ នេតំ ឋានំ វិជ្ជតិ ។ និស្សរណំ ហេតំ អាវុសោ វិហេសាយ យទិទំ ករុណា ចេតោវិមុត្តិ ។ ឥធ បនាវុសោ ភិក្ខុ ឯវំ វទេយ្យ មុទិតា ហិ ខោ មេ ចេតោវិមុត្តិ ភាវិតា ពហុលីកតា យានីកតា វត្ថុកតា អនុដ្ឋិតា បរិចិតា សុសមារទ្ធា អថ ច បន មេ អរតិ ចិត្តំ បរិយាទាយ តិដ្ឋតីតិ ។ សោ មា ហេវន្តិស្ស វចនីយោ មា អាយស្មា(១) ឯវំ អវច មា ភគវន្តំ អព្ភាចិក្ខិ ន ហិ សាធុ ភគវតោ អព្ភក្ខានំ

១ ឱ. ម. មាយស្មា ។

ព្រោះការពោលបង្កាច់ព្រះមានព្រះភាគ ជាការមិនល្អទេ ព្រះមានព្រះភាគមិនមានព្រះពុទ្ធដីកាយ៉ាងនេះសោះ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ការនេះមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាបច្ច័យទេ ករុណាចេតោវិមុត្តិដែលភិក្ខុបានចំរើនហើយ បានធ្វើឲ្យច្រើនហើយ បានធ្វើឲ្យដូចជាយានហើយ ធ្វើឲ្យជាទីតាំងហើយ ដំកល់មាំហើយ សន្សំទុកហើយ ប្រារព្ធល្អហើយ តែជាសេចក្តីបៀតបៀននៅតែគ្របសង្កត់ចិត្តភិក្ខុនោះបាន ហេតុនេះមិនដែលមាន ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ព្រោះករុណាចេតោវិមុត្តិនុះ ជាគ្រឿងរលាស់ចេញនូវសេចក្តីបៀតបៀន ១ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ និយាយយ៉ាងនេះថា មុទិតាចេតោវិមុត្តិ ខ្ញុំបានចំរើនហើយ បានធ្វើឲ្យច្រើនហើយ បានធ្វើឲ្យដូចជាយានហើយ ធ្វើឲ្យជាទីតាំងហើយ ដំកល់មាំហើយ សន្សំទុកហើយ ប្រារព្ធល្អហើយ តែជាសេចក្តីមិនត្រេកអរនៅតែគ្របសង្កត់ចិត្តខ្ញុំបាន ។ ភិក្ខុត្រូវនិយាយឃាត់ភិក្ខុនោះថា លោកកុំនិយាយយ៉ាងនេះឡើយ លោកដ៏មានអាយុ កុំនិយាយយ៉ាងនេះឡើយ កុំពោលបង្កាច់ព្រះមានព្រះភាគឡើយ ព្រោះការពោលបង្កាច់ព្រះ

ន ហិ ភគវា ឯវំ វទេយ្យ ។ អដ្ឋានមេតំ អាវុសោ អនវកាសោ យំ មុទិតាយ ចេតោវិមុត្តិយា ភាវិតាយ ពហុលីកតាយ យានីកតាយ វត្ថុកតាយ អនុដ្ឋិតាយ បរិចិតាយ សុសមារទ្ធាយ អថ ច បនស្ស អរតិ ចិត្តំ បរិយាទាយ ឋស្សតីតិ នេតំ ឋានំ វិជ្ជតិ ។ និស្សរណំ ហេតំ អាវុសោ អរតិយា យទិទំ មុទិតា ចេតោវិមុត្តិ ។ ឥធ បនាវុសោ ភិក្ខុ ឯវំ វទេយ្យ ឧបេក្ខា ហិ ខោ មេ ចេតោវិមុត្តិ ភាវិតា ពហុលីកតា យានីកតា វត្ថុកតា អនុដ្ឋិតា បរិចិតា សុសមារទ្ធា អថ ច បន មេ រាគោ ចិត្តំ បរិយាទាយ តិដ្ឋតីតិ ។ សោ មា ហេវន្តិស្ស វចនីយោ មា អាយស្មា ឯវំ អវច មា ភគវន្តំ អព្ភាចិក្ខិ ន ហិ សាធុ ភគវតោ អព្ភក្ខានំ ន ហិ ភគវា ឯវំ វទេយ្យ ។

មានព្រះភាគ ជាការមិនល្អទេ ព្រះមានព្រះភាគមិនមានព្រះពុទ្ធដីកាយ៉ាងនេះសោះ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ការនេះមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាបច្ច័យទេ មុទិតាចេតោវិមុត្តិដែលភិក្ខុបានចំរើនហើយ បានធ្វើឲ្យច្រើនហើយ បានធ្វើឲ្យដូចជាយានហើយ ធ្វើឲ្យជាទីតាំងហើយ ដំកល់មាំហើយ សន្សំទុកហើយ ប្រារព្ធល្អហើយ តែជាសេចក្តីមិនត្រេកអរនៅតែគ្របសង្កត់ចិត្តភិក្ខុនោះបាន ហេតុនុះមិនដែលមាន ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ព្រោះមុទិតាចេតោវិមុត្តិនុះ ជាគ្រឿងរលាស់ចេញនូវសេចក្តីមិនត្រេកអរ ៣ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ និយាយយ៉ាងនេះថា ឧបេក្ខាចេតោវិមុត្តិ ខ្ញុំបានចំរើនហើយ បានធ្វើឲ្យច្រើនហើយ បានធ្វើឲ្យដូចជាយានហើយ ធ្វើឲ្យជាទីតាំងហើយ ដំកល់មាំហើយ សន្សំទុកហើយ ប្រារព្ធល្អហើយ តែរាគៈនៅតែគ្របសង្កត់ចិត្តខ្ញុំបាន ។ ភិក្ខុត្រូវនិយាយឃាត់ភិក្ខុនោះថា លោកកុំនិយាយយ៉ាងនេះឡើយ លោកដ៏មានអាយុកុំនិយាយយ៉ាងនេះឡើយ កុំពោលបង្កាច់ព្រះមានព្រះភាគឡើយ ព្រោះការពោលបង្កាច់ព្រះមានព្រះភាគ ជាការមិនល្អទេ ព្រះមានព្រះភាគមិនមានព្រះពុទ្ធដីកាយ៉ាងនេះសោះ ។

អដ្ឋានមេតំ អាវុសោ អនវកាសោ យំ ឧបេក្ខាយ ចេតោវិមុត្តិយា ភាវិតាយ ពហុលីកតាយ យានីកតាយ វត្ថុកតាយ អនុដ្ឋិតាយ បរិចិតាយ សុសមារទ្ធាយ អថ ច បនស្ស រាគោ ចិត្តំ បរិយាទាយ ឋស្សតីតិ នេតំ ឋានំ វិជ្ជតិ ។ និស្សរណំ ហេតំ អាវុសោ រាគស្ស យទិទំ ឧបេក្ខា ចេតោវិមុត្តិ ។ ឥធ បនាវុសោ ភិក្ខុ ឯវំ វទេយ្យ អនិមិត្តា ហិ ខោ មេ ចេតោវិមុត្តិ ភាវិតា ពហុលីកតា យានីកតា វត្ថុកតា អនុដ្ឋិតា បរិចិតា សុសមារទ្ធា អថ ច បន មេតំ(១) និមិត្តានុសារិ វិញ្ញាណំ ហោតីតិ ។ សោ មា ហេវន្តិស្ស វចនីយោ មា អាយស្មា ឯវំ អវច មា ភគវន្តំ អព្ភាចិក្ខិ ន ហិ សាធុ ភគវតោ អព្ភក្ខានំ ន ហិ ភគវា ឯវំ វទេយ្យ ។ អដ្ឋានមេតំ អាវុសោ អនវកាសោ យំ អនិមិត្តាយ ចេតោវិមុត្តិយា ភាវិតាយ

១ ឱ. មេ ។

ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ការនេះមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាបច្ច័យទេ ឧបេក្ខាចេតោវិមុត្តិ ដែលភិក្ខុបានចំរើនហើយ បានធ្វើឲ្យច្រើនហើយ បានធ្វើឲ្យដូចជាយានហើយ ធ្វើឲ្យជាទីតាំងហើយ ដំកល់មាំហើយ សន្សំទុកហើយ ប្រារព្ធល្អហើយ តែថារាគៈនៅតែគ្របសង្កត់ចិត្តភិក្ខុនោះបាន ហេតុនេះមិនដែលមាន ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ព្រោះឧបេក្ខាចេតោវិមុត្តិនុ៎ះ ជាគ្រឿងរលាស់ចេញនូវរាគៈ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ និយាយយ៉ាងនេះថា អនិមិត្តាចេតោវិមុត្តិ (ការរលត់រលាស់និមិត្ត) ខ្ញុំបានចំរើនហើយ បានធ្វើឲ្យច្រើនហើយ បានធ្វើឲ្យដូចជាយានហើយ ធ្វើឲ្យជាទីតាំងហើយ ដំកល់មាំហើយ សន្សំទុកហើយ ប្រារព្ធល្អហើយ តែថាខ្ញុំនៅតែមានវិញ្ញាណដែលរលឹកតាមនូវនិមិត្ត ។ ភិក្ខុត្រូវនិយាយនឹងភិក្ខុនោះថា លោកកុំនិយាយយ៉ាងនេះឡើយ លោកដ៏មានអាយុ កុំនិយាយយ៉ាងនេះឡើយ កុំពោលបង្កាច់ព្រះមានព្រះភាគឡើយ ព្រោះការពោលបង្កាច់ព្រះមានព្រះភាគជាការមិនល្អទេ ព្រះមានព្រះភាគមិនមានព្រះពុទ្ធដីកាយ៉ាងនេះសោះ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ការនេះមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាបច្ច័យទេ អនិមិត្តាចេតោវិមុត្តិ

ពហុលីកតាយ យានីកតាយ វត្ថុកតាយ អនុដ្ឋិតាយ បរិចិតាយ សុសមារទ្ធាយ អថ ច បនស្ស និមិត្តានុសារី វិញ្ញាណំ ហោតីតិ នេតំ ឋានំ វិជ្ជតិ ។ និស្សរណំ ហេតំ អាវុសោ សព្វនិមិត្តានំ យទិទំ អនិមិត្តា ចេតោវិមុត្តិ ។ ឥធ បនាវុសោ ភិក្ខុ ឯវំ វទេយ្យ អស្មីតិ ខោ មេ វិគតេ(១) អយមហមស្មីតិ ច សមនុបស្សាមិ ។ អថ ច បន មេ វិចិកិច្ឆាកថំកថាសល្លំ ចិត្តំ បរិយាទាយ តិដ្ឋតីតិ ។ សោ មា ហេវន្តិស្ស វចនីយោ មា អាយស្មា ឯវំ អវច មា ភគវន្តំ អព្ភាចិក្ខិ ន ហិ សាធុ ភគវតោ អព្ភក្ខានំ ន ហិ ភគវា ឯវំ វទេយ្យ ។ អដ្ឋានមេតំ អាវុសោ អនវកាសោ យំ អស្មីតិ វិគតេ

១ ម. វិឃាតំ ។ ឱ. វិគតំ ។

ដែលភិក្ខុបានចំរើនហើយ បានធ្វើឲ្យច្រើនហើយ បានធ្វើឲ្យដូចជាយានហើយ ធ្វើឲ្យជាទីតាំងហើយ ដំកល់មាំហើយ សន្សំទុកហើយ ប្រារព្ធល្អហើយ តែថាភិក្ខុនោះនឹងមានវិញ្ញាណរលឹកតាមនូវនិមិត្ត ហេតុនេះមិនដែលមាន ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ព្រោះអនិមិត្តាចេតោវិមុត្តិនុ៎ះ ជាគ្រឿងរលាស់ចេញនូវនិមិត្តទាំងអស់ ១ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ និយាយយ៉ាងនេះថា កាលបើសេចក្តីប្រកាន់របស់ខ្ញុំថា អាត្មាអញមានដូច្នេះ រលស់រលីងទៅហើយ ខ្ញុំក៏ពិចារណាមិនឃើញថា របស់ឈ្មោះនេះគឺអាត្មាអញទៅមានដូច្នេះដែរ តែថា ព្រួញគឺសេចក្តីសង្ស័យ ទើនិងឆ្ងល់នៅតែគ្របសង្កត់ចិត្តខ្ញុំបាន ។ ភិក្ខុត្រូវនិយាយឃាត់ភិក្ខុនោះថា លោកកុំនិយាយយ៉ាងនេះឡើយ លោកដ៏មានអាយុកុំនិយាយយ៉ាងនេះឡើយ កុំពោលបង្កាច់ព្រះមានព្រះភាគឡើយ ព្រោះការពោលបង្កាច់ព្រះមានព្រះភាគ ជាការមិនល្អទេ ព្រះមានព្រះភាគមិនមានព្រះពុទ្ធដីកាយ៉ាងនេះសោះ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ការនេះមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាបច្ច័យទេ កាលបើសេចក្តីប្រកាន់របស់ភិក្ខុនោះថា អាត្មាអញមានដូច្នេះ រលស់រលីងទៅហើយ

អយមហមស្មីតិ ន(១) អសមនុបស្សតោ អថ ច បនស្ស វិចិកិច្ឆាកថំកថាសល្លំ ចិត្តំ បរិយាទាយ ឋស្សតីតិ នេតំ ឋានំ វិជ្ជតិ ។ និស្សរណំ ហេតំ អាវុសោ វិចិកិច្ឆាកថំកថាសល្លស្ស យទិទំ អស្មិមានសមុគ្ឃាតោ ។

(១៩៦) ឆ អនុត្តរិយានិ ទស្សនានុត្តរិយំ សវនានុត្តរិយំ លាភានុត្តរិយំ សិក្ខានុត្តរិយំ បារិចរិយានុត្តរិយំ អនុស្សតានុត្តរិយំ ។

(១៩៧) ឆ អនុស្សតិដ្ឋានានិ ពុទ្ធានុស្សតិ ធម្មានុស្សតិ សង្ឃានុស្សតិ សីលានុស្សតិ ចាគានុស្សតិ ទេវតានុស្សតិ ។

(១៩៨) ឆ សតតវិហារា ឥធាវុសោ ភិក្ខុ

១ ឱ. ម. ឯកាកេ ន ទិស្សតិ ។

ភិក្ខុនោះក៏គិតថាណាមិនឃើញថា របស់ឈ្មោះនេះគឺអញ ក៏អញនៅតែដូច្នេះដែរ តែថាព្រួញគឺសេចក្តីសង្ស័យនឹងងឿងឆ្ងល់ នៅតែគ្របសង្កត់ចិត្តភិក្ខុនោះ ហេតុនេះមិនដែលមាន ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ព្រោះការគាស់រំលើងសេចក្តីប្រកាន់ថា អាត្មានៅមានដូច្នេះខ្ពស់ចេញបាន ជាគ្រឿងរលាស់ចេញនូវព្រួញគឺសេចក្តីសង្ស័យនឹងងឿងឆ្ងល់បាន ១ ។

(១៩៦) អនុត្តរិយៈ (ធម្មជាតប្រសើរបំផុត) មាន ៦ យ៉ាង គឺ ទស្សនានុត្តរិយៈ (ប្រសើរបំផុតដោយការឃើញ) ១ សវនានុត្តរិយៈ (ប្រសើរបំផុតដោយការស្តាប់) ១ លាភានុត្តរិយៈ (ប្រសើរបំផុតដោយការបាន) ១ សិក្ខានុត្តរិយៈ (ប្រសើរបំផុតដោយការសិក្សា) ១ បារិចរិយានុត្តរិយៈ (ប្រសើរបំផុតខាងការបម្រើ) ១ អនុស្សតានុត្តរិយៈ (ប្រសើរបំផុតដោយការរលឹករឿយ ៗ) ១ ។

(១៩៧) ទីតាំងនៃអនុស្សតិមាន ៦ យ៉ាង គឺ ពុទ្ធានុស្សតិ ១ ធម្មានុស្សតិ ១ សង្ឃានុស្សតិ ១ សីលានុស្សតិ ១ ចាគានុស្សតិ ១ ទេវតានុស្សតិ ១ ។

(១៩៨) ធម៌ជាគ្រឿងនៅដំណៀលជាប់ (របស់ព្រះខីណាស្រព) មាន ៦ យ៉ាង ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ

ចក្ខុនា រូបំ ទិស្វា នេវ សុមនោ ហោតិ ន ទុម្មនោ ឧបេក្ខកោ ច វិហរតិ សតោ សម្បជានោ ។ សោតេន សទ្ទំ សុត្វា ។ បេ ។ ឃានេន គន្ធំ ឃាយិត្វា ។ បេ ។ ជិវ្ហាយ រសំ សាយិត្វា ។ បេ ។ កាយេន ផោដ្ឋព្វំ ផុសិត្វា ។ បេ ។ មនសា ធម្មំ វិញ្ញាយ នេវ សុមនោ ហោតិ ន ទុម្មនោ ឧបេក្ខកោ ច វិហរតិ សតោ សម្បជានោ ។

(១៩៨) ឆឡាភិជាតិយោ ឥធាវុសោ ឯកច្ចោ កណ្ហាភិជាតិកោ សមានោ កណ្ហំ ធម្មំ អភិជាយតិ ។ ឥធាវុសោ ឯកច្ចោ កណ្ហាភិជាតិកោ សមានោ សុក្កំ ធម្មំ អភិជាយតិ ។ ឥធាវុសោ ឯកច្ចោ កណ្ហាភិជាតិកោ សមានោ អកណ្ហំ អសុក្កំ និព្វានំ អភិជាយតិ ។ ឥធាវុសោ ឯកច្ចោ សុក្កាភិជាតិកោ សមានោ សុក្កំ ធម្មំ អភិជាយតិ ។ ឥធាវុសោ ឯកច្ចោ សុក្កាភិជាតិកោ សមានោ កណ្ហំ ធម្មំ អភិជាយតិ ។ ឥធាវុសោ

ឃើញរូប ដោយចក្ខុក៏មិនត្រេកអរ មិនអន់ចិត្ត គឺជាបុគ្គលនៅព្រងើយ តែមានសតិនិងសម្បជញ្ញៈ ១ ។ ឮសំឡេងដោយត្រចៀក ។ បេ ។ ធុំក្លិនដោយច្រមុះ ។ បេ ។ ទទួលរសដោយអណ្តាត ។ បេ ។ ពាល់ត្រូវសម្ផស្សដោយកាយ ។ បេ ។ ដឹងធម្មារម្មណ៍ដោយចិត្ត មិនត្រេកអរ មិនអន់ចិត្ត គឺជាបុគ្គលនៅព្រងើយ ។ តែមានសតិនិងសម្បជញ្ញៈ ១ ។

(១៩៨) អភិជាតិ (កំណើត) មាន ៦ យ៉ាង ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះក្នុងលោកនេះ កើតក្នុងត្រកូលខ្មៅ (ត្រកូលថោក) ហើយប្រព្រឹត្តធម៌ខ្មៅ (ទុច្ចរិត) ទៀត ១ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះក្នុងលោកនេះ កើតក្នុងត្រកូលខ្មៅ ហើយប្រព្រឹត្តធម៌ស (សុចរិត) ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ កើតក្នុងត្រកូលខ្មៅ ហើយប្រព្រឹត្តធម៌មិនខ្មៅមិនសគឺព្រះនិព្វាន ១ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ កើតក្នុងត្រកូលស (ត្រកូលខ្ពស់) ហើយប្រព្រឹត្តធម៌ស ១ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ កើតក្នុងត្រកូលស ហើយប្រព្រឹត្តធម៌ខ្មៅ ១ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ

ឯកច្ចោ សុក្កាភិជាតិកោ សមានោ អកណ្ហំ អសុក្កំ និព្វានំ អភិជាយតិ ។

(១៩៦) ឆ និព្វេធភាគិយសញ្ញា អនិច្ចសញ្ញា អនិច្ចេ ទុក្ខសញ្ញា ទុក្ខេ អនត្តសញ្ញា បហានសញ្ញា វិរាគសញ្ញា និរោធសញ្ញា ។ ឥមេ ខោ អាវុសោ តេន ភគវតា ជានតា បស្សតា អរហតា សម្មាសម្ពុទ្ធេន ឆ ធម្មា សម្មទក្ខាតា តត្ថ សព្វេហេវ សង្គាយិតព្វំ ។ បេ ។ អត្ថាយ ហិតាយ សុខាយ ទេវមនុស្សានំ ។

សង្គីតិយ ឆក្កំ និដ្ឋិតំ[១] ។

(១៩៧) អត្ថិ ខោ អាវុសោ តេន ភគវតា ជានតា បស្សតា អរហតា សម្មាសម្ពុទ្ធេន សត្ត ធម្មា សម្មទក្ខាតា តត្ថ សព្វេហេវ សង្គាយិតព្វំ

១ ម. សង្គីតិយ ឆក្កំ និដ្ឋិតំ ន ទិស្សតិ ។

បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ កើតក្នុងត្រកូលស ហើយប្រព្រឹត្តធម៌មិនខ្មៅមិនស គឺព្រះនិព្វាន ១ ។

(១៩៦) និព្វេធភាគិយសញ្ញា (សេចក្ដីសំគាល់ឲ្យធម៌ចែកទៅជិតព្រះនិព្វាន) មាន ៦ យ៉ាង គឺ សេចក្ដីសំគាល់ថាមិនទៀង ១ សេចក្ដីសំគាល់ក្នុងរបស់ដែលមិនទៀងថាជាទុក្ខ ១ សេចក្ដីសំគាល់ក្នុងរបស់ជាទុក្ខថាមិនមែនជារបស់ខ្លួន ១ សេចក្ដីសំគាល់ក្នុងរបស់គួរលះបង់ ១ សេចក្ដីសំគាល់ក្នុងរបស់គួរនឿយណាយ ១ សេចក្ដីសំគាល់ក្នុងធម៌ជាគ្រឿងរលត់ទុក្ខ ១ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ នេះឯងធម៌ពួកប្រាំមួយ ៗ ដែលព្រះមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ ទ្រង់សំដែងទុកល្អហើយ យើងទាំងអស់គ្នាត្រូវសង្គាយនាធម៌ពួកប្រាំមួយ ៗ នោះ ។ បេ ។ ដើម្បីសេចក្ដីចំរើន ដើម្បីប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្ដីសុខ ដល់ទេវតានិងមនុស្សទាំងឡាយ ។

ចប់ ពួកធម៌ប្រាំមួយ ៗ ដែលគប់ចូលក្នុងការសង្គាយនា ។

(១៩៧) ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មានធម៌ពួកប្រាំពីរ ៗ ដែលព្រះមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ ទ្រង់សំដែងទុកល្អហើយ យើងទាំងអស់គ្នា ត្រូវសង្គាយនាក្នុងធម៌ពួក-

។ បេ ។ អត្ថាយ ហិតាយ សុខាយ ទេវមនុស្សានំ ។ កតមេ សត្ត ។ សត្ត អរិយធនានិ[១] សទ្ធាធនំ សីលធនំ ហិរិធនំ ឱត្តប្បធនំ សុតធនំ ចាគធនំ បញ្ញាធនំ ។

(១៩៨) សត្ត ពោជ្ឈង្គា[២] សតិសម្ពោជ្ឈង្គោ[៣] ធម្មវិចយសម្ពោជ្ឈង្គោ វីរិយសម្ពោជ្ឈង្គោ បីតិសម្ពោជ្ឈង្គោ បស្សទ្ធិសម្ពោជ្ឈង្គោ សមាធិសម្ពោជ្ឈង្គោ ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គោ ។

(១៩៩) សត្ត សមាធិបរិក្ខារា សម្មាទិដ្ឋិ សម្មាសង្កប្បោ សម្មាវាចា សម្មាកម្មន្តោ សម្មាអាជីវោ សម្មាវាយាមោ សម្មាសតិ ។

(២០០) សត្ត អសទ្ធម្មា ឥធាវុសោ ភិក្ខុ អស្សទ្ធោ ហោតិ អហិរិកោ ហោតិ អនោត្តប្បី ហោតិ អប្បស្សុតោ ហោតិ កុសីតោ ហោតិ មុដ្ឋស្សតិ ហោតិ ទុប្បញ្ញោ ហោតិ ។

១ ម. សត្ត ធនានិ ។ ២ ម. សត្ត សម្ពោជ្ឈង្គា ។ ៣ ម. សតិសម្ពោជ្ឈង្គោ ។

ប្រាំពីរ ។ នោះ ។ បេ ។ ដើម្បីសេចក្តីចំរើន ដើម្បីប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខ ដល់ទេវតានិងមនុស្សទាំងឡាយ ។ ធម៌ពួក ៧ ដូចម្តេចខ្លះ ។ អរិយទ្រព្យមាន ៧ យ៉ាង គឺ ទ្រព្យគឺសទ្ធា ១ ទ្រព្យគឺសីល ១ ទ្រព្យគឺហិរិ ១ ទ្រព្យគឺឱត្តប្បៈ ១ ទ្រព្យគឺសុតៈ ១ ទ្រព្យគឺចាគៈ ១ ទ្រព្យគឺបញ្ញា ១ ។

(១៩៨) ពោជ្ឈង្គមាន ៧ យ៉ាង គឺ សតិសម្ពោជ្ឈង្គ ១ ធម្មវិចយសម្ពោជ្ឈង្គ ១ វីរិយសម្ពោជ្ឈង្គ ១ បីតិសម្ពោជ្ឈង្គ ១ បស្សទ្ធិសម្ពោជ្ឈង្គ ១ សមាធិសម្ពោជ្ឈង្គ ១ ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គ ១ ។

(១៩៩) សមាធិបរិក្ខារ (ធម៌ជាបរិវារនៃសមាធិ) មាន ៧ យ៉ាង គឺ សម្មាទិដ្ឋិ ១ សម្មាសង្កប្បៈ ១ សម្មាវាចា ១ សម្មាកម្មន្តៈ ១ សម្មាអាជីវៈ ១ សម្មាវាយាមៈ ១ សម្មាសតិ ១ ។

(២០០) អសទ្ធម្ម (ធម៌របស់អសប្បុរស) មាន ៧ យ៉ាង ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ មិនជឿ ១ មិនខ្មាសបាប ១ មិនខ្លាចបាប ១ មានការរៀនដឹងតិច ១ ខ្ជិលច្រអូស ១ ប្រហែស ១ អប់ឥតប្រាជ្ញា ១ ។

សង្គីតិសុត្តំ សត្តកំ

(២០១) សត្ត សទ្ធម្មា ឥធាវុសោ ភិក្ខុ សទ្ធោ ហោតិ ហិរិមា ហោតិ ឱត្តប្បី ហោតិ ពហុស្សុតោ ហោតិ អារទ្ធវិរិយោ ហោតិ ឧបដ្ឋិតស្សតិ ហោតិ បញ្ញវា ហោតិ ។

(២០២) សត្ត សប្បុរិសធម្មា ឥធាវុសោ ភិក្ខុ ធម្មញ្ញូ ច ហោតិ អត្ថញ្ញូ ច អត្តញ្ញូ ច មត្តញ្ញូ ច កាលញ្ញូ ច បរិសញ្ញូ ច បុគ្គលញ្ញូ ច ។

(២០៣) សត្ត និទ្ទសវត្ថូនិ[១] ឥធាវុសោ ភិក្ខុ សិក្ខាសមាទានេ តិព្វច្ឆន្ទោ ហោតិ អាយតិញ្ច សិក្ខាសមាទានេ អវិគតបេមោ ធម្មនិសន្តិយា តិព្វច្ឆន្ទោ ហោតិ អាយតិញ្ច ធម្មនិសន្តិយា អវិគតបេមោ

១ ឱ. និទ្ទេសវត្ថូនិ ។

សង្គីតិសូត្រ ពួកធម៌ប្រាំពីរ ៗ ដែលរាប់ចូលក្នុងការសង្គាយនា

(២០១) សទ្ធម្ម (ធម៌របស់សប្បុរស) មាន ៧ យ៉ាង ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកជឿ ១ ខ្មាសបាប ១ ខ្លាចបាប ១ មានការរៀនដឹងច្រើន ១ ផ្តើមសេចក្តីព្យាយាម ១ ប្រុងស្មារតី ១ មានប្រាជ្ញា ១ ។

(២០២) សប្បុរិសធម៌ មាន ៧ យ៉ាង (ទៀត) ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកស្គាល់នូវហេតុ ១ ជាអ្នកស្គាល់នូវផល (របស់ហេតុ) ១ ជាអ្នកស្គាល់ខ្លួន ១ ជាអ្នកស្គាល់ប្រមាណ (ក្នុងភោជន) ១ ជាអ្នកស្គាល់កាលគួរ ១ ជាអ្នកស្គាល់បរិស័ទ ១ ជាអ្នកស្គាល់បុគ្គល (គួរគប់និងមិនគួរគប់) ១ ។

(២០៣) និទ្ទសវត្ថុ[១] មាន ៧ យ៉ាង ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ មានបំណងដ៏ក្លៀវក្លា ក្នុងការសមាទានសិក្ខា មិនប្រាសចាកសេចក្តីស្រឡាញ់ ក្នុងការសមាទានសិក្ខាតទៅ ១ មានបំណងដ៏ក្លៀវក្លា ក្នុងការពិចារណាធម៌ មិនប្រាសចាកសេចក្តីស្រឡាញ់ក្នុងការ

១ ប្រែថា ហេតុនៃភិក្ខុមានអាយុ ១០ ឆ្នាំ ។ តែពាក្យនេះ លោកសំដៅយកព្រះខីណាស្រព ព្រោះលោកសូម្បីបរិនិព្វានពីអាយុ ១០ ឆ្នាំ ក៏លោកលែងកើតមកអាយុ ១ ឆ្នាំ តទៅខាងមុខទៀត។ មិនត្រឹមតែ ១០ ឆ្នាំ ប៉ុណ្ណោះឡើយ សូម្បី ៩ ឆ្នាំ (ជាដើម) ១ ថ្ងៃ ក៏ ១ ខណៈ ក៏ គឺលែងកើត ព្រោះលោកលែងមានបដិសន្ធិទៀត (អដ្ឋកថា) ។

ឥច្ឆាវិនយេ តិព្វច្ឆន្ទោ ហោតិ អាយតិញ្ច ឥច្ឆាវិនយេ អវិគតប្បេមោ បដិសល្លានេ តិព្វច្ឆន្ទោ ហោតិ អាយតិញ្ច បដិសល្លានេ អវិគតប្បេមោ វីរិយារម្ភេ តិព្វច្ឆន្ទោ ហោតិ អាយតិញ្ច វីរិយារម្ភេ អវិគតប្បេមោ សតិនេបក្កេ តិព្វច្ឆន្ទោ ហោតិ អាយតិញ្ច សតិនេបក្កេ អវិគតប្បេមោ ទិដ្ឋិប្បដិវេធេ តិព្វច្ឆន្ទោ ហោតិ អាយតិញ្ច ទិដ្ឋិប្បដិវេធេ អវិគតប្បេមោ ។

(២០៤) សត្ត សញ្ញា អនិច្ចសញ្ញា អនត្តសញ្ញា អសុភសញ្ញា អាទីនវសញ្ញា បហានសញ្ញា វិរាគសញ្ញា និរោធសញ្ញា ។

(២០៥) សត្ត ពលានិ សទ្ធាពលំ វីរិយពលំ ហិរិពលំ ឱត្តប្បពលំ សតិពលំ សមាធិពលំ បញ្ញាពលំ ។

ពិចារណាធម៌តទៅ ១ មានបំណងដ៏ក្លៀវក្លា ក្នុងការកំចាត់បង់នូវសេចក្ដីតណ្ហា មិនប្រាសចាកសេចក្ដីស្រឡាញ់ ក្នុងការកំចាត់បង់នូវសេចក្ដីតណ្ហាតទៅ ១ មានបំណងដ៏ក្លៀវក្លា ក្នុងការស្ងប់ស្ងាត់ មិនប្រាសចាកសេចក្ដីស្រឡាញ់ក្នុងការស្ងប់ស្ងាត់តទៅ ១ មានបំណងដ៏ក្លៀវក្លា ក្នុងការប្រារព្ធព្យាយាម មិនប្រាសចាកសេចក្ដីស្រឡាញ់ ក្នុងការប្រារព្ធព្យាយាមតទៅ ១ មានបំណងដ៏ក្លៀវក្លាក្នុងការលើកទឹកការៈនៃខ្លួនមានប្រាជ្ញាចាស់ មិនប្រាសចាកសេចក្ដីស្រឡាញ់ ក្នុងការលើកទឹកការៈនៃខ្លួនមានប្រាជ្ញាចាស់តទៅ ១ មានបំណងក្នុងការត្រាស់ដឹងដោយទិដ្ឋិ [illegible] មគ្គ មិនប្រាសចាកសេចក្ដីស្រឡាញ់ក្នុងការត្រាស់ដឹងដោយទិដ្ឋិតទៅ ១ ។

(២០៤) សញ្ញាមាន ៧ យ៉ាង គឺ អនិច្ចសញ្ញា ១ អនត្តសញ្ញា ១ អសុភសញ្ញា ១ អាទីនវសញ្ញា ១ បហានសញ្ញា ១ វិរាគសញ្ញា ១ និរោធសញ្ញា ១ ។

(២០៥) កំឡាំងមាន ៧ យ៉ាង គឺ កំឡាំងសទ្ធា ១ កំឡាំងព្យាយាម ១ កំឡាំងហិរិ ១ កំឡាំងឱត្តប្បៈ ១ កំឡាំងសតិ ១ កំឡាំងសមាធិ ១ កំឡាំងបញ្ញា ១ ។

(៤០៦) សត្ត វិញ្ញាណដ្ឋិតិយោ សន្តាវុសោ សត្តា នានត្តកាយា នានត្តសញ្ញិនោ សេយ្យថាបិ មនុស្សា ឯកច្ចេ ច ទេវា ឯកច្ចេ ច វិនិបាតិកា អយំ បឋមា វិញ្ញាណដ្ឋិតិ ។ សន្តាវុសោ សត្តា នានត្តកាយា ឯកត្តសញ្ញិនោ សេយ្យថាបិ ទេវា ព្រហ្មកាយិកា បឋមាភិនិព្វត្តា អយំ ទុតិយា វិញ្ញាណដ្ឋិតិ ។ សន្តាវុសោ សត្តា ឯកត្តកាយា នានត្តសញ្ញិនោ សេយ្យថាបិ ទេវា អាភស្សរា អយំ តតិយា វិញ្ញាណដ្ឋិតិ ។ សន្តាវុសោ សត្តា ឯកត្តកាយា ឯកត្តសញ្ញិនោ សេយ្យថាបិ ទេវា សុភកិណ្ហា អយំ ចតុត្ថា វិញ្ញាណដ្ឋិតិ ។ សន្តាវុសោ សត្តា សព្វសោ រូបសញ្ញានំ សមតិក្កមា បដិឃសញ្ញានំ អត្ថង្គមា នានត្តសញ្ញានំ អមនសិការា អនន្តោ អាកាសោតិ អាកាសានញ្ចាយតនូបគា អយំ បញ្ចមី វិញ្ញាណដ្ឋិតិ ។

(៤០៦) វិញ្ញាណដ្ឋិតិ (ទីតាំងនៃវិញ្ញាណ) មាន ៧ យ៉ាង ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មានពួកសត្វមានកាយផ្សេងគ្នា មានសញ្ញាផ្សេងគ្នា ដូចពួកមនុស្ស ទេវតាពួកខ្លះ ពួកវិនិបាតិកៈពួកខ្លះ នេះជាវិញ្ញាណដ្ឋិតិ ទី ១ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មានពួកសត្វមានកាយផ្សេងគ្នា មានសញ្ញាដូចគ្នា ដូចទេវតាក្នុងពួកព្រហ្មដែលកើតក្នុងជាន់បឋមជ្ឈានភូមិ នេះជា វិញ្ញាណដ្ឋិតិ ទី ២ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មានពួកសត្វមានកាយដូចគ្នា មានសញ្ញាផ្សេងគ្នា ដូចពួកទេវតាក្នុងជាន់អាភស្សរៈ នេះជា វិញ្ញាណដ្ឋិតិ ទី ៣ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មានពួកសត្វមានកាយដូចគ្នា មានសញ្ញាដូចគ្នា ដូចពួកទេវតាក្នុងជាន់សុភកិណ្ហៈ នេះជា វិញ្ញាណដ្ឋិតិ ទី ៤ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មានពួកសត្វ ចូលកាន់អាកាសានញ្ចាយតនជ្ឈាន ដោយគិតថា អាកាសមិនមានទីបំផុត ព្រោះកន្លងនូវពួករូបសញ្ញា ព្រោះវិនាសទៅនៃពួកបដិឃសញ្ញា ព្រោះមិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវពួកនានត្តសញ្ញា ដោយប្រការទាំងពួង នេះជា វិញ្ញាណដ្ឋិតិ ទី ៥ ។

សន្តាវុសោ សត្តា សព្វសោ អាកាសានញ្ចាយតនំ សមតិក្កម្ម អនន្តំ វិញ្ញាណន្តិ វិញ្ញាណញ្ចាយតនូបគា អយំ ឆដ្ឋី[១] វិញ្ញាណដ្ឋិតិ ។ សន្តាវុសោ សត្តា សព្វសោ វិញ្ញាណញ្ចាយតនំ សមតិក្កម្ម នត្ថិ កិញ្ចីតិ អាកិញ្ចញ្ញាយតនូបគា អយំ សត្តមី វិញ្ញាណដ្ឋិតិ ។

(២០៧) សត្ត បុគ្គលា ទក្ខិណេយ្យា ឧភតោភាគវិមុត្តោ បញ្ញាវិមុត្តោ កាយសក្ខី ទិដ្ឋិប្បត្តោ សទ្ធាវិមុត្តោ ធម្មានុសារី សទ្ធានុសារី ។

(២០៨) សត្ត អនុសយា កាមរាគានុសយោ បដិឃានុសយោ ទិដ្ឋានុសយោ វិចិកិច្ឆានុសយោ មានានុសយោ ភវរាគានុសយោ អវិជ្ជានុសយោ ។

(២០៩) សត្ត សញ្ញោជនានិ[២] កាមសញ្ញោជនំ[៣] បដិឃសញ្ញោជនំ ទិដ្ឋិសញ្ញោជនំ វិចិកិច្ឆាសញ្ញោជនំ មានសញ្ញោជនំ ភវរាគសញ្ញោជនំ អវិជ្ជាសញ្ញោជនំ ។

១ ម. ឆដ្ឋា ។ ២ ឱ. សត្ត សំយោជនានិ ។ ៣ ឱ. ម. អនុនយសំយោជនំ ។

ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មានពួកសត្វកន្លងបង់នូវអាកាសានញ្ចាយតនជ្ឈាន ដោយប្រការទាំងពួង ហើយចូលកាន់វិញ្ញាណញ្ចាយតនជ្ឈាន ដោយនឹកថា វិញ្ញាណមិនមានទីបំផុត នេះជា វិញ្ញាណដ្ឋិតិទី ៦ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មានពួកសត្វ កន្លងបង់នូវវិញ្ញាណញ្ចាយតនជ្ឈាន ដោយប្រការទាំងពួង ហើយចូលកាន់អាកិញ្ចញ្ញាយតនជ្ឈាន ដោយនឹកថា វត្ថុតិចតួចមិនមាន នេះជា វិញ្ញាណដ្ឋិតិទី ៧ ។

(២០៧) បុគ្គលគួរទទួលនូវទក្ខិណាទាន មាន ៧ ពួក គឺ ពួក ជាឧភតោភាគវិមុត្ត ១ បញ្ញាវិមុត្ត ១ កាយសក្ខី ១ ទិដ្ឋិប្បត្ត ១ សទ្ធាវិមុត្ត ១ ធម្មានុសារី ១ សទ្ធានុសារី[១] ១ ។

(២០៨) អនុសយកិលេស មាន ៧ យ៉ាង គឺ កាមរាគានុស័យ ១ បដិឃានុស័យ ១ ទិដ្ឋានុស័យ ១ វិចិកិច្ឆានុស័យ ១ មានានុស័យ ១ ភវរាគានុស័យ ១ អវិជ្ជានុស័យ ១ ។

(២០៩) សញ្ញោជនៈ[២] មាន ៧ យ៉ាង គឺ កាមសញ្ញោជនៈ ១ បដិឃសញ្ញោជនៈ ១ ទិដ្ឋិសញ្ញោជនៈ ១ វិចិកិច្ឆាសញ្ញោជនៈ ១ មានសញ្ញោជនៈ ១ ភវរាគសញ្ញោជនៈ ១ អវិជ្ជាសញ្ញោជនៈ ១ ។

១ គួរមើលសេចក្តីពន្យល់ក្នុងសម្បសាទនីយសូត្រ ទីឃនិកាយ បាដិកវគ្គ ។ ២ បើថា សំយោជនៈក៏បាន ។

សង្គីតិសុត្តំ សង្គីតិយសត្តកំ

(២១០) សត្ត អធិករណសមថា ឧប្បន្នុប្បន្នានំ អធិករណានំ សមថាយ វូបសមាយ សម្មុខាវិនយោ ទាតព្វោ សតិវិនយោ ទាតព្វោ អមូឡ្ហវិនយោ ទាតព្វោ បដិញ្ញាយ ការេតព្វំ យេភុយ្យសិកា តស្ស បាបិយសិកា តិណវត្ថារកោ ។ ឥមេ ខោ អាវុសោ តេន ភគវតា ជានតា បស្សតា អរហតា សម្មាសម្ពុទ្ធេន សត្ត ធម្មា សម្មទក្ខាតា តត្ថ សព្វេហេវ សង្គាយិតព្វំ ។ បេ ។ អត្ថាយ ហិតាយ សុខាយ ទេវមនុស្សានំ ។

សង្គីតិយសត្តកំ និដ្ឋិតំ(១) ។

(២១១) អត្ថិ ខោ អាវុសោ តេន ភគវតា ជានតា បស្សតា អរហតា សម្មាសម្ពុទ្ធេន អដ្ឋ ធម្មា សម្មទក្ខាតា តត្ថ សព្វេហេវ សង្គាយិតព្វំ ។ បេ ។ អត្ថាយ ហិតាយ សុខាយ ទេវមនុស្សានំ ។

១ ឱ. ទុតិយភាណវារំ និដ្ឋិតំ ។ ម. សង្គីតិយសត្តកំ និដ្ឋិតំ ៦ ទិស្សតិ ។

សង្គីតិសូត្រ ពួកធម៌ប្រាំពីរ ដែលគប្បីច្រៀងក្នុងការសង្គាយនា

(២១០) អធិករណសមថៈ មាន ៧ យ៉ាង គឺ ធម៌សម្រាប់រម្ងាប់នូវអធិករណ៍ដែលកើតឡើងហើយ ។ សង្ឃត្រូវឲ្យសម្មុខាវិន័យ ១ ត្រូវឲ្យសតិវិន័យ ១ ត្រូវឲ្យអមូឡ្ហវិន័យ ១ ត្រូវធ្វើតាមសេចក្តីប្តេជ្ញា ១ យេភុយ្យសិកា ១ តស្សបាបិយសិកា ១ តិណវត្ថារកៈ(១) ១ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ នេះឯងជាពួកធម៌ប្រាំពីរ ដែលព្រះមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ ទ្រង់ត្រាស់សំដែងទុកដោយប្រពៃហើយ ពួកយើងទាំងអស់គ្នាត្រូវសង្គាយនាក្នុងធម៌ពួក ៧ នោះ ។ បេ ។ ដើម្បីសេចក្តីចំរើន ដើម្បីប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខ ដល់ទេវតានិងមនុស្សទាំងឡាយ ។

ចប់ ពួកធម៌ប្រាំពីរ ដែលគប្បីច្រៀងក្នុងការសង្គាយនា ។

(២១១) ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មានធម៌ពួកប្រាំបី ដែលព្រះមានព្រះភាគ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ ទ្រង់ត្រាស់សំដែងទុកល្អហើយ ពួកយើងទាំងអស់គ្នា ត្រូវសង្គាយនាក្នុងធម៌ពួកប្រាំបីនោះ ។ បេ ។ ដើម្បីសេចក្តីចំរើន ដើម្បីប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខ ដល់ទេវតានិងមនុស្សទាំងឡាយ ។

១ ចូលមើលក្នុងសមថក្ខន្ធកៈ វិន័យបិដក សៀវភៅទី ១០ ។

កតមេ អដ្ឋ ។ អដ្ឋ មិច្ឆត្តា មិច្ឆាទិដ្ឋិ មិច្ឆាសង្កប្បោ មិច្ឆាវាចា មិច្ឆាកម្មន្តោ មិច្ឆាអាជីវោ មិច្ឆាវាយាមោ មិច្ឆាសតិ មិច្ឆាសមាធិ ។

(២១២) អដ្ឋ សម្មត្តា សម្មាទិដ្ឋិ សម្មាសង្កប្បោ សម្មាវាចា សម្មាកម្មន្តោ សម្មាអាជីវោ សម្មាវាយាមោ សម្មាសតិ សម្មាសមាធិ ។

(២១៣) អដ្ឋ បុគ្គលា ទក្ខិណេយ្យា សោតាបន្នោ សោតាបត្តិផលសច្ឆិកិរិយាយ បដិបន្នោ សកទាគាមី សកទាគាមិផលសច្ឆិកិរិយាយ បដិបន្នោ អនាគាមី អនាគាមិផលសច្ឆិកិរិយាយ បដិបន្នោ អរហា អរហត្តសច្ឆិកិរិយាយ[1] បដិបន្នោ ។

(២១៤) អដ្ឋ កុសីតវត្ថូនិ ឥធាវុសោ ភិក្ខុនា កម្មំ កាតព្វំ ហោតិ តស្ស ឯវំ ហោតិ កម្មំ ខោ មេ កាតព្វំ ភវិស្សតិ កម្មំ ខោ បន មេ ករោន្តស្ស កាយោ កិលមិស្សតិ ហន្ទាហំ និបជ្ជាមីតិ ។

---

១ ឱ. អរហត្តាយ ។

ពួកធម៌ប្រាំបីតើដូចម្តេច ។ មិច្ឆត្តៈ (ការៈដែលខុស) មាន ៨ យ៉ាង គឺ មិច្ឆាទិដ្ឋិ ១ មិច្ឆាសង្កប្បៈ ១ មិច្ឆាវាចា ១ មិច្ឆាកម្មន្តៈ ១ មិច្ឆាអាជីវៈ ១ មិច្ឆាវាយាមៈ ១ មិច្ឆាសតិ ១ មិច្ឆាសមាធិ ១ ។

(២១២) សម្មត្តៈ (ការៈដែលត្រូវ) មាន ៨ យ៉ាង គឺ សម្មាទិដ្ឋិ ១ សម្មាសង្កប្បៈ ១ សម្មាវាចា ១ សម្មាកម្មន្តៈ ១ សម្មាអាជីវៈ ១ សម្មាវាយាមៈ ១ សម្មាសតិ ១ សម្មាសមាធិ ១ ។

(២១៣) បុគ្គលទទួលនូវទក្ខិណាទាន មាន ៨ ពួក គឺ លោកអ្នកដល់នូវសោតៈហើយ ១ ប្រតិបត្តិដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវសោតាបត្តិផល ១ ជាសកទាគាមី ១ ប្រតិបត្តិដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវសកទាគាមិផល ១ ជាអនាគាមី ១ ប្រតិបត្តិដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវអនាគាមិផល ១ ជាអរហន្ត ១ ប្រតិបត្តិដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវការៈជាអរហន្ត ១ ។

(២១៤) កុសីតវត្ថុ (ហេតុរបស់បុគ្គលខ្ជិល) មាន ៨ យ៉ាង ម្នាលអាវុសោ ពួកភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ត្រូវធ្វើការងារ ភិក្ខុនោះមានគំនិតយ៉ាងនេះថា ការងារហ្នឹងឯង អាត្មាអញនឹងត្រូវធ្វើ តែកាលបើអាត្មាអញធ្វើការងារទៅហើយ កាយនឹងលំបាក ណ្ហើយចុះ អាត្មាអញដេកសិន ។

សង្គីតិសុត្តេ សង្គីតិយអដ្ឋកំ

សោ ន ឃដតិ ន វាយមតិ អប្បត្តស្ស បត្តិយា អនធិគតស្ស អធិគមាយ អសច្ឆិកតស្ស សច្ឆិកិរិយាយ ឥទំ បឋមំ កុសីតវត្ថុ(១) ។ បុន ចបរំ អាវុសោ ភិក្ខុនា កម្មំ កតំ ហោតិ តស្ស ឯវំ ហោតិ អហំ ខោ កម្មំ អកាសិំ កម្មំ ខោ មេ ករោន្តស្ស កាយោ កិលន្តោ ហន្ទាហំ និបជ្ជាមីតិ ។ សោ និបជ្ជតិ ន វីរិយំ អារភតិ... ឥទំ ទុតិយំ កុសីតវត្ថុ ។ បុន ចបរំ អាវុសោ ភិក្ខុនា មគ្គោ គន្តព្វោ ហោតិ តស្ស ឯវំ ហោតិ មគ្គោ ខោ មេ គន្តព្វោ ភវិស្សតិ មគ្គំ ខោ បន មេ គច្ឆន្តស្ស កាយោ កិលមិស្សតិ ហន្ទាហំ និបជ្ជាមីតិ ។ សោ និបជ្ជតិ ន វីរិយំ អារភតិ... ឥទំ តតិយំ កុសីតវត្ថុ ។ បុន ចបរំ អាវុសោ ភិក្ខុនា មគ្គោ គតោ ហោតិ តស្ស ឯវំ ហោតិ អហំ ខោ មគ្គំ អគមាសិំ មគ្គំ ខោ មេ

១ ឱ. កុសីតវត្ថុំ ។ ម. កុសិតវត្ថុ ។

សង្គីតិសូត្រ ពួកធម៌ប្រាំបី ៗ ដែលរាប់ចូលក្នុងការសង្គាយនា

ភិក្ខុនោះក៏ដេក មិនប្រឹងប្រែងព្យាយាម ដើម្បីដល់នូវគុណវិសេសដែលខ្លួនមិនទាន់ដល់ ដើម្បីបាននូវគុណវិសេសដែលខ្លួនមិនទាន់បាន ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវគុណវិសេសដែលខ្លួនមិនទាន់បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នេះជា កុសីតវត្ថុ ទី ១ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុបានធ្វើការងារហើយ ភិក្ខុនោះមានគំនិតយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញបានធ្វើការងាររួចហើយ តែថាកាលដែលអាត្មាអញកំពុងធ្វើការងារ កាយក៏លំបាកទៅហើយ ណ្ហើយចុះ អាត្មាអញនឹងដេកសិន ។ ភិក្ខុនោះក៏ដេក មិនប្រឹងប្រែងព្យាយាម...នេះជា កុសីតវត្ថុ ទី ២ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុត្រូវដើរផ្លូវ ភិក្ខុនោះមានគំនិតយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញនឹងត្រូវដើរផ្លូវ តែថាបើអាត្មាអញដើរផ្លូវ កាយនឹងលំបាក ណ្ហើយចុះ អាត្មាអញដេកសិន ។ ភិក្ខុនោះក៏ដេក មិនប្រឹងប្រែងព្យាយាម ... នេះជា កុសីតវត្ថុ ទី ៣ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុដើរផ្លូវរួចហើយ ភិក្ខុនោះមានគំនិតយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញបានដើរផ្លូវរួចហើយ

មេ គច្ឆន្តស្ស កាយោ កិលន្តោ ហន្ទាហំ និបជ្ជាមីតិ ។ សោ និបជ្ជតិ ន វីរិយំ អារភតិ... ឥទំ ចតុត្ថំ កុសីតវត្ថុ ។ បុន ចបរំ អាវុសោ ភិក្ខុ គាមំ វា និគមំ វា បិណ្ឌាយ ចរន្តោ ន លភតិ លូខស្ស វា បណីតស្ស វា ភោជនស្ស យាវទត្ថំ បារិបូរឹ តស្ស ឯវំ ហោតិ អហំ ខោ គាមំ វា និគមំ វា បិណ្ឌាយ ចរន្តោ នាលត្ថំ លូខស្ស វា បណីតស្ស វា ភោជនស្ស យាវទត្ថំ បារិបូរឹ តស្ស មេ កាយោ កិលន្តោ អកម្មញ្ញោ ហន្ទាហំ និបជ្ជាមីតិ ។ សោ និបជ្ជតិ ន វីរិយំ អារភតិ... ឥទំ បញ្ចមំ កុសីតវត្ថុ ។ បុន ចបរំ អាវុសោ ភិក្ខុ គាមំ វា និគមំ វា បិណ្ឌាយ ចរន្តោ លភតិ លូខស្ស វា បណីតស្ស វា ភោជនស្ស យាវទត្ថំ បារិបូរឹ តស្ស ឯវំ ហោតិ អហំ ខោ គាមំ វា និគមំ វា បិណ្ឌាយ ចរន្តោ

តែជាកាលដែលអាត្មាអញកំពុងដើរផ្លូវ កាយក៏លំបាកទៅហើយ ណ្ហើយចុះ អាត្មាអញដេកសិន ។ ភិក្ខុនោះក៏ដេក មិនប្រឹងប្រែងព្យាយាម... នេះជា កុសីតវត្ថុ ទី ៤ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុដើរទៅកាន់ស្រុក ឬនិគម ដើម្បីបិណ្ឌបាត តែមិនបានភោជនសៅហ្មង ឬថ្លៃថ្លាឲ្យបរិបូណ៌ដរាបដល់ឆ្អែតទេ ភិក្ខុនោះមានគំនិតយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញកាលដែលដើរទៅកាន់ស្រុក ឬនិគម មិនបានភោជនសៅហ្មងឬថ្លៃថ្លាឲ្យបរិបូណ៌ដរាបដល់ឆ្អែតសោះ កាយរបស់អាត្មាអញនេះក៏លំបាកទៅហើយ ធ្វើការងារមិនកើត ណ្ហើយចុះ អាត្មាអញដេកសិន ។ ភិក្ខុនោះក៏ដេក មិនប្រឹងប្រែងព្យាយាម ... នេះជា កុសីតវត្ថុ ទី ៥ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុដើរទៅកាន់ស្រុក ឬនិគម ដើម្បីបិណ្ឌបាតបានភោជនសៅហ្មងឬថ្លៃថ្លាបរិបូណ៌ដរាបដល់ឆ្អែត ភិក្ខុនោះមានគំនិតយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញកាលដែលដើរទៅកាន់ស្រុកឬនិគម ដើម្បីបិណ្ឌបាត

អលត្ថំ លូខស្ស វា បណីតស្ស វា ភោជនស្ស យាវទត្ថំ បារិបូរឹ តស្ស មេ កាយោ គរុកោ អកម្មញ្ញោ មាសាចិតំ មញ្ញេ ហន្ទាហំ និបជ្ជាមីតិ ។ សោ និបជ្ជតិ ន វីរិយំ អារភតិ... ឥទំ ឆដ្ឋំ កុសីតវត្ថុ ។ បុន ចបរំ អាវុសោ ភិក្ខុនោ ឧប្បន្នោ ហោតិ អប្បមត្តកោ អាពាធោ តស្ស ឯវំ ហោតិ ឧប្បន្នោ ខោ មេ អយំ(១) អប្បមត្តកោ អាពាធោ អត្ថិ កប្បោ និបជ្ជិតុំ ហន្ទាហំ និបជ្ជាមីតិ ។ សោ និបជ្ជតិ ន វីរិយំ អារភតិ... ឥទំ សត្តមំ កុសីតវត្ថុ ។ បុន ចបរំ អាវុសោ ភិក្ខុ គិលានា វុដ្ឋិតោ ហោតិ អចិរវុដ្ឋិតោ គេលញ្ញា តស្ស ឯវំ ហោតិ អហំ ខោ គិលានា វុដ្ឋិតោ អចិរវុដ្ឋិតោ គេលញ្ញា តស្ស មេ កាយោ ទុព្ពលោ អកម្មញ្ញោ ហន្ទាហំ និបជ្ជាមីតិ ។ សោ និបជ្ជតិ ន វីរិយំ អារភតិ អប្បត្តស្ស បត្តិយា អនធិគតស្ស អធិគមាយ អសច្ឆិកតស្ស សច្ឆិកិរិយាយ ឥទំ អដ្ឋមំ កុសីតវត្ថុ ។

---

១ ឱ. អយម្បិ ខោ មេ ។

បាននូវភោជនសៅហ្មង ឬថ្លៃថ្លាបរិបូណ៌ដរាបដល់ឆ្អែតដែរហើយ តែកាយរបស់អាត្មាអញក៏ធ្ងន់ ធ្វើការងារមិនកើត ដូចជាសណ្តែកដែលត្រាំទឹក ណ្ហើយចុះ អាត្មាអញដេកសិន ៗ ភិក្ខុនោះក៏ដេក មិនប្រឹងប្រែងព្យាយាម ... នេះជាកុសីតវត្ថុទី ៦ ។ ម្នាលអាវុសោ ពាក្យដទៃមួយទៀត ភិក្ខុកើតអាពាធតិចតួច ភិក្ខុនោះមានគំនិតយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញបានកើតអាពាធតិចតួចនេះហើយ មានសេចក្តីនឹងដេកបាន ហើយថ្វីត្បិតអាត្មាអញដេកសិន ៗ ភិក្ខុនោះក៏ដេក មិនប្រឹងប្រែងព្យាយាម ... នេះជាកុសីតវត្ថុទី ៧ ។ ម្នាលអាវុសោ ពាក្យដទៃមួយទៀត ភិក្ខុសះស្បើយអំពីជម្ងឺហើយ ទើបនឹងសះស្បើយអំពីជម្ងឺមិនយូរប៉ុន្មាន ភិក្ខុនោះមានគំនិតយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញសះស្បើយអំពីជម្ងឺហើយ តែសះស្បើយអំពីជម្ងឺមិនទាន់យូរប៉ុន្មាន កាយរបស់អាត្មាអញនៅមិនទាន់មានកំឡាំង ធ្វើការងារមិនកើត ណ្ហើយចុះ អាត្មាអញដេកសិន ៗ ភិក្ខុនោះក៏ដេក មិនប្រឹងប្រែងព្យាយាម ដើម្បីដល់នូវគុណវិសេសដែលខ្លួនមិនទាន់ដល់ ដើម្បីបាននូវគុណវិសេសដែលខ្លួនមិនទាន់បាន ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវគុណវិសេសដែលខ្លួនមិនទាន់បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នេះជាកុសីតវត្ថុទី ៨ ។

(២១៨) អដ្ឋ អារព្ភវត្ថូនិ ឥធាវុសោ ភិក្ខុនា កម្មំ កាតព្វំ ហោតិ តស្ស ឯវំ ហោតិ កម្មំ ខោ មេ កាតព្វំ ភវិស្សតិ កម្មំ ខោ បន(១) ករោន្តេន ន សុករំ ពុទ្ធានំ សាសនំ មនសិកាតុំ ហន្ទាហំ វីរិយំ អារភាមិ អប្បត្តស្ស បត្តិយា អនធិគតស្ស អធិគមាយ អសច្ឆិកតស្ស សច្ឆិកិរិយាយាតិ ។ សោ វីរិយំ អារភតិ អប្បត្តស្ស បត្តិយា អនធិគតស្ស អធិគមាយ អសច្ឆិកតស្ស សច្ឆិកិរិយាយ ឥទំ បឋមំ អារព្ភវត្ថុ(២) ។ បុន ចបរំ អាវុសោ ភិក្ខុនា កម្មំ កតំ ហោតិ តស្ស ឯវំ ហោតិ អហំ ខោ កម្មំ អកាសឹ កម្មំ ខោ បនាហំ ករោន្តោ នាសក្ខឹ ពុទ្ធានំ សាសនំ មនសិកាតុំ ហន្ទាហំ វីរិយំ អារភាមិ ។ បេ ។ សោ វីរិយំ អារភតិ...

១ ម. ឆ. កោ បន មេ ។ ២ ឱ. អារព្ភវត្ថុ ។

(២១៨) អារព្ភវត្ថុ (ហេតុរបស់បុគ្គលប្រារព្ធព្យាយាម) មាន ៨ យ៉ាង ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ត្រូវធ្វើការងារ ភិក្ខុនោះមានគំនិតយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញនឹងត្រូវធ្វើការងារ តែថាបើអាត្មាអញធ្វើការងារទៅ នឹងធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវសាសនារបស់ព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ មិនបានស្រួលឡើយ ណ្ហើយចុះ អាត្មាអញប្រារព្ធព្យាយាម ដើម្បីដល់នូវគុណវិសេសដែលមិនទាន់បានដល់ ដើម្បីបាននូវគុណវិសេសដែលមិនទាន់បាន ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវគុណវិសេសដែលមិនទាន់បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ។ ភិក្ខុនោះក៏ប្រារព្ធព្យាយាម ដើម្បីដល់នូវគុណវិសេសដែលមិនទាន់បានដល់ ដើម្បីបាននូវគុណវិសេសដែលមិនទាន់បាន ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវគុណវិសេសដែលមិនទាន់បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នេះជា អារព្ភវត្ថុ ទី ១ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុបានធ្វើការងាររួចហើយ ភិក្ខុនោះមានគំនិតយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញបានធ្វើការងាររួចហើយ កាលដែលអាត្មាអញធ្វើការងារ ក៏មិនអាចធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវសាសនារបស់ព្រះពុទ្ធទាំងឡាយបាន ណ្ហើយចុះ អាត្មាអញប្រារព្ធព្យាយាម ។ បេ ។ ភិក្ខុនោះក៏ប្រារព្ធព្យាយាម...

ឥទំ ទុតិយំ អារព្ភវត្ថុ ។ បុន ចបរំ អាវុសោ ភិក្ខុនា មគ្គោ គន្តព្វោ ហោតិ តស្ស ឯវំ ហោតិ មគ្គោ ខោ មេ គន្តព្វោ ភវិស្សតិ មគ្គំ ខោ បន(១) គច្ឆន្តេន ន សុករំ ពុទ្ធានំ សាសនំ មនសិកាតុំ ហន្ទាហំ វីរិយំ អារភាមិ ។ បេ ។ សោ វីរិយំ អារភតិ... ឥទំ តតិយំ អារព្ភវត្ថុ ។ បុន ចបរំ អាវុសោ ភិក្ខុនា មគ្គោ គតោ ហោតិ តស្ស ឯវំ ហោតិ អហំ ខោ មគ្គំ អគមាសឹ មគ្គំ ខោ បនាហំ គច្ឆន្តោ នាសក្ខឹ ពុទ្ធានំ សាសនំ មនសិកាតុំ ហន្ទាហំ វីរិយំ អារភាមិ ។ បេ ។ សោ វីរិយំ អារភតិ... ឥទំ ចតុត្ថំ អារព្ភវត្ថុ ។ បុន ចបរំ អាវុសោ ភិក្ខុ គាមំ វា និគមំ វា បិណ្ឌាយ ចរន្តោ ន លភតិ លូខស្ស វា បណីតស្ស វា ភោជនស្ស យាវទត្ថំ បារិបូរឹ តស្ស ឯវំ ហោតិ អហំ ខោ គាមំ វា និគមំ វា បិណ្ឌាយ ចរន្តោ នាលត្ថំ លូខស្ស វា បណីតស្ស វា ភោជនស្ស យាវទត្ថំ បារិបូរឹ

១ ឱ. ម. ថៃ. បន មេ ។

នេះជា អារព្ភវត្ថុ ទី ២ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុត្រូវដើរផ្លូវ ភិក្ខុនោះមានគំនិតយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញនឹងត្រូវដើរផ្លូវ កាលបើអាត្មាអញនឹងដើរផ្លូវមិនងាយនឹងធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវសាសនារបស់ព្រះពុទ្ធទាំងឡាយបាន ល្មមហើយ អាត្មាអញប្រឹងប្រែងព្យាយាម ។ បេ ។ ភិក្ខុនោះក៏ប្រឹងប្រែងព្យាយាម... នេះជា អារព្ភវត្ថុ ទី ៣ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុដើរផ្លូវហើយ ភិក្ខុនោះមានគំនិតយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញបានដើរផ្លូវហើយ កាលដែលអាត្មាអញកំពុងដើរផ្លូវ មិនអាចធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវសាសនារបស់ព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ ល្មមហើយ អាត្មាអញប្រឹងប្រែងព្យាយាម ។ បេ ។ ភិក្ខុនោះក៏ប្រឹងប្រែងព្យាយាម... នេះជា អារព្ភវត្ថុ ទី ៤ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុដើរទៅកាន់ស្រុកឬនិគម ដើម្បីបិណ្ឌបាត មិនបានភោជនសៅហ្មងឬថ្លៃថ្លាបរិបូណ៌ដរាបដល់ឆ្អែត ភិក្ខុនោះមានគំនិតយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញដើរទៅកាន់ស្រុកឬនិគម ដើម្បីបិណ្ឌបាត មិនបានភោជនសៅហ្មង ឬថ្លៃថ្លាបរិបូណ៌ដរាបដល់ឆ្អែត

តស្ស មេ កាយោ លហុកោ កម្មញ្ញោ ហន្ទាហំ វីរិយំ អារភាមិ ។ បេ ។ សោ វីរិយំ អារភតិ... ឥទំ បញ្ចមំ អារព្ភវត្ថុ ។ បុន ចបរំ អាវុសោ ភិក្ខុ គាមំ វា និគមំ វា បិណ្ឌាយ ចរន្តោ លភតិ លូខស្ស វា បណីតស្ស វា ភោជនស្ស យាវទត្ថំ បារិបូរឹ តស្ស ឯវំ ហោតិ អហំ ខោ គាមំ វា និគមំ វា បិណ្ឌាយ ចរន្តោ អលត្ថំ លូខស្ស វា បណីតស្ស វា ភោជនស្ស យាវទត្ថំ បារិបូរឹ តស្ស មេ កាយោ ពលវា កម្មញ្ញោ ហន្ទាហំ វីរិយំ អារភាមិ ។ បេ ។ សោ វីរិយំ អារភតិ... ឥទំ ឆដ្ឋំ អារព្ភវត្ថុ ។ បុន ចបរំ អាវុសោ ភិក្ខុនោ ឧប្បន្នោ ហោតិ អប្បមត្តកោ អាពាធោ តស្ស ឯវំ ហោតិ ឧប្បន្នោ ខោ មេ អយំ អប្ប-មត្តកោ អាពាធោ ឋានំ ខោ បនេតំ វិជ្ជតិ យំ មេ អាពាធោ បវឌ្ឍេយ្យ ហន្ទាហំ វីរិយំ អារភាមិ ។ បេ ។ សោ វីរិយំ អារភតិ . ឥទំ សត្តមំ អា-រព្ភវត្ថុ ។ បុន ចបរំ អាវុសោ ភិក្ខុ គិលានា វុដ្ឋិតោ ហោតិ អចិរវុដ្ឋិតោ គេលញ្ញា តស្ស ឯវំ ហោតិ

កាយរបស់អាត្មាអញក៏ស្រាល គួរដល់ការងារបាន ណ្ហើយចុះ អាត្មាអញប្រឹងប្រៀបព្យាយាម ។ បេ ។ ភិក្ខុនោះក៏ប្រឹងប្រៀបព្យាយាម... នេះជា អារព្ភវត្ថុ ទី៥ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុដើរទៅកាន់ស្រុក ឬនិគម ដើម្បីបិណ្ឌបាត បានភោជនៈសៅហ្មង ឬថ្លៃថ្លា បរិបូណ៌ដរាបដល់ឆ្អែត ភិក្ខុនោះមានគំនិតយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញបានដើរទៅកាន់ស្រុកឬនិគមដើម្បីបិណ្ឌបាត បានភោជនៈសៅហ្មងឬថ្លៃថ្លាបរិបូណ៌ដរាបដល់ឆ្អែត កាយរបស់អាត្មាអញមានកំឡាំងល្មមដល់ការងារបាន ណ្ហើយចុះ អាត្មាអញប្រឹងប្រៀបព្យាយាម ។ បេ ។ ភិក្ខុនោះក៏ប្រឹងប្រៀបព្យាយាម... នេះជា អារព្ភវត្ថុ ទី៦ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុកើតអាពាធតិចតួច ភិក្ខុនោះមានគំនិតយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញកើតអាពាធតិចតួចនេះហើយ អាពាធរបស់អាត្មាអញគង់មានចំរើនធំឡើងមិនខាន ណ្ហើយចុះ អាត្មាអញប្រឹងប្រៀបព្យាយាម ។ បេ ។ ភិក្ខុនោះក៏ប្រឹងប្រៀបព្យាយាម... នេះជា អារព្ភវត្ថុ ទី៧ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុបានសះស្បើយអំពីជម្ងឺហើយ លុះស្បើយអំពីជម្ងឺ មិនទាន់យូរប៉ុន្មាន ភិក្ខុនោះមានគំនិតយ៉ាងនេះថា

អហំ ខោ គិលានា វុដ្ឋិតោ អចិរវុដ្ឋិតោ គេលញ្ញា ឋានំ ខោ បនេតំ វិជ្ជតិ យំ មេ អាពាធោ បច្ចុទាវត្តេយ្យ ហន្ទាហំ វីរិយំ អារភាមិ អប្បត្តស្ស បត្តិយា អនធិគតស្ស អធិគមាយ អសច្ឆិកតស្ស សច្ឆិកិរិយាយាតិ ។ សោ វីរិយំ អារភតិ អប្បត្តស្ស បត្តិយា អនធិគតស្ស អធិគមាយ អសច្ឆិកតស្ស សច្ឆិកិរិយាយ ឥទំ អដ្ឋមំ អារព្ភវត្ថុ ។

(២១២) អដ្ឋ ទានវត្ថូនិ អាសជ្ជ ទានំ ទេតិ ភយា ទានំ ទេតិ អទាសិ មេតិ ទានំ ទេតិ ទស្សតិ មេតិ ទានំ ទេតិ សាធុ(១) ទានន្តិ ទានំ ទេតិ អហំ បចាមិ ឥមេ ន បចន្តិ នារហាមិ បចន្តោ អបចន្តានំ ទានំ ន ទាតុន្តិ ទានំ ទេតិ ឥទំ មេ ទានំ ទទតោ កល្យាណោ កិត្តិសទ្ទោ អព្ភុគ្គច្ឆតីតិ ទានំ ទេតិ ចិត្តាលង្ការចិត្តបរិក្ខារត្ថំ ទានំ ទេតិ ។

១ សាហូតិបិ ។ អដ្ឋកថាយម្បិ ឯវមេវ ។

អាត្មាអញបានសះស្បើយអំពីជម្ងឺហើយ តែសះស្បើយអំពីជម្ងឺមិនទាន់យូរប៉ុន្មាន ការឈឺរបស់អាត្មាអញនឹងមានទំនងរើឡើងវិញ ណ្ហើយចុះ អាត្មាអញប្រុងប្រឹងប្រែងព្យាយាម ដើម្បីដល់នូវគុណវិសេសដែលមិនទាន់ដល់ ដើម្បីបាននូវគុណវិសេសដែលមិនទាន់បាន ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវគុណវិសេសដែលមិនទាន់បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ។ ភិក្ខុនោះក៏ប្រុងប្រែងព្យាយាមដើម្បីដល់នូវគុណវិសេសដែលមិនទាន់ដល់ ដើម្បីបាននូវគុណវិសេសដែលមិនទាន់បាន ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវគុណវិសេសដែលមិនទាន់បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នេះជា អារព្ភវត្ថុ ទី ៨ ។

[២១២] ទានវត្ថុ មាន ៨ យ៉ាង គឺ បុគ្គលឲ្យទានព្រោះបុគ្គលស្រាប់តែមកដល់ ១ ឲ្យទានព្រោះខ្លាច (គេតិះដៀល ឬខ្លាចអបាយភូមិ) ១ ឲ្យទានដោយគិតថា គេធ្លាប់ឲ្យដល់អាត្មាអញហើយ ១ ឲ្យទានដោយគិតថា គេនឹងឲ្យដល់អាត្មាអញវិញ ១ ឲ្យទានដោយគិតថា ទានជាការឲ្យសម្រេចប្រយោជន៍ ១ ឲ្យទានដោយគិតថា អាត្មាអញមិនបានចំអិន ជនទាំងនេះមិនបានចំអិន កាលបើអាត្មាអញបានចំអិន មិនគួរនឹងមិនឲ្យទានដល់ពួកជនដែលមិនបានចំអិនទេ ១ ឲ្យទានដោយគិតថា កាលបើអាត្មាអញឲ្យទាននេះទៅហើយ កិត្តិសព្ទដ៏ល្អរមែងខ្ចរខ្ចាយទៅ ១ ឲ្យទានដើម្បីជាគ្រឿងប្រដាប់ចិត្ត ទាំងជាបរិក្ខាររបស់ចិត្ត ១ ។

[២១៧] អដ្ឋ ទានុបបត្តិយោ(១) ។ ឥធាវុសោ ឯកច្ចោ ទានំ ទេតិ សមណស្ស វា ព្រាហ្មណស្ស វា អន្នំ បានំ វត្ថំ យានំ មាលាគន្ធវិលេបនំ សេយ្យាវសថប្បទីបេយ្យំ សោ យំ ទេតិ តំ បច្ចាសីសតិ សោ បស្សតិ ខត្តិយមហាសាលំ វា ព្រាហ្មណមហាសាលំ វា គហបតិមហាសាលំ វា បញ្ចហិ កាមគុណេហិ សមប្បិតំ សមង្គីភូតំ បរិចារយមានំ តស្ស ឯវំ ហោតិ អហោ វតាហំ កាយស្ស ភេទា បរំ មរណា ខត្តិយមហាសាលានំ វា ព្រាហ្មណមហាសាលានំ វា គហបតិមហាសាលានំ វា សហព្យតំ ឧបបជ្ជេយ្យន្តិ ។ សោ តំ ចិត្តំ ទហតិ តំ ចិត្តំ អធិដ្ឋាតិ តំ ចិត្តំ ភាវេតិ ។ តស្ស តំ ចិត្តំ ហីនេ វិមុត្តំ ឧត្តរិ អភាវិតំ តត្រុបបត្តិយា(២) សំវត្តតិ ។ តញ្ច ខោ សីលវតោ វទាមិ នោ

១ ឱ. ទានុប្បត្តិយោ ។ ២ ឱ. ឧត្តរិ អភាវិតំ តត្រុប្បត្តិយា ។

[២១៧] ទានុប្បត្តិ (ការកើតឡើង ព្រោះទាន) មាន ៨ យ៉ាង ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ឲ្យទានគឺបាយ ទឹក សំពត់ យាន ផ្កាកម្រង គ្រឿងក្រអូប គ្រឿងលាប ទីដេក ទីនៅ និងគ្រឿងសម្រាប់ប្រទីប ដល់សមណៈឬព្រាហ្មណ៍ បុគ្គលនោះ ឲ្យវត្ថុណា ប្រាថ្នាយកវត្ថុនោះវិញ (ព្រោះ) បុគ្គលនោះឃើញខត្តិយមហាសាលក្តី ព្រាហ្មណមហាសាលក្តី គហបតិមហាសាលក្តី ដែលឆ្អែតស្កប់ស្កល់ ស្ងប់ចិត្ត បម្រើដោយកាមគុណ ៥ បុគ្គលនោះមានគំនិតយ៉ាងនេះថា ឱហ្ន៎ កាលណាអញ លុះបែកធ្លាយរាងកាយ បន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ សូមឲ្យទៅកើតរួមជាមួយ នឹងខត្តិយមហាសាលឬព្រាហ្មណមហាសាល ឬគហបតិមហាសាល ។ បុគ្គលនោះតម្កល់ចិត្តនោះទុក អធិដ្ឋានចិត្តនោះទុក អប់រំចិត្តនោះទុក ។ ចិត្តរបស់បុគ្គលនោះ ផុតស្រឡះចាកកាមគុណដ៏ថោកទាប តែមិនចំរើនឡើង(១)ទៅ តែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីកើតក្នុងទីដែលខ្លួនប្រាថ្នានោះ ។ តែខ្ញុំពោលនូវដំណើរនោះ ចំពោះបុគ្គលមានសីល មិនពោលចំពោះ

១ សំដៅយកចិត្តដែលមិនបានចំរើន ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់មគ្គផល ដែលលើសលុបជាងសម្បត្តិខត្តិយមហាសាលជាដើមនោះ (អដ្ឋកថា) ។

ទុស្សីលស្ស ។ ឥជ្ឈតាវុសោ សីលវតោ ចេតោបណិធិ វិសុទ្ធត្តា ។ បុន ចបរំ អាវុសោ ឥធេកច្ចោ ទានំ ទេតិ សមណស្ស វា ព្រាហ្មណស្ស វា អន្នំ បានំ វត្ថំ យានំ មាលាគន្ធវិលេបនំ សេយ្យាវសថប្បទីបេយ្យំ ។ សោ យំ ទេតិ តំ បច្ចាសីសតិ តស្ស សុតំ ហោតិ ចាតុម្មហារាជិកា ទេវា ទីឃាយុកា វណ្ណវន្តោ សុខពហុលាតិ ។ តស្ស ឯវំ ហោតិ អហោ វតាហំ កាយស្ស ភេទា បរំ មរណា ចាតុម្មហារាជិកានំ ទេវានំ សហព្យតំ ឧបបជ្ជេយ្យន្តិ ។ សោ តំ ចិត្តំ ទហតិ តំ ចិត្តំ អធិដ្ឋាតិ តំ ចិត្តំ ភាវេតិ តស្ស តំ ចិត្តំ ហីនេ វិមុត្តំ ឧត្តរិ អភាវិតំ តត្រូបបត្តិយា សំវត្តតិ ។ តញ្ច ខោ សីលវតោ វទាមិ នោ ទុស្សីលស្ស ។ ឥជ្ឈតាវុសោ សីលវតោ ចេតោបណិធិ វិសុទ្ធត្តា ។ បុន ចបរំ អាវុសោ

បុគ្គលទ្រុស្តសីលឡើយ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ សេចក្តីតាំងចិត្តរបស់បុគ្គលមានសីល រមែងសម្រេចបាន ព្រោះសេចក្តីតាំងចិត្តនោះជារបស់បរិសុទ្ធ ១ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ឲ្យទានបាយ ទឹក សំពត់ យាន ផ្កាកម្រង គ្រឿងក្រអូប គ្រឿងលាប ទីដេក ទីនៅ ទីប្រដាប់ប្រទីប ដល់សមណៈឬព្រាហ្មណ៍ បុគ្គលនោះឲ្យវត្ថុណា ប្រាថ្នាយកវត្ថុនោះវិញ បុគ្គលនោះបានឮថា ពួកទេវតាក្នុងឋានចាតុម្មហារាជិកៈ មានអាយុវែង មានសម្បុរល្អ មានសេចក្តីសុខច្រើន ។ បុគ្គលនោះមានគំនិតយ៉ាងនេះថា ឱហ្ន៎ អាត្មាអញលុះមានរាងកាយបែកធ្លាយ ខាងមុខបន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ សូមឲ្យទៅកើតរួមជាមួយ នឹងពួកទេវតាក្នុងឋានចាតុម្មហារាជិកៈ ។ បុគ្គលនោះក៏តាំងចិត្តនោះទុក អធិដ្ឋានចិត្តនោះទុក អប់រំចិត្តនោះទុក ចិត្តរបស់បុគ្គលនោះ ផុតស្រឡះចាកកាមគុណ ដ៏ថោកទាប តែមិនចំរើនឡើងទៅ តែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីកើតក្នុងទីដែលខ្លួនប្រាថ្នានោះ ។ តែខ្ញុំពោលនូវដំណើរនោះ ចំពោះបុគ្គលមានសីល មិនពោលចំពោះបុគ្គលទ្រុស្តសីលឡើយ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ សេចក្តីតាំងចិត្តរបស់បុគ្គលមានសីល រមែងសម្រេចបាន ព្រោះសេចក្តីតាំងចិត្តនោះ ជារបស់បរិសុទ្ធ ២ ។ ម្នាលអាវុសោ

ឥធេកច្ចោ ទានំ ទេតិ សមណស្ស វា ព្រាហ្មណស្ស វា អន្នំ បានំ វត្ថំ យានំ មាលាគន្ធវិលេបនំ សេយ្យាវសថបទីបេយ្យំ សោ យំ ទេតិ តំ បច្ចាសីសតិ តស្ស សុតំ ហោតិ តាវតឹសា ទេវា ។ បេ ។ យាមា ទេវា ។ បេ ។ តុសិតា ទេវា ។ បេ ។ និម្មានរតី ទេវា ។ បេ ។ បរនិម្មិតវសវត្តី ទេវា ទីឃាយុកា វណ្ណវន្តោ សុខពហុលាតិ ។ តស្ស ឯវំ ហោតិ អហោ វតាហំ កាយស្ស ភេទា បរំ មរណា បរនិម្មិតវសវត្តីនំ ទេវានំ សហព្យតំ ឧបបជ្ជេយ្យន្តិ ។ សោ តំ ចិត្តំ ទហតិ តំ ចិត្តំ អធិដ្ឋាតិ តំ ចិត្តំ ភាវេតិ តស្ស តំ ចិត្តំ ហីនេ វិមុត្តំ ឧត្តរិ អភាវិតំ តត្រុបបត្តិយា សំវត្តតិ ។ តញ្ច ខោ សីលវតោ វទាមិ នោ ទុស្សីលស្ស ។

ទាំងឡាយ មួយទៀត បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ឲ្យទានបាយ ទឹក សំពត់ យាន ផ្កាកម្រង គ្រឿងក្រអូប គ្រឿងលាប ទីដេក ទីនៅនឹងប្រដាប់ប្រទីប ដល់សមណៈឬព្រាហ្មណ៍ ។ បុគ្គលនោះឲ្យរបស់ណា ប្រាថ្នាយករបស់នោះវិញ បុគ្គលនោះបានឮថា ពួកទេវតាក្នុងឋានតាវត្តិង្ស ។ បេ ។ ពួកទេវតាក្នុងឋានយាមៈ ។ បេ ។ ពួកទេវតាក្នុងឋានតុសិត ។ បេ ។ ពួកទេវតាក្នុងឋាននិម្មានរតី ។ បេ ។ ពួកទេវតាក្នុងឋានបរនិម្មិតវសវត្តី មានអាយុវែង មានសម្បុរល្អ មានសេចក្តីសុខច្រើន ។ បុគ្គលនោះមានគំនិតយ៉ាងនេះថា ឱហ្ន៎ អាត្មាអញលុះមានកាយបែកធ្លាយខាងមុខបន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ សូមឲ្យទៅកើតរួមជាមួយនឹងពួកទេវតាក្នុងឋានបរនិម្មិតវសវត្តី ។ បុគ្គលនោះក៏តាំងចិត្តនោះទុក អធិដ្ឋានចិត្តនោះទុក អប់រំចិត្តនោះទុក ចិត្តរបស់បុគ្គលនោះរួចស្រឡះចាកកាមគុណដ៏ថោកទាប តែមិនចំរើនឡើងទៀត តែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីកើតក្នុងទីដែលខ្លួនប្រាថ្នានោះ ។ តែខ្ញុំពោលហេតុនោះ ចំពោះបុគ្គលមានសីល មិនពោលចំពោះបុគ្គលទ្រុស្តសីលឡើយ ។

ឥជ្ឈតិ ភិក្ខវេ សីលវតោ ចេតោបណិធិ វិសុទ្ធត្តា ។ បុន ចបរំ ភិក្ខវេ ឥធេកច្ចោ ទានំ ទេតិ សមណស្ស វា ព្រាហ្មណស្ស វា អន្នំ បានំ វត្ថំ យានំ មាលាគន្ធវិលេបនំ សេយ្យាវសថបទីបេយ្យំ សោ យំ ទេតិ តំ បច្ចាសីសតិ តស្ស សុតំ ហោតិ ព្រហ្មកាយិកា ទេវា ទីឃាយុកា វណ្ណវន្តោ សុខពហុលាតិ ។ តស្ស ឯវំ ហោតិ អហោ វតាហំ កាយស្ស ភេទា បរំ មរណា ព្រហ្មកាយិកានំ ទេវានំ សហព្យតំ ឧបបជ្ជេយ្យន្តិ ។ សោ តំ ចិត្តំ ទហតិ តំ ចិត្តំ អធិដ្ឋាតិ តំ ចិត្តំ ភាវេតិ តស្ស តំ ចិត្តំ ហីនេ វិមុត្តំ ឧត្តរិ អភាវិតំ តត្រូបបត្តិយា សំវត្តតិ ។ តញ្ច ខោ សីលវតោ វទាមិ នោ ទុស្សីលស្ស វីតរាគស្ស នោ សរាគស្ស ។ ឥជ្ឈតិ ភិក្ខវេ សីលវតោ ចេតោបណិធិ វីតរាគត្តា ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីតាំងចិត្តរបស់បុគ្គលមានសីល រមែងសម្រេចបាន ព្រោះសេចក្តីតាំងចិត្តនោះ ជារបស់បរិសុទ្ធ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ឲ្យទានបាយ ទឹក សំពត់ យាន ផ្កាកម្រង គ្រឿងក្រអូប គ្រឿងលាប ទីដេក ទីនៅ ទីប្រដាប់ប្រទីប ដល់សមណៈឬព្រាហ្មណ៍ បុគ្គលនោះឲ្យរបស់ណា ប្រាថ្នាយករបស់នោះវិញ បុគ្គលនោះបានឮថា ពួកទេវតាក្នុងព្រហ្មលោក មានអាយុវែង មានសម្បុរល្អ មានសេចក្តីសុខច្រើន ។ បុគ្គលនោះមានគំនិតយ៉ាងនេះថា ឱហ្ន៎ កាលអាត្មាអញលុះមានរាងកាយបែកធ្លាយ ខាងមុខបន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ សូមឲ្យទៅកើតរួមជាមួយ នឹងពួកទេវតាក្នុងព្រហ្មលោក ។ បុគ្គលនោះ ក៏តាំងចិត្តនោះទុក អធិដ្ឋានចិត្តនោះទុក ចំរើនចិត្តនោះទុក ចិត្តរបស់បុគ្គលនោះ រួចស្រឡះចាកកាមគុណដ៏ថោកថយ តែមិនចំរើនឡើងទៅ តែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីកើតក្នុងទីដែលខ្លួនប្រាថ្នានោះ ។ តែខ្ញុំពោលនូវដំណើរនោះ ចំពោះបុគ្គលមានសីល មិនពោលចំពោះបុគ្គលទ្រុស្តសីលឡើយ ពោលចំពោះតែបុគ្គលប្រាសចាករាគៈ មិនពោលចំពោះបុគ្គលប្រកបដោយរាគៈឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីតាំងចិត្តរបស់បុគ្គលមានសីល រមែងសម្រេចបាន ព្រោះសេចក្តីតាំងចិត្តនោះជារបស់ប្រាសចាករាគៈ ។

(៤១៨) អដ្ឋ លោកធម្មា លាភោ ច អលាភោ ច យសោ ច អយសោ ច និន្ទា ច បសំសា ច សុខញ្ច ទុក្ខញ្ច ។

(៤១៩) អដ្ឋ បរិសា ខត្តិយបរិសា ព្រាហ្មណបរិសា គហបតិបរិសា សមណបរិសា ចាតុម្មហារាជិកបរិសា តាវតឹសបរិសា និម្មានរតិបរិសា ព្រហ្មបរិសា ។

(៤២០) អដ្ឋ អភិភាយតនានិ អជ្ឈត្តំ រូបសញ្ញី ឯកោ ពហិទ្ធា រូបានិ បស្សតិ បរិត្តានិ សុវណ្ណទុព្វណ្ណានិ តានិ អភិភុយ្យ ជានាមិ បស្សាមីតិ ឯវំសញ្ញី ហោតិ ឥទំ បឋមំ អភិភាយតនំ ។ អជ្ឈត្តំ រូបសញ្ញី ឯកោ ពហិទ្ធា រូបានិ បស្សតិ អប្បមាណានិ សុវណ្ណទុព្វណ្ណានិ តានិ អភិភុយ្យ ជានាមិ បស្សាមីតិ ឯវំសញ្ញី ហោតិ ឥទំ ទុតិយំ អភិភាយតនំ ។ អជ្ឈត្តំ អរូបសញ្ញី ឯកោ ពហិទ្ធា រូបានិ បស្សតិ បរិត្តានិ សុវណ្ណទុព្វណ្ណានិ តានិ អភិភុយ្យ ជានាមិ បស្សាមីតិ ឯវំសញ្ញី ហោតិ

(៤១៨) លោកធម៌ មាន ៨ យ៉ាង គឺ លាភ ១ អលាភ ១ យស ១ អយស ១ និន្ទា ១ សរសើរ ១ សុខ ១ ទុក្ខ ១ ។

(៤១៩) បរិស័ទ មាន ៨ ពួក គឺ ខត្តិយបរិស័ទ ១ ព្រាហ្មណបរិស័ទ ១ គហបតិបរិស័ទ ១ សមណបរិស័ទ ១ ចាតុម្មហារាជិកបរិស័ទ ១ តាវត្តឹសបរិស័ទ ១ និម្មានរតិបរិស័ទ ១ ព្រហ្មបរិស័ទ ១ ។

(៤២០) អភិភាយតនៈ មាន ៨ យ៉ាង គឺ បុគ្គលពួកមួយ មានសេចក្តីសំគាល់នូវរូបខាងក្នុង ឃើញនូវពួករូបខាងក្រៅ គ្របសង្កត់នូវរូបទាំងនោះ ដែលមានសម្បុរល្អ និងសម្បុរអាក្រក់ មានប្រមាណតិច ហើយមានសេចក្តីសំគាល់យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញដឹង អាត្មាអញឃើញដូច្នេះ នេះជា អភិភាយតនៈ ទី ១ ។ បុគ្គលពួកមួយ មានសេចក្តីសំគាល់នូវរូបខាងក្នុង ឃើញនូវពួករូបខាងក្រៅ គ្របសង្កត់នូវរូបទាំងនោះ ដែលមានសម្បុរល្អ និងសម្បុរអាក្រក់ គេប្រមាណមិនបាន ហើយមានសេចក្តីសំគាល់យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញដឹង អាត្មាអញឃើញដូច្នេះ នេះជា អភិភាយតនៈ ទី ២ ។ បុគ្គលពួកមួយ មិនមានសេចក្តីសំគាល់នូវរូបខាងក្នុង ឃើញនូវពួករូបខាងក្រៅ គ្របសង្កត់នូវរូបទាំងនោះ ដែលមានសម្បុរល្អ និងសម្បុរអាក្រក់ មានប្រមាណតិច ហើយមានសេចក្តីសំគាល់យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញដឹង អាត្មាអញឃើញដូច្នេះ

ឥទំ តតិយំ អភិភាយតនំ ។ អជ្ឈត្តំ អរូបសញ្ញី ឯកោ ពហិទ្ធា រូបានិ បស្សតិ អប្បមាណានិ សុវណ្ណទុព្វណ្ណានិ តានិ អភិភុយ្យ ជានាមិ បស្សាមីតិ ឯវំសញ្ញី ហោតិ ឥទំ ចតុត្ថំ អភិភាយតនំ ។ អជ្ឈត្តំ អរូបសញ្ញី ឯកោ ពហិទ្ធា រូបានិ បស្សតិ នីលានិ នីលវណ្ណានិ នីលនិទស្សនានិ នីលនិភាសានិ សេយ្យថាបិ នាម ឧម្មាបុប្ផំ(១) នីលំ នីលវណ្ណំ នីលនិទស្សនំ នីលនិភាសំ សេយ្យថាបិ វា បន(២) តំ វត្ថំ ពារាណសេយ្យកំ ឧភតោភាគវិមដ្ឋំ នីលំ នីលវណ្ណំ នីលនិទស្សនំ នីលនិភាសំ ឯវមេវ អជ្ឈត្តំ អរូបសញ្ញី ឯកោ ពហិទ្ធា រូបានិ បស្សតិ នីលានិ នីលវណ្ណានិ នីលនិទស្សនានិ នីលនិភាសានិ តានិ អភិភុយ្យ ជានាមិ បស្សាមីតិ ឯវំសញ្ញី ហោតិ ឥទំ បញ្ចមំ អភិភាយតនំ ។ អជ្ឈត្តំ អរូបសញ្ញី ឯកោ

---

១ ឱ. ម. ឧម្មាបុប្ផំ ។ ២ ឱ. សេយ្យថាបិ វា បន ។

នេះជា អភិភាយតនៈ ទី ៣ ។ បុគ្គលពួកមួយ មានសេចក្ដីសំគាល់នូវអរូបខាងក្នុង ឃើញនូវពួករូបខាងក្រៅ គ្របសង្កត់នូវរូបទាំងនោះ ដែលមានសម្បុរល្អ និងសម្បុរអាក្រក់ រកប្រមាណមិនបាន ហើយមានសេចក្ដីសំគាល់ យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញដឹង អាត្មាអញឃើញដូច្នេះ នេះជា អភិភាយតនៈ ទី ៤ ។ បុគ្គលពួកមួយ មានសេចក្ដីសំគាល់នូវអរូបខាងក្នុង ឃើញនូវពួករូបខាងក្រៅ ដែលជារូបខៀវ មានសម្បុរខៀវ ដំធ្លុះចេញនូវសម្បុរខៀវ មានពន្លឺខៀវ ប្រៀបដូចផ្កាត្រកៀតខៀវ មានសម្បុរខៀវ ដំធ្លុះចេញនូវសម្បុរខៀវ មានពន្លឺខៀវ ពុំនោះសោត ប្រៀបដូចសំពត់ខៀវ កើតក្នុងក្រុងពារាណសីនោះ រលើងទាំងពីរខាង មានពណ៌ខៀវ ដំធ្លុះចេញនូវពណ៌ខៀវ មានពន្លឺខៀវ យ៉ាងណាមិញ បុគ្គលពួកមួយ មានសេចក្ដីសំគាល់នូវអរូបខាងក្នុង ឃើញនូវពួករូបខាងក្រៅ ដែលជារូបខៀវ មានសម្បុរខៀវ ដំធ្លុះចេញនូវសម្បុរខៀវ មានពន្លឺខៀវ គ្របសង្កត់នូវរូបទាំងនោះ ហើយមានសេចក្ដីសំគាល់យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញដឹង អាត្មាអញឃើញ ដូច្នេះយ៉ាងនេះឯង នេះជា អភិភាយតនៈ ទី ៥ ។ បុគ្គលពួកមួយ មានសេចក្ដីសំគាល់នូវអរូបខាងក្នុង

ពហិទ្ធា រូបានិ បស្សតិ បីតានិ បីតវណ្ណានិ បីតនិទស្សនានិ បីតនិភាសានិ សេយ្យថាបិ នាម កណ្ណិការបុប្ផំ បីតំ បីតវណ្ណំ បីតនិទស្សនំ បីតនិភាសំ សេយ្យថា វា បន(១) តំ វត្ថំ ពារាណសេយ្យកំ ឧភតោភាគវិមដ្ឋំ បីតំ បីតវណ្ណំ បីតនិទស្សនំ បីតនិភាសំ ឯវមេវ អជ្ឈត្តំ អរូបសញ្ញី ឯកោ ពហិទ្ធា រូបានិ បស្សតិ បីតានិ បីតវណ្ណានិ បីតនិទស្សនានិ បីតនិភាសានិ តានិ អភិភុយ្យ ជានាមិ បស្សាមីតិ ឯវំសញ្ញី ហោតិ ឥទំ ឆដ្ឋំ អភិភាយតនំ ។ អជ្ឈត្តំ អរូបសញ្ញី ឯកោ ពហិទ្ធា រូបានិ បស្សតិ លោហិតកានិ លោហិតកវណ្ណានិ លោហិតកនិទស្សនានិ លោហិតកនិភាសានិ សេយ្យថាបិ នាម ពន្ធុជីវកបុប្ផំ លោហិតកំ លោហិតកវណ្ណំ លោហិតកនិទស្សនំ លោហិតកនិភាសំ សេយ្យថា វា បន តំ វត្ថំ ពារាណសេយ្យកំ

១ ម. សេយ្យថាបិ បន ។

ឃើញនូវពួករូបខាងក្រៅ ដែលជារូបលឿង មានពណ៌លឿង ដំនុះចេញនូវពណ៌លឿង មានពន្លឺលឿង ប្រៀបដូចផ្កាកណ្ណិការលឿង មានពណ៌លឿង ដំនុះចេញនូវពណ៌លឿង មានពន្លឺលឿង ពុំនោះសោត ប្រៀបដូចសំពត់លឿង កើតក្នុងក្រុងពារាណសីនោះ ល្អិតទាំងពីរខាង មានពណ៌លឿង ដំនុះចេញនូវពណ៌លឿង មានពន្លឺលឿង យ៉ាងណាមិញ បុគ្គលពួកមួយ មានសេចក្តីសំគាល់នូវអរូបខាងក្នុង ឃើញនូវពួករូបខាងក្រៅ ដែលជារូបលឿង មានសម្បុរលឿង ដំនុះចេញនូវសម្បុរលឿង មានពន្លឺលឿង គ្របសង្កត់នូវរូបទាំងនោះ ហើយបានសេចក្តីសំគាល់យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញដឹង អាត្មាអញឃើញដូច្នេះ យ៉ាងនេះឯង នេះជា អភិភាយតនៈទី ៦ ។ បុគ្គលពួកមួយ មានសេចក្តីសំគាល់នូវអរូបខាងក្នុង ឃើញនូវពួករូបខាងក្រៅ ដែលជារូបក្រហម មានសម្បុរក្រហម ដំនុះចេញនូវសម្បុរក្រហម មានពន្លឺក្រហម ប្រៀបដូចផ្កាចក្លួក្រហម មានពណ៌ក្រហម ដំនុះចេញនូវពណ៌ក្រហម មានពន្លឺក្រហម ពុំនោះសោតប្រៀបដូចសំពត់ក្រហម កើតក្នុងក្រុង

ឧភតោភាគវិមដ្ឋំ លោហិតកំ លោហិតកវណ្ណំ លោហិតកនិទស្សនំ លោហិតកនិភាសំ ឯវមេវ អជ្ឈត្តំអរូបសញ្ញី ឯកោ ពហិទ្ធារូបានិ បស្សតិ លោហិតកានិ លោហិតកវណ្ណានិ លោហិតកនិទស្សនានិ លោហិតកនិភាសានិ តានិ អភិភុយ្យ ជានាមិ បស្សាមីតិ ឯវំសញ្ញី ហោតិ ឥទំ សត្តមំ អភិភាយតនំ ។ អជ្ឈត្តំអរូបសញ្ញី ឯកោ ពហិទ្ធារូបានិ បស្សតិ ឱទាតានិ ឱទាតវណ្ណានិ ឱទាតនិទស្សនានិ ឱទាតនិភាសានិ សេយ្យថាបិ នាម ឱសធិតារកា ឱទាតា ឱទាតវណ្ណា ឱទាតនិទស្សនា ឱទាតនិភាសា សេយ្យថា វា បន តំ វត្ថំ ពារាណសេយ្យកំ ឧភតោភាគវិមដ្ឋំ ឱទាតំ ឱទាតវណ្ណំ ឱទាតនិទស្សនំ ឱទាតនិភាសំ ឯវមេវ អជ្ឈត្តំអរូបសញ្ញី ឯកោ ពហិទ្ធារូបានិ បស្សតិ ឱទាតានិ ឱទាតវណ្ណានិ ឱទាតនិទស្សនានិ ឱទាតនិភាសានិ តានិ អភិភុយ្យ ជានាមិ បស្សាមីតិ ឯវំសញ្ញី ហោតិ ឥទំ អដ្ឋមំ អភិភាយតនំ ។

ពារាណសីនោះ រលីងទាំងពីរខាង មានពណ៌ក្រហម ជំនុះចេញនូវពណ៌ក្រហម មានពន្លឺក្រហម យ៉ាងណាមិញ បុគ្គលពួកមួយ មានសេចក្ដីសំគាល់នូវអរូបខាងក្នុង ឃើញនូវពួករូបខាងក្រៅ ដែលជារូបក្រហម មានសម្បុរក្រហម ជំនុះចេញនូវសម្បុរក្រហម មានពន្លឺក្រហម គ្របសង្កត់នូវរូបទាំងនោះ ហើយមានសេចក្ដីសំគាល់យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញដឹង អាត្មាអញឃើញ ដូច្នេះយ៉ាងនេះឯង នេះជា អភិភាយតនៈទី ៧ ។ បុគ្គលពួកមួយ មានសេចក្ដីសំគាល់នូវអរូបខាងក្នុង ឃើញនូវពួករូបខាងក្រៅ ដែលជារូបស មានសម្បុរស ជំនុះចេញនូវសម្បុរស មានពន្លឺស ប្រៀបដូចផ្កាយព្រឹកស មានពណ៌ស ជំនុះចេញនូវពណ៌ស មានពន្លឺស ពុំនោះសោត ប្រៀបដូចសំពត់កើតក្នុងក្រុងពារាណសីនោះ រលីងទាំងពីរខាង មានពណ៌ស ជំនុះចេញនូវពណ៌ស មានពន្លឺស យ៉ាងណាមិញ បុគ្គលពួកមួយមិនមានសេចក្ដីសំគាល់នូវរូបខាងក្នុង ឃើញនូវពួករូបខាងក្រៅ ដែលជារូបស មានសម្បុរស ជំនុះចេញនូវសម្បុរស មានពន្លឺស គ្របសង្កត់នូវរូបទាំងនោះ ហើយមានសេចក្ដីសំគាល់យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញដឹង អាត្មាអញឃើញ ដូច្នេះយ៉ាងនេះឯង នេះជា អភិភាយតនៈទី ៨ ។

(៦២១) អដ្ឋ វិមោក្ខា រូបានិ បស្សតិ អយំ បឋមោ វិមោក្ខោ ។ អជ្ឈត្តំ អរូបសញ្ញី ឯកោ ពហិទ្ធា រូបានិ បស្សតិ អយំ ទុតិយោ វិមោក្ខោ ។ សុភន្តេវ អធិមុត្តោ ហោតិ អយំ តតិយោ វិមោក្ខោ ។ សព្វសោ រូបសញ្ញានំ សមតិក្កមា បដិឃសញ្ញានំ អត្ថង្គមា នានត្តសញ្ញានំ អមនសិការា អនន្តោ អាកាសោតិ អាកាសានញ្ចាយតនំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ អយំ ចតុត្ថោ វិមោក្ខោ ។ សព្វសោ អាកាសានញ្ចាយតនំ សមតិក្កម្ម អនន្តំ វិញ្ញាណន្តិ វិញ្ញាណញ្ចាយតនំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ អយំ បញ្ចមោ វិមោក្ខោ ។ សព្វសោ វិញ្ញាណញ្ចាយតនំ សមតិក្កម្ម នត្ថិ កិញ្ចីតិ អាកិញ្ចញ្ញាយតនំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ អយំ ឆដ្ឋោ វិមោក្ខោ ។ សព្វសោ អាកិញ្ចញ្ញាយតនំ សមតិក្កម្ម នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ អយំ សត្តមោ វិមោក្ខោ ។ សព្វសោ នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនំ សមតិក្កម្ម សញ្ញាវេទយិតនិរោធំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ

(៦២១) វិមោក្ខមាន ៨ យ៉ាង គឺ បុគ្គលរមែងឃើញនូវរូបទាំងឡាយបាន នេះជា វិមោក្ខ ទី ១ ។ បុគ្គលពួកមួយមានសេចក្ដីសំគាល់នូវអរូបខាងក្នុង ឃើញនូវពួករូបខាងក្រៅ នេះជា វិមោក្ខ ទី ២ ។ សេចក្ដីជឿស៊ប់ចំពោះតែកសិណដ៏ល្អ នេះជា វិមោក្ខ ទី ៣ ។ ព្រោះការកន្លងនូវពួករូបសញ្ញា វិនាសទៅនៃពួកបដិឃសញ្ញា មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវនានត្តសញ្ញា ដោយប្រការទាំងពួង បុគ្គល រមែងចូលកាន់អាកាសានញ្ចាយតនជ្ឈាន ដោយបរិកម្មថា អាកាសមិនមានទីបំផុតដូច្នេះ នេះជា វិមោក្ខ ទី ៤ ។ បុគ្គលកន្លងនូវអាកាសានញ្ចាយតនជ្ឈានដោយប្រការទាំងពួង រមែងចូលកាន់វិញ្ញាណញ្ចាយតនជ្ឈាន ដោយបរិកម្មថា វិញ្ញាណមិនមានទីបំផុតដូច្នេះ នេះជា វិមោក្ខ ទី ៥ ។ បុគ្គលកន្លងនូវវិញ្ញាណញ្ចាយតនជ្ឈាន ដោយប្រការទាំងពួង រមែងចូលកាន់អាកិញ្ចញ្ញាយតនជ្ឈាន ដោយបរិកម្មថា វត្ថុតិចបន្តិចមិនមានដូច្នេះ នេះជា វិមោក្ខ ទី ៦ ។ បុគ្គលកន្លងនូវអាកិញ្ចញ្ញាយតនជ្ឈាន ដោយប្រការទាំងពួង រមែងចូលកាន់នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនជ្ឈាន នេះជា វិមោក្ខ ទី ៧ ។ បុគ្គលកន្លងនូវនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនជ្ឈាន ដោយប្រការទាំងពួង រមែងចូលកាន់សញ្ញាវេទយិតនិរោធ

អយំ អដ្ឋមោ វិមោក្ខោ ។ ឥមេ ខោ អាវុសោ តេន ភគវតា ជានតា បស្សតា អរហតា សម្មាសម្ពុទ្ធេន អដ្ឋ ធម្មា សម្មទក្ខាតា តត្ថ សព្វេហេវ សង្គាយិតព្វំ ។បេ។ អត្ថាយ ហិតាយ សុខាយ ទេវមនុស្សានំ ។

សង្គីតិយអដ្ឋកំ និដ្ឋិតំ[1] ។

(៦៦៦) អត្ថិ ខោ អាវុសោ តេន ភគវតា ជានតា បស្សតា អរហតា សម្មាសម្ពុទ្ធេន នវ ធម្មា សម្មទក្ខាតា តត្ថ សព្វេហេវ សង្គាយិតព្វំ ។បេ។ អត្ថាយ ហិតាយ សុខាយ ទេវមនុស្សានំ ។ កតមេ នវ ។ នវ អាឃាតវត្ថូនិ អនត្ថំ មេ[2] អចរីតិ អាឃាតំ ពន្ធតិ ។

១ ឱ. ម. សង្គីតិយអដ្ឋកំ និដ្ឋិតំ ខ ទិស្សតិ ។ ២ ឱ. អនត្ថម្មេ ។

នេះជា វិមោក្ខ ទី ៨ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ធម៌ពួកប្រាំបីនេះឯង ដែលព្រះមានព្រះភាគ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ ត្រាស់សំដែងទុកល្អហើយ ពួកយើងទាំងអស់គ្នា ត្រូវសង្គាយនានូវធម៌ពួកប្រាំបីនោះ ។បេ។ ដើម្បីសេចក្តីចំរើន ដើម្បីប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខ ដល់ទេវតានិងមនុស្សទាំងឡាយ ។

ចប់ ពួកធម៌ប្រាំបី ៗ ដែលគប្បីច្រៀងក្នុងការសង្គាយនា ។

(៦៦៦) ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ធម៌ពួកប្រាំបួន ដែលព្រះមានព្រះភាគ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ ទ្រង់សំដែងទុកល្អហើយ រមែងមានប្រាកដ ពួកយើងទាំងអស់គ្នា ត្រូវសង្គាយនានូវធម៌ពួកប្រាំបួននោះ ។បេ។ ដើម្បីសេចក្តីចំរើន ដើម្បីប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខ ដល់ទេវតានិងមនុស្សទាំងឡាយ ។ ធម៌ពួកប្រាំបួន ដូចម្តេចខ្លះ ។ អាឃាតវត្ថុ (ហេតុនៃសេចក្តីគំនុំ) មាន ៩ យ៉ាង គឺ បុគ្គលចងអាឃាត ដោយគិតថា ជនឯណោះ បានប្រព្រឹត្តហើយ នូវអំពើមិនជាប្រយោជន៍ ដល់អញ ។

អនត្ថំ មេ(១) ចរតីតិ អាឃាតំ ពន្ធតិ ។ អនត្ថំ មេ ចរិស្សតីតិ អាឃាតំ ពន្ធតិ ។ បិយស្ស មេ មនាបស្ស អនត្ថំ អចរិ ។ អនត្ថំ ចរតិ ។ អនត្ថំ ចរិស្សតីតិ អាឃាតំ ពន្ធតិ ។ អប្បិយស្ស មេ អមនាបស្ស អត្ថំ អចរិ ។ អត្ថំ ចរតិ ។ អត្ថំ ចរិស្សតីតិ អាឃាតំ ពន្ធតិ ។

(២៦៣) នវ អាឃាតប្បដិវិនយា អនត្ថំ មេ អចរិ តំ កុតេត្ថ លព្ភាតិ អាឃាតំ បដិវិនេតិ ។ អនត្ថំ មេ ចរតីតិ តំ កុតេត្ថ លព្ភាតិ អាឃាតំ បដិវិនេតិ ។

១ ឱ. អនត្ថម្មេ ។

២៣៤

សុត្តន្តបិដក ទីឃនិកាយ បាដិកវគ្គ

ចងអាឃាត ដោយគិតថា ជនឯណោះ កំពុងប្រព្រឹត្តនូវអំពើ មិនជាប្រយោជន៍ដល់អញ ។ ចងអាឃាត ដោយគិតថា ជនឯណោះ នឹងប្រព្រឹត្តនូវអំពើមិនជាប្រយោជន៍ដល់អញ ។ ចងអាឃាត ដោយគិតថា ជនឯណោះ បានប្រព្រឹត្តហើយ នូវអំពើមិនជាប្រយោជន៍ ។ កំពុងប្រព្រឹត្ត នូវអំពើមិនជាប្រយោជន៍ ។ នឹងប្រព្រឹត្ត នូវអំពើមិនជាប្រយោជន៍ ដល់បុគ្គលជាទីស្រឡាញ់ ជាទីគាប់ចិត្តរបស់អញ ។ ចងអាឃាត ដោយគិតថា ជនឯណោះ បានប្រព្រឹត្តហើយ នូវអំពើជាប្រយោជន៍ ។ កំពុងប្រព្រឹត្ត នូវអំពើជាប្រយោជន៍ ។ នឹងប្រព្រឹត្ត នូវអំពើជាប្រយោជន៍ ដល់បុគ្គលមិនជាទីស្រឡាញ់ មិនជាទីគាប់ចិត្តរបស់អញ ។

(២៦៣) អាឃាតប្បដិវិន័យ (ការកំចាត់បង់អាឃាត) មាន ៩ យ៉ាងគឺ បុគ្គលកំចាត់បង់នូវអាឃាត ដោយគិតថា ជនឯណោះ បានប្រព្រឹត្តហើយ នូវអំពើមិនជាប្រយោជន៍ដល់អាត្មាអញ ព្រោះហេតុនោះ ការប្រព្រឹត្តអំពើមិនជាប្រយោជន៍នោះ អាត្មាអញគប្បីបានក្នុងបុគ្គលនុ៎ះអំពីណា ។ បុគ្គលកំចាត់បង់នូវអាឃាត ដោយគិតថា ជនឯណោះ កំពុងប្រព្រឹត្តនូវអំពើមិនជាប្រយោជន៍ដល់អាត្មាអញ ព្រោះហេតុនោះ ការប្រព្រឹត្តអំពើមិនជាប្រយោជន៍នោះ អាត្មាអញគប្បីបានក្នុងបុគ្គលនុ៎ះអំពីណា ។

អនត្ថំ មេ ចរិស្សតីតិ តំ កុតេត្ថ លព្ភាតិ អាឃាតំ បដិវិនេតិ ។ បិយស្ស មេ មនាបស្ស អនត្ថំ អចរិ ។ អនត្ថំ ចរតិ ។ អនត្ថំ ចរិស្សតីតិ តំ កុតេត្ថ លព្ភាតិ អាឃាតំ បដិវិនេតិ ។ អប្បិយស្ស មេ អមនាបស្ស អត្ថំ អចរិ ។ អត្ថំ ចរតិ ។ អត្ថំ ចរិស្សតីតិ តំ កុតេត្ថ លព្ភាតិ អាឃាតំ បដិវិនេតិ ។

(៦៦៤) នវ សត្តាវាសា សន្តាវុសោ សត្តា នានត្តកាយា នានត្តសញ្ញិនោ សេយ្យថាបិ មនុស្សា ឯកច្ចេ ច ទេវា ឯកច្ចេ ច វិនិបាតិកា អយំ បឋមោ សត្តាវាសោ ។ សន្តាវុសោ សត្តា នានត្តកាយា ឯកត្តសញ្ញិនោ សេយ្យថាបិ ទេវា ព្រហ្មកាយិកា បឋមាភិនិព្វត្តា

បុគ្គលកំចាត់បង់នូវអាឃាត ដោយគិតថា ជនឯណោះ នឹងប្រព្រឹត្តនូវអំពើមិនជាប្រយោជន៍ ដល់អាត្មាអញ ព្រោះហេតុនោះ ការប្រព្រឹត្តអំពើមិនជាប្រយោជន៍នោះ អាត្មាអញគប្បីបានក្នុងបុគ្គលនុះអំពីណា ។ បុគ្គលកំចាត់បង់នូវអាឃាតៈដោយគិតថា ជនឯណោះបានប្រព្រឹត្តហើយនូវអំពើមិនជាប្រយោជន៍ ។ កំពុងប្រព្រឹត្តនូវអំពើមិនជាប្រយោជន៍ ។ នឹងប្រព្រឹត្តនូវអំពើមិនជាប្រយោជន៍ ដល់បុគ្គលជាទីស្រឡាញ់ ជាទីគាប់ចិត្តរបស់អាត្មាអញ ព្រោះហេតុនោះ ការប្រព្រឹត្តនូវអំពើមិនជាប្រយោជន៍នោះ អាត្មាអញគប្បីបានក្នុងបុគ្គលនុះអំពីណា ។ បុគ្គលកំចាត់បង់នូវអាឃាតៈដោយគិតថា ជនឯណោះបានប្រព្រឹត្តប្រយោជន៍ ។ កំពុងប្រព្រឹត្តប្រយោជន៍ ។ នឹងប្រព្រឹត្តប្រយោជន៍ ដល់បុគ្គលមិនជាទីស្រឡាញ់ មិនជាទីគាប់ចិត្តរបស់អាត្មាអញ ព្រោះហេតុនោះ ការប្រព្រឹត្តនោះអាត្មាអញ គប្បីបានក្នុងបុគ្គលនុះអំពីណា ។

(៦៦៤) សត្តាវាសៈ (ប្រទេសជាទីនៅរបស់សត្វ) មាន ៩ យ៉ាង ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ពួកសត្វមានកាយផ្សេងគ្នា មានសញ្ញាផ្សេងគ្នា ដូចពួកមនុស្ស ទេវតាពួកខ្លះ វិនិបាតិកៈពួកខ្លះ នេះជា សត្តាវាសទី១ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ពួកសត្វមានកាយផ្សេងគ្នា មានសញ្ញាដូចគ្នា ដូចពួកទេវតា គឺជាន់ព្រហ្មលោក ដែលកើតក្នុងជាន់បឋមជ្ឈានភូមិ

អយំ ទុតិយោ សត្តាវាសោ ។ សន្តាវុសោ សត្តា ឯកត្តកាយា នានត្តសញ្ញិនោ សេយ្យថាបិ ទេវា អាភស្សរា អយំ តតិយោ សត្តាវាសោ ។ សន្តាវុសោ សត្តា ឯកត្តកាយា ឯកត្តសញ្ញិនោ សេយ្យថាបិ ទេវា សុភកិណ្ហា អយំ ចតុត្ថោ សត្តាវាសោ ។ សន្តាវុសោ សត្តា អសញ្ញិនោ អប្បដិសំវេទិនោ សេយ្យថាបិ ទេវា អសញ្ញសត្តា អយំ បញ្ចមោ សត្តាវាសោ ។ សន្តាវុសោ សត្តា សព្វសោ រូបសញ្ញានំ សមតិក្កមា បដិឃសញ្ញានំ អត្ថង្គមា នានត្តសញ្ញានំ អមនសិការា អនន្តោ អាកាសោតិ អាកាសានញ្ចាយតនូបគា អយំ ឆដ្ឋោ សត្តាវាសោ ។ សន្តាវុសោ សត្តា សព្វសោ អាកាសានញ្ចាយតនំ សមតិក្កម្ម អនន្តំ វិញ្ញាណន្តិ វិញ្ញាណញ្ចាយតនូបគា អយំ សត្តមោ សត្តាវាសោ ។ សន្តាវុសោ

នេះជា សត្តាវាស ទី ២ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ពួកសត្វមានកាយដូចគ្នា មានសញ្ញាផ្សេងគ្នា ដូចពួកទេវតាក្នុងជាន់អាភស្សរៈ នេះជា សត្តាវាស ទី ៣ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ពួកសត្វមានកាយដូចគ្នា មានសញ្ញាដូចគ្នា ដូចពួកទេវតាក្នុងជាន់សុភកិណ្ហៈ នេះជា សត្តាវាស ទី ៤ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ពួកសត្វឥតសញ្ញា មិនដឹងច្បាស់ (នូវអារម្មណ៍) ដូចពួកទេវតាជាអសញ្ញីសត្វ នេះជា សត្តាវាស ទី ៥ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ពួកសត្វចូលកាន់អាកាសានញ្ចាយតនជ្ឈាន ដោយបរិកម្មថា អាកាសមិនមានទីបំផុតដូច្នេះ ព្រោះកន្លងបង់នូវពួករូបសញ្ញា ព្រោះវិនាសទៅនៃពួកបដិឃសញ្ញា ព្រោះមិនធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវពួកនានត្តសញ្ញាដោយប្រការទាំងពួង នេះជា សត្តាវាស ទី ៦ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ពួកសត្វកន្លងបង់នូវអាកាសានញ្ចាយតនជ្ឈាន ដោយប្រការទាំងពួង ហើយចូលកាន់វិញ្ញាណញ្ចាយតនជ្ឈាន ដោយបរិកម្មថា វិញ្ញាណមិនមានទីបំផុតដូច្នេះ នេះជា សត្តាវាស ទី ៧ ។ ម្នាលអាវុសោ

សត្តា សព្វសោ វិញ្ញាណញ្ចាយតនំ សមតិក្កម្ម នត្ថិ កិញ្ចីតិ អាកិញ្ចញ្ញាយតនូបគា អយំ អដ្ឋមោ សត្តាវាសោ ។ សន្តាវុសោ សត្តា សព្វសោ អាកិញ្ចញ្ញាយតនំ សមតិក្កម្ម សន្តមេតំ បណីតមេតន្តិ[១] នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនូបគា អយំ នវមោ សត្តាវាសោ ។

(២២៨) នវ អក្ខណា អសមយា ព្រហ្មចរិយវាសាយ ឥធាវុសោ តថាគតោ ច លោកេ ឧប្បន្នោ ហោតិ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ ធម្មោ ច ទេសិយតិ ឱបសមិកោ បរិនិព្វានិកោ សម្ពោធគាមី សុគតប្បវេទិតោ ។ អយញ្ច បុគ្គលោ និរយំ ឧបបន្នោ ហោតិ អយំ បឋមោ អក្ខណោ អសមយោ ព្រហ្មចរិយវាសាយ ។ បុន ចបរំ អាវុសោ តថាគតោ ច លោកេ ឧប្បន្នោ ហោតិ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ

១ ឱ. ម. សព្វសោ បណីតសមតិក្កន្តំ ន វិសុទ្ធិ ។

ទាំងឡាយ ពួកសត្វកន្លងនូវវិញ្ញាណញ្ចាយតនជ្ឈាន ដោយប្រការទាំងពួង ហើយចូលកាន់អាកិញ្ចញ្ញាយតនជ្ឈាន ដោយបរិកម្មថា វត្ថុបន្តិចបន្តួចមិនមានឡើយ ដូច្នេះ នេះជា សត្តាវាស ទី ៨ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ពួកសត្វកន្លងនូវអាកិញ្ចញ្ញាយតនជ្ឈាន ដោយប្រការទាំងពួង ហើយចូលកាន់នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនជ្ឈាន ដោយបរិកម្មថា វត្ថុនេះស្ងប់រម្ងាប់ វត្ថុនេះប្រសើរ ដូច្នេះ នេះជា សត្តាវាស ទី ៩ ។

(២២៨) អក្ខណអសម័យ នៃការនៅប្រព្រឹត្តព្រហ្មចារ្យ មាន ៩ យ៉ាង ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ព្រះតថាគតអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ កើតឡើងហើយក្នុងលោកនេះផង ធម៌ដែលញុំាងកិលេសឲ្យស្ងប់រម្ងាប់ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីព្រះនិព្វាន ជាដំណើរដើម្បីត្រាស់ដឹង ជាធម៌ដែលព្រះសុគតប្រកាសទុក ព្រះអង្គក៏បានសំដែងហើយផង ។ តែបុគ្គលនេះទៅកើតក្នុងនរក នេះជា អក្ខណអសម័យ នៃការនៅប្រព្រឹត្តព្រហ្មចារ្យ ទី ១ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត ព្រះតថាគតអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ កើត

ធម្មោ ច ទេសិយតិ ឧបសមិកោ បរិនិព្វានិកោ សម្ពោធគាមី សុគតប្បវេទិតោ ។ អយញ្ច បុគ្គលោ តិរច្ឆានយោនឹ ឧបបន្នោ ហោតិ ។ បេ ។ បិត្តិវិសយំ ឧបបន្នោ ហោតិ ។ បេ ។ អសុរកាយំ ឧបបន្នោ ហោតិ ។ បេ ។ អញ្ញតរំ ទីឃាយុកំ ទេវនិកាយំ ឧបបន្នោ ហោតិ ។ បេ ។ បច្ចន្តិមេសុ ជនបទេសុ បច្ចាជាតោ ហោតិ មិលក្ខកេសុ(១) អវិញ្ញាតារេសុ យត្ថ នត្ថិ គតិ ភិក្ខូនំ ភិក្ខុនីនំ ឧបាសកានំ ឧបាសិកានំ(២) ។ មជ្ឈិមេសុ ជនបទេសុ បច្ចាជាតោ ហោតិ សោ ច ហោតិ មិច្ឆាទិដ្ឋិកោ វិបរីតទស្សនោ នត្ថិ ទិន្នំ នត្ថិ យិដ្ឋំ នត្ថិ ហុតំ នត្ថិ សុកតទុក្កដានំ កម្មានំ ផលំ វិបាកោ នត្ថិ អយំ លោកោ នត្ថិ បរោ លោកោ(៣) នត្ថិ មាតា នត្ថិ បិតា

---

១ ឱ. ម. មិលក្ខុសុ ។ ២ ឱ. ឯត្ថន្តរេ អយំ អញ្ញោ អក្ខណោ អសមយោ ព្រហ្មចរិយវាសាយ ។ ធុន ចរាំ អសុរោ ...... អយញ្ច បុគ្គលោ ទិស្សតិ ។
៣ ឱ. បរលោកោ ។

ឡើង ហើយកើតក្នុងលោកផង ធម៌ដែលញុំាងកិលេសឲ្យស្ងប់រម្ងាប់ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីព្រះនិព្វាន ជាដំណើរដើម្បីត្រាស់ដឹង ជាធម៌ដែលព្រះសុគតប្រកាសទុក ក៏ត្រូវសម្ដែងផងដែរហើយផង ។ តែបុគ្គលនេះទៅកើតក្នុងកំណើតតិរច្ឆាន ។ បេ ។ ទៅកើតក្នុងបិត្តិវិស័យ ។ បេ ។ ទៅកើតក្នុងអសុរកាយ ។ បេ ។ ទៅកើតក្នុងពួកទេវតាមានអាយុវែងណាមួយ ។ បេ ។ ទៅកើតក្នុងពួកមិលក្ខជន ជាអ្នកមិនដឹងការខុសត្រូវឡើយសោះ ក្នុងពួកបច្ចន្តិមជនបទ ដែលជាប្រទេសគ្មានភិក្ខុ ភិក្ខុនី ឧបាសក ឧបាសិកា ទៅដល់ ។ បុគ្គលនេះកើតក្នុងមជ្ឈិមជនបទហើយ តែអ្នកនោះជាមិច្ឆាទិដ្ឋិ មានសេចក្ដីយល់ឃើញវិបរីតថា ទានដែលបុគ្គលឲ្យហើយគ្មានផល របស់ដែលគេបូជាហើយគ្មានផល ការបូជាធំគ្មានផល ការបូជាតូចគ្មានផល ផលនិងវិបាករបស់កម្ម ដែលសត្វធ្វើល្អធ្វើអាក្រក់ មិនមាន លោកនេះមិនមាន លោកខាងមុខមិនមាន មាតាមិនមាន បិតាមិនមាន

អត្ថិ សត្តា ឱបបាតិកា អត្ថិ លោកេ សមណ-
ព្រាហ្មណា សម្មគ្គតា[១] សម្មាបដិបន្នា ឥមញ្ច[២]
លោកំ បរញ្ច លោកំ សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា
បវេទេន្តីតិ[៣] ។ មជ្ឈិមេសុ ជនបទេសុ បច្ចាជាតោ
ហោតិ ទុប្បញ្ញោ[៤] ជឡោ ឯឡមូគោ នប្បដិព-
លោ សុភាសិតទុព្ភាសិតានំ អត្ថមញ្ញាតុំ អយំ អដ្ឋមោ
អក្ខណោ អសមយោ ព្រហ្មចរិយវាសាយ ។ បុន ចបរំ
អាវុសោ តថាគតោ ច លោកេ ន ឧប្បន្នោ[៥] ហោតិ
អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ ធម្មោ ច ន ទេសិយតិ ឱបស-
មិកោ បរិនិព្វានិកោ សម្ពោធគាមី សុគតប្បវេទិតោ ។
អយញ្ច បុគ្គលោ មជ្ឈិមេសុ ជនបទេសុ បច្ចាជាតោ
ហោតិ បញ្ញវា[៦] អជឡោ អនេឡមូគោ បដិពលោ

---

១ ឱ. សម្មគ្គតា ។ ២ យេ ឥមញ្ច ។ ៣ ឱ. ឧក្ខេប អយំ សត្តមោ អក្ខណោ អសមយោ ព្រហ្មចរិយវាសាយ ។ បុន ចបរំ អាវុសោ...... អយញ្ច បុគ្គលោ ទិស្សតិ ។ ៤ ឱ. ហោតិ សោ ច ហោតិ ទុប្បញ្ញោ ។ ៥ ឱ. អនុប្បន្នោ ។ ៦ ឱ. ហោតិ សោ ច ហោតិ បញ្ញវា ។

ពួកសត្វជាឧបបាតិកៈមិនមាន ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ ក្នុងលោកជាអ្នក
ព្រមព្រៀងគ្នាប្រតិបត្តិដោយល្អ ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវលោកនេះនិងលោក
ខាងមុខ ព្រោះដឹងច្បាស់ដោយខ្លួនឯង ហើយឲ្យអ្នកដទៃបានត្រាស់ដឹង
ផង មិនមាន ១ បានកើតក្នុងមជ្ឈិមជនបទហើយ តែជាបុគ្គលអប្បឥត
ប្រាជ្ញាល្ងង់ខ្លៅ ជាមនុស្សគ មិនអាចដើម្បីដឹងសេចក្តីនៃសុភាសិតនិង
ទុព្ភាសិតបាន នេះជា អក្ខណៈអសម័យ នៃការនៅប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយ ទី ៨
ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត ព្រះតថាគតអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ
មិនកើតឡើងក្នុងលោកផង ធម៌ដែលនាំសេចក្តីស្ងប់រម្ងាប់កិលេសប្រព្រឹត្ត
ទៅដើម្បីព្រះនិព្វាន ជាទីដំណើរដើម្បីត្រាស់ដឹង ជាធម៌ដែលព្រះសុគត
ទ្រង់ប្រកាសហើយ ព្រះអង្គក៏មិនបានសំដែងផង ១ តែបុគ្គលនេះបានកើត
ក្នុងមជ្ឈិមជនបទ ជាអ្នកមានប្រាជ្ញា មិនល្ងង់ខ្លៅ មិនជាមនុស្សគ អាចការ

សុភាសិតទុព្ភាសិតានមត្ថមញ្ញាតុំ អយំ នវមោ អក្ខ-ណោ អសមយោ ព្រហ្មចរិយវាសាយ ។

(២២៦) នវ អនុបុព្វវិហារា ឥធាវុសោ ភិក្ខុ វិវិច្ចេវ កាមេហិ វិវិច្ច អកុសលេហិ ធម្មេហិ សវិតក្កំ សវិចារំ វិវេកជំ បីតិសុខំ បឋមជ្ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ វិតក្កវិចារានំ វូបសមា អជ្ឈត្តំ សម្បសាទនំ ចេតសោ ឯកោទិភាវំ អវិតក្កំ អវិចារំ សមាធិជំ បីតិសុខំ ទុតិយជ្ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ បីតិយា ច វិរាគា ឧបេក្ខកោ ច វិហរតិ សតោ ច សម្បជានោ សុខញ្ច កាយេន បដិសំវេទេតិ យន្តំ អរិយា អាចិក្ខន្តិ ឧបេក្ខកោ សតិមា សុខវិហារីតិ តតិ-យជ្ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ សុខស្ស ច បហានា ទុក្ខស្ស ច បហានា បុព្វេវ សោមនស្សទោម-នស្សានំ អត្ថង្គមា អទុក្ខមសុខំ ឧបេក្ខាសតិបារិសុទ្ធឹ ចតុត្ថជ្ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ សព្វសោ រូបសញ្ញានំ សមតិក្កមា បដិឃសញ្ញានំ អត្ថង្គមា នានត្តសញ្ញានំ

ដើម្បីដឹងសេចក្តីនៃសុភាសិតនិងទុព្ភាសិតបាន ។ នេះជា អក្ខណអសម័យនៃការនៅប្រព្រឹត្តព្រហ្មចារ្យ ទី ៩ ។

(២២៦) អនុបុព្វវិហារៈ (ធម៌ជាគ្រឿងនៅដែលបុគ្គលត្រូវចូលតាមលំដាប់ឈាន) មាន ៩ យ៉ាង ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ស្ងាត់ស្ងៀមចាកកាមទាំងឡាយ ស្ងាត់ស្ងៀមចាកអកុសលធម៌ទាំងឡាយ ហើយចូលបឋមជ្ឈាន ប្រកបដោយវិតក្កៈ ប្រកបដោយវិចារៈ មានបីតិនិងសុខៈដែលកើតអំពីវិវេក ១ ព្រោះរម្ងាប់វិតក្កៈនិងវិចារៈទាំងឡាយ ទើបចូលទុតិយជ្ឈាន ជាឈានកើតក្នុងសន្តានខ្លួន ជាទីជ្រះថ្លានៃសទ្ធា មានភាវៈជាចិត្តប្រសើរឯក គ្មានវិតក្កៈ គ្មានវិចារៈ មានតែបីតិនិងសុខៈដែលកើតអំពីសមាធិ ១ ព្រោះអស់ទៅនៃបីតិ ប្រកបដោយឧបេក្ខាផង មានសតិសម្បជញ្ញៈផង ទទួលនូវសេចក្តីសុខដោយនាមកាយ ព្រះអរិយៈទាំងឡាយ តែងសរសើរបុគ្គលចូលតតិយជ្ឈាននោះថា បុគ្គលនោះ ប្រកបដោយឧបេក្ខា មានសតិនៅជាសុខ ដោយអំណាចតតិយជ្ឈានណា ក៏ចូលតតិយជ្ឈាន (នោះ) ១ ព្រោះលះសុខផង លះទុក្ខផង អស់សោមនស្សនិងទោមនស្ស ក្នុងកាលមុន ចូលចតុត្ថជ្ឈាន មិនមានទុក្ខមិនមានសុខ មានសតិដ៏បរិសុទ្ធដោយឧបេក្ខា ១ ព្រោះកន្លងនូវរូបសញ្ញា អស់បដិឃសញ្ញា មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវនានត្តសញ្ញា

អមនសិការា អនន្តោ អាកាសោតិ អាកាសានញ្ចាយតនំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ សព្វសោ អាកាសានញ្ចាយតនំ សមតិក្កម្ម អនន្តំ វិញ្ញាណន្តិ វិញ្ញាណញ្ចាយតនំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ សព្វសោ វិញ្ញាណញ្ចាយតនំ សមតិក្កម្ម នត្ថិ កិញ្ចីតិ អាកិញ្ចញ្ញាយតនំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ សព្វសោ អាកិញ្ចញ្ញាយតនំ សមតិក្កម្ម នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ សព្វសោ នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនំ សមតិក្កម្ម សញ្ញាវេទយិតនិរោធំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ ។

(២២៧) នវ អនុបុព្វនិរោធា បឋមជ្ឈានំ សមាបន្នស្ស កាមសញ្ញា និរុទ្ធា ហោតិ ទុតិយជ្ឈានំ សមាបន្នស្ស វិតក្កវិចារា និរុទ្ធា ហោន្តិ តតិយជ្ឈានំ សមាបន្នស្ស បីតិ និរុទ្ធា ហោតិ ចតុត្ថជ្ឈានំ សមាបន្នស្ស អស្សាសបស្សាសា និរុទ្ធា ហោន្តិ អាកាសានញ្ចាយតនំ សមាបន្នស្ស រូបសញ្ញា និរុទ្ធា

ដោយប្រការទាំងពួង ចូលអាកាសានញ្ចាយតនជ្ឈាន ដោយគិតថា អាកាសមិនមានទីបំផុតដូច្នេះ ១ កន្លងនូវអាកាសានញ្ចាយតនជ្ឈាន ដោយប្រការទាំងពួង ហើយចូលវិញ្ញាណញ្ចាយតនជ្ឈាន ដោយគិតថា វិញ្ញាណមិនមានទីបំផុតដូច្នេះ ១ កន្លងនូវវិញ្ញាណញ្ចាយតនជ្ឈាន ដោយប្រការទាំងពួង ហើយចូលអាកិញ្ចញ្ញាយតនជ្ឈាន ដោយគិតថា វត្ថុអ្វីតិចតួចមិនមានដូច្នេះ ១ កន្លងនូវអាកិញ្ចញ្ញាយតនជ្ឈាន ដោយប្រការទាំងពួង ហើយចូលនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនជ្ឈាន ១ កន្លងនូវនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនជ្ឈាន ដោយប្រការទាំងពួង ហើយចូលសញ្ញាវេទយិតនិរោធ ១ ។

(៤៤៧) អនុបុព្វនិរោធ (ធម៌ជាគ្រឿងរលត់ដោយលំដាប់គ្នា) មាន ៩ យ៉ាង គឺ កាលបុគ្គលចូលបឋមជ្ឈាន កាមសញ្ញារលត់ ១ កាលដែលចូលទុតិយជ្ឈាន វិតក្កវិចារៈរលត់ ១ កាលដែលចូលតតិយជ្ឈាន បីតិរលត់ ១ កាលដែលចូលចតុត្ថជ្ឈាន អស្សាសៈនិងបស្សាសៈរលត់ ១ កាលដែលចូលអាកាសានញ្ចាយតនជ្ឈាន រូបសញ្ញារលត់ ១ កាល

ហោតិ វិញ្ញាណញ្ចាយតនំ សមាបន្នស្ស អាកាសានញ្ចាយតនសញ្ញា និរុទ្ធា ហោតិ អាកិញ្ចញ្ញាយតនំ សមាបន្នស្ស វិញ្ញាណញ្ចាយតនសញ្ញា និរុទ្ធា ហោតិ នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនំ សមាបន្នស្ស អាកិញ្ចញ្ញាយតនសញ្ញា និរុទ្ធា ហោតិ សញ្ញាវេទយិតនិរោធំ សមាបន្នស្ស សញ្ញា ច វេទនា ច និរុទ្ធា ហោន្តិ ។ ឥមេ ខោ អាវុសោ តេន ភគវតា ជានតា បស្សតា អរហតា សម្មាសម្ពុទ្ធេន នវ ធម្មា សម្មទក្ខាតា តត្ថ សព្វេហេវ សង្គាយិតព្វំ ។បេ។ អត្ថាយ ហិតាយ សុខាយ ទេវមនុស្សានំ ។ នវកំ បេយ្យាលោ ច (១) ។

សង្គីតិយា ទសកំ (២) ។

[៦២៨] អត្ថិ ខោ អាវុសោ តេន ភគវតា ជានតា បស្សតា អរហតា សម្មាសម្ពុទ្ធេន ទស ធម្មា សម្មទក្ខាតា តត្ថ សព្វេហេវ សង្គាយិតព្វំ ។បេ។ អត្ថាយ ហិតាយ សុខាយ ទេវមនុស្សានំ ។ កតមេ ទស ។

---

១ ឱ. ម. នវកំ បេយ្យាលោ [illegible] ២ ឱ. ម. សង្គីតិយា [illegible] ។

ដែលចូលវិញ្ញាណញ្ចាយតនជាដើម អាកាសានញ្ចាយតនសញ្ញារលត់ ១ កាលដែលចូលអាកិញ្ចញ្ញាយតនជាដើម វិញ្ញាណញ្ចាយតនសញ្ញារលត់ ១ កាលដែលចូលនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនជាដើម អាកិញ្ចញ្ញាយតនសញ្ញារលត់ ១ កាលដែលចូលសញ្ញាវេទយិតនិរោធ សញ្ញានិងវេទនារលត់ ១ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ នេះឯងធម៌ ៩ ដែលព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ ត្រាស់សំដែងទុកល្អហើយ ពួកយើងទាំងអស់គ្នា ត្រូវសង្គាយនា គឺធម៌ ៩ នោះ ។បេ។ ដើម្បីសេចក្ដីចំរើន ដើម្បីប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្ដីសុខ ដល់ទេវតានិងមនុស្សទាំងឡាយ ។ សេចក្ដីបរិច្ឆេទធម៌ ៩ ។

ចប់ ពួកធម៌ប្រាំបួន ។ ដែលរាប់ចូលក្នុងការសង្គាយនា ។

[៦៦៨] ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មានធម៌ ១០ ដែលព្រះមានព្រះភាគ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ ត្រាស់សំដែងទុកល្អហើយ ពួកយើងទាំងអស់គ្នា ត្រូវសង្គាយនាគឺធម៌ ១០ នោះ ។បេ។ ដើម្បីសេចក្ដីចំរើន ដើម្បីប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្ដីសុខ ដល់ទេវតានិងមនុស្សទាំងឡាយ ។ ធម៌ ១០ តើដូចម្ដេចខ្លះ ។

ទស នាថករណា ធម្មា ឥធាវុសោ ភិក្ខុ សីលវា ហោតិ បាតិមោក្ខសំវរសំវុតោ វិហរតិ អាចារគោចរសម្បន្នោ អណុមត្តេសុ វជ្ជេសុ ភយទស្សាវី សមាទាយ សិក្ខតិ សិក្ខាបទេសុ ។ យម្បាវុសោ ភិក្ខុ សីលវា ហោតិ បាតិមោក្ខសំវរសំវុតោ វិហរតិ អាចារគោចរសម្បន្នោ អណុមត្តេសុ វជ្ជេសុ ភយទស្សាវី សមាទាយ សិក្ខតិ សិក្ខាបទេសុ អយំ(១) ធម្មោ នាថករណោ ។ បុន ចបរំ អាវុសោ ភិក្ខុ ពហុស្សុតោ ហោតិ សុតធរោ សុតសន្និចយោ ។ យេ តេ ធម្មា អាទិកល្យាណា មជ្ឈេកល្យាណា បរិយោសានកល្យាណា សាត្ថំ សព្យញ្ជនំ កេវលបរិបុណ្ណំ បរិសុទ្ធំ ព្រហ្មចរិយំ អភិវទន្តិ តថារូបាស្ស ធម្មា ពហុស្សុតា ហោន្តិ ធាតា(២) វចសា បរិចិតា មនសានុបេក្ខិតា ទិដ្ឋិយា សុប្បដិវិទ្ធា ។ យម្បាវុសោ ភិក្ខុ ពហុស្សុតោ ហោតិ ។ បេ ។ ទិដ្ឋិយា សុប្បដិវិទ្ធា អយម្បិ ធម្មោ នាថករណោ ។ បុន ចបរំ អាវុសោ ភិក្ខុ កល្យាណមិត្តោ

១ ឱ. អយម្បិ ។ ២ ឱ. ម. ធតា ។

នាថករណធម៌ (ធម៌ធ្វើនូវទីពឹង) មាន ១០ យ៉ាង ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ មានសីល សង្រួមក្នុងបាតិមោក្ខសំវរៈ បរិបូណ៌ដោយអាចារៈនិងគោចរ ឃើញភ័យចំពោះទោសទាំងឡាយ សូម្បីមានប្រមាណតិច សមាទានសិក្សាក្នុងសិក្ខាបទទាំងឡាយ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុមានសីល សង្រួមក្នុងបាតិមោក្ខសំវរៈ បរិបូណ៌ដោយអាចារៈនិងគោចរ ឃើញភ័យចំពោះទោសទាំងឡាយ សូម្បីមានប្រមាណតិច សមាទានសិក្សាក្នុងសិក្ខាបទទាំងឡាយណា នេះជា នាថករណធម៌ ១ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុ ជាពហុស្សូតទ្រទ្រង់នូវធម៌ដែលខ្លួនបានស្តាប់ហើយ សន្សំនូវធម៌ដែលខ្លួនបានស្តាប់ហើយ ។ ពួកធម៌ណា មានពីរោះខាងដើម មានពីរោះក្នុងកណ្តាល មានពីរោះក្នុងទីបំផុត ប្រកាសនូវព្រហ្មចារ្យ ប្រកបដោយអត្ថ ប្រកបដោយព្យញ្ជនៈ ដ៏បរិសុទ្ធបរិបូណ៌សព្វគ្រប់ ភិក្ខុនោះ បានស្តាប់ច្រើន បានចាំរត់មាត់ រឭនដោយចិត្ត ចាក់ធ្លុះដោយសេចក្តីយល់នូវធម៌មានសភាពដូច្នោះ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុជាពហុស្សូត ។ បេ ។ ចាក់ធ្លុះដោយសេចក្តីយល់ណា នេះជា នាថករណធម៌ ១ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុមានមិត្រល្អ

ហោតិ កល្យាណសហាយោ កល្យាណសម្បវង្កោ ។ យម្បាវុសោ ភិក្ខុ កល្យាណមិត្តោ ហោតិ កល្យាណ-សហាយោ កល្យាណសម្បវង្កោ អយម្បិ ធម្មោ នាថ-ករណោ ។ បុន ចបរំ អាវុសោ ភិក្ខុ សុវចោ ហោតិ សោវចស្សករណេហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ខមោ បទក្ខិណគ្គាហី អនុសាសនឹ ។ យម្បាវុសោ ភិក្ខុ សុវចោ ហោតិ សោវចស្សករណេហិ ធម្មេហិ សមន្នា-គតោ ខមោ បទក្ខិណគ្គាហី អនុសាសនឹ អយម្បិ ធម្មោ នាថករណោ ។ បុន ចបរំ អាវុសោ ភិក្ខុ យានិ តានិ សព្រហ្មចារីនំ ឧច្ចាវចានិ កឹករណីយានិ តត្ថ ទក្ខោ ហោតិ អនលសោ តត្រុបាយាយ វីមំ-សាយ សមន្នាគតោ អលំ កាតុំ អលំ សំវិធាតុំ ។ យម្បាវុសោ ភិក្ខុ យានិ តានិ សព្រហ្មចារីនំ ។ បេ ។ អលំ សំវិធាតុំ អយម្បិ ធម្មោ នាថករណោ ។

មានសំឡាញ់ល្អ មានបុគ្គលស្និទ្ធស្នាលល្អ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុមានមិត្រល្អ មានសំឡាញ់ល្អ មានបុគ្គលស្និទ្ធស្នាលល្អណា នេះជា នាថករណធម៌ ១ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុជាអ្នកដែលគេប្រដៅងាយ ប្រកបដោយគុណធម៌ ជាគ្រឿងធ្វើនូវភាពជាអ្នកប្រដៅងាយ ជាអ្នកអត់ធន់ ទទួលយកពាក្យប្រៀនប្រដៅ ដោយចំណែកខាងស្តាំ[១] ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុជាអ្នកដែលគេប្រដៅងាយ ប្រកបដោយគុណធម៌ជាគ្រឿងធ្វើនូវភាពជាអ្នកប្រដៅងាយ ជាអ្នកអត់ធន់ ទទួលយកពាក្យប្រៀនប្រដៅដោយចំណែកខាងស្តាំណា នេះជា នាថករណធម៌ ១ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត កិច្ចអ្វីដែលបុគ្គលត្រូវធ្វើ ទាបខ្ពស់ របស់ពួកសព្រហ្មចារីណា ភិក្ខុជាអ្នកឈ្លាស មិនខ្ជិលច្រអូសក្នុងកិច្ចទាំងនោះ ប្រកបដោយការពិចារណាជាឧបាយក្នុងកិច្ចនោះ អាចធ្វើបាន អាចចាត់ចែងបាន ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ កិច្ចអ្វី ៗ ដែលបុគ្គលត្រូវធ្វើរបស់ពួកសព្រហ្មចារីណា ភិក្ខុ ។ បេ ។ អាចចាត់ចែងបានណា នេះជា នាថករណធម៌ ១ ។

---

១ ស្តាំជាប៉ែកខាងល្អ ឆ្វេងជាប៉ែកខាងអាក្រក់ អ្នកប្រព្រឹត្តល្អហៅថា ប្រព្រឹត្តខាងស្តាំ អ្នកប្រព្រឹត្តខុសហៅថា ប្រព្រឹត្តឆ្វេង ។

បុន ចបរំ អាវុសោ ភិក្ខុ ធម្មកាមោ ហោតិ បិយសមុ-ទាហារោ អភិធម្មេ អភិវិនយេ ឧឡារបាមោជ្ជោ(១) ។ យំបាវុសោ ភិក្ខុ ធម្មកាមោ ហោតិ បិយសមុទា-ហារោ អភិធម្មេ អភិវិនយេ ឧឡារបាមោជ្ជោ(២) អយំបិ ធម្មោ នាថករណោ ។ បុន ចបរំ អាវុសោ ភិក្ខុ សន្តុដ្ឋោ ហោតិ ឥតរីតរេហិ ចីវរបិណ្ឌបាតសេនាសន-គិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារេហិ ។ យំបាវុសោ ភិក្ខុ សន្តុដ្ឋោ ហោតិ ឥតរីតរេហិ ចីវរបិណ្ឌបាតសេនាសន-គិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារេហិ អយំបិ ធម្មោ នា-ថករណោ ។ បុន ចបរំ អាវុសោ ភិក្ខុ អារទ្ធវីរិយោ វិហរតិ អកុសលានំ ធម្មានំ បហានាយ កុសលានំ ធម្មានំ ឧបសម្បទាយ ថាមវា ទឡ្ហបរក្កមោ អ-និក្ខិត្តធុរោ កុសលេសុ ធម្មេសុ ។ យំបាវុសោ ភិក្ខុ

១-២ ឱ. ឧឡារបាមុជ្ជោ ។

ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុមានសេចក្តីប្រាថ្នាក្នុងធម៌ ជាអ្នកមានសំដីគួរស្រឡាញ់ មានសេចក្តីត្រេកអរដ៏លើសលុប ក្នុងអភិធម្ម ក្នុងអភិវិន័យ(១) ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុមានសេចក្តីប្រាថ្នាក្នុងធម៌ ជាអ្នកមានសំដីគួរស្រឡាញ់ មានសេចក្តីត្រេកអរដ៏លើសលុប ក្នុងអភិធម្ម ក្នុងអភិវិន័យណា នេះជា នាថករណធម៌ ១ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុជាអ្នកសន្តោសដោយចីវរ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ និងគិលានប្បច្ច័យភេសជ្ជបរិក្ខារ តាមមាន តាមបាន ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុជាអ្នកសន្តោសដោយចីវរ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ និងគិលានប្បច្ច័យភេសជ្ជបរិក្ខារ តាមមាន តាមបានណា នេះជា នាថករណធម៌ ១ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុមានព្យាយាមប្រារព្ធហើយ ដើម្បីលះបង់នូវអកុសលធម៌ ដើម្បីចំរើននូវកុសលធម៌ ជាអ្នកមានកំឡាំងនៃចិត្ត មានសេចក្តីតស៊ូតមាំមួន មិនដាក់ធុរៈចោល ក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុមានព្យាយាម

១ ក្នុងទីនេះ ធម៌គឺសុត្តន្តបិដក អភិធម្ម គឺសត្តបករណ៍ វិន័យ គឺឧភតោវិភង្គ អភិវិន័យ គឺខន្ធកបរិវារៈ ឬជា ធម៌គឺសុត្តន្តបិដក អភិធម្ម គឺមគ្គផល វិន័យ គឺវិនយបិដកទាំងអស់ អភិវិន័យ គឺការរម្ងាប់កិលេស (អដ្ឋកថា) ។

អារទ្ធវិរិយោ វិហរតិ អកុសលានំ ធម្មានំ បហានាយ កុសលានំ ធម្មានំ ឧបសម្បទាយ ថាមវា ទឡ្ហបរក្កមោ អនិក្ខិត្តធុរោ កុសលេសុ ធម្មេសុ អយម្បិ ធម្មោ នាថករណោ ។ បុន ចបរំ អាវុសោ ភិក្ខុ សតិមា ហោតិ បរមេន សតិនេបក្កេន សមន្នាគតោ ចិរកតម្បិ ចិរភាសិតម្បិ សរិតា អនុស្សរិតា ។ យម្បាវុសោ ភិក្ខុ សតិមា ហោតិ បរមេន សតិនេបក្កេន សមន្នាគតោ ចិរកតម្បិ ចិរភាសិតម្បិ សរិតា អនុស្សរិតា អយម្បិ ធម្មោ នាថករណោ ។ បុន ចបរំ អាវុសោ ភិក្ខុ បញ្ញវា ហោតិ ឧទយត្ថគាមិនិយា បញ្ញាយ សមន្នាគតោ អរិយាយ និព្វេធិកាយ សម្មាទុក្ខក្ខយគាមិនិយា ។ យម្បាវុសោ ភិក្ខុ បញ្ញវា ហោតិ ឧទយត្ថគាមិនិយា បញ្ញាយ សមន្នាគតោ អរិយាយ និព្វេធិកាយ សម្មាទុក្ខក្ខយគាមិនិយា អយម្បិ ធម្មោ នាថករណោ ។

ប្រារព្ធហើយ ដើម្បីលះបង់ពួកអកុសលធម៌ ដើម្បីចំរើនពួកកុសលធម៌ ជាអ្នកមានកំឡាំងចិត្ត មានសេចក្ដីស្វាតមាំមួន មិនដាក់ធុរៈចោលក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយណា នេះជា នាថករណធម៌ ១ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុមានសតិ ប្រកបដោយសតិ និងការៈជាបុគ្គលមានប្រាជ្ញាចាស់ក្លាក្រៃលែង ជាអ្នករលឹកបាន រលឹកបានរឿយៗ នូវការដែលបានធ្វើយូរហើយក្ដី និយាយយូរហើយក្ដី ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុមានសតិ ប្រកបដោយសតិ និងការៈជាបុគ្គលមានប្រាជ្ញាចាស់ក្លាក្រៃលែង ជាអ្នករលឹកបាន រលឹកបានរឿយៗ នូវការដែលបានធ្វើយូរហើយក្ដី និយាយយូរហើយក្ដីណា នេះជា នាថករណធម៌ ១ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុមានប្រាជ្ញា ប្រកបដោយប្រាជ្ញា ជាគ្រឿងធ្លុះយល់នូវសេចក្ដីចំរើននិងសេចក្ដីវិនាស ជាប្រាជ្ញាចាក់ធ្លុះដ៏ប្រសើរ ដល់នូវសេចក្ដីអស់ទៅនៃទុក្ខដោយប្រពៃ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុមានប្រាជ្ញា ប្រកបដោយប្រាជ្ញាជាគ្រឿងធ្លុះយល់នូវសេចក្ដីចំរើននិងសេចក្ដីវិនាស ជាប្រាជ្ញាចាក់ធ្លុះដ៏ប្រសើរ ដល់នូវសេចក្ដីអស់ទៅនៃទុក្ខដោយប្រពៃណា នេះជា នាថករណធម៌ ១ ។

(២២៩) ទស កសិណាយតនានិ បឋវីកសិណមេកោ សញ្ជានាតិ ឧទ្ធំ អធោ តិរិយំ អទ្វយំ[១] អប្បមាណំ ។ អាបោកសិណមេកោ សញ្ជានាតិ ។ បេ ។ តេជោកសិណមេកោ សញ្ជានាតិ ។ បេ ។ វាយោកសិណមេកោ សញ្ជានាតិ ។ បេ ។ នីលកសិណមេកោ សញ្ជានាតិ ។ បេ ។ បីតកសិណមេកោ សញ្ជានាតិ ។ បេ ។ លោហិតកសិណមេកោ សញ្ជានាតិ ។ បេ ។ ឱទាតកសិណមេកោ សញ្ជានាតិ ។ បេ ។ អាកាសកសិណមេកោ សញ្ជានាតិ ។ បេ ។ វិញ្ញាណកសិណមេកោ សញ្ជានាតិ ឧទ្ធំ អធោ តិរិយំ អទ្វយំ អប្បមាណំ ។

(២៣០) ទស អកុសលកម្មបថា បាណាតិបាតោ អទិន្នាទានំ កាមេសុមិច្ឆាចារោ មុសាវាទោ បិសុណា វាចា ផរុសា វាចា សម្ផប្បលាបោ អភិជ្ឈា ព្យាបាទោ មិច្ឆាទិដ្ឋិ ។

១ ឱ. ម. អទ្វយំ ។

(២២៩) កសិណាយតនៈមាន ១០ យ៉ាង គឺ បុគ្គលម្នាក់ ចាំបាននូវបឋវីកសិណ ទាំងទិសខាងលើខាងក្រោម និងទិសទទឹងតាមលំដាប់ រកប្រមាណមិនបាន ។ បុគ្គលម្នាក់ ចាំបាននូវអាបោកសិណ ។ បេ ។ បុគ្គលម្នាក់ ចាំបាននូវតេជោកសិណ ។ បេ ។ បុគ្គលម្នាក់ ចាំបាននូវវាយោកសិណ ។ បេ ។ បុគ្គលម្នាក់ ចាំបាននូវនីលកសិណ ។ បេ ។ បុគ្គលម្នាក់ ចាំបាននូវបីតកសិណ ។ បេ ។ បុគ្គលម្នាក់ ចាំបាននូវលោហិតកសិណ ។ បេ ។ បុគ្គលម្នាក់ ចាំបាននូវឱទាតកសិណ ។ បេ ។ បុគ្គលម្នាក់ ចាំបាននូវអាកាសកសិណ ។ បេ ។ បុគ្គលម្នាក់ ចាំបាននូវវិញ្ញាណកសិណ ទាំងទិសខាងលើខាងក្រោម និងទិសទទឹងតាមលំដាប់ រកប្រមាណមិនបាន ។

(២៣០) អកុសលកម្មបថមាន ១០ យ៉ាង គឺ បាណាតិបាត ១ អទិន្នាទាន ១ កាមេសុមិច្ឆាចារៈ ១ មុសាវាទ ១ បិសុណាវាចា ១ ផរុសវាចា ១ សម្ផប្បលាបៈ ១ អភិជ្ឈា ១ ព្យាបាទ ១ មិច្ឆាទិដ្ឋិ ១ ។

[២៣១] ទស កុសលកម្មបថា ។ បាណាតិបាតា វេរមណី អទិន្នាទានា វេរមណី កាមេសុ មិច្ឆាចារា វេរមណី មុសាវាទា វេរមណី បិសុណាយ វាចាយ វេរមណី ផរុសាយ វាចាយ វេរមណី សម្ផប្បលាបា វេរមណី អនភិជ្ឈា អព្យាបាទោ សម្មាទិដ្ឋិ ។

[២៣២] ទស អរិយវាសា ។ ឥធាវុសោ ភិក្ខុ បញ្ចង្គវិប្បហីនោ ហោតិ ឆឡង្គសមន្នាគតោ ឯការក្ខោ ចតុរាបស្សេនោ បណុន្នបច្ចេកសច្ចោ[1] សមវយសដ្ឋេសនោ អនាវិលសង្កប្បោ បស្សទ្ធកាយសង្ខារោ សុវិមុត្តចិត្តោ សុវិមុត្តបញ្ញោ ។ កថញ្ចាវុសោ ភិក្ខុ បញ្ចង្គវិប្បហីនោ ហោតិ ។ ឥធាវុសោ ភិក្ខុនោ កាមច្ឆន្ទោ បហីនោ ហោតិ ព្យាបាទោ បហីនោ ហោតិ ថីនមិទ្ធំ បហីនំ ហោតិ ឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចំ បហីនំ ហោតិ

១ ឱ. បនុន្នបច្ចេកសច្ចោ ។

(២៣១) កុសលកម្មបថមាន ១០ យ៉ាង គឺ ចេតនាវៀរចាកបាណាតិបាត ១ ចេតនាវៀរចាកអទិន្នាទាន ១ ចេតនាវៀរចាកកាមេសុមិច្ឆាចារ ១ ចេតនាវៀរចាកមុសាវាទ ១ ចេតនាវៀរចាកបិសុណាវាចា ១ ចេតនាវៀរចាកផរុសវាចា ១ ចេតនាវៀរចាកសម្ផប្បលាបៈ ១ មិនមានអភិជ្ឈា ១ មិនមានព្យាបាទ ១ សម្មាទិដ្ឋិ ១ ។

(២៣២) អរិយវាសៈ (ធម៌ជាគ្រឿងនៅរបស់ព្រះអរិយៈ) មាន ១០ យ៉ាង ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកមានអង្គ ៥ លះបង់ហើយ ១ ប្រកបដោយឆឡង្គុបេក្ខា ១ មានការរក្សាធម៌តែមួយ ១ មានធម៌ជាគ្រឿងពឹងផ្អែក ៤ យ៉ាង ១ លះបង់សច្ចៈដែលបុគ្គលប្រកាន់ផ្សេងៗគ្នា ១ មានការស្វែងរកទាំងពួង លះបង់ហើយដោយប្រពៃ ១ មានសេចក្តីត្រិះរិះមិនសៅហ្មង ១ មានកាយសង្ខារស្ងប់រម្ងាប់ហើយ ១ មានចិត្តរួចស្រឡះហើយដោយល្អ ១ មានប្រាជ្ញារួចស្រឡះហើយ ដោយល្អ ១ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ឯភិក្ខុមានអង្គ ៥ លះបង់ហើយតើដូចម្តេច ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកលះបង់កាមច្ឆន្ទៈ ១ លះបង់ព្យាបាទ ១ លះបង់ថីនមិទ្ធៈ ១ លះបង់ឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចៈ ១

វិចិកិច្ឆា បហីនា ហោតិ ។ ឯវំ ខោ អាវុសោ ភិក្ខុ-បញ្ចង្គវិប្បហីនោ ហោតិ ។ កថញ្ចាវុសោ ភិក្ខុ ឆឡង្គ-សមន្នាគតោ ហោតិ ។ ឥធាវុសោ ភិក្ខុ ចក្ខុនា រូបំ ទិស្វា នេវ សុមនោ ហោតិ ន ទុម្មនោ ឧបេក្ខកោ ច វិហរតិ សតោ សម្បជានោ ។ សោតេន សទ្ទំ សុត្វា ។ ឃានេន គន្ធំ ឃាយិត្វា ។ ជិវ្ហាយ រសំ សាយិត្វា ។ កាយេន ផោដ្ឋព្វំ ផុសិត្វា ។ មនសា ធម្មំ វិញ្ញាយ នេវ សុមនោ ហោតិ ន ទុម្មនោ ឧបេក្ខកោ ច វិហរតិ សតោ សម្បជានោ ។ ឯវំ ខោ អាវុសោ ភិក្ខុ ឆឡង្គសមន្នាគតោ ហោតិ ។ កថ-ញ្ចាវុសោ ភិក្ខុ ឯការក្ខោ ហោតិ ។ ឥធាវុសោ ភិក្ខុ សតារក្ខេន ចេតសា សមន្នាគតោ ហោតិ ។ ឯវំ ខោ អាវុសោ ភិក្ខុ ឯការក្ខោ ហោតិ ។ កថញ្ចាវុសោ ភិក្ខុ ចតុរាបស្សេនោ ហោតិ ។

លះបង់វិចិកិច្ឆា ១ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុមានអង្គ ៥ លះបង់ហើយដោយអាការយ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយឆឡង្គុបេក្ខា តើដូចម្តេច ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះឃើញរូបដោយចក្ខុ ក៏មិនសោមនស្ស មិនទោមនស្ស ជាបុគ្គលព្រងើយកន្តើយ មានសតិនិងសម្បជញ្ញៈ ។ ឮសំឡេងដោយត្រចៀក ។ ធុំក្លិនដោយច្រមុះ ។ ទទួលរសដោយអណ្តាត ។ ពាល់ត្រូវផោដ្ឋព្វៈដោយកាយ ។ ដឹងធម្មារម្មណ៍ដោយចិត្ត ក៏មិនមានសោមនស្ស មិនមានទោមនស្ស ជាបុគ្គលព្រងើយកន្តើយ មានសតិនិងសម្បជញ្ញៈ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយឆឡង្គុបេក្ខា ដោយអាការយ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុមានការរក្សាធម៌តែមួយ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ប្រកបដោយចិត្ត មានសតិជាគ្រឿងរក្សាទុក ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុមានការរក្សាធម៌តែមួយ ដោយអាការយ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុមានធម៌ជាគ្រឿងពឹងផ្អែក ៤ យ៉ាង តើដូចម្តេច ។

ឥធាវុសោ ភិក្ខុ សង្ខាយេកំ បដិសេវតិ សង្ខាយេកំ អធិវាសេតិ សង្ខាយេកំ បរិវជ្ជេតិ សង្ខាយេកំ វិនោ-ទេតិ ។ ឯវំ ខោ អាវុសោ ភិក្ខុ ចតុរាបស្សេនោ ហោតិ ។ កថញ្ចាវុសោ ភិក្ខុ បណុន្នបច្ចេកសច្ចោ ហោតិ ។ ឥធាវុសោ ភិក្ខុនោ យានិ តានិ បុថុស-មណព្រាហ្មណានំ បុថុបច្ចេកសច្ចានិ សព្វានិ តា-និ(១) នុណ្ណានិ ហោន្តិ បណុន្នានិ ចត្តានិ វន្តានិ មុត្តានិ បហីនានិ បដិនិស្សដ្ឋានិ ។ ឯវំ ខោ អា-វុសោ ភិក្ខុ បណុន្នបច្ចេកសច្ចោ ហោតិ ។ កថញ្ចា-វុសោ ភិក្ខុ សមវយសដ្ឋេសនោ ហោតិ ។ ឥធាវុសោ ភិក្ខុនោ កាមេសនា បហីនា ហោតិ ភវេសនា បហីនា ហោតិ ព្រហ្មចរិយេសនា បដិប្បស្សទ្ធា(២) ។

១ ឱ. សព្វានិស្សុតានិ ។ ២ ឱ. ម. បដិប្បស្សទ្ធា ។

ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ពិចារណាហើយ ទើបសេពនូវវត្ថុដែលគួរសេព ១ ពិចារណាហើយទើបអត់សង្កត់នូវវត្ថុដែលគួរអត់សង្កត់ ១ ពិចារណាហើយទើបវៀរនូវវត្ថុដែលគួរវៀរ ១ ពិចារ-ណាហើយទើបបន្ទោបង់នូវវត្ថុដែលគួរបន្ទោបង់ ១ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុមានធម៌ជាគ្រឿងពឹងផ្អែក ៤ យ៉ាង ដោយអាការយ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុលះបង់សច្ចៈដែលបុគ្គលប្រកាន់ផ្សេងៗគ្នា តើដូចម្តេច ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះបាននាំចេញ បន្ទោបង់ លះចោល ខ្ជាក់ចេញ ផ្តាច់ចេញ លះបង់ រលាស់ចោល នូវសច្ចធម៌ដែលបុគ្គលប្រកាន់ផ្សេងគ្នាច្រើនយ៉ាង របស់ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ជាច្រើននោះ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុលះបង់សច្ចៈដែលបុគ្គលប្រកាន់ផ្សេងៗគ្នា ដោយអាការយ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុមានការស្វែងរកលះបង់ហើយដោយល្អ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ លះបង់ការស្វែងរកកាម លះបង់ការស្វែងរកភព លះបង់ការស្វែងរកព្រហ្មចរិយ(១) ។

១ សំដៅយកការលះអន្តគ្គាហិកទិដ្ឋិ (អដ្ឋកថា) ។

សង្គីតិសុត្តំ សង្គីតិយទសកំ

ឯវំ ខោ អាវុសោ ភិក្ខុ សមវយសដ្ឋេសនោ ហោតិ ។ កថញ្ចាវុសោ ភិក្ខុ អនាវិលសង្កប្បោ ហោតិ ។ ឥធាវុសោ ភិក្ខុនោ កាមសង្កប្បោ បហីនោ ហោតិ ព្យាបាទសង្កប្បោ បហីនោ ហោតិ វិហឹសាសង្កប្បោ បហីនោ ហោតិ ។ ឯវំ ខោ អាវុសោ ភិក្ខុ អនាវិលសង្កប្បោ ហោតិ ។ កថញ្ចាវុសោ ភិក្ខុ បស្សទ្ធកាយសង្ខារោ ហោតិ ។ ឥធាវុសោ ភិក្ខុ សុខស្ស ច បហានា ទុក្ខស្ស ច បហានា បុព្វេវ សោមនស្សទោមនស្សានំ អត្ថង្គមា អទុក្ខមសុខំ ឧបេក្ខាសតិបារិសុទ្ធឹ ចតុត្ថជ្ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ ។ ឯវំ ខោ អាវុសោ ភិក្ខុ បស្សទ្ធកាយសង្ខារោ ហោតិ ។ កថញ្ចាវុសោ ភិក្ខុ សុវិមុត្តចិត្តោ ហោតិ ។ ឥធាវុសោ ភិក្ខុនោ រាគា ចិត្តំ វិមុត្តំ ហោតិ ទោសា ចិត្តំ វិមុត្តំ ហោតិ មោហា ចិត្តំ វិមុត្តំ ហោតិ ។ ឯវំ ខោ អាវុសោ ភិក្ខុ សុវិមុត្តចិត្តោ ហោតិ ។ កថញ្ចាវុសោ ភិក្ខុ

សង្គីតិសូត្រ ធម៌ដប់ ៗ ដែលរាប់ចូលក្នុងការសង្គាយនា

ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុមានការស្វែងរកលះបង់ហើយ ដោយល្អ ដោយអាការយ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុមានសេចក្តីត្រិះរិះមិនសៅហ្មង តើដូចម្តេច ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ លះបង់សេចក្តីត្រិះរិះក្នុងកាម លះបង់សេចក្តីត្រិះរិះក្នុងព្យាបាទ លះបង់សេចក្តីត្រិះរិះក្នុងការបៀតបៀន ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុមានសេចក្តីត្រិះរិះមិនសៅហ្មង ដោយអាការយ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុមានកាយសង្ខារស្ងប់រម្ងាប់ហើយ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ចូលកាន់ចតុត្ថជ្ឈាន មិនទុក្ខមិនសុខ មានសតិដ៏បរិសុទ្ធដោយឧបេក្ខា ព្រោះលះបង់សុខផង លះបង់ទុក្ខផង ព្រោះអស់សោមនស្ស និងទោមនស្សក្នុងកាលមុន ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុមានកាយសង្ខារស្ងប់រម្ងាប់ហើយ ដោយអាការយ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុមានចិត្តរួចស្រឡះហើយដោយល្អ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ មានចិត្តរួចស្រឡះហើយចាករាគៈ មានចិត្តរួចស្រឡះហើយចាកទោសៈ មានចិត្តរួចស្រឡះហើយចាកមោហៈ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុមានចិត្តរួចស្រឡះហើយដោយល្អ ដោយអាការយ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុ

សុវិមុត្តបញ្ញោ ហោតិ ។ ឥធាវុសោ ភិក្ខុ រាគោ មេ បហីនោ ឧច្ឆិន្នមូលោ តាលាវត្ថុកតោ អនភាវង្កតោ អាយតឹ អនុប្បាទធម្មោតិ បជានាតិ ទោសោ មេ បហីនោ ឧច្ឆិន្នមូលោ តាលាវត្ថុកតោ អនភាវង្កតោ អាយតឹ អនុប្បាទធម្មោតិ បជានាតិ មោហោ មេ បហីនោ ឧច្ឆិន្នមូលោ តាលាវត្ថុកតោ អនភាវង្កតោ អាយតឹ អនុប្បាទធម្មោតិ បជានាតិ ។ ឯវំ ខោ អាវុសោ ភិក្ខុ សុវិមុត្តបញ្ញោ ហោតិ ។

(២៣៣) ទស អសេក្ខា ធម្មា អសេក្ខា សម្មាទិដ្ឋិ អសេក្ខោ សម្មាសង្កប្បោ អសេក្ខា សម្មាវាចា អសេក្ខោ សម្មាកម្មន្តោ អសេក្ខោ សម្មាអាជីវោ អសេក្ខោ សម្មាវាយាមោ អសេក្ខា សម្មាសតិ អសេក្ខោ សម្មាសមាធិ អសេក្ខំ សម្មាញាណំ

មានប្រាជ្ញារួចស្រឡះហើយដោយល្អ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ដឹងច្បាស់ថា រាគៈអាត្មាអញលះបង់បានហើយ គាស់រំលើងឫសចេញហើយ ធ្វើឲ្យលែងកើតទៀតដូចដើមត្នោត (កំបុត-ក) ហើយ ធ្វើមិនឲ្យមាន មិនឲ្យកើតឡើងតទៅជាធម្មតា ដឹងច្បាស់ថា ទោសៈ អាត្មាអញលះបង់បានហើយ គាស់រំលើងឫសចេញហើយ ធ្វើឲ្យលែងកើតទៀតដូចដើមត្នោត (កំបុត-ក) ហើយ ធ្វើមិនឲ្យមាន មិនឲ្យកើតឡើងតទៅជាធម្មតា ដឹងច្បាស់ថា មោហៈអាត្មាអញលះបង់បានហើយ គាស់រំលើងឫសចេញហើយ ធ្វើឲ្យលែងកើតទៀតដូចដើមត្នោត (កំបុត-ក) ហើយ ធ្វើមិនឲ្យមាន មិនឲ្យកើតឡើងតទៅជាធម្មតា ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុមានប្រាជ្ញារួចស្រឡះហើយដោយល្អ ដោយអាការយ៉ាងនេះឯង ។

(២៣៣) អសេក្ខធម៌ (ធម៌របស់អសេក្ខបុគ្គល) មាន ១០ យ៉ាងគឺ សម្មាទិដ្ឋិ ជាអសេក្ខធម៌ ១ សម្មាសង្កប្បៈ ជាអសេក្ខធម៌ ១ សម្មាវាចា ជាអសេក្ខធម៌ ១ សម្មាកម្មន្តៈ ជាអសេក្ខធម៌ ១ សម្មាអាជីវៈ ជាអសេក្ខធម៌ ១ សម្មាវាយាមៈ ជាអសេក្ខធម៌ ១ សម្មាសតិ ជាអសេក្ខធម៌ ១ សម្មាសមាធិ ជាអសេក្ខធម៌ ១ សម្មាញាណៈ ជាអសេក្ខធម៌ ១

សង្គីតិសុត្តំ ភគវតោ សាធុការទានំ

អសេក្ខា សម្មាវិមុត្តិ ។ ឥមេ ខោ អាវុសោ តេន ភគវតា ជានតា បស្សតា អរហតា សម្មាសម្ពុទ្ធេន ទស ធម្មា សម្មទក្ខាតា តត្ថ សព្វេហេវ សង្គា-យិតព្វំ ន វិវទិតព្វំ យថយិទំ ព្រហ្មចរិយំ អទ្ធ-និយំ អស្ស ចិរដ្ឋិតិកំ តទស្ស ពហុជនហិតាយ ពហុជនសុខាយ លោកានុកម្បាយ អត្ថាយ ហិតាយ សុខាយ ទេវមនុស្សានន្តិ ។

សង្គីតិបរិយាយោ និដ្ឋិតោ(១) ។

(២៣៦) អថខោ ភគវា ឧដ្ឋហិត្វា អាយស្មន្តំ សារីបុត្តំ អាមន្តេសិ សាធុ សាធុ សារីបុត្ត សាធុ ខោ ត្វំ សារីបុត្ត ភិក្ខូនំ សង្គីតិបរិយាយំ អភាសីតិ ។ ឥទមវោច អាយស្មា សារីបុត្តោ ។ សមនុញ្ញោ សត្ថា អហោសិ ។ អត្តមនា ច តេ ភិក្ខូ អាយ-ស្មតោ សារីបុត្តស្ស ភាសិតំ អភិនន្ទុន្តិ ។

សង្គីតិសុត្តំ ទសមំ(២) និដ្ឋិតំ ។

---

១ ឱ. ម. សង្គីតិបរិយាយំ និដ្ឋិតន្តិ ន ទិស្សតិ ។ ២ ឱ. សង្គីតិសុត្តំ សមត្តំ ។ ម. សង្គីតិបរិយាយំ នាម សុត្តន្តំ ទសមំ ។

៤៩៣

សង្គីតិសូត្រ ព្រះមានភាគទ្រង់ប្រទានសាធុការ

សម្មាវិមុត្តិ ជាអសេក្ខធម៌ ១ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ នេះឯងធម៌ពួក ១០ ដែលព្រះមានព្រះភាគ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ ត្រាស់សំដែងទុកស្រេចហើយ ពួកយើងទាំងអស់គ្នាត្រូវសង្គាយនា មិនត្រូវទាស់ទែងគ្នាក្នុងធម៌ទាំងនោះ ព្រហ្មចរិយ-ធម៌នេះ ដែលទីតាំងនៅមាំ ឋិតនៅអស់កាលយូរ រមែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ជនច្រើន ដើម្បីសេចក្ដីសុខដល់ជនច្រើន ដើម្បីអនុគ្រោះដល់សត្វលោក ដើម្បីសេចក្ដីចំរើន ដើម្បីប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្ដីសុខ ដល់ទេវតានិងមនុស្សទាំងឡាយ ។

ចប់ក្រុមធម៌ ១០ ដែលរាប់ចូលក្នុងការសង្គាយនា ។

(២៣៦) លំដាប់នោះឯង ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ក្រោកឡើង ត្រាស់នឹងព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុថា ម្នាលសារីបុត្ត ល្អហើយល្អហើយ ម្នាលសារីបុត្ត អ្នកបានសំដែងសង្គីតិបរិយាយ ដល់ភិក្ខុទាំងឡាយ ជាការប្រពៃពេកណាស់ ។ លុះព្រះសារីបុត្តបានសំដែងសូត្រនេះចប់ ។ ព្រះសាស្ដាក៏បានពេញព្រះហឫទ័យហើយ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយនោះ ក៏មានចិត្តត្រេកអរនឹងភាសិត របស់ព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ ។

ចប់ សង្គីតិសូត្រទី ១០ ។

ទសុត្តរសុត្តំ ឯកាទសមំ

(២៣៥) ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា ចម្បាយំ វិហរតិ គគ្គរាយ បោក្ខរណិយា តីរេ មហតា ភិក្ខុសង្ឃេន សទ្ធឹ បញ្ចមត្តេហិ ភិក្ខុសតេហិ ។ តត្រ ខោ អាយស្មា សារីបុត្តោ ភិក្ខូ អាមន្តេសិ អាវុសោ ភិក្ខវេតិ ។ អាវុសោតិ ខោ តេ ភិក្ខូ អាយស្មតោ សារីបុត្តស្ស បច្ចស្សោសុំ ។ អាយស្មា សារីបុត្តោ ឯតទវោច

(២៣៦) ទសុត្តរំ បវក្ខាមិ ធម្មំ និព្វានបត្តិយា
ទុក្ខស្សន្តកិរិយាយ សព្វគន្ថប្បមោចនំ ។

(២៣៧) ឯកោ អាវុសោ ធម្មោ ពហុការោ ឯកោ ធម្មោ ភាវេតព្វោ ឯកោ ធម្មោ បរិញ្ញេយ្យោ ឯកោ ធម្មោ បហាតព្វោ ឯកោ ធម្មោ ហានភាគិយោ ឯកោ ធម្មោ វិសេសភាគិយោ ឯកោ ធម្មោ

ទសុត្តរសូត្រ ទី ១១

(២៣៥) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ៖ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្បែរឆ្នេរស្រះបោក្ខរណី ឈ្មោះគគ្គរា ជិតក្រុងចម្បា ជាមួយនឹងភិក្ខុសង្ឃច្រើន ចំនួន ៥០០ រូប ។ ព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុបានហៅភិក្ខុទាំងឡាយ (ដែលនៅ) ក្នុងទីនោះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយដ៏មានអាយុ ។ ភិក្ខុទាំងនោះឆ្លើយតបពាក្យព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុថា ម្នាលអាវុសោ ។ ព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុបានពោលយ៉ាងនេះថា

(២៣៦) ខ្ញុំនឹងសំដែងនូវទសុត្តរធម៌[១] ជាធម៌សម្រាប់ដោះ
ស្រាយនូវគ្រឿងជាប់ស្រេះ គឺកិលេសទាំងអស់
(មានអភិជ្ឈាជាដើម) ដើម្បីបានដល់ព្រះនិព្វាន
ដើម្បីធ្វើនូវទីបំផុតនៃវដ្តទុក្ខ ។

(២៣៧) ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ធម៌មួយមានឧបការៈច្រើន ធម៌មួយគួរចំរើន ធម៌មួយគួរកំណត់ដឹង ធម៌មួយគួរលះបង់ ធម៌មួយជាចំណែកនៃសេចក្តីវិនាស ធម៌មួយជាចំណែកវិសេស ធម៌មួយគ្រាស់

---

១ ធម៌ដែលលោកចែកជាមាតិកាជំពូក ៗ មួយ ៗ ដោយចាប់តាំងពីមួយ ១០ ផងឡើងទៅដល់ដប់ ១០ ដង ។ ឬក្នុងមួយ ៗ សង្កាត់ ១ មានប្រស្នាដប់ ១ ក្នុងមួយ ១ ហៅថា ទសុត្តរធម៌ (អដ្ឋកថា) ។

ទុប្បដិវិជ្ឈោ ឯកោ ធម្មោ ឧប្បាទេតព្វោ ឯកោ ធម្មោ អភិញ្ញេយ្យោ ឯកោ ធម្មោ សច្ឆិកាតព្វោ ។

(២៣៨) កតមោ ឯកោ ធម្មោ ពហុការោ ។ អប្បមាទោ កុសលេសុ ធម្មេសុ ។ អយំ ឯកោ ធម្មោ ពហុការោ ។

(២៣៩) កតមោ ឯកោ ធម្មោ ភាវេតព្វោ ។ កាយគតាសតិ សាតសហគតា ។ អយំ ឯកោ ធម្មោ ភាវេតព្វោ ។

(២៤០) កតមោ ឯកោ ធម្មោ បរិញ្ញេយ្យោ ។ ផស្សោ សាសវោ ឧបាទានិយោ ។ អយំ ឯកោ ធម្មោ បរិញ្ញេយ្យោ ។

(២៤១) កតមោ ឯកោ ធម្មោ បហាតព្វោ ។ អស្មិមានោ ។ អយំ ឯកោ ធម្មោ បហាតព្វោ ។

(២៤២) កតមោ ឯកោ ធម្មោ ហានភាគិយោ ។ អយោនិសោមនសិការោ ។ អយំ ឯកោ ធម្មោ ហានភាគិយោ ។

ដឹងបានដោយក្រ ធម៌មួយគួរឲ្យកើតឡើង ធម៌មួយគួរដឹងច្បាស់ ធម៌មួយគួរធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ។

(២៣៨) ធម៌មួយមានឧបការៈច្រើន តើដូចម្តេច ។ សេចក្តីមិនប្រមាទក្នុងធម៌ទាំងឡាយជាកុសល ។ នេះជាធម៌មួយ ដែលមានឧបការៈច្រើន ។

(២៣៩) ធម៌មួយដែលគួរចំរើន តើដូចម្តេច ។ កាយគតាសតិ ដែលប្រកបដោយសេចក្តីត្រេកអរ (សេចក្តីសុខ) ។ នេះជាធម៌មួយ ដែលគួរចំរើន ។

(២៤០) ធម៌មួយដែលគួរកំណត់ដឹង តើដូចម្តេច ។ ផស្សៈដែលប្រកបដោយអាសវៈជាទីតាំងនៃឧបាទាន ។ នេះជាធម៌មួយ ដែលគួរកំណត់ដឹង ។

(២៤១) ធម៌មួយដែលគួរលះបង់ តើដូចម្តេច ។ អស្មិមានៈ គឺសេចក្តីប្រកាន់ខ្លួន ។ នេះជាធម៌មួយដែលគួរលះបង់ ។

(២៤២) ធម៌មួយដែលជាចំណែកនៃសេចក្តីវិនាស តើដូចម្តេច ។ អយោនិសោមនសិការៈ គឺការធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ដោយមិនជាឧបាយនៃប្រាជ្ញា[1] ។ នេះជាធម៌មួយដែលជាចំណែកនៃសេចក្តីវិនាស ។

១ បានដល់ការកំណត់ទុកក្នុងចិត្តខុសគន្លង ដូច កំណត់ក្នុងលក្ខណៈដែលមិនទៀងថា ទៀងវិញជាដើម ។

(៦៦៣) កតមោ ឯកោ ធម្មោ វិសេសភាគិយោ ។ យោនិសោមនសិការោ ។ អយំ ឯកោ ធម្មោ វិសេសភាគិយោ ។

(៦៦៤) កតមោ ឯកោ ធម្មោ ទុប្បដិវិជ្ឈោ ។ អនន្តរិកោ[១] ចេតោសមាធិ ។ អយំ ឯកោ ធម្មោ ទុប្បដិវិជ្ឈោ ។

(៦៦៥) កតមោ ឯកោ ធម្មោ ឧប្បាទេតព្វោ ។ អកុប្បំ ញាណំ ។ អយំ ឯកោ ធម្មោ ឧប្បាទេតព្វោ ។

(៦៦៦) កតមោ ឯកោ ធម្មោ អភិញ្ញេយ្យោ ។ សព្វេ សត្តា អាហារដ្ឋិតិកា ។ អយំ ឯកោ ធម្មោ អភិញ្ញេយ្យោ ។

(៦៦៧) កតមោ ឯកោ ធម្មោ សច្ឆិកាតព្វោ ។ អកុប្បា ចេតោវិមុត្តិ ។ អយំ ឯកោ ធម្មោ សច្ឆិកាតព្វោ ។ ឥតិ ឥមេ[២] ទស ធម្មា ភូតា

១ ម. អនន្តរិកា ។ អន្នាជាយម្ស៊ី ដរ៉េមរ ទំស្សត ។ ២ ម. ឥតិ មេ ។

(៦៦៣) ធម៌មួយដែលជាចំណែកវិសេស តើដូចម្តេច ។ យោនិសោមនសិការៈ គឺការធ្វើទុកក្នុងចិត្តដោយឧបាយនៃប្រាជ្ញា ។ នេះជាធម៌មួយដែលជាចំណែកវិសេស ។

(៦៦៤) ធម៌មួយដែលត្រាស់ដឹងបានដោយក្រ តើដូចម្តេច ។ អនន្តរិកចេតោសមាធិ[១] ។ នេះជាធម៌មួយដែលត្រាស់ដឹងបានដោយក្រ ។

(៦៦៥) ធម៌មួយដែលគួរឲ្យកើតឡើង តើដូចម្តេច ។ ញាណដែលមិនកម្រើក គឺបច្ចវេក្ខណញ្ញាណ ។ នេះជាធម៌មួយដែលគួរឲ្យកើតឡើង ។

(៦៦៦) ធម៌មួយដែលគួរដឹងច្បាស់ តើដូចម្តេច ។ បានដល់ពួកសត្វទាំងពួងតាំងនៅបានព្រោះអាហារ ។ នេះជាធម៌មួយដែលគួរដឹងច្បាស់ ។

(៦៦៧) ធម៌មួយ ដែលគួរធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ តើដូចម្តេច ។ អកុប្បាចេតោវិមុត្តិ ការរួចផុតនៃចិត្តមិនកម្រើក គឺអរហត្តផល ។ នេះជាធម៌មួយដែលគួរធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ។ ធម៌ទាំងឡាយ ១០ នេះជាធម៌ពិត

១ ក្នុងទីដទៃលោកសំដៅយកផលជាលំដាប់នៃមគ្គ ហៅថា អនន្តរិកចេតោសមាធិ តែក្នុងទីនេះ លោកសំដៅយកមគ្គជាលំដាប់នៃវិបស្សនាវិញ ព្រោះសមាធិនោះជាលំដាប់នៃវិបស្សនា និង ឲ្យនូវផលជាលំដាប់នៃខ្លួនផង (អដ្ឋកថា) ។

តច្ឆា តថា អវិតថា អនញ្ញថា សម្មា តថាគតេន អភិសម្ពុទ្ធា ។

(៤៤៨) ទ្វេ ធម្មា ពហុការា ទ្វេ ធម្មា ភាវេតព្វា ទ្វេ ធម្មា បរិញ្ញេយ្យា ទ្វេ ធម្មា បហាតព្វា ទ្វេ ធម្មា ហានភាគិយា ទ្វេ ធម្មា វិសេសភាគិយា ទ្វេ ធម្មា ទុប្បដិវិជ្ឈា ទ្វេ ធម្មា ឧប្បាទេតព្វា ទ្វេ ធម្មា អភិញ្ញេយ្យា ទ្វេ ធម្មា សច្ឆិកាតព្វា ។

(៤៤៩) កតមេ ទ្វេ ធម្មា ពហុការា ។ សតិ ច សម្បជញ្ញញ្ច ។ ឥមេ ទ្វេ ធម្មា ពហុការា ។

(៤៥០) កតមេ ទ្វេ ធម្មា ភាវេតព្វា ។ សមថោ ច វិបស្សនា ច ។ ឥមេ ទ្វេ ធម្មា ភាវេតព្វា ។

(៤៥១) កតមេ ទ្វេ ធម្មា បរិញ្ញេយ្យា ។ នាមញ្ច រូបញ្ច ។ ឥមេ ទ្វេ ធម្មា បរិញ្ញេយ្យា ។

ធម៌មែន ធម៌ទៀងទាត់ មិនប្រែប្រួលជាយ៉ាងដទៃឡើយ គឺព្រះតថាគតត្រាស់ដឹងហើយដោយប្រពៃ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

(៤៤៨) ធម៌ពីរមានឧបការៈច្រើន ធម៌ពីរគួរចំរើន ធម៌ពីរគួរកំណត់ដឹង ធម៌ពីរគួរលះបង់ ធម៌ពីរជាចំណែកនៃសេចក្តីវិនាស ធម៌ពីរជាចំណែកវិសេស ធម៌ពីរត្រាស់ដឹងបានដោយក្រ ធម៌ពីរគួរឲ្យកើតឡើង ធម៌ពីរគួរដឹងច្បាស់ ធម៌ពីរគួរធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ។

(៤៤៩) ធម៌ពីរដែលមានឧបការៈច្រើន តើដូចម្តេចខ្លះ ។ សតិ (សេចក្តីរលឹក) ១ សម្បជញ្ញៈ (សេចក្តីដឹងខ្លួន) ១ ។ ធម៌ទាំងពីរនេះ មានឧបការៈច្រើន ។

(៤៥០) ធម៌ពីរដែលគួរចំរើន តើដូចម្តេចខ្លះ ។ សមថៈ ១ វិបស្សនា ១ ។ ធម៌ទាំងពីរនេះ គួរចំរើន ។

(៤៥១) ធម៌ពីរដែលគួរកំណត់ដឹង តើដូចម្តេចខ្លះ ។ នាម ១ រូប ១ ។ ធម៌ទាំងពីរនេះ គួរកំណត់ដឹង ។

(២៩២) កតមេ ទ្វេ ធម្មា បហាតព្វា ។ អវិជ្ជា ច ភវតណ្ហា ច ។ ឥមេ ទ្វេ ធម្មា បហាតព្វា ។

(២៩៣) កតមេ ទ្វេ ធម្មា ហានភាគិយា ។ ទោវចស្សតា ច បាបមិត្តតា ច ។ ឥមេ ទ្វេ ធម្មា ហានភាគិយា ។

(២៩៤) កតមេ ទ្វេ ធម្មា វិសេសភាគិយា ។ សោវចស្សតា ច កល្យាណមិត្តតា ច ។ ឥមេ ទ្វេ ធម្មា វិសេសភាគិយា ។

(២៩៥) កតមេ ទ្វេ ធម្មា ទុប្បដិវិជ្ឈា ។ យោ ច ហេតុ យោ ច បច្ចយោ សត្តានំ សង្កិលេសាយ យោ ច ហេតុ យោ ច បច្ចយោ សត្តានំ វិសុទ្ធិយា ។ ឥមេ ទ្វេ ធម្មា ទុប្បដិវិជ្ឈា ។

(២៩៦) កតមេ ទ្វេ ធម្មា ឧប្បាទេតព្វា ។ ទ្វេ ញាណានិ[១] ខយេ ញាណំ អនុប្បាទេ ញាណំ ។ ឥមេ ទ្វេ ធម្មា ឧប្បាទេតព្វា ។

---

១ ម. ទ្វេ ញាណានីតិ ន ទិស្សតិ ។

(២៩២) ធម៌ពីរដែលគួរលះបង់ តើដូចម្តេចខ្លះ ។ អវិជ្ជា (សេចក្តីល្ងង់) ១ ភវតណ្ហា (ចំណង់ក្នុងភព) ១ ។ ធម៌ទាំងពីរនេះ គួរលះបង់ ។

(២៩៣) ធម៌ពីរដែលជាចំណែកនៃសេចក្តីវិនាស តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ភាពជាអ្នកដែលគេស្តីប្រដៅបានដោយក្រ ១ ភាពជាអ្នកគប់មិត្តអាក្រក់ ១ ។ ធម៌ទាំងពីរនេះ ជាចំណែកនៃសេចក្តីវិនាស ។

(២៩៤) ធម៌ពីរដែលជាចំណែកវិសេស តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ភាពជាអ្នកដែលគេស្តីប្រដៅងាយ ១ ភាពជាអ្នកគប់មិត្តល្អ ១ ។ ធម៌ទាំងពីរនេះ ជាចំណែកវិសេស ។

(២៩៥) ធម៌ពីរដែលត្រាស់ដឹងបានដោយក្រ តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ហេតុនិងបច្ច័យ ដែលប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីសៅហ្មង របស់សត្វទាំងឡាយ ១ ហេតុនិងបច្ច័យដែលប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីបរិសុទ្ធិ របស់សត្វទាំងឡាយ ១ ។ ធម៌ទាំងពីរនេះ ត្រាស់ដឹងបានដោយក្រ ។

(២៩៦) ធម៌ពីរដែលគួរឲ្យកើតឡើង តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ញាណ (ការដឹង) ពីរយ៉ាង ការដឹងក្នុងរបស់អស់ទៅ ១ ការដឹងក្នុងរបស់មិនទាន់កើតឡើង ១ ។ ធម៌ទាំងពីរនេះ គួរឲ្យកើតឡើង ។

ទសុត្តរសុត្តំ ធម្មប្បភេទទុកំ

(២៨៧) កតមេ ទ្វេ ធម្មា អភិញ្ញេយ្យា ។ ទ្វេ ធាតុយោ សង្ខតា ច ធាតុ អសង្ខតា ច ធាតុ ។ ឥមេ ទ្វេ ធម្មា អភិញ្ញេយ្យា ។

(២៨៨) កតមេ ទ្វេ ធម្មា សច្ឆិកាតព្វា ។ វិជ្ជា ច វិមុត្តិ ច ។ ឥមេ ទ្វេ ធម្មា សច្ឆិកាតព្វា ។ ឥតិ ឥមេ(១) វីសតិ ធម្មា ភូតា តច្ឆា តថា អវិតថា អនញ្ញថា សម្មា តថាគតេន អភិសម្ពុទ្ធា ។

(២៨៩) តយោ ធម្មា ពហុការា តយោ ធម្មា ភាវេតព្វា តយោ ធម្មា បរិញ្ញេយ្យា តយោ ធម្មា បហាតព្វា តយោ ធម្មា ហានភាគិយា តយោ ធម្មា វិសេសភាគិយា តយោ ធម្មា ទុប្បដិវិជ្ឈា តយោ ធម្មា ឧប្បាទេតព្វា តយោ ធម្មា អភិញ្ញេយ្យា តយោ ធម្មា សច្ឆិកាតព្វា ។

(២៩០) កតមេ តយោ ធម្មា ពហុការា ។ សប្បុរិសសំសេវោ សទ្ធម្មស្សវនំ ធម្មានុធម្មប្បដិបត្តិ ។ ឥមេ តយោ ធម្មា ពហុការា ។

ទសុត្តរសូត្រ ប្រភេទនៃធម៌ពីរ ។

(៦៨៧) ធម៌ពីរដែលគួរដឹងច្បាស់ តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ធាតុពីរយ៉ាង ធាតុដែលមានបច្ច័យតាក់តែង(១) ១ ធាតុដែលគ្មានបច្ច័យតាក់តែង(២) ១ ។ ធម៌ទាំងពីរនេះ គួរដឹងច្បាស់ ។

(៦៨៨) ធម៌ពីរដែលគួរធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ តើដូចម្តេចខ្លះ ។ វិជ្ជា សេចក្តីដឹង ១ វិមុត្តិ សេចក្តីរួចផុតស្រឡះចាកកិលេស ១ ។ ធម៌ទាំងពីរនេះ គួរធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ។ ធម៌ទាំង ២០ នេះជាធម៌ពិត ធម៌មែន ធម៌ទៀងទាត់ មិនប្រែប្រួលជាយ៉ាងដទៃ ដែលព្រះតថាគតត្រាស់ដឹងដោយប្រពៃហើយ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

(៦៨៩) ធម៌បីមានឧបការៈច្រើន ធម៌បីគួរចំរើន ធម៌បីគួរកំណត់ដឹង ធម៌បីគួរលះបង់ ធម៌បីជាចំណែកនៃសេចក្តីវិនាស ធម៌បីជាចំណែកវិសេស ធម៌បីត្រាស់ដឹងបានដោយក្រ ធម៌បីគួរឲ្យកើតឡើង ធម៌បីគួរឲ្យដឹងច្បាស់ ធម៌បីគួរធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ។

(៦៩០) ធម៌បីមានឧបការៈច្រើន តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ការសេពគប់នឹងសប្បុរស ១ ការស្តាប់ធម៌របស់សប្បុរស ១ សេចក្តីប្រតិបត្តិធម៌សមគួរដល់ធម៌ ១ ។ ធម៌ទាំង ៣ នេះ មានឧបការៈច្រើន ។

---

១ បានដល់ ខន្ធ ៥ ។ ២ បានដល់ ព្រះនិព្វាន ។

(៤៦១) កតមេ តយោ ធម្មា ភាវេតព្វា ។ តយោ សមាធី សវិតក្កោ សវិចារោ សមាធិ អវិតក្កោ វិចារមត្តោ សមាធិ អវិតក្កោ អវិចារោ សមាធិ ។ ឥមេ តយោ ធម្មា ភាវេតព្វា ។

(៤៦២) កតមេ តយោ ធម្មា បរិញ្ញេយ្យា ។ តិស្សោ វេទនា សុខា វេទនា ទុក្ខា វេទនា អទុក្ខមសុខា វេទនា ។ ឥមេ តយោ ធម្មា បរិញ្ញេយ្យា ។

(៤៦៣) កតមេ តយោ ធម្មា បហាតព្វា ។ តិស្សោ តណ្ហា កាមតណ្ហា ភវតណ្ហា វិភវតណ្ហា ។ ឥមេ តយោ ធម្មា បហាតព្វា ។

(៤៦៤) កតមេ តយោ ធម្មា ហានភាគិយា ។ តីណិ អកុសលមូលានិ លោភោ អកុសលមូលំ ទោសោ អកុសលមូលំ មោហោ អកុសលមូលំ ។ ឥមេ តយោ ធម្មា ហានភាគិយា ។

(៤៦១) ធម៌បីដែលគួរចំរើន តើដូចម្តេចខ្លះ ។ សមាធិបីយ៉ាង សមាធិដែលប្រកបទាំងវិតក្កៈ ទាំងវិចារៈ ១ សមាធិដែលគ្មានវិតក្កៈ មានតែវិចារៈ ១ សមាធិដែលគ្មានវិតក្កៈ គ្មានទាំងវិចារៈ ១ ។ ធម៌ទាំង ៣ នេះ គួរចំរើន ។

(៤៦២) ធម៌បីដែលគួរកំណត់ដឹង តើដូចម្តេចខ្លះ ។ វេទនាបីប្រការ វេទនាដែលជាសុខ ១ វេទនាដែលជាទុក្ខ ១ វេទនាដែលមិនជាទុក្ខ មិនជាសុខ ១ ។ ធម៌ទាំងបីនេះ គួរកំណត់ដឹង ។

(៤៦៣) ធម៌បីដែលគួរលះបង់ តើដូចម្តេចខ្លះ ។ តណ្ហាបីប្រការ គឺ កាមតណ្ហា ១ ភវតណ្ហា ១ វិភវតណ្ហា ១ ។ ធម៌ទាំងបីនេះ គួរលះបង់ ។

(៤៦៤) ធម៌បីដែលជាចំណែកនៃសេចក្តីវិនាស តើដូចម្តេចខ្លះ ។ អកុសលមូល (ឫសអកុសល) បីយ៉ាង គឺ លោភៈជាឫសអកុសល ១ ទោសៈជាឫសអកុសល ១ មោហៈជាឫសអកុសល ១ ។ ធម៌ទាំងបីនេះ ជាចំណែកនៃសេចក្តីវិនាស ។

(២៦៥) កតមេ តយោ ធម្មា វិសេសភាគិយា ។ តីណិ កុសលមូលានិ អលោភោ កុសលមូលំ អទោសោ កុសលមូលំ អមោហោ កុសលមូលំ ។ ឥមេ តយោ ធម្មា វិសេសភាគិយា ។

(២៦៦) កតមេ តយោ ធម្មា ទុប្បដិវិជ្ឈា ។ តិស្សោ និស្សរណិយា ធាតុយោ កាមានមេតំ និស្សរណំ យទិទំ នេក្ខម្មំ រូបានមេតំ និស្សរណំ យទិទំ អរូបំ យំ ខោ បន កិញ្ចិ ភូតំ សង្ខតំ បដិច្ចសមុប្បន្នំ និរោធោ តស្ស និស្សរណំ ។ ឥមេ តយោ ធម្មា ទុប្បដិវិជ្ឈា ។

(២៦៧) កតមេ តយោ ធម្មា ឧប្បាទេតព្វា ។ តីណិ ញាណានិ អតីតំសញាណំ អនាគតំសញាណំ បច្ចុប្បន្នំសញាណំ(១) ។ ឥមេ តយោ ធម្មា ឧប្បាទេតព្វា ។

១ ឱ. ម. អតីតំសេ ញាណំ អនាគតំសេ ញាណំ បច្ចុប្បន្នំសេ ញាណំ ។

(២៦៥) ធម៌បីដែលជាចំណែកវិសេស តើដូចម្តេចខ្លះ ។ កុសលមូល (ឫសកុសល) ៣ ប្រការ គឺ អលោភៈជាឫសកុសល ១ អទោសៈជាឫសកុសល ១ អមោហៈជាឫសកុសល ១ ។ ធម៌ទាំងបីនេះ ជាចំណែកវិសេស ។

(២៦៦) ធម៌បីដែលត្រាស់ដឹងបានដោយក្រ តើដូចម្តេចខ្លះ ។ និស្សរណិយធាតុ (ធាតុដែលត្រូវរលាស់ចេញ) ៣ ប្រការ គឺ នេក្ខម្មៈ(១) ដែលជាធម្មជាតរលាស់ចេញនូវកាមទាំងឡាយ ១ អរូបជ្ឈាន(២) ដែលជាធម្មជាតរលាស់ចេញនូវរូបទាំងឡាយ ១ និរោធ(៣) ដែលជាធម៌រលាស់ចេញនូវអ្វីមួយដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យនឹងបច្ច័យដែលតាក់តែង ១ ។ ធម៌ទាំង ៣ នេះ ត្រាស់ដឹងបានដោយក្រ ។

(២៦៧) ធម៌បីដែលគួរឲ្យកើតឡើង តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ញាណ ៣ យ៉ាងគឺ ញាណដែលជាចំណែកអតីត ១ ញាណដែលជាចំណែកអនាគត ១ ញាណដែលជាចំណែកបច្ចុប្បន្ន ១ ។ ធម៌ទាំងបីនេះ គួរឲ្យកើតឡើង ។

១ នេក្ខម្មៈក្នុងទីនេះ លោកសំដៅយកអនាគាមិមគ្គ ព្រោះជាធម៌រលាស់ចេញនូវកាមគ្រប់យ៉ាង ។ ២ បានដល់អរហត្តមគ្គ ព្រោះជាធម៌រលាស់ចេញនូវរូបទាំងពួងឃាត់មិនឲ្យកើតឡើងទៀត ។ ៣ និរោធក្នុងទីនេះបានដល់អរហត្តផល ព្រោះអរិយបុគ្គលដែលបានសម្រេចនូវព្រះនិព្វានដោយអរហត្តផលហើយ សង្ខារទាំងពួងលែងកើតតទៅទៀត ។

(២៦៨) កតមេ តយោ ធម្មា អភិញ្ញេយ្យា ។ តិស្សោ ធាតុយោ កាមធាតុ រូបធាតុ អរូបធាតុ ។ ឥមេ តយោ ធម្មា អភិញ្ញេយ្យា ។

(២៦៩) កតមេ តយោ ធម្មា សច្ឆិកាតព្វា ។ តិស្សោ វិជ្ជា បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណំ វិជ្ជា សត្តានំ ចុតូបបាតេ ញាណំ វិជ្ជា អាសវានំ ខយេ ញាណំ វិជ្ជា ។ ឥមេ តយោ ធម្មា សច្ឆិកាតព្វា ។ ឥតិ ឥមេ(១) តឹស ធម្មា ភូតា តច្ឆា តថា អវិតថា អនញ្ញថា សម្មា តថាគតេន អភិសម្ពុទ្ធា ។

(២៧០) ចត្តារោ ធម្មា ពហុការា ចត្តារោ ធម្មា ភាវេតព្វា ចត្តារោ ធម្មា បរិញ្ញេយ្យា ចត្តារោ ធម្មា បហាតព្វា ចត្តារោ ធម្មា ហានភាគិយា ចត្តារោ ធម្មា វិសេសភាគិយា ចត្តារោ ធម្មា ទុប្បដិវិជ្ឈា ចត្តារោ ធម្មា ឧប្បាទេតព្វា ចត្តារោ ធម្មា អភិញ្ញេយ្យា ចត្តារោ ធម្មា សច្ឆិកាតព្វា ។

---

១ ម. ឥតិ ហ ។

(២៦៨) ធម៌បីដែលគួរឲ្យដឹងច្បាស់ តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ធាតុបីយ៉ាងគឺ កាមធាតុ ១ រូបធាតុ ១ អរូបធាតុ ១ ។ ធម៌ទាំង ៣ នេះ គួរដឹងច្បាស់ ។

(២៦៩) ធម៌បីគួរធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ តើដូចម្តេចខ្លះ ។ វិជ្ជា ៣ ប្រការ គឺ ធម្មជាតជាគ្រឿងរលឹកបាននូវខន្ធ ដែលអាស្រ័យនៅក្នុងកាលមុនជាវិជ្ជា ១ ធម្មជាតជាគ្រឿងដឹងនូវចុតិនិងបដិសន្ធិរបស់សត្វទាំងឡាយជាវិជ្ជា ១ ធម្មជាតជាគ្រឿងដឹងក្នុងកិរិយាអស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយជាវិជ្ជា ១ ។ ធម៌ទាំង ៣ នេះ គួរធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ។ ធម៌ទាំង ៣០ នេះ ជាធម៌ពិត ធម៌មែន ជាធម៌ទៀងទាត់ មិនប្រែប្រួលជាយ៉ាងដទៃឡើយ ដែលព្រះតថាគតត្រាស់ដឹងដោយប្រពៃ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

(២៧០) ធម៌ ៤ មានឧបការៈច្រើន ធម៌ ៤ គួរចំរើន ធម៌ ៤ គួរកំណត់ដឹង ធម៌ ៤ គួរលះបង់ ធម៌ ៤ ជាចំណែកនៃសេចក្តីវិនាស ធម៌ ៤ ជាចំណែកវិសេស ធម៌ ៤ ត្រាស់ដឹងបានដោយក្រ ធម៌ ៤ គួរឲ្យកើតឡើង ធម៌ ៤ គួរឲ្យដឹងច្បាស់ ធម៌ ៤ គួរធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ។

(២៨១) កតមេ ចត្តារោ ធម្មា ពហុការា ។ ចត្តារិ ចក្កានិ បដិរូបទេសវាសោ សប្បុរិសូបស្សយោ(១) អត្តសម្មាបណិធិ បុព្វេ ច កតបុញ្ញតា ។ ឥមេ ចត្តារោ ធម្មា ពហុការា ។

(២៨២) កតមេ ចត្តារោ ធម្មា ភាវេតព្វា ។ ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានា ឥធាវុសោ ភិក្ខុ កាយេ កាយានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ ។ វេទនាសុ ។ បេ ។ ចិត្តេ ។ បេ ។ ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ ។ ឥមេ ចត្តារោ ធម្មា ភាវេតព្វា ។

១ ម. សប្បុរិសូបនិស្សយោ ។

(២៨១) ធម៌មានឧបការៈច្រើន តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ចក្កធម៌(១) ៤ យ៉ាង គឺ ការនៅក្នុងប្រទេសដ៏សមគួរ ១ ការសេពគប់សប្បុរស ១ ការតាំងខ្លួនទុកប្រពៃ ១ ភាពជាអ្នកបានធ្វើបុណ្យទុកក្នុងកាលមុន ១ ។ ធម៌ទាំង ៤ នេះ មានឧបការៈច្រើន ។

(២៨២) ធម៌ ៤ ដែលគួរចំរើន តើដូចម្តេចខ្លះ ។ សតិប្បដ្ឋាន ៤ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកពិចារណាឃើញកាយក្នុងកាយជាប្រក្រតី មានព្យាយាម ជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស មានព្រាជ្ញាស្មារតី កំចាត់បង់នូវអភិជ្ឈានិងទោមនស្ស ក្នុងលោក ១ ។ ក្នុងវេទនាទាំងឡាយ ។ បេ ។ ក្នុងចិត្ត ។ បេ ។ ជាអ្នកពិចារណាឃើញធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយជាប្រក្រតី មានព្យាយាម ជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស មានព្រាជ្ញាស្មារតី កំចាត់បង់នូវអភិជ្ឈានិងទោមនស្ស ក្នុងលោក ១ ។ ធម៌ទាំង ៤ នេះ គួរចំរើន ។

១ ធម្មជាតជាគ្រឿងវិលទៅ ហៅថា ចក្កៈ (កង់) មាន ៥ យ៉ាងគឺ ទារុចក្កៈ (កង់ឈើ) ១ រតនចក្កៈ (កង់កែវ) ១ ធម្មចក្កៈ (កង់គឺធម៌) ១ ឥរិយាបថចក្កៈ (កង់គឺឥរិយាបថ) ១ សម្បត្តិចក្កៈ (កង់គឺសម្បត្តិ) ១ ក្នុងទីនេះសំដៅយក សម្បត្តិចក្កៈ តែម្យ៉ាង ។

[២៧៣] កតមេ ចត្តារោ ធម្មា បរិញ្ញេយ្យា ។ ចត្តារោ អាហារា កពឡីការោ[១] អាហារោ ឱឡារិកោ វា សុខុមោ វា ផស្សោ ទុតិយោ មនោសញ្ចេតនា តតិយា វិញ្ញាណំ ចតុត្ថំ ។ ឥមេ ចត្តារោ ធម្មា បរិញ្ញេយ្យា ។

[២៧៤] កតមេ ចត្តារោ ធម្មា បហាតព្វា ។ ចត្តារោ ឱឃា កាមោឃោ ភវោឃោ ទិដ្ឋោឃោ អវិជ្ជោឃោ ។ ឥមេ ចត្តារោ ធម្មា បហាតព្វា ។

[២៧៥] កតមេ ចត្តារោ ធម្មា ហានភាគិយា ។ ចត្តារោ យោគា កាមយោគោ ភវយោគោ ទិដ្ឋិយោគោ អវិជ្ជាយោគោ ។ ឥមេ ចត្តារោ ធម្មា ហានភាគិយា ។

[២៧៦] កតមេ ចត្តារោ ធម្មា វិសេសភាគិយា ។ ចត្តារោ វិសំយោគា កាមយោគវិសំយោគោ ភវយោគវិសំយោគោ ទិដ្ឋិយោគវិសំយោគោ អវិជ្ជាយោគវិសំយោគោ ។ ឥមេ ចត្តារោ ធម្មា វិសេសភាគិយា ។

១ ឱ. កពឡិង្ការោ ។ ម. កពឡីការោ ។

[២៧៣] ធម៌ ៤ ដែលគួរកំណត់ដឹង តើដូចម្តេចខ្លះ ។ អាហារ ៤ គឺ អាហារដែលពូតជាដុំតូច ទោះគ្រោតគ្រាតក្តី ល្អិតក្តី (ជាទី ១) ផស្សាហារ ជាទី ២ មនោសញ្ចេតនាហារ ជាទី ៣ វិញ្ញាណាហារ ជាទី ៤ ។ ធម៌ទាំង ៤ នេះ គួរកំណត់ដឹង ។

[២៧៤] ធម៌ ៤ ដែលគួរលះបង់ តើដូចម្តេចខ្លះ ។ អន្លង់ ៤ អន្លង់គឺកាម ១ អន្លង់គឺភព ១ អន្លង់គឺទិដ្ឋិ ១ អន្លង់គឺអវិជ្ជា ១ ។ ធម៌ទាំង ៤ នេះ គួរលះបង់ ។

[២៧៥] ធម៌ ៤ ដែលជាចំណែកនៃសេចក្តីវិនាស តើដូចម្តេចខ្លះ ។ យោគៈ (គ្រឿងប្រកប) ៤ គឺ កាមយោគៈ (គ្រឿងប្រកបគឺកាម) ១ ភវយោគៈ (គ្រឿងប្រកបគឺភព) ១ ទិដ្ឋិយោគៈ (គ្រឿងប្រកបគឺទិដ្ឋិ) ១ អវិជ្ជាយោគៈ (គ្រឿងប្រកបគឺអវិជ្ជា) ១ ។ ធម៌ទាំង ៤ នេះ ជាចំណែកនៃសេចក្តីវិនាស ។

[២៧៦] ធម៌ ៤ ជាចំណែកវិសេស តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ការប្រាសចាកគ្រឿងប្រកប ៤ គឺ ការប្រាសចាកគ្រឿងប្រកបគឺកាម ១ ការប្រាសចាកគ្រឿងប្រកបគឺភព ១ ការប្រាសចាកគ្រឿងប្រកបគឺទិដ្ឋិ ១ ការប្រាសចាកគ្រឿងប្រកបគឺអវិជ្ជា ១ ។ ធម៌ទាំង ៤ នេះ ជាចំណែកវិសេស ។

[២៧៧] កតមេ ចត្តារោ ធម្មា ទុប្បដិវិជ្ឈា ។ ចត្តារោ សមាធី ហានភាគិយោ សមាធិ ឋិតិភាគិយោ សមាធិ វិសេសភាគិយោ សមាធិ និព្វេធភាគិយោ សមាធិ ។ ឥមេ ចត្តារោ ធម្មា ទុប្បដិវិជ្ឈា ។

[២៧៨] កតមេ ចត្តារោ ធម្មា ឧប្បាទេតព្វា ។ ចត្តារិ ញាណានិ ធម្មេ ញាណំ អន្វយេ ញាណំ បរិច្ចេ(១) ញាណំ សម្មុតិយា(២) ញាណំ ។ ឥមេ ចត្តារោ ធម្មា ឧប្បាទេតព្វា ។

[២៧៩] កតមេ ចត្តារោ ធម្មា អភិញ្ញេយ្យា ។ ចត្តារិ អរិយសច្ចានិ ទុក្ខំ អរិយសច្ចំ ទុក្ខសមុទយោ អរិយសច្ចំ ទុក្ខនិរោធោ អរិយសច្ចំ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា អរិយសច្ចំ ។ ឥមេ ចត្តារោ ធម្មា អភិញ្ញេយ្យា ។

[២៨០] កតមេ ចត្តារោ ធម្មា សច្ឆិកាតព្វា ។ ចត្តារិ សាមញ្ញផលានិ សោតាបត្តិផលំ សកទាគាមិផលំ អនាគាមិផលំ អរហត្តផលំ ។ ឥមេ ចត្តារោ ធម្មា សច្ឆិកាតព្វា ។ ឥតិ ឥមេ ចត្តាឡីស(៣) ធម្មា

---

១ ម. បរិច្ចេ ។ ២ ឱ. សម្មុតិ ។ ម. សម្មុតិយា ។ ៣ ឱ. ឥតិ ឥមេ ចត្តារីសំ ។

[២៧៧] ធម៌ ៤ ដែលត្រាស់ដឹងបានដោយក្រ តើដូចម្តេចខ្លះ ។ សមាធិ ៤ គឺ សមាធិដែលជាចំណែកនៃសេចក្តីវិនាស ១ សមាធិដែលជាចំណែកនៃការឋិតនៅ ១ សមាធិដែលជាចំណែកវិសេស ១ សមាធិដែលជាចំណែកនៃកិរិយាទំលាយនូវកិលេស ១ ។ ធម៌ទាំង ៤ នេះ ត្រាស់ដឹងបានដោយក្រ ។

[២៧៨] ធម៌ ៤ ដែលគួរឲ្យកើតឡើង តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ញាណ ៤ គឺ ធម្មជាតជាគ្រឿងដឹងនូវធម៌ ១ ធម្មជាតជាគ្រឿងដឹងនូវការយល់ ១ ធម្មជាតជាគ្រឿងដឹងនូវការកំណត់ ១ ធម្មជាតជាគ្រឿងដឹងនូវការសម្មតិ ១ ។ ធម៌ទាំង ៤ នេះ គួរឲ្យកើតឡើង ។

[២៧៩] ធម៌ ៤ ដែលគួរដឹងច្បាស់ តើដូចម្តេចខ្លះ ។ អរិយសច្ច ៤ គឺ ទុក្ខអរិយសច្ច ១ ទុក្ខសមុទយអរិយសច្ច ១ ទុក្ខនិរោធអរិយសច្ច ១ ទុក្ខនិរោធគាមិនីបដិបទាអរិយសច្ច ១ ។ ធម៌ទាំង ៤ នេះ គួរដឹងច្បាស់ ។

[២៨០] ធម៌ ៤ ដែលគួរធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ តើដូចម្តេចខ្លះ ។ សាមញ្ញផល ៤ គឺ សោតាបត្តិផល ១ សកទាគាមិផល ១ អនាគាមិផល ១ អរហត្តផល ១ ។ ធម៌ទាំង ៤ នេះ គួរធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ។ ធម៌ទាំង ៤០ នេះ

ភូតា តច្ឆា តថា អវិតថា អនញ្ញថា សម្មា តថា-គតេន អភិសម្ពុទ្ធា ។

(៤៨១) បញ្ច ធម្មា ពហុការា បញ្ច ធម្មា ភាវេតព្វា បញ្ច ធម្មា បរិញ្ញេយ្យា បញ្ច ធម្មា បហា-តព្វា បញ្ច ធម្មា ហានភាគិយា បញ្ច ធម្មា វិសេ-សភាគិយា បញ្ច ធម្មា ទុប្បដិវិជ្ឈា បញ្ច ធម្មា ឧប្បាទេតព្វា បញ្ច ធម្មា អភិញ្ញេយ្យា បញ្ច ធម្មា សច្ឆិកាតព្វា ។

(៤៨២) កតមេ បញ្ច ធម្មា ពហុការា ។ បញ្ច បធានិយង្គានិ ឥធាវុសោ ភិក្ខុ សទ្ធោ ហោតិ សទ្ទហតិ តថាគតស្ស ពោធឹ ឥតិបិ សោ ភគវា អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ វិជ្ជាចរណសម្បន្នោ សុគតោ លោកវិទូ អនុត្តរោ បុរិសទម្មសារថិ សត្ថា ទេវម-នុស្សានំ ពុទ្ធោ ភគវាតិ អប្បាពាធោ ហោតិ

ជាធម៌ពិត ធម៌មែន ជាធម៌ទៀងទាត់ មិនប្រែប្រួលជាយ៉ាងដទៃឡើយ ដែលព្រះតថាគតត្រាស់ដឹងហើយដោយប្រពៃ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

(៤៨១) ធម៌ ៥ មានឧបការៈច្រើន ធម៌ ៥ គួរចំរើន ធម៌ ៥ គួរកំណត់ដឹង ធម៌ ៥ គួរលះបង់ ធម៌ ៥ ជាចំណែកនៃសេចក្តីវិនាស ធម៌ ៥ ជាចំណែកវិសេស ធម៌ ៥ ត្រាស់ដឹងបានដោយក្រ ធម៌ ៥ គួរឲ្យកើតឡើង ធម៌ ៥ គួរដឹងច្បាស់ ធម៌ ៥ គួរធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ។

(៤៨២) ធម៌ ៥ មានឧបការៈច្រើន តើដូចម្តេចខ្លះ ។ អង្គដែលជាទីតាំងនៃសេចក្តីព្យាយាម ៥ ប្រការ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកមានសទ្ធា រមែងជឿសេចក្តីត្រាស់ដឹងរបស់ព្រះតថាគត ព្រះមានព្រះភាគនោះ ព្រះអង្គឆ្ងាយចាកសេចក្តីសៅហ្មងគ្រប់យ៉ាង ព្រះអង្គត្រាស់ដឹងនូវញេយ្យធម៌ទាំងពួង ដោយប្រពៃចំពោះព្រះអង្គ ព្រះអង្គបរិបូណ៌ដោយវិជ្ជានិងចរណៈគឺសេចក្តីចេះដឹងនិងកិរិយាដែលបុគ្គលគប្បីប្រព្រឹត្ត ព្រះអង្គមានដំណើរទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់នូវត្រៃលោក ព្រះអង្គប្រសើរដោយសីលាទិគុណ រកបុគ្គលណាមួយស្មើគ្មាន ព្រះអង្គជាសារថីអ្នកទូន្មាននូវបុរសដែលគួរទូន្មានបាន ព្រះអង្គជាគ្រូនៃទេវតានិងមនុស្សទាំងឡាយ ព្រះអង្គត្រាស់ដឹងនូវចតុរារិយសច្ចធម៌ ព្រះអង្គលែងវិលត្រឡប់មកកាន់ភពថ្មីទៀត ដូច្នេះ ជាអ្នកមិនមានអាពាធ

អប្បាតង្កោ សមវេបាកិនិយា គហណិយា សមន្នាគតោ នាតិសីតាយ នាច្ចុណ្ហាយ មជ្ឈិមាយ បធានក្ខមាយ អសឋោ ហោតិ អមាយាវី យថាភូតំ អត្តានំ អាវិកត្តា សត្ថរិ វា វិញ្ញូសុ វា សព្រហ្មចារីសុ អារទ្ធវីរិយោ វិហរតិ អកុសលានំ ធម្មានំ បហានាយ កុសលានំ ធម្មានំ ឧបសម្បទាយ ថាមវា ទឡ្ហបរក្កមោ អនិក្ខិត្តធុរោ កុសលេសុ ធម្មេសុ បញ្ញវា ហោតិ ឧទយត្ថគាមិនិយា បញ្ញាយ សមន្នាគតោ អរិយាយ និព្វេធិកាយ សម្មាទុក្ខក្ខយគាមិនិយា ។ ឥមេ បញ្ច ធម្មា ពហុការា ។

(២៨៣) កតមេ បញ្ច ធម្មា ភាវេតព្វា ។ បញ្ចង្គិកោ សម្មាសមាធិ បីតិផរណតា សុខផរណតា ចេតោផរណតា អាលោកផរណតា បច្ចវេក្ខណានិមិត្តំ(១) ឥមេ បញ្ច ធម្មា ភាវេតព្វា ។

១ ឱ. ម. បច្ចវេក្ខណនិមិត្តំ ។

មិនមានទុក្ខ ប្រកបដោយតេជោធាតុដែលកើតអំពីកម្មមានផលស្មើគ្នា មិនត្រជាក់ពេក មិនក្តៅពេក ជាយ៉ាងកណ្តាល គួរដល់សេចក្តីព្យាយាម ១ ជាអ្នកមិនអួតអាង មិនមានមាយា សំដែងខ្លួនតាមពិតចំពោះគ្រូ ឬសព្រហ្មចារីបុគ្គលដែលជាអ្នកចេះដឹងទាំងឡាយ ១ ជាអ្នកមានព្យាយាមប្រារព្ធហើយ ដើម្បីលះបង់ធម៌ទាំងឡាយ ដែលជាអកុសល ដើម្បីញ៉ាំងធម៌ទាំងឡាយដែលជាកុសលឲ្យកើតឡើង ជាអ្នកមានកំឡាំង មានសេចក្តីប្រឹងប្រែង មិនដាក់ធុរៈចុះក្នុងធម៌ទាំងឡាយដែលជាកុសល ១ ជាអ្នកមានប្រាជ្ញា ប្រកបដោយប្រាជ្ញា ដែលជាគ្រឿងធ្វើដំណើរទៅកាន់សេចក្តីចំរើន និងសេចក្តីវិនាស ជាគ្រឿងត្រាស់ដឹងរបស់ព្រះអរិយៈ ជាគ្រឿងធ្វើដំណើរទៅកាន់ការអស់ទៅនៃទុក្ខដោយប្រពៃ ១ ។ ធម៌ទាំង ៥ នេះ មានឧបការៈច្រើន ។

(២៨៣) ធម៌ ៥ ដែលគួរចំរើន តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ការតាំងចិត្តប្រពៃប្រកបដោយអង្គ ៥ គឺ ការផ្សាយទៅនៃបីតិ ១ ការផ្សាយទៅនៃសេចក្តីសុខ ១ ការផ្សាយទៅនៃចិត្ត ១ ការផ្សាយទៅនៃពន្លឺ ១ និមិត្តនៃការពិចារណា ១ ។ ធម៌ទាំង ៥ នេះ គួរចំរើន ។

[២៨៤] កតមេ បញ្ច ធម្មា បរិញ្ញេយ្យា ។ បញ្ចុបាទានក្ខន្ធា សេយ្យថីទំ(១) រូបុបាទានក្ខន្ធោ វេទនុបាទានក្ខន្ធោ សញ្ញុបាទានក្ខន្ធោ សង្ខារុបាទានក្ខន្ធោ វិញ្ញាណុបាទានក្ខន្ធោ ។ ឥមេ បញ្ច ធម្មា បរិញ្ញេយ្យា ។

[២៨៥] កតមេ បញ្ច ធម្មា បហាតព្វា ។ បញ្ច នីវរណានិ កាមច្ឆន្ទនីវរណំ ព្យាបាទនីវរណំ ថីនមិទ្ធនីវរណំ ឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចនីវរណំ វិចិកិច្ឆានីវរណំ ។ ឥមេ បញ្ច ធម្មា បហាតព្វា ។

[២៨៦] កតមេ បញ្ច ធម្មា ហានភាគិយា ។ បញ្ច ចេតោខិលា ឥធាវុសោ ភិក្ខុ សត្ថរិ កង្ខតិ វិចិកិច្ឆតិ នាធិមុច្ចតិ ន សម្បសីទតិ តស្ស ចិត្តំ ន នមតិ អាតប្បាយ អនុយោគាយ សាតច្ចាយ បធានាយ យោ សោ អាវុសោ ភិក្ខុ សត្ថរិ កង្ខតិ វិចិកិច្ឆតិ នាធិមុច្ចតិ ន សម្បសីទតិ តស្ស ចិត្តំ ន នមតិ អាតប្បាយ

១ ម. សេយ្យថីទំ ន ទិស្សតិ ។

(២៨៤) ធម៌ ៥ ដែលគួរកំណត់ដឹង តើដូចម្ដេចខ្លះ ។ ឧបាទានក្ខន្ធ (គំនរនៃសេចក្ដីប្រកាន់) ៥ គឺ រូបជាឧបាទានក្ខន្ធ ១ វេទនាជាឧបាទានក្ខន្ធ ១ សញ្ញាជាឧបាទានក្ខន្ធ ១ សង្ខារជាឧបាទានក្ខន្ធ ១ វិញ្ញាណជាឧបាទានក្ខន្ធ ១ ។ ធម៌ទាំង ៥ នេះ គួរកំណត់ដឹង ។

(២៨៥) ធម៌ ៥ ដែលគួរលះបង់ តើដូចម្ដេចខ្លះ ។ នីវរណៈ (ធម៌ជាគ្រឿងកាំង) ៥ គឺ កាមច្ឆន្ទនីវរណៈ ១ ព្យាបាទនីវរណៈ ១ ថីនមិទ្ធនីវរណៈ ១ ឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចនីវរណៈ ១ វិចិកិច្ឆានីវរណៈ ១ ។ ធម៌ទាំង៥នេះ គួរលះបង់ ។

(២៨៦) ធម៌ ៥ ដែលជាចំណែកនៃសេចក្ដីវិនាស តើដូចម្ដេចខ្លះ ។ សេចក្ដីរឹងត្អឹងនៃចិត្ត ៥ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ សង្ស័យ ងឿងឆ្ងល់ មិនចុះចិត្តស៊ប់ មិនជ្រះថ្លាក្នុងព្រះសាស្ដា ចិត្តរបស់ភិក្ខុនោះ មិនបង្អោនទៅ ដើម្បីសេចក្ដីព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅ ដើម្បីសេចក្ដីព្យាយាមជាគ្រឿងប្រកប ដើម្បីសេចក្ដីព្យាយាមជាគ្រឿងប្រព្រឹត្តមិនដាច់ ដើម្បីសេចក្ដីព្យាយាម ជាគ្រឿងតាំងទុក ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុណា សង្ស័យ ងឿងឆ្ងល់ មិនចុះចិត្តស៊ប់ មិនជ្រះថ្លាក្នុងព្រះសាស្ដា ចិត្តរបស់ភិក្ខុនោះ មិនបង្អោនទៅ ដើម្បីសេចក្ដីព្យាយាមជា

អនុយោគាយ សាតច្ចាយ បធានាយ យស្ស ចិត្តំ ន នមតិ អាតប្បាយ អនុយោគាយ សាតច្ចាយ បធានាយ អយំ បឋមោ ចេតោខិលោ ។ បុន ចបរំ អាវុសោ ភិក្ខុ ធម្មេ កង្ខតិ វិចិកិច្ឆតិ នាធិមុច្ចតិ ន សម្បសីទតិ ។បេ។ សង្ឃេ កង្ខតិ ។បេ។ សិក្ខាយ កង្ខតិ ។បេ។ សព្រហ្មចារីសុ កុបិតោ ហោតិ អនត្តមនោ អាហតចិត្តោ ខិលជាតោ យោ សោ អាវុសោ ភិក្ខុ សព្រហ្មចារីសុ កុបិតោ ហោតិ អនត្តមនោ អាហតចិត្តោ ខិលជាតោ តស្ស ចិត្តំ ន នមតិ អាតប្បាយ អនុយោគាយ សាតច្ចាយ បធានាយ

គ្រឿងដុតកំដៅ ដើម្បីសេចក្ដីព្យាយាមជាគ្រឿងប្រកប ដើម្បីសេចក្ដីព្យាយាមជាគ្រឿងប្រព្រឹត្តមិនដាច់ ដើម្បីសេចក្ដីព្យាយាមជាគ្រឿងតាំងទុក ចិត្តរបស់ភិក្ខុណា មិនបង្អោនទៅ ដើម្បីសេចក្ដីព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅ ដើម្បីសេចក្ដីព្យាយាមជាគ្រឿងប្រកប ដើម្បីសេចក្ដីព្យាយាមជាគ្រឿងប្រព្រឹត្តមិនដាច់ ដើម្បីសេចក្ដីព្យាយាមជាគ្រឿងតាំងទុក នេះជា សេចក្ដីរឹងត្អឹងនៃចិត្ត ទី ១ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ប្រការមួយទៀត ភិក្ខុ សង្ស័យ ងឿងឆ្ងល់ មិនចុះចិត្តស៊ប់ មិនជ្រះថ្លាក្នុងធម៌ ។បេ។ សង្ស័យក្នុងព្រះសង្ឃ ។បេ។ សង្ស័យក្នុងសិក្ខា ។បេ។ ជាអ្នកខឹងក្រោធអន់ចិត្ត មានចិត្តចងគំនុំ មានចិត្តរឹងត្អឹងចំពោះសព្រហ្មចារីបុគ្គលទាំងឡាយ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុណា ជាអ្នកខឹងក្រោធអន់ចិត្ត មានចិត្តចងគំនុំ មានចិត្តរឹងត្អឹង ចំពោះសព្រហ្មចារីបុគ្គលទាំងឡាយ ចិត្តរបស់ភិក្ខុនោះ មិនបង្អោនទៅដើម្បីសេចក្ដីព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅ ដើម្បីសេចក្ដីព្យាយាមជាគ្រឿងប្រកប ដើម្បីសេចក្ដីព្យាយាមជាគ្រឿងប្រព្រឹត្តមិនដាច់ ដើម្បីសេចក្ដីព្យាយាម ជាគ្រឿងតាំងទុក

យស្ស ចិត្តំ ន នមតិ អាតប្បាយ អនុយោគាយ សាតច្ចាយ បធានាយ អយំ បញ្ចមោ ចេតោខីលោ ។ ឥមេ បញ្ច ធម្មា ហានភាគិយា ។

(២៨៧) កតមេ បញ្ច ធម្មា វិសេសភាគិយា ។ បញ្ចិន្ទ្រិយានិ សទ្ធិន្ទ្រិយំ វីរិយិន្ទ្រិយំ សតិន្ទ្រិយំ សមាធិន្ទ្រិយំ បញ្ញិន្ទ្រិយំ ។ ឥមេ បញ្ច ធម្មា វិសេសភាគិយា ។

(២៨៨) កតមេ បញ្ច ធម្មា ទុប្បដិវិជ្ឈា ។ បញ្ច និស្សរណិយា ធាតុយោ ឥធាវុសោ ភិក្ខុនោ កាមេ មនសិករោតោ កាមេសុ ចិត្តំ ន បក្ខន្ទតិ ន បសីទតិ ន សន្តិដ្ឋតិ ន វិមុច្ចតិ នេក្ខម្មំ ខោ បនស្ស មនសិករោតោ នេក្ខម្មេ ចិត្តំ បក្ខន្ទតិ បសីទតិ សន្តិដ្ឋតិ វិមុច្ចតិ តស្ស ចិត្តំ

ចិត្តរបស់ភិក្ខុណា មិនបង្អោនទៅ ដើម្បីសេចក្តីព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅ ដើម្បីសេចក្តីព្យាយាមជាគ្រឿងប្រកប ដើម្បីសេចក្តីព្យាយាមជាគ្រឿងប្រព្រឹត្តមិនដាច់ ដើម្បីសេចក្តីព្យាយាម ជាគ្រឿងតាំងទុក នេះជាសេចក្តីរឹងត្អឹងនៃចិត្ត ទី ៥ ។ ធម៌ ៥ នេះ ជាចំណែកនៃសេចក្តីវិនាស ។

(៦៨៧) ធម៌ ៥ ដែលជាចំណែកវិសេស តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ឥន្ទ្រិយ (ធម្មជាតដែលជាធំ) ៥ គឺ ឥន្ទ្រិយគឺសទ្ធា ១ ឥន្ទ្រិយគឺវីរិយៈ ១ ឥន្ទ្រិយគឺសតិ ១ ឥន្ទ្រិយគឺសមាធិ ១ ឥន្ទ្រិយគឺបញ្ញា ១ ។ ធម៌ទាំង ៥ នេះ ជាចំណែកវិសេស ។

(៦៨៨) ធម៌ ៥ ដែលត្រាស់ដឹងបានដោយក្រ តើដូចម្តេចខ្លះ ។ និស្សរណិយធាតុ (ធាតុជាគ្រឿងលោសចេញ) ៥ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ កាលភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវកាមទាំងឡាយ ចិត្តក៏មិនស្ទុះទៅ មិនជ្រះថ្លា មិនតាំងនៅ មិនជ្រប់ទៅក្នុងកាមទាំងឡាយ តែកាលបើភិក្ខុនោះធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវនេក្ខម្មៈគឺបព្វជ្ជា ចិត្តក៏ស្ទុះទៅ ជ្រះថ្លា តាំងនៅ ជ្រប់ទៅក្នុងនេក្ខម្មៈ សេចក្តីរួចចិត្តរបស់ភិក្ខុនោះ

សុគតំ សុភាវិតំ សុវុដ្ឋិតំ សុវិមុត្តំ វិសំយុត្តំ កាមេហិ យេ ច កាមបច្ចយា ឧប្បជ្ជន្តិ អាសវា វិឃាតបរិឡាហា មុត្តោ សោ តេហិ ន សោ តំ វេទនំ វេទេតិ ឥទំ អក្ខាតំ កាមានំ និស្សរណំ ។ បុន ចបរំ អាវុសោ ភិក្ខុនោ ព្យាបាទំ មនសិករោតោ ព្យាបាទេ ចិត្តំ ន បក្ខន្ទតិ ន បសីទតិ ន សន្តិដ្ឋតិ ន វិមុច្ចតិ អព្យាបាទំ ខោ បនស្ស មនសិករោតោ អព្យាបាទេ ចិត្តំ បក្ខន្ទតិ បសីទតិ សន្តិដ្ឋតិ វិមុច្ចតិ តស្ស ចិត្តំ សុគតំ សុភាវិតំ សុវុដ្ឋិតំ សុវិមុត្តំ វិសំយុត្តំ ព្យាបាទេន យេ ច ព្យាបាទបច្ចយា ឧប្បជ្ជន្តិ អាសវា វិឃាតបរិឡាហា មុត្តោ សោ តេហិ ន សោ តំ វេទនំ វេទេតិ ឥទមក្ខាតំ ព្យាបាទស្ស និស្សរណំ ។ បុន ចបរំ អាវុសោ ភិក្ខុនោ វិហេសំ មនសិករោតោ វិហេសាយ ចិត្តំ ន បក្ខន្ទតិ

ឈ្មោះថាមានដំណើរល្អ អប់រំល្អ តាំងឡើងល្អ ផុតស្រឡះ ប្រាសចាកកាមទាំងឡាយ ភិក្ខុនោះឈ្មោះថាផុតហើយចាកអាសវៈទាំងឡាយ ជាគ្រឿងបៀតបៀន ជាគ្រឿងក្តៅក្រហាយ ដែលកើតឡើងព្រោះកាមជាបច្ច័យ ភិក្ខុនោះ មិនបានទទួលវេទនានោះទេ អសុភជ្ឈាននេះ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា ជាគ្រឿងរើសត្វ ឲ្យចេញចាកកាមទាំងឡាយ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត កាលភិក្ខុធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវព្យាបាទហើយ ចិត្តក៏មិនលឿនទៅ មិនជ្រះថ្លា មិនតាំងនៅ មិនជ្រប់នៅក្នុងព្យាបាទ តែថាកាលបើភិក្ខុនោះធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវការមិនព្យាបាទ ចិត្តក៏លឿនទៅ ជ្រះថ្លា តាំងនៅស៊ប់ ជ្រប់នៅក្នុងការមិនព្យាបាទ មេត្តាឈានចិត្តរបស់ភិក្ខុនោះ ឈ្មោះថាមានដំណើរល្អ អប់រំល្អ តាំងឡើងល្អ ផុតស្រឡះ ប្រាសចាកការព្យាបាទហើយ ភិក្ខុនោះឈ្មោះថាផុតចាកអាសវៈទាំងឡាយជាគ្រឿងបៀតបៀន ជាគ្រឿងក្តៅក្រហាយ ដែលកើតឡើងព្រោះការព្យាបាទជាបច្ច័យ ភិក្ខុនោះ មិនបានទទួលវេទនានោះទេ មេត្តាឈាននេះ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា ជាគ្រឿងរើសត្វឲ្យចេញចាកការព្យាបាទ ១ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត កាលភិក្ខុធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវសេចក្តីបៀតបៀន ចិត្តក៏មិនលឿនទៅ

ន បសីទតិ ន សន្តិដ្ឋតិ ន វិមុច្ចតិ អវិហេសំ ខោ បនស្ស មនសិការោតោ អវិហេសាយ ចិត្តំ បក្ខន្ទតិ បសីទតិ សន្តិដ្ឋតិ វិមុច្ចតិ តស្ស តំ ចិត្តំ សុគតំ សុភាវិតំ សុវុដ្ឋិតំ សុវិមុត្តំ វិសំយុត្តំ វិហេសាយ យេ ច វិហេសប្បច្ចយា ឧប្បជ្ជន្តិ អាសវា វិឃាតបរិឡាហា មុត្តោ សោ តេហិ ន សោ តំ វេទនំ វេទេតិ ឥទមក្ខាតំ វិហេសាយ និស្សរណំ ។ បុន ចបរំ អាវុសោ ភិក្ខុនោ រូបេ មនសិការោតោ រូបេសុ ចិត្តំ ន បក្ខន្ទតិ ន បសីទតិ ន សន្តិដ្ឋតិ ន វិមុច្ចតិ អរូបំ ខោ បនស្ស មនសិការោតោ អរូបេ ចិត្តំ បក្ខន្ទតិ បសីទតិ សន្តិដ្ឋតិ វិមុច្ចតិ តស្ស តំ ចិត្តំ សុគតំ សុភាវិតំ សុវុដ្ឋិតំ សុវិមុត្តំ វិសំយុត្តំ រូបេហិ

មិនជ្រះថ្លា មិនតាំងនៅស៊ប់ មិនជ្រប់នៅក្នុងសេចក្តីបៀតបៀន តែថាកាលបើភិក្ខុនោះ ធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវសេចក្តីមិនបៀតបៀន ចិត្តក៏លឿនទៅ ជ្រះថ្លា តាំងនៅស៊ប់ ជ្រប់នៅក្នុងសេចក្តីមិនបៀតបៀន ករុណាឈានចិត្តរបស់ភិក្ខុនោះ ឈ្មោះថាមានដំណើរល្អ អប់ល្អ តាំងឡើងល្អ ផុតស្រឡះ ប្រាសចាកសេចក្តីបៀតបៀនហើយ ភិក្ខុនោះ ឈ្មោះថាផុតចាកអាសវៈទាំងឡាយ ជាគ្រឿងបៀតបៀន ជាគ្រឿងក្តៅក្រហាយ ដែលកើតឡើងព្រោះសេចក្តីបៀតបៀនជាបច្ច័យ ភិក្ខុនោះ មិនបានទទួលវេទនានោះទេ ករុណាឈាននេះ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា ជាគ្រឿងធ្វើសត្វឲ្យចេញចាកការបៀតបៀន ៣ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត កាលភិក្ខុធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវរូបទាំងឡាយហើយ ចិត្តក៏មិនលឿនទៅ មិនជ្រះថ្លា មិនតាំងនៅស៊ប់ មិនជ្រប់នៅក្នុងរូបទាំងឡាយ តែកាលបើភិក្ខុនោះ ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវរបស់គ្មានរូប ចិត្តក៏លឿនទៅ ជ្រះថ្លា តាំងនៅស៊ប់ ជ្រប់នៅក្នុងរបស់ដែលគ្មានរូប អរូបជ្ឈានចិត្តរបស់ភិក្ខុនោះ ឈ្មោះថាមានដំណើរល្អ អប់រំល្អ តាំងឡើងល្អ ផុតស្រឡះ ប្រាសចាករូបទាំងឡាយហើយ

ទសុត្តរសុត្តំ ឧទ្ទេសភេទបញ្ចកំ

យេ ច រូបប្បច្ចយា ឧប្បជ្ជន្តិ អាសវា វិឃាតបរិឡាហា មុត្តា សោ តេហិ ន សោ តំ វេទនំ វេទេតិ ឥទមក្ខាតំ រូបានំ និស្សរណំ ។ បុន ចបរំ អាវុសោ ភិក្ខុនោ សក្កាយំ មនសិករោតោ សក្កាយេ ចិត្តំ ន បក្ខន្ទតិ ន បសីទតិ ន សន្តិដ្ឋតិ ន វិមុច្ចតិ សក្កាយនិរោធំ ខោ បនស្ស មនសិករោតោ សក្កាយនិរោធេ ចិត្តំ បក្ខន្ទតិ បសីទតិ សន្តិដ្ឋតិ វិមុច្ចតិ តស្ស តំ ចិត្តំ សុគតំ សុភាវិតំ សុវុដ្ឋិតំ សុវិមុត្តំ វិសំយុត្តំ សក្កាយេន ។ យេ ច សក្កាយប្បច្ចយា ឧប្បជ្ជន្តិ អាសវា វិឃាតបរិឡាហា មុត្តា សោ តេហិ ន សោ តំ វេទនំ វេទេតិ ឥទមក្ខាតំ សក្កាយស្ស និស្សរណំ ។ ឥមេ បញ្ច ធម្មា ឧប្បាទេតព្វា ។

ទសុត្តរសូត្រ ប្រភេទនៃធម៌ប្រាំ ៗ

ភិក្ខុនោះ ឈ្មោះថាផុតចាកអាសវៈទាំងឡាយ ជាគ្រឿងបៀតបៀន ជាគ្រឿងក្តៅក្រហាយ ដែលកើតឡើងព្រោះរូបជាបច្ច័យ ភិក្ខុនោះ មិនបានទទួលវេទនានោះទេ អរូបជ្ឈាននេះ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថាជាគ្រឿងញុំាងសត្វឲ្យចេញចាករូបទាំងឡាយ ១ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត កាលភិក្ខុធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវកាយរបស់ខ្លួន ចិត្តក៏មិនស្ទុះទៅ មិនជ្រះថ្លា មិនតាំងនៅស៊ប់ មិនជ្រប់នៅក្នុងកាយរបស់ខ្លួន តែកាលបើភិក្ខុនោះធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវការរំលត់នៃកាយរបស់ខ្លួន ចិត្តក៏ស្ទុះទៅ ជ្រះថ្លា តាំងនៅស៊ប់ ជ្រប់នៅក្នុងសេចក្ដីរំលត់នៃកាយរបស់ខ្លួន អរហត្តផលសមាបត្តិចិត្តរបស់ភិក្ខុនោះឈ្មោះថាមានដំណើរល្អ អប់រំល្អ តាំងឡើងល្អ ផុតស្រឡះ ប្រាសចាកកាយរបស់ខ្លួនហើយ ភិក្ខុនោះឈ្មោះថាផុតចាកអាសវៈទាំងឡាយ ជាគ្រឿងបៀតបៀន ជាគ្រឿងក្តៅក្រហាយ ដែលកើតឡើងព្រោះកាយរបស់ខ្លួនជាបច្ច័យ ភិក្ខុនោះ មិនបានទទួលវេទនានោះទេ អរហត្តផលសមាបត្តិចិត្តនេះ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា ជាគ្រឿងញុំាងសត្វឲ្យចេញចាកកាយរបស់ខ្លួន ១ ។ ធម៌ទាំង ៥ នេះ ត្រាស់ដឹងបានដោយក្រ ។

(២៨៩) កតមេ បញ្ច ធម្មា ឧប្បាទេតព្វា ។ បញ្ចញាណិកោ សម្មាសមាធិ អយំ សមាធិ បច្ចុប្បន្នសុខោ ចេវ អាយតឹ ច សុខវិបាកោតិ បច្ចត្តំយេវ ញាណំ ឧប្បជ្ជតិ ។ អយំ សមាធិ អរិយោ និរាមិសោតិ បច្ចត្តំយេវ ញាណំ ឧប្បជ្ជតិ ។ អយំ សមាធិ អកាបុរិសសេវិតោតិ បច្ចត្តំយេវ ញាណំ ឧប្បជ្ជតិ ។ អយំ សមាធិ សន្តោ បណីតោ បដិប្បស្សទ្ធិលទ្ធោ ឯកោទិភាវាធិគតោ ន ច សសង្ខារំ និគ្គយ្ហ វារិតវតោតិ បច្ចត្តំយេវ ញាណំ ឧប្បជ្ជតិ ។ សោ ខោ បនាហំ ឥមំ សមាធឹ សតោ ច សមាបជ្ជាមិ សតោ វុដ្ឋហាមីតិ បច្ចត្តំយេវ ញាណំ ឧប្បជ្ជតិ ។ ឥមេ បញ្ច ធម្មា ឧប្បាទេតព្វា ។

(២៩០) កតមេ បញ្ច ធម្មា អភិញ្ញេយ្យា ។ បញ្ច វិមុត្តាយតនានិ ឥធាវុសោ ភិក្ខុនោ សត្ថា ធម្មំ ទេសេតិ អញ្ញតរោ វា គរុដ្ឋានិយោ[១] សព្រហ្មចារី

១ ឱ. ម. គរុដ្ឋានិកោ ។

(២៨៩) ធម៌ ៥ ដែលគួរឲ្យកើតឡើង តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ការតាំងចិត្តត្រូវប្រកបដោយប្រាជ្ញា ៥ គឺ ប្រាជ្ញាកើតឡើងចំពោះខ្លួនឯងថា សមាធិនេះជាសុខក្នុងបច្ចុប្បន្ន នឹងឲ្យផលជាសុខតទៅមុខ ១ ។ ប្រាជ្ញាកើតឡើងចំពោះខ្លួនឯងថា សមាធិនេះជាធម៌ប្រសើរ ឥតមានអាមិសៈឡើយ ១ ។ ប្រាជ្ញាកើតឡើងចំពោះខ្លួនឯងថា សមាធិនេះមានតែបុរសល្អ[១] ទើបសេពគប់បាន ១ ។ ប្រាជ្ញាកើតឡើងចំពោះខ្លួនឯងថា សមាធិនេះរម្ងាប់ដ៏ឧត្តម បាននូវសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ ដល់នូវភាពជាធម៌មានអារម្មណ៍តែមួយ តាំងជាគុណហាមឃាត់ សង្កត់សង្កិនធម៌ដែលប្រកបដោយសង្ខារ ១ ។ ប្រាជ្ញាកើតឡើងចំពោះខ្លួនឯងថា អាត្មាអញនោះឯងជាអ្នកមានស្មារតីចូលកាន់សមាធិនេះ តាំងជាអ្នកមានស្មារតីចេញចាកសមាធិនេះ ១ ។ ធម៌ ៥ នេះ គួរឲ្យកើតឡើង ។

(២៩០) ធម៌ ៥ គួរដឹងច្បាស់ តើដូចម្តេចខ្លះ ។ វិមុត្តាយតនៈ (ហេតុជាគ្រឿងរួចស្រឡះ) ៥ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ គ្រូឬសព្រហ្មចារីបុគ្គលណាមួយក្នុងសាសនានេះ គួរជាទីគោរព តែងសំដែងធម៌ដល់ភិក្ខុ

១ សំដៅយកមហាបុរសមានព្រះពុទ្ធជាដើម អដ្ឋកថា ។

យថា យថា អាវុសោ ភិក្ខុនោ សត្ថា ធម្មំ ទេសេតិ អញ្ញតរោ វា គរុដ្ឋានិយោ[១] សព្រហ្មចារី តថា តថា ភិក្ខុ តស្មឹ ធម្មេ អត្ថប្បដិសំវេទី ច ហោតិ ធម្មប្បដិសំវេទី ច តស្ស អត្ថប្បដិសំវេទិនោ ធម្មប្បដិសំវេទិនោ បាមោជ្ជំ ជាយតិ បមុទិតស្ស បីតិ ជាយតិ បីតិមនស្ស កាយោ បស្សម្ភតិ បស្សទ្ធកាយោ សុខំ វេទេតិ សុខិនោ ចិត្តំ សមាធិយតិ ឥទំ បឋមំ វិមុត្តាយតនំ ។ បុន ចបរំ អាវុសោ ភិក្ខុនោ ន ហេវ ខោ សត្ថា ធម្មំ ទេសេតិ អញ្ញតរោ វា គរុដ្ឋានិយោ សព្រហ្មចារី អបិច ខោ យថាសុតំ យថាបរិយត្តំ ធម្មំ វិត្ថារេន បរេសំ ទេសេតិ យថា យថា អាវុសោ ភិក្ខុ យថាសុតំ យថាបរិយត្តំ ធម្មំ វិត្ថារេន បរេសំ ទេសេតិ តថា តថា សោ តស្មឹ ធម្មេ អត្ថប្បដិសំវេទី ច ហោតិ ធម្មប្បដិសំវេទី ច តស្ស អត្ថប្បដិសំវេទិនោ

១ ឱ. ម. គរុដ្ឋានិយោ ។

ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ គ្រូឬសព្រហ្មចារីបុគ្គលណាមួយគួរជាទីគោរព បានសំដែងធម៌ដល់ភិក្ខុយ៉ាងណា ៗ ភិក្ខុ (នោះ) ជាអ្នកបានដឹងច្បាស់នូវអត្ថផង បានដឹងច្បាស់នូវធម៌ផង ក្នុងធម៌នោះ យ៉ាងនោះ ៗ កាលបើភិក្ខុនោះដឹងច្បាស់នូវអត្ថ ដឹងច្បាស់នូវធម៌ហើយ បាមោជ្ជៈ គឺសេចក្តីត្រេកអរទន់កើតឡើង កាលលោកមានសេចក្តីត្រេកអរទន់កើតឡើងហើយ បីតិ គឺសេចក្តីឆ្អែតចិត្តក៏កើតឡើង កាលលោកមានសេចក្តីឆ្អែតចិត្តកើតឡើងហើយ នាមកាយក៏ស្ងប់រម្ងាប់ លុះលោកមាននាមកាយស្ងប់រម្ងាប់ហើយ ក៏បានទទួលសេចក្តីសុខ កាលលោកមានសេចក្តីសុខហើយ ចិត្តក៏ដំកល់នៅនឹង នេះជា វិមុត្តាយតនៈទី ១ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ប្រការមួយទៀត គ្រូឬសព្រហ្មចារីបុគ្គលណាមួយគួរជាទីគោរព មិនបានសំដែងធម៌ដល់ភិក្ខុសោះទេ តែលោកបានសំដែងធម៌ ដល់ជនទាំងឡាយដទៃដោយពិស្តារ តាមដែលបានស្តាប់មក តាមដែលបានរៀនមក ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុសំដែងធម៌ដល់ជនទាំងឡាយដទៃដោយពិស្តារ តាមដែលបានស្តាប់មក តាមដែលបានរៀនមក យ៉ាងណាៗ ភិក្ខុនោះ ជាអ្នកបានដឹងច្បាស់នូវអត្ថផង ដឹងច្បាស់នូវធម៌ផង ក្នុងធម៌នោះ យ៉ាងនោះ ៗ កាលលោកបានដឹងច្បាស់នូវអត្ថ

ធម្មប្បដិសំវេទិនោ បាមោជ្ជំ ជាយតិ បមុទិតស្ស បីតិ ជាយតិ បីតិមនស្ស កាយោ បស្សម្ភតិ បស្សទ្ធកាយោ សុខំ វេទេតិ សុខិនោ ចិត្តំ សមាធិយតិ ឥទំ ទុតិយំ វិមុត្តាយតនំ ។ បុន ចបរំ អាវុសោ ភិក្ខុនោ ន ហេវ ខោ សត្ថា ធម្មំ ទេសេតិ អញ្ញតរោ វា គរុដ្ឋានិយោ សព្រហ្មចារី ន ហេវ ខោ យថាសុតំ យថាបរិយត្តំ ធម្មំ វិត្ថារេន បរេសំ ទេសេតិ អបិ ច ខោ យថាសុតំ យថាបរិយត្តំ ធម្មំ វិត្ថារេន សជ្ឈាយំ ករោតិ យថា យថា អាវុសោ ភិក្ខុ យថាសុតំ យថាបរិយត្តំ ធម្មំ វិត្ថារេន សជ្ឈាយំ ករោតិ តថា តថា សោ តស្មឹ ធម្មេ អត្ថប្បដិសំវេទី ច ហោតិ ធម្មប្បដិសំវេទី ច តស្ស អត្ថប្បដិសំវេទិនោ ធម្មប្បដិសំវេទិនោ បាមោជ្ជំ ជាយតិ បមុទិតស្ស បីតិ ជាយតិ បីតិមនស្ស កាយោ បស្សម្ភតិ បស្សទ្ធកាយោ សុខំ វេទេតិ សុខិនោ ចិត្តំ

ដឹងច្បាស់នូវធម៌ហើយ សេចក្តីត្រេកអរទន់ក៏កើតឡើង កាលបើលោកមានសេចក្តីត្រេកអរទន់កើតហើយ សេចក្តីឆ្អែតចិត្តក៏កើតឡើង កាលលោកមានសេចក្តីឆ្អែតចិត្តកើតឡើងហើយ នាមកាយក៏ស្ងប់រម្ងាប់ លុះលោកមាននាមកាយស្ងប់រម្ងាប់ហើយ ក៏បានទទួលសេចក្តីសុខ លុះលោកមានសេចក្តីសុខហើយ ចិត្តក៏ដំកល់នៅនឹង នេះជា វិមុត្តាយតនៈទី២ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ប្រការមួយទៀត គ្រូឬសព្រហ្មចារីបុគ្គលណាមួយគួរជាទីគោរព មិនបានសំដែងធម៌ដល់ភិក្ខុ ទាំងមិនបានសំដែងធម៌ដល់ជនទាំងឡាយដទៃដោយពិស្តារ តាមដែលបានស្តាប់មក តាមដែលបានរៀនមក លោកគ្រាន់តែសូត្រធម៌ដោយពិស្តារតាមដែលបានស្តាប់មក តាមដែលបានរៀនមក ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុបានសូត្រធម៌ដោយពិស្តារ តាមដែលបានស្តាប់មក ដែលបានរៀនមកយ៉ាងណា ៗ ភិក្ខុនោះជាអ្នកបានដឹងច្បាស់នូវអត្ថផង ដឹងច្បាស់នូវធម៌ផង ក្នុងធម៌នោះយ៉ាងនោះ ៗ កាលលោកបានដឹងច្បាស់នូវអត្ថ ដឹងច្បាស់នូវធម៌ហើយ សេចក្តីត្រេកអរទន់កើតឡើង កាលលោកមានសេចក្តីត្រេកអរទន់ កើតឡើងហើយ សេចក្តីឆ្អែតចិត្តក៏កើតឡើង កាលលោកមានសេចក្តីឆ្អែតចិត្ត កើតឡើងហើយ នាមកាយក៏ស្ងប់រម្ងាប់ លុះលោកមាននាមកាយស្ងប់រម្ងាប់ហើយ ក៏បានទទួលសេចក្តីសុខ លុះលោកមានសេចក្តីសុខហើយ ចិត្តក៏ដំកល់

ទសុត្តរសុត្តំ ធម្មភេទបញ្ចកំ

សមាធិយតិ ឥទំ តតិយំ វិមុត្តាយតនំ ។ បុន ច-
បរំ អាវុសោ ភិក្ខុនោ ន ហេវ ខោ សត្ថា ធម្មំ
ទេសេតិ អញ្ញតរោ វា គរុដ្ឋានិយោ សព្រហ្មចារី
នាបិ យថាសុតំ យថាបរិយត្តំ ធម្មំ វិត្ថារេន បរេសំ
ទេសេតិ នាបិ យថាសុតំ យថាបរិយត្តំ ធម្មំ វិត្ថា-
រេន សជ្ឈាយំ ករោតិ អបិច ខោ យថាសុតំ
យថាបរិយត្តំ ធម្មំ ចេតសា អនុវិតក្កេតិ អនុវិចារេតិ
មនសានុបេក្ខតិ យថា យថា អាវុសោ ភិក្ខុ យ-
ថាសុតំ យថាបរិយត្តំ ធម្មំ ចេតសា អនុវិតក្កេតិ
អនុវិចារេតិ មនសានុបេក្ខតិ តថា តថា សោ តស្មឹ
ធម្មេ អត្ថប្បដិសំវេទី ច ហោតិ ធម្មប្បដិសំវេទី
ច តស្ស អត្ថប្បដិសំវេទិនោ ធម្មប្បដិសំវេទិនោ បា-
មោជ្ជំ ជាយតិ បមុទិតស្ស បីតិ ជាយតិ បីតិម-
នស្ស កាយោ បស្សម្ភតិ បស្សទ្ធកាយោ សុខំ វេទេតិ

២៧៧

ទសុត្តរសូត្រ ប្រភេទនៃធម៌ប្រាំ ១

ទៅទៀត នេះជាវិមុត្តាយតនៈ ទី ៣ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត
គ្រូ ឬសព្រហ្មចារីបុគ្គលណាមួយ គួរជាទីគោរព មិនបានសំដែងធម៌ដល់
ភិក្ខុ មិនបានសំដែងធម៌ដល់ជនទាំងឡាយដទៃដោយពិស្តារ តាមដែល
បានស្តាប់មក តាមដែលបានរៀនមក ទាំងមិនបានសូត្រធម៌ដោយ
ពិស្តារ តាមដែលបានស្តាប់មក តាមដែលបានរៀនមកឡើយ លោក
គ្រាន់តែត្រិះរិះរឿយ ៗ ពិចារណារឿយ ៗ ពិនិត្យរឿយ ៗ ក្នុងចិត្ត
នូវធម៌ តាមដែលបានស្តាប់មក តាមដែលបានរៀនមក ម្នាលអាវុសោ
ទាំងឡាយ ភិក្ខុ ត្រិះរិះរឿយ ៗ ពិចារណារឿយ ៗ ពិនិត្យរឿយ ៗ
ក្នុងចិត្តនូវធម៌ តាមដែលបានស្តាប់មក តាមដែលបានរៀនមក យ៉ាង
ណា ៗ ភិក្ខុនោះ ជាអ្នកបានដឹងច្បាស់នូវអត្ថផង ដឹងច្បាស់នូវធម៌ផង
ក្នុងធម៌នោះ យ៉ាងនោះ ៗ កាលលោកបានដឹងច្បាស់នូវអត្ថ ដឹង
ច្បាស់នូវធម៌ហើយ សេចក្តីត្រេកអរទន់ក៏កើតឡើង កាលលោកមាន
សេចក្តីត្រេកអរទន់កើតឡើងហើយ សេចក្តីឆ្អែតចិត្តក៏កើតឡើង កាល
លោកមានសេចក្តីឆ្អែតចិត្ត កើតឡើងហើយ នាមកាយក៏ស្ងប់រម្ងាប់
លុះលោកមាននាមកាយ ស្ងប់រម្ងាប់ហើយ ក៏បានទទួលសេចក្តីសុខ

សុខិនោ ចិត្តំ សមាធិយតិ ឥទំ ចតុត្ថំ វិមុត្តាយតនំ ។ បុន ចបរំ អាវុសោ ភិក្ខុនោ ន ហេវ ខោ សត្ថា ធម្មំ ទេសេតិ អញ្ញតរោ វា គរុដ្ឋានិយោ សព្រហ្មចារី នាបិ យថាសុតំ យថាបរិយត្តំ ធម្មំ វិត្ថារេន បរេសំ ទេសេតិ នាបិ យថាសុតំ យថាបរិយត្តំ វិត្ថារេន សជ្ឈាយំ ករោតិ នាបិ យថាសុតំ យថាបរិយត្តំ ធម្មំ ចេតសា អនុវិតក្កេតិ អនុវិចារេតិ មនសានុបេក្ខតិ អបិច ខ្វស្ស អញ្ញតរំ សមាធិនិមិត្តំ សុគ្គហិតំ ហោតិ សុមនសិកតំ សូបធារិតំ សុប្បដិវិទ្ធំ បញ្ញាយ យថា យថា អាវុសោ ភិក្ខុនោ អញ្ញតរំ សមាធិនិមិត្តំ សុគ្គហិតំ ហោតិ សុមនសិកតំ សូបធារិតំ សុប្បដិវិទ្ធំ បញ្ញាយ តថា តថា សោ តស្មឹ ធម្មេ អត្ថប្បដិសំវេទី ច ហោតិ ធម្មប្បដិសំវេទី ច តស្ស អត្ថប្បដិសំវេទិនោ ធម្មប្បដិសំវេទិនោ បាមោជ្ជំ ជាយតិ បមុទិតស្ស

លុះលោកមានសេចក្ដីសុខហើយ ចិត្តក៏ដំកល់នៅនឹង នេះជាវិមុត្តាយតនៈទី ៤ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត គ្រូឬសព្រហ្មចារីបុគ្គលណាមួយគួរជាទីគោរព មិនបានសំដែងធម៌ដល់ភិក្ខុផង មិនបានសំដែងធម៌ដល់ជនទាំងឡាយដទៃផង ដោយពិស្ដារ តាមដែលបានស្ដាប់មក តាមដែលបានរៀនមក មិនសូត្រធម៌ដោយពិស្ដារ តាមដែលបានស្ដាប់មក តាមដែលបានរៀនមកផង ទាំងមិនបានត្រិះរិះរឿយ ៗ មិនពិចារណារឿយ ៗ មិនពិនិត្យរឿយ ៗ ក្នុងចិត្តនូវធម៌តាមដែលបានស្ដាប់មក តាមដែលបានរៀនមកផង តែលោកបានរៀនសមាធិនិមិត្តណាមួយដោយល្អ ធ្វើទុកក្នុងចិត្តដោយល្អ ចេះចាំដោយល្អ ត្រាស់ដឹងដោយល្អ ដោយប្រាជ្ញា ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ សមាធិនិមិត្តណាមួយ ដែលភិក្ខុរៀនដោយល្អ ធ្វើទុកក្នុងចិត្តដោយល្អ ចេះចាំដោយល្អ ត្រាស់ដឹងដោយល្អ ដោយប្រាជ្ញា យ៉ាងណា ៗ ភិក្ខុនោះ ជាអ្នកបានដឹងច្បាស់នូវអត្ថផង ដឹងច្បាស់នូវធម៌ផង ក្នុងធម៌នោះ យ៉ាងនោះ ៗ កាលលោកបានដឹងច្បាស់នូវអត្ថ ដឹងច្បាស់នូវធម៌ហើយ សេចក្ដីត្រេកអរទន់ក៏កើតឡើង កាលលោកមានសេចក្ដីត្រេកអរទន់កើតឡើងហើយ

បីតិ ជាយតិ បីតិមនស្ស កាយោ បស្សម្ភតិ
បស្សទ្ធកាយោ សុខំ វេទេតិ សុខិនោ ចិត្តំ សមា-
ធិយតិ ឥទំ បញ្ចមំ វិមុត្តាយតនំ ។ ឥមេ បញ្ច
ធម្មា អភិញ្ញេយ្យា ។

(៤៩១) កតមេ បញ្ច ធម្មា សច្ឆិកាតព្វា ។ បញ្ច
ធម្មក្ខន្ធា សីលក្ខន្ធោ សមាធិក្ខន្ធោ បញ្ញាក្ខន្ធោ
វិមុត្តិក្ខន្ធោ វិមុត្តិញាណទស្សនក្ខន្ធោ ។ ឥមេ បញ្ច
ធម្មា សច្ឆិកាតព្វា ។ ឥតិ ឥមេ បញ្ញាស ធម្មា
ភូតា តច្ឆា តថា អវិតថា អនញ្ញថា សម្មា តថា-
គតេន អភិសម្ពុទ្ធា ។

(៤៩២) ឆ ធម្មា ពហុការា ឆ ធម្មា ភាវេតព្វា
ឆ ធម្មា បរិញ្ញេយ្យា ឆ ធម្មា បហាតព្វា ឆ ធម្មា
ហានភាគិយា ឆ ធម្មា វិសេសភាគិយា ឆ ធម្មា
ទុប្បដិវិជ្ឈា ឆ ធម្មា ឧប្បាទេតព្វា ឆ ធម្មា អភិញ្ញេយ្យា
ឆ ធម្មា សច្ឆិកាតព្វា ។

សេចក្តីត្រេកអរក៏កើតឡើង កាលលោក មានសេចក្តីត្រេកអរកើតឡើង
ហើយ នាមកាយក៏ស្ងប់រម្ងាប់ លុះលោកមាននាមកាយស្ងប់រម្ងាប់ហើយ
ក៏បានទទួលសេចក្តីសុខ លុះលោកមានសេចក្តីសុខហើយ ចិត្តក៏តាំង
នៅមាំ នេះជា វិមុត្តាយតនៈទី ៥ ។ ធម៌ទាំង ៥ នេះ គួរដឹងច្បាស់ ។

(៤៩១) ធម៌ ៥ ដែលគួរធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់ តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ធម្មក្ខន្ធ
៥ គឺ សីលក្ខន្ធ ១ សមាធិក្ខន្ធ ១ បញ្ញាក្ខន្ធ ១ វិមុត្តិក្ខន្ធ ១ វិមុត្តិញាណ-
ទស្សនក្ខន្ធ ១ ។ ធម៌ទាំង ៥ នេះ គួរធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់ ។ ធម៌ទាំង ៥០
នេះ ជាធម៌ពិត ធម៌មែន ធម៌ទៀង មិនប្រែប្រួលជាយ៉ាងដទៃឡើយ
ដែលព្រះតថាគតត្រាស់ដឹងដោយប្រពៃហើយ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

(៤៩២) ធម៌ ៦ មានឧបការៈច្រើន ធម៌ ៦ គួរចំរើន ធម៌ ៦
គួរកំណត់ដឹង ធម៌ ៦ គួរលះបង់ ធម៌៦ ជាចំណែកនៃសេចក្តីវិនាស
ធម៌ ៦ ជាចំណែកវិសេស ធម៌ ៦ ត្រាស់ដឹងបានដោយក្រ ធម៌ ៦ គួរ
ឱ្យកើតឡើង ធម៌ ៦ គួរធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់ ។

[២៩៣] កតមេ ឆ ធម្មា ពហុការា ។ ឆ សារាណីយា ធម្មា ឥធាវុសោ ភិក្ខុនោ មេត្តំ កាយកម្មំ បច្ចុបដ្ឋិតំ ហោតិ សព្រហ្មចារីសុ អាវិ ចេវ រហោ ច អយំ ធម្មោ សារាណីយោ បិយករណោ គរុករណោ សង្គហាយ អវិវាទាយ សាមគ្គិយា ឯកីភាវាយ សំវត្តតិ ។ បុន ចបរំ អាវុសោ ភិក្ខុនោ មេត្តំ វចីកម្មំ បច្ចុបដ្ឋិតំ ហោតិ សព្រហ្មចារីសុ អាវិ ចេវ រហោ ច អយំបិ ធម្មោ សារាណីយោ បិយករណោ គរុករណោ សង្គហាយ អវិវាទាយ សាមគ្គិយា ឯកីភាវាយ សំវត្តតិ ។ បុន ចបរំ អាវុសោ ភិក្ខុនោ មេត្តំ មនោកម្មំ ។បេ។ ឯកីភាវាយ សំវត្តតិ ។ បុន ចបរំ អាវុសោ ភិក្ខុ យេ តេ លាភា ធម្មិកា ធម្មលទ្ធា អន្តមសោ បត្តបរិយាបន្នមត្តំបិ

៤៨០

សុត្តន្តបិដក ទីឃនិកាយ បាដិកវគ្គ

(២៩៣) ធម៌ ៦ មានឧបការៈច្រើន តើដូចម្តេចខ្លះ ។ សារាណីយធម៌ (ធម៌គួររលឹក) ៦ ប្រការ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ តែងតំកល់ចំពោះនូវកាយកម្ម (អំពើដែលធ្វើដោយកាយ) ប្រកបដោយមេត្តាក្នុងសព្រហ្មចារីបុគ្គលទាំងឡាយ ទាំងចំពោះមុខទាំងកំបាំងមុខ នេះឯងជាធម៌គួររលឹកគ្នា ជាធម៌ធ្វើសេចក្តីស្រឡាញ់ ធ្វើសេចក្តីគោរព ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសង្គ្រោះគ្នា ដើម្បីមិនទាស់ទែងគ្នា ដើម្បីសេចក្តីព្រមព្រៀង ដើម្បីឯកីភាពនឹងមូលមិត្រគ្នា ១ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុតែងតំកល់ចំពោះនូវវចីកម្ម (អំពើដែលត្រូវធ្វើដោយសំដី) ប្រកបដោយមេត្តា ក្នុងសព្រហ្មចារីបុគ្គលទាំងឡាយ ទាំងចំពោះមុខទាំងកំបាំងមុខ ធម៌នេះឯងជាធម៌គួររលឹករកគ្នា ជាធម៌ធ្វើសេចក្តីស្រឡាញ់ ធ្វើសេចក្តីគោរព ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសង្គ្រោះគ្នា ដើម្បីមិនទាស់ទែងគ្នា ដើម្បីសេចក្តីព្រមព្រៀង ដើម្បីឯកីភាព ១ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុតែងតំកល់ចំពោះនូវមនោកម្ម (អំពើដែលត្រូវធ្វើដោយចិត្ត) ប្រកបដោយមេត្តា ។ បេ ។ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីឯកីភាព ១ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត លាភណាមួយកើតឡើងដោយធម៌ បានមកដោយធម៌ ដោយហោចទៅសូម្បីតែលាភក្នុងបាត្រ

តថារូបេហិ លាភេហិ អប្បដិវិភត្តភោគី ហោតិ សីលវន្តេហិ សព្រហ្មចារីហិ សាធារណភោគី អយំបិ ធម្មោ សារណីយោ បិយករណោ គរុករណោ សង្គហាយ អវិវាទាយ សាមគ្គិយា ឯកីភាវាយ សំវត្តតិ ។ បុន ចបរំ អាវុសោ ភិក្ខុ យានិ តានិ សីលានិ អខណ្ឌានិ អច្ឆិទ្ទានិ អសពលានិ អកម្មាសានិ ភុជិស្សានិ វិញ្ញុបសត្ថានិ អបរាមដ្ឋានិ សមាធិសំវត្តនិកានិ តថារូបេសុ សីលេសុ សីលសាមញ្ញគតោ វិហរតិ សព្រហ្មចារីហិ អាវិ ចេវ រហោ ច អយំបិ ធម្មោ សារណីយោ បិយករណោ គរុករណោ សង្គហាយ អវិវាទាយ សាមគ្គិយា ឯកីភាវាយ សំវត្តតិ ។ បុន ចបរំ អាវុសោ

ភិក្ខុបរិភោគដោយមិនបានចែកមុខអាម៉ិសៈ មុខបុគ្គល[១] ដោយលាភមានសភាពដូច្នោះ គឺជាអ្នកបរិភោគជាសាធារណៈ ដោយសព្រហ្មចារីបុគ្គលទាំងឡាយ ដែលជាអ្នកមានសីល នេះឯងជាធម៌គួររលឹកគ្នា ជាធម៌ធ្វើសេចក្តីស្រឡាញ់ ធ្វើសេចក្តីគោរព ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសង្គ្រោះគ្នា ដើម្បីមិនពាស់ទែងគ្នា ដើម្បីសេចក្តីព្រមព្រៀង ដើម្បីឯកីភាព ១ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត សីលណាដែលមិនដាច់ មិនធ្លុះ មិនពពាល មិនពព្រុះ ជាសីលអ្នកជា គួរវិញ្ញូជនសរសើរ ជាសីលដែលតណ្ហាទិដ្ឋិមិនបានស្ទាបអង្អែល ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសមាធិ ភិក្ខុជាអ្នកមានសីលដ៏ស្មើដោយសព្រហ្មចារីបុគ្គលទាំងឡាយ ក្នុងសីលទាំងឡាយមានសភាពដូច្នោះ ក្នុងទីចំពោះមុខ និងទីកំបាំង នេះឯងជាធម៌គួររលឹកគ្នា ជាធម៌ធ្វើសេចក្តីស្រឡាញ់ ធ្វើសេចក្តីគោរព ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសង្គ្រោះគ្នា ដើម្បីមិនពាស់ទែងគ្នា ដើម្បីសេចក្តីព្រមព្រៀង ដើម្បីឯកីភាព ១ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត

១ មើល ឧបលក្ខណៈ ក្នុងសង្គីតិសូត្រខាងដើម ។

ភិក្ខុ យាយំ ទិដ្ឋិ អរិយា និយ្យានិកា និយ្យាតិ តក្ករស្ស សម្មាទុក្ខក្ខយាយ តថារូបាយ ទិដ្ឋិយា ទិដ្ឋិសាមញ្ញគតោ វិហរតិ សព្រហ្មចារីហិ អាវិ ចេវ រហោ ច អយម្បិ ធម្មោ សារណីយោ បិយករណោ គរុករណោ សង្គហាយ អវិវាទាយ សាមគ្គិយា ឯកីភាវាយ សំវត្តតិ ។ ឥមេ ឆ ធម្មា សារណីយា ។

[៤៩៤] កតមេ ឆ ធម្មា ភាវេតព្វា ។ ឆ អនុស្សតិដ្ឋានានិ ពុទ្ធានុស្សតិ ធម្មានុស្សតិ សង្ឃានុស្សតិ សីលានុស្សតិ ចាគានុស្សតិ ទេវតានុស្សតិ ។ ឥមេ ឆ ធម្មា ភាវេតព្វា ។

ទិដ្ឋិណា ដ៏ប្រសើរគឺសម្មាទិដ្ឋិ ជាគ្រឿងនាំសត្វចេញចាកភព តែងស្រោចស្រង់សត្វដែលប្រព្រឹត្តតាមទិដ្ឋិនោះ ដើម្បីឲ្យអស់ទៅនៃទុក្ខដោយប្រពៃ ភិក្ខុជាអ្នកមានទិដ្ឋិដ៏ស្មើដោយសព្រហ្មចារីបុគ្គលទាំងឡាយ ក្នុងទិដ្ឋិមានសភាពដូច្នោះ ទាំងក្នុងទីចំពោះមុខទាំងទីកំបាំង នេះឯងជាធម៌គួររលឹករកគ្នា ជាធម៌ធ្វើនូវសេចក្តីស្រឡាញ់ ធ្វើសេចក្តីគោរព ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសង្គ្រោះគ្នា ដើម្បីមិនទាស់ខ្វែងគ្នា ដើម្បីសេចក្តីព្រមព្រៀង ដើម្បីឯកីភាព ១ ។ ធម៌ទាំង ៦ នេះ មានឧបការៈច្រើន ។

[៤៩៤] ធម៌ ៦ គួរចំរើន តើដូចម្តេចខ្លះ ។ អនុស្សតិដ្ឋានៈ (ហេតុជាទីតាំងនៃសេចក្តីរលឹករឿយៗ) ៦ យ៉ាង សេចក្តីរលឹកនូវព្រះពុទ្ធ ១ រលឹកនូវព្រះធម៌ ១ រលឹកនូវព្រះសង្ឃ ១ រលឹកនូវគុណនៃសីល ១ រលឹកនូវទានដែលបានបរិច្ចាគហើយ ១ រលឹកដល់ធម៌ទេវតា (១) ១ ។ ធម៌ទាំង ៦ នេះ គួរចំរើន ។

---

១ គឺរលឹកពោះគុណធម៌ទាំង ៥ ដែលនាំបុគ្គលឲ្យសម្រេចនូវភាពជាទេវតា ។ ឯធម៌ទាំង ៥ នោះគឺ សទ្ធា ១ សីល ១ សុតៈ ១ ចាគៈ ១ បញ្ញា ១ ព្រោះទេវតាដែលទៅកើតហើយស្មើគឺ តែដោយគុណការធម៌ទាំង ៥ នេះឯង ។ នែវិសុទ្ធិមគ្គ ត្រង់ពាក្យអនុស្សតិដ៏ទេវតា ។

(៤៩៥) កតមេ ឆ ធម្មា បរិញ្ញេយ្យា ។ ឆ អជ្ឈត្តិកានិ អាយតនានិ ចក្ខាយតនំ សោតាយតនំ ឃានាយតនំ ជិវ្ហាយតនំ កាយាយតនំ មនាយតនំ ។ ឥមេ ឆ ធម្មា បរិញ្ញេយ្យា ។

(៤៩៦) កតមេ ឆ ធម្មា បហាតព្វា ។ ឆ តណ្ហាកាយា រូបតណ្ហា សទ្ទតណ្ហា គន្ធតណ្ហា រស-តណ្ហា ផោដ្ឋព្វតណ្ហា ធម្មតណ្ហា ។ ឥមេ ឆ ធម្មា បហាតព្វា ។

(៤៩៧) កតមេ ឆ ធម្មា ហានភាគិយា ។ ឆ អគារវា ឥធាវុសោ ភិក្ខុ សត្ថរិ អគារវោ វិហរតិ អប្បតិស្សោ ធម្មេ អគារវោ វិហរតិ អប្បតិស្សោ សង្ឃេ អគារវោ វិហរតិ អប្បតិស្សោ សិក្ខាយ អគារវោ វិហរតិ អប្បតិស្សោ អប្បមាទេ អគារវោ វិហរតិ អប្បតិស្សោ បដិសន្ថារេ អគារវោ វិហរតិ អប្បតិស្សោ ។ ឥមេ ឆ ធម្មា ហានភាគិយា ។

(៤៩៥) ធម៌ ៦ គួរកំណត់ដឹង តើដូចម្ដេចខ្លះ ។ អាយតនៈខាងក្នុង ៦ គឺ ភ្នែកជាអាយតនៈ ១ ត្រចៀកជាអាយតនៈ ១ ច្រមុះជាអាយតនៈ ១ អណ្ដាតជាអាយតនៈ ១ កាយជាអាយតនៈ ១ ចិត្តជាអាយតនៈ ១ ។ ធម៌ទាំង ៦ នេះ គួរកំណត់ដឹង ។

(៤៩៦) ធម៌ ៦ គួរលះបង់ តើដូចម្ដេចខ្លះ ។ ពួកតណ្ហា ៦ គឺ រូបតណ្ហា ១ សទ្ទតណ្ហា ១ គន្ធតណ្ហា ១ រសតណ្ហា ១ ផោដ្ឋព្វ-តណ្ហា ១ ធម្មតណ្ហា ១ ។ ធម៌ទាំង ៦ នេះ គួរលះបង់ ។

(៤៩៧) ធម៌ ៦ ជាចំណែកនៃសេចក្ដីវិនាស តើដូចម្ដេចខ្លះ ។ សេចក្ដីមិនគោរព ៦ យ៉ាង ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនា-នេះ ជាអ្នកមិនគោរព មិនកោតក្រែងចំពោះព្រះសាស្ដា ១ ជាអ្នកមិនគោ-រព មិនកោតក្រែងចំពោះព្រះធម៌ ១ ជាអ្នកមិនគោរព មិនកោតក្រែងចំពោះព្រះសង្ឃ ១ ជាអ្នកមិនគោរព មិនកោតក្រែងចំពោះសិក្ខា ១ ជាអ្នកមិនគោរព មិនកោតក្រែងចំពោះអប្បមាទធម៌ ១ ជាអ្នកមិនគោរព មិនកោតក្រែងចំពោះបដិសន្ថារៈ ១ ។ ធម៌ទាំង ៦ នេះ ជាចំណែកនៃសេចក្ដីវិនាស ។

(៤៩៨) កតមេ ឆ ធម្មា វិសេសភាគិយា ។ ឆ គារវា ឥធាវុសោ ភិក្ខុ សត្ថរិ សគារវោ វិហរតិ សប្បតិស្សោ ធម្មេ សគារវោ វិហរតិ សប្បតិស្សោ ។ សង្ឃេ ។ សិក្ខាយ ។ អប្បមាទេ ។ បដិសន្ថារេ សគារវោ វិហរតិ សប្បតិស្សោ ។ ឥមេ ឆ ធម្មា វិសេសភាគិយា ។

(៤៩៩) កតមេ ឆ ធម្មា ទុប្បដិវិជ្ឈា ។ ឆ និស្សារណីយា ធាតុយោ ឥធាវុសោ ភិក្ខុ ឯវំ វទេយ្យ មេត្តា ហិ ខោ មេ(១) ចេតោវិមុត្តិ ភាវិតា ពហុលីកតា យានីកតា វត្ថុកតា អនុដ្ឋិតា បរិចិតា សុសមារទ្ធា អថ ច បន មេ ព្យាបាទោ ចិត្តំ បរិយាទាយ តិដ្ឋតីតិ ។ សោ មា ហេវន្តិស្ស វចនីយោ មា អាយស្មា ឯវំ អវច មា ភគវន្តំ អព្ភាចិក្ខិ ន ហិ សាធុ ភគវតោ អព្ភក្ខានំ ន ហិ ភគវា

១ ម. មេ អាវុសោ ។

(៤៩៨) ធម៌ ៦ ជាចំណែកវិសេស តើដូចម្តេចខ្លះ ។ សេចក្តីគោរព ៦ យ៉ាង ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកមានសេចក្តីគោរព កោតក្រែង ចំពោះព្រះសាស្តា ១ ជាអ្នកមានសេចក្តីគោរព កោតក្រែងចំពោះព្រះធម៌ ១ ។ ចំពោះព្រះសង្ឃ ១ ។ ចំពោះសិក្ខា ១ ។ ចំពោះអប្បមាទធម៌ ១ ។ មានសេចក្តីគោរព កោតក្រែងចំពោះបដិសន្ថារៈ ១ ។ ធម៌ទាំង ៦ នេះ ជាចំណែកវិសេស ។

(៤៩៩) ធម៌ ៦ ត្រាស់ដឹងបានដោយក្រ តើដូចម្តេចខ្លះ ។ និស្សារណីយធាតុ ៦ យ៉ាង ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ពោលយ៉ាងនេះថា ចេតោវិមុត្តិប្រកបដោយមេត្តា ខ្ញុំបានចំរើនឲ្យច្រើនហើយ បានធ្វើឲ្យដូចជាយាន បានកំណត់ស៊ប់ បានប្រព្រឹត្តរឿយ ៗ បានសន្សំ បានប្រារព្ធហើយ តែបើទុកជាដូច្នោះក៏ដោយ ព្យាបាទ គង់តែគ្របសង្កត់ចិត្តរបស់ខ្ញុំបាន ។ (អ្នកផង) គប្បីនិយាយឃាត់ភិក្ខុនោះថា លោកកុំនិយាយយ៉ាងនេះឡើយ លោកដ៏មានអាយុកុំនិយាយយ៉ាងនេះ កុំនិយាយបង្កាច់ព្រះមានព្រះភាគ ព្រោះការនិយាយបង្កាច់ព្រះមានព្រះភាគ មិនល្អទេ តាមដែលពិតនោះ ព្រះមានព្រះភាគ

ឯវំ វទេយ្យ អដ្ឋានមេតំ អាវុសោ អនវកាសោ យំ មេត្តាយ ចេតោវិមុត្តិយា ភាវិតាយ ពហុលីកតាយ យានីកតាយ វត្ថុកតាយ អនុដ្ឋិតាយ បរិចិតាយ សុសមារទ្ធាយ អថ ច បនស្ស ព្យាបាទោ ចិត្តំ បរិយាទាយ ឋស្សតីតិ នេតំ ឋានំ វិជ្ជតិ និស្សរណញ្ហេតំ អាវុសោ ព្យាបាទស្ស យទិទំ មេត្តា ចេតោវិមុត្តិ ។ ឥធ បនាវុសោ ភិក្ខុ ឯវំ វទេយ្យ ករុណា ហិ ខោ មេ ចេតោវិមុត្តិ ភាវិតា ពហុលីកតា យានីកតា វត្ថុកតា អនុដ្ឋិតា បរិចិតា សុសមារទ្ធា អថ ច បន មេ វិហេសា ចិត្តំ បរិយាទាយ តិដ្ឋតីតិ ។ សោ មា ហេវន្តិស្ស វចនីយោ មា អាយស្មា ឯវំ អវច មា ភគវន្តំ អព្ភាចិក្ខិ ន ហិ សាធុ ភគវតោ អព្ភក្ខានំ

មិនបានត្រាស់យ៉ាងនេះទេ ម្នាលអាវុសោ ដំណើរនេះមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាបច្ច័យ ត្រង់ពាក្យដែលថា បើចេតោវិមុត្តិប្រកបដោយមេត្តាដែលគេបានអប់រំបណ្តុះឲ្យច្រើនហើយ បានធ្វើឲ្យដូចជាយាន បានដំកល់ស៊ប់ បានប្រព្រឹត្តរឿយ ៗ បានសន្សំ បានប្រារព្ធល្អហើយ តែបើទុកជាដូច្នោះក៏ដោយ ព្យាបាទក៏គង់នៅគ្របសង្កត់ចិត្តរបស់គេបាន ដូច្នេះ មិនមែនជាហេតុជាទីតាំងឡើយ ម្នាលអាវុសោ តាមដែលពិតនុ៎ះ គឺចេ-តោវិមុត្តិដែលប្រកបដោយមេត្តានុ៎ះឯង ជាធម៌សម្រាប់រលាស់ចោលនូវព្យាបាទ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ពោលយ៉ាងនេះថា បើចេតោវិមុត្តិប្រកបដោយករុណា ខ្ញុំបានអប់រំបណ្តុះឲ្យច្រើនហើយ បានធ្វើឲ្យដូចជាយាន បានដំកល់ស៊ប់ បានប្រព្រឹត្តរឿយៗ បានសន្សំ បានប្រារព្ធល្អហើយ តែបើទុកជាធ្វើដូច្នោះក៏ដោយ វិហេសា (សេចក្តីបៀតបៀន) ក៏គង់តែគ្របសង្កត់ចិត្តរបស់ខ្ញុំបាន ។ (អ្នកផង) គប្បីនិយាយឃាត់ភិក្ខុនោះថា លោកកុំនិយាយយ៉ាងនេះឡើយ លោកដ៏មានអាយុ កុំនិយាយយ៉ាងនេះ កុំនិយាយបង្កាច់ព្រះមានព្រះភាគ ព្រោះការនិយាយបង្កាច់ព្រះមានព្រះភាគ មិនល្អទេ ការដែល

ន ហិ ភគវា ឯវំ វទេយ្យ អដ្ឋានមេតំ អាវុសោ អនវកាសោ យំ ករុណាយ ចេតោវិមុត្តិយា ភាវិតាយ ពហុលីកតាយ យានីកតាយ វត្ថុកតាយ អនុដ្ឋិតាយ បរិចិតាយ សុសមារទ្ធាយ អថ ច បនស្ស វិហេសា ចិត្តំ បរិយាទាយ ឋស្សតីតិ នេតំ ឋានំ វិជ្ជតិ និស្សរណំ ហេតំ អាវុសោ វិហេសាយ យទិទំ ករុណា ចេតោវិមុត្តិ ។ ឥធ បនាវុសោ ភិក្ខុ ឯវំ វទេយ្យ មុទិតា ហិ ខោ មេ ចេតោវិមុត្តិ ភាវិតា ពហុលីកតា យានីកតា វត្ថុកតា អនុដ្ឋិតា បរិចិតា សុសមារទ្ធា អថ ច បន មេ អរតិ ចិត្តំ បរិយាទាយ តិដ្ឋតីតិ ។ សោ មា ហេវន្តិស្ស វចនីយោ មា អាយស្មា ឯវំ អវច មា ភគវន្តំ អព្ភាចិក្ខិ

ពិតនោះ ព្រះមានព្រះភាគមិនបានត្រាស់យ៉ាងនេះទេ ម្នាលអាវុសោ ដំណើរនេះ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាបច្ច័យ ត្រង់ពាក្យដែលថា ចេតោវិមុត្តិ ប្រកបដោយករុណា ដែលគេបានអប់រំបន្ទុំឲ្យច្រើនហើយ បានធ្វើឲ្យដូចជាយាន បានតំកល់ស៊ប់ បានប្រព្រឹត្តរឿយៗ បានសន្សំ បានប្រារព្ធល្អហើយ តែបើទុកជាធ្វើដូច្នោះក៏ដោយ វិហេសា ក៏គង់តែគ្របសង្កត់ចិត្តរបស់គេបាន ដូច្នេះ មិនមែនជាហេតុជាទីតាំងឡើយ ម្នាលអាវុសោ តាមដែលពិតនុ៎ះ គឺចេតោវិមុត្តិ ដែលប្រកបដោយករុណាហ្នឹងឯង ជាធម៌សម្រាប់រលាស់ចោលនូវវិហេសា ។ ម្នាលអាវុសោ ពាក្យមួយទៀត ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ពោលយ៉ាងនេះថា ចេតោវិមុត្តិប្រកបដោយមុទិតា ខ្ញុំបានអប់រំបន្ទុំឲ្យច្រើនហើយ បានធ្វើឲ្យដូចជាយាន បានតំកល់ស៊ប់ បានប្រព្រឹត្តរឿយៗ បានសន្សំ បានប្រារព្ធល្អហើយ តែបើទុកជាធ្វើដូច្នោះក៏ដោយ អរតិ (សេចក្តីមិនត្រេកអរ) ក៏គង់តែគ្របសង្កត់ចិត្តរបស់ខ្ញុំបាន ។ (អ្នកផង) គប្បីនិយាយហាមភិក្ខុនោះថា លោកកុំនិយាយយ៉ាងនេះឡើយ លោកដ៏មានអាយុ កុំនិយាយយ៉ាងនេះ កុំនិយាយបង្កាច់ព្រះមានព្រះភាគ

ន ហិ សាធុ ភគវតោ អព្ភក្ខានំ ន ហិ ភគវា ឯវំ វទេយ្យ អដ្ឋានមេតំ អាវុសោ អនវកាសោ យំ មុទិតាយ ចេតោវិមុត្តិយា ភាវិតាយ ពហុលីកតាយ យានីកតាយ វត្ថុកតាយ អនុដ្ឋិតាយ បរិចិតាយ សុសមារទ្ធាយ អថ ច បនស្ស អរតិ ចិត្តំ បរិយាទាយ ឋស្សតីតិ នេតំ ឋានំ វិជ្ជតិ និស្សរណំ ហេតំ អាវុសោ អរតិយា យទិទំ មុទិតា ចេតោវិមុត្តិ ។ ឥធ បនាវុសោ ភិក្ខុ ឯវំ វទេយ្យ ឧបេក្ខា ហិ ខោ មេ ចេតោវិមុត្តិ ភាវិតា ពហុលីកតា យានីកតា វត្ថុកតា អនុដ្ឋិតា បរិចិតា សុសមារទ្ធា អថ ច បន មេ រាគោ ចិត្តំ បរិយាទាយ តិដ្ឋតីតិ ។ សោ មា ហេវន្តិស្ស វចនីយោ មា អាយស្មា ឯវំ អវច មា ភគវន្តំ អព្ភាចិក្ខិ

ព្រោះការនិយាយបង្កាច់ព្រះមានព្រះភាគ មិនល្អទេ ការដែលគិតនោះ ព្រះមានព្រះភាគមិនបានត្រាស់យ៉ាងនេះទេ ម្នាលអាវុសោ ដំណើរនេះ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាបច្ច័យ ត្រង់ពាក្យដែលថា ចេតោវិមុត្តិ ប្រកបដោយមុទិតា ដែលគេបានអប់រំបន្ទុំឲ្យច្រើនហើយ បានធ្វើឲ្យ ដូចជាយាន បានតំកល់ស៊ប់ បានប្រព្រឹត្តរឿយ ៗ បានសន្សំ បាន ប្រារព្ធល្អហើយ តែបើទុកជាធ្វើដូច្នោះក៏ដោយ អរតិក៏គង់តែគ្របសង្កត់ ចិត្តរបស់គេបាន ដូច្នេះនេះ មិនមែនជាហេតុជាទីតាំងឡើយ ម្នាល អាវុសោ ការដែលគិតនោះ គឺចេតោវិមុត្តិដែលប្រកបដោយមុទិតាហ្នឹង ឯង ជាធម៌សម្រាប់រលាស់ចោលនូវអរតិ ៗ ម្នាលអាវុសោពាក្យ មួយទៀត ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ពោលយ៉ាងនេះថា ចេតោវិមុត្តិប្រកបដោយឧបេក្ខា ខ្ញុំបានអប់រំបន្ទុំឲ្យច្រើនហើយ បានធ្វើឲ្យដូចជាយាន បានតំកល់ស៊ប់ បានប្រព្រឹត្តរឿយ ៗ បានសន្សំ បានប្រារព្ធល្អហើយ តែបើទុកជាធ្វើដូច្នោះក៏ដោយ រាគៈក៏គង់តែគ្របសង្កត់ចិត្តរបស់ខ្ញុំបាន ៗ (អ្នកផង) គួរនិយាយហាត់ភិក្ខុនោះថា លោកកុំនិយាយយ៉ាងនេះឡើយ លោកដ៏មានអាយុ កុំនិយាយយ៉ាងនេះ កុំនិយាយបង្កាច់ព្រះមានព្រះភាគ

ន ហិ សាធុ ភគវតោ អព្ភក្ខានំ ន ហិ ភគវា ឯវំ វទេយ្យ អដ្ឋានមេតំ អាវុសោ អនវកាសោ យំ ឧបេក្ខាយ ចេតោវិមុត្តិយា ភាវិតាយ ពហុលីកតាយ យានីកតាយ វត្ថុកតាយ អនុដ្ឋិតាយ បរិចិតាយ សុសមារទ្ធាយ អថ ច បនស្ស រាគោ ចិត្តំ បរិយាទាយ ឋស្សតីតិ នេតំ ឋានំ វិជ្ជតិ និស្សរណំ ហេតំ អាវុសោ រាគស្ស យទិទំ ឧបេក្ខា ចេតោវិមុត្តិ ។ ឥធ បនាវុសោ ភិក្ខុ ឯវំ វទេយ្យ អនិមិត្តា ហិ ខោ មេ ចេតោវិមុត្តិ ភាវិតា ពហុលីកតា យានីកតា វត្ថុកតា អនុដ្ឋិតា បរិចិតា សុសមារទ្ធា អថ ច បន មេ និមិត្តានុសារិ វិញ្ញាណំ ហោតីតិ ។ សោ មា ហេវន្តិស្ស វចនីយោ មា អាយស្មា ឯវំ អវច មា ភគវន្តំ អព្ភាចិក្ខិ

ព្រោះការនិយាយបង្កាច់ព្រះមានព្រះភាគ មិនល្អទេ តាមដែលពិតនោះ ព្រះមានព្រះភាគ មិនបានត្រាស់យ៉ាងនេះទេ ម្នាលអាវុសោ ដំណើរនេះ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាបច្ច័យ ត្រង់ពាក្យដែលថា ចេតោវិមុត្តិប្រកបដោយឧបេក្ខា ដែលគេបានអប់រំបង្កើនឲ្យច្រើនហើយ បានធ្វើឲ្យដូចជាយាន បានតំកល់ស៊ប់ បានប្រព្រឹត្តរឿយ ៗ បានសន្សំ បានប្រារព្ធល្អហើយ តែបើទុកជាធ្វើដូច្នោះក៏ដោយ រាគៈក៏គង់តែគ្របសង្កត់ចិត្តរបស់គេបានដូច្នេះ នេះមិនមែនជាហេតុជាទីតាំងឡើយ ម្នាលអាវុសោ តាមដែលពិតនោះ គឺចេតោវិមុត្តិ ដែលប្រកបដោយឧបេក្ខា ហ្នឹងឯង ជាធម៌សម្រាប់រលាស់ចោលនូវរាគៈ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ពោលយ៉ាងនេះថា ចេតោវិមុត្តិប្រកបដោយអនិមិត្ត ខ្ញុំបានអប់រំបង្កើនឲ្យច្រើនហើយ បានធ្វើឲ្យដូចជាយាន បានតំកល់ស៊ប់ បានប្រព្រឹត្តរឿយ ៗ បានសន្សំ បានប្រារព្ធល្អហើយ តែបើទុកជាធ្វើដូច្នោះក៏ដោយ និមិត្តានុសារិវិញ្ញាណ គឺវិញ្ញាណដែលរលឹកឃើញនូវនិមិត្តរបស់ខ្ញុំ នៅតែមាន ៗ (អ្នកផង) គប្បីនិយាយហាមភិក្ខុនោះថា លោកកុំនិយាយយ៉ាងនេះឡើយ លោកដ៏មានអាយុ កុំនិយាយយ៉ាងនេះ កុំនិយាយបង្កាច់ព្រះមានព្រះភាគ ព្រោះការ

ន ហិ សាធុ ភគវតោ អព្ភក្ខានំ ន ហិ ភគវា ឯវំ វទេយ្យ អដ្ឋានមេតំ អាវុសោ អនវកាសោ យំ អនិមិត្តាយ ចេតោវិមុត្តិយា ភាវិតាយ ពហុលីកតាយ យានីកតាយ វត្ថុកតាយ អនុដ្ឋិតាយ បរិចិតាយ សុសមារទ្ធាយ អថ ច បនស្ស និមិត្តានុសារិ វិញ្ញាណំ ភវិស្សតីតិ នេតំ ឋានំ វិជ្ជតិ និស្សរណំ ហេតំ អាវុសោ សព្វនិមិត្តានំ យទិទំ អនិមិត្តា ចេតោវិមុត្តិ ។ ឥធ បនាវុសោ ភិក្ខុ ឯវំ វទេយ្យ អស្មីតិ ខោ មេ វិគតំ អយមហមស្មីតិ ន សមនុបស្សាមិ អថ ច បន មេ វិចិកិច្ឆាកថង្កថាសល្លំ ចិត្តំ បរិយាទាយ តិដ្ឋតីតិ ។ សោ មា ហេវន្តិស្ស វចនីយោ មា អាយស្មា ឯវំ អវច មា ភគវន្តំ អព្ភាចិក្ខិ ន ហិ សាធុ ភគវតោ អព្ភក្ខានំ ន

និយាយបង្កាច់ព្រះមានព្រះភាគ មិនល្អទេ តាមដែលពិតនោះ ព្រះមានព្រះភាគ មិនបានត្រាស់យ៉ាងនេះទេ ម្នាលអាវុសោ ដំណើរនេះមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាបច្ច័យ ត្រង់ពាក្យដែលថា ចេតោវិមុត្តិប្រកបដោយអនិមិត្ត ដែលគេបានអប់រំបំប៉នឲ្យច្រើន ធ្វើឲ្យដូចជាយាន បានតំកល់ស៊ប់ បានប្រព្រឹត្តរឿយ ៗ បានសន្សំ បានប្រារព្ធល្អហើយ បើទុកជាដូច្នោះក៏ដោយ និមិត្តានុសារិវិញ្ញាណរបស់គេ គង់តែនៅមានដូច្នេះនេះ មិនមែនជាហេតុជាទីតាំងឡើយ ម្នាលអាវុសោ តាមដែលពិតនោះ ចេតោវិមុត្តិ ដែលប្រកបដោយអនិមិត្តហ្នឹងឯង ជាធម្មសម្រាប់រលាស់ចោលនូវនិមិត្តទាំងអស់ ។ ម្នាលអាវុសោ ទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ពោលយ៉ាងនេះថា អស្មិមានះរបស់ខ្ញុំនេះ ទៅប្រាសអស់ហើយ ខ្ញុំពិចារណាមិនឃើញថា អាត្មាអញមានអស្មិមានះដូច្នេះឡើយ តែបើទុកជាដូច្នោះ កូនសរគឺសេចក្តីសង្ស័យ គឺសេចក្តីងឿងឆ្ងល់ ក៏គង់តែគ្របសង្កត់ចិត្តរបស់ខ្ញុំបាន ។ (អ្នកផង) គប្បីនិយាយឃាត់ភិក្ខុនោះយ៉ាងនេះថា លោកកុំនិយាយយ៉ាងនេះ លោកដ៏មានអាយុ កុំនិយាយយ៉ាងនេះឡើយ លោកកុំនិយាយបង្កាច់នូវព្រះមានព្រះភាគ ព្រោះការនិយាយបង្កាច់ព្រះ

ហិ តតោ ឯកំ វទេយ្យ អញ្ញាណមេតំ អាវុសោ អនវកាសោ យំ អស្មីតិ វិគតេ អយមហមស្មីតិ ច(១) សមនុបស្សតោ អថ ច បនស្ស វិចិកិច្ឆាកថំកថាសល្លំ ចិត្តំ បរិយាទាយ ឋស្សតីតិ នេតំ ឋានំ វិជ្ជតិ និស្សរណំ ហេតំ អាវុសោ វិចិកិច្ឆាកថំកថាសល្លស្ស យទិទំ អស្មិមានសមុគ្ឃាតោ ។ ឥមេ ឆ ធម្មា ទុប្បដិវិជ្ឈា ។

(៣០០) កតមេ ឆ ធម្មា ឧប្បាទេតព្វា ។ ឆ សតតវិហារា ឥធាវុសោ ភិក្ខុ ចក្ខុនា រូបំ ទិស្វា នេវ សុមនោ ហោតិ ន ទុម្មនោ ឧបេក្ខកោ ច វិហរតិ សតោ សម្បជានោ ។ សោតេន សទ្ទំ សុត្វា ។ បេ ។ ឃានេន គន្ធំ ឃាយិត្វា ។ បេ ។ ជិវ្ហាយ រសំ សាយិត្វា ។ បេ ។ កាយេន ផោដ្ឋព្វំ ផុសិត្វា ។ បេ ។ មនសា ធម្មំ វិញ្ញាយ នេវ សុមនោ ហោតិ

១ ម. អ ។

មានព្រះភាគ មិនល្អទេ តាមដែលពិតនោះ ព្រះមានព្រះភាគ មិនបានត្រាស់យ៉ាងនេះទេ ម្នាលអាវុសោ រឿងនេះមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាបច្ច័យ ត្រង់ពាក្យដែលថា អស្មិមានះរបស់គេនេះទៅប្រាសអស់ហើយ គេពិចារណាមិនឃើញថា អាត្មាអញ មានអស្មិមានះដូច្នេះឡើយ តែបើទុកជាដូច្នោះ កូនសរគឺសេចក្តីសង្ស័យនិងសេចក្តីងឿងឆ្ងល់ ក៏គង់តែគ្របសង្កត់ចិត្តរបស់គេបានដូច្នេះ នេះ មិនមែនជាហេតុ ជាទីតាំងឡើយ ម្នាលអាវុសោ តាមដែលពិតនោះ ការដកឡើងនូវអស្មិមានះបានហ្នឹងឯង ជាធម៌សម្រាប់រលាស់ចេញ នូវកូនសរគឺសេចក្តីសង្ស័យនិងសេចក្តីងឿងឆ្ងល់ ។ ធម៌ទាំង ៦ នេះ ត្រាស់ដឹងបានដោយក្រ ។

(៣០០) ធម៌ ៦ ដែលគួរឲ្យកើតឡើង តើដូចម្តេចខ្លះ ។ សតតវិហារធម៌ (ធម៌ជាគ្រឿងនៅមិនដាច់នៃព្រះខីណាស្រព) ៦ យ៉ាង ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ បានឃើញរូប ដោយភ្នែកហើយ ជាអ្នកមិនមានសោមនស្ស មិនមានទោមនស្ស ជាអ្នកព្រងើយកន្តើយផង មានស្មារតីនិងប្រាជ្ញាផង ។ បានស្តាប់សំឡេង ដោយត្រចៀក ។ បេ ។ បានធំក្លិន ដោយច្រមុះ ។ បេ ។ បានទទួលរស ដោយអណ្តាត ។ ។ បេ ។ បានពាល់ត្រូវ ដោយកាយ ។ បេ ។ បានដឹងច្បាស់ នូវធម្មារម្មណ៍ ដោយចិត្ត ហើយជាអ្នកមិនមានសោមនស្ស

ន ទុម្មនោ ឧបេក្ខកោ ច វិហរតិ សតោ សម្បជានោ ។ ឥមេ ឆ ធម្មា ឧប្បាទេតព្វា ។

(៣០១) កតមេ ឆ ធម្មា អភិញ្ញេយ្យា ។ ឆ អនុត្តរិយានិ ទស្សនានុត្តរិយំ សវនានុត្តរិយំ លាភានុត្តរិយំ សិក្ខានុត្តរិយំ បារិចរិយានុត្តរិយំ អនុស្សតានុត្តរិយំ ។ ឥមេ ឆ ធម្មា អភិញ្ញេយ្យា ។

(៣០២) កតមេ ឆ ធម្មា សច្ឆិកាតព្វា ។ ឆ អភិញ្ញា ឥធាវុសោ ភិក្ខុ អនេកវិហិតំ ឥទ្ធិវិធំ បច្ចនុភោតិ ឯកោបិ ហុត្វា ពហុធា ហោតិ ពហុធាបិ ហុត្វា ឯកោ ហោតិ អាវិភាវំ តិរោភាវំ តិរោកុឌ្ឌំ តិរោបាការំ តិរោបព្វតំ អសជ្ជមានោ គច្ឆតិ សេយ្យថាបិ អាកាសេ បឋវិយាបិ ឧម្មុជ្ជនិមុជ្ជំ ករោតិ សេយ្យថាបិ ឧទកេ ឧទកេបិ អភិជ្ជមានេ គច្ឆតិ សេយ្យថាបិ បឋវិយា អាកាសេបិ បល្លង្កេន ចង្កមតិ សេយ្យថាបិ បក្ខី សកុណោ ឥមេបិ ចន្ទិមសុរិយេ ឯវំមហិទ្ធិកេ ឯវំមហានុភាវេ បាណិនា បរិមសតិ បរិមជ្ជតិ យាវ ព្រហ្មលោ-

មិនមានទោមនស្ស ជាអ្នកព្រងើយកន្តើយផង មានស្មារតីនិងប្រាជ្ញាផង ។ ធម៌ទាំង ៦ នេះ គួរឲ្យកើតឡើង ។

(៣០១) ធម៌ ៦ ដែលគួរដឹងច្បាស់ តើដូចម្តេចខ្លះ ។ អនុត្តរិយៈ (ធម្មជាតប្រសើរ) ៦ គឺការឃើញប្រសើរ ១ ការស្តាប់ប្រសើរ ១ ការបានប្រសើរ ១ ការសិក្សាប្រសើរ ១ ការបម្រើប្រសើរ ១ ការរលឹកប្រសើរ ១ ។ ធម៌ទាំង ៦ នេះ គួរដឹងច្បាស់ ។

(៣០២) ធម៌ ៦ ដែលគួរធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ តើដូចម្តេចខ្លះ ។ អភិញ្ញា ៦ យ៉ាង ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ សំដែងឫទ្ធិបានច្រើនប្រការ គឺមនុស្សតែម្នាក់ ធ្វើឲ្យទៅជាច្រើននាក់ក៏បាន ឬមនុស្សច្រើននាក់ ធ្វើឲ្យទៅជាមនុស្សតែម្នាក់វិញក៏បាន ដើរទៅមិនជាប់ជំពាក់នឹងវិកល ចំពោះក្រៅជញ្ជាំង ចំពោះក្រៅកំពែង និងចំពោះក្រៅភ្នំ ដូចជាដើរទៅក្នុងអាកាសក៏បាន ធ្វើនូវការមុជងើបក្នុងផែនដី ដូចជាមុជងើបក្នុងទឹកក៏បាន ដើរទៅលើទឹកមិនបែកធ្លាយទឹក ដូចជាដើរទៅលើផែនដីក៏បាន ទៅឯអាកាសទាំងភ្នែន ដូចជាសត្វសកុណជាតិដែលមានស្លាបក៏បាន យកដៃទៅស្ទាបអង្អែលចាប់ពាល់ (មណ្ឌល) ព្រះចន្ទនិងព្រះអាទិត្យនេះ ដែលមានឫទ្ធិច្រើនយ៉ាងនេះ មានអានុភាពច្រើនយ៉ាង

កាបិ កាយេន វសំ វត្តេតិ ។ ទិព្វាយ សោតធាតុយា វិសុទ្ធាយ អតិក្កន្តមានុសិកាយ ឧភោ សទ្ទេ សុណាតិ ទិព្វេ ច មានុសេ ច យេ ទូរេ សន្តិកេ ច ។ បរសត្តានំ បរបុគ្គលានំ ចេតសា ចេតោ បរិច្ច ជានាតិ(១) សរាគំ វា ចិត្តំ សរាគំ ចិត្តន្តិ បជានាតិ វីតរាគំ វា ចិត្តំ វីតរាគំ ចិត្តន្តិ បជានាតិ សទោសំ វា ចិត្តំ សទោសំ ចិត្តន្តិ បជានាតិ វីតទោសំ វា ចិត្តំ វីតទោសំ ចិត្តន្តិ បជានាតិ សមោហំ វា ចិត្តំ សមោហំ ចិត្តន្តិ បជានាតិ វីតមោហំ វា ចិត្តំ វីតមោហំ ចិត្តន្តិ បជានាតិ សង្ខិត្តំ វា ចិត្តំ សង្ខិត្តំ ចិត្តន្តិ បជានាតិ វិក្ខិត្តំ វា ចិត្តំ វិក្ខិត្តំ ចិត្តន្តិ បជានាតិ មហគ្គតំ វា ចិត្តំ មហគ្គតំ ចិត្តន្តិ បជានាតិ អមហគ្គតំ វា ចិត្តំ អមហគ្គតំ ចិត្តន្តិ បជានាតិ សឧត្តរំ វា ចិត្តំ សឧត្តរំ ចិត្តន្តិ បជានាតិ អនុត្តរំ វា ចិត្តំ អនុត្តរំ ចិត្តន្តិ បជានាតិ

១ ទី. ម. បជានាតិ ។

ខ្លះក៏បាន ធ្វើអំណាចឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ដោយកាយដរាបដល់ព្រហ្មលោកក៏បាន ១ ។ ភិក្ខុមានត្រចៀកទិព្វដ៏បរិសុទ្ធកន្លងហួសត្រចៀកមនុស្សធម្មតា រមែងឮសំឡេងទាំងពីរប្រការ គឺសំឡេងទិព្វនិងសំឡេងមនុស្សក្នុងទីឆ្ងាយក៏បាន ទីជិតក៏បាន ១ ។ ភិក្ខុអាចកំណត់ដឹងចិត្ត របស់សត្វដទៃបុគ្គលដទៃដោយចិត្តរបស់ខ្លួនបាន គឺចិត្តដែលប្រកបដោយរាគៈក្តី ក៏ស្គាល់ថា ចិត្តប្រកបដោយរាគៈ ចិត្តដែលប្រាសចាករាគៈក្តី ក៏ស្គាល់ថា ចិត្តប្រាសចាករាគៈ ចិត្តដែលប្រកបដោយទោសៈក្តី ក៏ស្គាល់ថា ចិត្តប្រកបដោយទោសៈ ចិត្តដែលប្រាសចាកទោសៈក្តី ក៏ស្គាល់ថា ចិត្តប្រាសចាកទោសៈ ចិត្តដែលប្រកបដោយមោហៈក្តី ក៏ស្គាល់ថា ចិត្តប្រកបដោយមោហៈ ចិត្តដែលប្រាសចាកមោហៈក្តី ក៏ស្គាល់ថា ចិត្តប្រាសចាកមោហៈ ចិត្តដែលរួញរាក្តី ក៏ស្គាល់ថា ចិត្តរួញរា ចិត្តដែលរាយមាយក្តី ក៏ស្គាល់ថា ចិត្តរាយមាយ ចិត្តដែលជាមហគ្គតៈគឺរូបាវចរនិងអរូបាវចរក្តី ក៏ស្គាល់ថាចិត្តជាមហគ្គតៈ ចិត្តដែលមិនមែនជាមហគ្គតៈក្តី ក៏ស្គាល់ថា ចិត្តមិនមែនជាមហគ្គតៈ ចិត្តដែលមិនមែនជាសឧត្តរៈគឺលោកិយចិត្តក្តី ក៏ស្គាល់ថា ចិត្តជាសឧត្តរៈ ចិត្តដែលជាអនុត្តរៈគឺលោកុត្តរៈចិត្តក្តី ក៏ស្គាល់ថាចិត្តជាអនុត្តរៈ

សមាហិតំ វា ចិត្តំ សមាហិតំ ចិត្តន្តិ បជានាតិ អសមាហិតំ វា ចិត្តំ អសមាហិតំ ចិត្តន្តិ បជានាតិ វិមុត្តំ វា ចិត្តំ វិមុត្តំ ចិត្តន្តិ បជានាតិ អវិមុត្តំ វា ចិត្តំ អវិមុត្តំ ចិត្តន្តិ បជានាតិ ។ អនេកវិហិតំ បុព្វេនិវាសំ អនុស្សរតិ សេយ្យថីទំ ឯកំបិ ជាតឹ ទ្វេបិ ជាតិយោ តិស្សោបិ ជាតិយោ ចតស្សោបិ ជាតិយោ បញ្ចបិ ជាតិយោ ទសបិ ជាតិយោ វីសំបិ ជាតិយោ តឹសំបិ ជាតិយោ ចត្តាឡីសំបិ ជាតិយោ បញ្ញាសំបិ ជាតិយោ សតំបិ ជាតិយោ សហស្សំបិ ជាតិយោ សតសហស្សំបិ ជាតិយោ អនេកេបិ សំវដ្ដកប្បេ អនេកេបិ វិវដ្ដកប្បេ អនេកេបិ សំវដ្ដវិវដ្ដកប្បេ អមុត្រាសឹ ឯវំនាមោ ឯវំគោត្តោ ឯវំវណ្ណោ ឯវមាហារោ ឯវំសុខទុក្ខប្បដិសំវេទី ឯវមាយុបរិយន្តោ សោ តតោ ចុតោ អមុត្រ ឧទបាទឹ តត្រាបាសឹ ឯវំនាមោ ឯវំគោត្តោ ឯវំវណ្ណោ ឯវមាហារោ ឯវំសុខទុក្ខប្បដិសំវេទី

ចិត្តដែលតាំងនៅល្អដោយសមាធិក្តី ក៏ស្គាល់ថា ចិត្តតាំងនៅល្អដោយសមាធិ ចិត្តដែលមិនតាំងនៅល្អដោយសមាធិក្តី ក៏ស្គាល់ថា ចិត្តមិនតាំងនៅល្អដោយសមាធិ ចិត្តដែលផុតស្រឡះចាកកិលេសាសវៈក្តី ក៏ស្គាល់ថា ចិត្តផុតស្រឡះចាកកិលេសាសវៈ ចិត្តដែលមិនបានផុតស្រឡះចាកកិលេសាសវៈក្តី ក៏ស្គាល់ថា ចិត្តមិនផុតស្រឡះចាកកិលេសាសវៈ ១ ។ ភិក្ខុរលឹកជាតិដែលបានអាស្រ័យនៅមកអំពីមុន ជាអនេកជាតិ គឺរលឹកបាន ១ ជាតិ ២ ជាតិ ៣ ជាតិ ៤ ជាតិ ៥ ជាតិ ១០ ជាតិ ២០ ជាតិ ៣០ ជាតិ ៤០ ជាតិ ៥០ ជាតិ ១០០ ជាតិ ១ ពាន់ជាតិ ១ សែនជាតិក៏បាន រលឹកបានច្រើនសំវដ្តកប្ប ច្រើនវិវដ្តកប្ប ច្រើនសំវដ្តវិវដ្តកប្បក៏បាន ដូច្នេះថា អាត្មាអញបានកើតក្នុងភពឯណោះ មានឈ្មោះយ៉ាងនេះ មានគោត្រយ៉ាងនេះ មានសម្បុរយ៉ាងនេះ មានអាហារយ៉ាងនេះ ទទួលសុខទុក្ខយ៉ាងនេះ មានកំណត់អាយុប៉ុណ្ណោះ អាត្មាអញ លុះច្យុតចាកអត្តភាពនោះហើយ បានទៅកើតក្នុងភពឯណោះ ដែលទៅកើតក្នុងភពនោះ អាត្មាអញមានឈ្មោះយ៉ាងនេះ មានគោត្រយ៉ាងនេះ មានសម្បុរយ៉ាងនេះ មានអាហារយ៉ាងនេះ បានទទួលសុខទុក្ខយ៉ាងនេះ

ឯវមាយុបរិយន្តោ សោ តតោ ចុតោ ឥធូបបន្នោតិ ឥតិ សាការំ សឧទ្ទេសំ អនេកវិហិតំ បុព្វេនិវាសំ អនុស្សរតិ ។ ទិព្វេន ចក្ខុនា វិសុទ្ធេន អតិក្កន្តមានុសកេន សត្តេ បស្សតិ ចវមានេ ឧបបជ្ជមានេ ហីនេ បណីតេ សុវណ្ណេ ទុព្វណ្ណេ សុគតេ ទុគ្គតេ យថាកម្មូបគេ សត្តេ បជានាតិ ឥមេ វត ភោន្តោ សត្តា កាយទុច្ចរិតេន សមន្នាគតា វចីទុច្ចរិតេន សមន្នាគតា មនោទុច្ចរិតេន សមន្នាគតា អរិយានំ ឧបវាទកា មិច្ឆាទិដ្ឋិកា មិច្ឆាទិដ្ឋិកម្មសមាទានា តេ កាយស្ស ភេទា បរំ មរណា អបាយំ ទុគ្គតឹ វិនិបាតំ និរយំ ឧបបន្នា ឥមេ វា បន ភោន្តោ សត្តា កាយសុចរិតេន សមន្នាគតា វចីសុចរិតេន សមន្នាគតា មនោសុចរិតេន សមន្នាគតា អរិយានំ អនុបវាទកា សម្មាទិដ្ឋិកា សម្មាទិដ្ឋិកម្មសមាទានា តេ កាយស្ស ភេទា បរំ

មានកំណត់អាយុប៉ុណ្ណោះ អាត្មាអញច្យុតចាកអត្តភាពនោះហើយ ទើបមកកើតក្នុងភពនេះ (ភិក្ខុ) រលឹកតាមនូវជាតិដែលអាស្រ័យនៅក្នុងមុនបានច្រើនជាតិ ព្រមទាំងអាការព្រមទាំងឧទ្ទេសយ៉ាងនេះ ៗ ភិក្ខុមានចក្ខុទិព្វដ៏បរិសុទ្ធ កន្លងហួសចក្ខុរបស់មនុស្សធម្មតា បានឃើញពួកសត្វដែលច្យុត ដែលកើត ជាសត្វថោកទាប ខ្ពង់ខ្ពស់ មានរូបល្អ មានរូបអាក្រក់ មានគតិល្អ មានគតិអាក្រក់ ទាំងដឹងច្បាស់នូវពួកសត្វដែលប្រព្រឹត្តទៅតាមកម្ម (របស់ខ្លួន)ថា អើហ្ន៎ សត្វទាំងឡាយនេះ ប្រកបដោយកាយទុច្ចរិត ប្រកបដោយវចីទុច្ចរិត ប្រកបដោយមនោទុច្ចរិត ជាអ្នកតិះដៀលនូវព្រះអរិយបុគ្គល មានសេចក្តីយល់ខុស ប្រកាន់នូវអំពើតាមសេចក្តីយល់ខុស សត្វទាំងនោះ លុះដល់ទំលាយកន៍កាយទៅ ខាងមុខអំពីសេចក្តីស្លាប់ រមែងទៅកាន់កំណើតសត្វតិរច្ឆាន ប្រេត អសុរកាយ នឹងនរកពុំខាន អើហ្ន៎ ចំណែកពួកសត្វទាំងអម្បាលនេះ ប្រកបដោយកាយសុចរិត ប្រកបដោយវចីសុចរិត ប្រកបដោយមនោសុចរិត ជាអ្នកមិនតិះដៀលនូវព្រះអរិយបុគ្គល មានសេចក្តីយល់ត្រូវ ប្រកាន់នូវអំពើតាមសេចក្តីយល់ត្រូវ សត្វទាំងនោះ លុះទំលាយកាយទៅ ខាង

មរណា សុគតឹ សគ្គំ លោកំ ឧបបជ្ជតិ ។ ឥតិ ទិព្វេន ចក្ខុនា វិសុទ្ធេន អតិក្កន្តមានុសកេន សត្តេ បស្សតិ ចវមានេ ឧបបជ្ជមានេ ហីនេ បណីតេ សុវណ្ណេ ទុព្វណ្ណេ សុគតេ ទុគ្គតេ យថាកម្មូបគេ សត្តេ បជានាតិ ។ អាសវានំ ខយា អនាសវំ ចេតោវិមុត្តឹ បញ្ញាវិមុត្តឹ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ ។ ឥមេ ច ធម្មា សច្ឆិកាតព្វា ។ ឥតិ ឥមេ សត្តិ ធម្មា ភូតា តច្ឆា តថា អវិតថា អនញ្ញថា សម្មា តថាគតេន អភិសម្ពុទ្ធា ។

(៣០៣) សត្ត ធម្មា ពហុការា សត្ត ធម្មា ភាវេតព្វា សត្ត ធម្មា បរិញ្ញេយ្យា សត្ត ធម្មា បហាតព្វា សត្ត ធម្មា ហានភាគិយា សត្ត ធម្មា វិសេសភាគិយា សត្ត ធម្មា ទុប្បដិវិជ្ឈា សត្ត ធម្មា ឧប្បាទេតព្វា សត្ត ធម្មា អភិញ្ញេយ្យា សត្ត ធម្មា សច្ឆិកាតព្វា ។

មុនអំពីសេចក្តីស្លាប់ គឺរមែងទៅកាន់សុគតិ សួគ៌ទេវលោក ។ ភិក្ខុនោះ មានចក្ខុទិព្វដ៏បរិសុទ្ធ កន្លងហួសចក្ខុរបស់មនុស្សធម្មតា បានឃើញពួកសត្វដែលច្យុត ដែលកើត ជាសត្វថោកទាប ជាសត្វឧត្តម មានរូបល្អ មានរូបអាក្រក់ មានគតិល្អ មានគតិអាក្រក់ ទាំងបានឃើញច្បាស់នូវពួកសត្វដែលប្រព្រឹត្តទៅតាមកម្ម (របស់ខ្លួន) ដោយប្រការដូច្នេះ ១ ។ ភិក្ខុនោះ ព្រោះធ្វើឲ្យអស់អាសវៈ ក៏បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវចេតោវិមុត្តិ និងបញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ ដោយប្រាជ្ញារបស់ខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្នហើយសម្រេចសម្រាន្តនៅ ដោយឥរិយាបថ ១ ។ ធម៌ទាំង ៦ នេះ គួរធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ។ ធម៌ទាំង ៦០ នេះ ជាធម៌ពិត ធម៌មែន ធម៌ទៀងទាត់ មិនប្រែប្រួលជាយ៉ាងដទៃឡើយ ដែលព្រះតថាគត បានត្រាស់ដឹងដោយប្រពៃហើយ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

(៣០៣) ធម៌ ៧ មានឧបការៈច្រើន ធម៌ ៧ គួរចំរើន ធម៌ ៧ គួរកំណត់ដឹង ធម៌ ៧ គួរលះបង់ ធម៌ ៧ ជាចំណែកខាងសេចក្តីវិនាស ធម៌ ៧ ជាចំណែកវិសេស ធម៌ ៧ ត្រាស់ដឹងបានដោយក្រ ធម៌ ៧ គួរឲ្យកើតឡើង ធម៌ ៧ គួរដឹងច្បាស់ ធម៌ ៧ គួរធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ។

(៣០៤) កតមេ សត្ត ធម្មា ពហុការា ។ សត្ត អរិយធនានិ(១) សទ្ធាធនំ សីលធនំ ហិរីធនំ ឱត្តប្បធនំ សុតធនំ ចាគធនំ បញ្ញាធនំ ។ ឥមេ សត្ត ធម្មា ពហុការា ។

(៣០៥) កតមេ សត្ត ធម្មា ភាវេតព្វា ។ សត្ត សម្ពោជ្ឈង្គា(២) សតិសម្ពោជ្ឈង្គោ ធម្មវិចយសម្ពោជ្ឈង្គោ វីរិយសម្ពោជ្ឈង្គោ បីតិសម្ពោជ្ឈង្គោ បស្សទ្ធិសម្ពោជ្ឈង្គោ សមាធិសម្ពោជ្ឈង្គោ ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គោ ។ ឥមេ សត្ត ធម្មា ភាវេតព្វា ។

(៣០៦) កតមេ សត្ត ធម្មា បរិញ្ញេយ្យា ។ សត្ត វិញ្ញាណដ្ឋិតិយោ សន្តាវុសោ សត្តា នានត្តកាយា នានត្តសញ្ញិនោ សេយ្យថាបិ មនុស្សា ឯកច្ចេ ច ទេវា ឯកច្ចេ ច វិនិបាតិកា អយំ បឋមា វិញ្ញាណដ្ឋិតិ ។ សន្តាវុសោ សត្តា នានត្តកាយា ឯកត្តសញ្ញិនោ

១ ឱ. សត្ត ធនានិ ។ ២ ឱ. ពោជ្ឈង្គា ។ ម. សំពោជ្ឈង្គា ។

(៣០៤) ធម៌ ៧ មានឧបការៈច្រើន តើដូចម្តេចខ្លះ ។ អរិយទ្រព្យ ៧ គឺ សទ្ធាជាទ្រព្យ ១ សីលជាទ្រព្យ ១ ហិរិជាទ្រព្យ ១ ឱត្តប្បៈជាទ្រព្យ ១ សុតៈជាទ្រព្យ ១ ចាគៈជាទ្រព្យ ១ បញ្ញាជាទ្រព្យ ១ ។ ធម៌ទាំង ៧ នេះ មានឧបការៈច្រើន ។

(៣០៥) ធម៌ ៧ ដែលគួរចំរើន តើដូចម្តេចខ្លះ ។ សម្ពោជ្ឈង្គ (អង្គនៃធម៌ជាគ្រឿងត្រាស់ដឹង) ៧ គឺ សតិសម្ពោជ្ឈង្គ ១ ធម្មវិចយសម្ពោជ្ឈង្គ ១ វីរិយសម្ពោជ្ឈង្គ ១ បីតិសម្ពោជ្ឈង្គ ១ បស្សទ្ធិសម្ពោជ្ឈង្គ ១ សមាធិសម្ពោជ្ឈង្គ ១ ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គ(១) ១ ។ ធម៌ទាំង ៧ នេះគួរចំរើន ។

(៣០៦) ធម៌ ៧ ដែលគួរកំណត់ដឹង តើដូចម្តេចខ្លះ ។ វិញ្ញាណដ្ឋិតិ ៧ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ សត្វទាំងឡាយ មានកាយផ្សេងគ្នា មានសញ្ញាផ្សេងគ្នា ដូចយ៉ាងពួកមនុស្ស ទេវតាខ្លះ និងអសុរកាយពួកខ្លះ នេះជា វិញ្ញាណដ្ឋិតិ ទី ១ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ សត្វទាំងឡាយ មានកាយផ្សេងគ្នា តែមានសញ្ញាដូចគ្នា

១ គួរមើល ឧបេក្ខាលក្ខណៈក្នុងមហាសតិប្បដ្ឋានសូត្រ ទីឃនិកាយ មហាវគ្គផងចុះ ។

សេយ្យថាបិ ទេវា ព្រហ្មកាយិកា បឋមាភិនិព្វត្តា អយំ ទុតិយា វិញ្ញាណដ្ឋិតិ ។ សន្តាវុសោ សត្តា ឯកត្តកាយា នានត្តសញ្ញិនោ សេយ្យថាបិ ទេវា អាភស្សរា អយំ តតិយា វិញ្ញាណដ្ឋិតិ ។ សន្តាវុសោ សត្តា ឯកត្តកាយា ឯកត្តសញ្ញិនោ សេយ្យថាបិ ទេវា សុភកិណ្ហា អយំ ចតុត្ថា វិញ្ញាណដ្ឋិតិ ។ សន្តាវុសោ សត្តា សព្វសោ រូបសញ្ញានំ សមតិក្កមា បដិឃសញ្ញានំ អត្ថង្គមា នានត្តសញ្ញានំ អមនសិការា អនន្តោ អាកាសោតិ អាកាសានញ្ចាយតនូបគា អយំ បញ្ចមី វិញ្ញាណដ្ឋិតិ ។ សន្តាវុសោ សត្តា សព្វសោ អាកាសានញ្ចាយតនំ សមតិក្កម្ម អនន្តំ វិញ្ញាណន្តិ វិញ្ញាណញ្ចាយតនូបគា អយំ ឆដ្ឋី វិញ្ញាណដ្ឋិតិ ។ សន្តាវុសោ សត្តា សព្វសោ វិញ្ញាណញ្ចាយតនំ សមតិក្កម្ម នត្ថិ កិញ្ចីតិ អាកិញ្ចញ្ញាយតនូបគា អយំ សត្តមី វិញ្ញាណដ្ឋិតិ ។ ឥមេ សត្ត ធម្មា បរិញ្ញេយ្យា ។

ដូចយ៉ាងពួកព្រហ្មកាយិកទេវតា ដែលកើតក្នុងបឋមជ្ឈានភូមិ នេះជា វិញ្ញាណដ្ឋិតិ ទី ២ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ សត្វទាំងឡាយ មានកាយដូចគ្នា តែមានសញ្ញាខុសគ្នា ដូចយ៉ាងពួកអាភស្សរទេវតា នេះជា វិញ្ញាណដ្ឋិតិ ទី ៣ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ សត្វទាំងឡាយមានកាយដូចគ្នា មានសញ្ញាដូចគ្នា ដូចយ៉ាងពួកសុភកិណ្ហទេវតា នេះជា វិញ្ញាណដ្ឋិតិ ទី ៤ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ សត្វទាំងឡាយដែលកន្លងនូវរូបសញ្ញា ដល់នូវសេចក្តីវិនាសនៃបដិឃសញ្ញា មិនបានធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវនានត្តសញ្ញាដោយប្រការទាំងពួង ហើយបរិកម្មថា អាកាសមិនមានទីបំផុតដូច្នេះ ហើយចូលដល់អាកាសានញ្ចាយតនជ្ឈាន នេះជា វិញ្ញាណដ្ឋិតិ ទី ៥ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ សត្វទាំងឡាយដែលកន្លងនូវអាកាសានញ្ចាយតនជ្ឈានដោយប្រការទាំងពួង ហើយបរិកម្មថា វិញ្ញាណមិនមានទីបំផុតដូច្នេះ ហើយចូលដល់វិញ្ញាណញ្ចាយតនជ្ឈាន នេះជា វិញ្ញាណដ្ឋិតិ ទី ៦ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ សត្វទាំងឡាយដែលកន្លងនូវវិញ្ញាណញ្ចាយតនជ្ឈានដោយប្រការទាំងពួង ហើយបរិកម្មថា វត្ថុតិចតួចមិនមានដូច្នេះ ហើយចូលដល់អាកិញ្ចញ្ញាយតនជ្ឈាន នេះជា វិញ្ញាណដ្ឋិតិ ទី ៧ ។ ធម៌ទាំង ៧ នេះ គួរកំណត់ដឹង ។

(៣០៧) កតមេ សត្ត ធម្មា បហាតព្វា ។ សត្ត អនុសយា[១] កាមរាគានុសយោ បដិឃានុសយោ ទិដ្ឋានុសយោ វិចិកិច្ឆានុសយោ មានានុសយោ ភវរាគានុសយោ អវិជ្ជានុសយោ ។ ឥមេ សត្ត ធម្មា បហាតព្វា ។

(៣០៨) កតមេ សត្ត ធម្មា ហានភាគិយា ។ សត្ត អសទ្ធម្មា ឥធាវុសោ ភិក្ខុ អស្សទ្ធោ ហោតិ អហិរិកោ ហោតិ អនោត្តប្បី ហោតិ អប្បស្សុតោ ហោតិ កុសីតោ ហោតិ មុដ្ឋស្សតិ ហោតិ ទុប្បញ្ញោ ហោតិ ។ ឥមេ សត្ត ធម្មា ហានភាគិយា ។

(៣០៩) កតមេ សត្ត ធម្មា វិសេសភាគិយា ។ សត្ត សទ្ធម្មា ឥធាវុសោ ភិក្ខុ សទ្ធោ ហោតិ ហិរិមា ហោតិ ឱត្តប្បី ហោតិ ពហុស្សុតោ ហោតិ អារទ្ធវិរិយោ ហោតិ ឧបដ្ឋិតស្សតិ ហោតិ បញ្ញវា ហោតិ ។ ឥមេ សត្ត ធម្មា វិសេសភាគិយា ។

១ ឱ. សត្តានុសយា ។

(៣០៧) ធម៌ ៧ ដែលគួរលះបង់ តើដូចម្តេចខ្លះ ។ អនុស័យ[១] (កិលេសជាគ្រឿងដេកត្រាំក្នុងសន្តាន) ៧ គឺ កាមរាគានុស័យ ១ បដិឃានុស័យ ១ ទិដ្ឋានុស័យ ១ វិចិកិច្ឆានុស័យ ១ មានានុស័យ ១ ភវរាគានុស័យ ១ អវិជ្ជានុស័យ ១ ។ ធម៌ទាំង ៧ នេះ គួរលះបង់ ។

(៣០៨) ធម៌ ៧ ជាចំណែកខាងសេចក្តីវិនាស តើដូចម្តេចខ្លះ ។ អសទ្ធម្ម (ធម៌របស់អសប្បុរស) ៧ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកគ្មានសទ្ធា ១ ជាអ្នកមិនខ្មាសបាប ១ ជាអ្នកមិនខ្លាចបាប ១ ជាអ្នកចេះដឹងតិច ១ ជាអ្នកខ្ជិលច្រអូស ១ ជាអ្នកភ្លេចស្មារតី ១ ជាអ្នកឥតប្រាជ្ញា ១ ។ ធម៌ទាំង ៧ នេះ ជាចំណែកខាងសេចក្តីវិនាស ។

(៣០៩) ធម៌ ៧ ជាចំណែកវិសេស តើដូចម្តេចខ្លះ ។ សទ្ធម្ម (ធម៌របស់សប្បុរស) ៧ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកមានសទ្ធា ១ ជាអ្នកមានសេចក្តីខ្មាសបាប ១ ជាអ្នកមានសេចក្តីខ្លាចបាប ១ ជាអ្នកចេះដឹងច្រើន ១ ជាអ្នកប្រារព្ធព្យាយាម ១ ជាអ្នកមានស្មារតីតាំងខ្ជាប់ ១ ជាអ្នកមានប្រាជ្ញា ១ ។ ធម៌ទាំង ៧ នេះ ជាចំណែកវិសេស ។

១ ចូលមើល ឧបលក្ខណៈក្នុងសង្គីតិសូត្រខាងដើមផង ។

[៣១០] កតមេ សត្ត ធម្មា ទុប្បដិវិជ្ឈា ។ សត្ត សប្បុរិសធម្មា ឥធាវុសោ ភិក្ខុ ធម្មញ្ញូ ហោតិ អត្ថញ្ញូ អត្តញ្ញូ មត្តញ្ញូ កាលញ្ញូ បរិសញ្ញូ បុគ្គលបរោបរញ្ញូ ។ ឥមេ សត្ត ធម្មា ទុប្បដិវិជ្ឈា ។

[៣១១] កតមេ សត្ត ធម្មា ឧប្បាទេតព្វា ។ សត្ត សញ្ញា អនិច្ចសញ្ញា អនត្តសញ្ញា អសុភសញ្ញា អាទីនវសញ្ញា បហានសញ្ញា វិរាគសញ្ញា និរោធសញ្ញា ។ ឥមេ សត្ត ធម្មា ឧប្បាទេតព្វា ។

[៣១២] កតមេ សត្ត ធម្មា អភិញ្ញេយ្យា ។ សត្ត និទ្ទសវត្ថូនិ ឥធាវុសោ ភិក្ខុ សិក្ខាសមាទានេ តិព្វច្ឆន្ទោ ហោតិ អាយតិញ្ច សិក្ខាសមាទានេ អវិគតប្បេមោ

(៣១០) ធម៌ ៧ ដឹងបានដោយកម្រ តើដូចម្តេចខ្លះ ។ សប្បុរិសធម៌ (ធម៌របស់សប្បុរស) ៧ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកដឹងធម៌ ១ ជាអ្នកដឹងអត្ថ ១ ជាអ្នកដឹងខ្លួន ១ ជាអ្នកដឹងប្រមាណ ១ ជាអ្នកដឹងកាល ១ ជាអ្នកដឹងបរិស័ទ ១ ជាអ្នកដឹងបុគ្គលដទៃដែលខ្ពស់ទាប ១ ។ ធម៌ទាំង ៧ នេះ ដឹងបានដោយកម្រ ។

(៣១១) ធម៌ ៧ គួរឲ្យកើតឡើង តើដូចម្តេចខ្លះ ។ សញ្ញា ៧ ប្រការ គឺ អនិច្ចសញ្ញា ១ អនត្តសញ្ញា ១ អសុភសញ្ញា ១ អាទីនវសញ្ញា ១ បហានសញ្ញា ១ វិរាគសញ្ញា ១ និរោធសញ្ញា ១ ។ ធម៌ទាំង ៧ នេះ គួរឲ្យកើតឡើង ។

(៣១២) ធម៌ ៧ ដែលគួរដឹងច្បាស់ តើដូចម្តេចខ្លះ ។ និទ្ទស[១] វត្ថុ ៧ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកមានសេចក្តីពេញចិត្តខ្លាំងក្នុងការសមាទានសិក្សា សូម្បីតទៅកាលខាងមុខ ក៏នៅតែមិនលះបង់សេចក្តីពេញចិត្ត ក្នុងការសមាទានសិក្សា ១ ជា

---

១ ហេតុតែភិក្ខុមិនមានអាយុ ១០ ឆ្នាំ ។ តែពាក្យនេះ លោកសំដៅយកព្រះខីណាស្រព ព្រោះលោក សូម្បីបរិនិព្វានក្នុងអាយុ ១០ ឆ្នាំ (ជាដើម) ក៏លោកលែងមានអាយុ ១០ ឆ្នាំតទៅខាងមុខ កុំថាតែ ១០ ឆ្នាំ សូម្បីតែថយចុះមក ៩ ឆ្នាំ រហូតដល់ ១ ថ្ងៃ ឬ ១ យាម ក៏មិនមាន ព្រោះលោកមិនមានជាប់បដិសន្ធិថ្មីទៀត ។ អដ្ឋកថា ។

ធម្មនិសន្តិយា តិព្វច្ឆន្ទោ ហោតិ អាយតិញ្ច ធម្មនិសន្តិយា អវិគតប្បេមោ ឥច្ឆាវិនយេ តិព្វច្ឆន្ទោ ហោតិ អាយតិញ្ច ឥច្ឆាវិនយេ អវិគតប្បេមោ បដិសល្លានេ តិព្វច្ឆន្ទោ ហោតិ អាយតិញ្ច បដិសល្លានេ អវិគតប្បេមោ វីរិយារម្ភេ តិព្វច្ឆន្ទោ ហោតិ អាយតិញ្ច វីរិយារម្ភេ អវិគតប្បេមោ សតិនេបក្កេ តិព្វច្ឆន្ទោ ហោតិ អាយតិញ្ច សតិនេបក្កេ អវិគតប្បេមោ ទិដ្ឋិប្បដិវេធេ តិព្វច្ឆន្ទោ ហោតិ អាយតិញ្ច ទិដ្ឋិប្បដិវេធេ អវិគតប្បេមោ ។ ឥមេ សត្ត ធម្មា អភិញ្ញេយ្យា ។

អ្នកមានសេចក្តីពេញចិត្តខ្លាំង ក្នុងការពិចារណានូវធម៌ សូម្បីតទៅកាលខាងមុខ ក៏នៅតែមិនលះបង់នូវសេចក្តីពេញចិត្ត ក្នុងការពិចារណានូវធម៌ ១ ជាអ្នកមានសេចក្តីពេញចិត្តខ្លាំង ក្នុងការកំចាត់បង់នូវឥច្ឆា គឺតណ្ហា សូម្បីតទៅកាលខាងមុខ ក៏នៅតែមិនលះបង់នូវសេចក្តីពេញចិត្ត ក្នុងការកំចាត់បង់នូវឥច្ឆា គឺតណ្ហា ១ ជាអ្នកមានសេចក្តីពេញចិត្តខ្លាំងក្នុងការពួនសម្ងំ សូម្បីតទៅកាលខាងមុខ ក៏នៅតែមិនលះបង់នូវសេចក្តីពេញចិត្ត ក្នុងការពួនសម្ងំ ១ ជាអ្នកមានសេចក្តីពេញចិត្តខ្លាំង ក្នុងការប្រារព្ធព្យាយាម សូម្បីតទៅកាលខាងមុខ ក៏នៅតែមិនលះបង់នូវសេចក្តីពេញចិត្ត ក្នុងការប្រារព្ធព្យាយាម ១ ជាអ្នកមានសេចក្តីពេញចិត្តខ្លាំង ក្នុងការតាំងស្មារតីនឹងភាពជាអ្នកមានប្រាជ្ញាចាស់ក្លា សូម្បីតទៅកាលខាងមុខ ក៏នៅតែមិនលះបង់នូវសេចក្តីពេញចិត្ត ក្នុងការតាំងស្មារតីនឹងភាពជាអ្នកមានប្រាជ្ញាចាស់ក្លា ១ ជាអ្នកមានសេចក្តីពេញចិត្តខ្លាំង ក្នុងការចាក់ធ្លុះដោយទិដ្ឋិ គឺឃើញច្បាស់នូវមគ្គ សូម្បីតទៅកាលខាងមុខ ក៏នៅតែមិនលះបង់នូវសេចក្តីពេញចិត្ត ក្នុងការចាក់ធ្លុះដោយទិដ្ឋិ ១ ។ ធម៌ទាំង៧នេះ គួរដឹងច្បាស់ ។

[៣១៣] កតមេ សត្ត ខីណាសវពលានិ ។ ឥធាវុសោ ខីណាសវស្ស ភិក្ខុនោ អនិច្ចតោ សព្វេ សង្ខារា យថាភូតំ សម្មប្បញ្ញាយ សុទិដ្ឋា ហោន្តិ យំបាវុសោ(១) ខីណាសវស្ស ភិក្ខុនោ អនិច្ចតោ សព្វេ សង្ខារា យថាភូតំ សម្មប្បញ្ញាយ សុទិដ្ឋា ហោន្តិ ឥទំ(២) ខីណាសវស្ស ភិក្ខុនោ ពលំ ហោតិ យំ ពលំ អាគម្ម ខីណាសវោ ភិក្ខុ អាសវានំ ខយំ បដិជានាតិ ខីណា មេ អាសវាតិ ។ បុន ចបរំ អាវុសោ ខីណាសវស្ស ភិក្ខុនោ អង្គារកាសូបមា កាមា យថាភូតំ សម្មប្បញ្ញាយ សុទិដ្ឋា ហោន្តិ យំបាវុសោ ខីណាសវស្ស ភិក្ខុនោ អង្គារកាសូបមា កាមា យថាភូតំ សម្មប្បញ្ញាយ សុទិដ្ឋា ហោន្តិ ឥទំ ខីណាសវស្ស ភិក្ខុនោ ពលំ ហោតិ យំ ពលំ អាគម្ម ខីណាសវោ ភិក្ខុ អាសវានំ ខយំ បដិជានាតិ ខីណា មេ អាសវាតិ ។ បុន ចបរំ អាវុសោ

---

១ ឱ. យម្បាវុសោ ។ ២ ឱ. ឥទម្បិ ។ ម. ឥទម្បិ ។

[៣១៣] ធម៌ ៧ ដែលគួរធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ តើដូចម្តេចខ្លះ ។ កំឡាំងរបស់ព្រះខីណាស្រព ៧ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ សង្ខារទាំងពួង ដែលភិក្ខុជាព្រះខីណាស្រព ក្នុងសាសនានេះ បានឃើញជា មិនទៀង តាមសេចក្តីពិត ដោយបញ្ញាដ៏ប្រពៃហើយ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ក៏សង្ខារទាំងពួង ដែលភិក្ខុជាព្រះខីណាស្រព បានឃើញជា មិនទៀង តាមសេចក្តីពិត ដោយបញ្ញាដ៏ប្រពៃ នេះឯងជាកំឡាំងរបស់ភិក្ខុជាព្រះខីណាស្រព ព្រោះភិក្ខុជាព្រះខីណាស្រព អាស្រ័យនូវកំឡាំងនេះ ទើបប្តេជ្ញានូវការអស់ទៅ នៃអាសវៈទាំងឡាយថា អាសវៈទាំងឡាយ របស់អាត្មាអញអស់ហើយ ១ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត កាមទាំងឡាយមានឧបមាដូចរណ្តៅដ៏ពេញដោយរងើកភ្លើង ដែលភិក្ខុជាព្រះខីណាស្រព បានឃើញតាមសេចក្តីពិត ដោយបញ្ញាដ៏ប្រពៃហើយ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ក៏កាមទាំងឡាយមានឧបមាដូចរណ្តៅដ៏ពេញដោយរងើកភ្លើង ដែលភិក្ខុជាព្រះខីណាស្រព បានឃើញតាមសេចក្តីពិត ដោយបញ្ញាដ៏ប្រពៃ នេះឯងជាកំឡាំងរបស់ភិក្ខុជាព្រះខីណាស្រព ព្រោះភិក្ខុជាព្រះខីណាស្រព អាស្រ័យនូវកំឡាំងនេះ ទើបប្តេជ្ញានូវការអស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយថា អាសវៈទាំងឡាយរបស់អាត្មាអញអស់ហើយ ១ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ

ខីណាសវស្ស ភិក្ខុនោ វិវេកនិន្នំ ចិត្តំ ហោតិ វិវេកបោណំ វិវេកបព្ភារំ វិវេកដ្ឋំ នេក្ខម្មាភិរតំ ព្យន្តីភូតំ សព្វសោ អាសវដ្ឋានិយេហិ ធម្មេហិ យំបាវុសោ ខីណាសវស្ស ភិក្ខុនោ វិវេកនិន្នំ ចិត្តំ ហោតិ វិវេកបោណំ វិវេកបព្ភារំ វិវេកដ្ឋំ នេក្ខម្មាភិរតំ ព្យន្តីភូតំ សព្វសោ អាសវដ្ឋានិយេហិ ធម្មេហិ ឥទំបិ ខីណាសវស្ស ភិក្ខុនោ ពលំ ហោតិ យំ ពលំ អាគម្ម ខីណាសវោ ភិក្ខុ អាសវានំ ខយំ បដិជានាតិ ខីណា មេ អាសវាតិ ។ បុន ចបរំ អាវុសោ ខីណាសវស្ស ភិក្ខុនោ ចត្តារោ សតិបដ្ឋានា ភាវិតា ហោន្តិ សុភាវិតា យំបាវុសោ ខីណាសវស្ស ភិក្ខុនោ ចត្តារោ សតិបដ្ឋានា ភាវិតា ហោន្តិ សុភាវិតា ឥទំបិ ខីណាសវស្ស ភិក្ខុនោ ពលំ ហោតិ យំ ពលំ អាគម្ម ខីណាសវោ ភិក្ខុ អាសវានំ ខយំ បដិជានាតិ ខីណា មេ អាសវាតិ ។ បុន ចបរំ អាវុសោ ខីណាសវស្ស ភិក្ខុនោ បញ្ចិន្ទ្រិយានិ

មួយទៀត ចិត្តរបស់ភិក្ខុ ជាព្រះខីណាស្រព តែងឱនទៅរកវិវេក ឈោងទៅរកវិវេក បែរទៅរកវិវេក តាំងនៅក្នុងវិវេក ត្រេកអរចំពោះក្នុងការចេញចាកកាម ជាចិត្តប្រាសចាកធម៌ទាំងឡាយ ដែលជាទីតាំងនៃអាសវៈ ដោយប្រការទាំងពួង ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ក៏ចិត្តរបស់ភិក្ខុជាព្រះខីណាស្រព ដែលឱនទៅរកវិវេក ឈោងទៅរកវិវេក បែរទៅរកវិវេក តាំងនៅក្នុងវិវេក ត្រេកអរចំពោះក្នុងការចេញចាកកាម ជាចិត្តប្រាសចាកធម៌ទាំងឡាយ ដែលជាទីតាំងនៃអាសវៈ ដោយប្រការទាំងពួង នេះឯងជាកំឡាំងរបស់ភិក្ខុជាព្រះខីណាស្រព ព្រោះភិក្ខុជាព្រះខីណាស្រពអាស្រ័យនូវកំឡាំងនេះ ទើបប្តេជ្ញានូវការអស់ទៅ នៃអាសវៈទាំងឡាយ ថាអាសវៈទាំងឡាយរបស់អាត្មាអញអស់ហើយ ៧ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត សតិប្បដ្ឋានទាំង ៤ ដែលភិក្ខុជាព្រះខីណាស្រពបានចំរើនអប់រំល្អហើយ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ក៏សតិប្បដ្ឋានទាំង ៤ ដែលភិក្ខុជាព្រះខីណាស្រពបានចំរើនអប់រំល្អ នេះឯងជាកំឡាំង របស់ភិក្ខុជាព្រះខីណាស្រព ព្រោះភិក្ខុជាព្រះខីណាស្រព អាស្រ័យនូវកំឡាំងនេះ ទើបប្តេជ្ញានូវការអស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយថា អាសវៈទាំងឡាយរបស់អាត្មាអញអស់ហើយ ៨ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត ឥន្ទ្រិយ ៥ ដែលភិក្ខុ

ភាវិតានិ ហោន្តិ សុភាវិតានិ យំបាវុសោ ខីណាសវស្ស ភិក្ខុនោ បញ្ចិន្ទ្រិយានិ ភាវិតានិ ហោន្តិ សុភាវិតានិ ឥទំបិ ខីណាសវស្ស ភិក្ខុនោ ពលំ ហោតិ យំ ពលំ អាគម្ម ខីណាសវោ ភិក្ខុ អាសវានំ ខយំ បដិជានាតិ ខីណា មេ អាសវាតិ ។ បុន ចបរំ អាវុសោ ខីណាសវស្ស ភិក្ខុនោ សត្ត ពោជ្ឈង្គា ភាវិតា ហោន្តិ សុភាវិតា យំបាវុសោ ខីណាសវស្ស ភិក្ខុនោ សត្ត ពោជ្ឈង្គា ភាវិតា ហោន្តិ សុភាវិតា ឥទំបិ ខីណាសវស្ស ភិក្ខុនោ ពលំ ហោតិ យំ ពលំ អាគម្ម ខីណាសវោ ភិក្ខុ អាសវានំ ខយំ បដិជានាតិ ខីណា មេ អាសវាតិ ។ បុន ចបរំ អាវុសោ ខីណាសវស្ស ភិក្ខុនោ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ ភាវិតោ ហោតិ សុភាវិតោ យំបាវុសោ ខីណាសវស្ស ភិក្ខុនោ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ ភាវិតោ ហោតិ សុភាវិតោ ឥទំបិ

ជាព្រះខីណាស្រព បានចំរើនអប់រំល្អហើយ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ក៏ឥន្ទ្រិយ ៥ ដែលភិក្ខុជាព្រះខីណាស្រពបានចំរើនអប់រំល្អ នេះឯងជាកំឡាំង របស់ភិក្ខុជាព្រះខីណាស្រព ព្រោះភិក្ខុជាព្រះខីណាស្រពអាស្រ័យនូវកំឡាំងណានេះ ទើបប្តេជ្ញានូវការអស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយថា អាសវៈទាំងឡាយរបស់អាត្មាអញអស់ហើយ ១ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត ពោជ្ឈង្គទាំង ៧ ដែលភិក្ខុជាព្រះខីណាស្រព បានចំរើនអប់រំល្អហើយ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ពោជ្ឈង្គ ៧ ដែលភិក្ខុជាព្រះខីណាស្រពបានចំរើនអប់រំល្អ នេះឯងជាកំឡាំង របស់ភិក្ខុជាព្រះខីណាស្រព ព្រោះភិក្ខុជាព្រះខីណាស្រព អាស្រ័យនូវកំឡាំងនេះ ទើបប្តេជ្ញានូវការអស់ទៅ នៃអាសវៈទាំងឡាយថា អាសវៈទាំងឡាយរបស់អាត្មាអញអស់ហើយ ១ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត មគ្គប្រកបដោយអង្គ ៨ ដ៏ប្រសើរ ដែលភិក្ខុជាព្រះខីណាស្រព បានចំរើនអប់រំល្អហើយ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ក៏មគ្គប្រកបដោយអង្គ ៨ ដ៏ប្រសើរ ដែលភិក្ខុជាព្រះខីណាស្រព បានចំរើនអប់រំល្អ នេះឯងជាកំឡាំង

ខីណាសវស្ស ភិក្ខុនោ ពលំ ហោតិ យំ ពលំ អាគម្ម ខីណាសវោ ភិក្ខុ អាសវានំ ខយំ បដិជានាតិ ខីណា មេ អាសវាតិ ។ ឥមេ សត្ត ធម្មា សច្ឆិកាតព្វា ។ ឥតិ ឥមេ សត្តតិ ធម្មា ភូតា តច្ឆា តថា អវិតថា អនញ្ញថា សម្មា តថាគតេន អភិសម្ពុទ្ធា ។

បឋមភាណវារំ ។

(៣១៦) អដ្ឋ ធម្មា ពហុការា អដ្ឋ ធម្មា ភាវេតព្វា អដ្ឋ ធម្មា បរិញ្ញេយ្យា អដ្ឋ ធម្មា បហាតព្វា អដ្ឋ ធម្មា ហានភាគិយា អដ្ឋ ធម្មា វិសេសភាគិយា អដ្ឋ ធម្មា ទុប្បដិវិជ្ឈា អដ្ឋ ធម្មា ឧប្បាទេតព្វា អដ្ឋ ធម្មា អភិញ្ញេយ្យា អដ្ឋ ធម្មា សច្ឆិកាតព្វា ។

(៣១៧) កតមេ អដ្ឋ ធម្មា ពហុការា ។ អដ្ឋ ហេតូ អដ្ឋ បច្ចយា អាទិព្រហ្មចរិយកាយ បញ្ញាយ អប្បដិលទ្ធាយ បដិលាភាយ បដិលទ្ធាយ ភិយ្យោភាវាយ វេបុល្លាយ ភាវនាយ បារិបូរិយា សំវត្តន្តិ ។ កតមេ អដ្ឋ ឥធាវុសោ ភិក្ខុ សត្ថារំ ឧបនិស្សាយ វិហរតិ

ជាកំឡាំង របស់ភិក្ខុជាព្រះខីណាស្រព ព្រោះភិក្ខុជាព្រះខីណាស្រព អាស្រ័យនូវកំឡាំងនេះ ទើបប្តេជ្ញាច្បាស់ នូវការអស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយថា អាសវៈទាំងឡាយរបស់អាត្មាអញអស់ហើយ ១ ។ ធម៌ទាំង ៧ នេះ គួរធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ។ ធម៌ទាំង ៧០ នេះ ជាធម៌ពិត ធម៌មែន ធម៌ទៀងទាត់ មិនប្រែប្រួលជាយ៉ាងដទៃឡើយ ដែលព្រះតថាគតបានត្រាស់ដឹងហើយដោយប្រពៃ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ បឋមភាណវារៈ ។

(៣១៦) ធម៌ ៨ មានឧបការៈច្រើន ធម៌ ៨ គួរចំរើន ធម៌ ៨ គួរកំណត់ដឹង ធម៌ ៨ គួរលះបង់ ធម៌ ៨ ជាចំណែកនៃសេចក្តីវិនាស ធម៌ ៨ ជាចំណែកវិសេស ធម៌ ៨ ត្រាស់ដឹងបានដោយក្រ ធម៌ ៨ គួរឲ្យកើតឡើង ធម៌ ៨ គួរដឹងច្បាស់ ធម៌ ៨ គួរធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ។

(៣១៧) ធម៌ ៨ មានឧបការៈច្រើន តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ហេតុ ៨ ប្រការ បច្ច័យ ៨ ប្រការ រមែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីបាននូវបញ្ញាជាខាងដើមនៃមគ្គព្រហ្មចារ្យដែលខ្លួនមិនទាន់បាន ដើម្បីធ្វើបញ្ញាដែលខ្លួនបានហើយ ឲ្យជាភិយ្យោភាព ធំទូលាយ ចំរើន បរិបូណ៌ឡើង ហេតុ ៨ ប្រការ បច្ច័យ ៨ ប្រការនោះ តើដូចម្តេច ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ បានចូលទៅអាស្រ័យនៅនឹងគ្រូ

អញ្ញតរំ វា គរុដ្ឋានិយំ សព្រហ្មចារឹ យត្ថស្ស តិព្វំ ហិរោត្តប្បំ បច្ចុបដ្ឋិតំ ហោតិ បេមញ្ច គារវោ ច អយំ បឋមោ ហេតុ បឋមោ បច្ចយោ អាទិព្រហ្មចរិយកាយ បញ្ញាយ អប្បដិលទ្ធាយ បដិលាភាយ បដិលទ្ធាយ ភិយ្យោភាវាយ វេបុល្លាយ ភាវនាយ បារិបូរិយា សំវត្តតិ ។ សោ តំ សត្ថារំ ឧបនិស្សាយ វិហរតិ អញ្ញតរំ វា គរុដ្ឋានិយំ សព្រហ្មចារឹ យត្ថស្ស តិព្វំ ហិរោត្តប្បំ បច្ចុបដ្ឋិតំ ហោតិ បេមញ្ច គារវោ ច តេ កាលេន កាលំ ឧបសង្កមិត្វា បរិបុច្ឆតិ បរិបញ្ហតិ ឥទំ ភន្តេ កថំ ឥមស្ស កោ អត្ថោតិ តស្ស តេ អាយស្មន្តោ អវិវដញ្ចេវ វិវរន្តិ អនុត្តានីកតញ្ច ឧត្តានីករោន្តិ អនេកវិហិតេសុ ច កង្ខាដ្ឋានិយេសុ ធម្មេសុ កង្ខំ បដិវិនោទេន្តិ អយំ ទុតិយោ ហេតុ ទុតិយោ បច្ចយោ អាទិព្រហ្មចរិយកាយ បញ្ញាយ អប្បដិលទ្ធាយ បដិលាភាយ បដិលទ្ធាយ ភិយ្យោភាវាយ វេបុល្លាយ ភាវនាយ បារិបូរិយា សំវត្តតិ ។

ឬសព្រហ្មចារីបុគ្គលណាមួយ គួរជាទីគោរព បានដំកល់ចំពោះនូវហិរិនឹងឱត្តប្បៈដ៏មានកំឡាំងផង នូវសេចក្ដីស្រឡាញ់និងសេចក្ដីគោរពផង ក្នុងគ្រូ ឬសព្រហ្មចារីបុគ្គល នេះជា ហេតុទី ១ បច្ច័យទី ១ រមែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីបាននូវបញ្ញា ជាខាងដើមនៃមគ្គព្រហ្មចារ្យ ដែលខ្លួនមិនទាន់បាន ដើម្បីធ្វើបញ្ញាដែលខ្លួនបានស៊ប់ហើយ ឲ្យជាភិយ្យោភាព ធំទូលាយ ចំរើន បរិបូណ៌ឡើង ។ លុះភិក្ខុនោះ ចូលទៅអាស្រ័យនៅនឹងគ្រូនោះ ឬសព្រហ្មចារីបុគ្គលណាមួយដែលគួរជាទីគោរពនោះ ហើយដំកល់ចំពោះនូវហិរិនឹងឱត្តប្បៈដ៏មានកំឡាំងផង នូវសេចក្ដីស្រឡាញ់និងសេចក្ដីគោរពផង ក្នុងគ្រូឬសព្រហ្មចារីបុគ្គល បានចូលទៅសាកសួរពិគ្រោះនឹងគ្រូឬសព្រហ្មចារីបុគ្គលទាំងនោះ តាមកាលដ៏គួរថា បពិត្រលោកដ៏ចំរើន វត្ថុនេះដូចម្ដេច វត្ថុនេះមានប្រយោជន៍ដូចម្ដេច គ្រូឬសព្រហ្មចារីបុគ្គលដ៏មានអាយុទាំងនោះ បានបើកបង្ហាញសេចក្ដីដែលកំបាំងផង បានធ្វើសេចក្ដីដែលជ្រៅឲ្យរាក់ផង បានបន្ទោបង់នូវសេចក្ដីសង្ស័យ ក្នុងធម៌ទាំងឡាយដែលគួរសង្ស័យដ៏ច្រើនផង ដល់ភិក្ខុនោះ នេះជាហេតុទី ២ បច្ច័យទី ២ រមែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីបាននូវបញ្ញា ជាខាងដើមនៃមគ្គព្រហ្មចារ្យ ដែលខ្លួនមិនទាន់បាន ដើម្បីធ្វើបញ្ញាដែលខ្លួនបានស៊ប់ហើយ ឲ្យជាភិយ្យោភាព ធំទូលាយ ចំរើន បរិបូណ៌ឡើង ៗ

តំ សោ តត្ថ ធម្មំ សុត្វា ទ្វយេន វូបកាសេន សម្បាទេតិ កាយវូបកាសេន ច ចិត្តវូបកាសេន ច អយំ តតិយោ ហេតុ តតិយោ បច្ចយោ អាទិព្រហ្មចរិយកាយ បញ្ញាយ អប្បដិលទ្ធាយ បដិលាភាយ បដិលទ្ធាយ ភិយ្យោភាវាយ វេបុល្លាយ ភាវនាយ បារិបូរិយា សំវត្តតិ ។ បុន ចបរំ អាវុសោ ភិក្ខុ សីលវា ហោតិ បាតិមោក្ខសំវរសំវុតោ វិហរតិ អាចារគោចរសម្បន្នោ អណុមត្តេសុ វជ្ជេសុ ភយទស្សាវី សមាទាយ សិក្ខតិ សិក្ខាបទេសុ អយំ ចតុត្ថោ ហេតុ ចតុត្ថោ បច្ចយោ អាទិព្រហ្មចរិយកាយ បញ្ញាយ អប្បដិលទ្ធាយ បដិលាភាយ បដិលទ្ធាយ ភិយ្យោភាវាយ វេបុល្លាយ ភាវនាយ បារិបូរិយា សំវត្តតិ ។ បុន ចបរំ អាវុសោ ភិក្ខុ ពហុស្សុតោ ហោតិ សុតធរោ សុតសន្និចយោ យេ តេ ធម្មា អាទិកល្យាណា មជ្ឈេកល្យាណា បរិយោសានកល្យាណា

លុះភិក្ខុនោះ បានស្តាប់ធម៌នោះហើយ ក៏បានបំពេញដោយសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ពីរប្រការ គឺស្ងាត់កាយ ១ ស្ងាត់ចិត្ត ១ នេះជា ហេតុទី ៣ បច្ច័យទី ៣ រមែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីបាន នូវបញ្ញាជាខាងដើមនៃមគ្គព្រហ្មចារ្យ ដែលខ្លួនមិនទាន់បាន ដើម្បីធ្វើបញ្ញាដែលខ្លួនបានស៊ប់ហើយ ឲ្យជាភិយ្យោភាព ធំទូលាយ ចំរើន បរិបូណ៌ឡើង ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុជាអ្នកមានសីល សង្រួមក្នុងបាតិមោក្ខសំវរសីល បរិបូណ៌ដោយអាចារៈនិងគោចរៈ ជាអ្នកឃើញភ័យក្នុងទោសសូម្បីបន្តិចបន្តួច សមាទានសិក្សាក្នុងសិក្ខាបទទាំងឡាយ នេះជា ហេតុទី ៤ បច្ច័យទី ៤ រមែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីបាន នូវបញ្ញាជាខាងដើមនៃមគ្គព្រហ្មចារ្យ ដែលខ្លួនមិនទាន់បាន ដើម្បីធ្វើបញ្ញាដែលខ្លួនបានស៊ប់ហើយ ឲ្យជាភិយ្យោភាព ធំទូលាយ ចំរើន បរិបូណ៌ឡើង ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុជាពហុស្សូត ចេះចាំនូវពុទ្ធវចនៈដែលខ្លួនបានស្តាប់ហើយ សន្សំទុកនូវពុទ្ធវចនៈដែលខ្លួនបានស្តាប់ហើយ ធម៌ទាំងឡាយណា ពីរោះបទដើម ពីរោះបទកណ្តាល ពីរោះបទចុង

សាត្ថំ សព្យញ្ជនំ កេវលបរិបុណ្ណំ បរិសុទ្ធំ ព្រហ្មចរិយំ អភិវទន្តិ តថារូបាស្ស ធម្មា ពហុស្សុតា ហោន្តិ ធតា វចសា បរិចិតា មនសានុបេក្ខិតា ទិដ្ឋិយា សុប្បដិវិទ្ធា អយំ បញ្ចមោ ហេតុ បញ្ចមោ បច្ចយោ អាទិព្រហ្មចរិយកាយ បញ្ញាយ អប្បដិលទ្ធាយ បដិលាភាយ បដិលទ្ធាយ ភិយ្យោភាវាយ វេបុល្លាយ ភាវនាយ បារិបូរិយា សំវត្តតិ ។ បុន ចបរំ អាវុសោ ភិក្ខុ អារទ្ធវីរិយោ វិហរតិ អកុសលានំ ធម្មានំ បហានាយ កុសលានំ ធម្មានំ ឧបសម្បទាយ ថាមវា ទឡ្ហបរក្កមោ អនិក្ខិត្តធុរោ កុសលេសុ ធម្មេសុ អយំ ឆដ្ឋោ ហេតុ ឆដ្ឋោ បច្ចយោ អាទិព្រហ្មចរិយកាយ បញ្ញាយ អប្បដិលទ្ធាយ បដិលាភាយ បដិលទ្ធាយ ភិយ្យោភាវាយ វេបុល្លាយ ភាវនាយ បារិបូរិយា សំវត្តតិ ។ បុន ចបរំ អាវុសោ ភិក្ខុ សតិមា ហោតិ បរមេន សតិនេបក្កេន សមន្នាគតោ ចិរកតំបិ ចិរភាសិតំបិ សរិតា អនុស្សរិតា

ប្រកាសនូវព្រហ្មចារ្យ ព្រមទាំងអត្ថ ទាំងព្យញ្ជនៈដ៏បរិសុទ្ធបរិបូណ៌ទាំងអស់ ធម៌ដែលមានសភាពដូច្នោះ ភិក្ខុនោះឯង ក៏បានស្តាប់ច្រើន បានចាំទុក បានស្ទាត់មាត់ បានចាប់ក្នុងចិត្ត បានចាក់ធ្លុះល្អដោយទិដ្ឋិ នេះជា ហេតុទី ៥ បច្ច័យទី ៥ រមែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីបាននូវបញ្ញា ជាខាងដើមនៃមគ្គព្រហ្មចារ្យ ដែលខ្លួនមិនទាន់បាន ដើម្បីធ្វើបញ្ញាដែលខ្លួនបានហើយ ឲ្យជាភិយ្យោភាព ធំទូលាយ ចំរើន បរិបូណ៌ឡើង ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុអ្នកមានសេចក្តីព្យាយាមប្រារព្ធ ដើម្បីលះបង់នូវធម៌ទាំងឡាយជាអកុសល ដើម្បីញុំាងធម៌ទាំងឡាយ ជាកុសលឲ្យកើតឡើង ជាអ្នកមានកម្លាំង មានសេចក្តីប្រឹងប្រែងខ្ជាប់ខ្ជួន មិនដាក់ចុះនូវធុរៈក្នុងធម៌ទាំងឡាយជាកុសល នេះជា ហេតុទី ៦ បច្ច័យទី ៦ រមែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីបាននូវបញ្ញា ជាខាងដើមនៃមគ្គព្រហ្មចារ្យ ដែលខ្លួនមិនទាន់បាន ដើម្បីធ្វើបញ្ញាដែលខ្លួនបានហើយ ឲ្យជាភិយ្យោភាព ធំទូលាយ ចំរើន បរិបូណ៌ឡើង ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុជាអ្នកមានស្មារតី ប្រកបដោយស្មារតីនិងភាពជាអ្នកមានប្រាជ្ញាចាស់ក្លា ដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ នឹកឃើញនូវអំពើ ដែលខ្លួនធ្វើយូរហើយផង នូវសំដីដែលខ្លួន និយាយយូរហើយផង

អយំ សត្តមោ ហេតុ សត្តមោ បច្ចយោ អា-
ទិព្រហ្មចរិយកាយ បញ្ញាយ អប្បដិលទ្ធាយ បដិ-
លាភាយ បដិលទ្ធាយ ភិយ្យោភាវាយ វេបុល្លាយ ភា-
វនាយ បារិបូរិយា សំវត្តតិ ។ បុន ចបរំ អាវុសោ ភិក្ខុ
បញ្ចសុ ឧបាទានក្ខន្ធេសុ ឧទយព្វយានុបស្សី វិហរតិ
ឥតិ រូបំ ឥតិ រូបស្ស សមុទយោ ឥតិ រូបស្ស អត្ថង្គមោ
ឥតិ វេទនា ឥតិ វេទនាយ សមុទយោ ឥតិ វេទនាយ
អត្ថង្គមោ ឥតិ សញ្ញា ឥតិ សញ្ញាយ សមុទយោ
ឥតិ សញ្ញាយ អត្ថង្គមោ ឥតិ សង្ខារា ឥតិ សង្ខារានំ
សមុទយោ ឥតិ សង្ខារានំ អត្ថង្គមោ ឥតិ វិញ្ញាណំ
ឥតិ វិញ្ញាណស្ស សមុទយោ ឥតិ វិញ្ញាណស្ស
អត្ថង្គមោ អយំ អដ្ឋមោ ហេតុ អដ្ឋមោ បច្ចយោ អា-
ទិព្រហ្មចរិយកាយ បញ្ញាយ អប្បដិលទ្ធាយ បដិលា-
ភាយ បដិលទ្ធាយ ភិយ្យោភាវាយ វេបុល្លាយ ភាវនាយ
បារិបូរិយា សំវត្តតិ ។ ឥមេ អដ្ឋ ធម្មា ពហុការា ។

នេះជា ហេតុទី ៧ បច្ច័យទី ៧ ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីបាននូវបញ្ញាជាខាង
ដើមនៃមគ្គព្រហ្មចរិយ ដែលខ្លួនមិនទាន់បាន ដើម្បីធ្វើបញ្ញាដែលខ្លួនបាន
សិបហើយ ឲ្យជាភិយ្យោភាព ធំទូលាយ ចំរើន បរិបូណ៌ឡើង ។
ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុជាអ្នកពិចារណាឃើញនូវទីកើត
ទីរលត់ក្នុងឧបាទានក្ខន្ធទាំង ៥ ថា រូបដូច្នេះ ហេតុជាទីកើតរបស់រូប
ដូច្នេះ ការរលត់ទៅនៃរូបដូច្នេះ វេទនាដូច្នេះ ហេតុជាទីកើតរបស់វេ-
ទនាដូច្នេះ ការរលត់ទៅនៃវេទនាដូច្នេះ សញ្ញាដូច្នេះ ហេតុជាទីកើត
របស់សញ្ញាដូច្នេះ ការរលត់ទៅនៃសញ្ញាដូច្នេះ សង្ខារទាំងឡាយដូច្នេះ
ហេតុជាទីកើតរបស់សង្ខារទាំងឡាយដូច្នេះ ការរលត់ទៅនៃសង្ខារទាំង
ឡាយដូច្នេះ វិញ្ញាណដូច្នេះ ហេតុជាទីកើតនៃវិញ្ញាណដូច្នេះ ការ
រលត់ទៅនៃវិញ្ញាណដូច្នេះ[1] នេះជា ហេតុទី ៨ បច្ច័យទី ៨ រមែងប្រ-
ព្រឹត្តទៅ ដើម្បីបាននូវបញ្ញាជាខាងដើមនៃមគ្គព្រហ្មចរិយ ដែលខ្លួនមិន
ទាន់បាន ដើម្បីធ្វើបញ្ញាដែលខ្លួនបានសិបហើយ ឲ្យជាភិយ្យោភាព ធំទូ-
លាយ ចំរើន បរិបូណ៌ឡើង ។ ធម៌ទាំង ៨ នេះ មានឧបការៈច្រើន ។

---

១ តាំងពីរូបរហូតដល់វិញ្ញាណនេះ គួរមើល ក្នុងសតិបដ្ឋានសូត្រមជ្ឈិមនិកាយផងចុះ នឹងបាន
យល់ច្បាស់ ជាសេចក្តីពិស្តារ ។

(៣១៦) កតមេ អដ្ឋ ធម្មា ភាវេតព្វា ។ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ សេយ្យថីទំ សម្មាទិដ្ឋិ សម្មាសង្កប្បោ សម្មាវាចា សម្មាកម្មន្តោ សម្មាអាជីវោ សម្មាវាយាមោ សម្មាសតិ សម្មាសមាធិ ។ ឥមេ អដ្ឋ ធម្មា ភាវេតព្វា ។

(៣១៧) កតមេ អដ្ឋ ធម្មា បរិញ្ញេយ្យា ។ អដ្ឋ លោកធម្មា លាភោ ច អលាភោ ច យសោ ច អយសោ ច និន្ទា ច បសំសា ច សុខញ្ច ទុក្ខញ្ច ។ ឥមេ អដ្ឋ ធម្មា បរិញ្ញេយ្យា ។

(៣១៨) កតមេ អដ្ឋ ធម្មា បហាតព្វា ។ អដ្ឋ មិច្ឆត្តា មិច្ឆាទិដ្ឋិ មិច្ឆាសង្កប្បោ មិច្ឆាវាចា មិច្ឆាកម្មន្តោ មិច្ឆាអាជីវោ មិច្ឆាវាយាមោ មិច្ឆាសតិ មិច្ឆាសមាធិ ។ ឥមេ អដ្ឋ ធម្មា បហាតព្វា ។

(៣១៩) កតមេ អដ្ឋ ធម្មា ហានភាគិយា ។ អដ្ឋ កុសីតវត្ថូនិ ឥធាវុសោ ភិក្ខុនា កម្មំ កាតព្វំ ហោតិ តស្ស ឯវំ ហោតិ កម្មំ ខោ មេ

(៣១៦) ធម៌ ៨ ដែលគួរចំរើន តើដូចម្ដេចខ្លះ ។ ផ្លូវដ៏ប្រសើរ ប្រកបដោយអង្គ ៨ គឺ សេចក្ដីឃើញត្រូវ ១ សេចក្ដីត្រិះរិះត្រូវ ១ និយាយត្រូវ ១ ធ្វើការងារត្រូវ ១ ចិញ្ចឹមជីវិតត្រូវ ១ ព្យាយាមត្រូវ ១ ការរលឹកត្រូវ ១ ការតាំងចិត្តនឹងត្រូវ ១ ។ ធម៌ទាំង ៨ នេះ គួរចំរើន ។

(៣១៧) ធម៌ ៨ ដែលគួរកំណត់ដឹង តើដូចម្ដេចខ្លះ ។ លោកធម៌ ៨ ប្រការ គឺ មានលាភ ១ ឥតលាភ ១ មានយស ១ ឥតយស ១ សេចក្ដីនិន្ទា ១ សេចក្ដីសរសើរ ១ សុខ ១ ទុក្ខ ១ ។ ធម៌ទាំង ៨ នេះ គួរកំណត់ដឹង ។

(៣១៨) ធម៌ ៨ ដែលគួរលះបង់ តើដូចម្ដេចខ្លះ ។ សភាពដែលខុស ៨ យ៉ាង គឺ សេចក្ដីឃើញខុស ១ សេចក្ដីត្រិះរិះខុស ១ ពោលពាក្យខុស ១ ធ្វើការងារខុស ១ ចិញ្ចឹមជីវិតខុស ១ ព្យាយាមខុស ១ ការរលឹកខុស ១ ការតាំងចិត្តនឹងខុស ១ ។ ធម៌ទាំង ៨ នេះគួរលះបង់ ។

(៣១៩) ធម៌ ៨ ជាចំណែកនៃសេចក្ដីវិនាស តើដូចម្ដេចខ្លះ ។ កុសីតវត្ថុ (ហេតុនៃបុគ្គលខ្ជិល) ៨ យ៉ាង ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកត្រូវធ្វើការងារ ភិក្ខុនោះ មានគំនិតយ៉ាងនេះថា កម្ម

កាតព្វំ ភវិស្សតិ កម្មំ ខោ បន មេ ករោន្តស្ស កាយោ កិលមិស្សតិ ហន្ទាហំ និបជ្ជាមីតិ ។ សោ និបជ្ជតិ ន វីរិយំ អារភតិ អប្បត្តស្ស បត្តិយា អនធិគតស្ស អធិគមាយ អសច្ឆិកតស្ស សច្ឆិកិរិយាយ ឥទំ បឋមំ កុសីតវត្ថុ ។ បុន ចបរំ អាវុសោ ភិក្ខុនា កម្មំ កតំ ហោតិ តស្ស ឯវំ ហោតិ អហំ ខោ កម្មំ អកាសឹ កម្មំ ខោ បន មេ ករោន្តស្ស កាយោ កិលន្តោ ហន្ទាហំ និបជ្ជាមីតិ ។ សោ និបជ្ជតិ ន វីរិយំ អារភតិ ។បេ។ អសច្ឆិកតស្ស សច្ឆិកិរិយាយ ឥទំ ទុតិយំ កុសីតវត្ថុ ។ បុន ចបរំ អាវុសោ ភិក្ខុនា មគ្គោ គន្តព្វោ ហោតិ តស្ស ឯវំ ហោតិ មគ្គោ ខោ មេ គន្តព្វោ ភវិស្សតិ មគ្គំ ខោ បន មេ គច្ឆន្តស្ស កាយោ កិលមិស្សតិ ហន្ទាហំ និបជ្ជាមីតិ ។

អាត្មាអញត្រូវធ្វើការងារហើយឯង តែកាលបើអាត្មាអញធ្វើការងារទៅ កាយនឹងលំបាក បើដូច្នោះ មានតែអាត្មាអញដេកសិន ។ ភិក្ខុនោះ ក៏ដេកទៅ មិនបានប្រារព្ធសេចក្តីព្យាយាម ដើម្បីដល់ នូវគុណធម៌[១]ដែលខ្លួនមិនទាន់ដល់ ដើម្បីត្រាស់ដឹង នូវគុណធម៌ដែលខ្លួនមិនទាន់ត្រាស់ដឹង ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវគុណធម៌ ដែលខ្លួនមិនទាន់ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នេះជា កុសីតវត្ថុ ទី ១ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត ការងារដែលភិក្ខុធ្វើរួចហើយ ភិក្ខុនោះ មានគំនិតយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញធ្វើការងាររួចហើយ តែថាកាលដែលអាត្មាអញធ្វើការងារនុ៎ះឯង កាយក៏លំបាក បើដូច្នោះ មានតែអាត្មាអញដេកសិន ។ ភិក្ខុនោះ ក៏ដេកទៅ មិនបានប្រារព្ធសេចក្តីព្យាយាម ។បេ។ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវគុណធម៌ដែលខ្លួនមិនទាន់ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នេះជា កុសីតវត្ថុ ទី ២ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុត្រូវដើរទៅកាន់ផ្លូវ ភិក្ខុនោះ មានគំនិតយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញត្រូវដើរទៅកាន់ផ្លូវហើយឯង តែកាលបើអាត្មាអញដើរទៅកាន់ផ្លូវនុ៎ះ កាយនឹងលំបាក បើដូច្នោះមានតែអាត្មាអញដេកសិន ។

---

១ ក្នុងសង្គីតិសុត្តវណ្ណនាពន្យល់ពាក្យថា ធម៌នេះបានដល់ឈាន វិបស្សនា មគ្គ និងផល ។

សោ និបជ្ជតិ ន វីរិយំ អារភតិ ។ បេ ។ អសច្ឆិ-
កតស្ស សច្ឆិកិរិយាយ ឥទំ តតិយំ កុសីតវត្ថុ ។
បុន ចបរំ អាវុសោ ភិក្ខុនា មគ្គោ គតោ ហោតិ
តស្ស ឯវំ ហោតិ អហំ ខោ មគ្គំ អគមាសឹ មគ្គំ
ខោ បន មេ គច្ឆន្តស្ស កាយោ កិលន្តោ ហន្ទា-
ហំ និបជ្ជាមីតិ ។ សោ និបជ្ជតិ ន វីរិយំ អារភតិ
។ បេ ។ អសច្ឆិកតស្ស សច្ឆិកិរិយាយ ឥទំ
ចតុត្ថំ កុសីតវត្ថុ ។ បុន ចបរំ អាវុសោ ភិក្ខុ
គាមំ វា និគមំ វា បិណ្ឌាយ ចរន្តោ ន លភតិ
លូខស្ស វា បណីតស្ស វា ភោជនស្ស យាវទត្ថំ
បារិបូរឹ តស្ស ឯវំ ហោតិ អហំ ខោ គាមំ វា
និគមំ វា បិណ្ឌាយ ចរន្តោ នាលត្ថំ លូខស្ស វា
បណីតស្ស វា ភោជនស្ស យាវទត្ថំ បារិបូរឹ តស្ស មេ
កាយោ កិលន្តោ អកម្មញ្ញោ ហន្ទាហំ និបជ្ជាមីតិ ។
សោ និបជ្ជតិ ន វីរិយំ អារភតិ ។ បេ ។ អសច្ឆិក-

ភិក្ខុនោះ ក៏ដេកទៅ មិនបានប្រុងប្រៀបសេចក្តីព្យាយាម ។ បេ ។ ដើម្បី
ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវគុណធម៌ដែលខ្លួនមិនទាន់បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នេះជា
កុសីតវត្ថុ ទី ៣ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុបានដើរ
ទៅកាន់ផ្លូវរួចហើយ ភិក្ខុនោះ មានគំនិតយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញបានដើរ
ទៅកាន់ផ្លូវរួចហើយ តែកាលដែលអាត្មាអញដើរទៅកាន់ផ្លូវនុ៎ះឯង កាយ
ក៏លំបាក បើដូច្នោះ មានតែអាត្មាអញដេកសិន ។ ភិក្ខុនោះ ក៏ដេកទៅ
មិនបានប្រុងប្រៀបសេចក្តីព្យាយាម ។ បេ ។ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់
នូវគុណធម៌ ដែលខ្លួនមិនទាន់បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នេះជា កុសីតវត្ថុ
ទី ៤ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុកាលដើរទៅបិណ្ឌបាត
ក្នុងស្រុកឬនិគម មិនបានភោជនសៅហ្មងឬថ្លៃថ្លា ល្មមនឹងឆ្អែតគ្រប់
គ្រាន់បាន ភិក្ខុនោះ មានគំនិតយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញកាលដើរទៅបិណ្ឌ-
បាតក្នុងស្រុកឬនិគម មិនបានភោជនសៅហ្មងឬថ្លៃថ្លា ល្មមនឹងឆ្អែតគ្រប់
គ្រាន់បានឡើយ កាយរបស់អាត្មាអញនោះនឿយហត់ ជាកាយមិនគួរ
នឹងប្រកបការងារបាន បើដូច្នោះ មានតែអាត្មាអញដេកសិន ។ ភិក្ខុ
នោះ ក៏ដេកទៅ មិនផ្តួចផ្តើមសេចក្តីព្យាយាម ។ បេ ។ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់

តស្ស សច្ឆិកិរិយាយ ឥទំ បញ្ចមំ កុសីតវត្ថុ ។ បុន
ចបរំ អាវុសោ ភិក្ខុ គាមំ វា និគមំ វា បិណ្ឌាយ ច-
រន្តោ លភតិ លូខស្ស វា បណីតស្ស វា ភោជនស្ស
យាវទត្ថំ បារិបូរឹ តស្ស ឯវំ ហោតិ អហំ ខោ គាមំ វា
និគមំ វា បិណ្ឌាយ ចរន្តោ អលត្ថំ លូខស្ស វា ប-
ណីតស្ស វា ភោជនស្ស យាវទត្ថំ បារិបូរឹ តស្ស
មេ កាយោ គរុកោ អកម្មញ្ញោ មាសាចិតំ មញ្ញេ
ហន្ទាហំ និបជ្ជាមីតិ ។ សោ និបជ្ជតិ ន វិរិយំ
អារភតិ ។បេ។ អសច្ឆិកតស្ស សច្ឆិកិរិយាយ ឥទំ
ឆដ្ឋំ កុសីតវត្ថុ ។ បុន ចបរំ អាវុសោ ភិក្ខុនោ ឧប្ប-
ន្នោ ហោតិ អប្បមត្តកោ អាពាធោ តស្ស ឯវំ ហោតិ
ឧប្បន្នោ ខោ មេ អយំ អប្បមត្តកោ អាពាធោ
អត្ថិ កប្បោ និបជ្ជិតុំ ហន្ទាហំ និបជ្ជាមីតិ ។ សោ
និបជ្ជតិ ។បេ។ អសច្ឆិកតស្ស សច្ឆិកិរិយាយ
ឥទំ សត្តមំ កុសីតវត្ថុ ។ បុន ចបរំ អាវុសោ
ភិក្ខុ គិលានា វុដ្ឋិតោ ហោតិ អចិរវុដ្ឋិតោ គេលញ្ញា

ច្បាស់នូវគុណធម៌ ដែលខ្លួនមិនទាន់បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នេះជា កុសីត-
វត្ថុ ទី៥ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុដើរទៅបិណ្ឌបាត
ក្នុងស្រុក ឬនិគម ក៏បានភោជន សៅហ្មងឬថ្លៃថ្លា ល្មមនឹងផ្គត់គ្រប់
គ្រាន់បាន ភិក្ខុនោះ មានគំនិតយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញកាលដើរទៅ
បិណ្ឌបាតក្នុងស្រុកឬនិគម បានភោជន សៅហ្មងឬថ្លៃថ្លា ល្មមនឹងផ្គត់
គ្រប់គ្រាន់ហើយ កាយរបស់អាត្មាអញនោះធ្ងន់ ជាកាយមិនគួរនឹងប្រកប
ការងារបាន ទំនងដូចជាសណ្ដែកកពដមាសដែលត្រាំទឹកហើយ បើដូច្នោះ
មានតែអាត្មាអញដេកសិន ។ ភិក្ខុនោះក៏ដេកទៅ មិនបានផ្ដួចផ្ដើម
សេចក្ដីព្យាយាម ។បេ។ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវគុណធម៌ដែលខ្លួន
មិនទាន់បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នេះជា កុសីតវត្ថុ ទី៦ ។ ម្នាលអាវុសោទាំង
ឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុជាអ្នកកើតអាពាធបន្តិចបន្តួចសោះទេ ភិក្ខុនោះមាន
គំនិតយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញជាអ្នកទើបនឹងកើតអាពាធនេះ មានប្រមាណ
តិចទេ តែជាអាពាធគួរនឹងសម្ងំដេក បើដូច្នោះ មានតែអាត្មាអញ
ដេកសិន ។ ភិក្ខុនោះក៏ដេកទៅ ។បេ។ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវគុណ-
ធម៌ដែលខ្លួនមិនទាន់បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នេះជា កុសីតវត្ថុ ទី៧ ។ ម្នាល
អាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុទើបតែនឹងបានជាសះស្បើយពីជម្ងឺ ។

តស្ស ឯវំ ហោតិ អហំ(១) គិលានា វុដ្ឋិតោ អចិរវុដ្ឋិតោ គេលញ្ញា តស្ស មេ កាយោ ទុព្វលោ អកម្មញ្ញោ ហន្ទាហំ និបជ្ជាមីតិ ។ សោ និបជ្ជតិ ន វីរិយំ អារភតិ អប្បត្តស្ស បត្តិយា អនធិគតស្ស អធិគមាយ អសច្ឆិកតស្ស សច្ឆិកិរិយាយ ឥទំ អដ្ឋមំ កុសីតវត្ថុ ។ ឥមេ អដ្ឋ ធម្មា ហានភាគិយា ។

(៣៦០) កតមេ អដ្ឋ ធម្មា វិសេសភាគិយា ។ អដ្ឋ អារព្ភវត្ថូនិ ឥធាវុសោ ភិក្ខុនា កម្មំ កាតព្វំ ហោតិ តស្ស ឯវំ ហោតិ កម្មំ ខោ មេ កាតព្វំ ភវិស្សតិ កម្មំ ខោ បន មេ ករោន្តស្ស ន សុករំ ពុទ្ធានំ សាសនំ មនសិកាតុំ ហន្ទាហំ វីរិយំ អារភាមិ អប្បត្តស្ស បត្តិយា អនធិគតស្ស អធិគមាយ

១ ម. អហំ ខោ ។

ភិក្ខុនោះ មានគំនិតយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញបានជាសះស្បើយពីជម្ងឺថ្មីៗ ហើយ ឯកាយរបស់អាត្មាអញក៏នៅទុព្វលភាព មិនគួរប្រកបការងារបាននៅឡើយ ណ្ហើយចុះអាត្មាអញដេកសិន ។ ភិក្ខុនោះក៏ដេកទៅ មិនបានប្រឹងប្រៀបសេចក្ដីព្យាយាម ដើម្បីបានដល់ នូវគុណធម៌ដែលខ្លួនមិនទាន់បានដល់ ដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវគុណធម៌ដែលខ្លួនមិនទាន់បានត្រាស់ដឹង ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវគុណធម៌ ដែលខ្លួនមិនទាន់បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នេះជា កុសីតវត្ថុ ទី ៨ ។ ធម៌ទាំង ៨ នេះ ជាចំណែកខាងសេចក្ដីវិនាស ។

(៣៦០) ធម៌ ៨ ជាចំណែកវិសេស តើដូចម្ដេចខ្លះ ។ អារព្ភវត្ថុ (ហេតុនៃការប្រារព្ធសេចក្ដីព្យាយាម) ៨ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកត្រូវធ្វើការងារ ភិក្ខុនោះមានគំនិតយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញនឹងត្រូវធ្វើការហ្នឹងឯង តែកាលបើអាត្មាអញ ធ្វើការងារទៅហើយ មិនងាយនឹងធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវពាក្យប្រៀនប្រដៅរបស់ព្រះពុទ្ធទាំងឡាយបានឡើយ បើដូច្នោះ មានតែអាត្មាអញនឹងតាំងផ្ដើមសេចក្ដីព្យាយាម ដើម្បីដល់នូវគុណធម៌ដែលអាត្មាអញមិនទាន់បានដល់ ដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវគុណធម៌ ដែលអាត្មាអញមិនទាន់បានត្រាស់ដឹង ដើម្បីធ្វើឲ្យ

អសច្ឆិកតស្ស សច្ឆិកិរិយាយាតិ ។ សោ វីរិយំ អារភតិ អប្បត្តស្ស បត្តិយា អនធិគតស្ស អធិគមាយ អសច្ឆិកតស្ស សច្ឆិកិរិយាយ ឥទំ បឋមំ អារព្ភវត្ថុ ។ បុន ចបរំ អាវុសោ ភិក្ខុនា កម្មំ កតំ ហោតិ តស្ស ឯវំ ហោតិ អហំ ខោ កម្មំ អកាសឹ កម្មំ ខោ បនាហំ ករោន្តោ នាសក្ខឹ ពុទ្ធានំ សាសនំ មនសិកាតុំ ហន្ទាហំ វីរិយំ អារភាមិ អប្បត្តស្ស បត្តិយា អន-ធិគតស្ស អធិគមាយ អសច្ឆិកតស្ស សច្ឆិកិរិយា-យាតិ ។ បេ ។ ឥទំ ទុតិយំ អារព្ភវត្ថុ ។ បុន ចបរំ អាវុសោ ភិក្ខុនា មគ្គោ គន្តព្វោ ហោតិ តស្ស ឯវំ ហោតិ មគ្គោ ខោ មេ គន្តព្វោ ភវិស្សតិ មគ្គំ ខោ បន មេ គច្ឆន្តេន ន សុករំ ពុទ្ធានំ សាសនំ មនសិកាតុំ ហន្ទាហំ វីរិយំ អារភាមិ អប្បត្តស្ស បត្តិយា

ជាក់ច្បាស់នូវគុណធម៌ ដែលអាត្មាអញមិនទាន់បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ។ ភិក្ខុនោះ ក៏តាំងផ្តើមសេចក្តីព្យាយាម ដើម្បីដល់នូវគុណធម៌ដែលខ្លួនមិនទាន់បានដល់ ដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវគុណធម៌ដែលខ្លួនមិនទាន់បានត្រាស់ដឹង ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវគុណធម៌ ដែលខ្លួនមិនទាន់បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នេះជា អារព្ភវត្ថុទី ១ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត ការងារ ភិក្ខុបានធ្វើរួចហើយ ភិក្ខុនោះមានគំនិតយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញបានធ្វើការងាររួចហើយ ឯអាត្មាអញកាលដែលធ្វើការងារនុ៎ះឯង មិនអាចធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវពាក្យប្រៀនប្រដៅ របស់ព្រះពុទ្ធទាំងឡាយបានឡើយ បើដូច្នោះ មានតែអាត្មាអញ តាំងផ្តើមសេចក្តីព្យាយាម ដើម្បីដល់នូវគុណធម៌ ដែលអាត្មាអញមិនទាន់បានដល់ ដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវគុណធម៌ ដែលអាត្មាអញមិនទាន់បានត្រាស់ដឹង ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវគុណធម៌ ដែលអាត្មាអញមិនទាន់បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ។ បេ ។ នេះជា អារព្ភវត្ថុទី២ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុត្រូវដើរទៅកាន់ផ្លូវ ភិក្ខុនោះមានគំនិតយ៉ាងនេះថា ផ្លូវហ្នឹងឯង អាត្មាអញនឹងត្រូវដើរទៅ តែកាលបើអាត្មាអញដើរទៅកាន់ផ្លូវ មិនងាយនឹងធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវពាក្យប្រៀនប្រដៅរបស់ព្រះពុទ្ធទាំងឡាយបានទេ បើដូច្នោះ មានតែអាត្មាអញតាំងផ្តើមសេចក្តីព្យាយាម ដើម្បីដល់នូវគុណធម៌ដែលអាត្មាអញមិនទាន់បានដល់

អនធិគតស្ស អធិគមាយ អសច្ឆិកតស្ស សច្ឆិកិរិយាយាតិ ។ សោ វីរិយំ អារភតិ អប្បត្តស្ស បត្តិយា អនធិគតស្ស អធិគមាយ អសច្ឆិកតស្ស សច្ឆិកិរិយាយ ឥទំ តតិយំ អារព្ភវត្ថុ ។ បុន ចបរំ អាវុសោ ភិក្ខុនា មគ្គោ គតោ ហោតិ តស្ស ឯវំ ហោតិ អហំ ខោ មគ្គំ អគមាសឹ មគ្គំ ខោ បនាហំ គច្ឆន្តោ នាសក្ខឹ ពុទ្ធានំ សាសនំ មនសិកាតុំ ហន្ទាហំ វីរិយំ អារភាមិ អប្បត្តស្ស បត្តិយា អនធិគតស្ស អធិគមាយ អសច្ឆិកតស្ស សច្ឆិកិរិយាយាតិ ។ សោ វីរិយំ អារភតិ អប្បត្តស្ស បត្តិយា អនធិគតស្ស អធិគមាយ អសច្ឆិកតស្ស សច្ឆិកិរិយាយ ឥទំ ចតុត្ថំ អារព្ភវត្ថុ ។

ដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវគុណធម៌ ដែលអាត្មាអញមិនទាន់បានត្រាស់ដឹង ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវគុណធម៌ ដែលអាត្មាអញ មិនទាន់បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ។ ភិក្ខុនោះ តាំងផ្តើមសេចក្តីព្យាយាម ដើម្បីដល់នូវគុណធម៌ ដែលខ្លួនមិនទាន់បានដល់ ដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវគុណធម៌ ដែលខ្លួនមិនទាន់បានត្រាស់ដឹង ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវគុណធម៌ ដែលខ្លួនមិនទាន់បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នេះជា អារព្ភវត្ថុ ទី ៣ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុទៅកាន់ផ្លូវរួចហើយ ភិក្ខុនោះមានគំនិតយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញបានដើរទៅកាន់ផ្លូវរួចហើយ ឯអាត្មាអញ កាលដែលដើរទៅកាន់ផ្លូវនុ៎ះឯង មិនអាចធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវពាក្យប្រៀនប្រដៅរបស់ព្រះពុទ្ធទាំងឡាយបានឡើយ បើដូច្នោះ មានតែអាត្មាអញតាំងផ្តើមសេចក្តីព្យាយាម ដើម្បីដល់នូវគុណធម៌ដែលអាត្មាអញមិនទាន់បានដល់ ដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវគុណធម៌ដែលអាត្មាអញមិនទាន់បានត្រាស់ដឹង ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវគុណធម៌ដែលអាត្មាអញមិនទាន់បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ។ ភិក្ខុនោះក៏តាំងផ្តើមសេចក្តីព្យាយាម ដើម្បីដល់នូវគុណធម៌ដែលខ្លួនមិនទាន់បានដល់ ដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវគុណធម៌ ដែលខ្លួនមិនទាន់បានត្រាស់ដឹង ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវគុណធម៌ដែលខ្លួនមិនទាន់ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នេះជា អារព្ភវត្ថុ ទី៤ ។

បុន ចបរំ អាវុសោ ភិក្ខុ គាមំ វា និគមំ វា បិណ្ឌាយ ចរន្តោ ន លភតិ លូខស្ស វា បណីតស្ស វា ភោជនស្ស យាវទត្ថំ បារិបូរឹ តស្ស ឯវំ ហោតិ អហំ ខោ គាមំ វា និគមំ វា បិណ្ឌាយ ចរន្តោ នាលត្ថំ លូខស្ស វា បណីតស្ស វា ភោជនស្ស យាវទត្ថំ បារិបូរឹ តស្ស មេ កាយោ លហុកោ កម្មញ្ញោ ហន្ទាហំ វីរិយំ អារភាមិ ។ បេ ។ អសច្ឆិកតស្ស សច្ឆិកិរិយាយាតិ ។ សោ វីរិយំ អារភតិ អប្បត្តស្ស បត្តិយា អនធិគតស្ស អធិគមាយ អសច្ឆិកតស្ស សច្ឆិកិរិយាយ ឥទំ បញ្ចមំ អារព្ភវត្ថុ ។ បុន ចបរំ អាវុសោ ភិក្ខុ គាមំ វា និគមំ វា បិណ្ឌាយ ចរន្តោ លភតិ លូខស្ស វា បណីតស្ស វា ភោជនស្ស យាវទត្ថំ បារិបូរឹ តស្ស ឯវំ ហោតិ អហំ ខោ គាមំ វា និគមំ វា បិណ្ឌាយ ចរន្តោ អលត្ថំ លូខស្ស វា បណីតស្ស វា ភោជនស្ស យាវទត្ថំ បារិបូរឹ តស្ស មេ កាយោ ពលវា

ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុកាលដើរទៅបិណ្ឌបាតក្នុងស្រុក ឬនិគម មិនបានភោជន សៅហ្មងឬថ្លៃថ្លា ល្មមនឹងផ្អែកគ្រប់គ្រាន់បាន ភិក្ខុនោះមានគំនិតយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញកាលដើរទៅបិណ្ឌបាតក្នុងស្រុក ឬនិគម មិនបានភោជន សៅហ្មងឬថ្លៃថ្លា ល្មមនឹងផ្អែកគ្រប់គ្រាន់ កាយរបស់អាត្មាអញនោះស្រាល ជាកាយគួរប្រកបការងារបាន បើដូច្នោះ អាត្មាអញគាំទ្រផ្ដើមសេចក្ដីព្យាយាម ។ បេ ។ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវគុណធម៌ ដែលអាត្មាអញមិនទាន់បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ។ ភិក្ខុនោះ ក៏គាំទ្រផ្ដើមសេចក្ដីព្យាយាម ដើម្បីដល់នូវគុណធម៌ដែលខ្លួនមិនទាន់បានដល់ ដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវគុណធម៌ ដែលខ្លួនមិនទាន់បានត្រាស់ដឹង ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវគុណធម៌ ដែលខ្លួនមិនទាន់ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នេះជា អារព្ភវត្ថុ ទី ៥ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុកាលដើរទៅបិណ្ឌបាតក្នុងស្រុក ឬនិគម បានភោជនសៅហ្មងឬថ្លៃថ្លា ល្មមនឹងផ្អែកគ្រប់គ្រាន់បាន ភិក្ខុនោះ មានគំនិតយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញកាល ដើរទៅបិណ្ឌបាតក្នុងស្រុក ឬនិគម បានភោជនសៅហ្មងឬថ្លៃថ្លា ល្មមនឹងផ្អែកគ្រប់គ្រាន់បានហើយ កាយរបស់អាត្មាអញនោះ មានកំឡាំងគួរនឹង

ទសុត្តរសុត្តំ ធម្មភេទអដ្ឋកំ

កម្មញ្ញោ ហន្ទាហំ វីរិយំ អារភាមិ អប្បត្តស្ស បត្តិយា អនធិគតស្ស អធិគមាយ អសច្ឆិកតស្ស សច្ឆិកិរិយាយាតិ ។ សោ វីរិយំ អារភតិ អប្បត្តស្ស បត្តិយា អនធិគតស្ស អធិគមាយ អសច្ឆិកតស្ស សច្ឆិកិរិយាយ ឥទំ ឆដ្ឋំ អារព្ភវត្ថុ ។ បុន ចបរំ អាវុសោ ភិក្ខុនោ ឧប្បន្នោ ហោតិ អប្បមត្តកោ អាពាធោ តស្ស ឯវំ ហោតិ ឧប្បន្នោ ខោ មេ អប្បមត្តកោ អាពាធោ ឋានំ ខោ បនេតំ វិជ្ជតិ យំ មេ អាពាធោ បវឌ្ឍេយ្យ ហន្ទាហំ វីរិយំ អារភាមិ អប្បត្តស្ស បត្តិយា អនធិគតស្ស អធិគមាយ អសច្ឆិកតស្ស សច្ឆិកិរិយាយាតិ ។ សោ វីរិយំ អារភតិ អប្បត្តស្ស បត្តិយា ។បេ។ អសច្ឆិក-តស្ស សច្ឆិកិរិយាយ ឥទំ សត្តមំ អារព្ភវត្ថុ ។

ទសុត្តរសូត្រ ប្រភេទនៃធម៌ប្រាំបី ៗ

ប្រកបការងារបាន បើដូច្នោះ មានតែអាត្មាអញគាំទ្រផ្ដើមសេចក្ដីព្យាយាម ដើម្បីដល់នូវគុណធម៌ ដែលអាត្មាអញមិនទាន់បានដល់ ដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវគុណធម៌ ដែលអាត្មាអញ មិនទាន់បានត្រាស់ដឹង ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវគុណធម៌ដែលអាត្មាអញមិនទាន់បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ។ ភិក្ខុនោះ ក៏គាំទ្រផ្ដើមសេចក្ដីព្យាយាម ដើម្បីដល់នូវគុណធម៌ ដែលខ្លួនមិនទាន់បានដល់ ដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវគុណធម៌ដែលខ្លួនមិនទាន់បានត្រាស់ដឹង ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវគុណធម៌ ដែលខ្លួនមិនទាន់បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នេះជា អារព្ភវត្ថុ ទី៦ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយវិញទៀត ភិក្ខុជាអ្នកទើបនឹងកើតអាពាធបន្តិចបន្តួច ភិក្ខុនោះ មានគំនិតយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញកើតអាពាធបន្តិចបន្តួចហើយ តែអាពាធរបស់អាត្មាអញ គង់តែនឹងចំរើនឡើងដោយហេតុនេះមិនខាន បើដូច្នោះ មានតែអាត្មាអញគាំទ្រផ្ដើមសេចក្ដីព្យាយាម ដើម្បីដល់នូវគុណធម៌ ដែលអាត្មាអញមិនទាន់បានដល់ ដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវគុណធម៌ ដែលអាត្មាអញមិនទាន់បានត្រាស់ដឹង ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវគុណធម៌ ដែលអាត្មាអញមិនទាន់បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ។ ភិក្ខុនោះ ក៏គាំទ្រផ្ដើមសេចក្ដីព្យាយាម ដើម្បីដល់នូវគុណធម៌ ដែលខ្លួនមិនទាន់បានដល់ ។បេ។ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវគុណធម៌ ដែលខ្លួនមិនទាន់បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នេះជា អារព្ភវត្ថុ ទី៧ ។

បុន ចបរំ អាវុសោ ភិក្ខុ គិលានា វុដ្ឋិតោ ហោតិ អចិរវុដ្ឋិតោ គេលញ្ញា តស្ស ឯវំ ហោតិ អហំ ខោ គិលានា វុដ្ឋិតោ អចិរវុដ្ឋិតោ គេលញ្ញា ឋានំ ខោ បនេតំ វិជ្ជតិ យំ មេ អាពាធោ បច្ចុទាវត្តេយ្យ ហន្ទាហំ វីរិយំ អារភាមិ អប្បត្តស្ស បត្តិយា អនធិគតស្ស អធិគមាយ អសច្ឆិកតស្ស សច្ឆិកិរិយាយាតិ ។ សោ វីរិយំ អារភតិ អប្បត្តស្ស បត្តិយា អនធិគតស្ស អធិគមាយ អសច្ឆិកតស្ស សច្ឆិកិរិយាយ ឥទំ អដ្ឋមំ អារព្ភវត្ថុ ។ ឥមេ អដ្ឋ ធម្មា វិសេសភាគិយា ។

(៣៦១) កតមេ អដ្ឋ ធម្មា ទុប្បដិវិជ្ឈា ។ អដ្ឋ អក្ខណា អសមយា ព្រហ្មចរិយវាសាយ ឥធាវុសោ តថាគតោ ច លោកេ ឧប្បន្នោ ហោតិ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ ធម្មោ ច ទេសិយតិ ឱបសមិកោ បរិនិព្វានិកោ សម្ពោធគាមី សុគតប្បវេទិតោ

ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុទើបតែនឹងបានជាសះស្បើយពីជម្ងឺថ្មីៗ ភិក្ខុនោះមានគំនិតយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញបានជាសះស្បើយពីជម្ងឺថ្មីៗ ហើយ អាពាធអាត្មាអញសមជាត្រឡប់កម្រើកឡើងវិញ (លាប់) ដោយហេតុនោះមិនខាន បើដូច្នោះ មានតែអាត្មាអញតាំងផ្តើមសេចក្តីព្យាយាម ដើម្បីដល់នូវគុណធម៌ ដែលអាត្មាអញមិនទាន់បានដល់ ដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវគុណធម៌ ដែលអាត្មាអញមិនទាន់បានត្រាស់ដឹង ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវគុណធម៌ដែលអាត្មាអញមិនទាន់បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ។ ភិក្ខុនោះ ក៏តាំងផ្តើមសេចក្តីព្យាយាម ដើម្បីដល់នូវគុណធម៌ដែលខ្លួនមិនទាន់បានដល់ ដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវគុណធម៌ ដែលខ្លួនមិនទាន់បានត្រាស់ដឹង ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវគុណធម៌ ដែលខ្លួនមិនទាន់បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នេះជា អារព្ភវត្ថុ ទី៨ ។ ធម៌ទាំង ៨ នេះ ជាចំណែកវិសេស ។

(៣៦១) ធម៌ ៨ ដែលយល់បានដោយក្រ តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ខណៈមិនគួរ សម័យមិនគួរ ដើម្បីនៅប្រព្រឹត្តព្រហ្មចារ្យមាន ៨ យ៉ាង ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ព្រះតថាគត ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធត្រាស់ដឹង ហើយកើតក្នុងលោកនេះ ទាំងបានសំដែងធម៌ដែលប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីស្ងប់រម្ងាប់កិលេស ជាធម៌ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីព្រះនិព្វាន ជាផ្លូវធ្វើដំណើរទៅកាន់សេចក្តីត្រាស់ដឹង ជាធម៌ដែលព្រះសុគត ទ្រង់ប្រកាសហើយ

អយញ្ច បុគ្គលោ និរយំ ឧបបន្នោ ហោតិ អយំ បឋមោ អក្ខណោ អសមយោ ព្រហ្មចរិយវាសាយ ។ បុន ចបរំ អាវុសោ តថាគតោ ច លោកេ ឧប្បន្នោ ហោតិ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ ធម្មោ ច ទេសិយតិ ឱបសមិកោ បរិនិព្វានិកោ សម្ពោធគាមី សុគតប្បវេទិតោ អយញ្ច បុគ្គលោ តិរច្ឆានយោនឹ ឧបបន្នោ ហោតិ អយំ ទុតិយោ អក្ខណោ អសមយោ ព្រហ្មចរិយវាសាយ ។ បុន ចបរំ អាវុសោ តថាគតោ ច លោកេ ឧប្បន្នោ ហោតិ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ ធម្មោ ច ទេសិយតិ ឱបសមិកោ បរិនិព្វានិកោ សម្ពោធគាមី សុគតប្បវេទិតោ អយញ្ច បុគ្គលោ បិត្តិវិសយំ ឧបបន្នោ ហោតិ អយំ តតិយោ អក្ខណោ អសមយោ ព្រហ្មចរិយវាសាយ ។ បុន ចបរំ អាវុសោ តថាគតោ ច លោកេ ឧប្បន្នោ ហោតិ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ

តែបុគ្គលនេះឯងត្រឡប់ជាទៅកើតក្នុងនរកវិញ នេះឈ្មោះថា ខណៈមិនគួរ សម័យមិនគួរ ដើម្បីនៅប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយទី ១ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត ព្រះតថាគតជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ត្រាស់ហើយក្នុងលោក ទាំងបានសំដែងធម៌ដែលប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្ដីស្ងប់រម្ងាប់កិលេស ជាធម៌ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីបាននូវព្រះនិព្វាន ជាផ្លូវដំណើរទៅកាន់សេចក្ដីត្រាស់ដឹង ជាធម៌ដែលព្រះសុគតទ្រង់ប្រកាសហើយ តែបុគ្គលនេះឯងត្រឡប់ជាទៅកើតក្នុងកំណើតតិរច្ឆានវិញ នេះឈ្មោះថា ខណៈមិនគួរ សម័យមិនគួរ ដើម្បីនៅប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយទី២ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត ព្រះតថាគតជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធត្រាស់ឡើងហើយក្នុងលោក ទាំងបានសំដែងធម៌ដែលប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្ដីស្ងប់រម្ងាប់កិលេស ជាធម៌ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីព្រះនិព្វាន ជាផ្លូវដំណើរទៅកាន់សេចក្ដីត្រាស់ដឹង ជាធម៌ដែលព្រះសុគតទ្រង់ប្រកាសហើយ តែបុគ្គលនេះឯង ត្រឡប់ជាទៅកើតក្នុងកំណើតប្រេតវិស័យវិញ នេះឈ្មោះថា ខណៈមិនគួរ សម័យមិនគួរ ដើម្បីនៅប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយទី ៣ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត ព្រះតថាគតជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធត្រាស់ឡើងហើយក្នុងលោក

ធម្មោ ច ទេសិយតិ ឱបសមិកោ ។បេ។ អយញ្ច បុគ្គលោ អញ្ញតរំ ទីឃាយុកំ ទេវនិកាយំ ឧប-បន្នោ ហោតិ អយំ ចតុត្ថោ អក្ខណោ អសមយោ ព្រហ្មចរិយវាសាយ ។ បុន ចបរំ អាវុសោ តថាគតោ ច លោកេ ឧប្បន្នោ ហោតិ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ ធម្មោ ច ទេសិយតិ ។បេ។ អយញ្ច បុគ្គលោ បច្ចន្តិមេសុ ជនបទេសុ បច្ចាជាតោ ហោតិ មិលក្ខេសុ អវិញ្ញាតារេសុ យត្ថ នត្ថិ គតិ ភិក្ខូនំ ភិក្ខុនីនំ ឧបាសកានំ ឧបាសិកានំ អយំ បញ្ចមោ អក្ខណោ អសមយោ ព្រហ្មចរិយវាសាយ ។ បុន ចបរំ អាវុសោ តថាគតោ ច លោកេ ឧប្បន្នោ ហោតិ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ ។បេ។ អយញ្ច បុគ្គលោ មជ្ឈិមេសុ ជនបទេសុ បច្ចាជាតោ ហោតិ សោ ច ហោតិ មិច្ឆាទិដ្ឋិ វិបរីតទស្សនោ នត្ថិ ទិន្នំ

តាំងបានសំដែងធម៌ ដែលប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្ដីស្ងប់រម្ងាប់កិលេស ។ បេ ។ តែបុគ្គលនេះឯងត្រឡប់ជាទៅកើត ក្នុងពួកទេវតាណាមួយ ដែលមានអាយុវែង នេះឈ្មោះថា ខណៈមិនគួរ សម័យមិនគួរ ដើម្បីនៅប្រព្រឹត្តព្រហ្មចារ្យ ទី ៤ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត ព្រះតថាគតអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ត្រាស់ឡើងហើយក្នុងលោក តាំងបានសំដែងធម៌ ។ បេ ។ តែបុគ្គលនេះឯងត្រឡប់ជាទៅកើត ក្នុងពួកមិលក្ខជនដែលជាអ្នកល្ងង់ខ្លៅ ក្នុងបច្ចន្តជនបទ ដែលជាប្រទេសឥតមានគតិរបស់ភិក្ខុ ភិក្ខុនី ឧបាសក ឧបាសិកាឡើយ នេះឈ្មោះថា ខណៈមិនគួរ សម័យមិនគួរ ដើម្បីនៅប្រព្រឹត្តព្រហ្មចារ្យ ទី ៥ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត ព្រះតថាគតអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ត្រាស់ឡើងហើយ ក្នុងលោក ។ បេ ។ ឯបុគ្គលនេះត្រឡប់មកកើតក្នុងមជ្ឈិមជនបទដែរ តែបុគ្គលនោះជាមិច្ឆាទិដ្ឋិ មានសេចក្ដីយល់ឃើញខុសថា ទានដែលបុគ្គលឲ្យហើយ គ្មានផល

នត្ថិ យិដ្ឋំ នត្ថិ ហុតំ នត្ថិ សុកតទុក្កដានំ កម្មានំ ផលំ វិបាកោ នត្ថិ អយំ លោកោ នត្ថិ បរោ លោកោ នត្ថិ មាតា នត្ថិ បិតា នត្ថិ សត្តា ឱបបាតិកា នត្ថិ លោកេ សមណព្រាហ្មណា សម្មគ្គតា សម្មាបដិបន្នា យេ ឥមញ្ច លោកំ បរញ្ច លោកំ សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា បវេទេន្តីតិ អយំ ឆដ្ឋោ អក្ខណោ អសមយោ ព្រហ្មចរិយវាសាយ ។ បុន ចបរំ អាវុសោ តថាគតោ ច លោកេ ឧប្បន្នោ ហោតិ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ ។បេ។ អយញ្ច បុគ្គលោ មជ្ឈិមេសុ ជនបទេសុ បច្ចាជាតោ ហោតិ សោ ច ហោតិ ទុប្បញ្ញោ ជឡោ ឯឡមូគោ នប្បដិពលោ សុភាសិតទុព្ភាសិតានំ អត្ថមញ្ញាតុំ អយំ សត្តមោ អក្ខណោ អសមយោ ព្រហ្មចរិយវាសាយ ។ បុន ចបរំ អាវុសោ តថាគតោ ច លោកេ ន ឧប្បន្នោ ហោតិ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ ធម្មោ ច ន ទេសិយតិ ឧបសមិកោ បរិនិព្ពានិកោ សម្ពោធគាមី

ការបូជាធំគ្មានផល ការបូជាតូចគ្មានផល ផលវិបាករបស់កម្មទាំងឡាយ ដែលបុគ្គលធ្វើល្អធ្វើអាក្រក់មិនមាន លោកនេះមិនមាន លោកខាងមុខមិនមាន មាតាមិនមាន បិតាមិនមាន សត្វជាឱបបាតិកៈមិនមាន ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ក្នុងលោក ដែលជាអ្នកដល់នូវសេចក្តីស្ងប់រម្ងាប់ ប្រតិបត្តិត្រឹមត្រូវ ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវលោកនេះនិងលោកខាងមុខ ដោយប្រាជ្ញារបស់ខ្លួន ហើយទើបញ៉ាំងអ្នកដទៃឲ្យដឹងផង ក៏មិនមាន ដូច្នេះ នេះឈ្មោះថា ខណៈមិនគួរ សម័យមិនគួរ ដើម្បីនៅប្រព្រឹត្តព្រហ្មចារ្យទី ៦ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត ព្រះតថាគតអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ បានត្រាស់ឡើងហើយក្នុងលោក ។បេ។ ឯបុគ្គលនេះ បានត្រឡប់មកកើតក្នុងមជ្ឈិមជនបទដែរ តែបុគ្គលនោះ ជាអ្នកឥតប្រាជ្ញា ជាមនុស្សល្ងង់ខ្លៅ ជាមនុស្សគ ជាមនុស្សមិនអាច ដើម្បីដឹងសេចក្តីអធិប្បាយរបស់ពាក្យ ដែលគេនិយាយល្អ ឬនិយាយអាក្រក់បានឡើយ នេះឈ្មោះថា ខណៈមិនគួរ សម័យមិនគួរ ដើម្បីនៅប្រព្រឹត្តព្រហ្មចារ្យទី ៧ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត ព្រះតថាគតអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ មិនបានត្រាស់ឡើងក្នុងលោក ទាំងមិនបានសំដែងធម៌ ដែលប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីស្ងប់រម្ងាប់កិលេស ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីបាននូវព្រះនិព្វាន ជាផ្លូវធ្វើដំណើរទៅកាន់សេចក្តីត្រាស់ដឹង ជាធម៌ដែលព្រះសុគត

សុគតប្បវេទិតោ អយញ្ច បុគ្គលោ មជ្ឈិមេសុ ជនបទេសុ បច្ចាជាតោ ហោតិ សោ ច បញ្ញវា អជឡោ អនេលមូគោ បដិពលោ សុភាសិតទុព្ភាសិតានំ អត្ថមញ្ញាតុំ អយំ អដ្ឋមោ អក្ខណោ អសមយោ ព្រហ្មចរិយវាសាយ ។ ឥមេ អដ្ឋ ធម្មា ទុប្បដិវិជ្ឈា ។

(៣៦៦) កតមេ អដ្ឋ ធម្មា ឧប្បាទេតព្វា ។ អដ្ឋ មហាបុរិសវិតក្កា អប្បិច្ឆស្សាយំ[1] ធម្មោ នាយំ ធម្មោ មហិច្ឆស្ស សន្តុដ្ឋស្សាយំ ធម្មោ នាយំ ធម្មោ អសន្តុដ្ឋស្ស បវិវិត្តស្សាយំ ធម្មោ នាយំ ធម្មោ

១ ម. អប្បិច្ឆស្ស អយំ ។

ទ្រង់ប្រកាសហើយ បុគ្គលនេះឯង បានត្រឡប់មកកើតក្នុងមជ្ឈិមជនបទហើយ ១ ជាអ្នកមានប្រាជ្ញា មិនល្ងង់ មិនមែនជាមនុស្សគ ជាអ្នកអាចដើម្បីដឹងសេចក្តីអធិប្បាយ របស់ពាក្យគេនិយាយល្អ ឬអាក្រក់បាន នេះឈ្មោះថា ខណៈមិនគួរ សម័យមិនគួរ ដើម្បីនៅប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈទី ៨ ។ ធម៌ទាំង ៨ នេះ យល់បានដោយក្រ ។

(៣៦៦) ធម៌ ៨ ដែលគួរឲ្យកើតឡើង តើដូចម្តេចខ្លះ ។ សេចក្តីត្រិះរិះរបស់មហាបុរស ៨ យ៉ាង (ត្រិះរិះថា) នេះជាធម៌របស់បុគ្គលអ្នកមានសេចក្តីប្រាថ្នាតិច នេះមិនមែនជាធម៌របស់បុគ្គលអ្នកមានសេចក្តីប្រាថ្នាច្រើន ១ នេះជាធម៌របស់បុគ្គលអ្នកមានសេចក្តីសន្តោស (ក្នុងបច្ច័យ ៤) នេះមិនមែនជាធម៌របស់បុគ្គលគ្មានសេចក្តីសន្តោស ១ នេះជាធម៌របស់បុគ្គលអ្នកមានសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់[1] នេះមិនមែនជាធម៌របស់អ្នក

១ សេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់មាន ៣ ប្រការ គឺ កាយវិវេក ស្ងាត់កាយ ១ ចិត្តវិវេក ស្ងាត់ចិត្ត ១ ឧបធិវិវេក ស្ងាត់កិលេស ១ ។ បុគ្គលចេះវៀរចាកពួកក្រុម ហើយពួនសម្ងំនៅតែខ្លួនមួយ ដោយអំណាចអារម្ភវត្ថុ ៨ ប្រការ ហៅថា កាយវិវេក បុគ្គលធ្វើកសិណបរិកម្ម ដរាបដល់បានសម្រេចសមាបត្តិទាំង ៨ ហៅថា ចិត្តវិវេក បុគ្គលធ្វើឈានគឺសមាបត្តិទាំង ៨ នោះ ឲ្យជាទីតាំងហើយពិចារណាសង្ខារធម៌ទាំងឡាយ ដរាបដល់សម្រេចព្រះអរហត្តព្រមទាំងបដិសម្ភិទា ហៅថា ឧបធិវិវេក ។ អដ្ឋកថា ។

សង្គណិការាមស្ស អារទ្ធវីរិយស្សាយំ ធម្មោ នាយំ ធម្មោ កុសីតស្ស ឧបដ្ឋិតស្សតិស្សាយំ ធម្មោ នាយំ ធម្មោ មុដ្ឋស្សតិស្ស សមាហិតស្សាយំ ធម្មោ នាយំ ធម្មោ អសមាហិតស្ស បញ្ញវតោ អយំ ធម្មោ នាយំ ធម្មោ ទុប្បញ្ញស្ស និប្បបញ្ចារាមស្សាយំ ធម្មោ និប្បបញ្ចរតិនោ នាយំ ធម្មោ បបញ្ចារាមស្ស បបញ្ចរតិនោតិ ។ ឥមេ អដ្ឋ ធម្មា ឧប្បាទេតព្វា ។

(៣៦៣) កតមេ អដ្ឋ ធម្មា អភិញ្ញេយ្យា ។ អដ្ឋ អភិភាយតនានិ អជ្ឈត្តំ រូបសញ្ញី ឯកោ ពហិទ្ធា រូបានិ បស្សតិ បរិត្តានិ សុវណ្ណទុព្វណ្ណានិ តានិ អភិភុយ្យ ជានាមិ បស្សាមីតិ ឯវំសញ្ញី ហោតិ ឥទំ បឋមំ អភិភាយតនំ ។ អជ្ឈត្តំ រូបសញ្ញី ឯកោ ពហិទ្ធា រូបានិ បស្សតិ

ត្រេកអរក្នុងពួកក្រុម ១ នេះជាធម៌របស់បុគ្គលអ្នកប្រារព្ធសេចក្តីព្យាយាម មិនមែនជាធម៌របស់បុគ្គលអ្នកខ្ជិលច្រអូស ១ នេះជាធម៌របស់បុគ្គលអ្នកមានស្មារតីខ្ជាប់ខ្ជួន នេះមិនមែនជាធម៌របស់បុគ្គលអ្នកភ្លេចស្មារតី ១ នេះជាធម៌របស់បុគ្គលអ្នកមានចិត្តតាំងមាំ នេះមិនមែនជាធម៌របស់បុគ្គលអ្នកមានចិត្តមិនតាំងមាំ ១ នេះជាធម៌របស់បុគ្គលអ្នកមានបញ្ញា នេះមិនមែនជាធម៌របស់បុគ្គលអ្នកឥតបញ្ញា ១ នេះជាធម៌របស់បុគ្គលអ្នកមានសេចក្តីត្រេកអរ ក្នុងដំណើរមិនយឺតយូរ មានតម្រេក ក្នុងដំណើរមិនយឺតយូរ នេះជាធម៌របស់បុគ្គល អ្នកមានសេចក្តីត្រេកអរ ក្នុងដំណើរយឺតយូរ មានតម្រេកក្នុងដំណើរយឺតយូរ ១ ។ ធម៌ទាំង ៨ នេះ គួរឲ្យកើតឡើង ។

(៣៦៣) ធម៌ ៨ ដែលគួរដឹងច្បាស់តើដូចម្តេចខ្លះ ។ អភិភាយតនៈ[១] (ហេតុជាគ្រឿងគ្របសង្កត់នូវធម៌ជាសត្រូវផង នូវអារម្មណ៍ផង) ៨ យ៉ាង គឺ បុគ្គលពួកមួយ មានសេចក្តីសំគាល់នូវរូបខាងក្នុង ឃើញនូវរូបខាងក្រៅមានប្រមាណតិច មានពណ៌ល្អ ឬពណ៌អាក្រក់ គ្របសង្កត់នូវរូបទាំងនោះ ហើយមានសេចក្តីសំគាល់យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញដឹង អាត្មាអញឃើញដូច្នេះ នេះជា អភិភាយតនៈទី ១ ។ បុគ្គលពួកមួយ មានសេចក្តីសំគាល់នូវរូបខាងក្នុង ឃើញនូវរូបខាងក្រៅ មានប្រមាណ

១ ឲ្យមើល ខយលក្ខណៈ ក្នុងមហាបរិនិព្វានសូត្រ ទីឃនិកាយមហាវគ្គ ផតុ១ តាំងពី ពិស្តារតាំងពី ទី ១ ដល់ ទី ៧ ។

អប្បមាណានិ សុវណ្ណទុព្វណ្ណានិ តានិ អភិភុយ្យ ជានាមិ បស្សាមីតិ ឯវំសញ្ញី ហោតិ ឥទំ ទុតិយំ អភិភាយតនំ ។ អជ្ឈត្តំអរូបសញ្ញី ឯកោ ពហិទ្ធារូបានិ បស្សតិ បរិត្តានិ សុវណ្ណទុព្វណ្ណានិ តានិ អភិភុយ្យ ជានាមិ បស្សាមីតិ ឯវំសញ្ញី ហោតិ ឥទំ តតិយំ អភិភាយតនំ ។ អជ្ឈត្តំអរូបសញ្ញី ឯកោ ពហិទ្ធារូបានិ បស្សតិ អប្បមាណានិ សុវណ្ណទុព្វណ្ណានិ តានិ អភិភុយ្យ ជានាមិ បស្សាមីតិ ឯវំសញ្ញី ហោតិ ឥទំ ចតុត្ថំ អភិភាយតនំ ។ អជ្ឈត្តំអរូបសញ្ញី ឯកោ ពហិទ្ធារូបានិ បស្សតិ នីលានិ នីលវណ្ណានិ នីលនិទស្សនានិ នីលនិភាសានិ សេយ្យថាបិ នាម ឧមាបុប្ផំ នីលំ នីលវណ្ណំ នីលនិទស្សនំ នីលនិភាសំ សេយ្យថាបិ វា បន តំ វត្ថំ ពារាណសេយ្យកំ ឧភតោភាគវិមដ្ឋំ នីលំ នីលវណ្ណំ

ច្រើន មានពណ៌ល្អ ឬពណ៌អាក្រក់ គ្របសង្កត់ នូវរូបទាំងនោះ ហើយមានសេចក្តីសំគាល់យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញដឹង អាត្មាអញឃើញ ដូច្នេះ នេះជា អភិភាយតនៈទី ២ ។ បុគ្គលពួកមួយ មានសេចក្តីសំគាល់នូវអរូបខាងក្នុង ឃើញនូវរូបខាងក្រៅ មានប្រមាណតិច មានពណ៌ល្អ ឬពណ៌អាក្រក់ គ្របសង្កត់នូវរូបទាំងនោះ ហើយមានសេចក្តីសំគាល់យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញដឹង អាត្មាអញឃើញដូច្នេះ នេះជា អភិភាយតនៈទី ៣ ។ បុគ្គលពួកមួយ មានសេចក្តីសំគាល់ នូវអរូបខាងក្នុង ឃើញនូវរូបខាងក្រៅ មានប្រមាណច្រើន មានពណ៌ល្អ ឬពណ៌អាក្រក់ គ្របសង្កត់ នូវរូបទាំងនោះ ហើយមានសេចក្តីសំគាល់ យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញដឹង អាត្មាអញឃើញដូច្នេះ នេះជា អភិភាយតនៈទី ៤ ។ បុគ្គលពួកមួយ មានសេចក្តីសំគាល់ នូវអរូបខាងក្នុង ឃើញនូវរូបខាងក្រៅ ជារូបខៀវ មានពណ៌ខៀវ ជាទីចង្អុលប្រាប់ថា នេះមានពណ៌ខៀវ មានពន្លឺខៀវ ប្រៀបដូចជាផ្កាត្រកៀតខៀវ មានពណ៌ខៀវ ជាទីចង្អុលប្រាប់ថា នេះមានពណ៌ខៀវ មានពន្លឺខៀវ ពុំនោះសោត រូបនោះប្រៀបដូចជាសំពត់ ដែលកើតក្នុងក្រុងពារាណសី មានសាច់មដ្តទាំងពីរខាង ហៅថាសំពត់ខៀវ មានពណ៌ខៀវ

នីលនិទស្សនំ នីលនិភាសំ ឯវមេវ អជ្ឈត្តំ អរូបសញ្ញី ឯកោ ពហិទ្ធា រូបានិ បស្សតិ នីលានិ នីលវណ្ណានិ នីលនិទស្សនានិ នីលនិភាសានិ តានិ អភិភុយ្យ ជានាមិ បស្សាមីតិ ឯវំសញ្ញី ហោតិ ឥទំ បញ្ចមំ អភិភាយតនំ ។ អជ្ឈត្តំ អរូបសញ្ញី ឯកោ ពហិទ្ធា រូបានិ បស្សតិ បីតានិ បីតវណ្ណានិ បីតនិទស្សនានិ បីតនិភាសានិ សេយ្យថាបិ នាម កណ្ណិការបុប្ផំ បីតំ បីតវណ្ណំ បីតនិទស្សនំ បីតនិភាសំ សេយ្យថាបិ វា បន តំ វត្ថំ ពារាណសេយ្យកំ ឧភតោភាគវិមដ្ឋំ បីតំ បីតវណ្ណំ បីតនិទស្សនំ បីតនិភាសំ ឯវមេវ អជ្ឈត្តំ អរូបសញ្ញី ឯកោ ពហិទ្ធា រូបានិ បស្សតិ បីតានិ បីតវណ្ណានិ បីតនិទស្សនានិ បីតនិភាសានិ តានិ អភិភុយ្យ

ជាទីចង្អុលប្រាប់ថា នេះមានពណ៌ខៀវ មានពន្លឺខៀវ យ៉ាងណាមិញ បុគ្គលពួកមួយ មានសេចក្តីសំគាល់នូវអរូបខាងក្នុង ឃើញនូវរូបខាងក្រៅ ជារូបខៀវ មានពណ៌ខៀវ ជាទីចង្អុលប្រាប់ថា នេះមានពណ៌ខៀវ មានពន្លឺខៀវ គ្របសង្កត់នូវរូបទាំងនោះ ហើយមានសេចក្តីសំគាល់យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញដឹង អាត្មាអញឃើញដូច្នេះ ក៏យ៉ាងនោះឯង នេះជាអភិភាយតនៈទី ៥ ។ បុគ្គលពួក ១ មានសេចក្តីសំគាល់នូវអរូបខាងក្នុង ឃើញនូវរូបខាងក្រៅ ជារូបលឿង មានពណ៌លឿង ជាទីចង្អុលប្រាប់ថា នេះមានពណ៌លឿង មានពន្លឺលឿង ប្រៀបដូចជាផ្កាកណ្ណិការលឿង មានពណ៌លឿង ជាទីចង្អុលប្រាប់ថា នេះមានពណ៌លឿង មានពន្លឺលឿង ពុំនោះសោត រូបនោះប្រៀបដូចជាសំពត់ ដែលកើតក្នុងក្រុងពារាណសី មានសាច់ម៉ដ្តទាំងពីរខាង ហៅថា សំពត់លឿង មានពណ៌លឿង ជាទីចង្អុលប្រាប់ថា នេះមានពណ៌លឿង មានពន្លឺលឿង យ៉ាងណាមិញ បុគ្គលពួកមួយ មានសេចក្តីសំគាល់នូវអរូបខាងក្នុង ឃើញនូវរូបខាងក្រៅ ជារូបលឿង មានពណ៌លឿង ជាទីចង្អុលប្រាប់ថា នេះមានពណ៌លឿង មានពន្លឺលឿង គ្របសង្កត់នូវរូបទាំងនោះ

ជានាមិ បស្សាមីតិ ឯវំសញ្ញី ហោតិ ឥទំ ឆដ្ឋំ អភិភាយតនំ ។ អជ្ឈត្តំអរូបសញ្ញី ឯកោ ពហិទ្ធារូបានិ បស្សតិ លោហិតកានិ លោហិតកវណ្ណានិ លោហិតកនិទស្សនានិ លោហិតកនិភាសានិ សេយ្យថាបិ នាម ពន្ធុជីវកបុប្ផំ លោហិតកំ លោហិតកវណ្ណំ លោហិតកនិទស្សនំ លោហិតកនិភាសំ សេយ្យថា វា បន តំ វត្ថំ ពារាណសេយ្យកំ ឧភតោភាគវិមដ្ឋំ លោហិតកំ លោហិតកវណ្ណំ លោហិតកនិទស្សនំ លោហិតកនិភាសំ ឯវមេវ អជ្ឈត្តំអរូបសញ្ញី ឯកោ ពហិទ្ធារូបានិ បស្សតិ លោហិតកានិ លោហិតកវណ្ណានិ លោហិតកនិទស្សនានិ លោហិតកនិភាសានិ តានិ អភិភុយ្យ ជានាមិ បស្សាមីតិ ឯវំសញ្ញី ហោតិ ឥទំ សត្តមំ អភិភាយតនំ ។ អជ្ឈត្តំអរូបសញ្ញី ឯកោ ពហិទ្ធារូបានិ បស្សតិ ឱទាតានិ ឱទាតវណ្ណានិ ឱទាតនិទស្សនានិ ឱទាតនិភាសានិ សេយ្យថាបិ នាម ឱសធិតារកា ឱទាតា ឱទាតវណ្ណា ឱទាតនិទស្សនា ឱទាតនិភាសា សេយ្យថាបិ វា បន តំ

ហើយមានសេចក្តីសំគាល់យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញដឹង អាត្មាអញឃើញដូច្នេះ គឺយ៉ាងនោះឯង នេះជា អភិភាយតនៈទី ៦ ។ បុគ្គលពួកមួយ មានសេចក្តីសំគាល់នូវអរូបខាងក្នុង ឃើញនូវរូបខាងក្រៅ ជារូបក្រហម មានពណ៌ក្រហម ជាទីពន្លឺប្រាប់ថា នេះមានពណ៌ក្រហម មានពន្លឺក្រហម ប្រៀបដូចជាផ្កាចាប្បាក្រហម មានពណ៌ក្រហម ជាទីពន្លឺប្រាប់ថា នេះមានពណ៌ក្រហម មានពន្លឺក្រហម ពុំនោះសោត រូបនោះប្រៀបដូចជាសំពត់ដែលកើតក្នុងក្រុងពារាណសី មានសាច់មដ្ឋទាំងពីរខាង ហៅថាសំពត់ក្រហម មានពណ៌ក្រហម ជាទីពន្លឺប្រាប់ថា នេះមានពណ៌ក្រហម មានពន្លឺក្រហម យ៉ាងណាមិញ បុគ្គលពួកមួយ មានសេចក្តីសំគាល់នូវអរូបខាងក្នុង ឃើញនូវរូបខាងក្រៅ ជារូបក្រហម មានពណ៌ក្រហម ជាទីពន្លឺប្រាប់ថា នេះមានពណ៌ក្រហម មានពន្លឺក្រហម គ្របសង្កត់នូវរូបទាំងនោះ ហើយមានសេចក្តីសំគាល់យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញដឹង អាត្មាអញឃើញដូច្នេះ គឺយ៉ាងនោះដែរ នេះជា អភិភាយតនៈទី ៧ ។ បុគ្គលពួកមួយ មានសេចក្តីសំគាល់នូវអរូបខាងក្នុង ឃើញនូវរូបខាងក្រៅ ជារូបស មានពណ៌ស ជាទីពន្លឺប្រាប់ថា នេះមានពណ៌ស មានពន្លឺស ប្រៀបដូចជាផ្កាយព្រឹកដែលស មានពណ៌ស ជាទីពន្លឺប្រាប់ថា នេះមានពណ៌ស មានពន្លឺស ពុំនោះសោត រូបនោះប្រៀបដូច

វត្ថំ ពារាណសេយ្យកំ ឧភតោភាគវិមដ្ឋំ ឱទាតំ ឱទាតវណ្ណំ ឱទាតនិទស្សនំ ឱទាតនិភាសំ ឯវមេវ អជ្ឈត្តំអរូបសញ្ញី ឯកោ ពហិទ្ធារូបានិ បស្សតិ ឱទាតានិ ឱទាតវណ្ណានិ ឱទាតនិទស្សនានិ ឱទាតនិភាសានិ តានិ អភិភុយ្យ ជានាមិ បស្សាមីតិ ឯវំសញ្ញី ហោតិ ឥទំ អដ្ឋមំ អភិភាយតនំ ។ ឥមេ អដ្ឋ ធម្មា អភិញ្ញេយ្យា ។

(៣៦៤) កតមេ អដ្ឋ ធម្មា សច្ឆិកាតព្វា ។ អដ្ឋ វិមោក្ខា រូបី រូបានិ បស្សតិ អយំ បឋមោ វិមោក្ខោ ។ អជ្ឈត្តំអរូបសញ្ញី ឯកោ ពហិទ្ធារូបានិ បស្សតិ អយំ ទុតិយោ វិមោក្ខោ ។ សុភន្តេវ អធិមុត្តោ ហោតិ អយំ តតិយោ វិមោក្ខោ ។

ជាសំពត់ដែលកើតក្នុងក្រុងពារាណសី មានសាច់មដ្ឋទាំងពីរខាង ហៅជា សំពត់ស មានពណ៌ស ជាទីចង្អុលប្រាប់ថា នេះមានពណ៌ស មានពន្លឺស យ៉ាងណាមិញ បុគ្គលពួកមួយ មានសេចក្ដីសំគាល់នូវអរូបខាងក្នុង ឃើញនូវរូបខាងក្រៅ ជារូបស មានពណ៌ស ជាទីចង្អុលប្រាប់ថា នេះមានពណ៌ស មានពន្លឺស គ្របសង្កត់នូវរូបទាំងនោះ ហើយមានសេចក្ដីសំគាល់យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញដឹង អាត្មាអញឃើញដូច្នេះ ក៏យ៉ាងនោះឯង នេះជា អភិភាយតនៈ ទី ៨ ។ ធម៌ទាំង ៨ នេះ គួរដឹងច្បាស់ ។

(៣៦៤) ធម៌ ៨ ដែលគួរធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ តើដូចម្ដេចខ្លះ ។ វិមោក្ខ ៨ ប្រការ[១] បុគ្គលបានរូបឈាន រមែងឃើញនូវរូបគឺកសិណទាំងឡាយ មាននីលកសិណជាដើម នេះជា វិមោក្ខទី ១ ។ បុគ្គលពួកមួយ មានសេចក្ដីសំគាល់នូវអរូបខាងក្នុង រមែងឃើញនូវរូបខាងក្រៅទាំងឡាយ គឺកសិណមាននីលកសិណជាដើម នេះជា វិមោក្ខទី ២ ។ បុគ្គលមានចិត្តចុះស៊ប់កាន់ឈានក្នុងវណ្ណកសិណដ៏បរិសុទ្ធ នេះជា វិមោក្ខទី ៣ ។

១ វិមោក្ខទាំង ៨ នេះ ចូរមើល នូវលក្ខណៈ ក្នុងមហានិទានសូត្រ ទីឃនិកាយ មហាវគ្គ ផងចុះ តែងមានពន្យល់ពិស្ដារក្នុងកន្លែងនោះ ។

សព្វសោ រូបសញ្ញានំ សមតិក្កមា បដិឃសញ្ញានំ អត្ថង្គមា នានត្តសញ្ញានំ អមនសិការា អនន្តោ អាកាសោតិ អាកាសានញ្ចាយតនំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ អយំ ចតុត្ថោ វិមោក្ខោ ។ សព្វសោ អាកាសានញ្ចាយតនំ សមតិក្កម្ម អនន្តំ វិញ្ញាណន្តិ វិញ្ញាណញ្ចាយតនំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ អយំ បញ្ចមោ វិមោក្ខោ ។ សព្វសោ វិញ្ញាណញ្ចាយតនំ សមតិក្កម្ម នត្ថិ កិញ្ចីតិ អាកិញ្ចញ្ញាយតនំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ អយំ ឆដ្ឋោ វិមោក្ខោ ។ សព្វសោ អាកិញ្ចញ្ញាយតនំ សមតិក្កម្ម នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ អយំ សត្តមោ វិមោក្ខោ ។ សព្វសោ នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនំ សមតិក្កម្ម សញ្ញាវេទយិតនិរោធំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ អយំ អដ្ឋមោ វិមោក្ខោ ។ ឥមេ អដ្ឋ ធម្មា សច្ឆិកាតព្វា ។ ឥតិ ឥមេ អសីតិ ធម្មា ភូតា តច្ឆា តថា អវិតថា អនញ្ញថា សម្មា តថាគតេន អភិសម្ពុទ្ធា ។

បុគ្គលដែលកន្លងនូវរូបសញ្ញា ដល់នូវសេចក្ដីវិនាសនៃបដិឃសញ្ញា មិនបានធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវនានត្តសញ្ញា ដោយប្រការទាំងពួង ហើយបានដល់នូវអាកាសានញ្ចាយតនជ្ឈាន ព្រោះធ្វើទុកក្នុងចិត្តថា អាកាសមិនមានទីបំផុតដូច្នេះ នេះជាវិមោក្ខទី ៤ ។ បុគ្គលដែលកន្លងនូវអាកាសានញ្ចាយតនជ្ឈាន ដោយប្រការទាំងពួង ហើយបានដល់នូវវិញ្ញាណញ្ចាយតនជ្ឈាន ព្រោះធ្វើទុកក្នុងចិត្តថា វិញ្ញាណមិនមានទីបំផុតដូច្នេះ នេះជាវិមោក្ខទី ៥ ។ បុគ្គលដែលកន្លងនូវវិញ្ញាណញ្ចាយតនជ្ឈាន ដោយប្រការទាំងពួង ហើយបានដល់នូវអាកិញ្ចញ្ញាយតនជ្ឈាន ព្រោះធ្វើទុកក្នុងចិត្តថា អ្វីតិចតួចមិនមានដូច្នេះ នេះជាវិមោក្ខទី ៦ ។ បុគ្គលដែលកន្លងនូវអាកិញ្ចញ្ញាយតនជ្ឈាន ដោយប្រការទាំងពួង ហើយបានដល់នូវនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនជ្ឈាន នេះជាវិមោក្ខទី ៧ ។ បុគ្គលដែលកន្លងនូវនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនជ្ឈាន ដោយប្រការទាំងពួង ហើយបានដល់នូវសញ្ញាវេទយិតនិរោធ (សេចក្ដីរលត់នៃសញ្ញានឹងវេទនា) នេះជាវិមោក្ខទី ៨ ។ ធម៌ទាំង ៨ នេះ គួរធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ។ ធម៌ទាំង ៨០ នេះ ជាធម៌ពិត ធម៌មែន ធម៌ទៀងទាត់ មិនប្រែប្រួលជាយ៉ាងដទៃឡើយ ដែលព្រះតថាគតបានត្រាស់ដឹងហើយដោយប្រពៃ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

(៣៦៨) នវ ធម្មា ពហុការា នវ ធម្មា ភាវេតព្វា នវ ធម្មា បរិញ្ញេយ្យា នវ ធម្មា បហាតព្វា នវ ធម្មា ហានភាគិយា នវ ធម្មា វិសេសភាគិយា នវ ធម្មា ទុប្បដិវិជ្ឈា នវ ធម្មា ឧប្បាទេតព្វា នវ ធម្មា អភិញ្ញេយ្យា នវ ធម្មា សច្ឆិកាតព្វា ។

(៣៦៩) កតមេ នវ ធម្មា ពហុការា ។ នវ យោនិសោមនសិការមូលកា(១) ធម្មា យោនិសោមនសិការោតោ បាមោជ្ជំ ជាយតិ បមុទិតស្ស បីតិ ជាយតិ បីតិមនស្ស កាយោ បស្សម្ភតិ បស្សទ្ធកាយោ សុខំ វេទេតិ សុខិនោ ចិត្តំ សមាធិយតិ សមាហិតេ ចិត្តេ យថាភូតំ(២) ជានាតិ បស្សតិ យថាភូតំ ជានំ បស្សំ សយំ(៣) និព្វិន្ទតិ និព្វិន្ទំ វិរជ្ជតិ វិរាគា វិមុច្ចតិ ។ ឥមេ នវ ធម្មា ពហុការា ។

---

១ ឧ. ម. ឥទំ យោនិសោមនសិការមូលា ។ ២ ឧ. សមាហិតេន ចិត្តេន យថាភូតំ ។ ៣ ឧ. ម. សយន្តិ ន ទិស្សតិ ។

(៣៦៨) ធម៌ ៩ មានឧបការៈច្រើន ធម៌ ៩ គួរចំរើន ធម៌ ៩ គួរកំណត់ដឹង ធម៌ ៩ គួរលះបង់ ធម៌ ៩ ជាចំណែកនៃសេចក្តីវិនាស ធម៌ ៩ ជាចំណែកវិសេស ធម៌ ៩ យល់បានដោយក្រ ធម៌ ៩ គួរឲ្យកើតឡើង ធម៌ ៩ គួរដឹងច្បាស់ ធម៌ ៩ គួរធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ។

(៣៦៩) ធម៌ ៩ មានឧបការៈច្រើន តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ធម៌ដែលមានយោនិសោមនសិការៈជាមូល ៩ យ៉ាង គឺ កាលភិក្ខុធ្វើទុកក្នុងចិត្តដោយឧបាយប្រាជ្ញា សេចក្តីត្រេកអរទន់ក៏កើតឡើង ១ កាលលោកត្រេកអរហើយ សេចក្តីឆ្អែតចិត្តកើតឡើង ១ កាលលោកមានសេចក្តីឆ្អែតចិត្ត កើតឡើងហើយ កាយក៏ស្ងប់រម្ងាប់ ១ លុះលោកមានកាយស្ងប់រម្ងាប់ហើយក៏បាន សោយសេចក្តីសុខ ១ លុះលោកមានសេចក្តីសុខហើយ ចិត្តក៏តាំងនៅមាំ ១ លុះលោកមានចិត្តតាំងនៅមាំហើយ ក៏ដឹងឃើញច្បាស់តាមសភាវៈពិត ១ កាលលោកបានដឹងបានឃើញច្បាស់ តាមសភាវៈពិតហើយ តែងនឿយណាយដោយខ្ទង់ ១ លុះលោកនឿយណាយហើយ រមែងប្រាសចាកតម្រេក រមែងផុតស្រឡះចាកតម្រេក ១ ។ ធម៌ទាំង ៩ នេះ មានឧបការៈច្រើន ។

(៣៦៧) កតមេ នវ ធម្មា ភាវេតព្វា ។ នវ បារិសុទ្ធិបធានិយង្គានិ សីលវិសុទ្ធិ បារិសុទ្ធិបធានិយង្គំ ចិត្តវិសុទ្ធិ បារិសុទ្ធិបធានិយង្គំ ទិដ្ឋិវិសុទ្ធិ បារិសុទ្ធិបធានិយង្គំ កង្ខាវិតរណវិសុទ្ធិ បារិសុទ្ធិបធានិយង្គំ មគ្គាមគ្គញាណទស្សនវិសុទ្ធិ បារិសុទ្ធិបធានិយង្គំ បដិបទាញាណទស្សនវិសុទ្ធិ បារិសុទ្ធិបធានិយង្គំ ញាណទស្សនវិសុទ្ធិ បារិសុទ្ធិបធានិយង្គំ បញ្ញាវិសុទ្ធិ បារិសុទ្ធិបធានិយង្គំ វិមុត្តិវិសុទ្ធិ បារិសុទ្ធិបធានិយង្គំ ។ ឥមេ នវ ធម្មា ភាវេតព្វា ។

(៣៦៨) កតមេ នវ ធម្មា បរិញ្ញេយ្យា ។ នវ សត្តាវាសា សន្តាវុសោ សត្តា នានត្តកាយា នានត្តសញ្ញិនោ សេយ្យថាបិ មនុស្សា ឯកច្ចេ ច ទេវា ឯកច្ចេ ច វិនិបាតិកា អយំ បឋមោ សត្តាវាសោ ។

(៣៦៧) ធម៌ ៩ ដែលគួរចំរើន តើដូចម្ដេចខ្លះ ? អង្គនៃសេចក្ដីព្យាយាម ដើម្បីសេចក្ដីបរិសុទ្ធិ ៩ យ៉ាង គឺ សីលវិសុទ្ធិ ជាអង្គនៃសេចក្ដីព្យាយាម ដើម្បីសេចក្ដីបរិសុទ្ធិ ១ ចិត្តវិសុទ្ធិ ជាអង្គនៃសេចក្ដីព្យាយាម ដើម្បីសេចក្ដីបរិសុទ្ធិ ១ ទិដ្ឋិវិសុទ្ធិ ជាអង្គនៃសេចក្ដីព្យាយាម ដើម្បីសេចក្ដីបរិសុទ្ធិ ១ កង្ខាវិតរណវិសុទ្ធិ ជាអង្គនៃសេចក្ដីព្យាយាម ដើម្បីសេចក្ដីបរិសុទ្ធិ ១ មគ្គាមគ្គញាណទស្សនវិសុទ្ធិ ជាអង្គនៃសេចក្ដីព្យាយាម ដើម្បីសេចក្ដីបរិសុទ្ធិ ១ បដិបទាញាណទស្សនវិសុទ្ធិ ជាអង្គនៃសេចក្ដីព្យាយាម ដើម្បីសេចក្ដីបរិសុទ្ធិ ១ ញាណទស្សនវិសុទ្ធិ ជាអង្គនៃសេចក្ដីព្យាយាម ដើម្បីសេចក្ដីបរិសុទ្ធិ ១ បញ្ញាវិសុទ្ធិ ជាអង្គនៃសេចក្ដីព្យាយាម ដើម្បីសេចក្ដីបរិសុទ្ធិ ១ វិមុត្តិវិសុទ្ធិ ជាអង្គនៃសេចក្ដីព្យាយាម ដើម្បីសេចក្ដីបរិសុទ្ធិ ១ ។ ធម៌ទាំង ៩ នេះ គួរចំរើន ។

(៣៦៨) ធម៌ ៩ ដែលគួរកំណត់ដឹង តើដូចម្ដេចខ្លះ ? សត្តាវាសៈ (ប្រទេសជាទីនៅរបស់សត្វ) មាន ៩ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ សត្វទាំងឡាយ មានកាយផ្សេងគ្នា មានសញ្ញាផ្សេងគ្នាក៏មាន ដូចពួកមនុស្ស និងទេវតាពួកខ្លះ និងវិនិបាតិកពួកខ្លះ នេះជា សត្តាវាសៈទី ១ ។

សន្តាវុសោ សត្តា នានត្តកាយា ឯកត្តសញ្ញិនោ សេយ្យថាបិ ទេវា ព្រហ្មកាយិកា បឋមាភិនិព្វត្តា អយំ ទុតិយោ សត្តាវាសោ ។ សន្តាវុសោ សត្តា ឯកត្តកាយា នានត្តសញ្ញិនោ សេយ្យថាបិ ទេវា អាភស្សរា អយំ តតិយោ សត្តាវាសោ ។ សន្តាវុសោ សត្តា ឯកត្តកាយា ឯកត្តសញ្ញិនោ សេយ្យថាបិ ទេវា សុភកិណ្ហា អយំ ចតុត្ថោ សត្តាវាសោ ។ សន្តាវុសោ សត្តា អសញ្ញិនោ អប្បដិសំវេទិនោ សេយ្យថាបិ ទេវា អសញ្ញិសត្តា អយំ បញ្ចមោ សត្តាវាសោ ។ សន្តាវុសោ សត្តា សព្វសោ រូបសញ្ញានំ សមតិក្កមា បដិឃសញ្ញានំ អត្ថង្គមា នានត្តសញ្ញានំ អមនសិការា អនន្តោ អាកាសោតិ អាកាសានញ្ចាយតនូបគា អយំ ឆដ្ឋោ សត្តាវាសោ ។ សន្តាវុសោ សត្តា សព្វសោ អាកាសានញ្ចាយតនំ សមតិក្កម្ម អនន្តំ វិញ្ញាណន្តិ វិញ្ញាណញ្ចាយតនូបគា អយំ សត្តមោ សត្តាវាសោ ។ សន្តាវុសោ

ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ សត្វទាំងឡាយ មានកាយផ្សេងគ្នា តែមានសញ្ញាដូចគ្នាក៏មាន ដូចព្រហ្មកាយិកទេវតា ដែលកើតក្នុងជាន់បឋមជ្ឈានភូមិ នេះជា សត្តាវាសៈទី ២ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ សត្វទាំងឡាយ មានកាយដូចគ្នា តែមានសញ្ញាផ្សេងគ្នាក៏មាន ដូចពួកទេវតាក្នុងជាន់អាភស្សរៈ នេះជា សត្តាវាសៈទី ៣ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ សត្វទាំងឡាយ មានកាយដូចគ្នា មានសញ្ញាដូចគ្នាក៏មាន ដូចពួកទេវតាក្នុងជាន់សុភកិណ្ហៈ នេះជា សត្តាវាសៈទី ៤ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ សត្វទាំងឡាយឥតសញ្ញា ឥតមានសោយអារម្មណ៍ ដូចពួកទេវតាជាអសញ្ញិសត្វ នេះជា សត្តាវាសៈទី ៥ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ សត្វទាំងឡាយ លុះបានកន្លងនូវរូបសញ្ញា បានរម្ងាប់នូវបដិឃសញ្ញា មិនបានធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវនានត្តសញ្ញាដោយប្រការទាំងពួង ហើយចូលដល់អាកាសានញ្ចាយតនជ្ឈាន ដោយបរិកម្មថា អាកាសមិនមានទីបំផុតដូច្នេះ ក៏មាន នេះជា សត្តាវាសៈទី ៦ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ សត្វទាំងឡាយ កន្លងនូវអាកាសានញ្ចាយតនជ្ឈាន ដោយប្រការទាំងពួង ក៏បានចូលដល់វិញ្ញាណញ្ចាយតនជ្ឈាន ដោយបរិកម្មថា វិញ្ញាណមិនមានទីបំផុតដូច្នេះក៏មាន នេះជា សត្តាវាសៈទី ៧ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ

សត្តា សព្វសោ វិញ្ញាណញ្ចាយតនំ សមតិក្កម្ម នត្ថិ កិញ្ចីតិ អាកិញ្ចញ្ញាយតនូបគា អយំ អដ្ឋមោ សត្តាវាសោ ។ សន្តាវុសោ សត្តា សព្វសោ អាកិញ្ចញ្ញាយតនំ សមតិក្កម្ម សន្តមេតំ បណីតមេតន្តិ នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនូបគា អយំ នវមោ សត្តាវាសោ ។ ឥមេ នវ ធម្មា បរិញ្ញេយ្យា ។

(៣២៩) កតមេ នវ ធម្មា បហាតព្វា ។ នវ តណ្ហាមូលកា ធម្មា តណ្ហំ បដិច្ច បរិយេសនា បរិយេសនំ បដិច្ច លាភោ លាភំ បដិច្ច វិនិច្ឆយោ វិនិច្ឆយំ បដិច្ច ឆន្ទរាគោ ឆន្ទរាគំ បដិច្ច អជ្ឈោសានំ[១] អជ្ឈោសានំ បដិច្ច បរិគ្គហោ បរិគ្គហំ បដិច្ច មច្ឆរិយំ

១ ម. អជ្ឈោសានោ ។

សត្វទាំងឡាយ កន្លងនូវវិញ្ញាណញ្ចាយតនជ្ឈាន ដោយប្រការទាំងពួង ក៏បានចូលដល់អាកិញ្ចញ្ញាយតនជ្ឈាន ដោយបរិកម្មថា វត្ថុតិចតួចមិនមាន ជួបប្រទះក៏មាន នេះជា សត្តាវាសៈទី ៨ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ សត្វទាំងឡាយ កន្លងនូវអាកិញ្ចញ្ញាយតនជ្ឈាន ដោយប្រការទាំងពួង ហើយចូលដល់នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនជ្ឈាន ដោយបរិកម្មថា របស់នេះល្អិត របស់នេះឧត្តម ជួបប្រទះក៏មាន នេះជា សត្តាវាសៈទី ៩ ។ ធម៌ទាំង ៩ នេះ គួរកំណត់ដឹង ។

(៣២៩) ធម៌ ៩ ដែលគួរលះបង់ តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ធម៌ដែលមានតណ្ហាជាឫសគល់ ៩ យ៉ាង គឺ ការអាស្រ័យតណ្ហា ទើបមានការស្វែងរក ១ អាស្រ័យការស្វែងរក ទើបកើតលាភ ១ អាស្រ័យលាភ ទើបកើតសេចក្តីត្រិះរិះ ១ អាស្រ័យសេចក្តីត្រិះរិះ ទើបកើតសេចក្តីប្រាថ្នា សេចក្តីត្រេកអរ ១ អាស្រ័យសេចក្តីប្រាថ្នា សេចក្តីត្រេកអរ ទើបកើតសេចក្តីជឿស៊ប់ ១ អាស្រ័យសេចក្តីជឿស៊ប់ ទើបកើតការហួងហែងទុក ១ អាស្រ័យការហួងហែងទុក ទើបកើតសេចក្តីកំណាញ់ ១

មច្ឆរិយំ បដិច្ច អារក្ខោ អារក្ខាធិករណំ បដិច្ច ទណ្ឌាទានសត្ថាទានកលហវិគ្គហវិវាទតុវំតុវំបេសុញ្ញមុសាវាទា អនេកេ បាបកា អកុសលា ធម្មា សំវត្តន្តិ(១) ។ ឥមេ នវ ធម្មា បហាតព្វា ។

[៣៣០] កតមេ នវ ធម្មា ហានភាគិយា ។ នវ អាឃាតវត្ថូនិ អនត្ថំ មេ អចរីតិ អាឃាតំ ពន្ធតិ ។ អនត្ថំ មេ ចរតីតិ អាឃាតំ ពន្ធតិ ។ អនត្ថំ មេ ចរិស្សតីតិ អាឃាតំ ពន្ធតិ ។ បិយស្ស មេ មនាបស្ស អនត្ថំ អចរីតិ អាឃាតំ ពន្ធតិ ។ បិយស្ស មេ មនាបស្ស អនត្ថំ ចរតីតិ អាឃាតំ ពន្ធតិ ។ បិយស្ស មេ មនាបស្ស អនត្ថំ ចរិស្សតីតិ អាឃាតំ ពន្ធតិ ។

១ ម. សម្ភវន្តិ ។

អាស្រ័យសេចក្តីកំណាញ់ ទើបកើតការរក្សាទុក ១ អាស្រ័យនូវការរក្សាទុកជាហេតុហើយ ទើបអកុសលធម៌ទាំងឡាយដ៏លាមកជាច្រើន គឺការកាន់ដំបង កាន់គ្រឿងសស្ត្រាវុធ ឈ្លោះតាស់តែងជជែកគ្នាថា ឯង ៗ ទាំងនិយាយញុះញង់ និយាយកុហក ក៏ប្រព្រឹត្តទៅ ១ ។ ធម៌ទាំង ៩ នេះ គួរលះបង់ ។

[៣៣០] ធម៌ ៩ ជាចំណែកនៃសេចក្តីវិនាស តើដូចម្តេចខ្លះ ។ អាឃាតវត្ថុ (ហេតុនៃការចងគំនុំ) ៩ យ៉ាង គឺបុគ្គលចងគំនុំ ដោយគិតថា អ្នកនេះបានប្រព្រឹត្តអំពើមិនជាប្រយោជន៍ដល់អញហើយ ១ ។ ចងគំនុំដោយគិតថា អ្នកនេះ កំពុងប្រព្រឹត្តអំពើមិនជាប្រយោជន៍ដល់អញ ១ ។ ចងគំនុំដោយគិតថា អ្នកនេះនឹងប្រព្រឹត្តអំពើមិនជាប្រយោជន៍ដល់អញ ១ ។ ចងគំនុំដោយគិតថា អ្នកនេះបានប្រព្រឹត្តអំពើមិនជាប្រយោជន៍ដល់បុគ្គលជាទីស្រឡាញ់ ជាទីគាប់ចិត្តរបស់អញហើយ ១ ។ ចងគំនុំដោយគិតថា អ្នកនេះកំពុងតែប្រព្រឹត្តអំពើមិនជាប្រយោជន៍ ដល់បុគ្គលជាទីស្រឡាញ់ ជាទីគាប់ចិត្តរបស់អញ ១ ។ ចងគំនុំដោយគិតថា អ្នកនេះនឹងប្រព្រឹត្តអំពើមិនជាប្រយោជន៍ដល់បុគ្គលជាទីស្រឡាញ់ ជាទីគាប់ចិត្តរបស់អញ ១ ។

អប្បិយស្ស មេ អមនាបស្ស អត្ថំ អចរីតិ អាឃាតំ ពន្ធតិ ។ អប្បិយស្ស មេ អមនាបស្ស អត្ថំ ចរតីតិ អាឃាតំ ពន្ធតិ ។ អប្បិយស្ស មេ អមនាបស្ស អត្ថំ ចរិស្សតីតិ អាឃាតំ ពន្ធតិ ។ ឥមេ នវ ធម្មា ហានភាគិយា ។

(៣៣១) កតមេ នវ ធម្មា វិសេសភាគិយា ។ នវ អាឃាតបដិវិនយា អនត្ថំ មេ អចរីតិ តំ កុតេត្ថ លព្ភាតិ អាឃាតំ បដិវិនេតិ ។ អនត្ថំ មេ ចរតីតិ តំ កុតេត្ថ លព្ភាតិ អាឃាតំ បដិវិនេតិ ។ អនត្ថំ មេ ចរិស្សតីតិ តំ កុតេត្ថ លព្ភាតិ អាឃាតំ បដិវិនេតិ ។ បិយស្ស មេ មនាបស្ស អនត្ថំ អចរីតិ

ចងគំនុំដោយគិតថា អ្នកនេះបានប្រព្រឹត្តអំពើជាប្រយោជន៍ដល់បុគ្គលមិនជាទីស្រឡាញ់ មិនជាទីគាប់ចិត្តរបស់អញហើយ១ ។ ចងគំនុំដោយគិតថា អ្នកនេះ កំពុងតែប្រព្រឹត្តអំពើជាប្រយោជន៍ដល់បុគ្គលមិនជាទីស្រឡាញ់ មិនជាទីគាប់ចិត្តរបស់អញ ១ ។ ចងគំនុំដោយគិតថា អ្នកនេះនឹងប្រព្រឹត្តអំពើជាប្រយោជន៍ដល់បុគ្គលមិនជាទីស្រឡាញ់ មិនជាទីគាប់ចិត្ត របស់អញ ១ ។ ធម៌ទាំង ៩ នេះ ជាចំណែកនៃសេចក្តីវិនាស ។

(៣៣១) ធម៌ ៩ ជាចំណែកវិសេស តើដូចម្តេចខ្លះ ។ អាឃាតប្បដិវិន័យ (ហេតុសម្រាប់កំចាត់បង់គំនុំ) ៩ យ៉ាង គឺ បុគ្គលកំចាត់បង់គំនុំដោយគិតថា អ្នកនេះ បានប្រព្រឹត្តអំពើមិនជាប្រយោជន៍ដល់អាត្មាអញហើយ ព្រោះហេតុនោះ (បើ) អាត្មាអញ (ធ្វើតបទៅ) អ្នកនេះវិញ តើនឹងបានជាការអ្វី ១ ។ បុគ្គលកំចាត់បង់នូវគំនុំ ដោយគិតថា អ្នកនេះ កំពុងប្រព្រឹត្តអំពើមិនជាប្រយោជន៍ដល់អាត្មាអញ ព្រោះហេតុនោះ (បើ) អាត្មាអញ (ធ្វើតបទៅ) អ្នកនេះវិញ តើនឹងបានជាការអ្វី ១ ។ បុគ្គលកំចាត់បង់នូវគំនុំ ដោយគិតថា អ្នកនេះ នឹងប្រព្រឹត្តអំពើមិនជាប្រយោជន៍ដល់អាត្មាអញ ព្រោះហេតុនោះ (បើ) អាត្មាអញ (ធ្វើតបទៅ) អ្នកនេះវិញ តើនឹងបានជាការអ្វី ១ ។ បុគ្គលកំចាត់បង់នូវគំនុំ ដោយគិតថា អ្នកនេះ បានប្រព្រឹត្តអំពើមិនជាប្រយោជន៍ដល់បុគ្គលជាទីស្រឡាញ់ ជាទី

តំ កុតេត្ថ លព្ភាតិ អាឃាតំ បដិវិនេតិ ។ បិយស្ស មេ មនាបស្ស អនត្ថំ ចរតីតិ តំ កុតេត្ថ លព្ភាតិ អាឃាតំ បដិវិនេតិ ។ បិយស្ស មេ មនាបស្ស អនត្ថំ ចរិស្សតីតិ តំ កុតេត្ថ លព្ភាតិ អាឃាតំ បដិវិនេតិ ។ អប្បិយស្ស មេ អមនាបស្ស អត្ថំ អចរីតិ តំ កុតេត្ថ លព្ភាតិ អាឃាតំ បដិវិនេតិ ។ អប្បិយស្ស មេ អមនាបស្ស អត្ថំ ចរតីតិ តំ កុតេត្ថ លព្ភាតិ អាឃាតំ បដិវិនេតិ ។ អប្បិយស្ស មេ អមនាបស្ស អត្ថំ ចរិស្សតីតិ តំ

គាប់ចិត្តរបស់អាត្មាអញហើយ ព្រោះហេតុនោះ (បើ) អាត្មាអញ (ធ្វើតបទៅ) អ្នកនេះវិញ តើនឹងបានជាការអ្វី ៗ បុគ្គលក៏បាត់បង់នូវគំនុំ ដោយគិតថា អ្នកនេះកំពុងតែប្រព្រឹត្តអំពើមិនជាប្រយោជន៍ដល់បុគ្គលជាទីស្រឡាញ់ ជាទីគាប់ចិត្តរបស់អាត្មាអញ ព្រោះហេតុនោះ (បើ) អាត្មាអញ (ធ្វើតបទៅ) អ្នកនេះវិញ តើនឹងបានជាការអ្វី ៗ បុគ្គលក៏បាត់បង់នូវគំនុំដោយគិតថា អ្នកនេះនឹងប្រព្រឹត្តអំពើមិនជាប្រយោជន៍ដល់បុគ្គលជាទីស្រឡាញ់ ជាទីគាប់ចិត្តរបស់អាត្មាអញ ព្រោះហេតុនោះ (បើ) អាត្មាអញ (ធ្វើតបទៅ) អ្នកនេះវិញ តើនឹងបានជាការអ្វី ៗ បុគ្គលក៏បាត់បង់នូវគំនុំ ដោយគិតថា អ្នកនេះបានប្រព្រឹត្តអំពើជាប្រយោជន៍ដល់បុគ្គលមិនជាទីស្រឡាញ់ មិនជាទីគាប់ចិត្តរបស់អាត្មាអញហើយ ព្រោះហេតុនោះ (បើ) អាត្មាអញ (ធ្វើតបទៅ) អ្នកនេះវិញ តើនឹងបានជាការអ្វី ៗ បុគ្គលក៏បាត់បង់នូវគំនុំ ដោយគិតថា អ្នកនេះកំពុងតែប្រព្រឹត្តអំពើជាប្រយោជន៍ដល់បុគ្គលមិនជាទីស្រឡាញ់ មិនជាទីគាប់ចិត្តរបស់អាត្មាអញ ព្រោះហេតុនោះ (បើ) អាត្មាអញ (ធ្វើតបទៅ) អ្នកនេះវិញ តើនឹងបានជាការអ្វី ៗ បុគ្គលក៏បាត់បង់នូវគំនុំ ដោយគិតថា អ្នកនេះនឹងប្រព្រឹត្តអំពើជាប្រយោជន៍ ដល់បុគ្គលមិនជាទីស្រឡាញ់ មិន

កុតេត្ថ លព្ភាតិ អាឃាតំ បដិវិនេតិ ។ ឥមេ នវ ធម្មា វិសេសភាគិយា ។

(៣៣៦) កតមេ នវ ធម្មា ទុប្បដិវិជ្ឈា ។ នវ នានត្តា ធាតុនានត្តំ បដិច្ច ឧប្បជ្ជតិ ផស្សនានត្តំ ផស្សនានត្តំ បដិច្ច ឧប្បជ្ជតិ វេទនានានត្តំ វេទនានានត្តំ បដិច្ច ឧប្បជ្ជតិ សញ្ញានានត្តំ សញ្ញានានត្តំ បដិច្ច ឧប្បជ្ជតិ សង្កប្បនានត្តំ សង្កប្បនានត្តំ បដិច្ច ឧប្បជ្ជតិ ឆន្ទនានត្តំ ឆន្ទនានត្តំ បដិច្ច ឧប្បជ្ជតិ បរិឡាហនានត្តំ បរិឡាហនានត្តំ បដិច្ច ឧប្បជ្ជតិ បរិយេសនានានត្តំ បរិយេសនានានត្តំ បដិច្ច ឧប្បជ្ជតិ លាភនានត្តំ[1] ។ ឥមេ នវ ធម្មា ទុប្បដិវិជ្ឈា ។

១ ឥតោ បរំ លាភនានត្តំ បដិច្ច ឧប្បជ្ជតិ អាលយនានត្តំ ទិស្សតិ ។

ជាទីគាប់ចិត្តរបស់សត្រូវអញ ព្រោះហេតុនោះ (បើ) សត្រូវអញ (ធ្វើតបតៅ) អ្នកនេះវិញ តើទីនឹងបានជាការអ្វី ១ ។ ធម៌ទាំង ៩ នេះ ជាចំណែកវិសេស ។

(៣៣៦) ធម៌ ៩ ដែលយល់បានដោយក្រ តើដូចម្ដេចខ្លះ ។ ធម៌ផ្សេងៗ ៩ យ៉ាង គឺ ផស្សៈផ្សេងៗ អាស្រ័យធាតុផ្សេងៗ ហើយទើបកើតឡើង ១ វេទនាផ្សេងៗ អាស្រ័យផស្សៈផ្សេងៗ ហើយទើបកើតឡើង ១ សញ្ញាផ្សេងៗ អាស្រ័យវេទនាផ្សេងៗ ហើយទើបកើតឡើង ១ សេចក្ដីត្រិះរិះផ្សេងៗ អាស្រ័យសញ្ញាផ្សេងៗ ហើយទើបកើតឡើង ១ សេចក្ដីប្រាថ្នាផ្សេងៗ អាស្រ័យសេចក្ដីត្រិះរិះផ្សេងៗ ហើយទើបកើតឡើង ១ សេចក្ដីក្ដៅក្រហាយផ្សេងៗ អាស្រ័យសេចក្ដីប្រាថ្នាផ្សេងៗ ហើយទើបកើតឡើង ១ ការស្វែងរកផ្សេងៗ អាស្រ័យសេចក្ដីក្ដៅក្រហាយផ្សេងៗ ហើយទើបកើតឡើង ១ លាភផ្សេងៗ អាស្រ័យការស្វែងរកផ្សេងៗ ហើយទើបកើតឡើង ១[1] ។ ធម៌ទាំង ៩ នេះ យល់បានដោយក្រ ។

១ ក្នុងគម្ពីរធម៌នេះពោលថា ៩ ប្រការ តែរាប់មើលទៅឃើញតែ ៨ វិញ មិនដឹងជាបាត់ត្រង់ទីណា បានយកគម្ពីរដទៃមកផ្ទៀងផ្ទាត់មើល ឃើញតែមានតែ ៨ ដូចគ្នាទាំងអស់ ។ តែបើតាមសេចក្ដីយល់ចិត្តរបស់ក្រុមជំនុំជាតូបន្ថែម ក៏រៀបពាក្យផ្សេងៗ កើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យលាភផ្សេងៗ មកទៀត ទើបគ្រប់ចំនួន តាមសេចក្ដីការពារក្រពើ ។

(៣៣៣) កតមេ នវ ធម្មា ឧប្បាទេតព្វា ។ នវ សញ្ញា អសុភសញ្ញា មរណសញ្ញា អាហារេ បដិក្កូលសញ្ញា សព្វលោកេ អនភិរតសញ្ញា អនិច្ចសញ្ញា អនិច្ចេ ទុក្ខសញ្ញា ទុក្ខេ អនត្តសញ្ញា បហានសញ្ញា វិរាគសញ្ញា ។ ឥមេ នវ ធម្មា ឧប្បាទេតព្វា ។

(៣៣៤) កតមេ នវ ធម្មា អភិញ្ញេយ្យា ។ នវ អនុបុព្វវិហារា ឥធាវុសោ ភិក្ខុ វិវិច្ចេវ កាមេហិ វិវិច្ច អកុសលេហិ ធម្មេហិ សវិតក្កំ សវិចារំ វិវេកជំ បីតិសុខំ បឋមជ្ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ វិតក្កវិចារានំ វូបសមា អជ្ឈត្តំ សម្បសាទនំ ចេតសោ ឯកោទិភាវំ អវិតក្កំ អវិចារំ សមាធិជំ បីតិសុខំ ទុតិយជ្ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ បីតិយា ច វិរាគា ឧបេក្ខកោ ច វិហរតិ សតោ ច សម្បជានោ សុខញ្ច

(៣៣៣) ធម៌ ៩ ដែលគួរឲ្យកើតឡើង តើដូចម្ដេចខ្លះ ។ សេចក្ដីសំគាល់ ៩ យ៉ាង គឺសេចក្ដីសំគាល់ថាមិនល្អ ១ សេចក្ដីសំគាល់ដោយមរណានុស្សតិញាណ ១ សេចក្ដីសំគាល់ក្នុងអាហារថា ជារបស់គួរខ្ពើម ១ សេចក្ដីសំគាល់របស់បុគ្គលអ្នកមិនត្រេកអរក្នុងលោកទាំងពួង ១ សេចក្ដីសំគាល់ថាមិនទៀង ១ សេចក្ដីសំគាល់ក្នុងរបស់ដែលមិនទៀងថាជាទុក្ខ ១ សេចក្ដីសំគាល់ក្នុងរបស់ដែលជាទុក្ខ ថាមិនមែនរបស់ខ្លួន ១ សេចក្ដីសំគាល់នូវរបស់ដែលត្រូវលះបង់ ១ សេចក្ដីសំគាល់ថាគួរនឿយណាយ ១ ។ ធម៌ទាំង ៩ នេះ គួរឲ្យកើតឡើង ។

(៣៣៤) ធម៌ ៩ ដែលគួរដឹងច្បាស់ តើដូចម្ដេចខ្លះ ។ អនុបុព្វវិហារៈ (ធម៌ជាគ្រឿងសម្រេចសម្រាន្តនៅតាមលំដាប់) ៩ យ៉ាង ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ស្ងាត់ចាកអកុសលធម៌ទាំងឡាយហើយ ក៏បានចូលដល់បឋមជ្ឈាន ដែលប្រកបដោយវិតក្កៈវិចារៈ មានបីតិនិងសុខដែលកើតអំពីសេចក្ដីស្ងប់ស្ងាត់ ១ លុះរម្ងាប់វិតក្កៈនិងវិចារៈទាំងឡាយហើយ ក៏បានចូលទុតិយជ្ឈាន ជាទីផូរផង់ប្រព្រឹត្តទៅខាងក្នុង ដ៏ញុំាងចិត្តជាសមាធិឲ្យចំរើនឡើង គ្មានវិតក្កៈវិចារៈ មានតែបីតិនិងសុខ ដែលកើតអំពីសមាធិ ១ លុះលះបង់បីតិចេញហើយ ជាបុគ្គលព្រងើយកន្តើយ ប្រកបដោយសតិនិងសម្បជញ្ញៈ សោយសុខ

កាយេន បដិសំវេទេតិ យន្តំ អរិយា អាចិក្ខន្តិ ឧបេក្ខកោ សតិមា សុខវិហារីតិ តតិយជ្ឈានំ ឧប-សម្បជ្ជ វិហរតិ សុខស្ស ច បហានា ទុក្ខស្ស ច បហានា បុព្វេវ សោមនស្សទោមនស្សានំ អត្ថង្គមា អទុក្ខមសុខំ ឧបេក្ខាសតិបារិសុទ្ធិំ ចតុត្ថជ្ឈានំ ឧប-សម្បជ្ជ វិហរតិ សព្វសោ រូបសញ្ញានំ សមតិក្កមា បដិឃសញ្ញានំ អត្ថង្គមា នានត្តសញ្ញានំ អមនសិ-ការា អនន្តោ អាកាសោតិ អាកាសានញ្ចាយតនំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ សព្វសោ អាកាសានញ្ចាយតនំ សមតិក្កម្ម អនន្តំ វិញ្ញាណន្តិ វិញ្ញាណញ្ចាយតនំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ សព្វសោ វិញ្ញាណញ្ចាយតនំ សម-តិក្កម្ម នត្ថិ កិញ្ចីតិ អាកិញ្ចញ្ញាយតនំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ សព្វសោ អាកិញ្ចញ្ញាយតនំ សមតិក្កម្ម នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ សព្វ-សោ នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនំ សមតិក្កម្ម សញ្ញា-វេទយិតនិរោធំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ ។ ឥមេ នវ អនុបុព្វវិហារា ។

ដោយកាយផង ក៏បានចូលដល់តតិយជ្ឈាន ដែលព្រះអរិយៈទាំងឡាយ តែងសរសើរថា បុគ្គលអ្នកបានតតិយជ្ឈាន រមែងជាអ្នកមានចិត្តព្រងើយ មានស្មារតី នៅជាសុខដូច្នេះ ១ លុះលះបង់នូវសុខផង លះបង់នូវទុក្ខផង រំលត់នូវសោមនស្សនិងទោមនស្សអំពីមុនផង ក៏បានចូលដល់ ចតុត្ថជ្ឈាន ឥតសុខឥតទុក្ខ មានតែសតិដ៏ស្អាតដោយឧបេក្ខា ១ លុះកន្លងនូវរូប-សញ្ញា រំលត់នូវបដិឃសញ្ញា មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវនានត្តសញ្ញាដោយប្រ-ការទាំងពួង ហើយក៏បានចូលដល់ អាកាសានញ្ចាយតនជ្ឈានដោយបរិ-កម្មថា អាកាសមិនមានទីបំផុត ១ លុះកន្លងអាកាសានញ្ចាយតនជ្ឈាន ដោយប្រការទាំងពួងហើយ ក៏បានចូលដល់ វិញ្ញាណញ្ចាយតនជ្ឈាន ដោយបរិកម្មថា វិញ្ញាណមិនមានទីបំផុត ១ លុះកន្លងនូវវិញ្ញាណញ្ចា-យតនជ្ឈាន ដោយប្រការទាំងពួងហើយ ក៏បានចូលដល់អាកិញ្ចញ្ញាយ-តនជ្ឈាន ដោយបរិកម្មថា វត្ថុតិចតួចមិនមាន ១ លុះកន្លងនូវអាកិញ្ច-ញ្ញាយតនជ្ឈាន ដោយប្រការទាំងពួងហើយ ក៏បានចូលដល់នេវសញ្ញា-នាសញ្ញាយតនជ្ឈាន ១ លុះកន្លងនូវនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនជ្ឈាន ដោយប្រការទាំងពួងហើយ ក៏បានចូលដល់សញ្ញាវេទយិតនិរោធ ១ ។ ធម៌ទាំង ៩ នេះ គួរដឹងច្បាស់ ។

(៣៣៨) កតមេ នវ ធម្មា សច្ឆិកាតព្វា ។ នវ អនុបុព្វនិរោធា បឋមំ ឈានំ សមាបន្នស្ស កាមសញ្ញា និរុទ្ធា ហោតិ ទុតិយំ ឈានំ សមាបន្នស្ស វិតក្កវិចារា និរុទ្ធា ហោន្តិ តតិយំ ឈានំ សមាបន្នស្ស បីតិ និរុទ្ធា ហោតិ ចតុត្ថំ ឈានំ សមាបន្នស្ស អស្សាសបស្សាសា និរុទ្ធា ហោន្តិ អាកាសានញ្ចាយតនំ សមាបន្នស្ស រូបសញ្ញា និរុទ្ធា ហោតិ វិញ្ញាណញ្ចាយតនំ សមាបន្នស្ស អាកាសានញ្ចាយតនសញ្ញា និរុទ្ធា ហោតិ អាកិញ្ចញ្ញាយតនំ សមាបន្នស្ស វិញ្ញាណញ្ចាយតនសញ្ញា និរុទ្ធា ហោតិ នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនំ សមាបន្នស្ស អាកិញ្ចញ្ញាយតនសញ្ញា និរុទ្ធា ហោតិ សញ្ញាវេទយិតនិរោធំ សមាបន្នស្ស សញ្ញា ច វេទនា ច និរុទ្ធា ហោន្តិ ។ ឥមេ នវ ធម្មា សច្ឆិកាតព្វា ។ ឥតិ ឥមេ នវុតិ ធម្មា ភូតា តច្ឆា តថា អវិតថា អនញ្ញថា សម្មា តថាគតេន អភិសម្ពុទ្ធា ។

(៣៣៨) ធម៌ ៩ ដែលគួរធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ តើដូចម្ដេចខ្លះ ។ អនុបុព្វនិរោធ (ធម៌ជាគ្រឿងរលត់តាមលំដាប់) ៩ យ៉ាង គឺ បុគ្គលចូលកាន់បឋមជ្ឈាន រលត់កាមសញ្ញា ១ ចូលកាន់ទុតិយជ្ឈាន រលត់វិតក្កវិចារៈ ១ ចូលកាន់តតិយជ្ឈាន រលត់បីតិ ១ ចូលកាន់ចតុត្ថជ្ឈាន រលត់អស្សាសបស្សាសៈ ១ ចូលកាន់អាកាសានញ្ចាយតនជ្ឈាន រលត់រូបសញ្ញា ១ ចូលកាន់វិញ្ញាណញ្ចាយតនជ្ឈាន រលត់អាកាសានញ្ចាយតនសញ្ញា ១ ចូលកាន់អាកិញ្ចញ្ញាយតនជ្ឈាន រលត់វិញ្ញាណញ្ចាយតនសញ្ញា ១ ចូលកាន់នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនជ្ឈាន រលត់អាកិញ្ចញ្ញាយតនសញ្ញា ១ ចូលកាន់សញ្ញាវេទយិតនិរោធ រលត់សញ្ញានឹងវេទនា ១ ។ ធម៌ទាំង ៩ នេះ គួរធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ។ ធម៌ទាំង ៩០ នេះ ជាធម៌ពិត ជាធម៌តែង ធម៌ទៀងទាត់ មិនប្រែប្រួលជាយ៉ាងដទៃឡើយ ដែលព្រះតថាគត បានត្រាស់ដឹងហើយ ដោយប្រពៃ ដោយប្រការផ្ទាល់ ។

[៣៣៦] ទស ធម្មា ពហុការា ទស ធម្មា ភាវេតព្វា ទស ធម្មា បរិញ្ញេយ្យា ទស ធម្មា បហាតព្វា ទស ធម្មា ហានភាគិយា ទស ធម្មា វិសេសភាគិយា ទស ធម្មា ទុប្បដិវិជ្ឈា ទស ធម្មា ឧប្បាទេតព្វា ទស ធម្មា អភិញ្ញេយ្យា ទស ធម្មា សច្ឆិកាតព្វា ។

[៣៣៧] កតមេ ទស ធម្មា ពហុការា ។ ទស នាថករណា ធម្មា ឥធាវុសោ ភិក្ខុ សីលវា ហោតិ បាតិមោក្ខសំវរសំវុតោ វិហរតិ អាចារគោចរសម្បន្នោ អណុមត្តេសុ វជ្ជេសុ ភយទស្សាវី សមាទាយ សិក្ខតិ សិក្ខាបទេសុ ។ យំបាវុសោ ភិក្ខុ សីលវា ហោតិ បាតិមោក្ខសំវរសំវុតោ វិហរតិ អាចារគោចរសម្បន្នោ អណុមត្តេសុ វជ្ជេសុ ភយទស្សាវី សមាទាយ សិក្ខតិ សិក្ខាបទេសុ អយំ ធម្មោ នាថករណោ ។ បុន ចបរំ អាវុសោ ភិក្ខុ ពហុស្សុតោ ហោតិ សុតធរោ សុតសន្និចយោ យេ តេ ធម្មា អាទិកល្យាណា

[៣៣៦] ធម៌ ១០ មានឧបការៈច្រើន ធម៌ ១០ គួរចំរើន ធម៌ ១០ គួរកំណត់ដឹង ធម៌ ១០ គួរលះបង់ ធម៌ ១០ ជាចំណែកនៃសេចក្តីវិនាស ធម៌ ១០ ជាចំណែកវិសេស ធម៌ ១០ យល់បានដោយក្រ ធម៌ ១០ គួរឲ្យកើតឡើង ធម៌ ១០ គួរដឹងច្បាស់ ធម៌ ១០ គួរធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ។

[៣៣៧] ធម៌ ១០ មានឧបការៈច្រើន តើដូចម្តេចខ្លះ ។ នាថករណធម៌ (ធម៌ធ្វើឲ្យជាទីពឹង) ១០ យ៉ាង ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកមានសីល សង្រួមក្នុងបាតិមោក្ខសំវរៈ បរិបូណ៌ដោយអាចារៈនិងគោចរៈ ជាអ្នកឃើញភ័យក្នុងទោសទាំងឡាយ សូម្បីបន្តិចបន្តួច សមាទានសិក្សាក្នុងសិក្ខាបទទាំងឡាយ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុជាអ្នកមានសីល សង្រួមក្នុងបាតិមោក្ខសំវរៈ បរិបូណ៌ដោយអាចារៈនិងគោចរៈ ជាអ្នកឃើញភ័យក្នុងទោសទាំងឡាយ សូម្បីបន្តិចបន្តួច សមាទានសិក្សាក្នុងសិក្ខាបទទាំងឡាយ នេះឯងជានាថករណធម៌ ១ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុជាពហុស្សូត ចេះចាំនូវពុទ្ធវចនៈដែលខ្លួនបានស្តាប់ហើយ សន្សំទុកនូវពុទ្ធវចនៈដែលខ្លួនបានស្តាប់ហើយ ធម៌ទាំងឡាយ មានលំអបទដើម

មជ្ឈេកល្យាណា បរិយោសានកល្យាណា សាត្ថំ ស-
ព្យញ្ជនំ កេវលបរិបុណ្ណំ បរិសុទ្ធំ ព្រហ្មចរិយំ អភិវទន្តិ
តថារូបាស្ស ធម្មា ពហុស្សុតា ហោន្តិ ធតា វចសា
បរិចិតា មនសានុបេក្ខិតា ទិដ្ឋិយា សុប្បដិវិទ្ធា ។
យំបាវុសោ ភិក្ខុ ពហុស្សុតោ ហោតិ ។ បេ ។ ទិដ្ឋិយា
សុប្បដិវិទ្ធា អយម្បិ ធម្មោ នាថករណោ ។ បុន ចបរំ
អាវុសោ ភិក្ខុ កល្យាណមិត្តោ ហោតិ កល្យាណ-
សហាយោ កល្យាណសម្បវង្កោ ។ យំបាវុសោ ភិក្ខុ
កល្យាណមិត្តោ ហោតិ កល្យាណសហាយោ កល្យា-
ណសម្បវង្កោ អយម្បិ ធម្មោ នាថករណោ ។ បុន ចបរំ
អាវុសោ ភិក្ខុ សុវចោ ហោតិ សោវចស្សករណេហិ
ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ខមោ ហោតិ បទក្ខិណគ្គាហិ
អនុសាសនិំ ។ យំបាវុសោ ភិក្ខុ សុវចោ ហោតិ សោ-
វចស្សករណេហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ខមោ ហោតិ

មានលំអបទកណ្ដាល មានលំអបទចុង ប្រកាសនូវព្រហ្មចរិយ ព្រមទាំង
អត្ថ ព្រមទាំងព្យញ្ជនៈ ដ៏បរិសុទ្ធបរិបូណ៌ទាំងអស់ ធម៌ទាំងឡាយមាន-
សភាពដូច្នោះ ភិក្ខុនោះឯងក៏បានស្ដាប់ច្រើន បានចាំទុក ចាំរត់មាត់ ចាំ
ជាប់ក្នុងចិត្ត ចាក់ធ្លុះល្អដោយទិដ្ឋិ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុ
ជាពហុស្សូត ។ បេ ។ ចាក់ធ្លុះល្អដោយទិដ្ឋិ នេះឯង ជានាថករណ-
ធម៌ ១ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុមានមិត្តល្អ
មានសំឡាញ់ល្អ មានបុគ្គលស្និទ្ធស្នាលល្អ ។ ម្នាលអាវុសោទាំង
ឡាយ ភិក្ខុមានមិត្តល្អ មានសំឡាញ់ល្អ មានបុគ្គលស្និទ្ធស្នាលល្អ
នេះឯង ជា នាថករណធម៌ ១ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត
ភិក្ខុជាអ្នកដែលគេប្រដៅងាយ ប្រកបដោយធម៌ជាគ្រឿងធ្វើនូវការៈជាអ្នក
ប្រដៅងាយ ជាអ្នកអត់ធន់ ទទួលយកនូវពាក្យប្រៀនប្រដៅដោយចំណោក
ខាងស្ដាំ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុជាអ្នកដែលគេប្រដៅងាយ
ប្រកបដោយធម៌ជាគ្រឿងធ្វើ នូវការៈជាអ្នកប្រដៅងាយ ជាអ្នកអំណត់

បទក្ខិណគ្គាហី អនុសាសនឹ អយំបិ ធម្មោ នាថករ-
ណោ ។ បុន ចបរំ អាវុសោ ភិក្ខុ យានិ តានិ
សព្រហ្មចារីនំ ឧច្ចាវចានិ កឹករណីយានិ តត្ថ ទក្ខោ
ហោតិ អនលសោ តត្រុបាយាយ វីមំសាយ សមន្នា-
គតោ អលំ កាតុំ អលំ សំវិធាតុំ ។ យំបាវុសោ ភិក្ខុ
យានិ តានិ សព្រហ្មចារីនំ ឧច្ចាវចានិ កឹករណីយានិ
តត្ថ ទក្ខោ ហោតិ អនលសោ តត្រុបាយាយ
វីមំសាយ សមន្នាគតោ អលំ កាតុំ អលំ សំវិធាតុំ
អយំបិ ធម្មោ នាថករណោ ។ បុន ចបរំ អាវុ-
សោ ភិក្ខុ ធម្មកាមោ ហោតិ បិយសមុទាហារោ
អភិធម្មេ អភិវិនយេ ឧឡារបាមោជ្ជោ ។ យំបាវុសោ

ទទួលយកនូវពាក្យប្រៀនប្រដៅដោយចំណែកខាងស្តាំ នេះឯង ជា នាថ-
ករណធម៌ ១ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត កិច្ចការ
ណានីមួយ ធំតូចរបស់សព្រហ្មចារីបុគ្គលទាំងឡាយ ភិក្ខុជាអ្នក
ប៉ិនប្រសប់ មិនខ្ជិលច្រអូសក្នុងកិច្ចការទាំងនោះឡើយ ប្រកបដោយ
ការពិចារណាជាឧបាយក្នុងកិច្ចការទាំងនោះ ជាអ្នកអាចធ្វើបាន អាច
ចាត់ចែងបាន ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ កិច្ចការណានីមួយ
ធំតូចរបស់សព្រហ្មចារីបុគ្គលទាំងឡាយ ភិក្ខុជាអ្នកប៉ិនប្រសប់ មិន
ខ្ជិលច្រអូស ក្នុងកិច្ចការទាំងនោះឡើយ ប្រកបដោយការពិចារណា
ជាឧបាយក្នុងកិច្ចការទាំងនោះ ជាបុគ្គលអាចធ្វើបាន អាចចាត់ចែងបាន
នេះឯង ជា នាថករណធម៌ ១ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត
ភិក្ខុមានសេចក្តីប្រាថ្នាក្នុងធម៌[១] ជាអ្នកស្តាប់ដោយយកចិត្តទុកដាក់ ទាំង
ប្រាថ្នាប្រកាសប្រាប់ជនឯទៀត ដោយខ្លួនឯង ជាអ្នកច្រើនដោយ
សេចក្តីត្រេកអរដ៏ខ្ពង់ក្នុងអភិធម្ម[២] ក្នុងអភិវិន័យ[៣] ។ ម្នាលអាវុសោ

---

១ បានដល់ពុទ្ធវចនៈគឺបិដក ៣ ។ ២ បានដល់ព្រះអភិធម្មទាំង ៧ គម្ពីរមានធម្មសង្គណី
ជាដើម ។ ន័យ ១ ទៀតថា មគ្គនិងផលហៅថា អភិធម្ម ។ ៣ បានដល់ខន្ធកបរិវារៈ ។
ន័យ ១ ទៀតថា ការធ្វើឲ្យកិលេសស្ងប់រម្ងាប់ ហៅថា អភិវិន័យ ។ (សង្គីតិសុត្តវណ្ណនា) ។

ភិក្ខុ ធម្មកាមោ ហោតិ បិយសមុទាហារោ អភិធម្មេ អភិវិនយេ ឧឡារបាមោជ្ជោ អយំបិ ធម្មោ នាថករណោ ។ បុន ចបរំ អាវុសោ ភិក្ខុ សន្តុដ្ឋោ ហោតិ ឥតរីតរចីវរបិណ្ឌបាតសេនាសនគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារេហិ ។ យំបាវុសោ ភិក្ខុ សន្តុដ្ឋោ ហោតិ ឥតរីតរចីវរបិណ្ឌបាតសេនាសនគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារេហិ អយំបិ ធម្មោ នាថករណោ ។ បុន ចបរំ អាវុសោ ភិក្ខុ អារទ្ធវីរិយោ វិហរតិ អកុសលានំ ធម្មានំ បហានាយ កុសលានំ ធម្មានំ ឧបសម្បទាយ ថាមវា ទឡ្ហបរក្កមោ អនិក្ខិត្តធុរោ កុសលេសុ ធម្មេសុ ។ យំបាវុសោ ភិក្ខុ អារទ្ធវីរិយោ វិហរតិ ។ បេ ។ អយំបិ ធម្មោ នាថករណោ ។ បុន ចបរំ អាវុសោ ភិក្ខុ សតិមា ហោតិ បរមេន សតិនេបក្កេន សមន្នាគតោ ចិរកតំបិ ចិរភាសិតំបិ សរិតា អនុស្សរិតា ។

ទាំងឡាយ ការដែលភិក្ខុមានសេចក្ដីប្រាថ្នាក្នុងធម៌ ជាអ្នកស្ដាប់ ដោយយកចិត្តទុកដាក់ ទាំងប្រាថ្នាប្រកាសប្រាប់អ្នកដទៃទៀត ដោយខ្លួនឯង ជាអ្នកច្រើនដោយសេចក្ដីត្រេកអរដ៏ទន់ក្នុងអភិធម្ម ក្នុងអភិវិន័យ នេះឯង ជានាថករណធម៌ ១ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុជាអ្នកសន្ដោសដោយចីវរ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ និងគ្រឿងបរិក្ខារគឺថ្នាំជាបច្ច័យសម្រាប់អ្នកជម្ងឺ តាមមាន តាមបាន ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុអ្នកសន្ដោសដោយចីវរ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ និងគ្រឿងបរិក្ខារគឺថ្នាំជាបច្ច័យសម្រាប់អ្នកជម្ងឺ តាមមាន តាមបាន នេះឯងជា នាថករណធម៌ ១ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុជាអ្នកតាំងផ្ដើមសេចក្ដីព្យាយាម ដើម្បីលះបង់អកុសលធម៌ទាំងឡាយ ដើម្បីធ្វើកុសលធម៌ទាំងឡាយឲ្យបរិបូណ៌ ជាអ្នកមានកម្លាំង មានសេចក្ដីប្រឹងប្រែងមាំមួន មិនដាក់ធុរៈក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ការដែលភិក្ខុជាអ្នកផ្ដើមសេចក្ដីព្យាយាម ។ បេ ។ នេះឯង ជា នាថករណធម៌ ១ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុជាអ្នកមានស្មារតី ប្រកបដោយ (ការកាន់) ស្មារតីនិងការៈជាអ្នកមានប្រាជ្ញាចាស់ក្លាដ៏ខ្ពស់ នឹកឃើញនូវអំពើដែលខ្លួនធ្វើរួចយូរហើយផង នូវសំដីដែលខ្លួននិយាយយូរហើយផង ។

យំបាវុសោ ភិក្ខុ សតិមា ហោតិ បរមេន សតិនេ-បក្កេន សមន្នាគតោ ចិរកតម្បិ ចិរភាសិតម្បិ សរិតា អនុស្សរិតា អយម្បិ ធម្មោ នាថករណោ ។ បុន ចបរំ អាវុសោ ភិក្ខុ បញ្ញវា ហោតិ ឧទយត្ថគាមិ-និយា បញ្ញាយ សមន្នាគតោ អរិយាយ និព្វេធិកាយ សម្មាទុក្ខក្ខយគាមិនិយា ។ យំបាវុសោ ភិក្ខុ បញ្ញវា ហោតិ ។ បេ ។ សម្មាទុក្ខក្ខយគាមិនិយា អយម្បិ ធម្មោ នាថករណោ ។ ឥមេ ទស ធម្មា ពហុការា ។

(៣៣៨) កតមេ ទស ធម្មា ភាវេតព្វា ។ ទស កសិណាយតនានិ បឋវីកសិណមេកោ សញ្ជានាតិ ឧទ្ធំ អធោ តិរិយំ អទ្វយំ

ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុជាអ្នកមានស្មារតី ប្រកបដោយការតាំងស្មារតីនិងភាពជាអ្នកមានប្រាជ្ញាចាស់ក្លាដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ ចាំរលឹកឃើញនូវអំពើដែលខ្លួនធ្វើយូរហើយផង នូវសំដីដែលខ្លួននិយាយយូរហើយផង នេះឯងជា នាថករណធម៌ ១ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុជាអ្នកមានប្រាជ្ញា ប្រកបដោយប្រាជ្ញា ដែលកាត់កំណត់នូវការកើតឡើង និងការរលត់ទៅ (នៃខន្ធបញ្ចកៈ) ជាគ្រឿងទំលាយនូវកិលេសដ៏ប្រសើរ ជាធម្មជាតិដល់នូវកិរិយាអស់ទៅនៃទុក្ខដោយប្រពៃ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុជាអ្នកមានប្រាជ្ញា ។ បេ ។ ជាធម្មជាតិដល់នូវកិរិយាអស់ទៅនៃទុក្ខដោយប្រពៃ នេះឯងជា នាថករណធម៌ ១ ។ ធម៌ទាំង ១០ នេះ មានឧបការៈច្រើន ។

(៣៣៨) ធម៌ ១០ ដែលគួរចំរើន តើដូចម្តេចខ្លះ ។ កសិណាយតនៈ (ខេត្តឬទីតាំងរបស់ពួកធម៌ដែលមានកសិណជាអារម្មណ៍) មាន ១០ យ៉ាង គឺបុគ្គលពួកមួយ ស្គាល់ច្បាស់នូវបឋវីកសិណ ខាងលើ(១) ខាងក្រោម(២) ទីទទឹង(៣) ជាកសិណតែមួយ ឥតមានលាយឡំ(នឹងកសិណឯទៀត)

---

១ កសិណដែលគួរចំរើនដោយមើលទៅខាងលើអាកាស ។ ២ កសិណដែលគួរចំរើនដាក់មុខមកការផ្ទៃផែនដី ។ ៣ កសិណដែលគួរចំរើនជុំវិញដូចព្រួមក្តាល (សង្គីតិសុត្តវណ្ណនា) ។

អប្បមាណំ ។ អាបោកសិណមេកោ សញ្ជានាតិ ។ តេជោកសិណមេកោ សញ្ជានាតិ ។ វាយោកសិណមេកោ សញ្ជានាតិ ។ នីលកសិណមេកោ សញ្ជានាតិ ។ បីតកសិណមេកោ សញ្ជានាតិ ។ លោហិតកសិណមេកោ សញ្ជានាតិ ។ ឱទាតកសិណមេកោ សញ្ជានាតិ ។ អាកាសកសិណមេកោ សញ្ជានាតិ ។ វិញ្ញាណកសិណមេកោ សញ្ជានាតិ ឧទ្ធំ អធោ តិរិយំ អទ្វយំ អប្បមាណំ ។ ឥមេ ទស ធម្មា ភាវេតព្វា ។

(៣៣៨) កតមេ ទស ធម្មា បរិញ្ញេយ្យា ។ ទសាយតនានិ ចក្ខាយតនំ រូបាយតនំ សោតាយតនំ សទ្ទាយតនំ ឃានាយតនំ គន្ធាយតនំ ជិវ្ហាយតនំ រសាយតនំ កាយាយតនំ ផោដ្ឋព្វាយតនំ ។ ឥមេ ទស ធម្មា បរិញ្ញេយ្យា ។

មានការផ្សាយទីទៅប្រមាណមិនបាន ១ ។ បុគ្គលពួកមួយ ស្គាល់ច្បាស់នូវអាបោកសិណ ១ ។ បុគ្គលពួកមួយ ស្គាល់ច្បាស់ នូវតេជោកសិណ ១ ។ បុគ្គលពួកមួយ ស្គាល់ច្បាស់ នូវវាយោកសិណ ១ ។ បុគ្គលពួកមួយ ស្គាល់ច្បាស់ នូវនីលកសិណ ១ ។ បុគ្គលពួកមួយ ស្គាល់ច្បាស់ នូវបីតកសិណ ១ ។ បុគ្គលពួកមួយ ស្គាល់ច្បាស់ នូវលោហិតកសិណ ១ ។ បុគ្គលពួកមួយ ស្គាល់ច្បាស់ នូវឱទាតកសិណ ១ ។ បុគ្គលពួកមួយ ស្គាល់ច្បាស់ នូវអាកាសកសិណ ១ ។ បុគ្គលពួកមួយ ស្គាល់ច្បាស់ នូវវិញ្ញាណកសិណ ខាងលើ ខាងក្រោម ទីទទឹង ជាកសិណតែមួយ ឥតមានលាយឡំ (នឹងកសិណឯទៀត) ហើយ មានការផ្សាយទីទៅប្រមាណមិនបាន ១ ។ ធម៌ទាំង ១០ នេះ គួរចំរើន ។

(៣៣៨) ធម៌ ១០ ដែលគួរកំណត់ដឹង តើដូចម្តេចខ្លះ ។ អាយតនៈ (ហេតុជាទីកើតនៃចិត្ត) ១០ គឺ ភ្នែក ជាកន្លែងកើតចិត្ត ១ រូប ជាកន្លែងកើតចិត្ត ១ ត្រចៀក ជាកន្លែងកើតចិត្ត ១ សំឡេង ជាកន្លែងកើតចិត្ត ១ ច្រមុះ ជាកន្លែងកើតចិត្ត ១ ក្លិន ជាកន្លែងកើតចិត្ត ១ អណ្តាត ជាកន្លែងកើតចិត្ត ១ រស ជាកន្លែងកើតចិត្ត ១ កាយ ជាកន្លែងកើតចិត្ត ១ ផោដ្ឋព្វៈ ជាកន្លែងកើតចិត្ត ១ ។ ធម៌ទាំង ១០ នេះ គួរកំណត់ដឹង ។

(៣៤០) កតមេ ទស ធម្មា បហាតព្វា ។ ទស មិច្ឆត្តា មិច្ឆាទិដ្ឋិ មិច្ឆាសង្កប្បោ មិច្ឆាវាចា មិច្ឆាកម្មន្តោ មិច្ឆាអាជីវោ មិច្ឆាវាយាមោ មិច្ឆាសតិ មិច្ឆាសមាធិ មិច្ឆាញាណំ មិច្ឆាវិមុត្តិ ។ ឥមេ ទស ធម្មា បហាតព្វា ។

(៣៤១) កតមេ ទស ធម្មា ហានភាគិយា ។ ទស អកុសលកម្មបថា បាណាតិបាតោ អទិន្នាទានំ កាមេសុ មិច្ឆាចារោ មុសាវាទោ បិសុណា វាចា ផរុសា វាចា សម្ផប្បលាបោ អភិជ្ឈា ព្យាបាទោ មិច្ឆាទិដ្ឋិ ។ ឥមេ ទស ធម្មា ហានភាគិយា ។

(៣៤២) កតមេ ទស ធម្មា វិសេសភាគិយា ។ ទស កុសលកម្មបថា បាណាតិបាតា វេរមណី អទិន្នាទានា វេរមណី កាមេសុ មិច្ឆាចារា វេរមណី មុសាវាទា វេរមណី បិសុណាយ វាចាយ វេរមណី

(៣៤០) ធម៌ ១០ ដែលគួរលះបង់ តើដូចម្តេចខ្លះ ។ សភាវដែលខុស ១០ យ៉ាង គឺ ការយល់ខុស ១ ការត្រិះរិះខុស ១ ពោលពាក្យខុស ១ ការងារខុស ១ ចិញ្ចឹមជីវិតខុស ១ សេចក្តីព្យាយាមខុស ១ ការរលឹកខុស ១ ការតាំងចិត្តខុស ១ ការដឹងខុស ១ ការរួចខុស ១ ។ ធម៌ទាំងដប់នេះ គួរលះបង់ ។

(៣៤១) ធម៌ ១០ ជាចំណែកនៃសេចក្តីវិនាស តើដូចម្តេចខ្លះ ។ គន្លងនៃអកុសលកម្ម ១០ យ៉ាង គឺ ការសម្លាប់សត្វ ១ លួចទ្រព្យគេ ១ ប្រព្រឹត្តខុសក្នុងកាមទាំងឡាយ ១ ពោលពាក្យកុហក ១ ពោលពាក្យញុះញង់ ១ ពោលពាក្យទ្រគោះ ១ ពោលពាក្យឥតប្រយោជន៍ ១ ចិត្តគិតសំឡឹងរំពៃ បង្អោនទ្រព្យអ្នកដទៃ មកជាទ្រព្យរបស់ខ្លួន ១ ចិត្តគុំគួន ១ ការយល់ខុស ១ ។ ធម៌ទាំង ១០ នេះ ជាចំណែកនៃសេចក្តីវិនាស ។

(៣៤២) ធម៌ ១០ ដែលជាចំណែកវិសេស តើដូចម្តេចខ្លះ ។ គន្លងនៃកុសលកម្ម ១០ គឺ ចេតនាជាហេតុវៀរចាកការសម្លាប់សត្វ ១ វៀរចាកការលួចទ្រព្យគេ ១ វៀរចាកការប្រព្រឹត្តខុស ក្នុងកាមទាំងឡាយ ១ វៀរចាកការពោលពាក្យកុហក ១ វៀរចាកការពោលពាក្យញុះញង់ ១

ផរុសាយ វាចាយ វេរមណី សម្ផប្បលាបា វេរមណី អនភិជ្ឈា អព្យាបាទោ សម្មាទិដ្ឋិ ។ ឥមេ ទស ធម្មា វិសេសភាគិយា ។

(៣៤៣) កតមេ ទស ធម្មា ទុប្បដិវិជ្ឈា ។ ទស អរិយវាសា ឥធាវុសោ ភិក្ខុ បញ្ចង្គវិប្បហីនោ ហោតិ ឆឡង្គសមន្នាគតោ ឯការក្ខោ ចតុរាបស្សេនោ បនុណ្ណបច្ចេកសច្ចោ សមវយសដ្ឋេសនោ អនាវិលសង្កប្បោ បស្សទ្ធកាយសង្ខារោ សុវិមុត្តចិត្តោ សុវិមុត្តបញ្ញោ ។ កថញ្ចាវុសោ ភិក្ខុ បញ្ចង្គវិប្បហីនោ ហោតិ ។ ឥធាវុសោ ភិក្ខុនោ កាមច្ឆន្ទោ បហីនោ ហោតិ ព្យាបាទោ បហីនោ ហោតិ ថីនមិទ្ធំ បហីនំ ហោតិ ឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចំ បហីនំ ហោតិ វិចិកិច្ឆា បហីនា ហោតិ ។ ឯវំ ខោ អាវុសោ ភិក្ខុ បញ្ចង្គវិប្បហីនោ ហោតិ ។ កថញ្ចាវុសោ ភិក្ខុ ឆឡង្គសមន្នាគតោ ហោតិ ។

វៀរចាកការពោលពាក្យទ្រគោះ ១ វៀរចាកការពោលពាក្យ រោយរាយឥតប្រយោជន៍ ១ ចិត្តមិនសំឡឹងរំពៃ បំណងទ្រព្យអ្នកដទៃ មកជាទ្រព្យរបស់ខ្លួន ១ ចិត្តមិនគំនុំ ១ ការយល់ត្រូវ ១ ។ ធម៌ទាំង ១០ នេះជាចំណែកវិសេស ។

(៣៤៣) ធម៌ទាំង ១០ ដែលយល់បានដោយក្រ តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ធម៌ជាគ្រឿងនៅក្រស័យរបស់អរិយៈ ១០ យ៉ាង ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកលះបង់អង្គប្រាំ ១ ប្រកបដោយឆឡង្គុបេក្ខា ១ ជាអ្នករក្សាធម៌តែមួយ ១ មានធម៌ជាបង្អែក ៤ យ៉ាង ១ ជាអ្នកកំចាត់បង់នូវសច្ចធម៌ដោយឡែក ១ ជាអ្នកលះបង់ដោយប្រពៃនូវការស្វែងរក ១ មានសេចក្តីត្រិះរិះមិនសៅហ្មង ១ មានកាយសង្ខារស្ងប់រម្ងាប់ ១ មានចិត្តរួចស្រឡះហើយដោយល្អ ១ មានប្រាជ្ញាដ៏ជាចិត្តរួចស្រឡះដោយល្អ ១ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ចុះភិក្ខុជាអ្នកលះបង់អង្គ៥ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកលះបង់កាមច្ឆន្ទៈ ១ លះបង់ព្យាបាទៈ១ លះបង់ថីនមិទ្ធៈ១ លះបង់ឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចៈ១ លះបង់វិចិកិច្ឆា១ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុលះបង់អង្គ ៥ ដោយអាការយ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ចុះភិក្ខុប្រកបដោយឆឡង្គុបេក្ខា តើដូចម្តេច ។

ឥធាវុសោ ភិក្ខុ ចក្ខុនា រូបំ ទិស្វា នេវ សុមនោ ហោតិ ន ទុម្មនោ ឧបេក្ខកោ ច វិហរតិ សតោ សម្បជានោ ។ សោតេន សទ្ទំ សុត្វា ។ ឃានេន គន្ធំ ឃាយិត្វា ។ ជិវ្ហាយ រសំ សាយិត្វា ។ កាយេន ផោដ្ឋព្វំ ផុសិត្វា ។ មនសា ធម្មំ វិញ្ញាយ នេវ សុមនោ ហោតិ ន ទុម្មនោ ឧបេក្ខកោ ច វិហរតិ សតោ សម្បជានោ ។ ឯវំ ខោ អាវុសោ ភិក្ខុ ឆឡង្គសមន្នាគតោ ហោតិ ។ កថញ្ចាវុសោ ភិក្ខុ ឯការក្ខោ ហោតិ ។ ឥធាវុសោ ភិក្ខុ សតារក្ខេន ចេតសា សមន្នាគតោ ហោតិ ។ ឯវំ ខោ អាវុសោ ភិក្ខុ ឯការក្ខោ ហោតិ ។ កថញ្ចាវុសោ ភិក្ខុ ចតុរាបស្សេនោ ហោតិ ។ ឥធាវុសោ ភិក្ខុ សង្ខាយេកំ បដិសេវតិ សង្ខាយេកំ អធិវាសេតិ សង្ខាយេកំ បរិវជ្ជេតិ សង្ខាយេកំ វិនោទេតិ ។ ឯវំ ខោ អាវុសោ ភិក្ខុ ចតុរាបស្សេនោ ហោតិ ។

៣៦៨

ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ បានឃើញរូប ដោយភ្នែកហើយ ជាអ្នកមិនមានសោមនស្ស មិនមានទោមនស្ស ជាអ្នកព្រងើយ ប្រកបដោយសតិនិងសម្បជញ្ញៈ ។ បានឮសំឡេង ដោយត្រចៀក ។ បានធំក្លិនដោយច្រមុះ ។ បានទទួលរសដោយអណ្តាត ។ បានពាល់ត្រូវផោដ្ឋព្វៈដោយកាយ ។ បានដឹងធម្មារម្មណ៍ដោយចិត្ត ហើយជាអ្នកមិនមានសោមនស្ស មិនមានទោមនស្ស ជាអ្នកព្រងើយ ប្រកបដោយសតិនិងសម្បជញ្ញៈ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយឆឡង្គុបេក្ខា ដោយអាការយ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ចុះភិក្ខុរក្សាធម៌តែមួយ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះប្រកបដោយចិត្ត មានសតិជាគ្រឿងរក្សា ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុរក្សាធម៌តែមួយដោយអាការយ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ចុះភិក្ខុមានធម៌ជាបង្អែក ៤ យ៉ាង តើដូចម្តេច ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ពិចារណាហើយទើបសេព របស់ដែលគួរសេព ១ ពិចារណាហើយទើបអត់សង្កត់ របស់ដែលគួរអត់សង្កត់ ១ ពិចារណាហើយទើបវៀររបស់ដែលគួរវៀរ ១ ពិចារណាហើយទើបបន្ទោបង់របស់ដែលគួរបន្ទោបង់ ១ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុមានបង្អែក ៤ យ៉ាង ដោយអាការយ៉ាងនេះឯង ។

កថញ្ចាវុសោ ភិក្ខុ បនុណ្ណបច្ចេកសច្ចោ ហោតិ ។ ឥធាវុសោ ភិក្ខុនោ(១) យានិ តានិ បុថុសមណ-ព្រាហ្មណានំ បុថុបច្ចេកសច្ចានិ សព្វានិ តានិ នុណ្ណានិ ហោន្តិ បនុណ្ណានិ ចត្តានិ វន្តានិ មុត្តា-និ បហីនានិ បដិនិស្សដ្ឋានិ(២) ។ ឯវំ ខោ អាវុសោ ភិក្ខុ បនុណ្ណបច្ចេកសច្ចោ ហោតិ ។ កថញ្ចាវុសោ ភិក្ខុ សមវយសដ្ឋេសនោ ហោតិ ។ ឥធាវុសោ ភិក្ខុនោ(៣) កាមេសនា បហីនា ហោតិ ភវេសនា បហីនា ហោតិ ព្រហ្មចរិយេសនា បដិ-ប្បស្សទ្ធា ហោតិ ។ ឯវំ ខោ អាវុសោ ភិក្ខុ សម-វយសដ្ឋេសនោ ហោតិ ។ កថញ្ចាវុសោ ភិក្ខុ អនាវិលសង្កប្បោ ហោតិ ។ ឥធាវុសោ ភិក្ខុនោ(៤) កាមសង្កប្បោ បហីនោ ហោតិ ព្យាបាទសង្កប្បោ បហីនោ ហោតិ វិហឹសាសង្កប្បោ បហីនោ ហោតិ ។

១ ម. ភិក្ខុ ។ ២ ឱ. ម. បដិបស្សទ្ធានិ ។ ៣-៤ ម. ភិក្ខុ ។

ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ចុះភិក្ខុជាអ្នកកំចាត់បង់នូវសច្ចធម៌ដោយឡែក តើដូចម្តេច ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ធុន ចាំបេញ បន្ទោបង់ លះបោល ខ្ជាក់ចោល ស្រាយចេញ លះបង់ ផ្តាច់ផ្តិលនូវសច្ចៈដ៏ផ្សេងគ្នាជាច្រើន របស់សមណៈនិងព្រាហ្មណ៍ដ៏ច្រើន ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុជាអ្នកកំចាត់បង់ នូវសច្ចធម៌ដោយឡែក ដោយអាការយ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ចុះភិក្ខុជាអ្នកលះបង់ដោយប្រពៃ នូវការស្វែងរក តើដូចម្តេច ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកលះបង់ការស្វែងរកកាម លះបង់ការស្វែងរកភព លះបង់ការស្វែងរកព្រហ្មចារ្យចេញហើយ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុជាអ្នកលះបង់ដោយប្រពៃ នូវការស្វែងរក ដោយអាការយ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ចុះភិក្ខុមានសេចក្តីត្រិះរិះមិនបានសៅហ្មង តើដូចម្តេច ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកលះបង់សេចក្តីត្រិះរិះក្នុងកាម លះបង់សេចក្តីត្រិះរិះក្នុងការព្យាបាទ លះបង់សេចក្តីត្រិះរិះ ក្នុងការបៀតបៀន ។

ឯវំ ខោ អាវុសោ ភិក្ខុ អនាវិលសង្កប្បោ ហោតិ ។ កថញ្ចាវុសោ ភិក្ខុ បស្សទ្ធកាយសង្ខារោ ហោតិ ។ ឥធាវុសោ ភិក្ខុ សុខស្ស ច បហានា ទុក្ខស្ស ច បហានា បុព្វេ វ សោមនស្សទោមនស្សានំ អត្ថង្គមា អទុក្ខមសុខំ ឧបេក្ខាសតិបារិសុទ្ធឹ ចតុត្ថជ្ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ ។ ឯវំ ខោ អាវុសោ ភិក្ខុ បស្សទ្ធកាយសង្ខារោ ហោតិ ។ កថញ្ចាវុសោ ភិក្ខុ សុវិមុត្តចិត្តោ ហោតិ ។ ឥធាវុសោ ភិក្ខុនោ រាគា ចិត្តំ វិមុត្តំ ហោតិ ទោសា ចិត្តំ វិមុត្តំ ហោតិ មោហា ចិត្តំ វិមុត្តំ ហោតិ ។ ឯវំ ខោ អាវុសោ ភិក្ខុ សុវិមុត្តចិត្តោ ហោតិ ។ កថញ្ចាវុសោ ភិក្ខុ សុវិមុត្តបញ្ញោ ហោតិ ។ ឥធាវុសោ ភិក្ខុ រាគោ មេ បហីនោ ឧច្ឆិន្នមូលោ តាលាវត្ថុកតោ អនភាវង្កតោ អាយតឹ អនុប្បាទធម្មោតិ បជានាតិ ។

ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុមានសេចក្តីត្រិះរិះមិនបានសៅហ្មងដោយអាការយ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ចុះភិក្ខុមានកាយសង្ខារ ស្ងប់រម្ងាប់ហើយ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ព្រោះបានលះបង់សុខផង លះបង់ទុក្ខផង ព្រោះរលត់នូវសោមនស្សនឹងទោមនស្ស ក្នុងកាលមុនផង ហើយក៏បានចូលចតុត្ថជ្ឈាន ដែលគ្មានទុក្ខ គ្មានសុខ មានតែឧបេក្ខានឹងសតិដ៏បរិសុទ្ធ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុមានកាយសង្ខារ ស្ងប់រម្ងាប់ហើយ ដោយអាការយ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ចុះភិក្ខុមានចិត្តរួចស្រឡះហើយដោយល្អ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ មានចិត្តរួចស្រឡះហើយចាករាគៈ មានចិត្តរួចស្រឡះហើយចាកទោសៈ មានចិត្តរួចស្រឡះហើយចាកមោហៈ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុមានចិត្តរួចស្រឡះហើយដោយល្អ ដោយអាការយ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ចុះភិក្ខុមានប្រាជ្ញាដឹងថា ចិត្តរួចស្រឡះហើយដោយល្អ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះដឹងច្បាស់ថា រាគៈអាត្មាអញបានលះបង់ហើយ តាស់រំលើងឫសចេញហើយ ធ្វើឲ្យលែងកើតទៀត ដូចដើមត្នោត (កំបុតក) ហើយធ្វើមិនឲ្យមានទៀត មិនឲ្យកើតតទៅទៀតជាធម្មតា ។

ទោសោ មេ បហីនោ ។បេ។ មោហោ មេ បហីនោ ឧច្ឆិន្នមូលោ តាលាវត្ថុកតោ អនភាវង្កតោ អាយតឹ អនុប្បាទធម្មោតិ បជានាតិ ។ ឯវំ ខោ អាវុសោ ភិក្ខុ សុវិមុត្តចិត្តោ ហោតិ ។ ឥមេ ទស ធម្មា ទុប្បដិវិជ្ឈា ។

(៣៤៤) កតមេ ទស ធម្មា ឧប្បាទេតព្វា ។ ទស សញ្ញា អសុភសញ្ញា មរណសញ្ញា អាហារេ បដិក្កូលសញ្ញា សព្វលោកេ អនភិរតសញ្ញា អនិច្ចសញ្ញា អនិច្ចេ ទុក្ខសញ្ញា ទុក្ខេ អនត្តសញ្ញា បហានសញ្ញា វិរាគសញ្ញា និរោធសញ្ញា ។ ឥមេ ទស ធម្មា ឧប្បាទេតព្វា ។

ដឹងច្បាស់ថា ទោសៈអាត្មាអញបានលះបង់ហើយ ។បេ។ មោហៈអាត្មាអញបានលះបង់ហើយ គាស់រំលើងឫសចេញហើយ ធ្វើឲ្យលែងកើតទៀត ដូចជាដើមត្នោត (កំបុតក) ហើយធ្វើមិនឲ្យមានទៀត មិនឲ្យកើតតទៅទៀតជាធម្មតា ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុមានប្រាជ្ញាដឹងថា ចិត្តរួចស្រឡះហើយដោយល្អ ដោយអាការយ៉ាងនេះឯង ។ ធម៌ទាំង ១០ នេះ យល់បានដោយក្រ ។

[៣៤៤] ធម៌ ១០ ដែលគួរឲ្យកើតឡើង តើដូចម្តេចខ្លះ ។ សេចក្តីសំគាល់ ១០ យ៉ាង គឺសេចក្តីសំគាល់ថា មិនល្អ ១ សេចក្តីសំគាល់ចំពោះមរណៈ ១ សេចក្តីសំគាល់ក្នុងអាហារថា ជារបស់គួរខ្ពើម ១ សេចក្តីសំគាល់របស់បុគ្គលជាអ្នកមិនត្រេកអរ ក្នុងលោកទាំងពួង ១ សេចក្តីសំគាល់ថា មិនទៀង ១ សេចក្តីសំគាល់ក្នុងរបស់ដែលមិនទៀងថាជាទុក្ខ ១ សេចក្តីសំគាល់ក្នុងរបស់ដែលជាទុក្ខថា មិនមែនរបស់ខ្លួន ១ សេចក្តីសំគាល់នូវរបស់ដែលត្រូវលះបង់ ១ សេចក្តីសំគាល់ថា គួរនឿយណាយ ១ សេចក្តីសំគាល់ថា រលត់ទៅនៃកងទុក្ខ ១ ។ ធម៌ទាំង ១០ នេះ គួរឲ្យកើតឡើង ។

(៣៦៨) កតមេ ទស ធម្មា អភិញ្ញេយ្យា ។ ទស និជ្ជិណ្ណវត្ថូនិ(១) សម្មាទិដ្ឋិស្ស មិច្ឆាទិដ្ឋិ និជ្ជិណ្ណា ហោតិ យេ ច មិច្ឆាទិដ្ឋិបច្ចយា អនេកេ បាបកា អកុសលា ធម្មា សម្ភវន្តិ តេចស្ស(២) និជ្ជិណ្ណា ហោន្តិ សម្មាទិដ្ឋិបច្ចយា ច អនេកេ កុសលា ធម្មា ភាវនាបារិបូរឹ គច្ឆន្តិ ។ សម្មាសង្កប្បស្ស មិច្ឆាសង្កប្បោ និជ្ជិណ្ណោ ហោតិ យេ ច មិច្ឆាសង្កប្បបច្ចយា អនេកេ បាបកា អកុសលា ធម្មា សម្ភវន្តិ តេចស្ស និជ្ជិណ្ណា ហោន្តិ សម្មាសង្កប្បបច្ចយា ច អនេកេ អកុសលា ធម្មា ភាវនាបារិបូរឹ គច្ឆន្តិ ។ សម្មាវាចស្ស មិច្ឆាវាចា និជ្ជិណ្ណា ហោតិ យេ ច មិច្ឆាវាចាបច្ចយា អនេកេ បាបកា អកុសលា ធម្មា សម្ភវន្តិ តេចស្ស និជ្ជិណ្ណា ហោន្តិ សម្មាវាចាបច្ចយា ច អនេកេ កុសលា ធម្មា ភាវនាបារិបូរឹ គច្ឆន្តិ ។ សម្មាកម្មន្តស្ស មិច្ឆាកម្មន្តោ

១ ឱ. និជ្ជរវត្ថូនិ ។ ២ ម. តេបស្ស ។

(៣៦៨) ធម៌ ១០ ដែលគួរដឹងច្បាស់ តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ហេតុនៃសេចក្តីសាបសូន្យ ១០ គឺ បុគ្គលមានគំនិតយល់ត្រូវហើយ ការយល់ខុស ក៏សាបសូន្យអស់ ពាំងអកុសលធម៌ដ៏លាមកច្រើនយ៉ាង ដែលកើតឡើង ព្រោះការយល់ខុស ជាបច្ច័យ ក៏សាបសូន្យទៅដែរ ឯកុសលធម៌ដ៏ច្រើន ក៏ដល់នូវការចំរើន បរិបូណ៌ឡើង ព្រោះគំនិតយល់ត្រូវ ជាបច្ច័យ១ ។ បុគ្គលមានសេចក្តីត្រិះរិះត្រូវហើយ សេចក្តីត្រិះរិះខុស ក៏សាបសូន្យអស់ ពាំងអកុសលធម៌ដ៏លាមកច្រើនយ៉ាង ដែលកើតឡើង ព្រោះសេចក្តីត្រិះរិះខុស ជាបច្ច័យ ក៏សាបសូន្យទៅដែរ ឯកុសលធម៌ដ៏ច្រើន ក៏ដល់នូវការចំរើនបរិបូណ៌ឡើង ព្រោះសេចក្តីត្រិះរិះត្រូវ ជាបច្ច័យ ១ ។ បុគ្គលមានវាចាត្រូវហើយ វាចាខុស ក៏សាបសូន្យទៅអស់ ពាំងអកុសលធម៌ដ៏លាមកច្រើនយ៉ាង ដែលកើតឡើង ព្រោះវាចាខុសជាបច្ច័យ ក៏សាបសូន្យទៅដែរ ឯអកុសលធម៌ច្រើន ក៏ដល់នូវការចំរើន បរិបូណ៌ឡើង ព្រោះវាចាត្រូវជាបច្ច័យ១ ។ បុគ្គលមានការងារត្រូវហើយ ការងារខុស

និជ្ជិណ្ណោ ហោតិ យេ ច មិច្ឆាកម្មន្តប្បច្ចយា អនេកេ បាបកា អកុសលា ធម្មា សម្ភវន្តិ តេបស្ស និជ្ជិណ្ណា ហោន្តិ សម្មាកម្មន្តប្បច្ចយា ច អនេកេ កុសលា ធម្មា ភាវនាបារិបូរឹ គច្ឆន្តិ ។ សម្មាអាជីវស្ស មិច្ឆាអាជីវោ និជ្ជិណ្ណោ ហោតិ យេ ច មិច្ឆាអាជីវប្បច្ចយា អនេកេ បាបកា អកុសលា ធម្មា សម្ភវន្តិ តេបស្ស និជ្ជិណ្ណា ហោន្តិ សម្មាអាជីវប្បច្ចយា ច អនេកេ កុសលា ធម្មា ភាវនាបារិបូរឹ គច្ឆន្តិ ។ សម្មាវាយាមស្ស មិច្ឆាវាយាមោ និជ្ជិណ្ណោ ហោតិ យេ ច មិច្ឆាវាយាមប្បច្ចយា អនេកេ បាបកា អកុសលា ធម្មា សម្ភវន្តិ តេបស្ស និជ្ជិណ្ណា ហោន្តិ សម្មាវាយាមប្បច្ចយា ច អនេកេ កុសលា ធម្មា ភាវនាបារិបូរឹ គច្ឆន្តិ ។ សម្មាសតិស្ស មិច្ឆាសតិ និជ្ជិណ្ណា ហោតិ យេ ច មិច្ឆាសតិប្បច្ចយា អនេកេ បាបកា អកុសលា ធម្មា សម្ភវន្តិ តេបស្ស និជ្ជិណ្ណា ហោន្តិ សម្មាសតិប្បច្ចយា ច អនេកេ កុសលា ធម្មា ភាវនាបារិបូរឹ គច្ឆន្តិ ។ សម្មាសមាធិស្ស មិច្ឆាសមាធិ

កំសាបសូន្យទៅអស់ តាំងអកុសលធម៌ដ៏លាមកច្រើនយ៉ាងដែលកើតឡើង ព្រោះការងារខុស ជាបច្ច័យ កំសាបសូន្យទៅដែរ ឯកុសលធម៌ដ៏ច្រើន ក៏ដល់នូវការចំរើន បរិបូណ៌ឡើង ព្រោះការងារត្រូវ ជាបច្ច័យ ១ ។ បុគ្គលមានការចិញ្ចឹមជីវិតត្រូវហើយ ការចិញ្ចឹមជីវិតខុស កំសាបសូន្យទៅអស់ តាំងអកុសលធម៌ដ៏លាមកច្រើនយ៉ាងដែលកើតឡើង ព្រោះការចិញ្ចឹមជីវិតខុស ជាបច្ច័យ កំសាបសូន្យទៅដែរ ឯកុសលធម៌ដ៏ច្រើន ក៏ដល់នូវសេចក្តីចំរើន បរិបូណ៌ឡើង ព្រោះការចិញ្ចឹមជីវិតត្រូវជាបច្ច័យ ១ ។ បុគ្គលដែលមានព្យាយាមត្រូវហើយ សេចក្តីព្យាយាមខុស កំសាបសូន្យអស់ តាំងអកុសលធម៌ដ៏លាមកច្រើនយ៉ាង ដែលកើតឡើង ព្រោះសេចក្តីព្យាយាមខុស ជាបច្ច័យ កំសាបសូន្យទៅដែរ ឯកុសលធម៌ដ៏ច្រើនប្រការ ក៏ដល់នូវសេចក្តីចំរើន បរិបូណ៌ឡើង ព្រោះសេចក្តីព្យាយាមត្រូវ ជាបច្ច័យ ១ ។ បុគ្គលមានការរលឹកត្រូវហើយ ការរលឹកខុស កំសាបសូន្យទៅអស់ តាំងអកុសលធម៌ដ៏លាមកច្រើនប្រការ ដែលកើតឡើង ព្រោះការរលឹកខុស ជាបច្ច័យ កំសាបសូន្យទៅដែរ ឯកុសលធម៌ដ៏ច្រើនប្រការ ក៏ដល់នូវសេចក្តីចំរើន បរិបូណ៌ឡើង ព្រោះការរលឹកត្រូវ ជាបច្ច័យ ១ ។ បុគ្គលដែលមានការស្មឹងស្មាធិត្រូវហើយ ការស្មឹងស្មាធិខុស

និជ្ជិណ្ណា ហោតិ យេ ច មិច្ឆាសង្កប្បបច្ចយា អនេកេ បាបកា អកុសលា ធម្មា សម្ភវន្តិ តេ ចស្ស និជ្ជិណ្ណា ហោន្តិ សម្មាសង្កប្បបច្ចយា ច អនេកេ កុសលា ធម្មា ភាវនាបារិបូរឹ គច្ឆន្តិ ។ សម្មាញាណស្ស មិច្ឆាញាណំ និជ្ជិណ្ណំ ហោតិ យេ ច មិច្ឆាញាណបច្ចយា អនេកេ បាបកា អកុសលា ធម្មា សម្ភវន្តិ តេ ចស្ស និជ្ជិណ្ណា ហោន្តិ សម្មាញាណបច្ចយា ច អនេកេ កុសលា ធម្មា ភាវនាបារិបូរឹ គច្ឆន្តិ ។ សម្មាវិមុត្តស្ស មិច្ឆាវិមុត្តិ និជ្ជិណ្ណា ហោតិ យេ ច មិច្ឆាវិមុត្តិបច្ចយា អនេកេ បាបកា អកុសលា ធម្មា សម្ភវន្តិ តេ ចស្ស និជ្ជិណ្ណា ហោន្តិ សម្មាវិមុត្តិបច្ចយា ច អនេកេ កុសលា ធម្មា ភាវនាបារិបូរឹ គច្ឆន្តិ ។ ឥមេ ទស ធម្មា អភិញ្ញេយ្យា ។

ក៏សាបសូន្យទៅអស់ តាំងអកុសលធម៌ដ៏លាមកច្រើនប្រការ ដែលកើតឡើងព្រោះការស្មឹងស្មាធខុស ជាបច្ច័យ ក៏សាបសូន្យទៅដែរ ឯកុសលធម៌ច្រើនប្រការ ក៏ដល់នូវសេចក្ដីចំរើន បរិបូណ៌ឡើង ព្រោះការស្មឹងស្មាធត្រូវ ជាបច្ច័យ ១ ។ បុគ្គលដែលមានកិរិយាដឹងត្រូវហើយ កិរិយាដឹងខុស ក៏សាបសូន្យទៅអស់ តាំងអកុសលធម៌ដ៏លាមកច្រើនប្រការ ដែលកើតឡើង ព្រោះកិរិយាដឹងខុស ជាបច្ច័យ ក៏សាបសូន្យទៅដែរ ឯកុសលធម៌ដ៏ច្រើនប្រការ ក៏ដល់នូវសេចក្ដីចំរើន បរិបូណ៌ឡើង ព្រោះកិរិយាដឹងត្រូវ ជាបច្ច័យ ១ ។ បុគ្គលមានកិរិយារួចត្រឹមត្រូវហើយ កិរិយារួចខុស ក៏សាបសូន្យទៅអស់ តាំងអកុសលធម៌ដ៏លាមក ច្រើនប្រការ ដែលកើតឡើង ព្រោះកិរិយារួចខុស ជាបច្ច័យ ក៏សាបសូន្យទៅដែរ ឯកុសលធម៌ដ៏ច្រើនប្រការ ក៏ដល់នូវសេចក្ដីចំរើន បរិបូណ៌ឡើង ព្រោះកិរិយារួចត្រូវ ជាបច្ច័យ ១ ។ ធម៌ទាំង ១០ នេះ គួរដឹងច្បាស់ ។

[៣៦២] កតមេ ទស ធម្មា សច្ឆិកាតព្វា ។ ទស អសេក្ខា ធម្មា អសេក្ខា សម្មាទិដ្ឋិ អសេក្ខោ សម្មាសង្កប្បោ អសេក្ខា សម្មាវាចា អសេក្ខោ សម្មាកម្មន្តោ អសេក្ខោ សម្មាអាជីវោ អសេក្ខោ សម្មាវាយាមោ អសេក្ខា សម្មាសតិ អសេក្ខោ សម្មាសមាធិ អសេក្ខំ សម្មាញាណំ អសេក្ខា សម្មាវិមុត្តិ ។ ឥមេ ទស ធម្មា សច្ឆិកាតព្វា ។ ឥតិ ឥមេ សតធម្មា(១) ភូតា តច្ឆា តថា អវិតថា អនញ្ញថា សម្មា តថាគតេន អភិសម្ពុទ្ធាតិ ។

ឥទមវោច អាយស្មា សារីបុត្តោ ។ អត្តមនា តេ ភិក្ខូ អាយស្មតោ សារីបុត្តស្ស ភាសិតំ អភិនន្ទុន្តិ ។

ទសុត្តរសុត្តំ ឯកាទសមំ(២) និដ្ឋិតំ ។

បាថិកវគ្គោ និដ្ឋិតោ(៣) ។

---

១ ឱ. សតំ ធម្មា ។ ២ ឱ. ទសុត្តរសុត្តន្តំ ។ ម. ទសុត្តរសុត្តន្តំ ឯកាទសមំ សមត្តំ ។
៣ ឱ. បាថិកវគ្គោ ។

[៣៦២] ធម៌១០គួរធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ធម៌ជារបស់អសេក្ខៈ១០ យ៉ាង គឺសម្មាទិដ្ឋិ ជារបស់អសេក្ខៈ១ សម្មាសង្កប្បៈ ជារបស់អសេក្ខៈ១ សម្មាវាចា ជារបស់អសេក្ខៈ១ សម្មាកម្មន្តៈជារបស់អសេក្ខៈ១ សម្មាអាជីវៈ ជារបស់អសេក្ខៈ១ សម្មាវាយាមៈជារបស់អសេក្ខៈ១ សម្មាសតិ ជារបស់អសេក្ខៈ១ សម្មាសមាធិ ជារបស់អសេក្ខៈ១ សម្មាញាណ ជារបស់អសេក្ខៈ១ សម្មាវិមុត្តិ ជារបស់អសេក្ខៈ១ ។ ធម៌ទាំង១០ នេះ គួរធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ។ ធម៌ទាំង ១០០ នេះ ជាធម៌ពិត ធម៌មែន ធម៌ទៀងទាត់ មិនប្រែប្រួលជាយ៉ាងដទៃឡើយ ដែលព្រះតថាគតត្រាស់ដឹងហើយដោយប្រពៃ ដោយប្រការដូច្នេះ ។ លុះព្រះសារីបុត្តមានអាយុ បានសំដែងសូត្រនេះចប់ហើយ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ក៏មានចិត្តត្រេកអរ រីករាយ ចំពោះភាសិតរបស់ព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ ។

ចប់ ទសុត្តរសូត្រ ទី ១១ ។

ចប់ បាថិកវគ្គ តែប៉ុណ្ណេះ ។

តស្សុទ្ទានំ

បាដិកញ្ច ឧទុម្ពរំ

ចក្កវត្តិ ច អគ្គញ្ញំ

សម្បសាទនញ្ច បាសាទំ

លក្ខណេន សិង្គាលកំ

អាដានាដិយំ សង្គីតិ

ទសុត្តរេន ឯកាទសាតិ(១) ។

ចតុត្តឹសសុត្តន្តបដិមណ្ឌិតោ ទីឃនិកាយោ និដ្ឋិតោ(២) ។

---

១ ឱ. បាដិកោ ទុម្ពរ ចេវ ចក្កវត្តិ អគ្គញ្ញកំ សម្បសាទញ្ច បាសាទំ មហាបុរិសលក្ខណំ សិង្គាលាដានាដិយកំ សង្គីតិញ្ច ទសុត្តរំ ឯកាទសហិ សុត្តេហិ បាដិកវគ្គោតិ វុច្ចតីតិ ឥទំ សុត្តានំ ទិស្សតិ ។ ម. តត្រុទ្ទានំ

បាដិកោ ច ឧទុម្ពរំ ចក្កវត្តិ អគ្គញ្ញកំ សម្បសាទនបាសាទំ មហាបុរិសលក្ខណំ សិង្គាលាដានាដិយកំ សង្គីតិ ច ទសុត្តរំ ឯកាទសហិ សុត្តេហិ បាដិកវគ្គោតិ វុច្ចតីតិ ឥទំ សុត្តានំ ទិស្សតិ ។ ២ ឱ. ម. ចតុត្តឹសសុត្តបដិមណ្ឌិតោ ទីឃនិកាយោ និដ្ឋិតោតិ ឥទំ ទិស្សតិ ។

បញ្ជីឈ្មោះសូត្រនៃបាដិកវគ្គនោះ ដូច្នេះគឺ

បាដិកសូត្រ ១ ឧទុម្ពរិកសូត្រ ១ ចក្កវត្តិសូត្រ ១ អគ្គញ្ញសូត្រ ១ សម្បសាទនីយសូត្រ ១ បាសាទិកសូត្រ ១ លក្ខណសូត្រ ១ សិង្គាលកសូត្រ ១ អាដានាដិយសូត្រ ១ សង្គីតិសូត្រ ១ ទសុត្តរសូត្រ ១ រួមត្រូវជា ១១ សូត្រ ។

ចប់ គម្ពីរទីឃនិកាយ ប្រដាប់ដោយសូត្រ ៣៤ ។

ចតុត្តឹសេ ច សុត្តន្តា
តិវគ្គោ យស្ស សង្គហោ
ឯស ទីឃនិកាយោតិ
បឋមោ អនុលោមិកោ ។
កស្មា បនេស
ទីឃនិកាយោតិ វុច្ចតិ ។
ទីឃប្បមាណានំ សុត្តានំ
សមូហតោ និវាសតោ
សមូហនិវាសាហិ
ទីឃនិកាយោតិ វុច្ចតិ[១] ។

១ ទី. ម. ចតុត្តឹសេវ សុត្តន្តា តិវគ្គោ យស្ស សង្គហោ ឯស ទីឃនិកាយោតិ បឋមោ អនុលោមិកោ ។ កស្មា បនេស ទីឃនិកាយោតិ វុច្ចតិ ។ ទីឃប្បមាណានំ សុត្តានំ សមូហតោ និវាសតោ សមូហនិវាសាហិ ទីឃនិកាយោតិ វុច្ចតីតិ ខ ទិស្សន្តិ ។

និកាយណា សង្គ្រោះដោយសូត្រ ៣៤ និងវគ្គ ៣ និកាយនុ៎ះ ឈ្មោះថា ទីឃនិកាយ ជានិកាយអនុលោមដំបូង ។ ចុះនិកាយនោះ ដែលលោកហៅថា ទីឃនិកាយ តើព្រោះហេតុអ្វី ? បានជាលោកហៅថា ទីឃនិកាយ ព្រោះជាទីប្រជុំ ជាទីនៅអាស្រ័យ ជាទីប្រជុំប្រមូលនៃសូត្រទាំងឡាយ ដែលមានប្រមាណវែង ៗ ។

សុត្តន្តបិដកេ ទីឃនិកាយស្ស

បាដិកវគ្គោ

ឆដ្ឋោ ភាគោ

លក្ខណសុត្តំ សត្តមំ

មាតិកា

មាតិកា		អង្កេ
លក្ខណសុត្តេ	ទ្វត្តិំសមហាបុរិសលក្ខណកថា	៣
	តថាគតបុញ្ញាធិការកថា	៧
	តថាគតបុញ្ញាធិការគាថា	២១
	តថាគតបុញ្ញាធិការកថា	២៥
	តថាគតបុញ្ញាធិការគាថា	២៧
	តថាគតបុញ្ញាធិការកថា	៣៧
	តថាគតបុញ្ញាធិការគាថា	៤១
	តថាគតបុញ្ញាធិការកថា	៤៣
	តថាគតបុញ្ញាធិការគាថា	៤៧
	តថាគតបុញ្ញាធិការកថា	៤៩
	តថាគតបុញ្ញាធិការគាថា	៥៥

សុត្តន្តបិដក ទីឃនិកាយ

បាដិកវគ្គ

ឆដ្ឋភាគ

លក្ខណសូត្រ ទី ៧

មាតិកា		លេខទំព័រ
លក្ខណសូត្រ	ពោលអំពីមហាបុរិសលក្ខណ ៣២ ប្រការ	៣
	ពោលអំពីការកសាងបុញ្ញកម្មនៃព្រះតថាគត	៧
	គាថាសំដែងអំពីការកសាងបុញ្ញកម្មនៃព្រះតថាគត	២១
	ពោលអំពីការកសាងបុញ្ញកម្មនៃព្រះតថាគត	២៥
	គាថាសំដែងអំពីការកសាងបុញ្ញកម្មនៃព្រះតថាគត	២៧
	ពោលអំពីការកសាងបុញ្ញកម្មនៃព្រះតថាគត	៣៧
	គាថាសំដែងអំពីការកសាងបុញ្ញកម្មនៃព្រះតថាគត.	៤១
	ពោលអំពីការកសាងបុញ្ញកម្មនៃព្រះតថាគត	៤៣
	គាថាសំដែងអំពីការកសាងបុញ្ញកម្មនៃព្រះតថាគត	៤៧
	ពោលអំពីការកសាងបុញ្ញកម្មនៃព្រះតថាគត	៤៩
	គាថាសំដែងអំពីការកសាងបុញ្ញកម្មនៃព្រះតថាគត	៥៥

មាតិកាបត្តាជំ

មាតិកា		អង្កេ
	សិង្គាលកសុត្តំ អដ្ឋមំ	
សិង្គាលកសុត្តេ	ចត្តារោ កម្មកិលេសា	៦៩
	ឆអបាយមុខគាថា	៧១
	ចត្តារោ អមិត្តា	៧៩
	ចត្តារោ មិត្តា សុហទា	៨១
	និគមគាថា	៨៣
	ឆ ទិសា ទក្ខិណា ទិសា	៨៥
	ឆ ទិសា ឧត្តរា ទិសា	៨៧
	ឆ ទិសា ឧបរិមា ទិសា	៨៩
	ហេដ្ឋិមា ទិសា ឧបរិមា ទិសា	៩១
	សិង្គាលកស្ស ហោមនា ច សរណគមនញ្ច-	៩៣
	អាដានាដិយសុត្តំ នវមំ	
អាដានាដិយសុត្តេ	ចាតុម្មហារាជវត្ថុ	៩៥
	សត្តសម្មាសម្ពុទ្ធានំ នមក្ការគាថា . . .	៩៧
	សុរិយាទិច្ចស្ស ឧគ្គមនំ	៩៩
	ទក្ខិណទិសាយ វិរុឡ្ហក មហារាជា. . .	១០១

សន្លឹកចង្អុលប្រាប់មាតិកា

សិង្គាលកសូត្រ ទី ៨

មាតិកា		លេខទំព័រ
សិង្គាលកសូត្រ	កម្មកិលេស ៤ យ៉ាង	៦៩
	ពោលអំពីអបាយមុខ ៦ យ៉ាង.	៧១
	បុគ្គលមិនមែនជាមិត្តមាន ៤ ពួក.	៧៩
	មិត្ត ៤ ពួកដែលមានសន្តានល្អ	៨១
	និគមគាថា	៨៣
	ទិសទាំង ៦ និយាយអំពីទិសខាងត្បូង	៨៥
	ទិសទាំង ៦ និយាយអំពីទិសខាងជើង.	៨៧
	ទិសទាំង ៦ និយាយអំពីទិសខាងលើ	៨៩
	និយាយអំពីទិសខាងក្រោមនិងទិសខាងលើ	៩១
	សេចក្តីសរសើរនៃសិង្គាលកមាណពនិងការដល់នូវសរណៈ-គមន៍.	៩៣

អាដានាដិយសូត្រ ទី ៩

អាដានាដិយសូត្រ	រឿងមហារាជទាំង ៤	៩៥
	គាថានមស្សការចំពោះព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ៧ ព្រះអង្គ	៩៧
	ដំណើររះឡើងនៃព្រះអាទិត្យមានរស្មីដ៏ភ្លឺភ្លា	៩៩
	វិរុឡ្ហកមហារាជគង់ក្នុងទិសខាងត្បូង.	១០១

មាតិកាបន្តពី

មាតិកា		អង្ក
អាដានាដិយសុត្ត	សុរិយាទិច្ចស្ស ឧគ្គមនំ	១០៣
	ឧត្តរកុរាទិកថា	១០៥
	ហត្ថិយានាទិកថា	១០៧
	អាដានាដិយរក្ខា	១០៩
	យក្ខាទយោ អមនុស្សា	១១៥
	ចាតុម្មហារាជាទិប្បវត្តិកថា	១១៧

សង្គីតិសុត្តំ ទសមំ

សង្គីតិសុត្ត	ភគវតោ សណ្ឋាគារប្បវេសនំ	១២៥
	និគណ្ឋនាដបុត្តកាលកិរិយា	១២៧
	អទ្ធនិយព្រហ្មចរិយកថា	១២៩
	សង្គីតិយទុកំ	១៣១
	សង្គីតិយតិកំ	១៣៥
	សង្គីតិយចតុក្កំ	១៤៧
	សង្គីតិយបញ្ចកំ	១៧៣
	សង្គីតិយឆក្កំ	១៩៣
	សង្គីតិយសត្តកំ	២០៩

សេចក្តីបន្តលំដាប់មាតិកា

មាតិកា		លេខទំព័រ
អាដានាដិយសូត្រ	ដំណើរការឡើងនៃព្រះអាទិត្យមានរស្មីភ្លឺច្រាល	១០៣
	និយាយអំពីឧត្តរកុរុទ្វីបជាដើម	១០៥
	និយាយអំពីយានជំនិះជាដើម	១០៧
	ការរក្សាជាប់ទាក់ទងដោយអាដានាដិយគាថា	១០៩
	ពួកអមនុស្សមានយក្សជាដើម	១១៥
	ពោលអំពីរឿងរ៉ាវនៃស្តេចធំទាំង ៤ ជាដើម	១១៧

សង្គីតិសូត្រ ទី ១០

សង្គីតិសូត្រ	ព្រះមានព្រះភាគស្តេចចូលទៅកាន់សណ្ឋាគារថ្មី	១២៥
	ការធ្វើមរណកាលនៃនិគណ្ឋនាដបុត្រ	១២៧
	គោលអំពីព្រហ្មចរិយធម៌ដែលតាំងនៅស្ថិតស្ថេរ	១២៩
	ពួកធម៌ពីរ ៗ ដែលរាប់ចូលក្នុងការសង្គាយនា	១៣១
	ពួកធម៌បី ៗ ដែលរាប់ចូលក្នុងការសង្គាយនា	១៣៥
	ពួកធម៌បួន ៗ ដែលរាប់ចូលក្នុងការសង្គាយនា	១៤៧
	ពួកធម៌ប្រាំ ៗ ដែលរាប់ចូលក្នុងការសង្គាយនា	១៧៣
	ពួកធម៌ប្រាំមួយ ៗ ដែលរាប់ចូលក្នុងការសង្គាយនា	១៩៣
	ពួកធម៌ប្រាំពីរ ៗ ដែលរាប់ចូលក្នុងការសង្គាយនា	២០៩

មាតិកាបត្តាដិ

មាតិកា		អង្កេ
សង្គីតិសុត្តេ	សង្គីតិយអដ្ឋកំ	២១៥
	សង្គីតិយនវកំ	២៣៣
	សង្គីតិយទសកំ	២៤៣
	ភគវតោ សាធុការទានំ	២៥៣

ទសុត្តរសុត្តំ ឯកាទសមំ

ទសុត្តរសុត្តេ	ធម្មប្បភេទឯកកំ	២៥៥
	ធម្មប្បភេទទុកំ	២៥៧
	ធម្មប្បភេទតិកំ	២៥៩
	ធម្មប្បភេទចតុក្កំ	២៦៣
	ធម្មប្បភេទបញ្ចកំ	២៦៧
	ធម្មប្បភេទឆក្កំ	២៧៩
	ធម្មប្បភេទសត្តកំ	២៩៥
	ធម្មប្បភេទអដ្ឋកំ	៣០៥
	ធម្មប្បភេទនវកំ	៣២៩
	ធម្មប្បភេទទសកំ	៣៤១
	ឧទ្ទានគាថា	៣៥៧

សន្ទឹកផ្ទុលក្រាប់មាតិកា

មាតិកា		លេខទំព័រ
សង្គីតិសូត្រ	ពួកធម៌ប្រាំបី ៗ ដែលរាប់ចូលក្នុងការសង្គាយនា	២១៥
	ពួកធម៌ប្រាំបួន ៗ ដែលរាប់ចូលក្នុងការសង្គាយនា	២៣៣
	ពួកធម៌ដប់ ៗ ដែលរាប់ចូលក្នុងការសង្គាយនា	២៤៣
	ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ប្រទានសាធុការ	២៥៣

ទសុត្តរសូត្រ ទី ១១

ទសុត្តរសូត្រ	ប្រភេទនៃធម៌មួយ ៗ	២៥៥
	ប្រភេទនៃធម៌ពីរ ៗ	២៥៧
	ប្រភេទនៃធម៌បី ៗ	២៥៩
	ប្រភេទនៃធម៌បួន ៗ	២៦៣
	ប្រភេទនៃធម៌ប្រាំ ៗ	២៦៧
	ប្រភេទនៃធម៌ប្រាំមួយ ៗ	២៧៩
	ប្រភេទនៃធម៌ប្រាំពីរ ៗ	២៩៥
	ប្រភេទនៃធម៌ប្រាំបី ៗ	៣០៥
	ប្រភេទនៃធម៌ប្រាំបួន ៗ	៣២៩
	ប្រភេទនៃធម៌ដប់ ៗ	៣៤១
	ឧទ្ទានគាថា	៣៥៧

វិរុទ្ធាវិរុទ្ធបត្តំ

វិរុទ្ធបាឋោ	អវិរុទ្ធបាឋោ	អង្កេ	រជ្ជុលេខាយំ
បបរី	បបរី	២	៧
ភិក្ខុ	ភិក្ខូ	១២	១៤
ធិយមាយុ	ធីយមាយុ	១៥	៨
ព្រហ្មាយុដ្ឋ	ព្រហ្មាយុដ្ឋុ	១៦	១៥
ស័ប្ប	ស័ប្បំ	២៥	៤
ទិប្ប	ទិប្បំ	២៦	៣
មហាស្សប្បញ្ញោ	មហាសប្បញ្ញោ	២៩	៤
បោកេសមហាស្ស	បោកេសមហាស្សំ	៣៥	២
អមុសំ	អមូសំ	៥៣	៧
វេធីតញ្ញា	វេធិតញ្ញា	៨៤	៥
ធីសា	ធិសា	"	៦
"	"	"	៧
ការេ	កោរេ	៨៧	៣
អប្បដិកយា	អប្បដិកយា	៨៨	១២
អដ្ឋិធុរត្តិ	អដ្ឋិធុរតិ	៩០	១

វិរុទ្ធាវិរុទ្ធបត្តំ

វិរុទ្ធបាឋោ	អវិរុទ្ធបាឋោ	អង្កេ	បង្តិលេខាយំ
ឆមតារ	ឆមត្តារ	៩៧	១
ជាយសុ	ជាយឹសុ	១១៧	៩
អជេទោ	អជទោ	១៦៦	១៦
មន្តវញ្ញូ(១)	មន្តវញ្ញូ(១) ។	១៣២	១០
អគ្គាធំ	អគ្គាធិ អារក្ខ	១៤៥	៣
អនាគត	អនាគត	″	៤
អប្បមញ្ញា(១)	អប្បមញ្ញា	១៥២	២
(៦០៩)	(១០៩)	១៥៧	″
សត្តន្តបិដកេ	សុត្តន្តបិដកេ	១៥៨	១
រូបប្ប-	រូបប្ប-	១៦២	៨
អត្ត-	អត្ត-	១៦៨	១១
។ មេ ។	។ បេ ។	១៩៨	១៥
អានាឧត្តាបី	អនាឧត្តាហី	២០០	១៩
សេយ្យាសេជប្ប.	សេយ្យាសេជប្ប·		
និបេយ្យ	និបេយ្យំ	២២៧	៥

វិរុទ្ធាវិរុទ្ធបត្តំ

វិរុទ្ធបាឋោ	អវិរុទ្ធបាឋោ	អង្កេ	បង្តិលេខាយំ
អកាសា	អាកាសា	២៤១	៣
សុវិមុត្តបញ្ញោ	សុវិមុត្តបពោ	២៥២	៩
សព្វគន្ថប្ប-	សព្វគន្ថប្ប·		
មោចត្តិ	មោចចន្តិ	២៥៤	១០
ជម្មា	ជម្មោ	២៥៥	២
ទុប្បដិវិជ្ឈា	ទុប្បដិវេជ្ឈោ	២៥៦	៥
អនន្តរិកោ	អានន្តរិកោ	″	១៧
ឥមេ(១)	ឥមេ	២៥៩	៧
អត្តប្បដិសំវេទី	អត្តប្បដិសំវេទី	២៧៨	១៤
ជម្មប្បកេឧជ្ជកំ	ជម្មប្បកេឧជ្ជក្កំ	២៧៩	១
ជម្មប្បកេជ្ជកំ	ជម្មប្បកេឧជ្ជក្កំ	២៨១	″
″	″	២៨៣	″
ជម្មប្បកេឧចក្កំ	″	២៨៥	″
ជម្មប្បកេឧជ្ជកំ	″	២៨៧	″
″	″	២៩៣	″
ជម្មប្ប ឧឋកំ	ជម្មប្បកេឧឋកំ	៣៣៩	″

សន្លឹកប្រាប់ពាក្យខុសត្រូវ

ពាក្យខុស	ពាក្យត្រូវ	ទំព័រ	បន្ទាត់
មេត្រៅ	ម្មេត្រៅ	២	៤
មាព្រះម៌សៈ	មានព្រះម៌សៈ	៤	១៦
សម្ព័ស្ស	ផ្សព្វ	៧	១៥
"	"	៦២	២
សរីសេប	សរីសេប	៦៧	១៣
ពាក្យ	ពាក្យ	៧០	៥
ទើបគាន៍	ទើបគាប	៨៣	១៤
យ៉ាំនេះ	យ៉ាំងនេះ	៨៧	៨
ធម៌ផែន	ធម៌ផែល	៩៣	៥
ខមស្សការ	ខមស្ការ	៩៧	១
"	"	"	១៦
ផុតពោល	ផុតពោល	១០១	១៥
ចិស្ស	ចិស	"	"
គោមគោត្រ	គោគមគោត្រ	១០៣	៣

សន្លឹកប្រាប់ពាក្យខុសត្រូវ

ពាក្យខុស	ពាក្យត្រូវ	ទំព័រ	បន្ទាត់
ជាជំនោះ ១ បពិត្រព្រះអង្គ	ជាជំនោះ ៗ		
អ្នកខំខ្ទិតមនុស្សតាំងឡាយ	បពិត្រ		
របស់ស្ដេចជាជំនោះ ១ បពិត្រ		១១៣	៤
កិច្ចនី	កិច្ច	១១៨	១០
បំរើន	ចំរើន	"	១១
ដើម្ប	ដើម្បី	១១៩	៥
ក្អមទឹក	ក្អមទឹក	១២៤	១៧
ហើយ	ហើយ	១២៧	១៣
និគធម៌	និគធម៌	១២៩	៥
ដើម្ប	ដើម្បី	"	១៣
សេចក្ដី	៣ សេចក្ដី	១៣១	១៧
បណ្ដុះបណាល	បណ្ដុះបណ្ដាល	១៤៧	១១
ដើម្បី	ដើម្បីនៅ	១៥០	២
សន្ដិយតិសូត្រ	សន្ដិតិសូត្រ	១៥១	១
សសនា	សាសនា	១៥៤	៨

សន្លឹកប្រាប់ពាក្យខុសត្រូវ

ពាក្យខុស	ពាក្យត្រូវ	ទំព័រ	បន្ទាត់
មនិន្ទ្រួយ	មនិន្ទ្រិយ	១៨៧	១៨
ផលក្ឃស	ផលផ្ឃស	១៦១	១៦
អណាត	អណ្តាត	១៧០	១៩
៩ យ៉ា	៩ យ៉ាង	១៧៤	១៨
បរិបូដោយ	បរិបូណ៌ដោយ	១៧៦	"
បៀបៀន	បៀតបៀន	១៨៨	៧
សម្ពស្ស	ផ្សព្វ	១៩២	១៦
"	"	១៩៨	៦
"	"	"	១២
"	"	១៩៦	៨
ធមិខ្ល	ធមិខ្លះ	២០០	១០
ម្នាអាវុសោ	ម្នាលអាវុសោ	២០២	៩
សម្ពស្ស	ផ្សព្វ	២០៨	៨
កាន	កាន់	២១៤	៣
ឃើញនូ	ឃើញនូវ	២៣១	៤

សន្លឹកប្រាប់ពាក្យខុសត្រូវ

ពាក្យខុស	ពាក្យត្រូវ	ទំព័រ	បន្ទាត់
ក្រៅ	ក្រៅ	២៣១	៤
ដើម្ប	ដើម្បី	២៤៤	១៨
កក្កុច	កុក្កុច	២៤៨	១៦
សំដោ	សំដៅ	២៥០	"
ឌែល	ដែល	២៥៨	១២
នូវតាម	នូវតាម	២៦១	១៦
បដក	បិដក	២៦២	១
ម្តេប	ម្តេច	២៦៨	២
អបរំ	អប់រំ	២៧១	១១
សំខែន	សំដែង	២៧៦	៨
ដើម្ប	ដើម្បី	២៨១	៨
ដូច្នានេះ	ដូច្នេះនេះ	២៨៨	៦
ទសុត្តសុត្រប្រភេទ	សុត្តន្តបិដក ទីឃនិកាយ	២៨៨	១
នៃធម៌ប្រាំមួយ ៗ	បាដិកវគ្គ		
ធមិ ៦	ធម៌ ៦	២៩១	៨
ប្រកបក	ប្រកប	២៩២	"

សន្លឹកប្រាប់ពាក្យខុសត្រូវ

ពាក្យខុស	ពាក្យត្រូវ	ទំព័រ	បន្ទាត់
ដែលមិនមែនជា	ដែលជា	២៩៤	១៥
អ្នកមា	អ្នកមាន	៣០១	៤
បិណ្ឌិបាត	បិណ្ឌបាត	៣១៦	"
អំពី	អំពើ	៣៣៤	១៨
មិរៀន	មិនរៀន	៣៣៧	៦
លះប ១	លះបង់ ១	"	៨
លុះលបង់	លុះលះបង់	"	១៧
បិត្តេប	បិត្តេបុ	៣៤៧	១១